

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 670/2018*

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1^Α, Αθήνα, την 23^η Οκτωβρίου 2018, ημέρα Τρίτη και ώρα 12:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης

Μέλη: Άννα Νάκου (Αντιπρόεδρος)

Βικτορία Μερτικοπούλου (Εισηγήτρια)

Λευκοθέα Ντέκα

Νικόλαος Ζευγώλης

Παναγιώτης Φώτης

Ιωάννης Πετρόγλου και

Αφροδίτη Αδαμάκου, σε αναπλήρωση του τακτικού μέλους Σωτηρίου Καρκαλάκου

Γραμματέας: Ευαγγελία Ρουμπή

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 5638/27.09.2018 Εισήγησης Διευθέτησης, σύμφωνα με το άρθρο 25α του Ν. 3959/2011 και την υπ' αριθ. 628/2016 απόφαση της ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού για διαπίστωση τυχόν παράβασης των άρθρων 1 του Ν. 3959/2011 (πρώην άρθρου 1 του Ν. 703/1977), ως ισχύει, και 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΣΛΕΕ) στον κλάδο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρολογικών Εγκαταστάσεων/Εργων

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε δεκατρείς (13) επιπλέον εκδόσεις, με τα εξής διακριτικά: (1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2) «Έκδοση για τον Περιφερειακό Σύνδεσμο Εργοληπτών Εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων «Ο ΒΑΤΤ» Ν. Αχαΐας» (ΣΕΕΗΝΑ), (3) «Έκδοση για το Σύνδεσμο Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Ν. Θεσσαλονίκης» (ΣΕΗΝΘ), (4) «Έκδοση για το Σύνδεσμο Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων-Ηπείρου και το Ταμείο Αρωγής Αδειούχων Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων-Ηπείρου» (ΣΕΗΕΙΗ και Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου), (5) «Έκδοση για το Σύνδεσμο Εργολάβων Ηλεκτρολόγων Ν. Δωδεκανήσου» (ΣΕΗΝΔ), (6) «Έκδοση για το Σύνδεσμο Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Πάρου» (ΣΕΗΠΑ), (7) «Έκδοση για το Σύνδεσμο Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Ν. Ηρακλείου και την Αστική Εταιρία Αδειούχων Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Ν. Ηρακλείου» (ΣΗΕΝΗ και Αστική Εταιρία Ηρακλείου), (8) «Έκδοση για το Σύνδεσμο Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Ν. Λασιθίου» (ΣΗΕΝΛ), (9) «Έκδοση για το Σύνδεσμο Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Ν. Ρεθύμνου και την Αστική Εταιρία Αδειούχων Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Εργοληπτών Ρεθύμνου» (ΣΗΕΝΡ και Αστική Εταιρία Ρεθύμνου), (10) «Έκδοση για το Σύνδεσμο Αδειούχων Εργοληπτών Εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων Ν. Χανίων» (ΣΕΕΗΝΧ), (11) «Έκδοση για το Σύνδεσμο Εργοληπτών Εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων Πειραιά» (ΣΕΕΗΠ), (12) «Έκδοση για τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Πτυχιούχων Ανωτέρας & Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης και την Αστική Εταιρία Πανελληνίου Συνδέσμου Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Πτυχιούχων Ανωτέρας & Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης» (ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και ΑΕΠΣΕΗ), (13) «Έκδοση για την Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων» (ΠΟΣΕΗ). Από τις δεκατρείς αυτές εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...] τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α'/20.4.2011), όπως ισχύει, τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54 Β'/16.1.2013) και την από 13.1.2015 Ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού σχετικά με το χαρακτηρισμό των απορρήτων στοιχείων και τον τρόπο υποβολής μη εμπιστευτικής εκδοχής εγγράφων. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής όρισε Γραμματέα της υπόθεσης την Ευαγγελία Ρουμπή με αναπληρώτρια αυτής την Ηλιάνα Κούτρα.

Σε συνέχεια της κοινοποίησης της υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 6854/22.11.2017 Εισήγησης της Εισηγήτριας Βικτωρίας Μερτικοπούλου, με κλήση προς συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού την 08.02.2018, η οποία κατόπιν αιτημάτων των μερών αναβλήθηκε για τις 06.03.2018, τα μέρη ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ (ΠΟΣΕΗ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΣΕΗΝΔ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΕΗΝΧ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΡΟΥ (ΣΕΗΠΑ), ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ & ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ), ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΑΕΠΣΕΗ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ (ΣΗΕΝΡ) και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ, εκδήλωσαν εγγράφως το ενδιαφέρον τους για διερεύνηση της δυνατότητας υπαγωγής τους στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών και κατέθεσαν σχετικό αίτημα, εμπροθέσμως, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 30 της υπ' αριθ. 628/2016 Απόφασης ΕΑ για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών.

Σε συνέχεια των εν λόγω αιτημάτων, η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε συνεδρίασή της στις 26.01.2018, έκρινε ομόφωνα ότι η υπό κρίση υπόθεση είναι πρόσφορη και μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία, καθώς πληροί τα κριτήρια υπαγωγής σε διαδικασία διευθέτησης, ενημέρωσε τα ενδιαφερόμενα μέρη με σχετικές κλητεύσεις, όρισε ημερομηνία έναρξης των διμερών συσκέψεων με έκαστο από αυτά και ανέβαλε την συζήτηση της υπόθεσης ως προς τα λοιπά μέρη που δεν υπέβαλαν σχετικό αίτημα διευθέτησης.

Κατόπιν των ανωτέρω, αιτήματα υπαγωγής στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών υπέβαλαν και τα εξής μέρη: ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ (ΣΕΗΕΙΗ), ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΗΠΕΙΡΟΥ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ «ο ΒΑΤΤ» ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ (ΣΕΕΗΝΑ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΣΕΗΝΘ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ (ΣΕΕΗΠ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΣΗΕΝΗ), ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ και ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΣΗΕΝΛ), πριν την παρέλευση της σχετικής προθεσμίας. Ως προς τα εν λόγω μέρη ακολουθήθηκε αυτομάτως η ήδη κινηθείσα από την Επιτροπή Ανταγωνισμού διαδικασία διευθέτησης διαφορών, χωρίς να απαιτείται προς τούτο νέα απόφασή της.

Ακολούθησαν διμερείς συσκέψεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού με κάθε ένα από τα αιτούντα τη διευθέτηση εμπλεκόμενα μέρη στις 05.02.2018, 07.02.2018, 08.02.2018, 09.02.2018, 14.02.2018, 14.05.2018, 15.05.2018, 16.05.2018 και 23.05.2018 κατά τη διάρκεια των οποίων τα μέρη ενημερώθηκαν από την Ολομέλεια σχετικά με τα σημαντικότερα στοιχεία της υπόθεσης, περιλαμβανομένου του υπολογισμού του εύρους του προστίμου για έκαστο από αυτά. Στις ανωτέρω διμερείς συσκέψεις οι αιτούσες τη διευθέτηση εμπλεκόμενες επιχειρήσεις εκπροσωπήθηκαν με τους νομίμους εκπροσώπους και τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους, όπως ειδικότερα αποτυπώνεται στα οικεία πρακτικά των ως άνω συνεδριάσεων.

Επίσης, πραγματοποιήθηκαν διασκέψεις στις 22.06.2018 και 19.07.2018.

Με το πέρας των ως άνω διμερών συσκέψεων υποβλήθηκαν Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς από τα ενδιαφερόμενα μέρη ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ (ΣΕΕΗΠ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΣΕΗΝΘ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΣΗΕΝΛ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ (ΣΗΕΝΡ) και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ «ο ΒΑΤΤ» ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ (ΣΕΕΗΝΑ), ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ (ΠΟΣΕΗ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΡΟΥ (ΣΕΗΠΑ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΕΗΝΧ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΣΗΕΝΗ) και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΣΕΗΝΔ), ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ & ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ) και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΑΕΠΣΕΗ) και ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ (ΣΕΗΕΙΗ) και ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ.

Στη συνέχεια των προτάσεων αυτών, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε συνεδρίασή της, έκρινε ότι αυτές αποτελούσαν έκφραση της δέσμευσης των ενδιαφερομένων μερών να συνεργασθούν και ότι αποτύπωναν τα αποτελέσματα των διμερών συσκέψεων που είχαν διεξαχθεί μεταξύ αυτής και των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων και ως εκ τούτου ανέθεσε στην Εισηγήτρια τη σύνταξη Εισήγησης Διευθέτησης.

Αντίγραφο της υπ' αριθ. πρωτ. 5638/27.09.2018 Εισήγησης Διευθέτησης κοινοποιήθηκε στις ανωτέρω επιχειρήσεις, σύμφωνα με την παρ. 37 της υπ' αριθ. 628/2016 απόφασης της ΕΑ και οι τελευταίες κλήθηκαν εντός προθεσμίας 10 ημερών (μέχρι τις 15.10.2018) να επιβεβαιώσουν με σχετική δήλωσή τους (Δήλωση Διευθέτησης) ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια ότι η

Εισηγήση Διευθέτησης απηχεί τις Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς που έχουν υποβάλλει και ότι ως εκ τούτου ισχύει η δέσμευσή τους για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών.

Στη συνέχεια, Δήλωση Διευθέτησης υπέβαλαν εμπρόθεσμα τα εξής μέρη: ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ (ΣΕΕΗΠ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΣΕΗΝΘ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΣΗΕΝΛ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ (ΣΗΕΝΛ) και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ «Ο ΒΑΤΤ» ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ (ΣΕΕΗΝΑ), ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ (ΠΟΣΕΗ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΡΟΥ (ΣΕΗΠΑ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΕΗΝΧ), ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΣΗΕΗΗ) και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΣΕΗΝΔ), ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ & ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ) και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΑΕΠΣΕΗ) και ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ (ΣΕΗΕΙΗ) και ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ.

Κατά την συνεδρίαση της 23.10.2018, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στην Εισηγήτρια, Βικτωρία Μερτικοπούλου, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά την κατά τα ανωτέρω υπ' αριθ. πρωτ. 5638/27.09.2018 γραπτή Εισηγήση της και πρότεινε, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 35 της υπ' αριθ. 628/2016 Απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, την αποδοχή των Προτάσεων Διευθέτησης Διαφοράς που υποβλήθηκαν από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και την έκδοση Απόφασης με την οποία η Επιτροπή θα προβαίνει στα ακόλουθα:

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ «Ο ΒΑΤΤ» ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ (ΣΕΕΗΝΑ):

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, από το ΣΕΕΗΝΑ, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω για το χρονικό διάστημα από τις 7.12.1998 μέχρι σήμερα.

2. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΑ να παύσει την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να απαλείψει από τον Κώδικα Δεοντολογίας του την περιγραφόμενη στο σκεπτικό της Εισηγήσης Διευθέτησης διάταξη που αντίκειται στις απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 και να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις/

ανακοινώσεις/τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών και να παραλείπει την παράβαση στο μέλλον.

3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΕΗΝΑ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011, όπως ισχύει.

4. Απειλεί το ΣΕΕΗΝΑ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.

5. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΑ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την απαλοιφή της παραβατικής διάταξης του Κώδικα Δεοντολογίας του και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.

6. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΑ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια της Αχαΐας.

7. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΑ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΣΕΗΝΘ):

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, από το ΣΕΗΝΘ, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω για το χρονικό διάστημα από τις 20.3.2002 μέχρι τις 9.3.2011.

2. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΘ να παραλείπει την παράβαση στο μέλλον.

3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΗΝΘ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε.

4. Απειλεί το ΣΕΗΝΘ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.

5. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΘ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.

6. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΘ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια της Θεσσαλονίκης.

7. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΘ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

ΙΙΙ. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ (ΣΕΗΕΙΗ) ΚΑΙ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ (ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ)

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, από το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής τους σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω για το χρονικό διάστημα από τις 3.12.1997 μέχρι σήμερα.
2. Υποχρεώνει το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου να παύσουν την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να ανακαλέσουν όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών και να παραλείπουν την παράβαση στο μέλλον.
3. Επιβάλλει πρόστιμο αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στο ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει.
4. Απειλεί το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου με πρόστιμο όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου να ενημερώσουν με επιστολή όλα τα μέλη τους, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την απαλοιφή από το Καταστατικό των περιγραφόμενων στο σκεπτικό αντι-ανταγωνιστικών ρητρών και για την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή τους να μην εμπλακούν από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς τους και μεταξύ των μελών τους.
6. Υποχρεώνει το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου να δημοσιεύσουν την ως άνω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Ηπείρου.
7. Υποχρεώνει το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβαν σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

ΙV. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΡΟΥ (ΣΕΗΠΑ):

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011 από το ΣΕΗΠΑ, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω για το χρονικό διάστημα από το 1991 έως σήμερα.

2. Υποχρεώνει το ΣΕΗΠΑ να παύσει την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών και να παραλείπει την παράβαση στο μέλλον.
3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΗΠΑ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, παράβασης, του άρθρου 1 του Ν. 703/1977- Ν. 3959/2011, όπως ισχύει.
4. Απειλεί το ΣΕΗΠΑ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΕΗΠΑ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.
6. Υποχρεώνει το ΣΕΗΠΑ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Κυκλάδων.
7. Υποχρεώνει το ΣΕΗΠΑ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

V. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΣΕΗΝΔ):

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011 από το ΣΕΗΝΔ, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω, για το χρονικό διάστημα από το 1978 μέχρι τις 4.5.2018.
2. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΔ να παύσει την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών και να παραλείπει την παράβαση στο μέλλον.
3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΗΝΔ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, παράβασης, του άρθρου 1 του Ν. 703/1977- Ν. 3959/2011, όπως ισχύει.
4. Απειλεί το ΣΕΗΝΔ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΔ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την κατάργηση του Κώδικα Δεοντολογίας και του συμφωνητικού σύστασης της Κοινοπραξίας με ειδική μνεία στις παραβατικές διατάξεις και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.
6. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΔ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Δωδεκανήσου.

7. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΔ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

VI. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΣΗΕΝΗ) ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ):

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. - 3959/2011, όπως ισχύει, από το ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής τους σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω, για το χρονικό διάστημα από το 1990 μέχρι σήμερα.

2. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου να παύσουν την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να απαλείψουν τις στο σκεπτικό περιγραφόμενες διατάξεις που αντίκεινται στις απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 ο μεν ΣΗΕΝΗ από τον Κώδικα Δεοντολογίας, η δε Αστική Εταιρία από το καταστατικό της και να ανακαλέσουν όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών και να παραλείπουν την παράβαση στο μέλλον.

3. Επιβάλλει πρόστιμο αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στο ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, από κοινού παράβασης, του άρθρου 1 του Ν. 703.1977- Ν. 3959/2011.

4. Απειλεί το ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου με πρόστιμο όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.

5. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου να ενημερώσουν με επιστολή όλα τα μέλη τους, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την απαλοιφή των παραβατικών διατάξεων από τον Κώδικα Δεοντολογίας του Συνδέσμου και το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή τους να μην εμπλακούν από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.

6. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου να δημοσιεύσουν την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια του Ηρακλείου.

7. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβαν σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

VII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΣΗΕΝΑ):

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, από το ΣΗΕΝΑ, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω, για το χρονικό διάστημα από τις 5.12.2005, έως τις 18.7.2013.
2. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΑ να παραλείπει την παράβαση στο μέλλον.
3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΗΕΝΑ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, παράβασης, του άρθρου 1 του Ν. 703.1977- Ν. 3959/2011.
4. Απειλεί το ΣΗΕΝΑ με πρόστιμο και χρηματική ποινή, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΑ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.
6. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΑ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Λασιθίου.
7. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΑ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

VIII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ - ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ (ΣΗΕΝΗ) ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ (ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ):

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, από το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής τους σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω, για το χρονικό διάστημα από τις 10.1.2001 έως σήμερα.
2. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου να παύσουν την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να απαλείψουν τις στο σκεπτικό περιγραφόμενες διατάξεις από το καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου που αντίκεινται στις απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 και να ανακαλέσουν όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών και να παραλείπουν την παράβαση στο μέλλον.
3. Επιβάλλει πρόστιμο αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στο ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, από κοινού παράβασης, του άρθρου 1 του Ν. 703.1977- Ν. 3959/2011.

4. Απειλεί το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου με πρόστιμο όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου να ενημερώσουν με επιστολή όλα τα μέλη τους, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την απαλοιφή των παραβατικών διατάξεων από το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή τους να μην εμπλακούν από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.
6. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου να δημοσιεύσουν την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια του Ρεθύμνου.
7. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβαν σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

ΙΧ. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΕΗΝΧ):

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, από το ΣΕΕΗΝΧ, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω, για το χρονικό διάστημα από το 2006 έως σήμερα.
2. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΧ να παύσει την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών και να παραλείπει την παράβαση στο μέλλον.
3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΕΗΝΧ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, παράβασης, του άρθρου 1 του Ν. 703.1977- Ν. 3959/2011.
4. Απειλεί το ΣΕΕΗΝΧ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΧ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.
6. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΧ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Χανίων.

7. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΧ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

X. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ (ΣΕΕΗΠ):

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, από το ΣΕΕΗΠ, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω, για το χρονικό διάστημα από το 2003 έως σήμερα.

2. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΠ να παύσει την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να απαλείψει από το Καταστατικό του τις περιγραφόμενες στο σκεπτικό ρήτρες που αντίκεινται στις απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011 και να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις /ανακοινώσεις/τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών και να παραλείπει την παράβαση στο μέλλον.

3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΕΗΠ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, παράβασης, του άρθρου 1 του Ν. 703.1977- Ν. 3959/2011.

4. Απειλεί το ΣΕΕΗΠ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.

5. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΠ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την απαλοιφή από το Καταστατικό του των παραβατικών διατάξεων και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς και για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.

6. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΠ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Πειραιά.

7. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΠ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

XI. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ) ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΑΕΠΣΕΗ)

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, από τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής τους σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω, για το χρονικό διάστημα από τις 24.4.2012 μέχρι τις 11.3.2018.

2. Υποχρεώνει τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ να παραλείπουν την παράβαση στο μέλλον.
3. Επιβάλλει πρόστιμο αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, από κοινού παράβασης, του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011.
4. Απειλεί τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ με πρόστιμο όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ να ενημερώσουν με επιστολή όλα τα μέλη τους, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την ήδη ληφθείσα απόφαση τροποποίησης του καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ και την απαλοιφή των αντι- ανταγωνιστικών ρητρών και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς και για την υποχρέωσή τους να μην εμπλακούν από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς τους και μεταξύ των μελών τους.
6. Υποχρεώνει τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ να δημοσιεύσουν την ως άνω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε Κυριακάτικη εφημερίδα πανελλήνιας εμβέλειας.
7. Υποχρεώνει τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβαν σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

ΧΙΙ. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ (ΠΟΣΕΗ)

1. Διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, του Ν. 3959/2011 και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ από την ΠΟΣΕΗ, κατά το σκεπτικό, λόγω της συμμετοχής της σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικώς, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης περιγράφηκαν ανωτέρω, για το χρονικό διάστημα από τον Ιούλιο του 1988 μέχρι σήμερα.
2. Υποχρεώνει την ΠΟΣΕΗ να παύσει την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να απαλείψει τη σχετική διάταξη από το Καταστατικό που αντίκειται στις απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών και να παραλείπει την παράβαση στο μέλλον.
3. Επιβάλλει πρόστιμο στην ΠΟΣΕΗ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, βάσει του ως άνω σκεπτικού, παράβασης, του άρθρου 1 του Ν. 703.1977- Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.
4. Απειλεί την ΠΟΣΕΗ με πρόστιμο όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει την ΠΟΣΕΗ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη της, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτήν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την απαλοιφή από το Καταστατικό της περιγραφόμενης στο σκεπτικό διάταξης και την

ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς και για την υποχρέωσή της να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς της και μεταξύ των μελών της.

6. Υποχρεώνει την ΠΟΣΕΗ να δημοσιεύσει την ως άνω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτή της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε Κυριακάτικη εφημερίδα πανελληνίας εμβέλειας.

7. Υποχρεώνει την ΠΟΣΕΗ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτή της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

Στη συνέχεια η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης, στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1ου ορόφου των Γραφείων της, με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας Βικτωρίας Μερτικοπούλου, η οποία δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία. Η Επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης προς διευθέτηση υπόθεσης, την Εισήγηση, τις απόψεις που διατυπώθηκαν κατά τη συζήτηση,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

Α. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Α.1. ΜΕΤΡΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (εφεξής και ΓΔΑ), με αφορμή υποβληθείσες αναφορές¹, διεξήγαγε αυτεπάγγελτη έρευνα για ενδεχόμενη παράβαση των άρθρων 1 του Ν. 3959/2011 (ή/και του άρθρου του Ν.703/1977) ως ισχύει, και 101 της ΣΛΕΕ από ενώσεις ηλεκτρολόγων και συγκεκριμένα την Ομοσπονδία, Συνδέσμους, Αστικές Εταιρίες και Ταμεία Αρωγής αυτών.
2. Η έρευνα της ΓΔΑ επικεντρώθηκε στη συμπεριφορά:
 - της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Σωματείων Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων (εφεξής και ΠΟΣΕΗ ή Ομοσπονδία),
 - των εξής κατά τόπους πρωτοβάθμιων Συνδέσμων Ηλεκτρολόγων, η πλειονότητα των οποίων αποτελούν μέλη της πρώτης:
 - i. Περιφερειακός Σύνδεσμος Εργοληπτών Εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων «Ο ΒΑΤΤ» Ν. Αχαΐας (εφεξής και ΣΕΕΗΝΑ)
 - ii. Σύνδεσμος Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Ν. Θεσσαλονίκης (εφεξής και ΣΕΗΝΘ)
 - iii. Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων-Ηπείρου (εφεξής και ΣΕΗΕΙΗ)
 - iv. Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρολόγων Ν. Δωδεκανήσου (εφεξής και ΣΕΕΝΔ)

¹ Ηλεκτρονικά μηνύματα στα οποία γίνεται αναφορά στην εφαρμογή ενιαίας τιμής για την έκδοση πιστοποιητικού ΔΕΗ ή σχεδιαγράμματος ηλεκτρολογικής εγκατάστασης από το σύνδεσμο ηλεκτρολόγων [...], [...] και [...]. Επίσης, διαβίβαση από το Υπουργείο Ανάπτυξης επιστολής σχετικά με την ανάρτηση τιμοκαταλόγων στην ιστοσελίδα της ΠΟΣΕΗ.

- v. Σύνδεσμος Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Ν. Ηρακλείου (εφεξής και ΣΗΕΝΗ)
- vi. Σύνδεσμος Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Ν. Λασιθίου (εφεξής και ΣΗΕΝΛ)
- vii. Σύνδεσμος Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Ν. Ρεθύμνου (εφεξής και ΣΗΕΝΡ)
- viii. Σύνδεσμος Αδειούχων Εργοληπτών Εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων Ν. Χανίων (εφεξής και ΣΕΕΗΝΧ)
- ix. Σύνδεσμος Εργοληπτών Εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων Πειραιά (εφεξής και ΣΕΕΗΠ)
- x. Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Πτυχιούχων Ανωτέρας & Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης (εφεξής και ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ)
- xi. Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Πάρου (εφεξής και ΣΕΗΠΑ)
- xii. Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Αττικής (εφεξής και ΣΕΗΕΑ)²,

των Αστικών Εταιριών ή Ταμείων Αρωγής που σχετίζονται με ορισμένους εκ των ανωτέρω Συνδέσμων, ήτοι:

- i. του Ταμείου Αρωγής Αδειούχων Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων -Ηπείρου (εφεξής και Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου)
- ii. της Αστικής Εταιρίας Αδειούχων Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Ν. Ηρακλείου (εφεξής και Αστική Εταιρία Ηρακλείου)
- iii. της Αστικής Εταιρίας Αδειούχων Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Εργοληπτών Ρεθύμνου (εφεξής και Αστική Εταιρία Ρεθύμνου)
- iv. της Αστικής Εταιρίας του Πανελληνίου Συνδέσμου Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Πτυχιούχων Ανωτέρας & Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης (εφεξής και ΑΕΠΣΕΗ).

3. Η Υπηρεσία διενήργησε επιτόπιους ελέγχους στις έδρες της ΠΟΣΕΗ και των ανωτέρω αναφερόμενων Συνδέσμων Ηλεκτρολόγων^{3,4}.
4. Όπως αναλύεται εκτενώς στις επόμενες ενότητες της παρούσας, από τα στοιχεία της έρευνας διαπιστώθηκε ότι, επί σειρά ετών, η ΠΟΣΕΗ, οι Σύνδεσμοι Ηλεκτρολόγων και τα λοιπά εμπλεκόμενα μέρη, κατά περίπτωση, είχαν προχωρήσει σε καθορισμό, ιδίως ελάχιστης ή ενιαίας αμοιβής:
- α) θεώρησης ή / και εκπόνησης μελέτης – σχεδίου ηλεκτρολογικής εγκατάστασης στο πλαίσιο έκδοσης της Υπεύθυνης Δήλωσης Εγκαταστάτη (ΥΔΕ)⁵ για τα μέλη τους,

² Ο Σύνδεσμος δεν είναι πλέον μέλος της ΠΟΣΕΗ, από την οποία διεγράφη στις 21.5.2011.

³ Οι έλεγχοι διενεργήθηκαν στις 10.1.2013 με εξαίρεση τον έλεγχο στον ΣΗΕΝΗ ο οποίος διενεργήθηκε στις 10 και 11.1.2013 και στον ΣΕΗΠΑ ο οποίος διενεργήθηκε στις 19.6.2014.

⁴ Κατά τους οποίους, μεταξύ άλλων, ελήφθησαν ανωμοτί καταθέσεις από εκπροσώπους των: ΠΟΣΕΗ, ΣΕΕΗΝΑ, ΣΕΗΝΘ, ΣΕΗΠΑ, ΣΕΗΝΔ, ΣΗΕΝΗ, της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, ΣΗΕΝΛ, ΣΗΕΝΡ, ΣΕΕΗΝΧ, ΣΕΕΗΠ, ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και ΑΕΠΣΕΗ, ΣΕΗΕΑ.

⁵ Γνωστό παλιότερα και ως Πιστοποιητικό ΔΕΗ. Επισημαίνεται ότι βάσει των στοιχείων που προέκυψαν από την έρευνα της Υπηρεσίας, μέρος των ελεγχόμενων Συνδέσμων αναφέρονται στην ΥΔΕ και με τον όρο «Πιστοποιητικό», ενώ οι αναφορές στο ποσό που καταβάλλεται είτε από τον ηλεκτρολόγο-μέλος είτε από τον καταναλωτή κατά τη θεώρηση της ΥΔΕ, εναλλάσσονται μεταξύ των: «χρέωση θεώρησης», «τιμή θεώρησης», «ποσό θεώρησης», «θεώρηση», «παράβολο» ή και ως «τιμή Πιστοποιητικού», ακόμα ή ως «Πιστοποιητικό». Αντιστοίχως, αναφορές σε «Πιστοποιητικό» αφορούν, κατά περίπτωση, και τις εργασίες για την έκδοση της ΥΔΕ (εκπόνηση σχεδίου και επανελέγχους). Εναλλακτικά δε χρησιμοποιούνται και οι όροι «εκπόνηση ΥΔΕ», «εκπόνηση σχεδίου/σχεδιαγράμματος», «ΥΔΕ» ή «έκδοση ΥΔΕ», αναφερόμενοι στη συμπλήρωση και συγκέντρωση των απαραίτητων εγγράφων για την έκδοση της ΥΔΕ. Για τον ορισμό της ΥΔΕ, τα σχετικά έγγραφα που τη συνιστούν, καθώς και τη σχετική διαδικασία για την έκδοσή και την θεώρησή της βλ αναλυτικά Ενότητα «Γ.1.2. Υπεύθυνη Δήλωση Ηλεκτρολόγου Εγκαταστάτη (ΥΔΕ)».

- β) για τη διενέργεια των απαιτούμενων μετρήσεων για την έκδοση ΥΔΕ,
- γ) για τη διενέργεια ελέγχων και επανελέγχων στο πλαίσιο έκδοσης ΥΔΕ,
- δ) για την τοποθέτηση υλικών στήριξης,
- ε) για την έκδοση υπεύθυνων δηλώσεων καλής λειτουργίας εγκαταστάσεων καταστημάτων (προς ΟΤΑ και Πυροσβεστική),
- στ) για την εκπόνηση σχεδίων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων,
- ζ) για τις λοιπές ηλεκτρολογικές εργασίες μέσω της σύνταξης τιμοκαταλόγων εργασιών / υλικών (καλωδιώσεις, φωτισμοί κ.λπ.).

A.2. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

A.2.1. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

5. Βάσει του άρθρου 25α του ν. 3959/2011⁶ προβλέφθηκε η δυνατότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού να θεσπίσει με απόφασή της διαδικασία διευθέτησης διαφορών με τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που εκούσια και με ελεύθερη βούληση παραδέχονται τη συμμετοχή τους στην αποδιδόμενη σε αυτές οριζόντια σύμπραξη⁷, κατά παράβαση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΣΛΕΕ»), καθώς και να ρυθμίσει, εντός της κανονιστικής εμβέλειας που οριοθετείται με το εν λόγω άρθρο, τα εκεί ενδεικτικώς αναφερόμενα ζητήματα, αλλά και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια που συνδέεται με τη διεξαγωγή της διαδικασίας αυτής. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, σε περίπτωση διευθέτησης της διαφοράς, η Επιτροπή εκδίδει απόφαση κατ' απλοποιημένη διαδικασία, στην οποία, μεταξύ άλλων, βεβαιώνεται η τέλεση της αποδιδόμενης παράβασης, καθώς και το γεγονός της διευθέτησης της διαφοράς, και επιβάλλονται οι ανάλογες κυρώσεις.
6. Βάσει του ως άνω άρθρου, καθώς και του άρθρου 14 παρ. 2 περ. ιδ (εε) του ν. 3959/2011⁸, εκδόθηκε από την Επιτροπή Ανταγωνισμού η υπ' αριθ. 628/2016 Απόφαση «*Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών σε υποθέσεις οριζοντίων συμπράξεων κατά παράβαση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ*» (εφεξής «Ανακοίνωση για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών»).
7. Σύμφωνα με την εν λόγω Ανακοίνωση (παρ. 2), σκοπός της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών είναι η απλοποίηση και επιτάχυνση της διοικητικής διαδικασίας έκδοσης αποφάσεων από την Επιτροπή Ανταγωνισμού για παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, καθώς και ο περιορισμός του αριθμού των προσφυγών που ασκούνται κατά των

⁶ Το εν λόγω άρθρο θεσπίστηκε και εισήχθη στον ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94 27.5.2016).

⁷ Οι οριζόντιες συμπράξεις είναι συμφωνίες ή/και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ δύο ή περισσότερων ανταγωνιστών που αποσκοπούν στον συντονισμό της ανταγωνιστικής τους συμπεριφοράς στην αγορά ή/και στον επηρεασμό της των σχετικών παραμέτρων ανταγωνισμού μέσω πρακτικών, όπως όλως ενδεικτικώς, ο καθορισμός τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής, οι ποσοστώσεις παραγωγής ή πωλήσεων, η κατανομή των αγορών, περιλαμβανομένης της νόθευσης διαγωνισμών, ο περιορισμός των εισαγωγών ή εξαγωγών ή/και αντι-ανταγωνιστικές ενέργειες σε βάρος άλλων ανταγωνιστών. Οι εν λόγω πρακτικές συγκαταλέγονται μεταξύ των σοβαρότερων παραβιάσεων του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.

⁸ Η περ. ιδ (εε) θεσπίστηκε και εισήχθη στο άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94 27.5.2016).

αποφάσεών της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών⁹. Και τούτο, προκειμένου να παρασχεθεί στην Επιτροπή Ανταγωνισμού η δυνατότητα να εξετάζει περισσότερες υποθέσεις με τους ίδιους πόρους και με λιγότερη διοικητική επιβάρυνση, να αυξάνει, έτσι, τον αποτρεπτικό χαρακτήρα της δράσης της και να ενισχύει, συγχρόνως, το ενδιαφέρον των πολιτών για την αποτελεσματική και έγκαιρη τιμωρία των παραβατών. Στο πλαίσιο αυτό, στις επιχειρήσεις¹⁰ που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της ΕΑ¹¹ μπορεί να επιβάλλονται μειωμένα πρόστιμα υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις που αναλύονται κατωτέρω¹². Η συμβολή αυτή λαμβάνει τη μορφή της ειλικρινούς, ανέκκλητης και ανεπιφύλακτης παραδοχής από μέρους της εμπλεκόμενης επιχείρησης της αποδιδόμενης σε αυτή συμμετοχής στην παράβαση και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή αυτή, καθώς και της παραίτησής της από την άσκηση συγκεκριμένων δικονομικών δικαιωμάτων και δικαιολογεί μείωση του προστίμου που επιβάλλεται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού¹³.

8. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται στην Ανακοίνωση για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών (παρ. 3), στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών οι επιχειρήσεις για τις οποίες διεξάγονται έρευνες για συμμετοχή σε οριζόντια καρτελική σύμπραξη και σε βάρος των οποίων έχουν συλλεχθεί αποδεικτικά στοιχεία και έχει στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, αναγνωρίζουν ανεπιφύλακτα τη συμμετοχή τους στην παράβαση και την ευθύνη τους από αυτή και παραιτούνται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από το δικαίωμά τους να λάβουν πλήρη πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης κατά τη συζήτηση ενώπιον της ΕΑ^{14,15}.

⁹ Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Timab κ.α. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σ. 296, σκ. 60.

¹⁰ Εφεξής η αναφορά σε «επιχειρήσεις» περιλαμβάνει και τις «ενώσεις επιχειρήσεων».

¹¹ Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Timab κ.α. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σ. 296, σκ. 65.

¹² Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, μείωση του προστίμου λόγω συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία δικαιολογείται εάν η συμπεριφορά της επιχειρήσεως διευκόλυνε την εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διαπίστωση της παραβάσεως και, ενδεχομένως, την παύση της (βλ. ΔΕΚ C- 297/98 P, SCA Holding κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σ. I-10101, σκ. 36, ΔΕΚ C- 328/05 P, SGL Carbon κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, σ. I-3921, σκ. 83 και ΠΕΚ 311/94, BPB de Eendracht κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, σ. 11.29, σκ. 325). Μείωση του προστίμου δικαιολογείται επίσης και στην περίπτωση που επιχείρηση συνδράμει την Επιτροπή στην ευκολότερη διαπίστωση του υποστατού της παράβασης, ιδίως με την εκ μέρους της επιχείρησης αναγνώριση της συμμετοχής της στην παράβαση ή με την μη αμφισβήτηση των πραγματικών ισχυρισμών επί των οποίων θεμελιώνεται η παράβαση (βλ. ΔΕΚ C-298/98 P, Finnboard κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σ. I-10157, σκ. 56, 59 και 60, C-57/02 P, Aceginox κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σ. 453, σκ. 88). Βλ. επίσης Απόφαση ΕΑ 526/VI/2011 παρ. 2 και Ανακοίνωση ΕΑ Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 703/1977, παρ. 15.

¹³ Η μείωση του προστίμου δικαιολογείται ενόψει της συνεργασίας της εμπλεκόμενης επιχείρησης υπό την παραπάνω έννοια. Η ΕΑ, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή με αποκλειστική αρμοδιότητα την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού με την έκδοση εκτελεστών αποφάσεων που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, δεν διαπραγματεύεται με τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις το ζήτημα της ύπαρξης της παράβασης και της επιβολής της κατάλληλης κύρωσης. Βλ. και Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων, ΕΕ 2008 C 167/1, παρ. 2.

¹⁴ Βλ. άρθρο 14 παρ. 2 Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β' 117 16.1.2013) (εφεξής «ΚΔΔ ΕΑ»).

¹⁵ Βλ. αναλυτικά Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων, ΕΕ 2008 C 167/1: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0702\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0702(01)&from=EN).

9. Στην περίπτωση αυτή, κατά την Ανακοίνωση για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών (παρ. 3), η απόφαση διαπίστωσης παράβασης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά το άρθρο 25α τελευταίο εδάφιο του ν. 3959/2011, σε συνδυασμό με το άρθρο 25 παρ. 1, 2 και 3¹⁶ του ίδιου νόμου, εκδίδεται κατ' απλοποιημένη διαδικασία, αφού έχουν ληφθεί υπόψη οι ισχυρισμοί, νομικοί και πραγματικοί, και οι θέσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όπως υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών. Με την ίδια απόφαση, προβλέπεται η επιβολή προστίμου¹⁷ στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, κατά το άρθρο 25 παρ. 1 έως 3 του ν. 3959/2011 και σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, μειωμένου κατά ποσοστού 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών.

A.2.2. ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΡΙΝΟΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

A.2.2.1 Εκκίνηση διαδικασίας διευθέτησης

10. Με βάση το ως άνω θεσμικό πλαίσιο και σε συνέχεια της κοινοποίησης της υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 6854/22.11.2017 Εισήγησης της Εισηγήτριας Β. Μερτικοπούλου (εφεξής «Εισήγηση»), με κλήση προς συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού την 8.2.2018, τα μέρη ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ (ΠΟΣΕΗ)¹⁸, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΣΕΗΝΔ)¹⁹, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΕΗΝΧ)²⁰, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΡΟΥ (ΣΕΗΠΑ)²¹, ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ & ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ)²², ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΑΕΠΣΕΗ)²³, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ (ΣΗΕΝΡ)²⁴ και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ²⁵ (εφεξής οι «ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις» ή «ενδιαφερόμενες ενώσεις επιχειρήσεων»), εκδήλωσαν εγγράφως το ενδιαφέρον τους για διερεύνηση της δυνατότητας υπαγωγής τους στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών και κατέθεσαν σχετικό αίτημα, εμπροθέσμως, σύμφωνα με όσα

¹⁶ Η παράγραφος 1 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 προβλέπει τις κυρώσεις, πέραν της επιβολής προστίμου, που δύνανται να επιβάλει η ΕΑ σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των άρθρων 1 και 2 του ίδιου νόμου και 101 και 102 ΣΛΕΕ και οι παράγραφοι 2 και 3 του ίδιου άρθρου προβλέπουν, μεταξύ άλλων, τα κριτήρια υπολογισμού του προστίμου και το ανώτατο όριο αυτού. Οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής και σε περίπτωση υπαγωγής μίας υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών.

¹⁷ Η ΕΑ δύναται στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών να επιβάλει κατά τη διακριτική της ευχέρεια και τις λοιπές προβλεπόμενες στο άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011 κυρώσεις.

¹⁸ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 30/24.01.2018.

¹⁹ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 31/24.01.2018.

²⁰ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 32/24.01.2018.

²¹ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 33/24.01.2018.

²² Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 34/24.01.2018.

²³ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 35/24.01.2018.

²⁴ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 41/26.01.2018.

²⁵ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 42/26.01.2018.

προβλέπονται στην παρ. 30 της υπ' αριθ. 628/2016 Απόφασης ΕΑ για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών (εφεξής και η «Ανακοίνωση ΕΑ για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών»).

11. Σε συνέχεια των εν λόγω αιτημάτων, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε συνεδρίασή της στις 26.01.2018²⁶, ²⁷ έκρινε ομόφωνα ότι η υπό κρίση υπόθεση είναι πρόσφορη και μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία, καθώς πληροί τα κριτήρια υπαγωγής σε διαδικασία διευθέτησης²⁸. Προς τούτο η Επιτροπή Ανταγωνισμού, στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας για την υπαγωγή υποθέσεων σε διαδικασία διευθέτησης, συνεκτίμησε ιδίως τις ακόλουθες παραμέτρους που εξασφάλιζαν εν προκειμένω την επίτευξη διαδικαστικής αποτελεσματικότητας με την εκκίνηση της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών²⁹:
- Την ειλικρινή πρόθεση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων να υπαχθούν στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών.
 - Τον μεγάλο αριθμό των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων που αιτούνταν την υπαγωγή τους σε διαδικασία διευθέτησης, τη συμμετοχή εκάστης εξ αυτών στις πιθανολογούμενες παραβάσεις και το γεγονός ότι αιτούνταν την υπαγωγή τους σε διαδικασία διευθέτησης επιχειρήσεις με πολύ σημαντική και μεγάλη σε διάρκεια συμμετοχή στις παραβάσεις που αποτελούσαν το αντικείμενο της προαναφερόμενης εισήγησης.
 - Τη φύση των εν λόγω παραβάσεων ως οριζοντίων συμπράξεων.
 - Τον προσδοκώμενο βαθμό επίτευξης διαδικαστικής αποτελεσματικότητας, ο οποίος κρίθηκε εν προκειμένω μεγάλος, λόγω της προοπτικής αποφυγής μεγάλων καθυστερήσεων και ανάλωσης πόρων για την άσκηση του δικαιώματος προφορικής ακρόασης ενώπιον της ΕΑ³⁰ του συνόλου των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, οι οποίες ανέρχονται σε δεκαεπτά, της αποφυγής χορήγησης πλήρους πρόσβασης στα στοιχεία του φακέλου στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, καθώς και λόγω του περιορισμού των πιθανοτήτων άσκησης ενδίκων μέσων ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων³¹, και ο οποίος επιτρέπει εν προκειμένω την κατ' εξαίρεση εκκίνηση της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, παρότι είχε ήδη κοινοποιηθεί Εισήγηση στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και παρά το εύρος και την ένταση των αποδιδόμενων αιτιάσεων και των στοιχείων που τις στήριζαν.
12. Στη συνέχεια, κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 32 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, η Επιτροπή Ανταγωνισμού ενημέρωσε τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις

²⁶ Και ενώ είχε ήδη αναβληθεί κατόπιν κατάθεσης σχετικών αιτημάτων η προγραμματισθείσα για τις 8 Φεβρουαρίου 2018 συνεδρίασή της.

²⁷ Εν προκειμένω, κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 31 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού αποφάσισε την εκκίνηση της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών πριν την πάροδο της προθεσμίας υποβολής αιτημάτων εκδήλωσης ενδιαφέροντος, για λόγους διαδικαστικής αποτελεσματικότητας και επιτάχυνσης της σχετικής διαδικασίας και καθότι τούτο αιτιολογούνταν από τη θέση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στην πιθανολογούμενη παράβαση.

²⁸ Βλ. ενότητα II της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, παράγραφοι 6 έως 9, καθώς και παράγραφο 31 αυτής.

²⁹ Βλ. παρ. 7 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών.

³⁰ Βλ. άρθρο 14 παρ. 2 ΚΛΔ ΕΑ.

³¹ Βλέπε ενδεικτικά Agari Patsa, James Robinson, Mara Ghiorghies, Cartel Settlements: An overview of EU and national case law-Competitions/ No 81310, p. 6, www.concurrences.com, με παραπομπή και σε Flavio Laina and Elina Laurinen, 'The EU Cartel Settlement Procedure: Current Status and Challenges', Journal of European Competition Law and Practice, 5 July 2013.

με σχετικές κλητεύσεις, και όρισε ημερομηνία έναρξης των διμερών συσκέψεων με έκαστη από τις αιτούσες επιχείρηση και ανέβαλε την συζήτηση της υπόθεσης ως προς τις λοιπές επιχειρήσεις, οι οποίες δεν υπέβαλαν σχετικό αίτημα διευθέτησης.

13. Κατόπιν των ανωτέρω, αιτήματα υπαγωγής στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών υπέβαλαν και τα εξής μέρη: ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ (ΣΕΗΕΙΗ)³², ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΗΠΕΙΡΟΥ³³, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ «ο ΒΑΤΤ» ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ (ΣΕΕΗΝΑ)³⁴, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΣΕΗΝΘ)³⁵, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ (ΣΕΕΗΠ)³⁶, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΣΗΕΝΗ)³⁷, ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ³⁸ και ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΣΗΕΝΛ)³⁹ (εφεξής ομοίως οι «ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις» ή «ενδιαφερόμενες ενώσεις επιχειρήσεων»), πριν την παρέλευση της σχετικής προθεσμίας της παραγράφου 30 της Ανακοίνωσης, ήτοι συνολικά δεκαέξι εκ των δεκαεπτά εμπλεκόμενων. Κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 31, ως προς τις εν λόγω επιχειρήσεις ακολουθείται αυτομάτως η ήδη κινηθείσα από την Επιτροπή Ανταγωνισμού για λόγους αποτελεσματικότητας διαδικασία διευθέτησης διαφορών, χωρίς να απαιτείται προς τούτο νέα απόφαση αυτής.

A2.2.2. Διμερείς Συσκέψεις

14. Ακολούθησαν διμερείς συσκέψεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού με κάθε μία από τις αιτούσες τη διευθέτηση εμπλεκόμενες ενώσεις επιχειρήσεων⁴⁰ για τη διευθέτηση της υπόθεσης ως προς αυτές, κατά τη διάρκεια των οποίων οι εμπλεκόμενες ενώσεις επιχειρήσεων ενημερώθηκαν από την Ολομέλεια σχετικά με τα σημαντικότερα στοιχεία της υπόθεσης, κατά τα αναφερόμενα στην παράγραφο 28 της Ανακοίνωσης, περιλαμβανομένου του υπολογισμού του εύρους του προστίμου για έκαστη από τις ενδιαφερόμενες ενώσεις επιχειρήσεων⁴¹. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων, κάθε εμπλεκόμενο μέρος γνωστοποίησε και ανέπτυξε επαρκώς τους νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς του και τις απόψεις του επί της αποδιδόμενης σε αυτό παράβασης, οι οποίοι αξιολογήθηκαν στο σύνολό τους από την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

³² Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 54/26.01.2018.

³³ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 55/26.01.2018.

³⁴ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 56/29.01.2018.

³⁵ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 58/29.01.2018.

³⁶ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 59/29.01.2018.

³⁷ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 62/30.01.2018.

³⁸ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 63/30.01.2018.

³⁹ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 64/30.01.2018.

⁴⁰ Διμερείς συσκέψεις πραγματοποιήθηκαν στις 05.02.2018, 07.02.2018, 08.02.2018, 09.02.2018, 14.02.2018, 14.05.2018, 15.05.2018, 16.05.2018 και 23.05.2018.

⁴¹ Ανακοίνωση ΕΑ της 12.05.2006 αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 1 περίπτωση στ' του Ν. 703/77.

Ανακοίνωση ΕΑ της 17.7.2009 αναφορικά με το εύρος των ακαθάριστων εσόδων από προϊόντα ή υπηρεσίες που καθορίζουν το βασικό ποσό προστίμου σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2^α του Ν. 703/77 και 81, 82 ΣυνθΕΚ.

Α.2.2.3 Υποβολή Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς

15. Με το πέρας των ως άνω διμερών συσκέψεων και καθώς διαπιστώθηκε από την Επιτροπή Ανταγωνισμού και τα ενδιαφερόμενα μέρη ότι έχει επέλθει επαρκής βαθμός συναντίληψης αναφορικά με τα πραγματικά περιστατικά, τον νομικό τους χαρακτήρισμό, τη βαρύτητα και τη χρονική διάρκεια των παραβάσεων, το βαθμό απόδειξης των αιτιάσεων βάσει των αποδεικτικών στοιχείων και τον υπολογισμό του εύρους του προστίμου, υπεβλήθησαν οριστικές Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς⁴² από τις ενδιαφερόμενες ενώσεις επιχειρήσεων ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ (ΣΕΕΗΠ)⁴³, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΣΕΗΝΘ)⁴⁴, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΣΗΕΝΛ)⁴⁵, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ (ΣΗΕΝΡ) και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ⁴⁶, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ «ο ΒΑΤΤ» ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ (ΣΕΕΗΝΑ)⁴⁷, ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ (ΠΟΣΕΗ)⁴⁸, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΡΟΥ (ΣΕΗΠΑ)⁴⁹, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΕΗΝΧ)⁵⁰, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΣΗΕΝΗ) και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ⁵¹, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΣΕΗΝΔ)⁵², ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ & ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ) και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΑΕΠΣΕΗ)⁵³ και ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ (ΣΕΗΙΕΗ) και ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΗΠΕΙΡΟΥ⁵⁴.
16. Η Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς κάθε εμπλεκόμενης ένωσης επιχειρήσεων περιελάμβανε κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 27 της σχετικής Ανακοίνωσης: α) ανεπιφύλακτη παραδοχή με σαφείς όρους που δεν επιδέχονται παρερμηνεία της συμμετοχής της στις παραβάσεις του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, 1 του Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με τα συμπεράσματα των

⁴² Η υποβολή σε διαδικασία Διευθέτησης και η ολοκλήρωση αυτής με την υποβολή Πρότασης Διευθέτησης έχει εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο εκάστης εμπλεκόμενης ένωσης επιχειρήσεων.

⁴³ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 455/24.07.2018.

⁴⁴ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 456/24.07.2018.

⁴⁵ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 457/24.07.2018.

⁴⁶ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 462/25.07.2018.

⁴⁷ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 482/30.07.2018.

⁴⁸ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 483/30.07.2018.

⁴⁹ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 484/30.07.2018.

⁵⁰ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 486/30.07.2018.

⁵¹ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 487/30.07.2018.

⁵² Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 488/30.07.2018.

⁵³ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 489/30.07.2018.

⁵⁴ Αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 497/02.08.2018 και 559/27.09.2018.

διμερών συσκέψεων που διεξήχθησαν μεταξύ της Επιτροπής Ανταγωνισμού και εκάστου εμπλεκόμενου μέρους καθώς και της ευθύνης που συνεπάγεται για αυτό η συμμετοχή του στις εν λόγω παραβάσεις, οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά αναφορικά με το αντικείμενό τους, τα κύρια πραγματικά περιστατικά, τον νομικό χαρακτηρισμό τους συμπεριλαμβανομένου του ρόλου εκάστης ένωσης επιχειρήσεων, την ενδεχόμενη εφαρμογή των παραβάσεων και τη διάρκεια συμμετοχής εκάστου μέρους στις παραβάσεις, β) αποδοχή της μεθοδολογίας υπολογισμού του προστίμου καθώς και του ανώτατου ύψους του που μπορεί να επιβληθεί από την ΕΑ, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των διμερών συσκέψεων που διεξήχθησαν, γ) επιβεβαίωση ότι η ένωση επιχειρήσεων έχει ενημερωθεί επαρκώς σχετικά με τις αποδιδόμενες σε αυτήν παραβάσεις και ότι της παρασχέθηκαν επαρκείς δυνατότητες να γνωστοποιήσει και να θεμελιώσει τους ισχυρισμούς της, νομικούς και πραγματικούς, κατά την διεξαγωγή των διμερών συσκέψεων ενώπιον της ΕΑ, δ) επιβεβαίωση ότι είχε ήδη λάβει πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, που είχαν ληφθεί υπόψη για τη στοιχειοθέτηση των αποδιδόμενων σε αυτήν παραβάσεων, ε) δήλωση παραίτησής της από το δικαίωμά της να λάβει περαιτέρω ή και πλήρη πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, υπό την επιφύλαξη ότι η Εισήγηση Διευθέτησης θα απηχεί την Πρόταση Διευθέτησής της και ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού θα αποδεχθεί με την απόφασή της την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς εκάστης εμπλεκόμενης ένωσης επιχειρήσεων, στ) δήλωση παραίτησης από κάθε αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή/και της εγκυρότητας της διαδικασίας που ακολουθείται για την επιβολή σε βάρος της προστίμου στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών.

17. Η υποβολή της Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς κάθε εμπλεκόμενης ένωσης επιχειρήσεων έγινε υπό την επιφύλαξη ότι το πρόστιμο που θα επιβληθεί από την ΕΑ σε κάθε μία δεν θα ξεπερνά το ανώτατο ποσό το οποίο έχει αποδεχθεί για τις αποδιδόμενες σε αυτήν παραβάσεις.
18. Κατόπιν της υποβολής των ως άνω Προτάσεων Διευθέτησης Διαφοράς, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε συνεδρίασή της, έκρινε ότι αυτές αποτελούσαν έκφραση της δέσμευσης των ενδιαφερομένων ενώσεων επιχειρήσεων να συνεργασθούν και ότι αποτύπωναν τα αποτελέσματα των διμερών συσκέψεων που είχαν διεξαχθεί μεταξύ αυτής και των ενδιαφερομένων ενώσεων επιχειρήσεων και ως εκ τούτου ανέθεσε στην Εισηγήτρια την σύνταξη Εισήγησης Διευθέτησης⁵⁵.
19. Την 2^η Οκτωβρίου 2018 κοινοποιήθηκε στις ενδιαφερόμενες ενώσεις επιχειρήσεων η υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 5638/27.09.2018 Εισήγηση Διευθέτησης της Εισηγήτριας Βικτωρίας Μερτικοπούλου (εφεξής και «Εισήγηση Διευθέτησης»). Στις 15 Οκτωβρίου 2018 το σύνολο των ενδιαφερομένων ενώσεων επιχειρήσεων είχε υποβάλει, στη βάση της προαναφερόμενης Εισήγησης Διευθέτησης, Δήλωση Διευθέτησης Διαφοράς, κατά την παράγραφο 37 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, με την οποία έκαστη επιβεβαίωσε ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια ότι η προαναφερθείσα Εισήγηση Διευθέτησης απηχούσε τις Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς που είχαν καταθέσει⁵⁶.

⁵⁵ Βλ. παρ. 33 και 35 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών.

⁵⁶ Βλ. σχετικά Δηλώσεις Διευθέτησης Διαφοράς με αριθ. πρωτ. Γραμματείας Επιτροπής Ανταγωνισμού 603//09.10.2018, 607//10.10.2018, 608//10.10.2018, 614//11.10.2018, 619//12.10.2018, 622//15.10.2018, 623//15.10.2018, 624//15.10.2018, 625//15.10.2018, 626//15.10.2018, 627//15.10.2018, 628//15.10.2018, 629//15.10.2018, 630//15.10.2018 και 631//15.10.2018.

20. Η παρούσα απόφαση εκδίδεται κατ' απλοποιημένη διαδικασία, κατά τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 39 επ. της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Η παρούσα απόφαση δεν προδικάζει ούτε αποφαινεται για τη συμμετοχή και την ευθύνη από τη συμμετοχή στην κατά την Εισήγηση παράβαση του εμπλεκόμενου Συνδέσμου που δεν υπέβαλε αίτημα υπαγωγής στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Κατά την Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν σχημάτισε δικανική πεποίθηση ως προς την τυχόν συμμετοχή και την ευθύνη από την τυχόν συμμετοχή στις κατά την Εισήγηση παραβάσεις εμπλεκόμενου μέρους που δεν υπέβαλε αίτημα υπαγωγής στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

B. ΤΑ ΜΕΡΗ

B.1. Τα εμπλεκόμενα μέρη που συμμετείχαν στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών

21. Τα εμπλεκόμενα στην κρινόμενη υπόθεση μέρη που συμμετείχαν στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών είναι:

α) Σύνδεσμοι Εργοληπτών Εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων, στους οποίους εγγράφονται οι αδειούχοι ηλεκτρολόγοι που δραστηριοποιούνται στο νομό / στην περιοχή⁵⁷. Οι Σύνδεσμοι Ηλεκτρολόγων αποτελούν το πρωτοβάθμιο όργανο του κλάδου εργοληπτών εγκαταστατών ανά νομό και σε αυτούς εγγράφονται οι αδειούχοι ηλεκτρολόγοι που δραστηριοποιούνται στο νομό⁵⁸. Οι Σύνδεσμοι που συμμετέχουν στη Διαδικασία Διευθέτησης είναι μέλη της ΠΟΣΕΗ⁵⁹.

β) Ταμείο Αρωγής (σωματείο αλληλοβοήθειας και συνεργασίας) και Αστικές Εταιρίες των Συνδέσμων αυτών (βλ. αναλυτικά εν συνεχεία).

γ) Η ΠΟΣΕΗ, το δευτεροβάθμιο όργανο (Ομοσπονδία) των επαγγελματιών Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων.

22. Τα εν λόγω μέρη που συμμετείχαν στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών παρουσιάζονται αναλυτικότερα κατωτέρω:

B.1.2. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ (ΠΟΣΕΗ)

23. Η Π.Ο.Σ.Ε.Η είναι το δευτεροβάθμιο όργανο των επαγγελματιών Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων, έχει ως μέλη 72 Σωματεία σε όλη την Ελλάδα και εκπροσωπεί περίπου 5.200 επαγγελματίες

⁵⁷ Σε ορισμένους συνδέσμους, το Καταστατικό τους ορίζει περιφέρεια δραστηριοποίησης μεγαλύτερη των γεωγραφικών ορίων του νομού.

⁵⁸ Σε ορισμένους συνδέσμους, το Καταστατικό τους ορίζει περιφέρεια δραστηριοποίησης μεγαλύτερη των γεωγραφικών ορίων του νομού (π.χ. ο ΣΕΕΗΝΑ στον οποίο εγγράφονται και οι ηλεκτρολόγοι της νήσου Ιθάκης).

⁵⁹ Σημειώνεται ότι ορισμένοι σύνδεσμοι δεν είναι μέλη της ΠΟΣΕΗ, όπως ο Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Αττικής.

αδειούχους Εγκαταστάτες Ηλεκτρολόγους⁶⁰. Η ΠΟΣΕΗ είναι μέλος της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος⁶¹.

24. Η ΠΟΣΕΗ ιδρύθηκε το 1953 με έδρα την Αθήνα⁶². Σκοποί της Ομοσπονδίας, βάσει του άρθρου 2 του Καταστατικού της⁶³, είναι, μεταξύ άλλων, η διεκδίκηση, προστασία, και προαγωγή των οικονομικών, κοινωνικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών της.
25. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 του Καταστατικού της, μέλη της μπορούν να γίνουν οι νόμιμα λειτουργούσες πρωτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις (σύνδεσμοι των εγκαταστατών ηλεκτρολόγων), τα μέλη των οποίων κατέχουν νόμιμη άδεια, ενώ ακολούθως στο άρθρο 6 του Καταστατικού ορίζεται ως λόγος αποβολής ενός Συνδέσμου - μέλους, μεταξύ άλλων, όταν το μέλος «δ) Παραβαίνει τις διατάξεις του καταστατικού και δεν πειθαρχεί στις αποφάσεις της γεν. συνέλευσης ή του διοικητικού συμβουλίου».
26. Η Γενική Συνέλευση της ΠΟΣΕΗ (άρ. 9 Καταστατικού) αποτελείται από τους αντιπροσώπους των ταμειακώς τακτοποιημένων μελών της, οι οποίοι (άρ. 10) εκλέγονται από τις γενικές συνελεύσεις των Ενώσεων μελών, ταυτόχρονα με την εκλογή του Διοικητικού Συμβουλίου και η θητεία αυτών είναι ίση με αυτή του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης – Μέλους της Π.Ο.Σ.Ε.Η.
27. Το ΔΣ αποτελείται από 21 μέλη τριετούς θητείας (άρ. 15 Καταστατικού), τα οποία εκλέγονται από τη ΓΣ των αντιπροσώπων. Το ΔΣ εκλέγει, επιλέγοντας από τα μέλη του, το επταμελές Προεδρείο. Βάσει του Καταστατικού της (άρ. 27) το ΔΣ συνιστά κατά περιοχές **Περιφερειακά Κλιμάκια (εφεξής και ΠΚ)**, που εκπροσωπούν την Π.Ο.Σ.Ε.Η. σε οποιαδήποτε Τοπική Δημόσια Αρχή, Υπηρεσία, Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε. και γενικά οποιοδήποτε νομικό ή φυσικό πρόσωπο. Ως μέλη των ΠΚ ορίζονται αφενός οι διαμένοντες σε έκαστη περιοχή Διοικητικοί Σύμβουλοι της ΠΟΣΕΗ και αφετέρου οι εκλεγμένοι κατά τα ανωτέρω αντιπρόσωποι των τοπικών συνδέσμων-μελών.
28. Σκοπός των ανωτέρω Περιφερειακών Κλιμακίων είναι η καλύτερη συνεργασία των τοπικών συνδέσμων της κάθε περιφέρειας, η προώθηση και επίλυση των προβλημάτων του κλάδου και η αποτελεσματικότερη έκφραση της γνώμης της βάσης του κλάδου⁶⁴. Ειδικότερα, κατά το 2015 η διάρθρωση των ανωτέρω Περιφερειακών Κλιμακίων (ΠΚ) ήταν ως ακολούθως: 1) ΠΚ Αττικής⁶⁵,

⁶⁰ Σύμφωνα με τις υπ' αριθ. πρωτ. 4120/25.6.2015 και 8703/7.12.2016 επιστολές παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ μέλη της ήταν 73 σύνδεσμοι κατά το 2013-2015 και 72 κατά το 2016. Ειδικότερα δε, κατά το 2013 οι ανωτέρω 73 σύνδεσμοι-μέλη της, εκπροσωπούσαν 6.723 ηλεκτρολόγους ενώ ο αριθμός αυτός κατά το 2015 μειώθηκε σε 5.715 ηλεκτρολόγους και το 2016 σε 5.241 ηλεκτρολόγους (βλ. και την υπ' αριθ. πρωτ. 5062/15.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ).

⁶¹ Βλ. ιστοσελίδα της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος.

⁶² Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 2752/1953 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών.

⁶³ Το Καταστατικό της τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις υπ' αριθ. 1523/1957, 1610/1958, 21686/1961, 6217/1964, 24053/1965, 9556/1966, 1832/1970, 199/1973, 816/1974, 157/1977, 1343/1981, 3620/1988 και 1300/1996 αποφάσεις του Πρωτοδικείου Αθηνών. Σύμφωνα με το άρθρο 34 του ισχύοντος Καταστατικού της, η ΠΟΣΕΗ διέπεται από το Καταστατικό της, το Ν. 1712/1987 όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2081/1992 και από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

⁶⁴ Βλ. σχετ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4120/25.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ. Βλ. και άρθρο 3 Κανονισμού Λειτουργίας των ΠΚ που προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 8703/7.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ.

⁶⁵ Σε αυτό συμμετέχουν οι εξής Σύνδεσμοι: 1) Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Ανωτέρας και Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης, 2) ΣΕΗ Ελευσίνας, 3) ΣΕΗ Πειραιά, 4) ΣΕΗ Μεγάρων, 5) ΣΕΗ Μεγάρων, 6) ΣΕΗ Μεσογείων και Λαυρεωτικής, 7) ΣΕΗ Νοτιανατολικής Αττικής. Επισημαίνεται ότι στην αρχική

2) ΠΚ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης⁶⁶, 3) ΠΚ Δυτικής Μακεδονίας⁶⁷, 4) ΠΚ Κεντρικής Μακεδονίας⁶⁸, 5) ΠΚ Θεσσαλίας⁶⁹, 6) ΠΚ Στερεάς Ελλάδας⁷⁰, 7) ΠΚ Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων⁷¹, 8) ΠΚ Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων⁷², 9) ΠΚ Κρήτης και Νοτίου Αιγαίου⁷³ και 10) ΠΚ Βορείου και Νοτίου Αιγαίου⁷⁴.

διάρθρωση των κλιμακίων (ήτοι του έτους 2000) που προσκόμισε η ΠΟΣΕΗ με την υπ' αριθ. πρωτ. 4120/25.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων, στο ΠΚ Αττικής συμπεριλαμβανόταν και ο Σύνδεσμος Εργοληπτών Κατασηματαρχών Ηλεκτρολόγων Αθηνών (ΣΕΚΗΑ). Ωστόσο, όπως προελέχθη, ο Σύνδεσμος αυτός δεν φαίνεται να είναι πλέον μέλος της ΠΟΣΕΗ παρά το γεγονός ότι αναφέρεται ως τέτοιο στην ιστοσελίδα της Ομοσπονδίας. Σημειώνεται περαιτέρω ότι το εν λόγω ΠΚ προέκυψε από την διάσπαση του προϋπάρχοντος ΠΚ Αττικής στο οποίο συμμετείχαν και οι Σύνδεσμοι 1. Ικαρίας, 2. Κυκλάδων, 3. Λήμνου, 4. Λέσβου, 5. Πάρου & Αντιπάρου, 6. Σάμου, 7. Χίου οι οποίοι από το 2009 αποτελούν πλέον το ΠΚ Βορείου και Νοτίου Αιγαίου (βλ σχετικά και την υπ' αριθ. πρωτ. 5062/15.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ).

⁶⁶ Σε αυτό συμμετέχουν οι εξής Σύνδεσμοι: 1) ΣΕΗ Δράμας, 2) ΣΕΗ Έβρου, 3) ΣΕΗ Καβάλας, 4) ΣΕΗ Ξάνθης, 5) ΣΕΗ Ορεστιάδας, 5) ΣΕΗ Ροδόπης, 6) ΣΕΗ Σερρών.

⁶⁷ Σε αυτό συμμετέχουν οι εξής Σύνδεσμοι: 1) ΣΕΗ Γρεβενών, 2) ΣΕΗ Καστοριάς, 3) ΣΕΗ Κοζάνης, 4) ΣΕΗ Φλώρινας.

⁶⁸ Σε αυτό συμμετέχουν οι εξής Σύνδεσμοι: 1) ΣΕΗ Αλεξάνδρειας, 2) ΣΕΗ Βέροιας, 3) ΣΕΗ Θεσσαλονίκης, 4) ΣΕΗ Κιλκίς, 5) ΣΕΗ Νάουσας, 6) ΣΕΗ Πέλλας, 7) ΣΕΗ Πιερίας, 8) ΣΕΗ Χαλκιδικής. Από τα στοιχεία της υπ' αριθ. πρωτ. 5062/15.9.2017 επιστολής παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ κατόπιν σχετικού ερωτήματος της Υπηρεσίας φαίνεται ότι υπήρξε προσπάθεια ενοποίησης των ΠΚ Κεντρικής και ΠΚ Δυτικής Μακεδονίας η οποία ωστόσο «[...] δεν υλοποιήθηκε και τα δύο Περιφερειακά Κλιμάκια παρέμειναν ξεχωριστά».

⁶⁹ Σε αυτό συμμετέχουν οι εξής Σύνδεσμοι: 1) ΣΕΗ Ελασσόνας, 2) ΣΕΗ Καρδίτσας, 3) ΣΕΗ Λάρισας, 4) ΣΕΗ Μαγνησίας, 5) ΣΕΗ Τρικάλων.

⁷⁰ Σε αυτό συμμετέχουν οι εξής Σύνδεσμοι: 1) ΣΕΗ Ευβοίας, 2) ΣΕΗ Θήβας, 3) ΣΕΗ Λειβαδιάς, 4) ΣΕΗ Λοκρίδας, 5) ΣΕΗ Φθιώτιδας και Ευρυτανίας, 6) ΣΕΗ Φωκίδας και Αράχωβας.

⁷¹ Σε αυτό συμμετέχουν οι εξής Σύνδεσμοι: 1) ΣΕΗ Άρτας, 2) ΣΕΗ Θεσπρωτίας, 3) ΣΕΗ Ιωαννίνων-Ηπείρου, 4) ΣΕΗ Πρέβεζας, 5) ΣΕΗ Αιτωλοακαρνανίας, 6) ΣΕΗ Μεσολογγίου, 7) ΣΕΗ Ναυπακτίας και Δωρίδας, 8) ΣΕΗ Κερκύρας, 9) ΣΕΗ Λευκάδας. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η ΠΟΣΕΗ για το έτος 2000, προ της ενοποίησης των συνδέσμων Ηπείρου και Ιωαννίνων, ο Σύνδεσμος Ηπείρου συμμετείχε στο τότε υφιστάμενο Περιφερειακό Κλιμάκιο Ηπείρου - Αιτωλοακαρνανίας-Κέρκυρας-Λευκάδας.

⁷² Σε αυτό συμμετέχουν οι εξής Σύνδεσμοι: 1) ΣΕΗ Αργολίδας, 2) ΣΕΗ Αρκαδίας, 3) ΣΕΗ Κορινθίας, 4) ΣΕΗ Λακωνίας, 5) ΣΕΗ Μεσσηνίας, 6) ΣΕΗ Αιγιαλείας και Καλαβρύτων, 7) ΣΕΗ Αμαλιάδας, 8) ΣΕΗ Αχαΐας, 9) ΣΕΗ Ηλείας, 10) ΣΕΗ Ζακύνθου, 11) ΣΕΗ Κεφαλληνίας. Προηγούμενη ονομασία του κλιμακίου ήταν Περιφερειακό Κλιμάκιο Πελοποννήσου, Ζακύνθου, Κεφαλονιάς.

⁷³ Σε αυτό συμμετέχουν οι εξής Σύνδεσμοι: 1) ΣΕΗ Ηρακλείου, 2) ΣΕΗ Λασιθίου, 3) ΣΕΗ Ρεθύμνης, 4) ΣΕΗ Χανίων, 5) ΣΕΗ Βορείου Συγκροτήματος Δωδεκανήσου (Κως), 6) ΣΕΗ Δωδεκανήσου (Ρόδος), 7) ΣΕΗ Καλύμνου. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η ΠΟΣΕΗ με την υπ' αριθ. πρωτ. 4120/25.6.2015 απαντητική επιστολή της, το εν λόγω κλιμάκιο προέρχεται από την ενοποίηση του ΠΚ Κρήτης (ΣΕΗ Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνης και Χανίων) και του ΠΚ Δωδεκανήσου (ΣΕΗ Δωδεκανήσου και ΣΕΗ Βορείου Συγκροτήματος Αιγαίου). Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 5062/15.9.2017 επόμενη επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ η ενοποίηση των δύο ΠΚ πραγματοποιήθηκε το 2015.

⁷⁴ Σε αυτό συμμετέχουν οι εξής Σύνδεσμοι: 1) ΣΕΗ Ικαρίας, 2) ΣΕΗ Λέσβου, 3) ΣΕΗ Λήμνου, 4) ΣΕΗ Σάμου, 5) ΣΕΗ Χίου, 6) ΣΕΗ Θήρας, 7) ΣΕΗ Κυκλάδων, 8) ΣΕΗ Μυκόνου, 9) ΣΕΗ Νάξου, 10) ΣΕΗ Πάρου και Αντιπάρου. Επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από την υπ' αριθ. πρωτ. 4120/25.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ, προ της δημιουργίας του εν λόγω Περιφερειακού Κλιμακίου εκ των ανωτέρω συνδέσμων, οι σύνδεσμοι Ικαρίας, Λέσβου, Λήμνου, Σάμου, Χίου, Κυκλάδων, Πάρου και Αντιπάρου συμμετείχαν στο Περιφερειακό Κλιμάκιο Αττικής. Περαιτέρω, αν και από τους προσκομισθέντες καταλόγους των συνδέσμων μελών της ΠΟΣΕΗ (βλ. σχετικά την υπ' αριθ. πρωτ. 8703/7.12.2016 απαντητική επιστολή) φαίνεται πως οι σύνδεσμοι Θήρας και Νάξου έγιναν μέλη της ΠΟΣΕΗ το 2004 και ο σύνδεσμος Μυκόνου το 2011 περιλαμβάνονται μόνο στον κατάλογο των Περιφερειακών Κλιμακίων του 2015. Υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με την απάντηση της ΠΟΣΕΗ η αλλαγή στη σύνθεση των ΠΚ έγινε εντός του 2015 ενώ από στοιχεία που συνελέγησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του συνδέσμου Πάρου και Αντιπάρου η απόφαση να δημιουργηθεί κλιμάκιο ανεξάρτητο από των Αθηνών λήφθηκε το 2009 (στοιχείο ελέγχου ΕΚ13 «Πρακτικό ΓΣ της 7/02/2010 Νο13» του Συνδέσμου Ηλεκτρολόγων Πάρου).

29. Τα ΠΚ, κατά την ΠΟΣΕΗ⁷⁵, δεν λειτουργούν με βάση συγκεκριμένες καταστατικές ή νομοθετικές διατάξεις, ωστόσο όπως προέκυψε από Ενημερωτικό Δελτίο της ΠΟΣΕΗ⁷⁶ προς τους Συνδέσμους - μέλη της το 2003, ήδη από το 2000 διέθεταν κοινό Κανονισμό Λειτουργίας (εκδοθέντα από την ΠΟΣΕΗ)⁷⁷, ο οποίος τροποποιήθηκε και κοινοποιήθηκε στα μέλη της ΠΟΣΕΗ με το ανωτέρω Ενημερωτικό Δελτίο. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Κανονισμού λειτουργίας: *«[τ]α ΠΚ λειτουργούν με την ευθύνη και την εποπτεία της ΠΟΣΕΗ στα πλαίσια των άρθρων του Καταστατικού της»*.
30. Το ΔΣ της ΠΟΣΕΗ ορίζει τον Υπεύθυνο του κάθε Περιφερειακού Κλιμακίου^{78,79}, ο οποίος προεδρεύει στις συνεδριάσεις του (Περιφερειακές Συσκέψεις)⁸⁰. Στις Περιφερειακές Συσκέψεις, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού Λειτουργίας των ΠΚ, συμμετέχουν κάθε φορά τα μέλη των ΔΣ των Συνδέσμων του εκάστοτε ΠΚ, οι αντιπρόσωποι των εν λόγω Συνδέσμων στη ΓΣ της Ομοσπονδίας καθώς και τα μέλη του ΔΣ της ΠΟΣΕΗ που προέρχονται από τους συγκεκριμένους κάθε φορά Συνδέσμους. Τα πρακτικά των Περιφερειακών Συσκέψεων αποστέλλονται από τον Υπεύθυνο του ΠΚ στην ΠΟΣΕΗ προκειμένου να θεωρηθούν και επιστρέφονται στον Υπεύθυνο⁸¹.
31. Η κάθε Περιφερειακή Σύσκεψη συνέρχεται τακτικά μία φορά το χρόνο (άρ. 5 Κανονισμού Λειτουργίας), στις έδρες των Σωματείων – Μελών που αποτελούν το ΠΚ διαδοχικά και εκτάκτως κατόπιν είτε απόφασης του Προεδρείου της ΠΟΣΕΗ, είτε απόφασης του υπευθύνου του ΠΚ και σύμφωνη γνώμη του Προεδρείου της ΠΟΣΕΗ, είτε όταν το ζητήσει τουλάχιστον το 1/3 των Σωματείων – Μελών του ΠΚ. Στην πράξη, σύμφωνα με την ΠΟΣΕΗ⁸², οι συνεδριάσεις των ΠΚ είθισται να πραγματοποιούνται κάθε χρόνο χωρίς ωστόσο αυτό να τηρείται απαραίτητα, καθώς πραγματοποιούνται μετά από πρωτοβουλία ΔΣ της ΠΟΣΕΗ ή κατόπιν αίτησης των συμμετεχόντων σωματείων του εκάστοτε κλιμακίου.
32. Η ΠΟΣΕΗ αναγνωρίζει ότι τα ΠΚ είναι όργανά της, εκφράζουν και αντιπροσωπεύουν τη βούλησή της και ότι ενσωματώνουν έναν τρόπο οργάνωσης, εκπροσώπησης, έκφρασης της βούλησης και των εντολών της (και συμμόρφωσης και ελέγχου με αυτές), στο πλαίσιο του

⁷⁵ Βλ. σχετ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4120/25.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ.

⁷⁶ Υπ' αριθ. πρωτ. 504/7.7.2003. Συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του ΣΕΗΠΑ στις 19.6.2014 (Στοιχείο Ελέγχου ΕΦ5). Αφορά ενημέρωση για την από 31.5.2003 τακτική Γ.Σ. της ΠΟΣΕΗ που πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης και αναφέρει σχετικά *«[σ]ας κοινοποιούμε το νέο Κανονισμό Λειτουργίας των Περιφερειακών Κλιμακίων καθώς και τη σύσταση των Περιφερειακών Κλιμακίων, όπως διαμορφώθηκαν μετά τη Συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ομοσπονδίας στις 14/3/2003»*.

⁷⁷ Η αρχική έκδοση του 2000 και η τροποποίηση του 2003 του Κανονισμού Λειτουργίας των ΠΚ προσκομίστηκαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 8703/7.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ. Από την αντιπαραβολή των δύο εκδόσεων προκύπτει ότι η τροποποίηση του 2003 αφορά στην κάλυψη των εξόδων των μελών ΔΣ της ΠΟΣΕΗ.

⁷⁸ Βλ σχετικά τις υπ' αριθ. πρωτ. 134/15.2.2000 και 502/4.7.2003 ανακοινώσεις της ΠΟΣΕΗ περί σύστασης των Περιφερειακών Κλιμακίων σε συνέχεια των από 12.2.2000 και 14.3.2003 συνεδριάσεων του ΔΣ αντιστοίχως, οι οποίες προσκομίστηκαν με την υπ. αριθ. πρωτ. 8703/7.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ.

⁷⁹ Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 7 του Κανονισμού Λειτουργίας, ως έδρα του ΠΚ ορίζεται η πόλη στην οποία έχει έδρα το Σωματείο του οποίο είναι μέλος ο οριζόμενος από το ΔΣ της ΠΟΣΕΗ Υπεύθυνος του ΠΚ.

⁸⁰ Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Κανονισμού Λειτουργίας *«Στις Π.Σ. προεδρεύει ο υπεύθυνος του Π.Κ. σε συνεργασία με τα άλλα μέλη του Δ.Σ. της Π.Ο.Σ.Ε.Η. και τον Πρόεδρο του τοπικού Συνδέσμου όπου πραγματοποιείται η Π.Σ. Σε περίπτωση κωλύματος του υπεύθυνου του Π.Κ., το Προεδρείο της Π.Ο.Σ.Ε.Η. ορίζει εκείνον που θα προεδρεύσει στην Π.Σ.»*.

⁸¹ Βλ. σχετικά άρθρο 8 εδάφιο β Κανονισμού Λειτουργίας.

⁸² Βλ. σχετικά την υπ' αριθ. πρωτ.4120/25.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ.

καλύτερου συντονισμού από την ίδια των τοπικών συνδέσμων μελών και συνεργασίας μεταξύ τους (ιδίως ως προς ζητήματα τιμολόγησης όπως επί παραδείγματι το ενιαίο τιμολόγιο των Συνδέσμων για την εκπόνηση της ΥΔΕ των οποίων την υλοποίηση προωθούν τα ΠΚ)⁸³.

Β.1.3. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ «Ο ΒΑΤΤ» Ν. ΑΧΑΪΑΣ

33. Ο Περιφερειακός Σύνδεσμος Εργοληπτών Εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων «Ο ΒΑΤΤ» Ν. Αχαΐας (εφεξής και ΣΕΕΗΝΑ ή Σύνδεσμος Αχαΐας ή ΣΕΗ Αχαΐας) αποτελεί επαγγελματικό σωματείο, ιδρύθηκε το 1936 με έδρα την Πάτρα και περιφέρεια τη δυτική περιοχή του νομού Αχαΐας⁸⁴, αν και, στην πράξη, οι ηλεκτρολόγοι της Κάτω Αχαΐας και της νήσου Ιθάκης επίσης εγγράφονται στον εν λόγω Σύνδεσμο⁸⁵. Είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ από το 1954 και συμμετέχει στο Περιφερειακό Κλιμάκιο Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων.
34. Το 2016 ο Σύνδεσμος αριθμούσε [...] ενεργά μέλη. Βάσει του άρθρου 10 του Καταστατικού του Συνδέσμου, το ΔΣ του είναι εννεαμελές τριετούς θητείας.
35. Σκοποί του συνδέσμου είναι, μεταξύ άλλων, η διαφύλαξη και προαγωγή των κοινών συμφερόντων (επαγγελματικών, κοινωνικών, οικονομικών) των μελών, στα πλαίσια εξυπηρέτησης του κοινωνικού συνόλου, η ανάπτυξη συναδελφικής αλληλεγγύης και η μέριμνα για την εφαρμογή της ηλεκτρολογικής νομοθεσίας για την κατασκευή ασφαλών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων (άρ. 2 Καταστατικού). Ως μέλη δύναται να εγγραφούν κάτοχοι άδειας εκτέλεσης ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων που ασκούν εν τοις πράγμασι το επάγγελμα του ηλεκτρολόγου και οι οποίοι οφείλουν να πειθαρχούν στις αποφάσεις των οργάνων του Συνδέσμου και στις διατάξεις του Καταστατικού επί ποινή αποβολής (άρ. 3, 6 και 7 Καταστατικού)⁸⁶.
36. Ο ΣΕΕΗΝΑ έχει εκδώσει Κώδικα Δεοντολογίας⁸⁷ ο οποίος εγκρίθηκε από τη Γ.Σ. του Συνδέσμου στις 7.12.1998 και παραμένει έως σήμερα σε ισχύ και με βάση τον οποίο τα μέλη του Συνδέσμου

⁸³ Σχετικά με την επιρροή της ΠΟΣΕΗ στην από 18.10.2008 «Εισήγηση [...] ΠΟΣΕΗ στο γνωμοδοτικό συμβούλιο προέδρων και διοικητικών συμβουλίων των σωματείων και συνεταιρισμών» (ΗΑ15) [συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Ομοσπονδίας και φέρει την ονομασία «ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΟ ΠΡΟΕΔΡΩΝ 181008.doc»] αναφέρεται: «Στην δική μας αγορά που κατά 90% εμείς διαχειριζόμαστε και εμείς οι ίδιοι ελέγχουμε και κατευθύνουμε».

Η σημασία των συνεδριάσεων των ΠΚ αποτυπώνεται σε πρακτικά σύσκεψης Περιφερειακού Κλιμακίου τα οποία συλλέχθηκαν κατά την έρευνα της Υπηρεσίας, όπου ο [...] της ΠΟΣΕΗ και [...] αναφέρει: «[α]πλώς θα ήθελα ενημερωτικά να ξέρουν οι συνάδελφοι για τη διαδικασία του κλιμακίου [...] ήταν μεγάλη επιτυχία της Ομοσπονδίας, διότι κατάφερε [...] να χωρίζεται σε 10 κλιμάκια, άραγε να έχει 10 γενικές συνελεύσεις. Αυτό είχε να κάνει ότι η Ομοσπονδία έφυγε από την Αθήνα που δεν μπορούσε έστω σε μία γ.σ. να εκφραστούν οι αντιπρόσωποι, [...] να μην έχουν το χρόνο να μπορούν να εκφραστούν, [...] μέσα σε αυτά εκφράζονται όλοι, άραγε υπάρχει μεγαλύτερη φωνή, υπάρχει μεγαλύτερη συμμετοχή κι αυτά τα 10 κλιμάκια δίνουν τις εντολές, γιατί όλα καταγράφονται και έρχονται στην Ομοσπονδία». [...].

⁸⁴ Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 193/1936 απόφαση του Πρωτοδικείου Πάτρας.

⁸⁵ Βλ. σχετ. κατάθεση [...] του Συνδέσμου και άρθρο 1 του Καταστατικού του Συνδέσμου και υπ' αριθ. πρωτ. 4039/24.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΕΗΝΑ.

⁸⁶ Το Καταστατικό του το οποίο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο της ΓΔΑ στην έδρα του Συνδέσμου στις 10.1.2013 και προσκομίσθηκε με τις υπ' αριθ. πρωτ. 4039/24.6.2015 και 8664/6.12.2016 επιστολές παροχής στοιχείων του ΣΕΕΗΝΑ τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις υπ' αριθ. 9/1960, 40/1972, 316/1977, 568/1983, 117/1989 και 549/1996 αποφάσεις του ανωτέρω Πρωτοδικείου.

⁸⁷ Ο οποίος βρίσκεται αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Συνδέσμου τουλάχιστον από τις 8.1.2013, έως και τη σύνταξη της Εισήγησης Διευθέτησης (19.9.2018), βλ. <http://www.wattpatras.gr>. Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 8664/6.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΕΗΝΑ ο εν λόγω Κώδικας Δεοντολογίας έκδοσης 1998 παραμένει σε ισχύ χωρίς τροποποιήσεις.

είναι υποχρεωμένα να εκτελούν πιστά τις αποφάσεις του ΔΣ και των ΓΣ του συνδέσμου και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον ίδιο τον Κώδικα δεοντολογίας (άρ. 9 και 37 Κώδικα) επί ποινή πειθαρχικών κυρώσεων.

Β.1.4. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

37. Ο Σύνδεσμος Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Ν. Θεσσαλονίκης (εφεξής και ΣΕΗΝΘ ή Σύνδεσμος Θεσσαλονίκης ή ΣΕΗ Θεσσαλονίκης) αποτελεί εργοδοτικό επαγγελματικό σωματείο και ιδρύθηκε το 1929 με έδρα τη Θεσσαλονίκη⁸⁸, ενώ έλαβε την τρέχουσα επωνυμία του το 1986. Ο ΣΕΗΝΘ είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ από το 1953 και συμμετέχει στο ΠΚ Κεντρικής Μακεδονίας.
38. Το 2016 ο Σύνδεσμος αριθμούσε [...] ενεργά μέλη. Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 10 του Καταστατικού, το ΔΣ του Συνδέσμου είναι εννεαμελές και τριετούς θητείας.
39. Σκοπός του Συνδέσμου, είναι, μεταξύ άλλων η διαφύλαξη και προαγωγή των κοινών (επαγγελματικών, κοινωνικών, οικονομικών) συμφερόντων των μελών, στα πλαίσια της εξυπηρέτησης του κοινωνικού συνόλου (αρ. 3 Καταστατικού)⁸⁹. Ως μέλη δύνανται να εγγραφούν οι κάτοχοι άδειας εκτέλεσης ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που ασκούν το ηλεκτρολογικό επάγγελμα⁹⁰, αναλαμβάνοντας την υποχρέωση να πειθαρχούν στις αποφάσεις των οργάνων του συνδέσμου, επί ποινή αποβολής σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς αυτές και το Καταστατικό καθώς και ενεργειών αντίθετων προς τους σκοπούς του συνδέσμου (άρ. 4, 7 και 9 Καταστατικού).

Β.1.5. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ-ΗΠΕΙΡΟΥ

40. Ο Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων-Ηπείρου προέκυψε το 2003 από την ενοποίηση των δύο Συνδέσμων που προϋπήρχαν στην πόλη των Ιωαννίνων⁹¹, του Συνδέσμου Ηλεκτρολόγων Ιωαννίνων και του Συνδέσμου Ηλεκτρολόγων Ηπείρου. Η ενοποίηση συντελέστηκε με διάλυση του Συνδέσμου Ιωαννίνων και τροποποίηση του Καταστατικού του Συνδέσμου Ηπείρου, ως προς την επωνυμία του από «Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ηπείρου – ΣΕΗΕΗ» σε «Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων – Ηπείρου - ΣΕΗΕΙΗ»⁹². Την αντίθετη διαδικασία ενοποίησης ακολούθησαν τα Ταμεία Αρωγής των ανωτέρω Συνδέσμων, δηλαδή τη διάλυση του Ταμείου Ηπείρου και τροποποίηση του Καταστατικού του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων, ως προς την επωνυμία του από «Ταμείο Αρωγής Αδειούχων

⁸⁸ Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 1219/1929 απόφαση του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης. Το ισχύον Καταστατικό του ΣΕΗΝΘ ενεκρίθη από τη ΓΣ των μελών στις 20.3.2000 και ακολούθως από το Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης με την υπ' αριθ. 740/2001 απόφασή του.

⁸⁹ Το Καταστατικό του, το οποίο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο της ΓΔΑ στην έδρα του Συνδέσμου στις 10.1.2013 τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις υπ' αριθ. 933/1942, 723/1958, 227/1972, 286/1986, 895/1988, 27630/1996 και 740/2001 αποφάσεις του ανωτέρω Πρωτοδικείου.

⁹⁰ Η αποδεδειγμένη άσκηση του επαγγέλματος αποτελεί προαπαιτούμενο της ιδιότητας του μέλους του συνδέσμου. Βλ. άρθρο 4 παρ. 1 του Καταστατικού του ΣΕΗΝΘ.

⁹¹ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 4275/2.7.15 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΕΙΗ.

⁹² Βλ. σχετικά την απόφαση ΓΣ του ενιαίου συνδέσμου της 16.7.2003 και το υπ' αριθ. 6008/2016 πιστοποιητικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων το οποίο προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 8922/14.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΕΙΗ.

Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Νομού Ιωαννίνων» σε «Ταμείο Αρωγής Αδειούχων Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων-Ηπείρου»⁹³.

B.1.5.1.Ο Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων-Ηπείρου

41. Ο Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων-Ηπείρου (εφεξής και ΣΕΗΕΙΗ ή Σύνδεσμος Ιωαννίνων – Ηπείρου ή ΣΕΗ Ιωαννίνων - Ηπείρου) αποτελεί εργοδοτικό σωματείο, το οποίο ιδρύθηκε το 1956 με την επωνυμία «Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ηπείρου» με έδρα τα Ιωάννινα⁹⁴. Το 2003 ο υπό εξέταση Σύνδεσμος προχώρησε σε τροποποίηση καταστατικού⁹⁵. Ο ΣΕΗΕΙΗ είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ τουλάχιστον από το 2003 και συμμετέχει στο Περιφερειακό Κλιμάκιο Ηπείρου – Δυτικής Ελλάδας – Ιονίων Νήσων.
42. Το 2016 ο Σύνδεσμος αριθμούσε [...] ενεργά μέλη. Βάσει του άρθρου 13 του Καταστατικού του, το ΔΣ του Συνδέσμου είναι πενταμελές και τριετούς θητείας. Περιφέρεια του Συνδέσμου είναι οι Νομοί Ιωαννίνων, Άρτας, Θεσπρωτίας, Πρέβεζας και Λευκάδας (άρ. 2 Καταστατικού) οι οποίοι εκπροσωπούνται στο Σύνδεσμο με τοπικές επιτροπές και κλιμάκια⁹⁶. Μεταξύ των σκοπών του συνδέσμου είναι η προστασία και προαγωγή των ηθικών, οικονομικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών και η ανάπτυξη των συναδελφικών και επαγγελματικών σχέσεων, κ.ά. (άρ. 3 Καταστατικού).
43. Ως μέλη του Συνδέσμου δύνανται να εγγραφούν όσοι ασκούν νόμιμα το επάγγελμα του ηλεκτρολόγου και είναι κάτοχοι άδειας εκτέλεσης ηλεκτρικών έργων, και με την εγγραφή τους αναλαμβάνουν την υποχρέωση να πειθαρχούν και να εκτελούν τις αποφάσεις του ΔΣ και των ΓΣ. Συμπεριφορά αντίθετη προς τις αποφάσεις ΓΣ/ΔΣ και των σκοπών του Συνδέσμου και η αποδεδειγμένη αποφυγή θεώρησης ΥΔΕ στον σύνδεσμο, αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα και επισύρει το ενδεχόμενο αποβολής από αυτόν (άρ. 4, 8, 10.β και 11 Καταστατικού).
44. Επιπλέον των ανωτέρω υποχρεώσεων τα μέλη του Συνδέσμου αποκτούν το δικαίωμα να εγγράφονται σε όλους τους οργανισμούς που ιδρύει ο Σύνδεσμος μεταξύ των οποίων και το Ταμείο Αρωγής (άρ. 10.γ. Καταστατικού)⁹⁷.

⁹³ Βλ. σχετικά Πρακτικό 27 Συνεδρίασης ΔΣ στις 14.7.2003 και Πρακτικό12 Γ.Σ. στις 16.7.2003 τα οποία προσκομίστηκαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 4539/14.7.2015 απαντητική επιστολή του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου και το υπ' αριθ. 6007/2016 Πιστοποιητικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων το οποίο προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ 8949/15.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου.

⁹⁴ Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 76/1956 απόφαση του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Σημειώνεται ότι το ιδρυτικό Καταστατικό (1956) του Συνδέσμου Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ηπείρου συνελήγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του ΣΕΗΕΙΗ στις 10.1.2013 (στοιχείο ελέγχου ΜΧ35) και προσκομίστηκε και με την υπ' αριθ. πρωτ. 5201/21.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του Συνδέσμου Ιωαννίνων-Ηπείρου.

⁹⁵ Η εν λόγω τροποποίηση η οποία εγκρίθηκε από την Γ.Σ. (Πρακτικό 64/16.7.2003 το οποίο συνελήγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του ΣΕΗΕΙΗ στις 10.1.2013) και εγκρίθηκε με την 273/2003 απόφαση του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων και έλαβε αύξοντα αριθμό μητρώου 33/8.12.2003.

⁹⁶ Το Καταστατικό του Συνδέσμου μετά την αρχική του έκδοση του 1956 τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις υπ' αριθ. 236/1971, 406/1977, 44/1986, 341/1987, 414/1988, 208/1992, 462/1995 και 273/2003 (νέα επωνυμία) αποφάσεις του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

⁹⁷ Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρ. 33 του Καταστατικού του ΣΕΗΕΙΗ «Σε περίπτωση διαλύσεως του Συνδέσμου το καθαρό υπόλοιπο της περιουσίας του περιέρχεται στο Ταμείο Αλληλοβοήθειας των μελών, εφόσον δεν υπάρχει Ταμείο Αλληλοβοήθειας, περιέρχεται στην Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων (Π.Ο.Σ.Ε.Η.)». Η πρόβλεψη αυτή υφίστατο και στην προϊσχύουσα έκδοση του 1995.

B.1.5.2 Το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου

45. Παράλληλα με το Σύνδεσμο λειτουργεί και το Ταμείο Αρωγής Αδειούχων Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων-Ηπείρου (εφεξής και Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου), το οποίο ιδρύθηκε το 1997 με έδρα τα Ιωάννινα⁹⁸ αρχικά με την επωνυμία «Ταμείο Αρωγής Αδειούχων Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Νομού Ιωαννίνων» και αποτελεί σωματείο αλληλοβοήθειας και συνεργασίας.
46. Σύμφωνα με το άρθρο 11 του ισχύοντος Καταστατικού, το ΔΣ του Ταμείου είναι πενταμελές και τριετούς θητείας. Το Ταμείο Αρωγής συστεγάζεται στα γραφεία του ΣΕΗΕΙΗ⁹⁹ και διαθέτει την ίδια ιστοσελίδα με το ΣΕΗΕΙΗ¹⁰⁰.
47. Η εγγραφή στον ΣΕΗΕΙΗ αποτελεί προϋπόθεση για την εγγραφή στο Ταμείο Αρωγής, ενώ αντίστοιχα διαγραφή / αποχώρηση από τον ΣΕΗΕΙΗ οδηγεί αυτοδίκαια σε διαγραφή και από το Ταμείο (άρ. 3 Καταστατικού Ταμείου)¹⁰¹. Παράλληλα, τα μέλη του Ταμείου υποχρεούνται στην τήρηση του Καταστατικού και των αποφάσεων των οργάνων επί ποινή διαγραφής όπως και εάν ενεργούν αντίθετα προς το σκοπό ή τα συμφέροντα του Ταμείου (άρ. 3 και 4 Καταστατικού).
48. Τα μέλη του Συνδέσμου είναι ταυτόχρονα και μέλη του Ταμείου Αρωγής και ως εκ τούτου τα μέλη μεταξύ των δύο οργανώσεων ταυτίζονται. Συνεπώς, το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου αριθμούσε [...] μέλη το 2016.
49. Σύμφωνα με το ισχύον από 30.10.2013 καταστατικό του Ταμείου, μεταξύ των σκοπών του Ταμείου Αρωγής είναι και α) η προαγωγή των συμφερόντων των μελών, β) η ανάπτυξη δεσμών αλληλεγγύης μεταξύ τους, η παροχή επιδομάτων και γ) η συνεργασία με τον Σύνδεσμο για την κατοχύρωση και εξυπηρέτηση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των μελών (άρ. 2)¹⁰².

⁹⁸ Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 35/1998 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Το Καταστατικό εγκρίθηκε από τη ΓΣ των μελών του Ταμείου στις 3.12.1997. Το Καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις 107/2001, 376/2002, 274/2003 (νέα επωνυμία), 260/2011, 9/2013 αποφάσεις του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων καθώς και με τις υπ' αριθ. 1/2014 και 134/23.12.2015 διατάξεις του Ειρηνοδικείου Ιωαννίνων (βλ. σχετικά τις υπ' αριθ. πρωτ. 4539/14.7.2015 και 8949/15.12.2016 επιστολές παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου καθώς και το υπ' αριθ. 6007/2016 Πιστοποιητικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων).

⁹⁹ Όπως προέκυψε κατά τον επιτόπιο έλεγχο στις 10.1.2013.

¹⁰⁰ Όπως αυτή ανακτήθηκε από τη ΓΔΑ στις 18.1.2017.

¹⁰¹ Αντίστοιχη πρόβλεψη υπάρχει και στο Καταστατικό του Συνδέσμου (ΣΕΗΕΙΗ) και ειδικότερα στο άρθρο 7. Ομοίως και αντίστοιχη πρόβλεψη με αυτή του άρθρου 33 του Καταστατικού του Συνδέσμου υφίσταται και στο άρθ. 21 του Καταστατικού του Ταμείου και ειδικότερα «*Το Ταμείο δεν διαλύεται, εκτός εάν το αποφασίσει η Γενική Συνέλευση [...] . Στην περίπτωση αυτή το καθαρό υπόλοιπο της περιουσίας του ταμείου περιέρχεται στον Σύνδεσμο Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων-Ηπείρου*».

¹⁰² Στους τακτικούς πόρους του Ταμείου όπως εξειδικεύονται στο άρθρο 5 περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων: η εφάπαξ καταβαλλόμενη εισφορά εγγραφής και η μηνιαία εισφορά των μελών που καθορίζονται με απόφαση της ΓΣ οι οποίες «για κανένα λόγο δε βαρύνουν τους πελάτες των μελών, αλλά αποκλειστικά τον ενεργούντα ηλεκτρολόγο, μέλος του Ταμείου». Περαιτέρω, το Ταμείο σύμφωνα με το άρθρο 8 του ισχύοντος Καταστατικού του χορηγεί στα αποχωρούντα μέλη ή στους συγγενείς θανόντος μέλους το ποσό που τους αναλογεί από το τακτικό αποθεματικό. Πέραν της αποχώρησης από το Ταμείο ωστόσο, «[...] η διανομή του Τακτικού Αποθεματικού μπορεί να γίνει με απόφαση της ΓΣ και με απαρτία των μισών συν ένα μελών που έχουν δικαίωμα ψήφου» (βλ τελευταίο εδάφιο άρθρου 8). Στις προηγούμενες εκδόσεις του Καταστατικού του Ταμείου (αρ. 5) από το ιδρυτικό Καταστατικό του 1998 (ως Ταμείο Ιωαννίνων) έως και την τροποποίηση του 2011 επίσης διαφοροποιούνται σε σχέση με την τελευταία τροποποίηση του 2013 και συγκεκριμένα «[...] 4. Τα ποσοστά αμοιβής κάθε μέλους, που παρακρατούνται από το Ταμείο για την μελέτη και εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, για εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων και για χορήγηση υπεύθυνων δηλώσεων καλής λειτουργίας που υποβάλλονται στις αρμόδιες υπηρεσίες του ΟΤΑ [...] Οι εισφορές

50. Ο ανωτέρω υπό γ) σκοπός του άρθρου 2 του Καταστατικού του Ταμείου Αρωγής αντικατέστησε τους υπό γ) έως ζ) σκοπούς των προηγούμενων Καταστατικών, που ίσχυαν από την ίδρυση του Ταμείου το 1997 έως τα τέλη του 2013, οι οποίοι αναφέρονταν ρητώς σε είσπραξη κατώτατων αμοιβών¹⁰³ συγκεκριμένα: για τη μελέτη και την εκπόνηση των σχεδιαγραμμάτων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων (σημ. γ), για την τοποθέτηση των υλικών Δ.Ε.Η. (σημ. δ), για εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων (σημ. ε), για τον έλεγχο και τη χορήγηση υπεύθυνων δηλώσεων προς ΟΤΑ (σημ. στ) και για την σύνταξη σχεδίων ηλεκτρικών και άλλων εγκαταστάσεων, σύμφωνα με το σχετικό κατάλογο που εγκρίνεται από τη Γενική Συνέλευση των μελών (σημ. ζ), καθώς και, με την εισαγωγή εμβόλιμου (άνευ αρίθμησης) άρθρου, με την 8.2.2012 ΓΣ του Ταμείου, για μετρήσεις ηλεκτρικής εγκατάστασης (μονοφασικού και τριφασικού ρεύματος) οι οποίες ενσωματώνονται στην τελική αμοιβή για την εκπόνηση της ΥΔΕ. Οι διατάξεις αυτές εξειδικεύονταν ως προς τη διαδικασία είσπραξης των αμοιβών και επιστροφής τους στα μέλη-δικαιούχους σε επόμενα άρθρα του Καταστατικού (άρ. 6 έως και 9 ως ίσχυαν). Οι κατώτατες αμοιβές για τις ανωτέρω εργασίες, καθορίζονται από τη Γ.Σ του Ταμείου, μπορεί να αυξομειώνονται με απόφαση του Διοικ. Συμβουλίου, που εγκρίνεται από τη Γενική Συνέλευση και ισχύουν από την έγκρισή της, ενώ παράλληλα προβλέπεται και επιβολή χρηματικής ποινής με απόφαση ΓΣ σε περίπτωση που διαπιστωθεί παράβαση των καθορισμένων κατώτατων αμοιβών.
51. Εκ των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει σαφώς ο καθορισμός ελάχιστης αμοιβής από τη Γενική Συνέλευση του Ταμείου (κατόπιν πρότασης του ΔΣ) για σειρά εργασιών των μελών, με απειλή κυρώσεων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των μελών σε πολλές περιπτώσεις, καθώς και ο εισπρακτικός και διανεμητικός ρόλος του Ταμείου για λογαριασμό τόσο του εκάστοτε μέλους όσο και του ιδίου του Ταμείου αλλά και του Συνδέσμου¹⁰⁴.

των μελών και το ποσοστό της παρακράτησης από τις αμοιβές που περιέρχονται στο ταμείο, μπορούν να αυξομειώνονται με απόφαση του Διοικ. Συμβουλίου, που εγκρίνεται από τη Γενική Συνέλευση και ισχύει από την έγκρισή της».

¹⁰³ Η τροποποίηση του 2013 ενεκρίθη από τη ΓΣ στις 30.10.2013 και με την υπ' αριθ. 1/2014 Διάταξη του Ειρηνοδικείου Ιωαννίνων. Σημειώνεται ωστόσο ότι στις 18.1.2017 εντοπίστηκε ότι παρέμενε αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Συνδέσμου το από 2003 Καταστατικό του Ταμείου Αρωγής, ενώ κατά τον Οκτώβριο του 2017 εντοπίστηκε ότι το ανωτέρω από το 2003 Καταστατικό έχει αντικατασταθεί από το υφιστάμενο. (http://www.sehe-epirus.gr/sites/sehe-epirus.gr/files/uploaded/pdf_files/katastatiko_tameiou_arogis.pdf).

Σημειώνεται επιπρόσθετα ότι σύμφωνα με το άρθρο 4 των ανωτέρω τροποποιήσεων) του Καταστατικού του Ταμείου Αρωγής (από το ιδρυτικό καταστατικό έως και το ισχύον), μεταξύ των δικαιωμάτων των μελών είναι και να λαμβάνουν τις αμοιβές που εισπράχθηκαν για λογαριασμό τους από το ταμείο.

¹⁰⁴ Βλ. και σχετικές αναφορές στη Γ.Σ. του Ταμείου στις 23.4.2008: «[...] το Ταμείο δεν είναι συνδικαλιστικό όργανο, διαχειρίζεται τα οικονομικά των συναδέλφων» και στη ΓΣ του Ταμείου Αρωγής στις 30.1.2013, ότι το Ταμείο δημιουργήθηκε: «[...] για τον εξής απλό λόγο, για να μπορούμε να κρατάμε τουλάχιστον – γιατί στα άλλα δε μπορούσαμε να κρατήσουμε μία καλή τιμή στις δουλιές μας – λέγαμε το σχέδιο, τις τοποθετήσεις και τις μετρήσεις να έχουμε μία αμοιβή για να μην δουλεύουμε τσάμπα – και τηρούσαν αυτό μέχρι σήμερα από όλους τους συναδέλφους» ενώ σε άλλο σημείο αναφέρεται: «[...] το ταμείο μας το έχουμε στήσει έτσι με τις κατευθύνσεις που είχαμε από την Ομοσπονδία κι αυτές οι κατευθύνσεις ήταν πανελλαδικές. Όλα τα σωματεία ήταν στημένα μ' αυτόν τον τρόπο. Θα θυμάστε όταν έγινε η ενοποίηση των δύο συνδέσμων, κάναμε τη γ.σ. και φτιάξαμε το καινούριο ταμείο, ήταν παρών και ο συν. [...] της ομοσπονδίας κ. [...]. Φτιάξαμε λοιπόν το καινούριο καταστατικό το οποίο μάλιστα ήταν σύμφωνο με το ταμείο [...]. Έγινε και στη συνέχεια γ.σ. της ΠΟΣΕΗ ειδικά για το ταμείο στη Λάρισα ήταν κι από μας κάποιιο αντιπρόσωποι – για το πώς θα στήσουμε τα ταμεία. Σήμερα όμως απ' ότι φαίνεται υπάρχει ζήτημα στο πώς έχουμε τα καταστατικά μας, πώς εισπράττουμε τα χρήματα και πώς τα μοιράζουμε».

B.1.6. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΡΟΥ

52. Ο Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Πάρου (εφεξής και ΣΕΗΠΑ ή Σύνδεσμος Πάρου ή ΣΕΗ Πάρου) αποτελεί πρωτοβάθμια επαγγελματική οργάνωση και ιδρύθηκε το 1991¹⁰⁵ με έδρα την Πάρο νομού Κυκλάδων¹⁰⁶. Σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου, ο ΣΕΗ Πάρου είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ από το 1993 και συμμετέχει στο Περιφερειακό Κλιμάκιο Βορείου και Νοτίου Αιγαίου.
53. Το 2016 ο Σύνδεσμος αριθμούσε [...] ενεργά μέλη. Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Καταστατικού του, το ΔΣ του Συνδέσμου είναι πενταμελές και τριετούς θητείας.
54. Σκοπός του Συνδέσμου, όπως αυτός παρατίθεται στο άρθρο 2 του ισχύοντος Καταστατικού¹⁰⁷, είναι, μεταξύ άλλων, η διαφύλαξη, μελέτη και προαγωγή των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών του και η ενθάρρυνση και προώθηση της συνεργασίας των μελών, με την οργάνωση τους σε κοινοπραξίες και συνεταιρισμούς κάθε οικονομικής μορφής.
55. Ως μέλη του ΣΕΗΠΑ μπορούν να εγγραφούν όσοι ασκούν νόμιμα το ελεύθερο επάγγελμα του ηλεκτρολόγου και είναι κάτοχοι άδειας εκτέλεσης ηλεκτρικών εγκαταστάσεων (άρ. 5 Καταστατικού) με έδρα στις Κυκλάδες και οι οποίοι αναλαμβάνουν την υποχρέωση τήρησης του Καταστατικού και συμμόρφωσης με τις αποφάσεις της ΓΣ και ΔΣ και των λοιπών οργάνων του Συνδέσμου, καθώς και την υποχρέωση σφράγισης των ΥΔΕ στον Σύνδεσμο επί ποινή κυρώσεων (αποβολή) (άρ. 8 και 9 Καταστατικού).

B.1.7. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ Ν. ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

56. Ο Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρολόγων Ν. Δωδεκανήσου (εφεξής και ΣΕΗΝΔ) αποτελεί πρωτοβάθμια επαγγελματική οργάνωση και ιδρύθηκε το 1974 με έδρα τη Ρόδο¹⁰⁸. Εκπροσωπεί τους ηλεκτρολόγους - μέλη που δραστηριοποιούνται στις περιοχές της Ρόδου, Σύμης, Χάλκης, Καρπάθου, Κάσου, Τήλου και Καστελόριζου¹⁰⁹. Ο ΣΕΗΝΔ είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ και συμμετέχει στο ΠΚ Κρήτης – Νοτίου Αιγαίου¹¹⁰.
57. Το 2016 ο Σύνδεσμος αριθμούσε [...] ενεργά μέλη. Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Καταστατικού του, το ΔΣ του Συνδέσμου είναι πενταμελές και τριετούς θητείας.

¹⁰⁵ Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 5ΕΠ/1992 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Σύρου.

¹⁰⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Καταστατικού του ΣΕΗΠΑ, έδρα του είναι η Πάρος και η ευρύτερη περιφέρεια του νομού Κυκλάδων. Το Καταστατικό συνελήχθη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του Συνδέσμου στις 19.6.2014.

¹⁰⁷ Όπως αυτό τροποποιήθηκε τον Μάρτιο του 2017 και εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 5/19.4.2017 απόφαση του Ειρηνοδικείου Πάρου (αρ. καταχώρησης στο Πρωτοδικείο Σύρου 701γ/26.7.2017).

¹⁰⁸ Αναγνωρίστηκε με την υπ' αρ 245/1974 απόφαση του Πρωτοδικείου Ρόδου.

¹⁰⁹ Όπως κατέθεσε ο [...] του ΣΕΗΝΔ [...] την 10.1.2013.

¹¹⁰ Από τα διαθέσιμα στοιχεία εκτιμάται ότι είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ τουλάχιστον από το 1979 (βλ. Πρακτικά τακτικής ΓΣ στις 29.8.1979 που προσκομίστηκαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 5155/19.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΝΔ, όπου καταγράφεται ότι στην εν λόγω ΓΣ παρίστατο και ο τότε [...] της ΠΟΣΕΗ [...]). Από τα στοιχεία που διαθέτει η ΠΟΣΕΗ, τα οποία κατά δήλωσή της ξεκινούν από το 1989, ο ΣΕΗΝΔ συμπεριλαμβάνεται στα μέλη (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5062/15.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ). Ως εκ τούτου ο ΣΕΗΝΔ προκύπτει ότι είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ τουλάχιστον από το 1989.

B.1.7.1. Καταστατικό

58. Μεταξύ των σκοπών του Συνδέσμου, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ισχύοντος Καταστατικού του¹¹¹ είναι: α) η ανάπτυξη και διάδοση του συνδικαλιστικού πνεύματος στους ηλεκτρολόγους Δωδεκανήσου, β) η γενίκευση της συμμετοχής τους στο συνδικαλιστικό κίνημα, γ) η μελέτη και επίλυση των προβλημάτων του κλάδου και η συλλογική διεκδίκηση, και δ) η ενθάρρυνση και προώθηση της συνεργασίας των μελών, με την ίδρυση από τα μέλη παραγωγικών, καταναλωτικών, προμηθευτικών ή/και πιστωτικών συνεταιρισμών και κοινοπραξιών, κάθε οικονομικής μορφής, για την αποτελεσματικότερη προάσπιση και προαγωγή των οικονομικών, επαγγελματικών και ασφαλιστικών συμφερόντων τους (άρ. 2 Καταστατικού)¹¹².
59. Ως μέλη του συνδέσμου δύνανται να εγγραφούν οι κάτοχοι άδειας εκτέλεσης εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων με έδρα τα Δωδεκάνησα που ασκούν στην πραγματικότητα ως κύρια δραστηριότητα και για δικό τους συμφέρον το ηλεκτρολογικό επάγγελμα (άρ. 5 Καταστατικού), αναλαμβάνοντας την υποχρέωση τήρησης του Καταστατικού και συμμόρφωσης με τις αποφάσεις των ΓΣ, ΔΣ και λοιπών οργάνων του Συνδέσμου, καθώς και με τους σκοπούς του Συνδέσμου επί ποινη αποβολής (άρ. 8 και 9 Καταστατικού).

B.1.7.2. Κώδικας Δεοντολογίας

60. Ο ΣΕΗΝΔ εξέδωσε το 2010 Κώδικα Δεοντολογίας¹¹³. Στον Κώδικα επαναλαμβάνεται η υποχρέωση των μελών να τηρούν απαρέγκλιτα το Καταστατικό του Συνδέσμου και να ακολουθούν και εκτελούν πιστά τις αποφάσεις του ΔΣ και των ΓΣ (άρ. 3 και 8 Κώδικα). Περαιτέρω ορίζεται η σύσταση πενταμελούς Επιτροπής Δεοντολογίας με αντικείμενο την τήρηση των όρων του Κώδικα Δεοντολογίας από τα μέλη, που λειτουργεί επικουρικά προς το Δ.Σ.¹¹⁴, ενώ παράλληλα εισηγείται στο ΔΣ την επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παράβασης των όρων του Κώδικα Δεοντολογίας και του Καταστατικού (άρ. 32 και 33 Κώδικα). Ο Κώδικας Δεοντολογίας καταργήθηκε στο σύνολό του με απόφαση της ΓΣ του ΣΕΗΝΔ στις 4.5.2018.

B.1.7.3. Κοινοπραξία μεταξύ ΣΕΗΝΔ και των μελών του

61. Σύμφωνα με στοιχεία που προσκόμισε ο ΣΕΗΝΔ, το 1975 ιδρύθηκε Κοινοπραξία μεταξύ του ΣΕΗΝΔ και όλων των μελών του με σκοπό «[...] την είσπραξιν της αμοιβής [των συνυπογραφόντων μελών] εκ της μελέτης και εκπονήσεως σχεδίου εκτελέσεως ηλεκτρικών εγκαταστάσεων [...]»¹¹⁵. Σύμφωνα με το Συμφωνητικό Σύστασής της, ως μέλη της Κοινοπραξίας

¹¹¹ Το Καταστατικό το οποίο συνελήγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στις 10.1.2013 στα γραφεία του Συνδέσμου τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις υπ' αριθ. 8/103 ΕΠ/1989 και 3/1992 αποφάσεις του ανωτέρω Πρωτοδικείου. Ακολούθησε νέα τροποποίηση του Καταστατικού σύμφωνα με την από 10.2.2016 απόφαση ΓΣ του ΣΕΗΝΔ η οποία επικυρώθηκε με την υπ' αριθ. 188/2017 Διάταξη του Ειρηνοδίκη Ρόδου και προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5155/19.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΝΔ.

¹¹² Η τελευταία τροποποίηση του Καταστατικού του Συνδέσμου έγινε με την από 10.2.2016 απόφαση ΓΣ του ΣΕΗΝΔ.

¹¹³ Συνελήγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στις 10.1.2013 στην έδρα του Συνδέσμου και παραμένει έως και τις 22.11.2017 αναρτημένος στην ιστοσελίδα του (βλ. http://www.sehd12.gr/documents/kodikas_deontologias.pdf).

¹¹⁴ Η επιτροπή αυτή αποτελείται «από τον εκάστοτε πρόεδρο Δ.Σ. που προεδρεύει αυτής, τον εκάστοτε γεν. γραμματέα του Δ.Σ. και από τρία μέλη εκ των αρχαιότερων εν ενεργεία μελών του Συνδέσμου. Η επιτροπή αυτή στα πλαίσια των καθηκόντων λειτουργεί επικουρικά και εισηγητικά προς το Δ.Σ... Η θητεία της επιτροπής ταυτίζεται με την θητεία του Δ.Σ.».

¹¹⁵ Βλ. σχετικά το προσκομισθέν με την υπ' αριθ. πρωτ. 8655/06.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΝΔ Συμφωνητικό Σύστασης της Κοινοπραξίας. Το εν λόγω συμφωνητικό το οποίο φέρει τον τίτλο

δύνανται να εγγραφούν οι κάτοχοι άδειας εκτέλεσης εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, με έδρα στο Ν. Δωδεκανήσου που ασκούν ελεύθερα το επάγγελμα του ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη (άρθρο 1). Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Συμφωνητικού Σύστασης της, η Κοινοπραξία διοικείται από πενταμελή Διοικούσα Επιτροπή 2ετούς θητείας.

62. Σύμφωνα με τον ΣΕΗΝΔ, «[η] διοίκηση της Κοινοπραξίας συγκέντρωνε τις αμοιβές για την μελέτη και εκπόνηση των σχεδίων ηλεκτρολογικής εγκατάστασης, αφαιρούσε ένα ποσοστό για τα έξοδα της λειτουργίας της κοινοπραξίας και για τις συνδρομές των μελών του Συνδέσμου και το υπόλοιπο καταβαλλόταν στο κάθε μέλος που αντιστοιχούσε η αμοιβή»¹¹⁶. Όπως ορίζεται στα άρθρα 5 και 6 του Συμφωνητικού Σύστασης εκ του εισπραχθέντος κατά τη διάρκεια του μήνα ποσού το 10% διατίθεται υπέρ της Κοινοπραξίας, 10% υπέρ του Συνδέσμου ενώ το 80% κατατίθεται επ' ονόματι του κάθε μέλους σε προθεσμιακό λογαριασμό¹¹⁷.
63. Το από 19.11.1975 συμφωνητικό σύστασης λύθηκε με το από 8.1.2018 ιδιωτικό συμφωνητικό¹¹⁸ μεταξύ όσων εκ των προσώπων που το είχαν αρχικώς υπογράψει βρίσκονται εν ζωή.

B.1.8. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

B.1.8.1. Ο Σύνδεσμος

64. Ο Σύνδεσμος Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Ν. Ηρακλείου (εφεξής και ΣΗΕΝΗ) αποτελεί πρωτοβάθμια επαγγελματική οργάνωση που ιδρύθηκε το έτος 1934 με έδρα το Ηράκλειο Κρήτης¹¹⁹. Ο ΣΗΕΝΗ είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ από το 1956, και συμμετέχει στο ΠΚ Κρήτης – Νοτίου Αιγαίου. Η εν τοις πράγμασι άσκηση του ελεύθερου επαγγέλματος του ηλεκτρολόγου αποτελεί προϋπόθεση εγγραφής στο ΣΗΕΝΗ¹²⁰.

«Κοινοπραξία Συνδέσμου Εργολάβων-Ηλεκτρολόγων Νομού Δωδεκανήσου» υπεγράφη το 1975. Βάσει του αρ. 8 του Συμφωνητικού τα υπογράφοντα μέλη δεν δύνανται να αποχωρήσουν από την Κοινοπραξία παρά μόνο σε περίπτωση συνταξιοδότησης, αλλαγής επαγγέλματος ή αλλαγής έδρας εκτός Ν. Δωδεκανήσου.

¹¹⁶ Βλ. σχετικά την υπ' αριθ. πρωτ. 8655/06.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΝΔ.

¹¹⁷ Σύμφωνα με τον ΣΕΗΝΔ (βλ. σχετικά τις υπ' αριθ. πρωτ. 8655/06.12.2016 και 5155/19.9.2017 επιστολές παροχής στοιχείων του ΣΕΗΝΔ), «[...] ο λόγος που ιδρύθηκε και λειτούργησε η Κοινοπραξία ήταν για να καλύπτονται τα έξοδα του Σωματείου, καθότι οι συνδρομές δεν καταβάλλονταν από όλα τα μέλη, όπως όφειλαν και δεν επαρκούσαν. [...] Απ' όσο γνωρίζουμε η Κοινοπραξία βρίσκεται σε πλήρη αδράνεια. [...] Η Κοινοπραξία που γινόταν στον Σύνδεσμο ήταν έως εξής: Τα χρήματα που μαζεύονταν από της εισφορές των μελών για τα λειτουργικά έξοδα του Συνδέσμου, και αφού κάλυπταν τα έξοδα του, το υπόλοιπο ποσόν που περίσσευε το επέστρεφε στα μέλη του ανάλογα με το ποσόν το οποίο είχε δώσει το κάθε μέλος». Λαμβάνοντας δε γνώση ότι «[...] η λειτουργία της Κοινοπραξίας δεν προβλέπεται από τον νόμο και μετά το υπ' αριθμό 515/10-9-2014 Ενημερωτικό Δελτίο της ΠΟΣΕΗ που μας επισήμανε σχετικά ζητήματα για τη λειτουργία των Σωματείων, έπαυσε τη λειτουργία της Κοινοπραξίας εντός του έτους 2014, η Κοινοπραξία από τότε δεν εισπράττει κανένα ποσό και βρίσκεται σε πλήρη αδράνεια».

Το υπ' αριθ. 515/10.9.2014 Δελτίο Τύπου (προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 8655/6.12.2016 απαντητική επιστολή του ΣΕΗΝΔ) εξεδόθη μετά την διενέργεια των ελέγχων στο σύνολο των υπό εξέταση Συνδέσμων. Στο εν λόγω δελτίο τύπου η ΠΟΣΕΗ ενημερώνει τους Συνδέσμους μέλη της μεταξύ άλλων ότι «Απαγορεύεται στο Καταστατικό του Σωματείου να αναφέρεται στους πόρους ότι εισπράττεται οτιδήποτε άλλο εκτός από εγγραφές, συνδρομές, εισφορές, οικονομικές ενισχύσεις από τα μέλη και όχι για θεωρήσεις ΥΔΕ, εκπονήσεις ΥΔΕ, υλικά στήριξης ΔΕΔΔΗΕ, κλπ που αποτελούν στοιχεία εμπορικής δραστηριότητας και άρα εμπίπτουν τόσο στην επιτροπή ανταγωνισμού, όσο και σε φορολόγηση από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές».

¹¹⁸ Προσκομίστηκε ως συνημμένο υπ' αριθ. πρωτ. ΕΑ 488/30.7.2018.

¹¹⁹ Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 1418/1934 απόφαση του Πρωτοδικείου Ηρακλείου.

¹²⁰ Βλ. άρθρο 5 καταστατικού ΣΗΕΝΗ, όπως διαμορφώθηκε με την ΓΣ 28.3.2017 και εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 55/2017 διαταγή του Ειρηνοδικείου Ηρακλείου και άρθρο 6 του Καταστατικού, αλλά και άρθρο 1 του Κώδικα Δεοντολογίας, που υιοθετήθηκε το 2007.

65. Το 2016 ο Σύνδεσμος αριθμούσε [...] ενεργά μέλη. Σύμφωνα με το άρθρο 15 του Καταστατικού του, το ΔΣ του Συνδέσμου είναι εννεαμελές και τριετούς θητείας.

B.1.8.1.1. Καταστατικό

66. Μεταξύ των σκοπών του Συνδέσμου είναι η προστασία και προαγωγή των συμφερόντων των μελών του (κοινωνικών, οικονομικών και επαγγελματικών), η μέριμνα για την εφαρμογή της ηλεκτρολογικής νομοθεσίας για την προστασία του κοινού (άρ. 2 Καταστατικού)¹²¹.
67. Ως μέλη δύνανται να εγγραφούν οι κάτοχοι άδειας εκτέλεσης εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που ασκούν ελεύθερα το ηλεκτρολογικό επάγγελμα κατόπιν έναρξης επιτηδεύματος στην αρμόδια ΔΟΥ (άρ.5 και 6 Καταστατικού) και οι οποίοι με την εγγραφή της αναλαμβάνουν την υποχρέωση τήρησης του Καταστατικού, συμμόρφωσης με τις αποφάσεις των ΓΣ του ΔΣ και των λοιπών οργάνων του Συνδέσμου, καθώς και να μην αντιστρατεύονται στα συμφέροντα του Συνδέσμου (άρ. 8 Καταστατικού). Ενώ σε περίπτωση κατά την οποία ένα μέλος αποδεδειγμένα δεν θεωρεί τα σχεδιαγράμματα ηλεκτρικών εγκαταστάσεων του στο Σύνδεσμο, αποβάλλεται κατόπιν (αιτιολογημένης) απόφασης της ΓΣ (αρ. 9).

B.1.8.1.2. Κώδικας Δεοντολογίας

68. Ο ΣΗΕΝΗ εξέδωσε το 2007 Κώδικα Δεοντολογίας¹²², ο οποίος ρυθμίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ηλεκτρολόγων - μελών του ΣΗΕΝΗ κατά την άσκηση της επαγγελματικής και συνδικαλιστικής τους δραστηριότητας. Ειδικότερα:
69. Όπως και στο Καταστατικό, στο Κώδικα Δεοντολογίας παρατίθενται οι υποχρεώσεις των μελών, όπως η απαρύγκλιτη τήρηση του καταστατικού και η συμμόρφωση και πιστή εκτέλεση των αποφάσεων του ΔΣ και των ΓΣ (αρ. 3 και 8 Κώδικα), αλλά και η απαγόρευση συμμετοχής σε άνω των δύο επαγγελματικών οργανώσεων καθώς και σε μη επαγγελματική οργάνωση με σκοπούς και δραστηριότητες αντίθετες προς του ΣΗΕΝΗ (αρ. 3 Κώδικα).
70. Περαιτέρω, για την τήρηση των όρων του Κώδικα και επικουρικά προς το ΔΣ ο Κώδικας προβλέπει τη σύσταση πενταμελούς Επιτροπής Δεοντολογίας η οποία σε περιπτώσεις παράβασής τους εισηγείται τις αντίστοιχες καταστατικές κυρώσεις (αρ. 32 και 33 Κώδικα).
71. Ο Κώδικας Δεοντολογίας παραμένει σε ισχύ έως σήμερα.

B.1.8.2. Αστική Εταιρία Αδειούχων Ηλεκτρολόγων-Εγκαταστατών Νομού Ηρακλείου

72. Η Αστική Εταιρία Αδειούχων Ηλεκτρολόγων-Εγκαταστατών Νομού Ηρακλείου (εφεξής και Αστική Εταιρία Ηρακλείου) ιδρύθηκε το 1991 με έδρα το Ηράκλειο Κρήτης^{123, 124}.

¹²¹ Το καταστατικό του εν λόγω Συνδέσμου το οποίο συλλέχθηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στις 10.1.2013 στα γραφεία του Συνδέσμου, τροποποιήθηκε διαδοχικά από το 1965 έως το 1999 με τις υπ' αριθ. 1134/1965, 159/1971, 101/1988, 353/1999 αποφάσεις του Πρωτοδικείου Ηρακλείου και 55/2017 διαταγή του Ειρηνοδικείου Ηρακλείου οι οποίες προσκομίσθηκαν με τις υπ' αριθ. πρωτ. 4048/24.6.2015 και 5099/15.9.2017 επιστολές παροχής στοιχείων του Συνδέσμου. Η τελευταία τροποποίηση του Καταστατικού του (διαταγή 55/2017 Ειρηνοδικείου Ηρακλείου) εγκρίθηκε από τη ΓΣ στις 7.12.2015.

¹²² Σύμφωνα με την απόφαση της Γ.Σ. στις 14.5.2007. Συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στις 10.1.2013 στην έδρα του Συνδέσμου και προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 4048/24.6.2015 επιστολή του Συνδέσμου.

¹²³ Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 34/1992 απόφαση του Πρωτοδικείου Ηρακλείου. Σύμφωνα με την από 2.3.1992 (ΑΓ21-Αιθ/Συν) συνεδρίαση Δ.Σ. του ΣΗΕΝΗ, η ιδρυτική Γ.Σ. της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου έλαβε χώρα στις 16.3.1992.

73. Η Αστική Εταιρία κατά το έτος 2016 αριθμούσε [...] ενεργά μέλη. Η εταιρία, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Καταστατικού της, διοικείται από την Διοικούσα Επιτροπή (Δ.Ε.) η οποία αποτελείται από επτά μέλη, τριετούς θητείας, δύο προερχόμενα από το Δ.Σ. του Συνδέσμου και πέντε εκλεγμένα από αρχαιρεσίες^{125, 126}.
74. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του από το 2014 Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου (το οποίο κατατέθηκε στο ΓΕΜΗ στις 5.9.2017) προβλέπεται ότι σκοποί της είναι:
- η διαχείριση των αμοιβών που εισπράττονται από τις εκπονήσεις σχεδίων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που υποβάλλονται με τις ΥΔΕ - η αμοιβή αυτή αφαιρείται από το σύνολο της αμοιβής του Έργου και ενημερώνεται σχετικά ο Καταναλωτής γι' αυτό,
 - η διαχείριση των αμοιβών που εισπράττονται από τους ελέγχους και τους επανελέγχους ηλεκτρικών εγκαταστάσεων¹²⁷ και τη δημιουργία Πρωτοκόλλου Ελέγχου (προβλέπεται δε ότι σε περιπτώσεις που απαιτείται και η εκπόνηση σχεδίων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων θα υπάρχει και αντίστοιχη αμοιβή για την εργασία αυτή).
75. Ως εκ τούτου προκύπτει ότι η λειτουργία της Αστικής Εταιρίας συνίσταται στην είσπραξη των ανωτέρω αμοιβών στο πλαίσιο της υποβολής της ΥΔΕ και του ελέγχου και επανελέγχου ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων. Σύμφωνα με τις ειδικότερες καταστατικές προβλέψεις του άρθρου 8, ως ίσχυε έως την τροποποίηση του 2014, από το σύνολο των αμοιβών από τη διενέργεια μελέτης ή εκπόνησης σχεδίων ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων που υποβάλλονται με τις ΥΔΕ, η Αστική Εταιρία, αφού καλύψει τα έξοδα της, χορηγεί ποσοστό 10% στο Σύνδεσμο «για τη στήριξή του»¹²⁸, ενώ από το υπόλοιπο ποσό το 30% των αμοιβών που εισπράττονται

¹²⁴ Προγενέστερη μορφή της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου ήταν η Κοινοπραξία Αδειούχων Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Νομού Ηρακλείου (βλ σχετικές αναφορές σε μεικτό Δ.Σ. του ΣΗΕΝΗ και της Κοινοπραξίας στις 4.2.1992 (ΑΓ23-Αιθ/Συν) και στην από κοινού συνεδρίαση Δ.Σ. των δύο οργάνων στις 19.2.1992 (ΑΓ24-Αιθ/Συν) όπου στο πρωτότυπο κείμενο η Κοινοπραξία αναφέρεται συμπληρωματικά εντός παρενθέσεως ως «Αστική Εταιρία». Ωστόσο, σε σχετικό ερώτημα της Υπηρεσίας προς τον ΣΗΕΝΗ αναφορικά με τη δραστηριότητα και τον καταστατικό σκοπό της προαναφερθείσας Κοινοπραξίας ο ΣΗΕΝΗ απάντησε με την υπ' αριθ. πρωτ. 9064/19.12.2016 επιστολή ότι δεν υπάρχουν στοιχεία για την Κοινοπραξία καθώς έχουν καταστραφεί λόγω της παρέλευσης πολλών ετών.

¹²⁵ Η συμμετοχή δύο μελών από το ΔΣ του ΣΗΕΝΗ στη ΔΕ της Αστικής Εταιρίας, χωρίς δικαίωμα ψήφου, επιβεβαιώνεται και από την ανωμοτί κατάθεση που έδωσε ο [...] της Αστικής Εταιρίας [...] και ο [...] του ΣΗΕΝΗ [...] στις 10.1.2013 και 11.1.2013 αντίστοιχα στη κοινή έδρα ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας κατά τον επιτόπιο έλεγχο.

¹²⁶ Ο [...] του Συνδέσμου αναφέρει ότι: «Ο Σύνδεσμος και η Εταιρεία συνεργάζονται παράλληλα μόνο ως προς το κομμάτι της διαδικασίας θεώρησης της ΥΔΕ, που προβλέπεται από το Ν. 4483/64 [...] Το κόστος μελέτης της εγκατάστασης [...], η εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων της εγκατάστασης χρεώνονται στον πελάτη από την Αστική Εταιρεία στη διαδικασία της θεώρησης της ΥΔΕ, ανάλογα με την εγκατάσταση [...] και όχι από τον ηλεκτρολόγο [...] Η θεώρηση της ΥΔΕ πραγματοποιείται ατελώς από το Σύνδεσμο. Η αστική εταιρεία είναι καθαρά εμπορική επιχείρηση και όχι συνδικαλιστικό όργανο». Πέραν των κοινών μελών Δ.Σ., τα δύο όργανα πραγματοποιούν και κοινές συνεδριάσεις Δ.Σ. Συνδέσμου και Διοικούσας Επιτροπής Αστικής Εταιρίας. Όπως διευκρινίζει ο [...] της Αστικής Εταιρίας: «Ο Σύνδεσμος πραγματοποιεί Δ.Σ. κάθε εβδομάδα, η Εταιρεία περίπου 8-10 φορές το χρόνο». Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει πράγματι η πραγματοποίηση κοινών συνεδριάσεων Δ.Σ. και Διοικούσας Επιτροπής του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου αντίστοιχα. Ενδεικτικά αναφέρονται οι από 4.2.1992 (ΑΓ23-Αιθ/Συν), 19.2.1992 (ΑΓ24-Αιθ/Συν), 10.1.1994 (ΑΓ27-Αιθ/Συν) 8.8.1995 (ΑΓ20-Αιθ/Συν), 3.9.2007 (ΑΓ55) και 5.7.2010 (ΧΚ22) κοινές συνεδριάσεις των Δ.Σ. των δύο οργάνων. Βλ. τις από 11 και 10.1.2013 ανωμοτί καταθέσεις των [...] της Αστικής Εταιρίας και του Συνδέσμου, αντίστοιχα.

¹²⁷ Εντάχθηκε στους σκοπούς της Αστικής Εταιρίας με την τροποποίηση του 2012.

¹²⁸ Σύμφωνα με διευκρινίσεις του [...] του ΣΗΕΝΗ [...] καθώς «[ο] Σύνδεσμος με την Εταιρεία έχουν κοινή έδρα και κοινή διοικητική υποστήριξη, [...] η Εταιρεία πληρώνει κάποια διοικητικά έξοδα για τον Σύνδεσμο. Τα μέλη

επιστρέφεται στους ηλεκτρολόγους – μέλη της Εταιρίας που έχουν εκπονήσει τα σχέδια (σύμφωνα με τον αριθμό των σχεδίων που έχει εκπονήσει έκαστος) και το 60% εξίσου σε όλα τα μέλη. Όσον δε αφορά στις εισπράξεις στο πλαίσιο ελέγχων και επανελέγχων ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων αυτές διανέμονται στο σύνολό τους στα μέλη που έχουν πραγματοποιήσει τους ελέγχους/επανελέγχους, στο τέλος κάθε μήνα.

76. Σύμφωνα δε με την από 2014 τροποποίηση του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας, το 10% από τις αμοιβές εκπόνησης που διατίθεται έως τότε στον Σύνδεσμο, διανέμεται πλέον στα μέλη αναλογικά με τις εργασίες που έχουν εκτελέσει, βάσει συντελεστή, διαμορφώνοντας την συγκεκριμένη διανομή από 30% σε 40%. Το υπόλοιπο ποσοστό 60% εξακολουθεί να διατίθεται εξίσου σε όλα τα μέλη.
77. Ειδικά όσον αφορά στη διαδικασία εισπράξης των αμοιβών από ελέγχους και επανελέγχους οι οποίοι ενσωματώθηκαν με την από 2012 τροποποίηση του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας, όπως προκύπτει από το μικτό ΔΣ του ΣΗΕΝΗ, της Αστικής Εταιρίας και του Ταμείου Αρωγής στις 28.11.2011, «[ο] ηλεκτρολόγος θα έχει ένα μπλοκ τριπλότυπο το οποίο θα χρησιμοποιεί για τον επανέλεγχο. Το πρώτο παραστατικό θα δίνεται στον πελάτη, το δεύτερο θα μένει στον Σύνδεσμο με την πληρωμή και το τρίτο θα μένει στον ηλεκτρολόγο για αρχείο. Στο τέλος κάθε μήνα θα εισπράττει τα χρήματα από το Σύνδεσμο, για όλους τους επανελέγχους που έχει πραγματοποιήσει με την έκδοση ενός τιμολογίου»¹²⁹.
78. Τέλος, σημειώνεται ότι σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας σε περιπτώσεις σοβαρών παραβάσεων του Καταστατικού ή άλλων παραπτωμάτων που θίγουν τα συμφέροντα της Αστικής Εταιρίας ή αλλοιώνουν το σκοπό της Εταιρίας η Διοικούσα Επιτροπή (ΔΕ) έχει δικαίωμα να επιβάλλει κυρώσεις είτε υπό τη μορφή χρηματικής ποινής είτε αποβολής του μέλους.

Β.1.9. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ

79. Ο Σύνδεσμος Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Ν. Λασιθίου (εφεξής και ΣΗΕΝΛ) αποτελεί πρωτοβάθμια επαγγελματική οργάνωση, και ιδρύθηκε το έτος 1977 με έδρα τον Άγιο Νικόλαο Λασιθίου Κρήτης¹³⁰. Ο ΣΗΕΝΛ είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ από το 1977, και συμμετέχει στο ΠΚ Κρήτης – Νοτίου Αιγαίου.
80. Το 2016 ο ΣΗΕΝΛ αριθμούσε [...] ενεργά μέλη προερχόμενα από τους Δήμους Αγ. Νικολάου, Σητείας, Οροπεδίου και Ιεράπετρας. Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Καταστατικού του, το ΔΣ του Συνδέσμου είναι πενταμελές και τριετούς θητείας.

της Εταιρείας, [...] από τα έσοδα που εισπράττουν από την Εταιρεία, χρεώνονται 10% για την κάλυψη των εξόδων του Συνδέσμου, καθώς επίσης συμμετέχουν αναλογικά και στα συνολικά έξοδα του Συνδέσμου [...]. Δεν μεταφέρονται από την Αστική Εταιρεία άμεσα χρήματα προς το Σύνδεσμο, αλλά χρεώνονται τα μέλη της, δηλαδή οι ηλεκτρολόγοι-εγκαταστάτες μέσω του συστήματος διανομής [...].»

¹²⁹ Διευκρινίσεις [...] του ΣΗΕΝΗ. Το εν λόγω ηλεκτρονικό αρχείο (ΗΑ1) συνελήγ κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του Συνδέσμου και φέρει ονομασία «ΠΡΑΚΤΙΚΟ 46ο 28 ΝΟΕΜ 2011.docx» και τον τίτλο «46^ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ 2011».

¹³⁰ Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 358/1976 απόφαση του Πρωτοδικείου Λασιθίου.

81. Μεταξύ των σκοπών του Συνδέσμου¹³¹, είναι η διαφύλαξη και προαγωγή των κοινών συμφερόντων (οικονομικών, κοινωνικών, επαγγελματικών) των μελών για την εξυπηρέτηση του κοινού, και η ενθάρρυνση και προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των μελών.
82. Ως μέλη του ΣΗΕΝΛ μπορούν να εγγραφούν οι κάτοχοι άδειας εκτέλεσης ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων (οποιασδήποτε κατηγορίας και ειδικότητας) που ασκούν το επάγγελμα του ηλεκτρολόγου (άρ. 5 Καταστατικού). Με την εγγραφή τους τα μέλη αναλαμβάνουν μεταξύ άλλων την υποχρέωση τήρησης του Καταστατικού, συμμόρφωσης με τις αποφάσεις των ΓΣ, του ΔΣ και των λοιπών οργάνων του Συνδέσμου, όπως και να μην αντιστρατεύονται τα συμφέροντα του Συνδέσμου επί ποινή αποβολής¹³² (άρ. 9 Καταστατικού).
83. Σημειώνεται ότι σκέψεις και ενέργειες για την δημιουργία Αστικής Εταιρίας¹³³, στα πρότυπα της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, στο πλαίσιο μη πραγματοποιηθείσας εν τέλει συνένωσης με το Σύνδεσμο Ιεράπετρας, καταγράφονται στα πρακτικά ΔΣ στις 31.1.2011¹³⁴ καθώς και της τοπικής συνέλευσης Σητείας στις 17.9.2012¹³⁵.

Β.1.10. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ Ν. ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Β.1.10.1. Ο Σύνδεσμος

84. Το σωματείο με την επωνυμία «Σύνδεσμος Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Εργοληπτών Ν. Ρεθύμνου» («ΣΗΕΝΡ»), ιδρύθηκε το έτος 1970 με έδρα το Δήμο Ρεθύμνου Κρήτης¹³⁶. Ο ΣΗΕΝΡ είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ από το 1972, και συμμετέχει στο ΠΚ Κρήτης – Νοτίου Αιγαίου.
85. Το 2016 ο Σύνδεσμος αριθμούσε [...] ενεργά μέλη. Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Καταστατικού του, το ΔΣ του Συνδέσμου αποτελείται από 5 τακτικά μέλη και 2 αναπληρωματικά και έχει τριετή θητεία¹³⁷.

¹³¹ Το Καταστατικό του Συνδέσμου το οποίο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στις 10.1.2013 στα γραφεία του Συνδέσμου τροποποιήθηκε με τις υπ' αριθ. 316/1988 και 388/1989 αποφάσεις του Πρωτοδικείου Λασιθίου. Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 4261/1.7.2015 απάντηση του ΣΗΕΝΛ: «[...] εγκρίθηκε το καταστατικό με την υπ' αριθ. 358/1976 απόφαση του Πρωτοδικείου Λασιθίου και καταχωρήθηκε με αύξοντα αριθμό 358/1976, ακολούθως δε μεταγενέστερα τροποποιήθηκε με την υπ' αριθ. 316/1988 απόφαση του Πρωτοδικείου Λασιθίου, είναι καταχωρημένη δε η τροποποίηση στα βιβλία του με αύξοντα αριθμό 388/01-06-1989».

¹³² Με αιτιολογημένη απόφαση της ΓΣ κατόπιν σχετικής εισήγησης από το ΔΣ ή από το 1/5 τουλάχιστον των ταμειακά τακτοποιημένων μελών.

¹³³ Από το 1992 έως το 1997 υφίστατο Αστική Εταιρία (με την επωνυμία Αστική Εταιρία Εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων Νομού Λασιθίου) σκοπός της οποίας σύμφωνα με το άρθρο 2 του Καταστατικού της, ήταν η διαχείριση των αμοιβών που εισπράττονται από τις μελέτες ή εκπονήσεις σχεδίων ΥΔΕ. Οι αμοιβές εκπόνησης και οι αυξομειώσεις αυτών καθορίζονταν από την διοίκηση της Αστικής Εταιρίας, ανάλογα με την κλίμακα της ισχύος της εγκατάστασης, ήτοι παροχή Νο 0, Νο 1 κ.ο.κ. (άρ. 6 Καταστατικού Αστ. Εταιρίας), ενώ τα εισπραχθέντα από την Αστ. Εταιρία ποσά, μετά την αφαίρεση των εξόδων της αναδιανεμόταν στα μέλη, κατά 60% εξίσου σε όλα τα μέλη και κατά 40% αναλόγως των σχεδίων που είχαν εκπονήσει. Το καταστατικό της (προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5030/13.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΗΕΝΛ) καταχωρήθηκε στα βιβλία του Πρωτοδικείου Λασιθίου με αριθμό καταχώρησης 3/1993. Βλ. και το υπ. αριθ. 174/2016 Πιστοποιητικό του Πρωτοδικείου Λασιθίου από το οποίο προκύπτει η από το 1997 λύση της ως άνω Αστικής Εταιρίας με την υπ' αριθ. 3/1997 απόφαση του Πρωτοδικείου Λασιθίου (προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 16/2.1.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΗΕΝΛ).

¹³⁴ Βλ. σχετικά στοιχείο ελέγχου ΜΠ16 (σ. 4).

¹³⁵ Βλ. σχετικά σ. 7 στοιχείου ελέγχου ΜΠ8, το οποίο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του Συνδέσμου στις 10.1.2013.

¹³⁶ Αναγνωρίστηκε δυνάμει της υπ' αριθ. 14/1970 απόφασης του Πρωτοδικείου Ρεθύμνου.

86. Μεταξύ των σκοπών του Συνδέσμου είναι η προαγωγή των οικονομικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών του, η παρακολούθηση και εφαρμογή της ηλεκτρολογικής νομοθεσίας (άρθρο 3 του ισχύοντος Καταστατικού¹³⁸).
87. Ως μέλη μπορούν να εγγραφούν οι νόμιμοι κάτοχοι άδειας εκτέλεσης ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που ασκούν ουσιαστικά το ηλεκτρολογικό επάγγελμα και έχουν έδρα στο νομό Ρεθύμνου (άρ. 4 Καταστατικού). Με την εγγραφή τους τα μέλη, εφόσον συμμορφώνονται προς τις διατάξεις του Καταστατικού, δικαιούνται να συμμετέχουν σε όλα τα υπέρ τους μέτρα που λαμβάνει ο Σύνδεσμος και στις αποφάσεις των ΓΣ (άρ. 7 Καταστατικού) ενώ υπόκεινται σε πειθαρχικές κυρώσεις (χρηματικό πρόστιμο, προσωρινή ή οριστική αποβολή κ.α.), με απόφαση ΔΣ, όταν αντιδρούν στις επιδιώξεις και σκοπούς του Συνδέσμου ή παρεμβάλλουν προσκόμματα στην εκτέλεση των αποφάσεων του ΔΣ και των ΓΣ (άρ. 8 Καταστατικού).

B.1.10.2 Η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου

88. Παράλληλα με το ΣΗΕΝΡ λειτουργεί και η Αστική Εταιρία Αδειούχων Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Εργοληπτών Ρεθύμνου¹³⁹ (εφεξής και Αστική Εταιρία Ρεθύμνου) η οποία ιδρύθηκε τον Δεκέμβριο του 2012, με έδρα το Ρέθυμνο¹⁴⁰. Το 2016 η Αστική Εταιρία αριθμούσε [...] ενεργά μέλη. Το ΔΣ της Αστικής Εταιρίας, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Καταστατικού της, είναι τριετούς θητείας και αποτελείται από πέντε μέλη εκ των οποίων 3 μέλη εκλέγονται κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας της ΓΣ και 2 μέλη ορίζονται από το ΔΣ του Συνδέσμου.
89. Η δραστηριότητα της εταιρίας εκτείνεται σε όλη την Ελληνική επικράτεια ενώ μπορεί να ιδρύει υποκαταστήματα εντός της περιφερειακής ενότητας Ρεθύμνου, εντός Κρήτης και σε όλη την Ελλάδα (άρ. 1 Καταστατικού). Ο σκοπός της είναι μεταξύ άλλων, η διαχείριση των αμοιβών που εισπράττονται από την μελέτη / εκπόνηση σχεδίου ΥΔΕ και από ελέγχους επανελέγχους εγκαταστάσεων, και η αντιμετώπιση της κακής παροχής υπηρεσιών και της αυθαίρετης τιμολόγησης (άρ. 2 Καταστατικού).

¹³⁷ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 3981/19.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του Συνδέσμου. Σημειώνεται ότι αν και στο άρθρο 10 του Καταστατικού του ΣΗΕΝΡ ορίζεται ότι το ΔΣ αποτελείται από 5 τακτικά και 2 αναπληρωματικά μέλη, ήτοι συνολικά 7 μέλη, στα πρακτικά συγκρότησης ΔΣ των περιόδων 2007-2013 που προσκόμισε ο Σύνδεσμος με την υπ' αριθ. πρωτ. 3981/19.6.2015 απαντητική επιστολή αναφέρονται συνολικά 8 μέλη ενώ στο πρακτικό συγκρότησης ΔΣ του έτους 2016 αναφέρονται 6 μέλη.

¹³⁸ Το καταστατικό του εν λόγω Συνδέσμου το οποίο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στις 10.1.2013 στα γραφεία του Συνδέσμου, τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις υπ' αριθ. 57/1972, 19/1973 και 210/1518/ΜΕ/204/2007 αποφάσεις του Πρωτοδικείου Ρεθύμνου. Με την τροποποίηση δε του 2007 τροποποιήθηκε και η επωνυμία του λαμβάνοντας τελικά την τωρινή (βλ. σχετικά και την υπ' αριθ. πρωτ. 8866/13.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του Συνδέσμου καθώς και το 156/2016 Πιστοποιητικό του Πρωτοδικείου Ρεθύμνης).

¹³⁹ Με δ.τ. «Ένωση Ηλεκτρολόγων Ρεθύμνης».

¹⁴⁰ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 3981/19.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του Συνδέσμου η Αστική Εταιρία καταχωρήθηκε στο ΓΕΜΗ Ρεθύμνου με Κωδικό Αριθμό Καταχώρησης (ΚΑΚ) 28731 και έλαβε αριθμό τον ΓΕΜΗ 123867850000 στις 16.1.2013 (ήτοι, 6 ημέρες μετά την διενέργεια του επιτόπιου ελέγχου). Σύμφωνα με το υπ' αριθ. πρωτ. 301653.426990/8.12.2016 Πιστοποιητικό Ελεύθερης Διαμόρφωσης του Επιμελητηρίου Ρεθύμνης (Υπηρεσία ΓΕΜΗ) το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας τροποποιήθηκε στις 19.3.2014 και έλαβε αριθμό καταχώρησης 286971/24.12.2014. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τα προσκομισθέντα στοιχεία με την υπ' αριθ. πρωτ. 8859/13.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων της Αστικής Εταιρίας, στην από 16.3.2016 ΓΣ της Αστικής Εταιρίας αποφασίστηκε εκ νέου τροποποίηση του Καταστατικού. Το νέο Καταστατικό καταχωρήθηκε στη υπηρεσία ΓΕΜΗ στις 20.3.2017 (βλ. σχετικά το υπ' αριθ. πρωτ. 360247.509677/22.3.2017 Γενικό Πιστοποιητικό του Επιμελητηρίου Ρεθύμνης το οποίο προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5036/13.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων της Αστικής Εταιρίας).

90. Την ιδιότητα του εταίρου (μέλους) μπορούν να αποκτήσουν οι κάτοχοι άδειας εκτέλεσης εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που ασκούν ελεύθερα το επάγγελμα με έδρα στο Ρέθυμνο και είναι μέλη του Συνδέσμου Ηλεκτρολόγων Ρεθύμνου (άρ. 5 Καταστατικού). Μεταξύ των υποχρεώσεων των εταίρων είναι και η συμμόρφωση στις διατάξεις του Καταστατικού της Αστ. Εταιρίας και στις αποφάσεις των οργάνων της (άρ. 5 Καταστατικού). Σε περίπτωση που οι εταίροι-μέλη προβαίνουν από πρόθεση σε ενέργειες σε βάρος του σκοπού και των συμφερόντων της εταιρίας ή στη δημιουργία προσκομμάτων στη λειτουργία και στους σκοπούς της, το ΔΣ μπορεί με απόφασή του να ζητήσει διαγραφή του μέλους-εταίρου (άρ. 6 Καταστατικού).
91. Η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου επιτυγχάνει τους σκοπούς της, μεταξύ άλλων, μέσω συστήματος ορθολογικής τιμολόγησης για τις υπηρεσίες που παρέχουν οι εταίροι-μέλη της στους πελάτες τους (άρ. 3). Ειδικότερα, καθ' υπόδειξη του εταίρου που έχει παράσχει την υπηρεσία (εκπόνησης σχεδίου, ελέγχου και άλλων εργασιών), η εταιρία τιμολογεί τον καταναλωτή βάσει κλίμακας (κατά το άρ. 8 παρ. 6), εισπράττει το ποσό της τιμολόγησης, παρακρατεί για τις ανάγκες της ίδιας και του Συνδέσμου ένα ποσοστό το οποίο ορίζεται ετησίως από το ΔΣ (άρ. 3) και επιστρέφει το υπόλοιπο στα μέλη κατά τα προβλεπόμενα στο άρ. 12 του Καταστατικού¹⁴¹.
92. Εκ των ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι η λειτουργία της Αστικής Εταιρίας συνίσταται μεταξύ άλλων στην είσπραξη, για λογαριασμό των εταίρων της, των αμοιβών για τις μελέτες και εκπονήσεις σχεδίων ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων και τη διανομή των αμοιβών στα μέλη της.

Β.1.11. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ Ν. ΧΑΝΙΩΝ

93. Ο Σύνδεσμος Αδειούχων Εργοληπτών Εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων Ν. Χανίων («ΣΕΕΗΝΧ») αποτελεί πρωτοβάθμια επαγγελματική οργάνωση, και ιδρύθηκε το 1949 με έδρα το Δήμο Θερίσου νομού Χανίων Κρήτης¹⁴². Ο Σύνδεσμος είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ, κατ' εκτίμηση, καθώς δεν διαθέτει αρχεία εκείνης της περιόδου, από το 1990¹⁴³, και συμμετέχει στο ΠΚ Κρήτης – Νοτίου Αιγαίου.

¹⁴¹ Συγκεκριμένα, το άρθρο 12 παρ. 4 ορίζει ότι από τις εισπράξεις των αμοιβών εκπόνησης και αφού αφαιρεθούν τα λειτουργικά έξοδα της Εταιρίας και 1.000 € για να αποδοθούν στον Σύνδεσμο, το 30% του εναπομείναντος ποσού κατανέμεται σε εξίσου σε όλα τα μέλη και το 70% ανάλογα με τις εργασίες εκάστοτε μέλους (βάσει συντελεστή που αποφασίζει η ΓΣ) στο τέλος κάθε έτους. Αντιθέτως οι εισπράξεις των αμοιβών για εργασίες ελέγχων και επανελέγχων επιστρέφονται στα μέλη που έχουν πραγματοποιήσει τις συγκεκριμένες εργασίες στο τέλος κάθε μήνα χωρίς παρακράτηση.

Με τροποποίηση του ανωτέρω άρθρου το 2014, το σύνολο του εναπομείναντος ποσού των εισπράξεων από τις αμοιβές εκπόνησης - μετά την παρακράτηση για την κάλυψη των λειτουργικών της εξόδων και την απόδοση των 1.000€ προς τον Σύνδεσμο - επιστρέφεται στα μέλη, στις αρχές του επόμενου έτους, αναλόγως των εργασιών που έχουν παράσχει. Όσον αφορά στις εισπράξεις των αμοιβών για εργασίες ελέγχων και επανελέγχων επιστρέφονται στα μέλη που έχουν πραγματοποιήσει τις συγκεκριμένες εργασίες στην αρχή του επόμενου μήνα χωρίς παρακράτηση.

Το 2016 στη ΓΣ της Εταιρίας στις 16.3.2016 αποφασίστηκε νέα τροποποίηση του ανωτέρω άρθρου με απαλοιφή της απόδοσης των 1.000€ προς τον Σύνδεσμο λόγω δυσარέσκειας των εταίρων. Προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5589/13.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων. Η εν λόγω τροποποίηση καταχωρήθηκε στην υπηρεσία ΓΕΜΗ του Επιμελητηρίου Ρεθύμνης στις 20.3.2017 (βλ. σχετικά Γενικό Πιστοποιητικό Επιμελητηρίου Ρεθύμνης - υπ' αριθ. πρωτ. 5036/13.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων της Αστικής Εταιρίας).

¹⁴² Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 190/1949 απόφαση του Πρωτοδικείου Χανίων.

¹⁴³ Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η ΠΟΣΕΗ ο ΣΕΕΗΝΧ, ήταν μέλος της ΠΟΣΕΗ το 1989. Σημειώνεται ωστόσο ότι η ΠΟΣΕΗ δεν διαθέτει παλαιότερα στοιχεία του 1989 (βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 5062/15.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ). Βλ. και υπ' αριθ. πρωτ. 4001/22.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΕΗΝΧ.

94. Το 2016 ο Σύνδεσμος αριθμούσε περί τα [...] ενεργά μέλη. Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Καταστατικού του Συνδέσμου, το ΔΣ του είναι επταμελές και τριετούς θητείας.
95. Μεταξύ των σκοπών του Συνδέσμου είναι η μελέτη των προβλημάτων του κλάδου για την επίλυσή τους, η μέριμνα για την εφαρμογή της ηλεκτρολογικής νομοθεσίας, η λειτουργία συνεταιρισμών για την προμήθεια ηλεκτρολογικού υλικού στα μέλη κ.ά. (άρθρο 2 του ισχύοντος Καταστατικού¹⁴⁴).
96. Ως μέλη του Συνδέσμου μπορούν να εγγραφούν οι νόμιμα ασκούντες το ηλεκτρολογικό επάγγελμα, με έδρα στο νομό Χανίων (άρ. 5 Καταστατικού), αναλαμβάνοντας με την εγγραφή τους τις υποχρεώσεις τήρησης του Καταστατικού, συμμόρφωσης με τις αποφάσεις των ΓΣ, του ΔΣ και των λοιπών οργάνων του Συνδέσμου και να μην αντιστρατεύονται στα συμφέροντα του Συνδέσμου - επί ποινή αποβολής με αιτιολογημένη απόφαση της ΓΣ κατόπιν εισήγησης του ΔΣ ή του 1/5 τουλάχιστον των ταμειακά τακτοποιημένων μελών του Συνδέσμου (άρ. 8 και 9 Καταστατικού).

Β.1.12. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

97. Η επαγγελματική οργάνωση με την επωνυμία «Σύνδεσμος Εργοληπτών Εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων Πειραιά» (εφεξής και ΣΕΕΗΠ), με έδρα τον Πειραιά ιδρύθηκε το 1925¹⁴⁵ ως «Επαγγελματικό Σωματείο Καταστηματαρχών Ηλεκτρικών Ειδών Πειραιώς» και έλαβε την τρέχουσα ονομασία του το 1972. Ο ΣΕΕΗΠ είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ από το 1953, έτος ίδρυσης της τελευταίας, και συμμετέχει στο Περιφερειακό Κλιμάκιο Αττικής.
98. Το 2016 ο Σύνδεσμος αριθμούσε [...] ενεργά μέλη. Σύμφωνα με το άρθρο 13 του από 2003 Καταστατικού του Συνδέσμου, έως το 2016 το ΔΣ του ήταν ενδεκαμελές και τριετούς θητείας, ενώ σύμφωνα με την από 2016 τροποποίηση του σχετικού άρθρου του Καταστατικού το επόμενο ΔΣ θα είναι εννεαμελές.
99. Σκοποί του Συνδέσμου είναι η διαφύλαξη και προαγωγή των κοινών οικονομικών, κοινωνικών, επαγγελματικών συμφερόντων των μελών και η μέριμνα για την εφαρμογή της ηλεκτρολογικής νομοθεσίας για την προστασία του ηλεκτροδοτούμενου κοινού (άρ. 2 Καταστατικού)¹⁴⁶.
100. Ως μέλη του Συνδέσμου μπορούν να εγγραφούν οι κάτοχοι άδειας εκτέλεσης εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που ασκούν το επάγγελμα του ηλεκτρολόγου ως ελεύθεροι επαγγελματίες (άρ. 3 Καταστατικού)¹⁴⁷. Με την εγγραφή τους τα μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση, μεταξύ άλλων, πειθαρχίας και πιστής εκτέλεσης των αποφάσεων ΓΣ, ΔΣ και λοιπών

¹⁴⁴ Το Καταστατικό το οποίο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο της 10.1.2013 στα γραφεία του Συνδέσμου τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις υπ' αριθ. 47/1963, 648/1970, 194/1972, 275/1989, και 55/2001 αποφάσεις του Πρωτοδικείου. Βλ. Άρθρο 1 του Καταστατικού 2001 καθώς και το από 30.11.2016 ακριβές αντίγραφο της από 9.4.2001 βεβαίωσης του Πρωτοδικείου Χανίων.

¹⁴⁵ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 3883/19.6.15 και 8697/7.12.2016 επιστολές παροχής στοιχείων του ΣΕΕΗΠ με τις οποίες προσκομίσθηκαν τα Καταστατικά του Συνδέσμου. Το Καταστατικό του εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 1864/1925 απόφαση του Πρωτοδικείου Πειραιώς και τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις υπ' αριθ. 4056/1929, 3426/1936, 809/1952, 476 /1960, 3705/1966, 357/1972, 138/1983, 141/1989, 1324/1995 και 4960/2003 (βάσει απόφασης ΓΣ στις 26.5.2003) και 30/2016 (τροποποίηση στις 3.4.2016) αποφάσεις του Πρωτοδικείου Πειραιώς.

¹⁴⁶ Βλ. άρθρο 2 παρ. 1 των από 1988, 1995, 2003 και 2016 Καταστατικών και άρθρο 3.1 των από 1972 και 1983 Καταστατικών.

¹⁴⁷ Βλ. άρθρο 3 παρ. 1 των από 1988, 1995, 2003 και 2016 Καταστατικών και άρθρο 4.1 των από 1972 και 1983 Καταστατικών.

οργάνων του Συνδέσμου, αλλά και εκπλήρωσης των οικονομικών τους υποχρεώσεων έναντι του Συνδέσμου όπως αυτές επιβάλλονται από το Καταστατικό και τις αποφάσεις ΓΣ και Διοικητικών Οργάνων. Μεταξύ των οικονομικών υποχρεώσεων περιλαμβάνεται και η «*συνεισφορά των μελών για την εφαρμογή της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του Ν. 4483/1965 όπως ισχύει*»¹⁴⁸, διατύπωση η οποία προστέθηκε με την τροποποίηση του Καταστατικού το 2016¹⁴⁹.

101. Σε περίπτωση κατά την οποία ένα μέλος συμπεριφέρεται αντίθετα προς τους σκοπούς του Συνδέσμου και τις αποφάσεις της ΓΣ και του ΔΣ ή σε περιπτώσεις που θεωρεί τις ΥΔΕ που εκπονεί σε άλλη επαγγελματική οργάνωση, το Δ.Σ. του Συνδέσμου μπορεί να αποφασίζει αιτιολογημένα για την αποβολή μέλους αυτού (άρ. 6 Καταστατικού)¹⁵⁰.
102. Η προαναφερθείσα διατύπωση σχετικά με την εισφορά των μελών για την εφαρμογή της παρ. 2 του αρ. 2 του ν. 4483/1965 εμφανίζεται με την από 2016 τροποποίηση του Καταστατικού και στους πόρους του Συνδέσμου (άρ. 9) όπου ειδικότερα προβλέπεται ότι η εισφορά αυτή καθορίζεται και αναπροσαρμόζεται από το ΔΣ του Συνδέσμου σε ετήσια βάση κατόπιν απόφασης της ΓΣ. Με την ίδια δε απόφαση ΓΣ καθορίζεται επίσης «*και η τυχούσα επιστροφή και το ποσοστό αυτής, στα μέλη τα οποία το επιθυμούν*». Την ευθύνη για την επιστροφή στο τέλος εκάστης διαχειριστικής περιόδου την έχει το ΔΣ. Αντίστοιχη πρόβλεψη υφίστατο και σε προγενέστερη μορφή του άρθ. 9 του Καταστατικού ήδη από το 2003 ως και μάλιστα ως «*εισφορά για κάθε εκπόνηση σχεδίου εκτελούμενης εργασίας*».

Β.1.13. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ & ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Β.1.13.1. Ο Σύνδεσμος

103. Η επαγγελματική οργάνωση με την επωνυμία «Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Πτυχιούχων Ανωτέρας & Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης» (εφεξής και ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ), ιδρύθηκε το 1981 με έδρα την Αθήνα¹⁵¹ και περιφέρεια του Συνδέσμου είναι η ελληνική επικράτεια (άρθρο 2 του Καταστατικού^{152,153}). Από τις 22.02.1998 είναι μέλος της ΠΟΣΕΗ, ιδιότητα που διατηρεί έως σήμερα και συμμετέχει στο Περιφερειακό Κλιμάκιο Αττικής.
104. Το 2016 ο Σύνδεσμος αριθμούσε [...] ενεργά μέλη, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων έχουν έδρα στην Αττική¹⁵⁴. Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Καταστατικού του, το ΔΣ του Συνδέσμου αποτελείται από επτά μέλη και έχει τριετή θητεία.

¹⁴⁸ Σημειώνεται ότι η παράγραφος 2 του άρθρου 2 του Ν. 4483/1965 αναφέρεται στη διαδικασία θεώρησης της ΥΔΕ από το οικείο επαγγελματικό σωματείο.

¹⁴⁹ Πρβλ. άρθρο 7.2 των από 1988, 1995, 2003 Καταστατικών και άρθρο 10.2 των από 1972 και 1983 Καταστατικών.

¹⁵⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Καταστατικού: «3. Την αποβολή μέλους μπορεί να εισηγηθεί στο Διοικητικό Συμβούλιο, μέλος αυτού ή το ένα πέμπτο (1/5) τουλάχιστον των ταμειακά τακτοποιημένων μελών του Συνδέσμου. 4. Η περί αποβολής μέλους, πράξη του Διοικητικού Συμβουλίου, εγκρίνεται από τη Γενική Συνέλευση των μελών του Συνδέσμου[...]. Αντίστοιχη πρόβλεψη υπάρχει και στις προηγούμενες εκδόσεις του Καταστατικού.

¹⁵¹ Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 1637/1981 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών.

¹⁵² Σύμφωνα με το άρθρο αυτό: «Σε πόλεις της Ελληνικής Επικράτειας όπου δεν υπάρχει επαγγελματική οργάνωση εργοληπτών ηλεκτρολόγων είναι δυνατό να συστήνονται κλιμάκια του Συνδέσμου ή τοπικές Επιτροπές».

¹⁵³ Το Καταστατικό το οποίο προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 4026/13.6.15 επιστολή παροχής στοιχείων του τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις υπ' αριθ. 2719/1988 και 7807/2008 αποφάσεις του ανωτέρω Πρωτοδικείου.

¹⁵⁴ Το 2016 από τα [...] μέλη τα [...] (95,3%) έχουν έδρα στην Αττική.

105. Μεταξύ των σκοπών του Συνδέσμου είναι η μελέτη και προαγωγή των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών και η μέριμνα για την εφαρμογή της ηλεκτρολογικής νομοθεσίας για την ασφάλεια των εγκαταστάσεων (άρ. 3 Καταστατικού). Ως μέλη μπορούν να εγγραφούν οι πτυχιούχοι ηλεκτρολόγοι μέσης και ανώτερης τεχνικής εκπαίδευσης, κάτοχοι άδειας εκτέλεσης εσωτερικών ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων που δραστηριοποιούνται ως ελεύθεροι επαγγελματίες (άρ. 4 Καταστατικού). Με την εγγραφή τους τα μέλη αναλαμβάνουν τις υποχρεώσεις εκπλήρωσης των οικονομικών και λοιπών υποχρεώσεων που επιβάλλουν το Καταστατικό και οι αποφάσεις των διοικητικών οργάνων του Συνδέσμου και της ΓΣ, πειθαρχίας και πρόθυμης εκτέλεσης των αποφάσεων ΔΣ και ΓΣ και λοιπών οργάνων, ενώ δύνανται να αποβληθούν εάν, μεταξύ άλλων, ενεργούν αντίθετα προς τους σκοπούς του Συνδέσμου και εάν θεωρούν τις ΥΔΕ σε άλλη επαγγελματική οργάνωση (άρ. 8 και 7 Καταστατικού).
106. Στους πόρους του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ συμπεριλαμβάνεται και η εισφορά για κάθε εκπόνηση σχεδίου εκτελούμενης εργασίας (άρ. 10 Καταστατικού).

B.1.13.2. Η Αστική Εταιρία του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ

107. Παράλληλα με τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ λειτουργεί και η Αστική Εταιρία Πανελληνίου Συνδέσμου Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Πτυχιούχων Ανωτέρας & Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης¹⁵⁵ (εφεξής και Αστική Εταιρία ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ ή/και ΑΕΠΣΕΗ), η οποία ιδρύθηκε το 2012 με έδρα την Αθήνα και περιοχή δραστηριοποίησης την ελληνική επικράτεια¹⁵⁶.
108. Το 2016 η Αστική Εταιρία ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ (ΑΕΠΣΕΗ) αριθμούσε [...] μέλη, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων έχουν έδρα στην Αττική¹⁵⁷. Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Καταστατικού της, το ΔΣ της Αστικής Εταιρίας αποτελείται από επτά μέλη και έχει τριετή θητεία.
109. Τα Διοικητικά Συμβούλια του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και της ΑΕΠΣΕΗ έχουν κοινά μέλη τα οποία κατέχουν μάλιστα και την ίδια ιδιότητα. Τα τρέχοντα ΔΣ συγκροτήθηκαν σε σώμα την ίδια ημερομηνία¹⁵⁸.
110. Μεταξύ των σκοπών της ΑΕΠΣΕΗ (από την ίδρυσή της έως την τελευταία τροποποίηση του Καταστατικού της το 2018) είναι η δημιουργία και διατήρηση υψηλού επιπέδου των παρεχόμενων ηλεκτρολογικών υπηρεσιών για την προστασία του κοινού και την περιφρούρηση της ποιότητας του ηλεκτρολογικού επαγγέλματος κ.ά. καθώς και η αντιμετώπιση της κακής παροχής υπηρεσιών και της αυθαίρετης τιμολόγησης (άρ. 2 Καταστατικού)¹⁵⁹.

¹⁵⁵ Με δ.τ. «ΑΕΠΣΕΗ».

¹⁵⁶ Αναγνωρίστηκε με την υπ' αριθ. 8730/2012 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών.

¹⁵⁷ Το 2016 από τα [...] μέλη τα [...] (96,4%) έχουν έδρα στην Αττική.

¹⁵⁸ Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Καταστατικού της, σε περίπτωση λύσης της Αστικής Εταιρίας, μετά την πληρωμή των πάσης φύσεως υποχρεώσεων της, «[...] το τυχόν απομένον ενεργητικό θα διατεθεί στον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Πτυχιούχων Ανωτέρας και Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης».

¹⁵⁹ Το Καταστατικό της, το οποίο προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 4014/23.6.15 επιστολή παροχής στοιχείων της Αστικής Εταιρίας, τροποποιήθηκε με την υπ' αριθ. 1689/2013 απόφαση του ανωτέρω Πρωτοδικείου και εν συνεχεία το 2015 με αριθμό καταχώρησης 347/2015 στο Πρωτοδικείο Αθηνών (βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8783/12.12.2016 επιστολή της Αστικής Εταιρίας) και το 2017 με αριθμό καταχώρησης στο Πρωτοδικείο Αθηνών 148/2017 (βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 5073/15.9.2017). Σημειώνεται ωστόσο ότι οι εν λόγω τροποποιήσεις αφορούν τα μέλη που απαρτίζουν την Αστική Εταιρία. Ακολούθως επήλθε νέα τροποποίηση με αριθμό κατάθεσης στο ανωτέρω Πρωτοδικείο 176/2018 με την οποία τροποποιείται, μεταξύ άλλων, ο σκοπός, τα μέσα επίτευξής του και οι αρμοδιότητες του ΔΣ δυνάμει της από 11.3.2018 απόφασης ΓΣ της ΑΕΠΣΕΗ.

111. Οι ανωτέρω σκοποί επιτυγχάνονται μέσω συστήματος «ορθολογικής τιμολόγησης» για τις υπηρεσίες που παρέχουν οι εταίροι – μέλη της στους πελάτες τους (άρ. 3 παρ. 5 ως ίσχυε από την ίδρυσή της έως την τελευταία τροποποίηση του Καταστατικού της το 2018). Ειδικότερα, καθ' υπόδειξη του εταίρου που έχει παράσχει την υπηρεσία (εκπόνησης σχεδίου, ελέγχου και άλλων εργασιών) η εταιρία τιμολογεί τον καταναλωτή βάσει κλίμακας (κατά το άρ. 8 παρ. 6 ως ίσχυε από την ίδρυσή της έως την τελευταία τροποποίηση του Καταστατικού της το 2018), εισπράττει το ποσό της τιμολόγησης, παρακρατεί για τις ανάγκες της ίδιας και του Συνδέσμου ένα ποσοστό το οποίο ορίζεται ετησίως από το ΔΣ (αρ. 3) και επιστρέφει το υπόλοιπο στους δικαιούχους-μέλη που έχουν εκτελέσει τις αντίστοιχες εργασίες. Συναφώς, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 8 του προΐσχύοντος Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας, το ΔΣ της, μεταξύ άλλων, «*[κ]αθορίζει κατ' έτος τα ποσά των τιμολογήσεων προς τρίτους για τις εργασίες για τις οποίες ισχύει το σύστημα ορθολογικής τιμολόγησης [...]*».
112. Όπως και στην περίπτωση του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ, ως μέλη (ως εταίροι) της ΑΕΠΣΕΗ μπορούν να εγγραφούν οι πτυχιούχοι ηλεκτρολόγοι μέσης και ανώτερης τεχνικής εκπαίδευσης, κάτοχοι άδειας εκτέλεσης εσωτερικών ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων που δραστηριοποιούνται ως ελεύθεροι επαγγελματίες και είναι μέλη του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ. Τα μέλη - εταίροι της ΑΕΠΣΕΗ αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εξυπηρετούν τα συμφέροντα και σκοπούς της εταιρίας, να μην προβαίνουν σε πράξεις που τη βλάπτουν και να συμμορφώνονται στις διατάξεις του Καταστατικού και τις αποφάσεις των οργάνων αυτής (άρ. 5 Καταστατικού)¹⁶⁰.
113. Μεταξύ άλλων, ενέργειες αντίθετες προς τα συμφέροντα και τους σκοπούς της εταιρίας, επισύρουν πειθαρχικές κυρώσεις στο μέλος, όπως αποβολή κατόπιν πρότασης του ΔΣ στη ΓΣ ή χρηματικές ποινές οι οποίες δύναται να παρακρατηθούν από το προς απόδοση ποσό από τις τιμολογήσεις του συγκεκριμένου μέλους (άρ. 5 Καταστατικού ως ίσχυε από την ίδρυσή της έως την τελευταία τροποποίηση του Καταστατικού της το 2018).
114. Τον Απρίλιο του 2015¹⁶¹, η Αστική Εταιρία εξέδωσε Κώδικα Δεοντολογίας για τη ρύθμιση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των εταίρων κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους (άρ. 1 Κώδικα) βάσει του οποίου οι εταίροι οφείλουν να τηρούν *απαρέγκλιτα* το Καταστατικό της εταιρίας και να τηρούν πιστά τις αποφάσεις της ΓΣ και του ΔΣ (αρ. 3 Κώδικα) συμπεριλαμβανομένων και των οικονομικών υποχρεώσεων που τα ανωτέρω ορίζουν (άρ. 10 Κώδικα), ενώ παράλληλα θα πρέπει τηρούν τους κανόνες του υγιούς ανταγωνισμού με τεκμηριωμένες προσφορές και ατομική τιμολογιακή πολιτική (άρ. 13 Κώδικα). Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του Κώδικα Δεοντολογίας τα μέλη υπόκεινται σε κυρώσεις που επιβάλλει το ΔΣ ή η ΓΣ της εταιρίας κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης από την προβλεπόμενη από τον Κώδικα Επιτροπή Δεοντολογίας¹⁶² (άρ. 30 και 31 Κώδικα).

¹⁶⁰ Καθώς η εταιρία είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα οι εταίροι δεν έχουν δικαίωμα επί των κερδών της.

¹⁶¹ Βλ. Πρακτικό Νο. 04 της από 29.4.2015 Γενικής Συνέλευσης Αστικής Εταιρίας ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και Πρακτικό Συνεδρίασης ΔΣ Αρ. 7/15 της 15^{ης} Απριλίου 2015 τα οποία προσκομίστηκαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 4014/23.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων. Ο Κώδικας Δεοντολογίας τέθηκε προς έγκριση στη Γενική Συνέλευση της Αστικής Εταιρίας στις 29.4.2015 και εγκρίθηκε ομόφωνα.

¹⁶² Πρόκειται για επταμελή επιτροπή, με θητεία ταυτόσημη με τη θητεία του ΔΣ, η οποία λειτουργεί επικουρικά και εισηγητικά προς τον ΔΣ και αποτελείται από τον εκάστοτε Πρόεδρο του ΔΣ, το Γενικό Γραμματέα του ΔΣ, τα δύο μέλη της Ελεγκτικής Επιτροπής και τρία μέλη της Αστικής Εταιρίας.

115. Στις αρχές του 2018, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας των διμερών συσκέψεων, η ΑΕΠΣΕΗ προχώρησε σε νέα τροποποίηση του Καταστατικού της, με την από 11.3.2018 απόφαση της ΓΣ περί τροποποίησης (μεταξύ άλλων) των άρθρων 3 παρ. 5 και 8 παρ. 6¹⁶³ και ειδικότερα με απαλοιφή των όρων:
- περί συστήματος «ορθολογικής τιμολόγησης» για παροχή υπηρεσιών σε τρίτους βάσει κλίμακας (άρ. 3 παρ. 5)
 - καθορισμού κατ' έτος από το ΔΣ των ποσών των τιμολογήσεων προς τρίτους για τις εργασίες για τις οποίες ισχύει το σύστημα «ορθολογικής τιμολόγησης» (άρ. 8 παρ.6).
116. Η ανωτέρω τροποποίηση κατατέθηκε στις 4.5.2018 στο Πρωτοδικείο Αθηνών με αριθμό κατάθεσης 176/2018.

Γ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Γ.1. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΥ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΗ

Γ.1.1. Γενικά

117. Οι ηλεκτρολόγοι εγκαταστάτες δραστηριοποιούνται στην εκπόνηση ηλεκτρολογικών εργασιών (όπως τοποθέτηση ηλεκτρικών και φωτιστικών) και στη μελέτη, επίβλεψη, κατασκευή, συντήρηση και έλεγχο ασφαλούς λειτουργίας ηλεκτρικών εγκαταστάσεων (εσωτερικών ή εξωτερικών, κτιρίων ή μηχανημάτων, φωτισμού ή κίνησης καθώς και φωτοβολταϊκών και τηλεφωνικών εγκαταστάσεων). Στις αρμοδιότητες του ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη περιλαμβάνεται και η έκδοση της Υπεύθυνης Δήλωσης Εγκαταστάτη (κατόπιν πραγματοποίησης των απαιτούμενων εργασιών), καθώς και η υποβολή υπεύθυνων δηλώσεων καλής λειτουργίας καταστημάτων¹⁶⁴.
118. Οι ανωτέρω εργασίες/εγκαταστάσεις πρέπει να είναι σύμφωνες με τις εγκεκριμένες από το Κράτος τεχνικές προδιαγραφές ασφαλείας για τις Εσωτερικές Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις^{165, 166}.

¹⁶³ Καθώς και τροποποίηση του άρ. 2 με απαλοιφή του όρου περί αντιμετώπισης της αυθαίρετης τιμολόγησης.

¹⁶⁴ Αναφέρονται και ως υπεύθυνες δηλώσεις Καταστημάτων Υγειονομικού Ενδιαφέροντος. Υποβάλλονται στους εκάστοτε Δήμους ή/και την Πυροσβεστική Υπηρεσία.

¹⁶⁵ Η Εσωτερική Ηλεκτρική Εγκατάσταση (ΕΗΕ), ιδιοκτησίας του καταναλωτή, κατασκευάζεται προκειμένου ο καταναλωτής να δεχτεί και να διανείμει την ηλεκτρική ενέργεια από τον μετρητή (ή τον ιδιωτικό υποσταθμό σε περιπτώσεις υψηλών απαιτήσεων ενέργειας) προς συγκεκριμένους χώρους και συσκευές. Η ΕΗΕ μπορεί να είναι είτε υπαίθρια είτε στεγαζόμενη. Κατ' αυτόν τον τρόπο, με την ΕΗΕ, αφενός η ηλεκτρική ενέργεια παραλαμβάνεται, διανέμεται και χρησιμοποιείται στον επιλεγμένο χώρο και αφετέρου τοποθετούνται, ελέγχονται και χρησιμοποιούνται τα διάφορα ηλεκτρολογικά εξαρτήματα προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας.

¹⁶⁶ Έως το 2004 ήταν σε ισχύ οι Κανονισμοί Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων (ΚΕΗΕ) ενώ με την ΥΑ Φ.7.5/1816/88 του 2004, αντικαταστάθηκε με το πρότυπο ΕΛΟΤ HD 384, το οποίο εφαρμόζεται στις ηλεκτρικές εγκαταστάσεις: α) των κτιρίων που χρησιμοποιούνται ως κατοικίες, β) των κτιρίων εμπορικής χρήσης, γ) των κτιρίων που είναι στη διάθεση του κοινού, δ) των κτιρίων και λοιπών κατασκευών βιομηχανικής ή βιοτεχνικής χρήσης, ε) των εγκαταστάσεων των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, στ) των προκατασκευασμένων ή προσωρινών κτισμάτων των χρήσεων α) μέχρι ε), ζ) των τροχόσπιτων και των χώρων οργανωμένης κατασκήνωσης, η) των εργοταξίων κατασκευής έργων, των εγκαταστάσεων πανηγύρεων και παρόμοιων προσωρινών εγκαταστάσεων, θ) των λιμένων εξυπηρέτησης σκαφών αναψυχής.

Γ.1.2. Υπεύθυνη Δήλωση Ηλεκτρολόγου Εγκαταστάτη (ΥΔΕ)

119. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ηλεκτρικές εγκαταστάσεις πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές των Κανονισμών και Προτύπων που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη υποενότητα, θεσπίστηκε ήδη από το 1965¹⁶⁷ η Υπεύθυνη Δήλωση ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη¹⁶⁸ («ΥΔΕ») με την οποία βεβαιώνεται προς την επιχείρηση διανομής ηλεκτρικής ενέργειας¹⁶⁹ ότι η ελεγχθείσα ηλεκτρολογική εγκατάσταση πληροί τους ισχύοντες κανονισμούς ασφαλείας, και παραδίδεται στο χρήστη με την προβλεπόμενη ασφάλεια.
120. Η ΥΔΕ συνοδεύεται από λεπτομερές σχέδιο της εγκατάστασης στο υπόμνημα του οποίου αναγράφονται τα οριζόμενα από τους ισχύοντες κανονισμούς και εγκυκλίους συμπληρωματικά στοιχεία.
121. Η υποβολή της ΥΔΕ απαιτείται ως προϋπόθεση πραγματοποίησης ή ανανέωσης της ηλεκτροδότησης στις περιπτώσεις¹⁷⁰:
- α) σύνδεσης νέας ηλεκτρικής εγκατάστασης,
 - β) τροποποιήσεων σε υπάρχουσα ηλεκτρολογική εγκατάσταση προκειμένου να βεβαιωθεί η ασφάλεια της και
 - γ) επανελέγχου ηλεκτρολογικής εγκατάστασης λόγω παλαιότητας προκειμένου να διαπιστωθεί ότι είναι ασφαλής προς χρήση από τον καταναλωτή.
122. Η απαιτούμενη διαδικασία για την εκπόνηση / έκδοση της ΥΔΕ¹⁷¹, συνοψίζεται ως εξής:
- Οπτικός έλεγχος και μετρήσεις στο πλαίσιο ελέγχων ή επανελέγχων, και έγγραφη αποτύπωσή τους.
 - Αποκατάσταση ελλείψεων ή αποκλίσεων.
 - Έκδοση ΥΔΕ, η οποία περιλαμβάνει τη συμπλήρωση Υπεύθυνης Δήλωσης, καθώς και τη σύνταξη Έκθεσης Παράδοσης, Πρωτόκολλου Ελέγχου με μετρήσεις, και μονογραμμικού σχεδίου πινάκων και κατόψεων.
 - Θεώρηση της ΥΔΕ και υποβολή της στην αρμόδια επιχείρηση διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.

¹⁶⁷ Προ της θέσης σε ισχύ του Ν. 4483/1965 «Περί καταργήσεως του υποχρεωτικού Κρατικού Ελέγχου των εσωτερικών εγκαταστάσεων και άλλων τινών διατάξεων» με τον οποίο αφενός ο έλεγχος ή επανελέγχος της ηλεκτρολογικής εγκατάστασης αποτελεί πλέον μέριμνα του ιδιοκτήτη αυτής και αφετέρου θεσπίστηκε η Υπεύθυνη Δήλωση ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη, οι σχετικοί έλεγχοι διενεργούνταν από το ίδιο το Κράτος μέσω της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Βιομηχανίας.

¹⁶⁸ Κατά το παρελθόν αναφερόταν και ως «Πιστοποιητικό ΔΕΗ». Το περιεχόμενο της υπεύθυνης δήλωσης ορίζεται με την Υπουργική Απόφαση υπ' αριθ. Φ.50/503/168/2011 (ΦΕΚ Β 844/16.5.2011) του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, η οποία αντικατέστησε την προϊσχύουσα υπουργική απόφαση.

¹⁶⁹ Στο παρελθόν προς τη ΔΕΗ Α.Ε. και από τα μέσα του έτους 2012 περίπου προς τη «Διαχειριστής Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε.» (ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε.).

¹⁷⁰ Ο αρχικός έλεγχος και τα χρονικά διαστήματα για τους επανελέγχους καθορίζονται στο ν. 4483/1965 (άρ. 2) όπως ισχύει και στην ΥΑ Φ.7.5/1816/99/2004 (άρ. 5). Σύμφωνα με τα εν λόγω νομοθετήματα αποτελεί υποχρέωση του ιδιοκτήτη ή χρήστη της ηλεκτρολογικής εγκατάστασης να μεριμνά ανάλογα για τον έλεγχο ή επανέλεγχο αυτής. Ειδικότερα αρχικός έλεγχος διενεργείται πριν από την πρώτη ηλεκτροδότηση της εγκατάστασης ή μετά από σοβαρή τροποποίησή της. Οι επανελέγχοι διενεργούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα αναλόγως της εγκατάστασης (βλ. αναλυτικά άρ.5 ΥΑ Φ.7.5/1816/99/2004).

¹⁷¹ Ειδικότερα, αναφέρονται τα στάδια για την έκδοση της νέας ΥΔΕ η οποία τέθηκε σε εφαρμογή το 2011 με την ως άνω ΥΑ Φ.50/503/168/2011.

123. Στο τελευταίο στάδιο της διαδικασίας έκδοσής της, η ΥΔΕ «*θεωρείται για το γνήσιο της υπογραφής του ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη, την ειδικότητα και κατηγορία της άδειάς του και τη χρονική ισχύ της αυθημερόν από το οικείο επαγγελματικό σωματείο*¹⁷². Σε διαφορετική περίπτωση ή στην περίπτωση που δεν υπάρχει αντίστοιχο σωματείο η παραπάνω θεώρηση γίνεται από την οικεία Νομαρχιακή Υπηρεσία του Υπουργείου Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας. **Το σωματείο έχει το δικαίωμα να αρνηθεί τη θεώρηση μόνο εφόσον διαπιστώσει ότι τα παραπάνω στοιχεία δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, υποχρεούται δε στην περίπτωση αυτή να αιτιολογήσει γραπτά τους λόγους της άρνησης της θεώρησης επί της δήλωσης και να διαβιβάσει αυτήν εντός δύο (2) ημερών στην αρμόδια Νομαρχιακή Υπηρεσία**¹⁷³ του Υπουργείου Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας»¹⁷⁴.
124. Προ της τροποποίησης του εν λόγω άρθρου με την παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 2302/1995, η θεώρηση αφορούσε αποκλειστικά το γνήσιο της υπογραφής του ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη και επιπλέον ο νόμος όριζε ρητά ότι η εν λόγω θεώρηση γίνεται «ατελώς». Αν και ο εν λόγω όρος περί της υποχρέωσης ατελούς θεώρησης δεν υφίσταται πλέον, οι ελεγχόμενοι Σύνδεσμοι και η ΠΟΣΕΗ κάνουν μνεία σε «ατελή θεώρηση» για τους καταναλωτές¹⁷⁵.

Γ.2. ΑΣΚΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΥ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΗ

Γ.2.1. Γενικά – Θεσμικό Πλαίσιο

125. Οι ανωτέρω περιγραφείσες εργασίες εκτελούνται από αδειούχους ηλεκτρολόγους εγκαταστάτες¹⁷⁶. Γενικά, η άσκηση του επαγγέλματος του ηλεκτρολόγου διέπεται από πληθώρα νομοθετημάτων, τα περισσότερα εκ των οποίων είναι παλαιά και έχουν τροποποιηθεί πλειστάκις.
126. Από τα βασικά νομοθετήματα για την άσκηση του επαγγέλματος των ηλεκτρολόγων είναι ο Ν. 6422/1934 με τον οποίο προβλέπεται ότι, για απλές μηχανολογικές ή ηλεκτρολογικές (ή ηλεκτρομηχανολογικές) εγκαταστάσεις¹⁷⁷, επιτρέπεται η άσκηση του επαγγέλματος και στους πτυχιούχους μέσω των ή κατώτερων αναγνωρισμένων Τεχνικών Σχολών της ημεδαπής ή της

¹⁷² Από την ψήφιση του Ν. 4483/1965 έως και σήμερα, από την υποχρέωση θεώρησης γνήσιου της υπογραφής, εξαιρούνται οι διπλωματούχοι μηχανικοί (βλ. παρ. 2 του άρθρου 2).

¹⁷³ Όπως έχουν πλέον αντικατασταθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Περιφερειών.

¹⁷⁴ Βλ. άρθρο 2 παρ. 2 του Ν. 4483/1965.

¹⁷⁵ Βλ. ενδεικτικά «Προωθητικό Σχέδιο της ΠΟΣΕΗ για την Ασφάλεια των Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων» προς τα σωματεία-μέλη της με αρ. πρωτ. 845/30.11.2012 το οποίο συνελήγ κατά το επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της ΠΟΣΕΗ, στο οποίο αναφέρεται: «*Τα Σωματεία θα πρέπει σε κάθε περίπτωση και με κάθε ευκαιρία να ενημερώνουν τους καταναλωτές ότι η θεώρηση της ΥΔΕ είναι ατελώς για τον καταναλωτή [...]*» (Στοιχείο Ελέγχου ΜΧ1).

¹⁷⁶ Η άδεια χορηγείται κατόπιν αιτήματος στην αρμόδια υπηρεσία της οικείας περιφέρειας και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται ανά άδεια (εξετάσεις και συμπλήρωση προϋπηρεσίας). Από τις εξετάσεις εξαιρούνται οι πτυχιούχοι μηχανικοί τεχνολογικής κατεύθυνσης (ειδικότητας μηχανολογίας ή ενεργειακής τεχνολογίας μηχανολογικής κατεύθυνσης και ειδικότητας ηλεκτρολογίας ή ενεργειακής τεχνολογίας ηλεκτρολογικής κατεύθυνσης), εφόσον έχουν συμπληρώσει την απαραίτητη προϋπηρεσία όπου αυτή απαιτείται. Τέλος οι μηχανικοί του άρθρου 1 του Ν. 6422/1966, ήτοι οι διπλωματούχοι Μηχανολόγοι, Ηλεκτρολόγοι και Μηχανολόγοι – Ηλεκτρολόγοι Ανώτατης Τεχνικής Σχολής της ημεδαπής (ΕΜΠ) ή αλλοδαπής λαμβάνουν την αντίστοιχη άδεια κατόπιν απλής αναγγελίας έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας.

¹⁷⁷ Για τον ορισμό των απλών μηχανολογικών ή ηλεκτρολογικών (ή ηλεκτρομηχανολογικών) εγκαταστάσεων, βλ. σχετικά άρθρο 8 του από 14.10.1937 Β.Δ.

αλλοδαπής, ειδικότητας Μηχανολόγου ή Ηλεκτρολόγου ή στους τεχνίτες πείρας¹⁷⁸, εφόσον όλοι διαθέτουν σχετική άδεια ή πτυχία, αναλόγως της ειδικότητας και της πείρας αυτών. Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση των διπλωματούχων Ανώτατης Τεχνικής Σχολής η άσκηση ηλεκτρολογικών εργασιών επιτρέπεται χωρίς την ανωτέρω αναφερόμενη άδεια.

Γ.2.2 Ειδικότητες και Κατηγορίες Ηλεκτρολόγων

127. Οι ειδικότητες και κατηγορίες των ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων «αναλόγως της σημασίας και του μεγέθους» τους και οι προϋποθέσεις χορήγησης των σχετικών αδειών εξειδικεύονται από σειρά Προεδρικών και Βασιλικών Διαταγμάτων. Ειδικότερα, οι ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις και κατ' επέκταση οι χορηγούμενες άδειες διακρίθηκαν σε έξι Ειδικότητες υποδιαιρούμενες σε «Κατηγορίες» (ή «Ομάδες», σύμφωνα με τον όρο που προβλέπεται από το 2013). Αναλόγως του επιπέδου εκπαίδευσης και της εμπειρίας του ο επαγγελματίας κατατάσσεται σε συγκεκριμένη Κατηγορία/Ομάδα και μπορεί να δραστηριοποιηθεί σε εγκαταστάσεις συγκεκριμένων χαρακτηριστικών και ισχύος. Κατάταξη στις ανώτερες Κατηγορίες/Ομάδες επιτρέπει τη δραστηριοποίηση και στις κατώτερες Κατηγορίες/Ομάδες εντός της ειδικότητας.
128. Οι εν λόγω ειδικότητες ίσχυαν εν πολλοίς έως πρόσφατα. Με το Π.Δ. 108/2013, επανακαθορίστηκαν οι Ειδικότητες και τα κριτήρια για την άσκηση του ηλεκτρολογικού επαγγέλματος¹⁷⁹ και αντιστοιχήθηκαν με τις προ του 2013 κατηγορίες ειδικοτήτων.
129. Συναφείς με την υπό εξέταση υπόθεση είναι οι ειδικότητες οι οποίες παρέχουν στους κατόχους τους το δικαίωμα εκτέλεσης ηλεκτρολογικών εργασιών ιδιαίτερα σε σχέση με την εκπόνηση ηλεκτρολογικής μελέτης και έκδοση της ΥΔΕ στο πλαίσιο νέας ή ελέγχου/επανελέγχου υφιστάμενης εγκατάστασης αλλά και έκδοσης λοιπών πιστοποιήσεων (εκπόνηση σχεδίων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, σύνταξη υπεύθυνων δηλώσεων προς ΟΤΑ κ.ά.). Ως εκ τούτου, οι υπό εξέταση πρακτικές αφορούν στις ειδικότητες των ηλεκτρολόγων εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων κτιρίων, συσκευών και (ιδιωτικών) υποσταθμών υποβιβασμού τάσης. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 4 του Π.Δ. 108/2013, οι κάτοχοι άδειας της 1ης-4ης Ομάδας της (νέας) Α' Ειδικότητας (ηλεκτρολογικών Εγκαταστάσεων) έχουν τη δυνατότητα να αναλαμβάνουν τις ανωτέρω εργασίες και έχουν δικαίωμα έκδοσης της ΥΔΕ¹⁸⁰.

¹⁷⁸ Αλλά και σε όσους διαθέτουν δίπλωμα Μηχανολόγου ή Ηλεκτρολόγου ή Μηχανολόγου - Ηλεκτρολόγου Ανώτατης Τεχνικής Σχολής της ημεδαπής ή αλλοδαπής (αρ. 1 ν 6422/1934). Επιπλέον δε και στους ηλεκτρολόγους υπομηχανικούς πτυχιούχους των Ανωτέρων Τεχνικών Σχολών χορηγείται άδεια ασκήσεως επαγγέλματος Υπομηχανικού Ηλεκτρολόγου Β' και Α' τάξης που τους παρέχουν το δικαίωμα εκπόνησης μελέτης εκτέλεσης, καθώς και επίβλεψης και συντήρησης ηλεκτρικών εγκαταστάσεων (ΒΔ 699/1971).

¹⁷⁹ Ειδικότερα, σύμφωνα με το ΠΔ 108/2013 θεσπίζονται οι Ειδικότητες Α (Ομάδα 1 έως 4, Ηλεκτρολογικών Εγκαταστάσεων), Γ (εγκαταστάσεων φωτοβόλων σωλήνων και φωτεινών επιγραφών) και Δ (Ομάδα 1 έως 2 εγκαταστάσεων ανελκυστήρων και λοιπών ανυψωτικών μηχανημάτων μεταφοράς). Ταυτόχρονα, συστάθηκε και η δραστηριότητα του ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη φωτοβολταϊκών συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μικρής κλίμακας η οποία εντάχθηκε στην Α' ειδικότητα.

¹⁸⁰ Επίσης, όσοι εντάσσονται στη (νέα) ειδικότητα Γ (εγκαταστάσεις φωτοβόλων σωλήνων και φωτεινών επιγραφών) δύνανται να εκδώσουν ΥΔΕ για την εν λόγω εγκατάσταση εφόσον αυτή είναι ανεξάρτητη (ήτοι τέτοια που δεν αποτελεί μέρος ΕΗΕ), προκειμένου να συνδεθεί με τα δίκτυα κοινής ωφελείας (βλ. άρθρο 6 παρ 2δ του Π.Δ. 108/2013).

Γ.3. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Γ.3.1. Σχετική αγορά υπηρεσιών

130. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, η σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή και τις υπηρεσίες που είναι δυνατόν να εναλλάσσονται ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών και της χρήσης για την οποία προορίζονται. Βασικό ρόλο στον ορισμό της σχετικής αγοράς πέρα από την υποκατάσταση από πλευράς ζήτησης παίζει και η υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς, εφόσον έχει ανάλογα αποτελέσματα με την υποκατάσταση ζήτησης όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και αμεσότητα. Υπό αυτή την προϋπόθεση η σχετική αγορά περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή υπηρεσίες που είναι δυνατόν να υποκαθίστανται αμοιβαία, τόσο από την άποψη της ζήτησης όσο και της προσφοράς¹⁸¹.
131. Εν προκειμένω, οι υπό εξέταση πρακτικές των ελεγχόμενων συνδέσμων, ταμείων αρωγής και αστικών εταιρειών, αφορούν ιδίως εργασίες έκδοσης / εκπόνησης Υπεύθυνης Δήλωσης Εγκαταστάτη (ΥΔΕ) για εσωτερικές ηλεκτρικές εγκαταστάσεις (ΕΗΕ), εκπόνησης σχεδίων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, ελέγχου και σύνταξης υπεύθυνων δηλώσεων προς ΟΤΑ, τοποθετήσεων υλικών στήριξης αλλά και γενικότερα ηλεκτρολογικές εργασίες (τοποθέτηση καλωδιώσεων κ.λπ).
132. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, η ζήτηση για τις ως άνω υπηρεσίες οι οποίες αφορούν στην έκδοση/εκπόνηση ΥΔΕ και λοιπών πιστοποιήσεων (π.χ. υπεύθυνων δηλώσεων προς ΟΤΑ), καθορίζεται από σχετική νομοθετική υποχρέωση¹⁸². Πέραν ωστόσο της έκδοσης ΥΔΕ και λοιπών πιστοποιήσεων, η ζήτηση για λοιπές ηλεκτρολογικές εργασίες διαμορφώνεται μεν βάσει των αναγκών των χρηστών - καταναλωτών αλλά σε κάθε περίπτωση πρέπει να τηρούνται νομικά προκαθορισμένες προδιαγραφές ασφαλείας. Συνεπώς, το είδος των ηλεκτρολογικών εργασιών καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από νομοθετικές διατάξεις οι οποίες λαμβάνουν υπόψη σχετικούς κανονισμούς ασφαλείας.
133. Αντιστοίχως, η προσφορά για το σύνολο των ηλεκτρολογικών υπηρεσιών διαμορφώνεται επίσης βάσει σχετικού νομοθετικού πλαισίου το οποίο ορίζει ότι αυτές δύνανται να παρασχεθούν από Διπλωματούχους Ανώτατης Τεχνικής Σχολής (συγκεκριμένων ειδικοτήτων) και πτυχιούχους μέσων ή κατώτατων αναγνωρισμένων τεχνικών σχολών (επίσης συγκεκριμένων ειδικοτήτων), εφόσον οι τελευταίοι διαθέτουν σχετική άδεια¹⁸³. Μάλιστα, όπως ήδη έχει αναφερθεί, ο νόμος προβλέπει και επιμέρους ειδικότητες και βαθμίδες επαγγελματικών προσόντων που απαιτούνται για την χορήγηση άδειας εκτέλεσης ηλεκτρολογικών εργασιών ανά είδος και ένταση ισχύος ηλεκτρολογικής εγκατάστασης. Ωστόσο, η κατοχή άδειας κατώτερης βαθμίδας επαγγελματικών προσόντων δεν αποκλείει την απόκτηση αντίστοιχης άδειας ανώτερης βαθμίδας από έναν ηλεκτρολόγο εφόσον αυτός έχει εκπληρώσει τις σχετικές προϋποθέσεις προϋπηρεσίας και επιτυχούς εξέτασης όπου αυτή απαιτείται¹⁸⁴. Ως εκ τούτου, το σύνολο των ηλεκτρολογικών

¹⁸¹ Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής, όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού (ΕΕ C 372 της 09/12/1997 σ. 5 –13) , σημ. 7 καθώς και σημ. 20-23.

¹⁸² Βλ. ενότητα «Γ.1 Εργασίες Ηλεκτρολόγου Εγκαταστάτη».

¹⁸³ Βλ αναλυτικά ενότητα «Γ.2. Άσκηση Επαγγέλματος Ηλεκτρολόγου Εγκαταστάτη».

¹⁸⁴ Με εξαίρεση τους πτυχιούχους ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ, ΙΕΚ και ισότιμων τίτλων της αλλοδαπής οι οποίοι δεν δύνανται να αναβαθμίσουν την άδειά τους από την 2^η Ομάδα της Α' Ειδικότητας στην 3^η Ομάδα, και τους

εργασιών που αφορούν στις υπό εξέταση πρακτικές δύναται κατά κανόνα να παρασχεθεί από το σύνολο των ηλεκτρολόγων – εγκαταστατών.

134. Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, για τους σκοπούς της παρούσας υπόθεσης, ως σχετική αγορά ορίζεται η παροχή υπηρεσιών επί εσωτερικών ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων από ηλεκτρολόγους εγκαταστάτες, συνιστάμενη κυρίως σε εκπόνηση μελετών ηλεκτρολογικών και τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, υλοποίησής τους, επίβλεψης και ελέγχου της καλής τους λειτουργίας, καθώς και επισκευής και συντήρησής τους.
135. Κατά πάγια νομολογία, η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς δεν αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για τη νομική αξιολόγηση της υπό κρίση σύμπραξης, καθώς δεν απαιτείται η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς για την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, όταν οι κρινόμενες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού¹⁸⁵. Συναφώς, δεν απαιτείται, κατ'αρχήν, για τη διαπίστωση παράβασης ειδική οικονομική ανάλυση για τις συνθήκες της οικείας αγοράς. Η αρχή αυτή μπορεί να εφαρμοστεί αναλογικά και στην περίπτωση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 (πλέον άρθρο 1 του Ν. 3959/2011). Η υπό κρίση υπόθεση αφορά σε σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού κατά την έννοια των ενωσιακών και εθνικών διατάξεων περί ανταγωνισμού και τέτοιου είδους συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιστών συνιστούν παράβαση, ανεξαρτήτως του μεριδίου των συμπραττουσών στη σχετική αγορά, και δεν μπορούν να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής των απαγορευτικών διατάξεων των άρθρων 1 Ν. 3959/2011 / Ν. 703/1977 και 101 ΣΛΕΕ¹⁸⁶. Κατά συνέπεια, ακόμη κι αν η σχετική αγορά ήθελε τυχόν οριοθετηθεί με διαφορετικό τρόπο από εκείνον που προκρίνεται στην παρούσα, τούτο δεν επιδρά καθοριστικά ως προς τη νομική αξιολόγηση των υπό κρίση πρακτικών¹⁸⁷.

Γ.3.2. Σχετική γεωγραφική αγορά

136. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού και η οποία μπορεί να διακριθεί από άλλες γειτονικές γεωγραφικές περιοχές, ιδίως λόγω των αισθητά διαφορετικών συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν σε αυτές. Η σχετική γεωγραφική

πτυχιούχους μηχανικούς τεχνολογικής κατεύθυνσης (ειδικότητας μηχανολογίας ή ενεργειακής τεχνολογίας μηχανολογικής κατεύθυνσης) ή κατόχους ισότιμων τίτλων της αλλοδαπής, οι οποίοι δεν δύναται να αναβαθμίσουν την άδειά τους από την 3^η Ομάδα της Α' Ειδικότητας στην 4^η Ομάδα.

¹⁸⁵ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΠΕΚ Τ-38/02 Groupe Danone κατά Επιτροπής, σκ. 99, και Τ-48/02 Brouwerij Haacht NV κατά Επιτροπής, σκ. 58 (καθώς και στη σχετική νομολογία που παραπέμπουν). Επίσης, βλ. απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 και απόφαση ΕΑ 563/2013, σκ. 42.

¹⁸⁶ Βλ. Ανακοίνωση Ε.Α. της 2.3.2006 σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας, παρ. 11(2), και Ανακοίνωση της Ευρ. Επιτροπής σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (de minimis), ΕΕ C 368, 22/12/2001, παρ. 11(2).

Εν προκειμένω, οι Σύνδεσμοι ηλεκτρολόγων ελέγχονται για κάποιες από τις σοβαρότερες παραβάσεις του άρθρου 1 των ανωτέρω νόμων (βλ. Κεφ. Δ κατωτέρω) οι οποίες δεν εμπίπτουν στον προστατευτικό κανόνα περί συμφωνιών ήσσονος σημασίας (*de minimis*). Σαφής είναι ως προς το σημείο αυτό τόσο η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (2001/C 368/07), όσο και η αντίστοιχη από 2.3.2006 ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, όπου προβλέπεται ότι ο κανόνας *de minimis* δεν ισχύει για τις συμφωνίες που περιλαμβάνουν ιδιαίτερα σοβαρούς περιορισμούς, οι οποίοι άμεσα ή έμμεσα, μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες που ελέγχονται από τα μέρη, έχουν – μεταξύ άλλων- ως αντικείμενο τον καθορισμό των τιμών πώλησης του εκάστοτε προϊόντος σε τρίτους και τον περιορισμό της παραγωγής-διάθεσης.

¹⁸⁷ Βλ. και απόφαση ΕΑ 642/2017 και εκεί παραπομπές.

αγορά ταυτίζεται με την περιοχή, μέσα στα όρια της οποίας δραστηριοποιούνται και ανταγωνίζονται (ή τουλάχιστον έχουν τη δυνατότητα αυτή) οι επιχειρήσεις ως πωλητές των σχετικών υπηρεσιών.

137. Εν προκειμένω, όπως έχει κρίνει η ΕΑ σε αντίστοιχες προηγούμενες αποφάσεις της¹⁸⁸:

α) Σύμφωνα με το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, τα όρια μέσα στα οποία δύναται να παρέχει τις υπηρεσίες του ο αδειούχος ηλεκτρολόγος εγκαταστάτης, όπως αυτές ορίστηκαν ανωτέρω, ταυτίζονται με την ελληνική επικράτεια. Κατά κανόνα, δεν υφίστανται νομικά εμπόδια τα οποία συνίστανται στην απαγόρευση παροχής των εν λόγω υπηρεσιών σε καταναλωτές οι οποίοι κατοικούν σε περιοχές που βρίσκονται εκτός της επαγγελματικής έδρας των ηλεκτρολόγων. Ωστόσο, καθώς οι υπό εξέταση πρακτικές αφορούν στους Συνδέσμους των ηλεκτρολόγων, οι οποίοι κατά την πλειοψηφία τους καλύπτουν συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, για τους σκοπούς της παρούσας υπόθεσης, η σχετική γεωγραφική αγορά δύναται να οριοθετηθεί τοπικά σε επίπεδο νομού ή ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής στα όρια της οποίας η φύση και το είδος του ανταγωνισμού δεν διαφοροποιούνται. Συνεπώς, για το κάθε πρωτοβάθμιο συνδικαλιστικό όργανο, ως σχετική γεωγραφική αγορά ορίζεται η περιοχή εντός της οποίας τα μέλη του ασκούν τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες. Η περιοχή αυτή συνήθως συμπίπτει με τα όρια του Νομού στον οποίο εδρεύει ο εκάστοτε Σύνδεσμος αλλά μπορεί να είναι και ευρύτερη ή και στενότερη κατά τα οριζόμενα στο καταστατικό εκάστου Συνδέσμου.

β) Για την περίπτωση της ΠΟΣΕΗ, η οποία αποτελεί το δευτεροβάθμιο συνδικαλιστικό όργανο του κλάδου, περιφέρεια δραστηριοποίησής της, μέσω των Συνδέσμων μελών της, είναι το σύνολο της ελληνικής επικράτειας¹⁸⁹. Κατά συνέπεια ως σχετική γεωγραφική αγορά ορίζεται το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

138. Σε κάθε περίπτωση, η όποια εναλλακτική οριοθέτηση γεωγραφικής αγοράς δεν μεταβάλλει, εν προκειμένω, την ουσιαστική αξιολόγηση των καταγγελλόμενων πρακτικών.

Γ.3.3 Δραστηριοποιούμενοι επαγγελματίες – Μερίδια αγοράς

139. Από την έρευνα της ΓΔΑ δεν προέκυψαν στατιστικά στοιχεία σχετικά με τη δραστηριότητα της παροχής υπηρεσιών ηλεκτρολογικών έργων, ενώ δεν ανευρέθηκε καμία σχετική κλαδική μελέτη. Ως εκ τούτου η ΓΔΑ συνέλεξε στοιχεία από τις κατά τόπους Περιφέρειες¹⁹⁰ σχετικά με τον

¹⁸⁸ Βλ. σχετικά αποφάσεις ΕΑ 292/IV/2005, 518/VI/2011 καθώς και 554/VII/2012.

¹⁸⁹ Βλ. άρθρο 1 καταστατικού «[...] έχει έδρα την Αθήνα και περιφέρεια όλη την Ελλάδα [...]» και άρθρο 3 καταστατικού «Από κάθε Νομό εγγράφεται μόνο ένας σύνδεσμος εγκαταστατών Ηλεκτρολόγων [ως μέλος]».

¹⁹⁰ Εν προκειμένω, ζητήθηκαν στοιχεία από τις Περιφέρειες, οι οποίες καλύπτουν τη γεωγραφική περιοχή στην οποία δραστηριοποιείται ο κάθε εμπλεκόμενος Σύνδεσμος. Ειδικότερα, στάλθηκαν επιστολές παροχής στοιχείων προς: 1) την Περιφέρεια Αττικής με τις υπ' αριθ. πρωτ. 3853/18.6.2015 προς την ΠΕ Ανατολικής Αττικής, 3854/18.6.2015 προς την ΠΕ Βορείου Τομέα Αθηνών, 3855/18.6.2015 προς την ΠΕ Δυτικής Αττικής, 3856/18.6.2015 προς την ΠΕ Δυτικού Τομέα Αθηνών, 3857/18.6.2015 προς την ΠΕ Κεντρικού Τομέα Αθηνών, 3858/18.6.2015 προς της ΠΕ Νοτίου Τομέα Αθηνών, 3859/18.6.2015 προς την ΠΕ Πειραιώς, 2) Περιφέρεια Ηπείρου με τις υπ' αριθ. πρωτ. 3861/18.6.2015 προς την ΠΕ Αρτας, 3865/18.6.2015 προς την ΠΕ Θεσπρωτίας, 3866/18.6.2015 προς την ΠΕ Ιωαννίνων, 3872/18.6.2015 ΠΕ Πρεβέζης, 3) Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με τις υπ' αριθ. πρωτ. 3860/18.6.2015 προς την ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, 3862/18.6.2015 προς την ΠΕ Αχαΐας, 4) Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με την υπ' αριθ. πρωτ. 3999/22.6.2015 προς την ΠΕ Θεσσαλονίκης, 5) Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με τις υπ' αριθ. πρωτ. 3867/18.6.2015 προς την ΠΕ Κέρκυρας, 3868/18.6.2015 προς την ΠΕ Κεφαλληνίας και Ιθάκης, 3871/18.6.2015 προς την ΠΕ Λευκάδος, 6) Περιφέρεια Κρήτης με τις υπ' αριθ. πρωτ. 3864/18.6.2015 προς την ΠΕ Ηρακλείου, 3870/18.6.2015 προς την ΠΕ Λασιθίου,

αριθμό των δραστηριοποιούμενων αδειούχων επαγγελματιών βάσει κατηγορίας άδειας ηλεκτρολογικών έργων¹⁹¹, από τους εμπλεκόμενους Συνδέσμους ηλεκτρολόγων¹⁹² και την ΠΟΣΕΗ¹⁹³ αναφορικά με τον αριθμό των μελών τους διαχρονικά. Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται προσεγγιστικά, με βάση μία πολύ συντηρητική εκτίμηση, τα μερίδια αγοράς όπως προκύπτουν από τα στοιχεία για το 2015. Αποτυπώνονται τα μερίδια έκαστου εκ των ελεγχόμενων Συνδέσμων επί του συνολικού αριθμού αδειών όλων των Ομάδων της Α΄ Ειδικότητας, που παρέχουν το δικαίωμα της άσκησης και παροχής των ηλεκτρολογικών υπηρεσιών της Α΄ Ειδικότητας, και κατ' επέκταση έκδοσης ΥΔΕ, στην εκάστοτε περιφερειακή ενότητα:

Μερίδια Αγοράς Ελεγχόμενων Συνδέσμων 2015				
Ελεγχόμενοι Σύνδεσμοι		Σύνολο Αδειών ανά Περι. Ενότητα		Μερίδιο Αγοράς (%)
Σύνδεσμος	Αριθμός Μελών	Περιφέρεια	Αριθμός Αδειών Α΄ Ειδικότητας	
Θεσσαλονίκης (ΣΕΗΝΘ)	[...]	Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας Π. Ε. Θεσσαλονίκης	Μ.Δ. ⁽¹⁾	Μ.Δ.
Αχαΐας «ο ΒΑΤΤ» (ΣΕΕΗΝΑ)	[...]	Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας Π. Ε. Αχαΐας	1.190	[15-25] %
Ηπείρου-Ιωαννίνων (ΣΕΗΕΙΗ)	[...]	Περιφέρεια Ηπείρου Π. Ε. Ιωαννίνων	539	[25-35]%
Πάρου-Αντιπάρου (ΣΕΗΠΑ)	[...]	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου Π. Ε. Κυκλάδων (Πάρος&Αντίπαρος)	104	[35-45]%
Δωδεκανήσου (ΣΕΗΝΔ)	[...]	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου Π. Ε. Δωδεκανήσου (Ρόδος)	235	[45-55]%
Λασιθίου (ΣΗΕΝΛ)	[...]	Περιφέρεια Κρήτης Π. Ε. Λασιθίου	202	[25-35]%
Ηρακλείου (ΣΗΕΝΗ)	[...]	Περιφέρεια Κρήτης Π. Ε. Ηρακλείου	1.062	[25-35]%
Ρεθύμνου (ΣΗΕΝΡ)	[...]	Περιφέρεια Κρήτης Π. Ε. Ρεθύμνου	262	[15-25]%
Χανίων (ΣΕΕΗΝΧ)	[...]	Περιφέρεια Κρήτης Π. Ε. Χανίων	250	[45-55]%
Πειραιώς (ΣΕΕΗΠ)	[...]	Περιφέρεια Αττικής Π. Ε. Πειραιά	515	[55-65]%

3873/18.6.2015 προς την ΠΕ Ρεθύμνου, 3874/18.6.2015 προς την ΠΕ Χανίων, και 7) Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με τις υπ' αριθ. πρωτ. 3869/18.6.2015 προς την ΠΕ Κυκλάδων και 3863/18.6.2015 προς την ΠΕ Δωδεκανήσου.

¹⁹¹ Η Εθνική Στατιστική Αρχή διατηρεί δειγματοληπτικά στοιχεία (με αναγωγή σε επίπεδο νομού) σε επίπεδο ανάλυσης που περιλαμβάνει ηλεκτρολογικές, υδραυλικές και λοιπές κατασκευαστικές εργασίες.

¹⁹² Υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 3611/9.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων προς το ΣΕΕΗΝΑ, οικ. 3612/9.6.2015 προς το ΣΕΗΝΔ, οικ. 3613/9.6.2015 προς το ΣΗΕΝΗ, οικ. 3614/9.6.2015 προς την Αστική Εταιρία Ηρακλείου, οικ. 3615/9.6.2015 προς το ΣΕΗΝΘ, οικ. 3616/9.6.2015 προς το ΣΕΗΕΙΗ, οικ. 3617/9.6.2015 προς το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου, οικ. 3618/9.6.2015 προς το ΣΗΕΝΛ, οικ. 3619/9.6.2015 προς την ΑΕΠΣΕΗ, οικ. 3620/9.6.2015 προς τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ, οικ. 3621/9.6.2015 προς το ΣΕΗΠΑ, οικ. 3622/9.6.2015 προς το ΣΕΕΗΠ, οικ. 3623/9.6.2015 προς το ΣΗΕΝΡ, οικ. 3624/9.6.2015 προς το ΣΕΗΕΑ και οικ. 3625/9.6.2015 προς το ΣΕΕΗΝΧ.

¹⁹³ Πρόκειται για την υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 3702/12.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων.

Μερίδια Αγοράς Ελεγχόμενων Συνδέσμων 2015				
Ελεγχόμενοι Σύνδεσμοι		Σύνολο Αδειών ανά Περι. Ενότητα		Μερίδιο Αγοράς (%)
Σύνδεσμος	Αριθμός Μελών	Περιφέρεια	Αριθμός Αδειών Α' Ειδικότητας	
Αττικής (ΣΕΗΕΑ)	[...]	Περιφέρεια Αττικής (Π. Ε. πλην Π. Ε. Πειραιά και Π. Ε. Κεντρικού Τομέα Αθηνών ⁽²⁾)	6.432	~ [10-15]%
Πανελλήνιος (ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ)	[...]			~ [5-10]%
Σύνολο	3.106	Σύνολο	10.791	
		Λοιπές Ερωτηθείσες Περιφέρειες	4.796	
Αριθμός Ηλεκτρολόγων Συνδέσμων-Μελών της ΠΟΣΕΗ	5.715	Σύνολο Επικράτειας	15.587	36,67%
<p>(1) Η ΠΕ Θεσσαλονίκης δεν προσκόμισε τα αιτούμενα στοιχεία (βλ. υπ' αρ. πρ. 4304/2.7.2015 απάντησή της).</p> <p>(2) Η ΠΕ Κεντρικού Τομέα Αθηνών δήλωσε στην υπ' αριθ. πρωτ. 4307/3.7.2015 απάντησή της ότι διαθέτει περιορισμένα στοιχεία τα οποία «[...] δεν είναι σε καμία περίπτωση αντιπροσωπευτικά ούτε απεικονίζουν την πραγματική κατάσταση» και δεν προσκόμισε τα αιτούμενα στοιχεία.</p>				

140. Σε σχέση ωστόσο με τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα πρέπει να επισημανθεί ότι στα μητρώα των Περιφερειών καταγράφονται οι εκδοθείσες άδειες και όχι οι δραστηριοποιούμενοι επαγγελματίες με συνέπεια, με την απόκτηση από έναν ηλεκτρολόγο άδειας ανώτερης βαθμίδας από αυτή που ήδη κατέχει ή διαφορετικής Ομάδας, στα μητρώα των περιφερειών θα καταγραφεί ως επιπλέον της ήδη υπάρχουσας. Συνεπώς, ένας αδειούχος ηλεκτρολόγος εμφανίζεται στα μητρώα τόσες φορές όσες οι άδειες που κατέχει¹⁹⁴. Το ίδιο ισχύει και με άδειες οι οποίες έχουν λήξει λόγω συνταξιοδότησης ή θανάτου οι οποίες δεν διαγράφονται από τα μητρώα των περιφερειών¹⁹⁵ καθώς και στις περιπτώσεις αλλαγής έδρα του επαγγελματία ηλεκτρολόγου σε άλλη περιφέρεια

¹⁹⁴ Βλ. ενδεικτικά την υπ' αριθ. πρωτ. 4165/29.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΕ Κυκλάδων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και την υπ' αριθ. πρωτ. 4361/7.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΕ Ηρακλείου της Περιφέρειας Κρήτης. Ο ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρεία Ηρακλείου προσκόμισαν σχετικά έγγραφα από το ΤΕΕ και την ΠΕ Ηρακλείου (συνημμένα υπ' αριθ. πρωτ. ΕΑ 487/30.7.2018). Ειδικά ως προς την Περιφέρεια Κρήτης το προσκομισθέν έγγραφο αναφέρει το αριθμό των αδειών που έχουν εκδοθεί και τον αριθμό των αναγγελιών έναρξης της ηλεκτρολογικής δραστηριότητας διαφορετικών κατηγοριών ηλεκτρολόγων (ήτοι 1.997 άδειες). Ωστόσο, ο αριθμός των αδειών και αναγγελιών δεν είναι ενδεικτικός του αριθμού των δραστηριοποιούμενων επαγγελματιών καθώς κάθε επαγγελματίας μπορεί να είναι κάτοχος πολλαπλών αδειών διαφορετικής κατηγορίας, ενώ παράλληλα τα μητρώα των ανά τη χώρα Περιφερειών δεν επικαιροποιούνται κατόπιν συνταξιοδοτήσεων, διακοπής δραστηριότητας ή/και θανάτου, κατά τα εδώ εκτιθέμενα, και δεν αποκλείεται και η αλληλοεπικάλυψη μεταξύ των δύο προσκομισθέντων εγγράφων.

¹⁹⁵ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4288/2.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΕ Ανατολικής Αττικής της Περιφέρειας Αττικής «[...] δεν είναι δυνατόν να προσδιορίσουμε πόσοι επαγγελματίες είναι σήμερα ενεργοί και πόσοι έχουν συνταξιοδοτηθεί», καθώς και την υπ' αριθ. πρωτ. 5078/11.08.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΕ Δυτικού Τομέα Αθηνών της Περιφέρειας Αττικής «[...] δεν γνωρίζουμε πόσοι επαγγελματίες δραστηριοποιούνται σήμερα, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται η κατάθεση της άδειας σε περίπτωση διακοπής της δραστηριότητας».

όπου οι άδειες οι οποίες κατέχει θα εμφανίζονται στα μητρώα και των δύο (ενδεχομένως και παραπάνω) Περιφερειών¹⁹⁶.

141. Σημειώνεται ότι την περίοδο που ερωτήθηκαν οι περιφέρειες δεν είχε ολοκληρωθεί η αντιστοίχιση του συνόλου των παλιών (προ του ΠΔ 108/2013) αδειών με τις νέες¹⁹⁷, ενώ, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, ολοκλήρωση της αντιστοίχισης οδηγεί ενδεχομένως σε διπλό υπολογισμό αριθμού ηλεκτρολόγων. Παράλληλα υφίστανται περιπτώσεις κατά τις οποίες στα μητρώα ηλεκτρολόγων μέσης εκπαίδευσης έχουν εγγραφεί και βοηθοί ηλεκτροτεχνίτες, ηλεκτροτεχνίτες και αρχιτεχνίτες¹⁹⁸, οι οποίοι δεν συμπεριλαμβάνονται στην υπό εξέταση σχετική αγορά ηλεκτρολογικών υπηρεσιών καθώς δεν δύνανται να παρέχουν τις υπηρεσίες που σχετίζονται με τις υπό εξέταση πρακτικές.
142. Συνεπεία των προαναφερθέντων, το ποσοστό των μελών των ελεγχόμενων Συνδέσμων και της ΠΟΣΕΗ ανέρχεται εν τέλει σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με τα ανωτέρω ποσοστά, καθώς όπως προκύπτει από τις προαναφερθείσες απαντήσεις των Περιφερειών, το σύνολο της αγοράς παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών καταλήγει σημαντικά χαμηλότερο. Τέλος, σε σχετική αναφορά στην από 18.10.2008 «Εισήγηση [...] ΠΟΣΕΗ στο γνωμοδοτικό συμβούλιο προέδρων και διοικητικών συμβουλίων των σωματείων και συνεταιρισμών»¹⁹⁹ (HA15) καταγράφεται: «Στην δική μας αγορά που κατά 90% εμείς διαχειριζόμαστε και εμείς οι ίδιοι ελέγχουμε και κατευθύνουμε».

Δ. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ – ΑΡΘΡΟ 1 Ν. 3959/2011 (ΠΡΩΗΝ ΑΡΘΡΟ 1 Ν. 703/1977) ΚΑΙ ΑΡΘΡΟ 101 ΣΛΕΕ

Δ.1. ΑΡΘΡΟ 1 Ν. 703/1977 ΚΑΙ ΑΡΘΡΟ 1 Ν. 3959/2011 - ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

143. Βάσει των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου και των γενικών αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου, οι οποίες ίσχυαν κατά το χρόνο επελεύσεως των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση, χωρίς να έχει σημασία ο χρόνος κατά τον οποίο εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις και επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις²⁰⁰. Έτσι, κάθε συμπεριφορά, η οποία εκδηλώθηκε και έπαυσε πριν την 20.04.2011 (ημερομηνία κατάργησης

¹⁹⁶ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4288/2.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΕ Ανατολικής Αττικής της Περιφέρειας Αττικής καθώς και την υπ' αριθ. πρωτ. 4304/2.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΕ Θεσσαλονίκης.

¹⁹⁷ Βλ. ενδεικτικά τις υπ' αριθ. πρωτ. 4165/29.6.2015 επιστολές παροχής στοιχείων της ΠΕ Κυκλάδων, 4362/7.7.2015 της ΠΕ Δωδεκανήσων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, 4166/29.6.2015 της ΠΕ Λευκάδος της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων και 4288/2.7.2015 της ΠΕ Ανατολικής Αττικής της Περιφέρειας Αττικής].

¹⁹⁸ Επί παραδείγματι, η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας στην υπ' αριθ. πρωτ. 4328/6.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων αναφέρει ότι: «Εγγραφές στα μητρώα των ηλεκτρολόγων μέσης εκπαίδευσης (συμπεριλαμβάνονται και πείρας) έχουν γίνει μέχρι στιγμής 3117 και είναι βοηθοί ηλεκτροτεχνίτες, ηλεκτροτεχνίτες, αρχιτεχνίτες, εργοδηγοί και εγκαταστάτες όλων των ειδικοτήτων και κατηγοριών».

¹⁹⁹ Το εν λόγω αρχείο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Ομοσπονδίας και φέρει την ονομασία «ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΕΔΡΩΝ 181008.doc».

²⁰⁰ Βλ. απόφαση ΔΕΕ της 29.03.2011, C-201/09 και C-216/09, *ArcelorMittal Luxembourg SA κ. Επιτροπής*, σκ. 67-71.

του Ν. 703/1977 και θέσης σε ισχύ του Ν. 3959/2011²⁰¹), αξιολογείται βάσει των άρθρων 1 και 2 του Ν. 703/1977. Παραβατική συμπεριφορά διαρκείας, με χρονική αφετηρία εκδήλωσης προγενέστερη της θέσης σε ισχύ του Ν. 3959/2011, η οποία διαρκεί και μετά τη θέσπιση του νόμου αυτού, καταλαμβάνεται από το ρυθμιστικό πεδίο του νέου νόμου που θεσπίστηκε διαρκούσης της παράβασης και κατήγγησε τον παλαιότερο. Συνεπώς, στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης εφαρμόζονται οι ουσιαστικού δικαίου κανόνες του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, εφόσον οι εξεταζόμενες συμπεριφορές των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων εκδηλώθηκαν και έπαυσαν προ της 20.4.2011, ενώ εφαρμόζονται οι ουσιαστικού δικαίου κανόνες του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011, όταν οι εξεταζόμενες συμπεριφορές των συμπραττουσών επιχειρήσεων εκδηλώνονται ή/και διαρκούν και μετά το χρονικό αυτό σημείο. Σε κάθε περίπτωση, ουδεμία ουσιαστική διαφοροποίηση υφίσταται μεταξύ των διατάξεων του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 και του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011, δεδομένου ότι οι σχετικές διατάξεις του προϊσχύοντος (άρθρο 1 του Ν. 703/1977) και του διάδοχου αυτού νόμου (άρθρο 1 του Ν. 3959/2011) είναι πανομοιότυπες.

Δ.2 ΠΙΘΑΝΟΣ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 ΠΑΡ. 1 ΣΛΕΕ

144. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού 1/2003 του Συμβουλίου για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 ΣυνθΕΚ, νυν 101 και 102 ΣΛΕΕ²⁰², οι αρχές ανταγωνισμού και τα δικαστήρια των κρατών μελών οφείλουν, όταν εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού, να εφαρμόζουν και το άρθρο 81 (νυν 101 ΣΛΕΕ) σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές, οι οποίες δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, υπό την προϋπόθεση του επηρεασμού του εμπορίου.
145. Το κριτήριο του επηρεασμού του εμπορίου είναι αυτόνομο κριτήριο της ενωσιακής νομοθεσίας, το οποίο πρέπει να εκτιμάται χωριστά σε κάθε περίπτωση. Το κριτήριο αυτό οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού. Κατά πάγια νομολογία, για να μπορεί μια απόφαση, συμφωνία ή πρακτική να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών, τούτο δε κατά τρόπο που να προκαλείται φόβος ότι θα μπορούσε να εμποδίσει την πραγματοποίηση ενιαίας αγοράς μεταξύ κρατών μελών²⁰³.
146. Το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να επηρεαστεί επίσης σε περιπτώσεις στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή τμήμα της εθνικής αγοράς²⁰⁴. Κατά πάγια νομολογία του

²⁰¹ Με την θέση σε ισχύ του Ν. 3959/2011 για την «Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού» (ΦΕΚ Α' 93) την 20.4.2011 καταργήθηκε ο Ν. 703/1977 «Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού» (ΦΕΚ Α' 278) (βλ. άρθ. 51 Ν. 3959/2011).

²⁰² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16.12.2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης Ε.Ε. L 1 της 04/01/2003 σ. 1 –25.

²⁰³ Βλ. Ανακοίνωση της Ευρ. Επιτροπής, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ 2004 C101/81, παρ.9-13 και τη σχετική νομολογία στην οποία παραπέμπει. Σημειώνεται ότι αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές βασίζονται στις αρχές που αναπτύχθηκαν από τα ενωσιακά δικαστήρια κατά την ερμηνεία της έννοιας του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 ΣυνθΕΚ (πλέον 101 και 102 ΣΛΕΕ).

²⁰⁴ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου ό.π., παρ.22.

ΔΕΕ, οι περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές που καλύπτουν ολόκληρο το έδαφος ενός κράτους - μέλους, ζωτικό δηλαδή τμήμα της κοινής αγοράς, έχουν εκ φύσεως ως αποτέλεσμα την εδραίωση στεγανοποιήσεων εθνικού χαρακτήρα, παρακαλύοντας την οικονομική αλληλοδιείσδυση που επιδιώκεται με τη Συνθήκη.

147. Στην προκειμένη περίπτωση, εξετάζονται οι συμπεριφορές της Ομοσπονδίας, αλλά και των ένδεκα συνδέσμων ηλεκτρολόγων και των τεσσάρων ταμείων αρωγής ή αστικών εταιριών που δραστηριοποιούνται σε τοπικό επίπεδο, κατά κανόνα σε επίπεδο νομού, και των οποίων τα μέλη επίσης δραστηριοποιούνται κατά κανόνα σε επίπεδο νομού, συνεπώς οι πρακτικές των συνδέσμων παρουσιάζουν τοπικό χαρακτήρα. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η επαγγελματική δραστηριοποίηση με έδρα στο νομό αποτελεί προϋπόθεση εγγραφής των ηλεκτρολόγων σε πληθώρα εκ των εξεταζόμενων συνδέσμων, ότι οι πελάτες καταναλωτές τους απευθύνονται σε επαγγελματίες οι οποίοι βρίσκονται σε σχετικά κοντινή απόσταση από την οικία/εργασία τους, καθώς και ότι οι εξεταζόμενοι σύνδεσμοι είναι συγκριτικά λίγοι σε σχέση με εκείνους που δραστηριοποιούνται στο σύνολο της χώρας άρα αντιστοίχως και ο κύκλος εργασιών τους²⁰⁵, δεν πιθανολογείται, βάσει του συνόλου των νομικών και πραγματικών στοιχείων, ότι οι εξεταζόμενες πρακτικές των τοπικών συλλόγων δύνανται να ασκήσουν άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών-μελών και άρα το άρθρο 101 ΣΛΕΕ δεν τυγχάνει εφαρμογής στην κρινόμενη υπόθεση ως προς τις εξεταζόμενες πρακτικές των τοπικών Συνδέσμων, αστικών εταιριών και ταμείων αρωγής, όπως αυτές περιγράφονται κατωτέρω, οι οποίες και αξιολογούνται μόνον υπό το πρίσμα των εθνικών διατάξεων περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού. Αυτό ισχύει και αναφορικά με τις εξεταζόμενες πρακτικές του Συνδέσμου ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ, δεδομένου ότι οι οικονομικές του δραστηριότητες αφορούν, επίσης, σε ηλεκτρολόγους που δραστηριοποιούνται κατεξοχήν στην Αττική²⁰⁶.
148. Διαφορετική είναι η αξιολόγηση για τις εξεταζόμενες περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές της ΠΟΣΕΗ, του πανελλήνιου δευτεροβάθμιου συνδικαλιστικού οργάνου των ηλεκτρολόγων, δεδομένου ότι αυτές συνιστούν οριζόντια σύμπραξη²⁰⁷ που εκτείνεται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, και επομένως δύνανται εκ του λόγου αυτού, κατά πάγια πρακτική και νομολογία, να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ²⁰⁸.

²⁰⁵ Βλ. αντίστοιχα και ΕΑ 571/2015, σκ. 77.

²⁰⁶ Στο σύνδεσμο αυτό μπορούν να μετέχουν επαγγελματίες από όλη την επικράτεια, στην πράξη ωστόσο μετέχουν επαγγελματίες από την Αττική σε συντριπτικό ποσοστό ([...] από τους [...] ηλεκτρολόγους – μέλη του είναι από την Αττική).

²⁰⁷ Η έννοια της επίδρασης στα εμπορικά ρεύματα περιλαμβάνει οποιαδήποτε διαφοροποίηση των εμπορικών ρευμάτων- αρκεί αυτή να είναι αισθητή. Ο αισθητός χαρακτήρας του επηρεασμού μπορεί ιδίως να εκτιμηθεί κατ' αναφορά προς τη θέση και τη σημασία των μερών στην αγορά των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών (βλ. και ΕΑ 617/2015, σκ. 273, όπου και περαιτέρω παραπομπές σε νομολογία). Η εκτίμηση του αισθητού χαρακτήρα του επηρεασμού εξαρτάται από τις περιστάσεις κάθε μεμονωμένης περίπτωσης, και ιδίως από τη φύση της συμφωνίας, απόφασης ή πρακτικής, τη φύση των καλυπτόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών και από τη θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά. Εάν, όπως εν προκειμένω, από την ίδια τη φύση της συμφωνίας, απόφασης ή πρακτικής δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, το όριο είναι χαμηλότερο από ό,τι στην περίπτωση συμφωνιών, αποφάσεων ή πρακτικών που δεν δύνανται από τη φύση τους να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

²⁰⁸ Βλ. απόφαση ΠΕΚ της 13.12.2006 FNCBV κατά Επιτροπής συνεκδ Τ-217/03 και Τ-245/03, -σκ. 63, 66-67. Βλ. επίσης Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Ιουνίου 2004, υπόθεση COMP/A.38549, Baresmes d' Honoraires de l' Ordre des Architectes Belges, σκ. 34 επ., και αποφάσεις της 17ης Οκτωβρίου 1972, Vereeniging van Cementhandelaren κατά Επιτροπής, 8/72, Συλλ. τ. 1972-1973, σ. 223, σκ. 29, και της 11ης Ιουλίου 1985, 42/84, Remia κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 1985, σ. 2545, σκ. 22, και την απόφαση της 18ης Ιουνίου 1998, Επιτροπή

149. Με βάση τα ανωτέρω, εν προκειμένω, ως προς την ΠΟΣΕΗ, επισημαίνεται ότι είναι η μοναδική δευτεροβάθμια ένωση και μέλη της είναι η πλειοψηφία των συνδέσμων ηλεκτρολόγων²⁰⁹ που εκπροσωπούν όλες τις περιοχές της ελληνικής επικράτειας, και δη 72 σύνδεσμοι οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε όλες τις περιφέρειες της Ελλάδας. Επομένως, η εξεταζόμενη σύμπραξη της ΠΟΣΕΗ και τα αποτελέσματά της καλύπτουν το έδαφος ενός κράτους μέλους, οπότε, λόγω του εύρους της γεωγραφικής αγοράς²¹⁰ (ολόκληρη η ελληνική επικράτεια, και άρα σημαντικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς²¹¹), στοιχειοθετείται, εν προκειμένω, η προαναφερόμενη δυνατότητα αισθητού επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και συντρέχει περίπτωση εφαρμογής, παράλληλα με το εθνικό, και του ενωσιακού δικαίου. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση αυτή το άρθρο 101 ΣΛΕΕ τυγχάνει παράλληλης εφαρμογής.

Δ.3. ΕΞΕΤΑΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 Ν. 3959/2011 (ΠΡΩΗΝ ΑΡΘΡΟΥ 1 Ν. 703/1977) ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 ΣΛΕΕ – ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

150. Ο Ν. 703/1977 (ΦΕΚ Α' 278) καταργήθηκε με το άρθρο 51 του Ν. 3959/2011 (ΦΕΚ Α' 93), οι διατάξεις του οποίου συνιστούν το νέο νομοθετικό εθνικό πλαίσιο περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού.
151. Προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977, ως ίσχυε, και του αντίστοιχου άρθρου του Ν. 3959/2011 είναι²¹²:
- Η ύπαρξη συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ επιχειρήσεων ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων
 - Αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης να είναι ο αισθητός περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού.
152. Οι ανωτέρω προϋποθέσεις ισχύουν, προκειμένου να αξιολογηθεί αν συντρέχει παράβαση και του άρθρου 101 παρ.1 ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 και του Ν. 3959/2011, θα πρέπει να ερευνηθεί εν προκειμένω η συνδρομή ή μη των ως άνω προϋποθέσεων στην υπό κρίση υπόθεση (ανά εξεταζόμενη ένωση).

Δ.3.1. Η έννοια της «επιχείρησης»

153. Στο πλαίσιο του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 3959/2011 και για τους σκοπούς της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού, ως «επιχείρηση» νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το

κατά Ιταλία, σκ. 48, καθώς και υπόθ. 19/77 Miller International Schallplatten, σκ. 60 αλλά και Wouters, υπόθεση C-309/99, σκ. 95, πάγια νομολογία.

²⁰⁹ Κατά δήλωσή της, μάλιστα, ελέγχει το 90% της αγοράς - βλ. Εισήγηση [...] ΠΟΣΕΗ προς Γνωμοδοτικό Συμβούλιο, 18.10.2008.

²¹⁰ Λαμβάνοντας, δε, υπόψη και τον αριθμό των ηλεκτρολόγων που επηρεάζονται από τις αποφάσεις της.

²¹¹ Βλ. παρ. 78 επ. Κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π.

²¹² Αντίστοιχες είναι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρου 81 παράγραφος 1 ΣυνθΕΚ). Μοναδική ουσιαστική επιπλέον προϋπόθεση εφαρμογής της κοινοτικής διάταξης, σε σχέση με τη διάταξη του εθνικού δικαίου αποτελεί αυτή της «δυνατότητας σοβαρής επίδρασης στο διακοινοτικό εμπόριο». Βλ. σχετικά ΣτΕ 1731/2001, ΕπισκΕμπΔικ 2003, σ. 1053.

νομικό καθεστώς της και τον τρόπο χρηματοδότησής της²¹³. Η ύπαρξη επιχείρησης προϋποθέτει αυτονομία οικονομικής δράσης και συνακόλουθα πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα²¹⁴. Ως οικονομική δραστηριότητα νοείται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά²¹⁵. Η έννοια της «επιχείρησης» είναι περισσότερο οικονομική παρά νομική και το αποφασιστικό κριτήριο για την έννοια αυτή στο δίκαιο προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού είναι η οικονομική, και όχι η νομική της αυτοτέλεια.

Δ.3.2. Ενιαία οικονομική οντότητα

154. Σύμφωνα με τη νομολογία, το δίκαιο του ανταγωνισμού αφορά τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων²¹⁶, ενώ η έννοια της επιχειρήσεως καλύπτει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος που τον διέπει και του τρόπου χρηματοδοτήσεώς του²¹⁷. Σύμφωνα με πάγια νομολογία, η έννοια του όρου «επιχείρηση» στα άρθρα 1 των ν. 703/1977 και 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ καταλαμβάνει κάθε «ενιαία οικονομική ενότητα», αυτουργό της παράβασης που διαπιστώνεται, «...έστω και αν από νομική άποψη η οικονομική αυτή ενότητα αποτελείται από περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα»²¹⁸.
155. Από πλευράς εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, η επιχείρηση ορίζεται ως «οικονομικές μονάδες, εκάστη των οποίων περικλείει ενιαία οργάνωση προσωπικών, υλικών και άυλων στοιχείων, τα οποία έχουν ταχθεί στη διαρκή επιδίωξη ορισμένου οικονομικού σκοπού, η οποία οργάνωση δύναται να συντελέσει στη διάπραξη παραβάσεως προβλεπομένης από τη διάταξη αυτήν»²¹⁹.

²¹³ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΚ, C-101 και 110/07 *Coop de France Betail and Viande κ. Επιτροπής*, Συλλ. 2008 σ. I-10193 και αποφάσεις ΔΕΚ C-41/90, *Hofner και Elser κ. Macrotron GmbH*, Συλλ. 1991 σ. I-1979, C-55/96, *Job Centre II*, Συλλ. 1997, σ. I-7119, σκ. 21, C-180-184/98, *Pavlov κ. Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten*, Συλλ. 2000, σ. I-6451, σκ. 74, C-218/00, *Cisal di Batistello Venanzio & Co κ. Istituto Nazionale per L'Assicurazione Contro Gli fortune Sul Lavoro (INAIL)*, Συλλ. 2002 σ. I-691, σκ. 22, απόφαση ΠΕΚ, υπόθ T-217 και 245/03 *FNSEA κ. Επιτροπής*, Συλλ. 2006, σ. II-5019, σκ. 52. Ενδεικτικά επίσης, και ΣτΕ 148/2015, σκ. 11 (που επικύρωσε την ΕΑ 292/VI/2005) και ΣτΕ 2075/2014, παρ. 5 (που επικύρωσε την ΕΑ 516/VII/2011).

²¹⁴ Βλ. ενδεικτικά ΓενΔικ, υπόθ. T-23/09, *Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, σκ. 70-71, υπόθ. C-41/90 *Klaus Hofner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH* Συλλ. 1991 σ. I-1979, σκ. 21, αποφάσεις ΕΑ 292/IV/2005, παρ. IV.2.1 και 554/VII/2012, σκ. 81.

²¹⁵ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-118/85, *Επιτροπή κατά Ιταλίας*, Συλλ. 1987, σ. 2599, σκ. 7, ΔΕΚ C-35/96, *Επιτροπή κατά Ιταλίας*, Συλλ. 1998, σ. 351, σκ. 36, ΕΑ 430/V/2009, σ. 6 και ΕΑ 317/V/2006, σ. 16-17.

²¹⁶ Απόφαση ΔΕΚ της 7ης Ιανουαρίου 2004, C 204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C 213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, *Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2004, σ. I-123, σκ. 59, απόφαση ΔΕΚ C-97/08 P, *Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής*, ό.π., σκ. 54.

²¹⁷ Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις *Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής*, ό.π. σκ. 112, της 10.01.2006, C-222/04, *Cassa di Risparmio di Firenze κ.λπ.*, Συλλογή 2006, σ. I-289, σκ. 107, της 11.07. 2006, C-205/03 P, *FENIN κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2006, σ. I-6295, σκ. 25 και απόφαση ΔΕΚ C-97/08 P, *Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής*, ό.π., σκ. 54.

²¹⁸ Βλ. ΔΕΚ 170/83, *Hydrotherm Gerätebau*, Συλλ. 1984, σ. I- 2999, σκ. 11, ΔΕΚ C-97/08 P, *AKZO Nobel κλπ κατά Επιτροπής*, ό.π., σκ. 54-55 και νομολογία στην οποία παραπέμπει, καθώς και ΓενΔικ T-146/09, *Parker ITR και Parker Hannifin κατά Επιτροπής*, δημοσιευθείσα στην ιστοσελίδα του Δικαστηρίου, σκ. 84 και νομολογία στην οποία παραπέμπει και αποφάσεις ΔΕΚ C-217/05, *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, Συλλ. 2006, σ. I-11987, σκ. 40, C-97/08 P, C-90/09 P *General Química SA κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2011 σ. I-1 σκ. 35.

²¹⁹ Ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ T-11/89 *Shell κατά Επιτροπής* Συλλ. 1992 II-884 σκ. 311, *Hydrotherm κατά Compact C-170/83* Συλλ. 1985 3016, σκ. 11.

156. Η αντιμετώπιση χωριστών νομικών προσώπων ως ενιαίας οικονομικής οντότητας γίνεται επί τη βάση της μεταξύ τους μη άσκησης ανταγωνισμού²²⁰, όπως προκύπτει και από τον προεκτεθέντα ορισμό της επιχείρησης. Η δυνατότητα διαφορετικών νομικών προσώπων να ασκήσουν από κοινού οικονομική επιρροή στην αγορά εξαρτάται από τη μεταξύ τους σχέση. Συνήθως η ιδιοκτησιακή σχέση εξηγεί την αδυναμία ανταγωνισμού²²¹.
157. Εν προκειμένω, ορισμένοι Σύνδεσμοι έχουν πολύ στενούς οικονομικούς, οργανωτικούς και νομικούς δεσμούς - σχέσεις²²² με τα αντίστοιχα Ταμεία Αρωγής ή Αστικές Εταιρίες τους, ενώ επιπλέον αμφότερα έχουν γνώση και ενεργό και ουσιαστική εμπλοκή στην παράβαση, εκπροσωπούν τα αυτά συμφέροντα και δρουν από κοινού, ως οικονομική ενότητα, κατά την έννοια της στα οικεία σημεία παρατιθέμενης νομολογίας²²³.
158. Επισημαίνεται εξάλλου ότι σκοπός του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ είναι να μη διαφεύγουν οι επιχειρήσεις από τους κανόνες ανταγωνισμού λόγω μόνον του τρόπου με τον οποίο συντονίζουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά²²⁴ και για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της αρχής αυτής, στις εν λόγω διατάξεις εμπίπτουν και οι θεσμοποιημένες μορφές συνεργασίας, δηλαδή οι καταστάσεις όπου οι επιχειρηματίες ενεργούν μέσω συλλογικής οντότητας ή κοινού οργάνου²²⁵. Η ερμηνεία αυτή καταλαμβάνει πρωτίστως μια ένωση επιχειρήσεων, όπως καταλαμβάνει και δύο ενώσεις επιχειρήσεων συνδεδεμένες με στενούς οργανωτικούς, λειτουργικούς και διαρθρωτικούς δεσμούς για την από κοινού διάπραξη μιας παραβατικής συμπεριφοράς.
159. Ως προς τον καταλογισμό παραβάσεων του δικαίου του ανταγωνισμού, αυτός βασίζεται καταρχήν στην προσωπική ευθύνη²²⁶.
160. Ο καταλογισμός ευθύνης σε ένα πρόσωπο διαφορετικό από το πρόσωπο που διαπράττει την παράβαση βασίζεται κατά την ενωσιακή νομολογία²²⁷ καταρχήν στην άμεση συμμετοχή, υπό την έννοια ότι κάθε νομικό πρόσωπο που συμμετέχει στην παράβαση μιας επιχείρησης μπορεί να καταστεί αλληλεγγύως υπεύθυνο για την παράβαση αυτή, ή σε ένα μαχητό τεκμήριο

²²⁰ Βλ. Hydrotherm κατά Compact C-170/83 Συλλ. 1985 3016, σκ. 11, Απόφαση ΠΕΚ Viho Europe BV κατά Επιτροπής T-102/92 Συλλ. 1995 σ. II-00017 σκ. 47 με περαιτέρω παραπομπές, βλ. και O. Odudu, D. Bailey The single economic entity doctrine in EU competition Law CMLR 51Q 1721-1758, 2015 σ. 1726.

²²¹ Βλ. Απόφαση ΔΕΕ Suiker Unie κατά Επιτροπής C-40/73 σκ. 480, Απόφαση ΠΕΚ T-325/01, DaimlerChrysler AG κατά Επιτροπής σκ. 88, Απόφαση ΠΕΚ T-56/99, Marlines SA κατά Επιτροπής σκ. 60.

²²² Πρβλ. αποφάσεις Dansk Røringindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 117, καθώς και ETI κ.λπ., σκέψη 49, επίσης απόφαση ΕΑ 559/2013 (δυσχέρασης έρευνας κατά τη διεξαγωγή επιτόπιου ελέγχου σχετικά με διαγωνισμούς δημοπράτησης δημοσίων έργων), παρ. 46 επ., 84 επ., επικυρωθείσα από ΔΕφαΘ 1538/2015 (βλ. σκ. 5, σ. 14).

²²³ Βλ. ανωτέρω και απόφαση ΕΑ 559/2013, παρ. 46 επ., 84 επ.

²²⁴ Απόφαση ΠΕΚ T-192/03 Piau κατά Επιτροπής Συλλ. 2005 σ. II-209 σκ. 72, επίσης και Απόφαση T-111/08 Mastercard κ.α. κατά Επιτροπής Συλλ. 2009 I-5655 σκ. 243.

²²⁵ Ο.π. Απόφαση T-111/08 Mastercard κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 243.

²²⁶ Βλ. ΕΑ 642/2017 παρ. 248 με περαιτέρω παραπομπές σε αποφάσεις ΔΕΚ C-65/2002 ThyssenKrupp Stainless Steel, Συλλ. 2005, I-06773, σκ. 82, ΔΕΕ C-322/07 P, C-327/07 P και C-338/07, Papierfabrik, Bollore κ.ά, ό.π., σκ. 37 – 38, και C- 49/92, Anic Partecipazioni SpA, ό.π, σκ. 145, και απόφαση ΠΕΚ T- 6/89, Enichem Anic, Συλλ. 1991, II-1623, σκ. 236. Επί της εφαρμογής αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βλ. αντίστοιχα αρ. 299 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 256 της ΣΕΚ) «Οι πράξεις του Συμβουλίου, της Επιτροπής ή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που επιβάλλουν χρηματική υποχρέωση εις βάρος **προσώπων**, εκτός των κρατών, είναι τίτλοι εκτελεστοί [...]» (προσθήκη έμφασης).

²²⁷ Επί της διάκρισης αυτής βλ. The single economic entity doctrine in EU competition Law O. Odudu, D. Bailey CMLR 51Q 1721-1758, 2015, σ. 1747.

συμμετοχής²²⁸, υπό την έννοια ότι ένα νομικό πρόσωπο ασκεί αποφασιστική επιρροή ή έλεγχο στη συμπεριφορά του νομικού προσώπου που διαπράττει την παράβαση. Η διαπίστωση δυνατότητας ελέγχου ή άσκησης αποφασιστικής επιρροής γίνεται βάσει των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υπόθεσης και είναι απαραίτητο να συνεξεταστούν «όλα τα κρίσιμα στοιχεία που αφορούν τις οργανωτικές, οικονομικές και νομικές σχέσεις»²²⁹.

161. Όταν ο καταλογισμός βασίζεται στην άμεση συμμετοχή του ενός προσώπου στη συμπεριφορά του άλλου τα δύο πρόσωπα ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον και ο κύκλος εργασιών και των δύο προσώπων μπορεί να ληφθεί υπόψη²³⁰.

Δ.3.3. Η έννοια της «ένωσης επιχειρήσεων»

162. Η «ένωση επιχειρήσεων» προϋποθέτει πλειονότητα επιχειρήσεων που συνδέονται μεταξύ τους με οποιαδήποτε μορφή οργανωμένης συνεργασίας. Σωματεία, ενώσεις, σύνδεσμοι θεωρούνται ως «ενώσεις επιχειρήσεων» κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή και τον κερδοσκοπικό ή μη χαρακτήρα τους²³¹. Το ίδιο ισχύει εν προκειμένω για τις Αστικές Εταιρίες και το Ταμείο Αρωγής των Συνδέσμων, όπως εκτίθεται κατωτέρω. Ένας επαγγελματικός φορέας ενεργεί ως ένωση επιχειρήσεων για τους σκοπούς του άρθρου 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 όταν θεσπίζει μια ρύθμιση που αφορά την επιχειρηματική (οικονομική) συμπεριφορά των μελών του²³². Στην έννοια αυτή περιλαμβάνονται ρυθμίσεις καθορισμού πίνακα αμοιβών μελών ή κατώτατων ορίων αμοιβών των μελών, καθώς και υποδείξεις, εγκύκλιοι και λοιπές πρακτικές με τις οποίες οι επαγγελματικές οργανώσεις παρακινούν τα μέλη τους να ακολουθήσουν ορισμένη συμπεριφορά στο ζήτημα προσδιορισμού των αμοιβών τους²³³. Επίκληση του συνδικαλιστικού χαρακτήρα ενός σωματείου δεν μεταβάλλει τη θεώρηση αυτού ως ένωσης επιχειρήσεων για τους σκοπούς του δικαίου ανταγωνισμού, καθότι ο συνδικαλιστικός χαρακτήρας δεν αναιρεί την αντιανταγωνιστική δράση της ένωσης επιχειρήσεων ούτε η συνδικαλιστική τους δραστηριότητα παρέχει σε αυτές το δικαίωμα να παραβαίνουν τις διατάξεις περί ανταγωνισμού²³⁴.

²²⁸ Πρβλ. Απόφαση ΔΕΚ C-97/08 P, Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής Συλλ. 2009, σ. I-8237, σκ. 55 επ.

²²⁹ Απόφαση ΔΕΚ C-97/08 P, Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής Συλλογή 2009, σ. I-8237, σκ. 74.

²³⁰ Βλ. και O. Odudu, D. Bailey The single economic entity doctrine in EU competition Law, ό.π, σ. 1755.

²³¹ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΕ 209-215/78 & 218/78 *Heintz van Landewyck SARL κ.ά. κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1980, σ. 3125, σκ. 87-88: . Βλ. και 110/82 *IAZ κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1983, σ. 3369, σκ. 19-20, καθώς και Απόφαση της Επιτροπής της 23ης Ιουλίου 2003, σχετικά με διαδικασία κατ'εφαρμογή του άρθρου 81 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ [COMP/C.2-37.398 — Κοινή πόληση των αποκλειστικών δικαιωμάτων μετάδοσης των αγώνων του κυπέλλου πρωταθλητριών της ευρωπαϊκής ένωσης ποδοσφαίρου (ΟΥΕΦΑ)], σκ. 105 επ. ιδίως 105-106. Ομοίως, κατά την ΔιοικΕφΑθ 5724/2013, παρ. 8. : «[...] ως ένωση επιχειρήσεων, η οποία αποτελεί πλειονότητα οικονομικών μονάδων που συνδέονται μεταξύ τους με οποιαδήποτε μορφή οργανωμένης συνεργασίας, θεωρείται μεταξύ άλλων και η επαγγελματική οργάνωση ή το σωματείο χωρίς κερδοσκοπικό σκοπό». Βλ. επίσης Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Ιουνίου 2004 όσον αφορά διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 81 της συνθήκης ΕΚ σχετικά με την υπόθεση COMP/A.38549 — *Bareme d'Honoraires de l'Ordre des Architectes Belges*, διαθέσιμο σε http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/38549/38549_72_1.pdf, σκ. 38 επ.

²³² Βλ. αποφάσεις ΕΑ 292/IV/2005, παρ. IV.3.1. και ΕΑ 518/VI/2011, σκ. 105.

²³³ Βλ. ενδεικτικά Β. Κονδύλη, *Ελευθέρια Επαγγέλματα και Κοινωνικό Δίκαιο του Ανταγωνισμού*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2000, σ. 140. Βλ. επίσης απόφαση ΕΑ 554/VII/2012, σκ. 83.

²³⁴ Έτσι και στη νομολογία της ΕΑ σωματεία και σύλλογοι με σκοπό, μεταξύ άλλων, την προώθηση και προώθηση των επαγγελματικών συμφερόντων των μελών τους θεωρήθηκαν ενώσεις επιχειρήσεων, βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΕΑ 571/VII/2013, σκ. 95, για τους συλλόγους των σχολών υποψηφίων οδηγών που ιδρύθηκαν σύμφωνα με τον Ν. 1712/1987 («Εκσυγχρονισμός επαγγελματικών οργανώσεων των εμπόρων,

163. Συναφώς, και οι δευτεροβάθμιες επαγγελματικές οργανώσεις, συνιστούν ενώσεις επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, καθώς σκοπός του εν λόγω άρθρου, βάσει του οποίου οι ενώσεις επιχειρήσεων δύνανται με τις αποφάσεις τους να παραβιάζουν το δίκαιο του ανταγωνισμού, είναι να αποτρέψει το ενδεχόμενο επαγγελματικοί φορείς σε οποιαδήποτε βαθμίδα να λειτουργούν ως «forum» οικονομικών συνεννοήσεων μεταξύ των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών²³⁵.

Δ.3.4. Η έννοια της «απόφασης ένωσης επιχειρήσεων»

164. «Απόφαση» είναι κάθε έκφραση βούλησης της ένωσης με οποιαδήποτε μορφή, όπως κανονισμοί, ρήτρες καταστατικού, οδηγίες, εγκύκλιοι, συστάσεις, εφόσον έχουν καταρχήν χαρακτήρα υποχρεωτικό για τα μέλη και/ή προβλέπονται κυρώσεις σε περίπτωση μη εφαρμογής τους²³⁶. Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας μπορεί να προκύπτει είτε από την ίδια τη φύση της πράξης (π.χ. απόφαση καταστατικού οργάνου με δεσμευτικότητα κατά το νόμο ή το καταστατικό της ένωσης) είτε από τη συμπεριφορά των μελών, κατά πόσον δηλαδή τα μέλη την αποδέχονται και συμμορφώνονται προς αυτή²³⁷.
165. Η απαγόρευση του άρθρου 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις που η απόφαση έχει το χαρακτήρα απλής σύστασης χωρίς δεσμευτικότητα, εφόσον αντανακλά εν τοις πράγματι τη συλλογική βούληση των μελών της ένωσης να συντονίσουν τη δράση τους σε μια συγκεκριμένη αγορά και είναι ικανή να επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό²³⁸ στη σχετική αγορά. Οι συστάσεις μη δεσμευτικού χαρακτήρα ένωσης επιχειρήσεων προς τα μέλη της αναφορικά με τον καθορισμό τιμών εκ μέρους τους για την παροχή υπηρεσιών, απαγορεύονται, ακόμη και εάν δεν τηρούνται εξ ολοκλήρου, καθώς επιτρέπουν στα μέλη της ένωσης να αναγνωρίζουν την τιμολογιακή πολιτική των ανταγωνιστών

βιοτεχνών και λοιπών επαγγελματιών και άλλες διατάξεις») - όπως εν προκειμένω και οι σύνδεσμοι των ηλεκτρολόγων, καθώς και ΕΑ 554/VII/2012, για τους συλλόγους φροντιστηρίων ξένων γλωσσών. Βλ. και απόφαση ΔΕΕ, C-309/99, *J.C.J. Wouters κ.ά. κ. Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten*, ό.π., σκ.59 και απόφαση ΠΕΚ της 13.12.2006 FNCBV κατά Επιτροπής συνεκδ. υποθ. T-217/03 και T-245/03, σκ. 58.
²³⁵ Βλ. αποφάσεις ΕΑ 292/IV/2005, παρ. IV.1.1., επικυρωθείσα και από ΣτΕ 148/2015, σκ. 11 επ., ΕΑ 518/VI/2011, σκ. 106 και ΕΑ 554/VII/2012, σκ. 85 με περαιτέρω παραπομπές, και απόφαση ΕΑ 554/2012, σκ. 85. Βλ. επίσης απόφαση του Πρωτοδικείου της 13.12.2006 FNCBV κατά Επιτροπής συνεκδ T-217/03 και T-245/03, σκ. 53-54, επί των συνδικάτων των κατόχων γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των ομοσπονδιών στις οποίες ανήκουν τα συνδικάτα αυτά.

²³⁶ Βλ. ενδεικτικά υποθ. C-45/85 *Verband der Sachversicherer* κατά Επιτροπής, Συλλ. 1987, σ. 405, σκ. 28 και 32, συνεκδ. υποθ. T-213/95 και T-18/96 *Stichting* κατά Επιτροπής, Συλλ. 1997, σ. II-01739, σκ. 157-164, ΔιοικΕφαθ 1026/2007, παρ. IV, 8 ΔιοικΕφαθ 1027/2007, παρ. IV, 8, ΔιοικΕφαθ 1001/2006, σκ. 16 και ΔιοικΕφαθ 1028/2007, παρ. IV, 8. Βλ. αποφάσεις ΕΑ 277/IV/2005, παρ. IV.B.1 επ. (επικυρωθείσα από την υπ' αριθμ. 1001/2006 απόφαση του ΔιοικΕφαθ), ΕΑ 292/IV/2005, παρ. IV.3.2, ΕΑ 518/VI/2011, σκ. 113, ΕΑ 554/VII/2012, σκ. 86 και απόφαση Ε.Ε. 80/917/ΕΟΚ, *National Sulphuric Acid*, ΕΕ L 260, 3-10-1980, σ. 24, σκ. 26-31. Βλ. απόφαση της Επιτροπής της 8.12.2010 σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπόθεση 39310-ONP, σκ. 596 επ, ιδίως σκ. 598.

²³⁷ Απόφαση του οργάνου διοίκησης της εκάστοτε ένωσης θεωρείται νομικά δεσμευτική, εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό της ότι οι αποφάσεις της δεσμεύουν τα μέλη. Ως απόφαση θεωρείται και το ίδιο το καταστατικό, ο Κώδικας Δεοντολογίας ή ο εσωτερικός οργανισμός της ένωσης.

²³⁸ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ στην υπόθ. C-96/82 *IAZ* κατά Επιτροπής, Συλλ. 1983, σ. 3369, σκ. 20, συνεκδ. υποθ. 209, 215 και 218/78, *Heintz van Landewyck SARL κλπ.* κατά Επιτροπής, Συλλ. 1980, σ. 3125, σκ. 86, της 19ης Φεβρουαρίου 2002, C-309/99, *Wouters κ.λπ.* (Συλλ. 2002, σ. I-1577, I-1582, σκ. 64, Απόφαση της Ευρ. Επιτροπής της 24.06.2004, σχετικά με την υπόθεση COMP/A.38549 *Bareme d'honoraires de l' Ordre des Architectes belges*, ό.π., σκ. 78, απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 8.12.2010 Υπόθεση COMP39510 *Labco/ONP* διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39510/39510_1203_3.pdf.

τους, επηρεάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο αισθητά το επίπεδο ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, όπως αυτός εκδηλώνεται στο πεδίο των τιμών²³⁹.

Δ.3.5. Περιορισμός του ανταγωνισμού

Δ.3.5.1. Αντικείμενο της απόφασης ένωσης επιχειρήσεων ή της συμφωνίας/ σύμπραξης

166. Το άρθρο 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011 και το άρθρο 101 ΣΛΕΕ μνημονεύει ρητά, ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, συμφωνίες και αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εν γένει συμπράξεις, οι οποίες άμεσα ή έμμεσα καθορίζουν τις τιμές αγοράς ή πώλησης ή οποιουδήποτε άλλους όρους συναλλαγής. Συμφωνίες και αποφάσεις και εν γένει συμπράξεις που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, θεωρούνται εκείνες, οι οποίες είναι από τη φύση τους ικανές να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Πρόκειται για περιορισμούς οι οποίοι, ενόψει των στόχων που επιδιώκουν οι εθνικοί και ενωσιακοί κανόνες ανταγωνισμού, είναι τόσο πιθανό να επηρεάσουν δυσμενώς τον ανταγωνισμό, ώστε δεν είναι ανάγκη, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011 (και του αντίστοιχου 101 ΣΛΕΕ) να αποδειχθούν οι συγκεκριμένες επιπτώσεις τους στην αγορά.
167. Στην περίπτωση που το αντικείμενο της απόφασης, συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής στοχεύει στον περιορισμό του ανταγωνισμού, αυτή εμπίπτει στην απαγόρευση της διάταξης του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011 ή και 101 ΣΛΕΕ άνευ ετέρου. Μία σύμπραξη, η οποία έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, αντίκειται στο άρθρο 1 του Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011, ανεξάρτητα από τα αποτελέσματά της. Ειδικότερα, κατά πάγια εθνική και ενωσιακή νομολογία, η εκτίμηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων μιας σύμπραξης παρέλκει, όταν προκύπτει ότι αυτή έχει ως σκοπό την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού²⁴⁰. Δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί η υποκειμενική πρόθεση των μερών, αλλά μόνο το περιεχόμενο και ο αντικειμενικός σκοπός της συμφωνίας υπό το φως των αμοιβαίων οικονομικών σχέσεων εντός των οποίων πρέπει να εφαρμοστεί η συμφωνία. Ήτοι, δεν απαιτείται αντι-ανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα²⁴¹.
168. Τυχόν μη εφαρμογή στην πράξη δεν επηρεάζει την ουσιαστική αξιολόγηση των υπό κρίση συμπεριφορών ως παράνομων. Και τούτο, διότι -κατά πάγια εθνική και ενωσιακή νομολογία- συμπράξεις καθορισμού τιμών κρίνονται ως αντι- ανταγωνιστικές, εφόσον εξ αντικειμένου περιορίζουν τον ανταγωνισμό, χωρίς να απαιτείται να έχουν εφαρμοστεί στην πράξη²⁴². Εφόσον

²³⁹ Βλ. ενδεικτικά ΓενΔικ, T-213/95 και T-18/96 *Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf (SCK) and Federatie van Nederlandse Kraanbedrijven (FNK) (Dutch Cranes) κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1997, II-1739, σκ. 157, αποφάσεις Επιτροπής, 96/438/EK, *FENEX*, ΕΕ 1996, L181/28, σκ. 46, αποφάσεις ΔΕΕ, 8/72 *Vereeniging van Cementhandelaren κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1972, σ. 977, σκ. 15-25, 209 - 215 και 218/78 *FEDETAB agreements and recommendation*, Συλλ. 1980, σ. 3125, σκ. 85-89, 96/82 *IAZ κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1983, σ. 3369, σκ. 18-21, 45/85 *Verband der Sachversicherer (VDS) κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1987, σ. 405, σκ. 26-32.

²⁴⁰ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4-6, με περαιτέρω παραπομπές, και ΔΕφΑθ 502/2013, σκ. 3, ΔΕφΑθ 1001/2006, σκ. 16.

²⁴¹ Βλ. ενδεικτικά ΔιοικΕφΑθ 559/2010, σκ. 17, ΔιοικΕφΑθ 2891/2009, σκ. 18, και ΔιοικΕφΑθ 1682/2009, σκ. 27, όπου και εκτενείς παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία. Βλ. επίσης ΔΕΕ C-29/83 και 30/83, *Compagnie Royale Asturienne des Mines SA and Rheinzing GMBH κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1984, σ. 1679, σκ. 26, καθώς και απόφαση ΕΑ 554/VII/2012, σκ. 89.

²⁴² Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4, αποφάσεις ΔΕΕ, C-246/86 *Belasco*, σκ. 12-15, και C-123/83 *BNIC κ. Clair*, σκ. 22, αποφάσεις ΠΕΚ, T-7/89 *SA Hercules κ. Επιτροπής*, σκ. 271, T-25/95 κλπ. *Cimenteries κ.*

μία σύμπραξη που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 1 των άρθρων 1 Ν. 3959/2011, 1 του Ν. 703/1977 ή και 101 ΣΛΕΕ κατά τα προεκτεθέντα, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή της (εν όλω ή εν μέρει), όπως αντίστοιχα και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκούν κατά νόμο επιρροή στη διαπίστωση της παράβασης, ούτε και συνιστούν λόγο απαλλαγής²⁴³. Επομένως, η επίκληση αμυντικών επιχειρημάτων, όπως η αμελητέα επίπτωση στον ανταγωνισμό, το δυσχερές οικονομικό περιβάλλον, η τυχόν απόκλιση από τα συμφωνηθέντα, ή ακόμη και η άγνοια ότι πτυχές της συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής μπορούσαν να θεωρηθούν παράνομες, δεν απαλλάσσουν τους αυτουργούς της παράβασης από τη διάπραξή της. Ούτε, επίσης, απαλλάσσει από την ευθύνη τις συμπράττουσες εταιρίες η τυχόν πεποίθησή τους ότι ενεργούσαν σύμφωνα με το νόμο. Εξάλλου, για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης δεν απαιτείται η εκ μέρους της ένωσης επιχειρήσεων δυνατότητα εξαναγκασμού των μελών της στην εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων²⁴⁴.

169. Περαιτέρω, επίκληση περί του ότι οι συμπράττουσες επιχειρήσεις ενήργησαν χωρίς να έχουν άμεση πρόθεση τον περιορισμό του ανταγωνισμού, αλλά την αντιμετώπιση της κρίσης ενός κλάδου, δεν λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1 Ν. 703/77, 1 Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ^{245, 246}. Άλλωστε, κατά την έννοια των σχετικών άρθρων, απαγορεύεται κάθε σύμπραξη που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, ασχέτως του εάν επιδιώκεται με αυτήν και κάποιος νόμιμος σκοπός.

Δ.3.5.2. Άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών

170. Το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 και Ν. 703/1977 και, αντιστοίχως, το άρθρο 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ μνημονεύουν ρητά, ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, συμφωνίες, εναρμονισμένες πρακτικές και αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων οι οποίες καθορίζουν τις τιμές αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής ή οι οποίες κατανέμουν τις αγορές ή τις πηγές εφοδιασμού. Συμπράξεις που έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό του ανταγωνισμού θεωρούνται

Επιτροπής, σκ. 16, 25 (περίληψης) και 1531, 3921 επ., T-303/02 *Westfälen Gassen κ. Επιτροπής*, σκ. 75, και απόφαση Επιτροπής για την αγορά της μεθυλογλυκαμίνης 2004/104/ΕΚ, ό.π., παρ. 174, 177-179.

²⁴³ Βλ. ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία) και απόφαση ΕΑ 642/2017.

²⁴⁴ Βλ. ενδεικτικά συνεκδ. αποφ. T-217/03 και T-245/03 FNCBV κλπ. κατά Ευρ. Επιτροπής, σκ. 89, C-71/74, *Fruido* κατά Επιτροπής, Συλλ. 1975, σ. 181, σκ. 29-31, αποφ. ΔΕΦΑΘ 1026/2007, 1027/2007 και 1028/2007, σκ. 8 και απόφ. Ευρ. Επιτροπής, 2003/600 ΕΚ French Beef, σκ. 123, ομοίως και ΕΑ 554/VII/2012 παρ. 211.

²⁴⁵ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2003/600/ΕΚ, Γαλλικό βόειο κρέας, Υπόθεση COMP/C.38.279/F3, σκ. 130, και απόφαση ΔΕΚ C-209/07, *Irish Beef*, ό.π., σκ. 21. Βλ. επίσης ΔΕΦΑΘ 3529/2013, σκ. 12, ΔΕΦΑΘ 548/2012, σκ. 16, καθώς και ΔΕΚ C-238/99 P, C- 244/99 P, C- 245/99 P, C- 247/99 P, C- 250/99 P έως C- 252/99 P και C- 254/99 P, LVM κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2002, I-8618, σκ. 487, ΠΕΚ T-217/03 και T-245/03, FNCBV κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, II-5000, σκ. 90. Βλ. τέλος ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17, καθώς και ενδεικτικά ΔΕΦΑΘ 3529/2013, σκ. 5, ΔΕΦΑΘ 1001/2006, σκ. 16, ΔΕΦΑΘ 1617/2009, σκ. 6 και 17. Βλ. επίσης ΔΕΚ 96/82 NV IAZ International Belgium κατά Επιτροπής, Συλλ. 1983, σ. 3371, σκ. 25, ΔΕΚ C-45/85, ό.π., σκ. 35-42, ΔΕΕ C-551/03P, *General Motors* κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, I-3201, σκ. 64, και ΔΕΚ C-246/86 *Belasco* κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Συλλ. 1989, σ. 2181, σκ. 40-42. Το γεγονός ότι ένας κλάδος βρίσκεται σε κρίση θα μπορούσε να συνεκτιμηθεί μόνο ως ελαφρυντικό στοιχείο κατά το συνακόλουθο στάδιο υπολογισμού του ύψους του προστίμου: Βλ. ενδεικτικά απόφαση της Επιτροπής 80/1334/ΕΚ, *Italian cast glass*, Υπόθεση IV/29.869/80, σκ. II. B.3-4 και *Richard Whish*, *Competition Law*, 5η Έκδοση (2005), σ. 577.

²⁴⁶ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΦΑΘ 3529/2013, σκ. 12, ΔΕΦΑΘ 548/2012, σκ. 16, καθώς και αποφάσεις ΔΕΚ C-238/99 P, C- 244/99 P, C- 245/99 P, C- 247/99 P, C- 250/99 P έως C- 252/99 P και C- 254/99 P, LVM κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 487, Αποφάσεις ΠΕΚ T-217/03 και T-245/03, FNCBV κ.λπ. κατά της Επιτροπής, σκ. 90. Βλ. επίσης Απόφαση Επιτροπής (COMP/C.38.279/F3), *French Beef*, σκ. 130.

εκείνες οι οποίες είναι από τη φύση τους ικανές να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Πρόκειται για περιορισμούς οι οποίοι, ενόψει των στόχων που επιδιώκουν οι εθνικοί και ενωσιακοί κανόνες ανταγωνισμού, είναι τόσο πιθανό να επηρεάσουν δυσμενώς τον ανταγωνισμό, ώστε δεν είναι ανάγκη, στο πλαίσιο της εφαρμογής των άρθρων 1 του Ν. 703/77 και 101 της ΣΛΕΕ, να αποδειχθούν οι συγκεκριμένες επιπτώσεις τους στην αγορά²⁴⁷.

171. Κατά πάγια νομολογία, ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά, επομένως, πρόδηλο περιορισμό του ανταγωνισμού²⁴⁸. Δεδομένου ότι η τιμή είναι το κυριότερο μέσο ανταγωνισμού, οι συμπράξεις με στόχο τον καθορισμό τιμών περιορίζουν από την ίδια τους τη φύση τον ανταγωνισμό, ανεξαρτήτως του μεριδίου των επιχειρήσεων στη σχετική αγορά²⁴⁹.
172. Αντικείμενο του εν λόγω περιορισμού μπορεί να είναι ο καθορισμός των τιμών, των τιμών πλαισίων, των εκπτώσεων ή των δεσμεύσεων ως προς τις τιμές μεταπώλησης, του κόστους βάσει του οποίου προσδιορίζονται συνιστώμενες τιμές, και των αμοιβών των παρεχόμενων υπηρεσιών από τους αντίστοιχους επαγγελματίες. Ο όρος «τιμές» λαμβάνεται υπό ευρεία έννοια περικλείοντας ακόμα και συστάσεις περί τιμών²⁵⁰, όπως τιμές στόχους που πρέπει να επιτευχθούν²⁵¹ ή «συνιστώμενες» τιμές που πρέπει να εφαρμοσθούν²⁵². Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός μιας τιμής, ακόμη και τιμής η οποία συνιστά απλώς και μόνο επιδιωκόμενο στόχο ή προτεινόμενη ή ενδεικτική τιμή, επηρεάζει αρνητικά τον ανταγωνισμό, διότι παρέχει σε όλα τα μέρη μιας σύμπραξης τη δυνατότητα να προβλέψουν με εύλογη βεβαιότητα την πολιτική τιμών που θα ακολουθήσουν οι ανταγωνιστές τους²⁵³. Ο καθορισμός κατώτατων ή προκαθορισμένων αμοιβών, είτε άμεσα είτε έμμεσα, π.χ. μέσω του καθορισμού ανώτατων ή προκαθορισμένων εκπτώσεων, συνιστά εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού που εμπίπτει στις

²⁴⁷ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17, όπου και πάγια σχετική ενωσιακή νομολογία, ΣτΕ 166/2018, σκ. 13 επ. ΔΕφΑθ 502/2013, ΔΕφΑθ 1001/2006, σκ. 16, καθώς και ΔΕΚ 45/85 Verband der Sachversicherer κατά Επιτροπής, Συλλ. 1987, σ. 447, σκ. 39, ΔΕΚ C-209/07 Irish Beef, Συλλ. 2008, I-8637, σκ. 16-21, ΠΕΚ συνεκδ. υποθ. T-305/94 έως T-307/94, T-313/94 έως T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94 και T-335/94 Limburgse Vinyl Maatschappij NV κλπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 1999, II-945, σκ. 741, ΠΕΚ T-62/98 Volkswagen κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, II-2713, σκ. 178 και ΠΕΚ T-49/02, Brasserie κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, II-3038, σκ. 97, 108 και 178. Βλ. ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία). Κατά την έννοια των σχετικών άρθρων, απαγορεύεται κάθε σύμπραξη που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, ασχέτως του εάν επιδιώκεται με αυτήν και κάποιος νόμιμος σκοπός (βλ. και απόφαση ΕΑ 642/2017).

²⁴⁸ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΠΕΚ T-374/94, T-375/94, T-384/94 και T-388/94 *European Night Services κ.λπ κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1998, II-3141, σκ. 136.

²⁴⁹ Ενώ δεν μπορούν να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1 παρ. 1 Ν. 3959/2011 ή να τύχουν ατομικής εξαίρεσης βάσει της παρ. 3 του άρθρου 1.

²⁵⁰ Βλ. απόφαση ΕΑ 571/VII/2013, σκ. 134.

²⁵¹ Ενδεικτικά ΠΕΚ T-13/89 ICI κατά Επιτροπής Συλλ. 1992, II-1021, Απόφαση της Επιτροπής 89/515/ΕΟΚ - *Δομικά πλέγματα Υπόθεση IV/31.553*, σκ. 166.

²⁵² Απόφαση της Επιτροπής 95/551/ΕΚ, *Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf και Federatie van Nederlandse Kraanverhuurbedrijve Υποθέσεις IV/34.179, 34.202, 216*, σκ. 19, όπου ο σύνδεσμος των εκμισθωτών γερανών δημοσίευε συνιστώμενες τιμές προκειμένου οι τιμές που χρέωναν τα μέλη του να είναι «αποδεκτές» κατά τη σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό, επίσης και απόφαση Επιτροπής, 96/438/ΕΚ, *FENEX*, ΕΕ 1996 L181/28, σκ. 60, 61 και 70.

²⁵³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-8/72 *Vereeniging van Cementhandelaren* κατά Επιτροπής, σκ. 21, ΓενΔικΤ-64/02 *Heubach* κατά Επιτροπής, σκ. 81 και T-224/00 *Archer Daniels* κατά Επιτροπής, σκ. 120. Βλ. ΕΑ 518/VI/2011, σκ. 127 και ΕΑ 554/VII/2012, σκ. 92. Βλ. την απόφαση ΔΕΕ της 8.7.2008 στην υπόθεση 53/03, *BPB/ Επιτροπή*, σκ. 310 και απόφαση της Ευρ. Επιτροπής της 8.12.2010, υπόθεση 39310-ONP, σκ. 655, σύμφωνα με την οποία ο καθορισμός τιμών ακόμη και ενδεικτικών επηρεάζει τον ανταγωνισμό, καθώς επιτρέπει στους ανταγωνιστές να προβλέψουν την πολιτική τιμών των ανταγωνιστών του, ιδίως μάλιστα εάν παράλληλα με τις διατάξεις σχετικά με τις ενδεικτικές τιμές υφίσταται η πιθανότητα ελέγχου και κυρώσεων.

απαγορευτικές διατάξεις του νόμου άνευ ετέρου. Οι προκαθορισμένες ή/και ελάχιστες τιμές που επιβάλλονται από ενώσεις επιχειρήσεων αποτελούν πρακτικές με τις μεγαλύτερες αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, αφού μπορούν να οδηγήσουν σε σοβαρό περιορισμό ή και εξάλειψη των ωφελειών που προσφέρουν στους καταναλωτές οι ανταγωνιστικές αγορές²⁵⁴.

173. Η κυκλοφορία από μια ένωση τιμοκαταλόγων με προτεινόμενες ή ενδεικτικές τιμές (δηλαδή ακόμη και μη δεσμευτικές) επηρεάζει τον ανταγωνισμό, λόγω του ότι επιτρέπει στους ανταγωνιστές να προβλέπουν με εύλογη βεβαιότητα ποια πολιτική τιμών θα ακολουθήσουν οι ανταγωνιστές τους²⁵⁵. Επιπροσθέτως, γίνεται δεκτό ότι οι αποφάσεις ένωσης επιχειρήσεων που αφορούν συνιστώμενες τιμές δύνανται να λειτουργήσουν ως εστιακό σημείο (focal point) κατά τον καθορισμό της τιμολογιακής πολιτικής από τα μέλη της και κατ' επέκταση να εφαρμοστούν ενδεχομένως στην πράξη από την πλειοψηφία ή το σύνολο των μελών της²⁵⁶. Τέλος, ο καθορισμός ενός τμήματος της τελικής τιμής, καλούμενο «προσαύξηση» ή «χρέωση» ή «συμπληρωματική χρέωση» αποτελεί μια ακόμη μορφή καθορισμού τιμών²⁵⁷.

Δ.3.6. Δυνατότητα εξαίρεσης βάσει του άρθρου 1 παρ. 3 του Ν. 3959/2011 (πρώην άρθρου 1 παρ. 3 του Ν. 703/1977)

174. Η εφαρμογή της εξαίρεσης του άρθρου 1 παρ. 3 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, και αντιστοίχως του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ υπόκειται σε τέσσερις προϋποθέσεις, δύο θετικές και δύο αρνητικές:

- α) η απόφαση πρέπει να συμβάλλει στην βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής - οικονομικής προόδου,
- β) πρέπει να εξασφαλίζει δίκαιο τμήμα στους καταναλωτές από το όφελος που προκύπτει,
- γ) οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών και
- δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού.

175. Οι τέσσερις προϋποθέσεις τόσο του άρθρου 101 ΣΛΕΕ όσο και των άρθρων 1 παρ. 3 Ν. 703/1977 – 1 παρ. 3 Ν. 3959/2011 είναι σωρευτικές. Εφόσον έστω και μία από αυτές δεν πληρούται, η συμφωνία είναι αυτοδικαίως άκυρη²⁵⁸.

176. Εφόσον διαπιστωθεί ο αντι-ανταγωνιστικός χαρακτήρας της συμφωνίας υπό την έννοια των άρθρων 1 παρ. 1 Ν. 703/1977, 1 παρ. 3 Ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, τα εμπλεκόμενα μέρη τα οποία επικαλούνται το ευεργέτημα της εξαίρεσης φέρουν το βάρος απόδειξης ότι πληρούνται οι ως άνω προϋποθέσεις²⁵⁹. Κατά τη σχετική αξιολόγηση, λαμβάνονται υπόψη μόνο τα αντικειμενικά πλεονεκτήματα, πράγμα που σημαίνει ότι η τυχόν επικαλούμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας δεν εκτιμάται με βάση την υποκειμενική άποψη των μερών.

²⁵⁴ Βλ. σχετικά ΕΑ 518/VI/2011, σκ. 130, ΕΑ 554/VII/2012, σκ. 93.

²⁵⁵ Βλ. και Απόφαση της Επιτροπής 89/515/ΕΟΚ IV/31.553 - Δομικά πλέγματα Επ. Εφημ. L 260 6.9.1989 σ. 1 – 44, όπου έγινε δεκτό (σκ. 165) ότι μη δεσμευτικές τιμές παραβαίνουν το αρ. 85 ΣυνθΕΚ (νυν 101 ΣΛΕΕ).

²⁵⁶ Βλ. απόφαση ΕΑ 571/VII/2013, σκ. 144 και τις εκεί αναφερόμενες παραπομπές.

²⁵⁷ Έτσι και Faul & Nickpay, *The EU law of Competition* OUP 2014, κεφ. 8.15 «*“price supplements”, charges” or “surcharges” may also be simply another way of price fixing*».

²⁵⁸ Βλ. Ανακοίνωση Επιτροπής - Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης, ΕΕ 2004 C101/97, παρ. 42 (και εκεί νομολογία των Ευρωπαϊκών δικαστηρίων).

²⁵⁹ Βλ. άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 4 Ν. 3959/2011, κατά τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, για την εφαρμογή των άρθρων 1 και 2 καθένας φέρει το βάρος απόδειξης των ισχυρισμών του. Βλ. επίσης Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και απόφαση ΕΑ 642/2017.

177. Τα άρθρα 1 παρ. 3 Ν. 703/1977 - άρθρο 1 παρ. 3 Ν. 3959/2011, όπως άλλωστε και το αντίστοιχο άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ, δεν αποκλείουν a priori ορισμένα είδη συμφωνιών από το πεδίο εφαρμογής τους. Ωστόσο, σοβαροί περιορισμοί του ανταγωνισμού, όπως ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών, δεν θεωρείται πιθανό να πληρούν τις προϋποθέσεις εξαιρέσης από την απαγορευτική διάταξη του άρθρου 1 Ν. 703/1977-3959/2011 και του 101 ΣΛΕΕ²⁶⁰.

Δ.3.7. Ενιαίος και διαρκής χαρακτήρας της παράβασης

178. Κατά πάγια νομολογία, παραβίαση των απαγορευτικών διατάξεων του άρθρου 1 Ν. 703/1977- 1 Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ δεν στοιχειοθετείται μόνο στην περίπτωση συμφωνιών, εναρμονισμένων πρακτικών ή αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων οι οποίες είναι μεμονωμένες, οπότε πρέπει να επιβληθούν κυρώσεις για χωριστές παραβάσεις, αλλά και στην περίπτωση μιας αλληλουχίας πράξεων ή μιας διαρκούς συμπεριφοράς, οπότε τα επιμέρους στοιχεία τους συνθέτουν μια ενιαία παράβαση²⁶¹. Τούτο συντρέχει ανεξαρτήτως του ότι ένα ή περισσότερα στοιχεία αυτής της σειράς ενεργειών ή η διαρκής αυτή συμπεριφορά θα μπορούσαν να συνιστούν και αφ'εαυτών παράβαση των εν λόγω άρθρων²⁶².
179. Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για να διαπιστωθεί εάν μια παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- 1 Ν. 3959/2011 ή και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ είναι ενιαία ή όχι, είναι το εάν οι εν λόγω πρακτικές είχαν κοινό ή διαφορετικό αντικείμενο, το αν αφορούν κοινά προϊόντα ή υπηρεσίες, το αν μετείχαν σε αυτές οι ίδιες επιχειρήσεις και εάν χρησιμοποιήθηκαν οι ίδιες μέθοδοι για την εφαρμογή τους. Άλλα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη είναι η ταυτότητα των φυσικών προσώπων που εμπλέκονται για λογαριασμό των επιχειρήσεων και το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής των επίμαχων πρακτικών²⁶³.
180. Τα στοιχεία και οι περιστάσεις που κρίνονται συναφή πρέπει να εξετάζονται στο σύνολό τους και όχι μεμονωμένα για την εξαγωγή συμπεράσματος²⁶⁴. Συναφώς έχουν ληφθεί υπόψη πολλά κριτήρια όπως, μεταξύ άλλων, η ταύτιση αντικειμένου²⁶⁵, προϊόντων και υπηρεσιών στις οποίες αφορούν οι επίμαχες πρακτικές²⁶⁶, η σύμπτωση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και των

²⁶⁰ Βλ. Ανακοίνωση Επιτροπής - Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης, ΕΕ 2004 C 101/97, παρ. 46.

²⁶¹ Βλ. απόφαση ΔΕΚ C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 258 (και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), απόφαση ΠΕΚ T-279/02 Degusa AG κατά Επιτροπής, σκ. 155. Βλ. και ΕΑ 563/VII/2013, σκ. 229 επ. Βλ. επίσης, την Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 17.05.2013, T-147/09, Trelleborg Industrie SAS, Trelleborg AB v Commission, σκ. 60: «Συναφώς, η νομολογία χρησιμοποιεί πολλά κριτήρια για την εκτίμηση του αν μια παράβαση είναι ενιαία ή όχι και, συγκεκριμένα, το αν οι επίμαχες πρακτικές είχαν κοινό αντικείμενο [...], το αν αφορούν κοινά προϊόντα και υπηρεσίες [...], το αν μετείχαν σε αυτές οι ίδιες επιχειρήσεις [...] και το αν χρησιμοποιήθηκαν οι ίδιες μέθοδοι για την εφαρμογή τους [...]. Επιπλέον, η ταυτότητα των φυσικών προσώπων που εμπλέκονται για λογαριασμό των επιχειρήσεων και το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής των επίμαχων πρακτικών είναι επίσης στοιχεία που μπορούν να ληφθούν υπόψη για την εξέταση αυτή».

²⁶² ΕΑ 642/2017 σκ. 98 με παραπομπή και σε C-49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni SpA Συλλ. 1999, σ. I-4125, σκ. 81

²⁶³ Βλ. απόφαση ΓενΔικ, υποθ. T-110/07, Siemens AG κατά Επιτροπής, Συλλ. 2011, σ. II-477, σκ. 241 και την εκεί αναλυτικώς παρατιθέμενη νομολογία.

²⁶⁴ ΓενΔικ T-259/02 κλπ Raiffeissen Zentralbank Osterreich κ.α. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σ. II-5169, 121.

²⁶⁵ Βλ. συναφώς, ΔΕΚ, C-113/04 P, Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σ. I-8831, σκ. 170 και 171, και ΠΕΚ T-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3435, σκέψη 312.

²⁶⁶ Βλ. συναφώς, ΠΕΚ T-71/03, T-74/03, T-87/03 και T-91/03, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σ. II-10, σκέψεις 118, 119 και 124, και T-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, ό.π., σκ. 312. Για διαφορετικά προϊόντα, βλ. Απόφαση Ευρ. Επιτροπής COMP /F/ 38620- Υπεροξείδιο του υδρογόνου και υπερβορικό άλας,

φυσικών προσώπων που τις εκπροσωπούν²⁶⁷, η χρήση των ίδιων μεθόδων για την εφαρμογή τους²⁶⁸ και η ταύτιση του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής των επίμαχων πρακτικών²⁶⁹. Τυχόν μεταβολή στις πρακτικές τέλεσης της παράβασης, στην ένταση και στα χαρακτηριστικά τους ή στον αριθμό και την ταυτότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, δεν σηματοδοτεί άνευ άλλου τινός την άρση του ενιαίου χαρακτήρα της παράβασης²⁷⁰. Πέραν των περιστάσεων που προαναφέρθηκαν, συνεκτιμάται περαιτέρω τυχόν προκύπτουσα «σχέση συμπληρωματικότητας» μεταξύ των υπό εξέταση δράσεων²⁷¹, αν και η πλήρωση του κριτηρίου αυτού δεν είναι απαραίτητη προκειμένου περισσότερες πρακτικές να συμπεριληφθούν σε ενιαία και διαρκή παράβαση²⁷². Συνεκτιμάται, επίσης, τυχόν χρονική συνέχεια ή ενότητα των επιμέρους συστατικών στοιχείων²⁷³, ενώ σταθμίζονται για τη συναγωγή συμπερασμάτων ως προς τη διακοπή ή μη της συνέχειας μίας παράβασης, ιδίως, η ιδιαίτερη φυσιογνωμία της σύμπραξης και το πλαίσιο της λειτουργίας της²⁷⁴.

181. Η συμπληρωματικότητα μπορεί επομένως να επαληθεύεται από στοιχεία και κριτήρια όπως η διάρκεια, το περιεχόμενο ή ο σκοπός των υπό εξέταση συμφωνιών ή εναρμονισμένων πρακτικών²⁷⁵. Αρκεί, επομένως, να αποδειχθεί ότι οι επίμαχες συμφωνίες, εναρμονισμένες πρακτικές ή/ και αποφάσεις ενώσεως επιχειρήσεων εντάσσονται στο πλαίσιο συνολικού σχεδίου το οποίο οι οικείες επιχειρήσεις έθεσαν εν γνώσει τους σε εφαρμογή, προκειμένου να επιτύχουν έναν κοινό, αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό.

παρ. 98, ΓενΔικ Τ- 410/09 Almamet GmbH Handel mit Spanen und Pulvern aus Metall κατά Επιτροπής, ό.π. σκ. 170-175, ΠΕΚ Τ-15/02 BASF κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σ. ΙΙ-497, σκ.76-77, απόφαση ΕΑ 642/2017.

²⁶⁷ Βλ. ΠΕΚ, Τ-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σ. ΙΙ-3435, σκέψη 312. Για διαφοροποιήσεις στον αριθμό ή στην ταυτότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων βλ. απόφ. Ευρ. Επιτροπής COMP/IV/35.691 – Καρτέλ προμονωμένων σωλήνων, παρ. 134 και ΔΕΚ C- 189, Dansk Rörindustri κ. Επιτροπής, Συλλ. 2005, σ. Ι-5425, σκ. 145.

²⁶⁸ Βλ. ΓενΔικ Τ-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 60 και νομολογία στην οποία παραπέμπει καθώς και ΓενΔικ Τ-385/06 Aalberts κατά Επιτροπής Συλλ. 2011, σ. ΙΙ-1233, σκ. 83-106.

²⁶⁹ ΓενΔικ Τ-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, ό.π. σκ. 60. Για διακριτές τοπικές αγορές βλ. ΠΕΚ Τ-25/95 κλπ Cimenteries CBR κατά Επιτροπής, ό.π. σκ. 4122.

²⁷⁰ Βλ. χαρακτηριστικά ΓενΔικ Τ-385/06 Aalberts κατά Επιτροπής Συλλ. 2011, σ. ΙΙ-1233, σκ.83-106, που έγινε δεκτή στο σημείο αυτό από το ΔΕΕ C-287/11 Ρ, Επιτροπή κατά Aalberts κ.ά.

²⁷¹ Βλ. ΠΕΚ Τ-101/05 και Τ-111/05 BASF AG και UCB SA κατά Επιτροπής, ό.π. σκ. 179, ΓενΔικ Τ- 410/09 Almamet GmbH Handel mit Spanen und Pulvern aus Metall κατά Επιτροπής, ό.π. σκ. 154. Βλ. και ΠΕΚ Τ-101/05 και Τ-111/05 BASF AG και UCB SA κατά Επιτροπής, ό.π. σκ. 181, ΓενΔικ Τ-446/05, Amann & Söhne και Cousin Filterie κατά Επιτροπής, Συλλ. 2010., ΙΙ-01255 σκ. 92, απόφαση ΕΑ 642/2017.

²⁷² Βλ. ΔΕΕ C-239/11 Ρ, C-489/11Ρ και 498/11 Ρ Siemens AG, Mitsubishi Electric Corp. and Toshiba Corp. κατά Επιτροπής, της 19.12.2013, σκ. 248.

²⁷³ Βλ. ΠΕΚ Τ-43/92, Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, Συλλ. 1994, σ. ΙΙ-441, σκ. 79 και Τ-120/04, Peróxidos Orgánicos κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σ. ΙΙ-4441, σκ. 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Για τα απαιτούμενα αποδεικτικά στοιχεία και τις χρονικές ασυνέχειες βλ. ΔΕΚ C-204/00 Ρ, C-205/00 Ρ, C-211/00 Ρ, C-213/00 Ρ, C-217/00 Ρ και C-219/00 Ρ, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2004, σ. Ι -123, σκ. 57, 258 και 260, C-105/04 Ρ Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σ. 8725 σκ. 94-98, ΓενΔικ Τ-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, ό.π. σκ. 59-61, ΠΕΚ Τ- 53/03 BPB κατά Επιτροπής, Συλλ. 2008, σ. ΙΙ- 133, σκ. 256, ΔΕΚ C-113/04 Ρ Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σ. Ι – 8831, σκ. 169.

²⁷⁴ ΓενΔικ Τ-208/08 Gosselin Group κατά Επιτροπής Συλλ. 2011, σ. ΙΙ-3639, σκ. 165 και νομολογία στην οποία παραπέμπει. Συνέκρινε ΔΕΚ C- 65/02 Ρ και C-73/02 Ρ ThyssenKrupp Stainless GmbH and ThyssenKrupp Acciai speciali Terni SpA κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, Ι-06773, σκ. 30-39, ΓενΔικ Τ-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, ό.π. σκ. 68-70 και ΓενΔικ Τ-439/07 Coats Holdings Ltd κατά Επιτροπής, της 27.06.2012, σκ. 152. Βλ. απόφαση ΕΑ 642/2017.

²⁷⁵ Βλ. υπ' αυτή την έννοια, ΠΕΚ Τ-101/05 και Τ-111/05 BASF AG και UCB SA κατά Επιτροπής, σκ. 181, ΠΕΚ Τ-446/05, Amann & Söhne και Cousin Filterie κατά Επιτροπής, σκ. 92.

182. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση ενιαίας και διαρκούς παράβασης, επιτρέπεται η επιβολή από την αρχή ανταγωνισμού ενός προστίμου για το σύνολο της ληφθείσας υπόψη παραβατικής περιόδου, αντί της επιβολής κύρωσης ανά μία ξεχωριστή μεμονωμένη παράβαση.

Ε. ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΑΡΘΡΑ 1 Ν.703/77 ΚΑΙ 3959/2011 ΚΑΙ 101 ΣΛΕΕ – ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΚΡΙΝΟΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

183. Η υπαγωγή στους εφαρμοστέους κανόνες δικαίου που ακολουθεί, βασίζεται σε συσχέτιση, συνδυαστική ερμηνεία και συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης, στην παράθεση των γεγονότων και στην ανεπιφύλακτη και με σαφείς όρους παραδοχή, από τις ενώσεις επιχειρήσεων που υπέβαλαν Πρόταση και Δήλωση Διευθέτησης Διαφοράς, των πραγματικών περιστατικών, του νομικού χαρακτηρισμού τους, της συμμετοχής έκαστης στις παραβάσεις που διαπιστώνονται και της ευθύνης έκαστης από την τέλεση των εν λόγω παραβάσεων²⁷⁶.

Ε.1. Υπαγωγή στην έννοια της «επιχείρησης»

184. Εν προκειμένω, οι ηλεκτρολόγοι (μέλη των Συνδέσμων και των Αστικών Εταιριών ή Ταμείων Αρωγής) εμπίπτουν στην έννοια της επιχείρησης, δεδομένου ότι αποτελούν ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι διεξάγουν αυτόνομη οικονομική δραστηριότητα, παρέχοντας τις υπηρεσίες τους προς τους πελάτες τους έναντι αμοιβής και αναλαμβάνοντας τους σχετικούς οικονομικούς κινδύνους²⁷⁷.
185. Κατά κανόνα μάλιστα, προϋπόθεση εγγραφής των ηλεκτρολόγων ως μελών στους κατά τόπους συνδέσμους τους αποτελεί και η πραγματική άσκηση του επαγγέλματός τους²⁷⁸.

Ε.2. Υπαγωγή στην έννοια της «ένωσης επιχειρήσεων»

186. Στην προκειμένη περίπτωση, οι σύνδεσμοι των ηλεκτρολόγων εγκαταστατών, αλλά και η ΠΟΣΕΗ, αποτελούν επαγγελματικές οργανώσεις συσταθείσες κατά το Ν. 1712/1987²⁷⁹. Ειδικώς ως προς τα εμπλεκόμενα μέρη σημειώνεται ότι αφενός μεν τα μέλη τους αποτελούν επιχειρήσεις και αφετέρου, η ΠΟΣΕΗ²⁸⁰, και οι εν λόγω Σύνδεσμοι, Ταμείο Αρωγής και Αστικές Εταιρίες, όπως προκύπτει από την επιμέρους ανάλυση των πρακτικών τους που παρατίθεται στους οικείους

²⁷⁶ Η παρούσα απευθύνεται μόνο στις επιχειρήσεις εκείνες που υπέβαλαν Πρόταση και Δήλωση Διευθέτησης Διαφοράς. Δεν συνιστά αντικείμενο της παρούσας η αξιολόγηση της τυχόν συμμετοχής και ευθύνης από τις περιγραφόμενες κατωτέρω πρακτικές, επιχειρήσεων που αναφέρονται στα στοιχεία του φακέλου αλλά δεν έχουν υποβάλει Πρόταση και Δήλωση Διευθέτησης Διαφοράς. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν έχει σχηματίσει δικανική πεποίθηση ως προς την τυχόν συμμετοχή και ευθύνη επιχειρήσεων που δεν έχουν υποβάλει Πρόταση και Δήλωση Διευθέτησης Διαφοράς στις διαπιστούμενες με την παρούσα παραβάσεις και η παράθεση αποδεικτικών στοιχείων του φακέλου με αναφορές σε επιχειρήσεις που δεν έχουν υποβάλει Πρόταση και Δήλωση Διευθέτησης Διαφοράς δεν προκαταλαμβάνει την κρίση της Επιτροπής Ανταγωνισμού ως προς τη συμμετοχή και την ευθύνη των εν λόγω επιχειρήσεων από τις περιγραφόμενες πρακτικές.

²⁷⁷ Αντίστοιχα και ΕΑ 292/VI/2005 Κεφ. 2.1 σ. 12-13, επικυρωθείσα από ΣτΕ 148/2015 παρ. 12 επί των οδοντιάτρων, ομοίως και ΕΑ 571/VI/2013 παρ. 89.

²⁷⁸ Βλ. κατωτέρω στις επιμέρους ενότητες.

²⁷⁹ «Εκσυγχρονισμός επαγγελματικών οργανώσεων των εμπόρων, βιοτεχνών και λοιπών επαγγελματιών και άλλες διατάξεις».

²⁸⁰ Ως προς την ΠΟΣΕΗ βλ. ειδικότερα Ενότητα Ε.4.12.1 και Ε.4.12.2. κατωτέρω.

τόπους κατωτέρω, εμπλέκονται στην άσκηση της οικονομικής δραστηριότητας των μελών τους, π.χ. με τον καθορισμό των κατώτατων αμοιβών τους, ενίοτε και με την είσπραξη των αμοιβών αυτών²⁸¹ ή προβαίνουν σε θέσπιση ρυθμίσεων αναφορικά με τη συμπεριφορά των μελών τους²⁸². Εξάλλου, σκοπό των Συνδέσμων και οντοτήτων αυτών, όπως και της ΠΟΣΕΗ, αποτελεί, μεταξύ άλλων, η διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών τους.

187. Οι εν λόγω σύνδεσμοι είναι μέλη της εθνικής ομοσπονδίας. Συνεπώς, η εθνική ομοσπονδία είναι ένωση ενώσεων επιχειρήσεων και ένωση επιχειρήσεων με την έννοια την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011²⁸³.
188. Επομένως, οι εν λόγω Σύνδεσμοι και η ΠΟΣΕΗ, καθώς και τα Ταμεία Αρωγής και οι Αστικές Εταιρίες που έχουν ιδρύσει οι εν λόγω σύνδεσμοι, εμπίπτουν στην έννοια των ενώσεων επιχειρήσεων στα πλαίσια του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, όπως εκτίθεται και στις οικείες ενότητες.

Ε.3. Υπαγωγή στην έννοια της απόφασης ένωσης επιχείρησης

189. Το Καταστατικό των ως άνω ενώσεων επιχειρήσεων, ο Κώδικας Δεοντολογίας και άλλα κείμενα όπως οι αποφάσεις της Γενικής τους Συνέλευσης, του Διοικητικού του Συμβουλίου τους, καθώς και των άλλων οργάνων τους, συνιστούν αποφάσεις ένωσης επιχειρήσεων, εκφράζουν τη συλλογική βούληση των μελών τους, και η δεσμευτικότητά τους προκύπτει από τη φύση τους, αλλά και, συχνά, από το ίδιο το κείμενο που προβλέπει την αποδοχή από τα μέλη των διατάξεών του, την υποχρέωση των μελών για την τήρηση των αποφάσεων των οργάνων της ένωσης, ακόμη και δυσμενείς συνέπειες ή και την αποβολή των μελών της ένωσης σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων των κειμένων αυτών και ιδίως του Καταστατικού, του Κώδικα Δεοντολογίας ή των αποφάσεων των οργάνων της ένωσης²⁸⁴.

Ε.4. ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΣΕΗ

Ε.4.1. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ «Ο ΒΑΤΤ» ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

Ε.4.1.1. Καθορισμός τιμών

Ε.4.1.1.1. Ρήτρα ελάχιστης αμοιβής στον Κώδικα Δεοντολογίας

190. Ο Κώδικας Δεοντολογίας, που, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, είχε υιοθετηθεί από τον ΣΕΕΗΝΑ από το 1998, θεσπίζει αφενός μεν την υποχρέωση τήρησης των αποφάσεων των οργάνων του

²⁸¹ Συχνά συμμετέχουν στην είσπραξη των αμοιβών των ηλεκτρολόγων για λογαριασμό τους προβαίνοντας εν συνεχεία ανάλογα με την σε κάθε σύνδεσμο εφαρμοζόμενη διαδικασία στη διανομή των εν λόγω ποσών στα μέλη της. Οι σύνδεσμοι ασκούν, επομένως, οικονομικές δραστηριότητες και θεωρούνται μάλιστα και οι ίδιοι ως επιχειρήσεις με την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 Ν. 703/1977 / Ν. 3959/2011.

²⁸² Βλ. Καταστατικό, διατάξεις Κώδικα Δεοντολογίας και αποφάσεις των οργάνων τους.

²⁸³ Βλ. και Απόφαση της Επιτροπής της 23ης Ιουλίου 2003 (ΟΥΕΦΑ), ό.π., ιδίως σκ. 105 επ.

²⁸⁴ Βλ. και ειδικότερη ανάλυση στα οικεία σημεία.

Συνδέσμου σε γενικό επίπεδο²⁸⁵, αφετέρου δε στο άρθρο 6 αυτού την ρητή και συγκεκριμένη υποχρέωση τήρησης από τα μέλη του Συνδέσμου ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής, οριζόμενης από τον Σύνδεσμο. Η εν λόγω διάταξη, καταδεικνύει τη σαφή βούληση του Συνδέσμου για την ρύθμιση και τον καθορισμό της επαγγελματικής δραστηριότητας των μελών του στο επίπεδο της ρύθμισης και του καθορισμού των αμοιβών τους.

191. Η διάταξη αυτή έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, υπό την έννοια ειδικότερα της θέσπισης υποχρέωσης τήρησης των οριζομένων από το ΣΕΕΗΝΑ ελάχιστων αμοιβών για τις εκτελούμενες από τους ηλεκτρολόγους - μέλη του ΣΕΕΗΝΑ ηλεκτρολογικές εργασίες. Η θέσπιση και μόνο όρων με αυτό το περιεχόμενο σε ένα εκ της φύσης του νομικά δεσμευτικό κείμενο για τα μέλη του ΣΕΕΗΝΑ, επαρκεί για τη στοιχειοθέτηση εξ αντικειμένου περιορισμού του ανταγωνισμού.
192. Ειδικότερα, η θέσπιση της εν λόγω διάταξης αφενός μεν εδραιώνει τη συντηχιακή λογική και την πρακτική των ενιαίων τιμών στον κλάδο, εφόσον τα μέλη δρουν εντός του πλαισίου που ορίζει η εν λόγω διάταξη της ένωσής τους, και αφετέρου οδηγεί στην εναρμόνιση και τον συντονισμό των αμοιβών των μελών του Συνδέσμου στρεβλώνοντας τον ανταγωνισμό και πλήττοντας την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία της αγοράς. Έτσι, μεταξύ άλλων, πλήττεται η δυνατότητα ελεύθερης διαπραγμάτευσης των αμοιβών μεταξύ του ηλεκτρολόγου και του ενδιαφερόμενου καταναλωτή, αφαιρώντας από τον τελευταίο το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής μεταξύ πολλών διαφορετικών λύσεων ενώ επίσης αίρεται η ανταγωνιστική πίεση ως προς τις τιμές. Ως εκ τούτου, η εν λόγω διάταξη του Κώδικα Δεοντολογίας του Συνδέσμου περί τήρησης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών από τα μέλη του είναι αφεαυτή παράνομη ως αντικείμενη στο άρθρο 1 Ν. 703/1977- 3959/2011, η δε σχετική παραβατική πρακτική υιοθετήθηκε από την Γ.Σ. του Συνδέσμου της 7.12.1998 και διαρκεί έως σήμερα²⁸⁶.

Ε.4.1.1.2. Απόφαση ελάχιστης τιμής εκπόνησης ΥΔΕ σε ΓΣ και ΔΣ

193. Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει η υιοθέτηση απόφασης ελάχιστης αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ από τον ΣΕΕΗΝΑ σε υλοποίηση και της σχετικής -ανωτέρω αναφερόμενης- διάταξης του Κώδικα Δεοντολογίας. Συγκεκριμένα, σχετική απόφαση για τη χρέωση της τιμής εκπόνησης ΥΔΕ στο ύψος των [...]€ τουλάχιστον έχει ληφθεί σε κάθε περίπτωση ήδη κατά το έτος 2011, όπως προκύπτει από σχετικές αναφορές στη ΓΣ της 26.3.2011, καθώς και στις συνεδριάσεις Δ.Σ. της 28.4.2011 ή της 14.7.2011, αλλά και από τη σχετική απόφαση αναπροσαρμογής της αμοιβής που ελήφθη στο ΔΣ της 27.9.2011, κατά το οποίο αποφασίσθηκε το ελάχιστο κόστος για την εκπόνηση της ΥΔΕ να ανέλθει στα [...]€, το οποίο ποσό θα αυξάνεται ανάλογα με την παροχή, καθώς και η αποστολή σχετικού ενημερωτικού εγγράφου στα μέλη. Σχετική μνεία της εν λόγω απόφασης γίνεται και στον τιμοκατάλογο λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών του ΣΕΕΗΝΑ.
194. Με βάση τα ανωτέρω, προκύπτει η κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - 1 Ν. 3959/2011 απόφαση του ΣΕΕΗΝΑ, ήτοι απόφαση ένωσης επιχείρησης με την οποία υιοθετείται

²⁸⁵ Άρθρα 9 και 37 του Κώδικα Δεοντολογίας.

²⁸⁶ Υπενθυμίζεται ότι το κείμενο του Κώδικα Δεοντολογίας εστάλη και με την υπ' αριθ. πρωτ. 4039/24.6.2015 επιστολή του Συνδέσμου Αχαΐας (σε απάντηση της υπ' αριθ. πρωτ. 3611/9.6.2015 επιστολής της ΓΔΑ), το δε κείμενό του με το περιεχόμενο αυτό εξακολουθεί να ισχύει μέχρι σήμερα, όπως δηλώνεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 8664/6.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΕΗΝΑ, και να είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Συνδέσμου Αχαΐας.

ελάχιστη αμοιβή και υλοποιείται και η σχετική πρόβλεψη της προπεριγραφόμενης διάταξης του Κώδικα Δεοντολογίας, με αντικείμενο τον περιορισμό και τη νόθευση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών²⁸⁷.

Ε.4.1.1.3. Απόφαση τιμής θεώρησης ΥΔΕ

195. Ο Σύνδεσμος Αχαΐας, πέραν της ως άνω ελάχιστης αμοιβής ύψους [...]€ για την εκπόνηση ΥΔΕ, αποφάσισε και την τιμή θεώρησης των ΥΔΕ ύψους [...]€, η οποία όμως, εκτός του ότι μετακυλύεται στον καταναλωτή, όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία, ενσωματώνει επίσης κατώτατη αμοιβή. Ειδικότερα, μέρος του καταβαλλόμενου ποσού θεώρησης επιστρέφεται και αποδίδεται ως αμοιβή στους ηλεκτρολόγους - μέλη του Συνδέσμου, όπως προκύπτει από το σύνολο των διαθέσιμων στοιχείων και ειδικότερα, από την από 10.1.2013 ανωμοτί κατάθεση του [...] του Συνδέσμου [...] ²⁸⁸, από σχετικές αναφορές στο ΔΣ της 21.12.2007²⁸⁹, στη Γ.Σ. της 26.3.2008 ή στη ΓΣ της 18.3.2009 (οπότε και αποφασίζεται η αύξηση του παρακρατούμενου υπέρ του συνδέσμου ποσού από [...] σε [...] ευρώ), στο ΔΣ της 28.4.2011²⁹⁰ ή στα ΔΣ της 14.7.2011, 27.9.2011, 22.11.2011 και 20.12.2011.
196. Τέλος, και από τις ενδεικτικές καταστάσεις με τις ΥΔΕ του [...] του Συνδέσμου [...] που ελήφθησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του Συνδέσμου στις 10.1.2013, προκύπτει τόσο το ποσό της χρέωσης ύψους [...]€ όσο και ο επιμερισμός αυτού. Συναφώς, η είσπραξη του ποσού των [...]€ έως το 2009 και έκτοτε του ποσού των [...]€ προκύπτει και από τους οικονομικούς απολογισμούς του ΣΕΕΗΝΑ των ετών 2001-2016²⁹¹.
197. Ενόψει των ανωτέρω, προκύπτει ότι η τιμή θεώρησης εμπεριέχει -μετά την αφαίρεση ποσού [...]€ αρχικώς και [...]€ από 1.4.2009 που κρατά ο Σύνδεσμος- ελάχιστη επιπλέον αμοιβή εκπόνησης ΥΔΕ ύψους [...]€ (από το έτος 1998 ή 1999, όπως αναφέρει ο [...] του Συνδέσμου [...] στην ανωμοτί κατάθεσή του) έως τις 31.3.2009 και ύψους [...]€ (από 1.4.2009 και εφεξής), η οποία εφαρμόζεται μάλιστα από όλα τα μέλη του Συνδέσμου. Περαιτέρω, από την εφαρμοζόμενη, κατά τα ανωτέρω, διαδικασία καταβολής του ποσού από τον καταναλωτή, προκύπτει και η μετακύλιση του εν λόγω ποσού σε αυτόν. Η πρακτική αυτή της κατά τα ανωτέρω τιμής θεώρησης θεμελιώνει παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977-3959/2011. Έως το 2011, δεδομένης της χρέωσης στους καταναλωτές από τους ηλεκτρολόγους του ποσού θεώρησης ΥΔΕ ύψους [...]€, από τα οποία μόνον το ποσό των [...]€ (έως 31.3.2009) αρχικώς και [...]€ (από 1.4.2009) εν συνεχεία παρακρατούνταν από τον Σύνδεσμο, τα λοιπά [...]€ και εν συνεχεία τα [...]€ επιστρέφονταν στους ηλεκτρολόγους και επομένως αποτελούσαν ελάχιστη αμοιβή αυτών. Από το έτος 2011 και εξής, στο εν λόγω ποσό των [...]€ προστίθεται και το ποσό της ελάχιστης αμοιβής²⁹² που κατά το 2011 προσδιορίσθηκε στο ποσό των [...]€, συνεπώς, από το έτος 2011 και εξής, η ελάχιστη αμοιβή των ηλεκτρολόγων διαμορφωνόταν τελικά στο ποσό των [...]€ και η επιβάρυνση του καταναλωτή στο ποσό των [...]€. Τα ανωτέρω συνιστούν παράβαση

²⁸⁷ Συνεπώς, δεν ευσταθεί ο περί του αντιθέτου ισχυρισμός του [...] του Συνδέσμου [...] στην ανωμοτί κατάθεσή του, κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στις 10.1.2013.

²⁸⁸ Ανωμοτί κατάθεση της 10.1.2013, βλ. ανωτέρω.

²⁸⁹ Σχετικό πρακτικό Δ.Σ. υπ' αριθ. 211/2007.

²⁹⁰ Αρ. Πρακτικού 260/2011.

²⁹¹ Προσκομίσθηκαν με τις υπ' αριθ. πρωτ. 8664/6.12.2016 και 5079/15.9.2017 επιστολές του Συνδέσμου.

²⁹² Βλ. οικεία ενότητα ανωτέρω (παρ.190 επ.) - υποχρέωση τήρησης ελάχιστης αμοιβής αποφασίσθηκε ήδη με τη θέσπιση της σχετικής ρήτρας στον Κώδικα Δεοντολογίας.

του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, και δη απαγορευμένη απόφαση ένωσης επιχείρησης με αντικείμενο τον καθορισμό ελάχιστης τιμής / αμοιβής και συνεπώς τον περιορισμό του ανταγωνισμού σε ένα πεδίο ιδιαίτερα σημαντικό, εκείνο των τιμών.

198. Επιπλέον, η εφαρμοζόμενη στην πράξη διαδικασία είσπραξης του εν λόγω ποσού από το Σύνδεσμο κατά τη θεώρηση και εν συνεχεία επιστροφής μέρους αυτού στα μέλη, διασφάλιζε και την καθολική έμπρακτη εφαρμογή της εν λόγω ορισμένης αμοιβής, ως οργανωμένος μηχανισμός συμμόρφωσης.

E.4.1.1.4. Υιοθέτηση τιμοκαταλόγου εργασιών ελαχίστου κόστους

199. Ο Σύνδεσμος είχε ήδη από το έτος 1998 αποφασίσει και τιμοκατάλογο ελαχίστου κόστους για τις λοιπές –πλην των ανωτέρω αναφερομένων, ήτοι της εκπόνησης ΥΔΕ και ελέγχων/ επανελέγχων- ηλεκτρολογικές εργασίες, όπως προκύπτει από το καλούμενο «τιμολόγιο εργασιών ελαχίστου κόστους»²⁹³ που εντοπίστηκε στα αρχεία του Συνδέσμου και συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο της Υπηρεσίας και ο οποίος είχε αναθεωρηθεί κατά το έτος 2006 και κατά το έτος 2011²⁹⁴.
200. Το ζήτημα της τήρησης του τιμοκαταλόγου και της επικαιροποίησής του απασχολεί διαχρονικά τον ΣΕΕΗΝΑ και τα μέλη του και αποτελεί αντικείμενο συζήτησης στα πλαίσια των συνεδριάσεων τόσο της ΓΣ όσο και του ΔΣ. Το ζήτημα του τιμοκαταλόγου και της αναθεώρησής του συζητείται στις ΓΣ των 26.3.2008, 10.3.2010 (όπου γίνεται αναφορά στο ενδεχόμενο προετοιμασίας του τιμοκαταλόγου προς το σκοπό καταχώρησής του στην ιστοσελίδα του ΣΕΕΗΝΑ²⁹⁵) και 23.3.2011, κατά την υποδοχή νέων μελών στο Σύνδεσμο²⁹⁶. Επίσης, απόφαση για την αναπροσαρμογή του τιμοκαταλόγου με αύξηση 20% (για όλες τις υφιστάμενες εργασίες) και προσθήκη νέων εργασιών λαμβάνεται εν τέλει από το ΔΣ της 27.9.2011, ενώ ελήφθη και απόφαση για την αποστολή ενημερωτικού εγγράφου στα μέλη για την ύπαρξη του αναθεωρημένου τιμοκαταλόγου τον οποίο θα προμηθεύονται από τη γραμματεία.
201. Στην προκειμένη περίπτωση, η έκδοση του τιμοκαταλόγου, η συστηματική κυκλοφορία και αναπροσαρμογή του είναι διαχρονική, αρχής γενομένης από το 1998, έτος πρώτης έκδοσης του τιμοκαταλόγου και συνεχίζεται κατά τη διάρκεια των ετών που παρεμβάλλονται με αναπροσαρμογές του τιμοκαταλόγου, το 2006 και το 2011, ενώ αποτελεί και αντικείμενο συζήτησης διαχρονικά κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων ΓΣ και ΔΣ. Συνεπώς, οι τιμοκαταλόγοι προκύπτει ότι είναι δεσμευτικοί, ενώ και η ίδια η υιοθέτηση και κυκλοφορία τους καταδεικνύει τη συνεπή έκφραση της βούλησης του ΣΕΕΗΝΑ για τη ρύθμιση και το συντονισμό της οικονομικής συμπεριφοράς των μελών του, που στηρίζεται επίσης από όλα τα προεκτεθέντα στοιχεία και πρακτικές.

²⁹³ Τίτλοφεται «τιμολόγιο», ωστόσο δεν πρόκειται για παραστατικό, αλλά για τιμοκατάλογο. Για τις αναπροσαρμογές βλ. τις σχετικές αναφορές στο ίδιο το σώμα του τιμοκαταλόγου.

²⁹⁴ Οι εν λόγω τιμοκατάλογοι προσκομίστηκαν και με την υπ' αριθ. πρωτ. 4039/24.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΕΗΝΑ, ενώ ο τιμοκατάλογος του 2011 προσκομίστηκε και με την υπ' αριθ. πρωτ. 5079/15.9.2017 επιστολή του ΣΕΕΗΝΑ.

²⁹⁵ Το ζήτημα αυτό συζητείται και στην συνεδρίαση ΔΣ της 27.9.2011, όπου αναφέρεται ότι αποφάσισαν να μην αναρτηθεί ο τιμοκατάλογος στην ιστοσελίδα για διάφορους λόγους.

²⁹⁶ Οπότε και τους γνωστοποιείται η ύπαρξη τιμοκαταλόγου τον οποίο και πρέπει να προμηθευτούν. Βλ. ενδεικτικά τα πρακτικά ΔΣ των 18.9.2008, 18.12.2008 και 29.1.2009.

202. Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι ο ΣΕΕΗΝΑ είχε αποφασίσει τιμοκαταλόγους ηλεκτρολογικών εργασιών ελαχίστου κόστους ήδη από το 1998, με σχετική απόφαση ΓΣ της 7.12.1998, ενώ ο εν λόγω τιμοκατάλογος αναπροσαρμόστηκε το 2006 και το 2011 με σχετικές αποφάσεις του ΔΣ της 23.9.2006 και 27.9.2011. Οι εν λόγω τιμοκατάλογοι, υιοθετηθέντες με αποφάσεις των οργάνων (ΓΣ ή ΔΣ κατά περίπτωση) του ΣΕΕΗΝΑ, συνιστούν κατά τα ανωτέρω αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων με περιεχόμενο τον καθορισμό ελάχιστων αμοιβών για τις ηλεκτρολογικές εργασίες, έχουσες συνεπώς ως αντικείμενο τον περιορισμό και τη νόθευση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011.

E.4.1.1.5. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

203. Η ανωτέρω διάταξη του Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΕΕΗΝΑ, οι αποφάσεις του Δ.Σ. και Γ.Σ. περί της εφαρμογής ενιαίας ελάχιστης τιμής εκπόνησης ΥΔΕ (συμπεριλαμβανομένου και του ποσού που καταβάλλεται κατά τη θεώρηση, κατά τα ανωτέρω) καθώς και ο τιμοκατάλογος ηλεκτρολογικών εργασιών ελαχίστου κόστους και οι αποφάσεις για την αναπροσαρμογή του, συνιστούν επάλληλες, απαγορευμένες αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, και από τη φύση τους, όπως εκτέθηκε και ανωτέρω, περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές και στοιχειοθετούν μία ενιαία παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011.

204. Πιο συγκεκριμένα, εν προκειμένω όλες οι υιοθετηθείσες πρακτικές του Συνδέσμου Αχαΐας επιδιώκουν διαχρονικά έναν κοινό σκοπό, την επίτευξη και τήρηση ενιαίων αμοιβών από τα μέλη του κατά την παροχή των υπηρεσιών. Η επί μακρόν (από το 1998) συνεπής συμπεριφορά του Συνδέσμου αποτελεί έκφανση ενιαίου, συνολικού και στοχευμένου σχεδίου και στο πλαίσιο αυτό κάθε μία εκ των ανωτέρω επιμέρους αποφάσεων συνιστά τμήμα της ενιαίας στρατηγικής τους και όλες συμβάλλουν, μέσω του συνδυαστικού τους αποτελέσματος, στην επίτευξη ενός κοινού, αντίθετου προς τον ανταγωνισμό, σκοπού. Οι επίμαχες πρακτικές είχαν κοινό αντικείμενο, δηλαδή, τον καθορισμό τιμών όπως αποτυπώνεται στον Κώδικα Δεοντολογίας του εν λόγω Συνδέσμου και στις αποφάσεις των ΓΣ και ΔΣ του σχετικά με την ενιαία τιμή εκπόνησης και θεώρησης ΥΔΕ, αλλά και την έκδοση τιμοκαταλόγου ελαχίστου κόστους, και αφορούσαν όλες σε ηλεκτρολογικές υπηρεσίες. Ως εκ τούτου στοιχειοθετούν ως σύνολο μία ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011.

205. Οι εξετασθείσες πρακτικές παρουσιάζουν σχέση συμπληρωματικότητας, ενώ επίσης προκύπτει και η αδιάλειπτη εφαρμογή των ελάχιστων αμοιβών.

206. Εν κατακλείδι, οι επιμέρους προεκτεθείσες πρακτικές συνδέονται στενά μεταξύ τους, βρίσκονται σε σχέση χρονικής και λογικής αλληλουχίας, εφαρμόζονται παράλληλα και εμπίπτουν στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδίου νόθευσης του ανταγωνισμού. Οι διαπιστωθείσες αποφάσεις εντάσσονται, ως εκ της ταυτότητας του σκοπού τους και των στενώς συνδεδεμένων συνεργειών τους, σε σειρά προσπαθειών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων που επεδίωκαν ένα και τον αυτό οικονομικό σκοπό: τη νόθευση της εξέλιξης των τιμών των ηλεκτρολογικών υπηρεσιών²⁹⁷. Συνεπώς, όλα τα συγκλίνοντα στοιχεία καταδεικνύουν μία ενιαία, συνεχή, μακροχρόνια παράβαση με στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, μέσω του καθορισμού τιμών που εκκινεί

²⁹⁷ Βλ. απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 328.

από το Δεκέμβριο του 1998, οπότε και ελήφθη η απόφαση της υιοθέτησης του Κώδικα Δεοντολογίας και του τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών και διαρκεί έως σήμερα, δεδομένου ότι τόσο ο Κώδικας Δεοντολογίας όσο και ο τιμοκατάλογος ηλεκτρολογικών εργασιών εξακολουθούν ισχύοντες.

Ε.4.2. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ε.4.2.1 Καθορισμός τιμών

Ε.4.2.1.1. Αμοιβή εκπόνησης σχεδιαγράμματος ηλεκτρολογικής εγκατάστασης και Τιμοκατάλογοι λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών

207. Από τα διαθέσιμα στοιχεία, προκύπτει ότι κατά τη ΓΣ της 20.3.2000 είχε ήδη συνταχθεί τιμοκατάλογος εργασιών ο οποίος τέθηκε υπόψη των μελών του Συνδέσμου προς έγκριση από τη ΓΣ, ενώ και στη ΓΣ της 20.3.2002 εγκρίνεται ομόφωνα η σύνταξη «ενδεικτικού» τιμοκαταλόγου. Σχετικές συζητήσεις και αναφορές στη δημιουργία τιμοκαταλόγου λαμβάνουν χώρα και στη ΓΣ της 2.4.2003, στη ΓΣ της 17.3.2004 και στις ΓΣ των 16.3.2005 και 3.4.2006.
208. Η εφαρμογή των αποφασισθέντων προκύπτει και από τον εντοπισθέντα²⁹⁸ τιμοκατάλογο ηλεκτρολογικών εργασιών του ΣΕΗΝΘ, έτους 2004, στον οποίο περιλαμβάνεται και η τιμολόγηση του επανελέγχου παλαιών εγκαταστάσεων, ενώ εντοπίστηκε και άλλος τιμοκατάλογος αγνώστου ημερομηνίας, στον οποίο περιλαμβάνεται η τιμολόγηση για «ηλεκτρικό σχέδιο ΔΕΗ»²⁹⁹. Από αναφορές στις ΓΣ της 12.3.2008, 6.4.2009 και 9.3.2011 προκύπτει ότι πράγματι υπάρχει ενιαίος τιμοκατάλογος, για τον οποίο στις τρεις Γ.Σ. ο [...] παρατηρεί ότι οι ηλεκτρολόγοι τον χρησιμοποιούν «εκβιαστικά». Συναφώς, ο [...] του Συνδέσμου, στην κατάθεσή του στη ΓΔΑ στις 10.01.2013, επιβεβαιώνει ότι το 2003-2004 ο Σύνδεσμος εξέδωσε τιμοκατάλογο εργασιών, τον οποίο χαρακτηρίζει «ενδεικτικό», παραδέχεται ωστόσο ότι σκοπός του είναι να χρησιμεύσει ως οδηγός στους νέους συναδέλφους³⁰⁰.
209. Σημειωτέον ότι οι τιμοκατάλογοι δεν μπορούν να θεωρηθούν ως ενδεικτικοί δεδομένου και ότι εξελήφθησαν από τα μέλη του ΣΕΗΝΘ ως δεσμευτικοί, αφού τους εφάρμοσαν και μάλιστα «εκβιαστικά» έναντι των πελατών τους, κατά τις ως άνω αναφορές. Συνεπώς τα μέλη εξέλαβαν και εφάρμοσαν τον τιμοκατάλογο όχι ως «ενδεικτικό», αλλά ως τιμοκατάλογο που ορίζει συγκεκριμένες ή κατώτατες τιμές τις οποίες θα πρέπει να εφαρμόσουν. Περαιτέρω, ακόμη και αν πρόθεση του ΣΕΗΝΘ ήταν πράγματι η κατάρτιση ενός ενδεικτικού οδηγού για τα μέλη του ο οποίος θα λειτουργούσε ως σύσταση χωρίς να επηρεάζει την ελευθερία των μελών να θέσουν τιμές κατώτερες αυτού, το γεγονός αυτό δεν θα αναιρούσε τον παραβατικό χαρακτήρα της συμπεριφοράς, καθώς σε κάθε περίπτωση, κατά τα προεκτεθέντα, ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός μιας τιμής, ακόμη και τιμής η οποία συνιστά απλώς και μόνο επιδιωκόμενο στόχο ή προτεινόμενη ή ενδεικτική τιμή, επηρεάζει αρνητικά τον ανταγωνισμό, διότι παρέχει σε όλα τα μέρη μιας σύμπραξης τη δυνατότητα να προβλέψουν με εύλογη βεβαιότητα την πολιτική τιμών

²⁹⁸ Κατά τον επιτόπιο έλεγχο της ΓΔΑ στα γραφεία του ΣΕΗΝΘ στις 10.1.2013. Ο τιμοκατάλογος προσκομίστηκε και με την υπ' αριθ. πρωτ. 4964/11.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΝΘ.

²⁹⁹ Στοιχεία Κ08α και β. Από την υπ' αριθ. πρωτ. 4964/11.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΝΘ διευκρινίστηκε ότι πρόκειται για τον τιμοκατάλογο του 2004, ο οποίος περιλαμβάνει διαφορετικές μεθόδους κοστολόγησης (ανά μονάδα, ανά ολοκληρωμένη εγκατάσταση και μέθοδο της επιμέτρησης).

³⁰⁰ Βλ. την ανωμοτί κατάθεσή του.

που θα ακολουθήσουν οι ανταγωνιστές τους. Και περαιτέρω, εν προκειμένω η σύσταση αυτή έγινε αποδεκτή και επηρέασε την ανταγωνιστική συμπεριφορά των μελών του³⁰¹.

210. Σε κάθε περίπτωση, για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης δεν απαιτείται η ένωση επιχειρήσεων να μπορεί και να εξαναγκάσει τα μέλη της να εφαρμόσουν τις σχετικές αποφάσεις³⁰². Εν προκειμένω, προκύπτει ευθέως από τη συνδυαστική ερμηνεία των στοιχείων του φακέλου, ότι οι τιμοκατάλογοι και οι σχετικές συζητήσεις αντανακλούν τη συνεπή έκφραση της βούλησης του ΣΕΗΝΘ να συντονίσει την επιχειρηματική συμπεριφορά των μελών του στη σχετική αγορά. Περαιτέρω, οι τιμοκατάλογοι του ΣΕΗΝΘ απαγορεύονται, ακόμη και αν ήθελε θεωρηθεί ότι δεν τηρήθηκαν πλήρως, καταρχήν διότι επέτρεψαν στα μέλη του να αναγνωρίζουν την πολιτική των ανταγωνιστών τους/λοιπών μελών του ΣΕΗΝΘ, επηρεάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο αισθητά το επίπεδο ανταγωνισμού στη σχετική αγορά³⁰³.
211. Εν κατακλείδι, ο ΣΕΗΝΘ είχε αποφασίσει την κατάρτιση τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών, στους οποίους περιλαμβάνεται και η μελέτη και εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων, οι επανέλεγχοι και η τοποθέτηση υλικών ΔΕΗ, ήδη από το 2002, ενώ τιμοκατάλογος εκδόθηκε το 2004 και εν συνεχεία σχετικές αναφορές σε κατάρτιση τιμοκαταλόγου γίνονται και κατά τη διάρκεια των ετών 2005-2006³⁰⁴. Οι εν λόγω τιμοκατάλογοι, οι οποίοι περιλαμβάνουν τιμές ανά μονάδα μέτρησης ηλεκτρολογικών υλικών και εργασιών τοποθέτησής τους, συμπεριλαμβανομένης τιμής χρονοχρέωσης, συνιστούν αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων με περιεχόμενο τον καθορισμό ελάχιστων αμοιβών για τις ηλεκτρολογικές εργασίες και κατά συνέπεια έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό και τη νόθευση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011. Η αντιανταγωνιστική πρακτική εκκινά αρχικώς το 2002 με την ως άνω απόφαση ΓΣ και διήρκεσε μέχρι το 2011. Πράγματι, κατά την ΓΣ του ΣΕΗΝΘ της 9.3.2011, κατά τη διάρκεια συζήτησης για την ΥΔΕ αναφέρεται από τον [...] ότι παρά το γεγονός ότι παλαιότερα είχαν εκδώσει ένα πλαφόν, επειδή οι συνάδελφοι το χρησιμοποιούσαν εκβιαστικά, το απέσυραν. Η εν λόγω δήλωση, *in tempore non suspecto*, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, αποτυπώνει την παύση της παράβασης και ρητή αποστασιοποίηση από αυτήν, και σε συνδυασμό με την απουσία οιασδήποτε έτερης αναφοράς προς την αντίθετη κατεύθυνση έκτοτε μπορεί βασίμως να γίνει δεκτό ότι η εν λόγω απόφαση έπαυσε να ισχύει από το 2011.

³⁰¹ Βλ. Απόφαση ΔΕΚ της 8.11.1983 NV IAZ International Belgium και άλλοι κατά Επιτροπής Συλλ. 1983-3369 σκ. 20-21.

³⁰² Βλ. ενδεικτικά συνεκδ. υποθ. T-217/03 και T-245/03 FNCBV κλπ. κ. Ευρ. Επιτροπής, σκ. 89, C-71/74, Frudo κ. Επιτροπής, Συλλ. 1975, σ. 181, σκ. 29-31, αποφ. ΔΕΘΑΘ 1026/2007, 1027/2007 και 1028/2007, σκ. 8 και απόφ. Ευρ. Επιτροπής, 2003/600 EK French Beef, σκ. 123, ομοίως και EA 554/VII/2012 παρ. 211.

³⁰³ Βλ. ενδεικτικά υπόθ. C-96/82 IAZ κ. Επιτροπής, Συλλ. 1983 σ. 3369, σκ. 18-21, T-325/01 DaimlerChrysler κατά Επιτροπής, σκ. 210, υπόθ. 45/85 Verband der Sachversicherer (VDS) κατά Επιτροπής, Συλλ. 1987, σ. 405, σκ. 26-32, συνεκδ. υποθ. 209-215 και 218/78 Van Landewyck κατά Επιτροπής, παρ. 85-89, αποφάσεις Επιτροπής 2005/8/EK Barème d'honoraires de l'Ordre des Architectes belges, EE 2005 L4/10, σκ. 64.

³⁰⁴ Χωρίς εντούτοις να είναι σαφές εάν εάν πρόκειται για τον καταρτισθέντα το 2004 τιμοκατάλογο ή εάν πρόκειται για καταρτισθέντες κατά τα εν λόγω έτη τιμοκαταλόγους.

**Ε.4.3. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΗΠΕΙΡΟΥ
ΚΑΙ ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΗΠΕΙΡΟΥ**

212. Στην περίπτωση του Συνδέσμου Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων - Ηπείρου³⁰⁵ («ΣΕΗΕΙΗ» ή «Σύνδεσμος Ιωαννίνων - Ηπείρου») οι παραβατικές συμπεριφορές εκδηλώνονται τόσο από τον ίδιο το Σύνδεσμο όσο και μέσω του Ταμείου Αρωγής Αδειούχων Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων - Ηπείρου («Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου»), το οποίο, αποτελεί διαφορετικό νομικό πρόσωπο, με στενή εντούτοις σχέση και σύνδεση με το Σύνδεσμο.

Ε.4.3.1. Ο ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου ως ενιαία οικονομική οντότητα

213. Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω³⁰⁶, οι ηλεκτρολόγοι - μέλη του ΣΕΗΕΙΗ εμπίπτουν στην έννοια της επιχείρησης³⁰⁷, και ο ΣΕΗΕΙΗ αποτελεί ένωση επιχειρήσεων³⁰⁸.
214. Ομοίως, και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου, μέλη του οποίου μπορούν να γίνουν οι ηλεκτρολόγοι εγκαταστάτες που αποτελούν και μέλη του ΣΕΗΕΙΗ, πληροί τα κριτήρια για την υπαγωγή του στην έννοια της ένωσης επιχειρήσεων υπό το πρίσμα των διατάξεων του ανταγωνισμού, εφόσον θεσπίζει ήδη με το καταστατικό του ρυθμίσεις που καθορίζουν την συμπεριφορά των μελών του, πολλώ δε μάλλον δεδομένων των διατάξεων, στα προϊσχύσαντα καταστατικά του³⁰⁹, καθορισμού κατώτατων αμοιβών³¹⁰.
215. Το εν λόγω Ταμείο Αρωγής εμπλέκεται επομένως στην οικονομική δραστηριότητα των μελών του τόσο δια των καταστατικών του διατάξεων όσο και με τις σχετικές αποφάσεις των οργάνων του³¹¹.
216. Η ίδρυση του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου, όπως και η ίδρυση της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου και της Αστικής Εταιρίας ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ,

³⁰⁵ Ο εν λόγω Σύνδεσμος έχει έδρα την πόλη των Ιωαννίνων και περιφέρεια, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Καταστατικού του την Ήπειρο, δηλ. τους νομούς Ιωαννίνων, Άρτας, Θεσπρωτίας, Πρέβεζας και Λευκάδας. Εντούτοις, υφίστανται και αυτοτελείς σύνδεσμοι ηλεκτρολόγων για τους νομούς Άρτας, Θεσπρωτίας και Πρέβεζας - Λευκάδας, όπως προκύπτει και από τις περιφερειακές συσκέψεις των εν λόγω συνδέσμων.

³⁰⁶ Βλ. ανωτέρω παρ.184 επ. για την έννοια της επιχείρησης και παρ 186 επ. για την έννοια της ένωσης επιχειρήσεων.

³⁰⁷ Βλ. και τη σχετική πρόβλεψη του Καταστατικού του Συνδέσμου στο Άρθρο 4 («Μέλη») παρ. 1 αυτού, σύμφωνα με την οποία για την εγγραφή απαιτείται άδεια εκτέλεσης ηλεκτρικού έργου.

³⁰⁸ Βλ. για την έννοια της επιχείρησης και της ένωσης επιχείρησης το οικείο κεφάλαιο του Γενικού Μέρους ανωτέρω (παρ. 184 επ. και παρ. 186 επ.) και τις εκεί παραπομπές στη νομολογία.

³⁰⁹ Από το Καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου με την τροποποίησή του με την ΓΣ της 30.10.2013 και σε όλες τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις, έχουν απαλειφθεί οι επίμαχες διατάξεις.

³¹⁰ Για τις οποίες βλ. αναλυτικά κατωτέρω στην οικεία ενότητα, παρ. 224 επ.

³¹¹ Το ζήτημα του χαρακτηρισμού σωματείων / ταμείων έχει κριθεί και νομολογιακά - βλ. την ανάλυση σε Ariel Ezrachi- EU COMPETITION LAW, An analytical Guide to the Leading cases, fifth edition, 2016, Bloomsbury, σ. 7, με αναφορά, στην υπόθεση AOK - Bundesverband and others v Ichthyol-Gesellschaft Cordes, Joined Cases C- 264, 306, 354 and 355/01, Συλλ. 2004. Στην υπόθεση αυτή, στη σκ. 58 το Δικαστήριο επεσήμανε ότι σε περίπτωση που τέτοια ταμεία εμπλέκονται σε δραστηριότητες των οποίων ο σκοπός δεν είναι κοινωνικός, αλλά από τη φύση του οικονομικός, οι αποφάσεις τις οποίες υιοθετούν θα έπρεπε να θεωρούνται αποφάσεις επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων. Ομοίως, στην Albany, C-67/96, βλ. σκ. 81 έως 84, όπου το Δικαστήριο, κρίνοντας επί ταμείου επικουρικής σύνταξης, επεσήμανε ότι το ίδιο το ταμείο καθόριζε το ποσό των εισφορών και των επιδομάτων και λειτουργούσε σύμφωνα με την αρχή της κεφαλαιοποίησης, άρα ασκούσε οικονομική δραστηριότητα ανταγωνιζόμενο τις ασφαλιστικές εταιρίες.

εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο της εξεύρεσης από τους συνδέσμους ηλεκτρολόγων (συχνά και με την καθοδήγηση της ΠΟΣΕΗ) ενός νομιμοφανούς τρόπου για την επιβολή ενιαίων ή κατώτατων αμοιβών από τα μέλη τους, ήτοι ενός τρόπου επιβολής των παράνομων πρακτικών εκτός των πλαισίων του συνδέσμου, προκειμένου να αποφύγουν την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011³¹².

217. Ο ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου είναι δύο αλληλοεξαρτώμενα και άμεσα συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα, η σχέση των οποίων δεν είναι ανταγωνιστική και συναποτελούν μία ενιαία οικονομική οντότητα, με άμεση συμμετοχή του ΣΕΗΕΙΗ στη συμπεριφορά του Ταμείου Αρωγής.
218. Τα ανωτέρω προκύπτουν από τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης και το πλαίσιο της παραβατικής συμπεριφοράς. Ειδικότερα, καταρχήν, το Ταμείο Αρωγής ιδρύθηκε από τον Σύνδεσμο Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Νομού Ιωαννίνων και τα μέλη των δύο αυτών νομικών προσώπων συμπίπτουν απόλυτα, ήτοι διαχρονικά όλα τα μέλη του ΣΕΗΕΙΗ είναι ταυτόχρονα και μέλη του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου, όπως επιβεβαιώνεται τόσο από το ΣΕΗΕΙΗ όσο και από το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου³¹³. Εξάλλου στο ισχύον Καταστατικό του ΣΕΗΕΙΗ προβλέπεται ότι μέλη του Ταμείου Αρωγής γίνονται μόνον όσοι είναι και μέλη του ΣΕΗΕΙΗ^{314, 315}, καθώς και ότι σε περίπτωση αποχώρησης μέλους από το Σύνδεσμο επιβάλλεται η αποχώρησή του και από το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου^{316,317}. Αντίστοιχα δε προς το Καταστατικό του ΣΕΗΕΙΗ, προβλέπεται διαγραφή από το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου σε περίπτωση διαγραφής ή αποχώρησης του μέλους από τον ΣΕΗΕΙΗ^{318,319}.
219. Περαιτέρω, από τις επιβαλλόμενες ενιαίες κατώτατες αμοιβές των ηλεκτρολόγων που θέσπιζαν τα προϊσχύοντα Καταστατικά του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου, για τις οποίες θα γίνει αναλυτικότερα λόγος κατωτέρω, προβλεπόταν σε όλες τις περιπτώσεις υποχρεωτική παρακράτηση κάποιων ποσοστών υπέρ του ΣΕΗΕΙΗ (βλ. άρθρα 6-9 των ισχυόντων από το 1997-2013 Καταστατικών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου)³²⁰. Σημειώνεται περαιτέρω ότι

³¹² Βλ. και τις σχετικές αναφορές [...], καθώς και τις αναφορές του Συνδέσμου Ιωαννίνων - Ηπείρου στις από 8.3.2015 και 31.1.2016 ΓΣ, στις οποίες αναφέρονται στην Αστική Εταιρία Ηρακλείου ως πρότυπο που, κατά τις εκτιμήσεις τους, εκφεύγει της επέμβασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

³¹³ Με τις υπ' αριθ. 4275/2.7.2015 (ΣΕΗΕΙΗ) και 4537/14.7.2015 (Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου) επιστολές τους παροχής στοιχείων.

³¹⁴ Βλ. Άρθρο 3 Καταστατικού Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου («Μέλη»). Σε εκτέλεση της εν λόγω διάταξης, οι αιτήσεις εγγραφής των νέων μελών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου γίνονταν δεκτές από το ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου μόνον εφόσον γίνονταν αντιστοίχως δεκτές οι αιτήσεις εγγραφής τους στο Σύνδεσμο Ιωαννίνων - Ηπείρου, βλ. χαρακτηριστικά τα πρακτικά ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου υπ' αριθ. 26/9.7.2003, 29/14.1.2004, 34/23.1.2006, 38/11.10.2006, 40/22.1.2007, 52/14.9.2009, 53/22.12.2009, 55/22.2.2010, 59/9.3.2011 και 63/18.7.2011.

³¹⁵ Βλ. και άρθρο 10 παρ. 1 Καταστατικού ΣΕΗΕΙΗ, στο οποίο προβλέπεται τα μέλη του ΣΕΗΕΙΗ δικαιούνται να εγγραφούν ως μέλη του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου.

³¹⁶ Άρθρο 7 («Αποχώρηση Μελών») Καταστατικού ΣΕΗΕΙΗ.

³¹⁷ Περαιτέρω, σε περίπτωση διάλυσης του ΣΕΗΕΙΗ προβλέπεται η παραχώρηση της περιουσίας του στο Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου. Βλ. και άρθρο 33 («Διάλυση του Συνδέσμου») Καταστατικού ΣΕΗΕΙΗ. Αντίστοιχη διάταξη περιλαμβάνεται και στο Καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων- Ηπείρου, βλ. άρθρο 21 Καταστατικού Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου («Διάλυση Σωματείου»).

³¹⁸ Βλ. Άρθρο 3 Καταστατικού Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου.

³¹⁹ Σε εκτέλεση της εν λόγω διάταξης, οι αιτήσεις διαγραφής μέλους γίνονται δεκτές από το ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου εφόσον γίνουν αντιστοίχως δεκτές από τον Σύνδεσμο, βλ. χαρακτηριστικά τα πρακτικά ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου υπ' αριθ. 33/5.4.2005, 34/23.1.2006 και 72/16.7.2012.

³²⁰ Βλ. και αύξηση των ποσών αυτών με την από 26.1.2011 απόφαση ΓΣ Ταμείου Αρωγής Ιωαν.- Ηπείρου.

το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου και ΣΕΗΕΙΗ συστεγάζονται καθώς και ότι η ιστοσελίδα του ΣΕΗΕΙΗ εξυπηρετεί και τις ανάγκες του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου. Περαιτέρω, διαχρονικά, κατά κανόνα ένα τουλάχιστον μέλος του ΔΣ των δύο προσώπων συμπίπτει³²¹.

220. Πραγματοποιούνται δε και κοινές συνεδριάσεις Διοικητικού Συμβουλίου και Γενικής Συνέλευσης όπως οι συνεδριάσεις Γενικής Συνέλευσης της 26.1.2011, της 20.4.2011, της 4.5.2011 και της 1.2.2012, περιλαμβανομένων συνεδριάσεων στις οποίες, όπως παρουσιάζεται στη συνέχεια, ελήφθησαν αποφάσεις καθορισμού τιμών, όπως οι κοινές συνεδριάσεις Γ.Σ. στις 4.11.2009, όπου αποφασίζεται η αναπροσαρμογή του τιμοκαταλόγου του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου και της 8.2.2012³²². Ομοίως, κοινές συνεδριάσεις πραγματοποιούν τα ΔΣ ΣΕΗΕΙΗ και Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου στις 30.9.2013 και 17.10.2013, ενώ επίσης σε ορισμένες περιπτώσεις ορίζονται και κοινές ημερομηνίες για την εκλογή μελών ΔΣ των δύο ενώσεων³²³.
221. Κατ'ουσίαν, όπως προκύπτει και από τις δηλώσεις των μελών των δύο σωματείων, το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου έχει ως σκοπό τη μέσω αυτού τήρηση ενιαίων τιμών από τα μέλη του και λειτουργεί ως μηχανισμός επιτήρησης και συμμόρφωσης (βλ. και αναφορές στη ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 30.1.2013). Η σύμπτωση των μελών των δύο νομικών προσώπων και ο μηχανισμός επιστροφής των εσόδων, ομοίως, καταδεικνύει ότι οι αποδέκτες της ωφέλειας από την τήρηση των ενιαίων τιμών του Ταμείου Αρωγής (τα μέλη δηλαδή του Ταμείου Αρωγής), ήταν τα μέλη του ΣΕΗΕΙΗ.
222. Ενόψει όλων των ανωτέρω, και δη της κοινής άμεσης συμμετοχής τους στην ενιαία παράβαση και ελλείπει οιασδήποτε ανταγωνιστικής σχέσης μεταξύ των δύο οντοτήτων και ενόψει ιδίως των άμεσων λειτουργικών, οργανωτικών και οικονομικών τους δεσμών, της απόλυτης σύμπτωσης των μελών τους, της σύνδεσης και εξάρτησής τους σε ζητήματα όπως οι εγγραφές, οι διαγραφές μελών των δύο σωματείων και πόρων, το γεγονός ότι στα όργανα διοίκησής τους διαχρονικά ένα τουλάχιστον μέλος συμπίπτει, καθώς και της κοινής τους έδρας, προκύπτει ότι τα δύο πρόσωπα αποτελούν μια ενιαία οικονομική οντότητα και καθίστανται αλληλεγγύως υπεύθυνα για την παράβαση αυτή³²⁴. Τα ανωτέρω στοιχεία σε συνδυασμό με τις κοινές τους συνεδριάσεις, καθώς

³²¹ Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τις συνθέσεις ΔΣ ΣΕΗΕΙΗ και Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου που έχουν προσκομισθεί με τις υπ' αριθ. πρωτ. 4275/2.7.2015 (ΣΕΗΕΙΗ) και 4537/14.7.2015 (Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου), και με τις υπ' αριθ. πρωτ. 5201/21.9.2017 (ΣΕΗΕΙΗ) και 5206/22.9.2017 (Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου) επιστολές παροχής στοιχείων, κατά την πρώτη μετά την ενοποίηση των δύο συνδέσμων σύνθεση ΔΣ τρία μέλη των δύο προσώπων συνέπιπταν (οι [...],[...] και [...]), στην επόμενη σύνθεση του 2006 συνέπιπτε μόνο ο [...], και στη σύνθεση του 2008 ο [...], το 2011 δεν υπήρχε καμία σύμπτωση μελών ΔΣ, ενώ το 2014 και το 2017 συνέπιπτε ο [...].

³²² Περαιτέρω ενδεικτικό της σύνδεσης μεταξύ Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου και ΣΕΗΕΙΗ είναι και το γεγονός ότι πρώτο θέμα της από 24.9.2012 ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου (πρακτικό υπ' αριθ. 30) είναι η ενίσχυση του συνδέσμου με χρήματα, ενώ και στην ΓΣ της 26.11.2011 (πρακτικό υπ' αριθ. 26) αναφέρεται ότι δόθηκε δάνειο ύψους [...]€ στο Σύνδεσμο. Παρόμοιες αναφορές απαντώνται και στα πρακτικά ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου υπ' αριθ. 45/14.4.2008 (κατά το οποίο αποφασίζεται να δοθεί ένα ποσό προς το ΣΕΗΕΙΗ ως προκαταβολή από τις εισφορές εν είδει δανείου) και 53/22.12.2009 (χορήγηση δανείου προς το ΣΕΗΕΙΗ).

³²³ Βλ. χαρακτηριστικά το πρακτικό ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου υπ' αριθ. 45 της 14.4.2008, (αποφασίζεται και η εκλογολογιστική ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου να ορισθεί στην ίδια ημέρα και ώρα με την ορισθείσα από το Σωματείο). Βλ. επίσης το πρακτικό ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου υπ' αριθ.42 της 11.12.2007 όπου αποφασίζεται να διενεργηθούν εκλογές και στο Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου την ίδια μέρα με το σωματείο.

³²⁴ Βλ. ανωτέρω κεφάλαιο ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ – ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ Ν. 703/1977 ΚΑΙ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ ΑΡΘΡΟ 101 ΣΛΕΕ, υπό Δ.3.2 Ενιαία οικονομική οντότητα, παρ.154 επ.

και την ωφέλεια που τα (εξ ολοκλήρου συμπίπτοντα) μέλη των δύο νομικών προσώπων εισπράττουν από τη συνδυασμένη τους δραστηριότητα, σε συνάρτηση επίσης με την αναγνώριση ότι το Ταμείο Αρωγής συνέδραμε τον ΣΕΗΕΙΗ και τα μέλη του στο να τηρούν ενιαίες τιμές και να εισπράττουν το όφελος από αυτή τη συμπεριφορά, οδηγούν στη διαπίστωση ότι υπήρξε άμεση συμμετοχή και ωφέλεια του ΣΕΗΕΙΗ από τη συμπεριφορά του Ταμείου Αρωγής.

223. Η δεσμευτικότητα των αποφάσεων του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου προκύπτει και από τις ίδιες τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης και του Διοικητικού Συμβουλίου αυτού, με τις οποίες και υιοθετήθηκαν ελάχιστες αμοιβές για την εκπόνηση ΥΔΕ και λοιπές ηλεκτρολογικές εργασίες.

Ε.4.3.2. Καθορισμός τιμών

Ε.4.3.2.1. Διατάξεις ελάχιστης αμοιβής στο Καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου και αποφάσεις για ελάχιστες υποχρεωτικές αμοιβές ηλεκτρολόγων και για τιμοκαταλόγους συγκεκριμένων εργασιών

224. Το Καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων περιείχε στις προϊσχύουσες μορφές του, από την ίδρυσή του το 1997 και έως την τροποποίησή του στα τέλη του έτους 2013³²⁵, πληθώρα διατάξεων που θέσπιζαν ελάχιστες υποχρεωτικές αμοιβές όχι μόνον για τη μελέτη και εκπόνηση των σχεδιαγραμμάτων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, αλλά και για πλήθος άλλων ηλεκτρολογικών εργασιών ρητά αναφερόμενων σε αυτό, όπως την τοποθέτηση υλικών ΔΕΗ για τη στήριξη ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, τις υπεύθυνες δηλώσεις προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (εφεξής και «ΟΤΑ»), την εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων και, από το 2012, τις μετρήσεις ηλεκτρικής εγκατάστασης. Ενδεικτικό της σχετικής πρόθεσης του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου (και, όπως προαναφέρθηκε, μέσω αυτού, του Συνδέσμου) είναι το γεγονός ότι οι ενιαίες ελάχιστες αμοιβές περιλαμβάνονταν στους σκοπούς του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου για τα έτη από το 1997 έως και το 2013 (βλ. άρθρο 2 Καταστατικού, στο οποίο προβλέπεται ότι σκοπός του Ταμείου είναι η είσπραξη από τα μέλη του, του ίδιου κατώτατου ποσού αμοιβής για τις πέντε αναλυτικά περιγραφόμενες κατηγορίες ηλεκτρολογικών υπηρεσιών³²⁶). Με την τροποποίηση του Καταστατικού του Ταμείου Αρωγής το έτος 2013, οι ως άνω διατάξεις απαλείφθηκαν από το άρθρο 2 του Καταστατικού του.
225. Τα άρθρα 6-9 των προϊσχυόντων Καταστατικών κατά τα έτη 1997 έως 2013 (οπότε και απαλείφθηκαν από το Καταστατικό), θέσπιζαν ενιαία κατώτατα ποσά αμοιβής για τις εργασίες που ορίζονται σε αυτά. Δηλαδή η παραβατική συμπεριφορά προκύπτει και από καταστατικές διατάξεις οι οποίες ορίζουν ενιαίες αμοιβές για τις εμπορικές δραστηριότητες των μελών του Συνδέσμου. Συγκεκριμένα, για τις ρητά οριζόμενες στα εν λόγω άρθρα ηλεκτρολογικές εργασίες ορίζεται κατώτατο ποσό αμοιβής, το οποίο τα μέλη είναι υποχρεωμένα να τηρούν (και μάλιστα, από την τροποποίηση του 2002 και μετά, με την απειλή επιβολής χρηματικών ποινών σε περίπτωση παραβίασης της υποχρέωσης τήρησης των κατώτατων αμοιβών). Το εν λόγω ποσό καθορίζεται κάθε φορά από τη ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου κατόπιν πρότασης

³²⁵ Με την ΓΣ της 30.10.2013. Οι τροποποιήσεις αυτές εγκρίθηκαν με την υπ' αριθ. 1/2014 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών.

³²⁶ Το εν λόγω άρθρο δεν τροποποιήθηκε καθόλες τις τροποποιήσεις του Καταστατικού που παρεμβλήθηκαν από την ίδρυση του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου το 1997 και έως το 2013.

του ΔΣ. Οι αμοιβές καταβάλλονται απευθείας από τους πελάτες στο Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου, στις δε διατάξεις περιγράφεται αναλυτικά η διαδικασία είσπραξης και απόδοσης των σχετικών ποσών στα μέλη. Επισημαίνεται βεβαίως ότι λόγω της εφαρμοζόμενης διαδικασίας είσπραξης των αμοιβών από το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου, οι αμοιβές ήταν ενιαίες και υπήρχε εφαρμογή της αντιανταγωνιστικής απόφασης ένωσης επιχειρήσεων στην πράξη³²⁷.

226. Οι ως άνω διατάξεις των προϊσχυόντων Καταστατικών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου που ίσχυαν από το έτος 1997 έως και το τέλος του έτους 2013 καταδεικνύουν τη σαφή βούληση του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου (και του ΣΕΗΕΙΗ) για την ρύθμιση και τον καθορισμό της επαγγελματικής δραστηριότητας των μελών του, ιδίως, δε, στο επίπεδο της ρύθμισης και του καθορισμού των αμοιβών τους και μάλιστα κατά τρόπο υποχρεωτικό δεδομένου ότι ρητά θεσπίζεται στις εν λόγω διατάξεις ο καθορισμός των αμοιβών των μελών της ένωσης με σχετική επιβάρυνση των καταναλωτών και επιμερισμό των αμοιβών εις όφελος του Ταμείου ή του ΣΕΗΕΙΗ και των μελών – ηλεκτρολόγων, καθώς και η υποχρέωση τήρησης αυτών από τα μέλη, υπό την απειλή επιβολής χρηματικών ποινών σε περίπτωση παραβίασης της σχετικής υποχρέωσης. Η πρακτική αυτή συνιστά απόφαση ένωσης επιχειρήσεων με σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- Ν. 3959/2011.
227. Χαρακτηριστικό των ενεργειών συμμόρφωσης με τις ενιαίες τιμές και της υποχρεωτικής εκ μέρους των μελών τήρησης των αμοιβών είναι, πέραν της ρητής πρόβλεψης για την επιβολή ποινών σε περίπτωση μη τήρησής τους, και το γεγονός ότι το ζήτημα συζητείται κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου ενόψει περιπτώσεων ηλεκτρολόγων που δεν συμμορφώνονταν³²⁸, αλλά και κατά τη ΓΣ των μελών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 19.1.2000. Κατά το έτος 2002 μάλιστα προτάθηκε, συζητήθηκε και εισήχθη σχετική ρήτρα σε όλα τα επίμαχα άρθρα του Καταστατικού του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου, ρήτρα η οποία υφίστατο στο ιδρυτικό καταστατικό μόνο στο άρθρο για την αμοιβή για την τοποθέτηση υλικών στήριξης (άρθρο 9)³²⁹.
228. Οι ρήτρες αυτές των Καταστατικών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου των ετών 1997-2013 έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, υπό την έννοια

³²⁷ Ειδικότερα, το άρ. 6 του Καταστατικού (των ετών 1997-2013) θέσπιζε την υποχρέωση τήρησης κατώτατης αμοιβής για την εκπόνηση σχεδιαγράμματος καθοριζόμενη από τη ΓΣ για όλα τα μέλη του Ταμείου με την απειλή επιβολής χρηματικής ποινής σε περίπτωση μη τήρησης της. Με μεταγενέστερη Γ.Σ. του Ταμείου Αρωγής - Ηπείρου το 2012 (βλ. από 8.2.2012 Γ.Σ. του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου), μεταξύ των άρ. 6 και 7 παρεμβλήθηκε νέο άρθρο, για τον ορισμό από τη ΓΣ κατώτατης αμοιβής για τις μετρήσεις ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και της υποχρέωσης τήρησής της από όλα τα μέλη του Ταμείου. Το άρ. 7 του Καταστατικού θέσπιζε την υποχρέωση τήρησης από όλα τα μέλη του Ταμείου κατώτατης αμοιβής για εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων οριζόμενη από την ΓΣ, υπό την απειλή επιβολής χρηματικής ποινής. Ομοίως, το άρ. 8 του Καταστατικού θέσπιζε τη υποχρέωση τήρησης από όλα τα μέλη του Ταμείου κατώτατης αμοιβής για τον έλεγχο και τη χορήγηση υπεύθυνων δηλώσεων καλής λειτουργίας των εγκαταστάσεων που υποβάλλονταν στις υπηρεσίες εκάστου ΟΤΑ καθοριζόμενης από τη ΓΣ υπό την απειλή επιβολής χρηματικής ποινής. Επιπρόσθετα, το άρ. 9 θέσπιζε την υποχρέωση τήρησης από όλα τα μέλη του Ταμείου κατώτατης αμοιβής για την τοποθέτηση υλικών στήριξης καθοριζόμενη από τη ΓΣ, υπό την απειλή επιβολής χρηματικής ποινής.

³²⁸ Βλ. ενδεικτικά τα πρακτικά ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου υπ' αριθ. 5 της 24.11.1999 και υπ' αριθ. 7 της 12.1.2000 (προσκομίσθηκαν με την υπ' αρ. πρωτ. 5206/22.9.2017 επιστολή του Ταμείου).

³²⁹ Ήτοι προστέθηκε στα άρθρα 6-8. Βλ. το πρακτικό ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 24.7.2002, που προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5206/22.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής.

ειδικότερα του καθορισμού των κατώτατων αμοιβών που λάμβαναν τα μέλη του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου από τους πελάτες τους.

229. Η ύπαρξη και μόνο των ως άνω διατάξεων των Καταστατικών των ετών 1997 έως και 2013 για τον καθορισμό κατώτατων ποσών επαρκεί για την στοιχειοθέτηση της παράβασης ως εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού. Εν προκειμένω από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ασφαλώς και η έμπρακτη εφαρμογή των κατώτατων αμοιβών³³⁰ (ανεξαρτήτως της κίνησης ή μη εν τέλει σχετικής πειθαρχικής διαδικασίας και της επιβολής χρηματικής ποινής³³¹).
230. Περαιτέρω, συνειδητή προσπάθεια συγκάλυψης της παράνομης πρακτικής καταδεικνύεται από τη συζήτηση που έλαβε χώρα στην ΓΣ της 30.11.2013 κατά την τροποποίηση του Καταστατικού του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου, στην οποία γίνεται λόγος για τον διενεργηθέντα από τη ΓΔΑ έλεγχο στα γραφεία του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου και την εξ αυτού του λόγου ανάγκη τροποποίησης των σχετικών διατάξεων του Καταστατικού, με παράλληλη συνέχιση ωστόσο της παραβατικής πρακτικής.
231. Με τη θέσπιση των διατάξεων αυτών, επομένως, πλήττεται η δυνατότητα ελεύθερης διαπραγμάτευσης των αμοιβών μεταξύ του ηλεκτρολόγου και του ενδιαφερόμενου καταναλωτή, και αφαιρείται από τον τελευταίο το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής μεταξύ πολλών εναλλακτικών λύσεων και ιδίως μεταξύ της πλέον συμφέρουσας οικονομικά πρότασης. Η δε απειλή επιβολής πειθαρχικών ποινών και συγκεκριμένα χρηματικής ποινής σε περίπτωση μη τήρησης των ορισμένων αμοιβών στην ουσία λειτουργεί ως δικλείδα με την οποία διασφαλίζεται η τήρηση των αμοιβών από το σύνολο των μελών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου. Ως εκ τούτου, οι προαναφερόμενες διατάξεις των προϊσχυόντων Καταστατικών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου περί τήρησης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για τις εργασίες που περιλαμβάνονταν στους σκοπούς του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου και εξειδικεύονταν εν συνεχεία στα άρθρα 6 επ. αυτού, είναι αφ' εαυτές παράνομες ως αντικείμενες στο άρθρο 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011³³², η δε σχετική παράβαση εκκινεί από το 1997, έτος σύστασης του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων και σύνταξης του Καταστατικού του, και διαρκεί μέχρι τις 30.10.2013, οπότε και τροποποιήθηκε το Καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου στην τρέχουσα μορφή του και απαλείφθηκαν οι παραβατικές διατάξεις.
232. Η τροποποίηση αυτή έλαβε χώρα σε συνέχεια του σχετικού ελέγχου που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στα γραφεία του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου στις 10.1.2013³³³.
233. Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, το Ταμείο Αρωγής και ο ΣΕΗΕΙΗ ήταν σε γνώση του παραβατικού χαρακτήρα της συμπεριφοράς τους και των πιθανών συνεπειών διαπίστωσης αυτού

³³⁰ Βλ. ενδεικτικά και σχετικές αναφορές στη ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων- Ηλείου της 19.1.2000 (πρακτικό Νο 4 της ΓΣ, προσκομισθέν με την υπ' αριθ. πρωτ. 5206/22.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων.

³³¹ ΕΑ 563/VI/2013 παρ. 324 με περαιτέρω παραπομπή σε Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 70/333/ΕΟΚ/, Α.Σ.Ρ.Α., ΕΕ 1970 I 148/9, σκ. 15-17, βλ. επίσης και απόφαση της Επιτροπής της 25.11.1981 IV/428-VBBB/VBVB σκ. 35-38, σχετικά και ΔΕφΑθ. 4771/2015, σκ. 6, σ. 11.

³³² Ενδεικτικό της αναγνώρισης της παραβατικότητας των σχετικών διατάξεων είναι και το γεγονός ότι και η ΠΟΣΕΗ κάλεσε τα μέλη της να απαλείψουν από τα καταστατικά τους τις σχετικές διατάξεις. Συγκεκριμένα, στο υπ' αριθ. πρωτ. 515/10.9.2014 ενημερωτικό δελτίο της ΠΟΣΕΗ αναφέρεται, μεταξύ άλλων ότι απαγορεύεται η αναφορά σε Καταστατικά των σωματείων περί είσπραξης ποσών άλλων πλην των εγγραφών, εισφορών κλπ.

³³³ Ειδικότερα, το ζήτημα της τροποποίησης του Καταστατικού σε συνέχεια του ελέγχου που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ τίθεται στην συνεδρίαση της ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου στις αρχές του 2013 (ΓΣ της 30.1.2013 - πρακτικό 31^ο). Σχετικές συζητήσεις λαμβάνουν χώρα και στη ΓΣ της 30.10.2013.

από την Επιτροπή Ανταγωνισμού και ενεργούσαν για τη συγκάλυψή και τη συγκεκριμένη συνέχισή του. Ακόμη κι όταν αντιλήφθηκαν ότι μπορεί να τιμωρηθούν, η προσπάθεια τους δεν ήταν προς την κατεύθυνση ουσιαστικής παύσης της παράβασης, αλλά της κατ' επίφαση διακοπής αυτής, προκειμένου να αποφύγουν την επιβολή προστίμου.

234. Επιπλέον των ως άνω προβλέψεων των Καταστατικών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου, οι ελάχιστες υποχρεωτικές αμοιβές εξειδικεύτηκαν και εδραιώθηκαν και με τις επιμέρους αποφάσεις των οργάνων των δύο σωματείων, όπως προκύπτει από τις σχετικές αποφάσεις, αλλά και από τους τιμοκαταλόγους που υιοθετούνταν διαχρονικά από το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου τουλάχιστον από το 2000³³⁴.
235. Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου εξέδωσε τον πρώτο τιμοκατάλογο ήδη από το 2000, ο οποίος μετετράπη σε ευρώ και στρογγυλοποιήθηκε το 2002 και αναπροσαρμόστηκε διαδοχικά το 2003, το 2005, το 2009, το 2010 και το 2012. Ο εκάστοτε τιμοκατάλογος ίσχυε έως την αναπροσαρμογή του με νεότερο τιμοκατάλογο.
236. Ειδικότερα: Η ύπαρξη των τιμοκαταλόγων για τις ως άνω εργασίες προκύπτει από τους απολογισμούς των ετών 2000 και 2001³³⁵. Περαιτέρω, και σε χρόνο κατά τον οποίο συνυπάρχουν στην περιοχή των Ιωαννίνων δύο σύνδεσμοι, στη ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ³³⁶ της 9.1.2002³³⁷ αποφασίζεται η αναπροσαρμογή και η αύξηση των ποσών που καταβάλλονται κατά τη θεώρηση για τις μελέτες και εκπονήσεις ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και η διανομή του ημίσεος του εν λόγω ποσού στους ηλεκτρολόγους - μέλη στο τέλος κάθε έτους³³⁸. Ομοίως, στη ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 6.2.2002, αποφασίζεται ομόφωνα η στρογγυλοποίηση του υφιστάμενου τιμοκαταλόγου του Ταμείου από 1.3.2002³³⁹, ενώ στη ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 5.2.2003 προτείνεται από το ΔΣ και εγκρίνεται ομόφωνα από τη ΓΣ οι

³³⁴ Οι τιμοκατάλογοι που αναφέρονται στην παρούσα ενότητα προσκομίστηκαν με την υπ' αριθμ. πρωτ. 4539/14.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου, ενώ ο τιμοκατάλογος του έτους 2010 είχε συλλεγεί και κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στις 10.1.2013 στα γραφεία του Συνδέσμου και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου. Περαιτέρω, το σύνολο των στοιχείων για τη χρονική περίοδο από το 1995 έως το 2003, προσκομίστηκαν με τις υπ' αριθ. πρωτ. 5201/21.9.2017 και 5206/22.9.2017 επιστολές παροχής στοιχείων. Παρά το γεγονός ότι από το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου προσκομίστηκαν στοιχεία από το 2003 και εξής (λόγω της ενοποίησης, όπως αναφέρεται στην υπ' αριθμ. πρωτ. 4539/14.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων, κατά το χρόνο εκείνο, των δύο συνδέσμων της περιοχής σε έναν), από το πρακτικό ΓΣ υπ' αριθμ. 12/16.7.2003 του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου προκύπτει ότι το ταμείο λειτουργούσε και προγενέστερα.

³³⁵ Βλ. σχετικά τα πρακτικά ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου υπ' αριθ. 9 της 12.1.2001 και 13 της 21.1.2002, με ρητή αναφορά στις τιμές για κάθε εργασία και κάθε κατηγορία, καθώς και τους απολογισμούς των ετών αυτών που προσκομίστηκαν επίσης με την υπ' αριθ. 5206/22.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου. Η ύπαρξη του τιμοκαταλόγου προκύπτει επίσης από το γεγονός ότι κατά το 2002 αποφασίζεται η μετατροπή των ποσών σε Ευρώ με στρογγυλοποίησή τους.

³³⁶ Προ της ενοποίησής του με τον έτερο σύνδεσμο της πόλης των Ιωαννίνων, το Σύνδεσμο Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Νομού Ιωαννίνων.

³³⁷ Βλ. πρακτικό ΓΣ της υπ' αριθ. 5/9.1.2002, που προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5201/21.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΕΙΗ.

³³⁸ Σχετική πρόταση είχε διατυπωθεί και από το ΔΣ. Βλ. πρακτικό ΔΣ υπ' αριθ. 155/30.11.2001, που προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5201/21.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΕΙΗ.

³³⁹ Βλ. πρακτικό ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου Νο 8 της 6.2.2002, που προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5206/22.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων. Η στρογγυλοποίηση είχε προταθεί από το ΔΣ, βλ. το πρακτικό του ΔΣ υπ' αριθ. 13/21.1.2002, που προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5206/22.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων. Μολοντί αναφέρεται στο πρακτικό ότι η ΓΣ είναι του Συνδέσμου, από το περιεχόμενο προκύπτει ότι η συνεδρίαση είναι αν όχι μόνον του Ταμείου, τουλάχιστον κοινή.

τιμές να παραμείνουν ως έχουν, ο δε τιμοκατάλογος παραδίδεται σε όλα τα μέλη³⁴⁰. Ομοίως και στη ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 4.6.2003, ενόψει και της ενοποίησης των δύο συνδέσμων και ταμείων, ορίζεται ότι οι τιμές θα συνεχίσουν να ισχύουν μέχρι να ληφθεί απόφαση για αλλαγή τους³⁴¹.

237. Ο τιμοκατάλογος (καλούμενος «τιμολόγιο εκπόνησης σχεδιαγραμμάτων - τοποθέτησης υλικών στήριξης - τηλεφωνικών εγκαταστάσεων και υπευθύνων δηλώσεων») αναπροσαρμόστηκε και τέθηκε σε ισχύ από 1.7.2003³⁴². Ο ως άνω τιμοκατάλογος αναπροσαρμόστηκε εκ νέου με ομόφωνη απόφαση της ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου στις 2.2.2005³⁴³.
238. Οι τιμές του τιμοκαταλόγου ίσχυσαν στα ίδια επίπεδα και το 2006³⁴⁴. Σχετικές αναφορές για την είσπραξη του ποσού των [...]€ από τον ΣΕΗΕΙΗ και την επιστροφή ποσοστού στο μέλος και για την ισχύ τιμοκαταλόγου ελαχίστου κόστους για την τοποθέτηση κιβωτίων ΔΕΗ περιλαμβάνονται στη Γ.Σ. του ΣΕΗΕΙΗ της 6.2.2006, αλλά και στην ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 13.11.2006³⁴⁵, οι οποίες είναι ενδεικτικές όχι μόνον της επιβολής ενιαίων κατώτατων τιμών, αλλά και της καθολικής εφαρμογής τους και στην πράξη. Νέα αναπροσαρμογή του τιμοκαταλόγου έλαβε χώρα με ομόφωνη απόφαση της κοινής ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου και του ΣΕΗΕΙΗ την 4.11.2009, με ισχύ των νέων τιμών από 1.1.2010, προς το σκοπό εναρμόνισης και συμφωνίας με την απόφαση της Συνέλευσης του Περιφερειακού Κλιμακίου Ηπείρου με τη συμμετοχή των Συνδέσμων Ηπείρου, [...], [...], [...], [...] και [...], η οποία πραγματοποιήθηκε στις 26.6.2009 στη Λευκάδα ενώ ο νέος τιμοκατάλογος επρόκειτο να πλαστικοποιηθεί και να αποσταλεί στα μέλη έως το τέλος της χρονιάς³⁴⁶. Πράγματι, ο τιμοκατάλογος αναπροσαρμόστηκε με ισχύ από 1.7.2010³⁴⁷.
239. Εν συνεχεία, στις αρχές του 2012, συζητείται στα πλαίσια του Δ.Σ.³⁴⁸ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου και τίθεται σε πρόταση προς την επερχόμενη Γ.Σ. η αναπροσαρμογή των

³⁴⁰ Βλ. πρακτικό ΓΣ υπ' αριθ. 10 της 5.2.2003.

³⁴¹ Βλ. πρακτικό ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων- Ηπείρου υπ' αριθ. 11 της 4.6.2003, που προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. 5206/22.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων.

³⁴² Μάλιστα ο τιμοκατάλογος αυτός διανέμεται στα μέλη κατά τη ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 16.7.2003 (βλ. πρακτικό υπ' αριθ. 12), για τον οποίο ο [...] επισημαίνει ότι χωρίς τα παραστατικά αυτά δεν θα πραγματοποιείται θεώρηση στα γραφεία του συνδέσμου. Η φράση αυτή είναι ενδεικτική δεσμευτικού χαρακτήρα του τιμοκαταλόγου και των ενεργειών για τη συμμόρφωση με αυτόν.

³⁴³ Βλ. το σχετικό πρακτικό της από 2.2.2005 ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου (πρακτικό υπ' αριθ. 15). Είχε προηγηθεί σχετική πρόταση από το ΔΣ κατά τη συνεδρίασή του της 20.1.2005 (βλ. το υπ' αριθ. 32/20.1.2005 πρακτικό ΔΣ).

³⁴⁴ Βλ. το πρακτικό ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων -Ηπείρου υπ' αριθ. 34/23.1.2006..

³⁴⁵ Βλ. σχετικά το πρακτικό ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων- Ηπείρου υπ' αριθ. 19/13.11.2006.

³⁴⁶ Βλ. τα πρακτικά ΓΣ της 4.11.2009 και το πρακτικό ΔΣ της 14.9.2009 (πρακτικό υπ' αριθ. 2) του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων- Ηπείρου.

³⁴⁷ Ο εν λόγω τιμοκατάλογος συνελέγη και κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στα γραφεία του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου στις 10.1.2013, ενώ προσκομίστηκε και με την υπ' αριθ. πρωτ. 4539/14.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου.

³⁴⁸ Πρόκειται για την συνεδρίαση της 19.1.2012 (βλ. πρακτικό υπ' αριθ. 67/19.1.2012), κατά την οποία αναφέρεται ότι τα μέλη ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου, αλλά και του ΣΕΗΕΙΗ, εφόσον ήταν όλοι παρόντες στη σύσκεψη του Περιφερειακού Κλιμακίου στις 18 Δεκεμβρίου 2011, στα Λιθαρίτσια, συζήτησαν τα αποτελέσματα της σύσκεψης και αποφάσισαν ομόφωνα για τις μετρήσεις των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που θα γίνονται από τα μέλη, και ότι στο σχετικό εκδιδόμενο παραστατικό (ΑΠΥ ή ΤΠΥ), εκτός από την εκπόνηση σχεδίων κ.α. θα υφίσταται και η χρέωση των μετρήσεων. Η κοστολόγηση των μετρήσεων θα είναι υποχρεωτική, θα εκδίδεται από το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου γραμμάτιο είσπραξης και το ποσό θα επιστρέφεται εξ ολοκλήρου στα μέλη χωρίς καμία κράτηση. Αποφασίστηκαν επίσης συγκεκριμένα ποσά ανά κατηγορία για τη

ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών, με πρόταση συγκεκριμένων ποσών κλιμακούμενων ανά παροχή φάσης. Περαιτέρω, το ζήτημα της ένταξης των μετρήσεων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων στον τιμοκατάλογο συζητείται διεξοδικά³⁴⁹ από την από 8.2.2012 κοινή ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου, ενώ κατά τη διάρκεια της συζήτησης επισημαίνεται³⁵⁰ ότι η τιμή θα είναι ελάχιστη και ότι οι ηλεκτρολόγοι μπορούν να χρεώσουν παραπάνω, καθώς τα χρήματα θα τα εισπράττει το σωματείο για να ελέγχεται η είσπραξη από όλους του ίδιου ποσού. Αυτό αναδεικνύει ιδιαιτέρως το χαρακτήρα της συμμετοχής του σωματείου στον εν λόγω τριμερή μηχανισμό καταβολής είσπραξης της αμοιβής ως μεθόδου επιτήρησης της συμμόρφωσης των μελών με την απόφαση του Συνδέσμου και του Ταμείου Αρωγής για ενιαίο καθορισμό αμοιβών. Στο αντίστοιχο πρακτικό ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ (υπ' αριθ. 20/8.2.2012), υπάρχει σχετική αναφορά του [...] του ΣΕΗΕΙΗ περί του ότι οι αμοιβές περνάνε από το σωματείο για να έχουν όλοι τις ίδιες τιμές και να μην υπάρχει ανταγωνισμός σε αυτά³⁵¹.

240. Στην εν λόγω ΓΣ της 8.2.2012 αποφασίσθηκε η εισαγωγή νέου άρθρου στο καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου με τίτλο «Αμοιβή για τη μέτρηση ηλεκτρικών εγκαταστάσεων». Σε σχετική ερώτηση³⁵² για το εάν αυτές οι τιμές είναι οι κατώτατες, η απάντηση είναι καταφατική, ενώ επισημαίνεται³⁵³ ότι εάν θεωρεί κάποιος συνάδελφος ότι κοστίζει περισσότερο, θα το αναγράφει στην απόδειξη. Χαρακτηριστική, επίσης, του υποχρεωτικού χαρακτήρα που έχουν οι εν λόγω τιμές και των μέτρων συμμόρφωσης με τις τιμές αυτές που υιοθετεί ο Σύνδεσμος είναι και η αναφορά του [...] του ΣΕΗΕΙΗ, [...] ότι αυτή είναι η απόφαση της ΓΣ και ότι σε περίπτωση σχεδίου χωρίς μέτρηση δεν θα γίνεται η θεώρηση από το Σύνδεσμο και ότι πρέπει όλοι να δεσμευτούν και να το τηρήσουν. Τέλος, διευκρινίζεται ότι θα καταρτισθεί πρώτα ο τιμοκατάλογος και ότι τα μέλη θα ενημερωθούν εγγράφως πιθανόν από 1^η Μαρτίου 2012.
241. Οι εν λόγω αμοιβές που συζητήθηκαν υιοθετήθηκαν από το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηλείου, όπως προκύπτει από τον τιμοκατάλογο, με ισχύ από 1.3.2012³⁵⁴. Έκτοτε ο τιμοκατάλογος δεν έχει αναπροσαρμοσθεί, αλλά ενόψει του ότι οι τιμοκατάλογοι ισχύουν έως την αναπροσαρμογή ή κατάργησή τους, εξακολουθούν να ισχύουν και να εφαρμόζονται από τα μέλη και να παράγουν τα αποτελέσματά τους³⁵⁵ (με τη διαφορά ότι απλώς δεν λαμβάνει χώρα κατάθεση στα γραφεία του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής, αλλά στον ίδιο τον ηλεκτρολόγο).

χρέωση των μετρήσεων, αλλά και η τροποποίηση του καταστατικού με την προσθήκη άρθρου για τη μέτρηση ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, ενώ οι αποφάσεις του ΔΣ τέθηκαν στη ΓΣ για έγκριση. Το εν λόγω ζήτημα είχε συζητηθεί και κατά την συνεδρίαση ΔΣ του ΣΕΗΕΙΗ της 28.11.2011 και αποφασίσθηκε ομόφωνα να επικοινωνήσει το ΔΣ με τον υπεύθυνο του περιφερειακού κλιμακίου και την ΠΟΣΕΗ σχετικά με την κοστολόγηση της ΥΔΕ.

³⁴⁹ Βλ. σχετικά το υπ' αριθ. 29/8.2.2012 πρακτικό ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου.

³⁵⁰ Από τον [...].

³⁵¹ Επισημαίνεται ότι η εν λόγω ΓΣ είναι κοινή, ενώ έχουν συνταχθεί δύο διαφορετικά πρακτικά από το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων- Ηλείου.

³⁵² Από τον [...].

³⁵³ Από τον [...].

³⁵⁴ Ο τιμοκατάλογος προσκομίσθηκε από το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου με την υπ' αριθ. πρωτ. 4539/14.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων, αλλά συνελήγη και κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από τη ΓΔΑ στα γραφεία του Συνδέσμου και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου στις 10.1.2013.

³⁵⁵ Βλ. και απόφαση ΕΑ 563/2013 (καρτέλ πτηνοτροφίας), σκ. 235 και 244. Βλ. και απόφαση ΔΕΕ της 30.05.2013, C-70/ 12 P, Quinn Barlo κ.λπ. κατά Επιτροπής σκ. 40, και απόφαση ΔΕΚ της 03.07.1985, 243/83, Binon, σκ. 17.

242. Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι η έμπρακτη εφαρμογή της απόφασης καθορισμού τιμών δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη στοιχειοθέτηση του πραγματικού της διάταξης του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- 3959/2011, εντούτοις στην υπό κρίση περίπτωση επιβεβαιώνεται και η εκτέλεση και εφαρμογή των αποφάσεων καθορισμού τιμών. Σχετικά αναφέρονται οι οικονομικοί απολογισμοί του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου των ετών 2000-2013³⁵⁶, στα έσοδα των οποίων γίνεται ρητή μνεία στο πλήθος των ΥΔΕ που εκπονήθηκαν και λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών που εκτελέστηκαν, ήτοι υπευθύνων δηλώσεων, τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, τοποθέτηση υλικών στήριξης με αναφορά της τιμής που ισχύει και επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση, τα δε έσοδα ανά περίπτωση προκύπτουν ως το γινόμενο του πλήθους των ΥΔΕ ή των λοιπών εργασιών με την οριζόμενη για κάθε περίπτωση τιμή.
243. Ενδεικτικές της έμπρακτης υιοθέτησης και καθολικής εφαρμογής των ενιαίων τιμών, αλλά και της επίγνωσης για τα αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα στις τιμές του εφαρμοζόμενου συστήματος, του σκοπού αλλά και της προώθησης των σχετικών συντεχνιακών συμφερόντων του κλάδου, είναι και οι συζητήσεις που γίνονται στις Γ.Σ. του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου μετά την διενέργεια του ελέγχου από την ΓΔΑ στα γραφεία του Συνδέσμου και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου στις 10.1.2013 κατά τις οποίες γίνεται ρητή αναφορά στην σε γνώση των μελών ύπαρξη ενιαίων ή/ και κατώτερων τιμών, αλλά και την τήρηση αυτών από όλους, που αποτελούσε και το λόγο για την ύπαρξη του μηχανισμού αυτού^{357, 358}. Από τη σχετική συζήτηση προκύπτει και η πρόθεση συνέχισης της παράβασης αλλά και σχέδιο για τη συγκάλυψη αυτής, ενώ το ζήτημα των ενιαίων τιμών εξακολουθεί να απασχολεί τα μέλη του Συνδέσμου και στις μετέπειτα συνελεύσεις του Συνδέσμου. Έτσι τόσο στην ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ της 8.3.2015 όσο στην ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ της 31.1.2016 γίνεται αναφορά στην αστική εταιρία του Ηρακλείου ως πρότυπο για τη συνέχιση της ενιαίας τιμολόγησης των σχεδίων και των εργασιών κ.λπ. που, κατά τις εκτιμήσεις τους, εκφεύγει της αρμοδιότητας ελέγχου της Επιτροπής Ανταγωνισμού (μηχανισμός καταστρατήγησης)³⁵⁹.
244. Σημειώνεται επίσης ότι στη ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 31.1.2016³⁶⁰ αποφασίζεται η διανομή του τακτικού αποθεματικού του Ταμείου των ετών 2012-2013 και 2014

³⁵⁶ Βλ. τα πρακτικά ΓΣ υπ' αριθ. 10/5.2.2003, 14/19.1.2004, 15/2.2.2005, 16/6.2.2006, 20/29.1.2007, 21/28.1.2008, 23/29.1.2009, 25/25.1.2010, 26/26.1.2011, 29/8.2.2012, 31/30.1.2013 και 33/9.1.2014 του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου. Βλ. αντιστοίχως και τα αντίστοιχα πρακτικά ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου, με τους οικονομικούς απολογισμούς των ετών 2003-2013, υπ' αριθ. 9/11.1.2001, 13/21.1.2002, 29/14.1.2004, 30/14.1.2004, 32/20.1.2005, 34/23.1.2006, 40/22.1.2007, 43/18.1.2008, 49/19.1.2009, 54/18.1.2010, 58/19.1.2011, 67/19.1.2012, 75/21.1.2013, 79/28.1.2014. Βλ. επίσης τους οικονομικούς απολογισμούς των ετών 2000-2002 και του α' εξαμήνου του έτους 2003 που προσκομίσθηκαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 5206/22.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων- Ηπείρου. Και στον απολογισμό για το έτος 1999 (πρακτικό ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων- Ηπείρου υπ' αριθ. 7 της 12.1.2000 που προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5206/22.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου) καταγράφονται τα έσοδα ανά εργασία (και σε κάθε εργασία ο αριθμός των εκτελεσθεισών εργασιών, χωρίς όμως να αναφέρεται το ποσό εκάστης εργασίας), ενώ στα έξοδα καταγράφεται η απόδοση στους δικαιούχους.

³⁵⁷ Βλ. σχετικά το υπ' αριθ. 31/30.1.2013 πρακτικό ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου.

³⁵⁸ Οι αναφορές περιέχονται στο πρακτικό ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ (βλ. πρακτικό υπ' αριθ. 22/30.1.2013).

³⁵⁹ Βλ. υπ' αρ. 27/8.3.2015 πρακτικό ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ και υπ' αρ. 28/31.1.2016 πρακτικό ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ.

³⁶⁰ Βλ. το σχετικό πρακτικό ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων- Ηπείρου υπ' αριθ. 37 της 31.1.2016, που προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5206/22.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων- Ηπείρου, αλλά και το πρακτικό ΓΣ του Ταμείου Νο 38 της 1.2.2017, που αναφέρεται στην διανομή του ποσού αυτού (ανερχόμενου στο ύψος των [...] ευρώ), και το πρακτικό Νο 39, όπου η διανομή αποτυπώνεται στον ταμειακό απολογισμό της τριετίας, επίσης προσκομισθέντα με την προαναφερόμενη επιστολή.

στα μέλη, γεγονός που επίσης αποτελεί συγκεκριμένη επιστροφή ποσών στα μέλη και συνέχιση των παραβατικών πρακτικών³⁶¹.

245. Επομένως, από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει σταθερή, αδιάλειπτη και μακρόχρονη, τουλάχιστον από το 2000, θέσπιση ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, υπεύθυνων δηλώσεων προς δήμους και τοποθέτησης υλικών, δεδομένου ότι ήδη από το 2000 υφίσταται τιμοκατάλογος ηλεκτρολογικών εργασιών, τιμές που αναπροσαρμόζονται με τους τιμοκαταλόγους των επομένων ετών συγκεκριμένων εργασιών (εκπόνησης ΥΔΕ, τοποθέτησης υλικών, τηλεφωνικών εγκαταστάσεων και υπεύθυνων δηλώσεων προς Δήμους), ενώ με την θεσμοθέτηση της νέας ΥΔΕ, προστέθηκε στον τιμοκατάλογο του 2012 και η μέτρηση των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, με αποτέλεσμα να στοιχειοθετείται η ενιαία και διαρκής παράβαση του άρθρου 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 από το Σύνδεσμο από το 1997 (με βάση τις διατάξεις των προϊσχυόντων Καταστατικών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου) και, ως προς τη συγκεκριμένη έκφανση της ανταγωνιστικής πρακτικής, τουλάχιστον από τις αρχές του 2000 (οπότε και, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, εφαρμόζεται ο τιμοκατάλογος ηλεκτρολογικών εργασιών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου) μέχρι και σήμερα, δεδομένου ότι οι τιμοκατάλογοι του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου δεν έχουν καταργηθεί ακόμη με ρητή απόφαση των οργάνων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου. Εξάλλου από την προαναφερθείσα συζήτηση στις Γ.Σ. πριν την τροποποίηση του Καταστατικού το 2013 προκύπτει ότι σκοπός των μελών δεν ήταν η διακοπή της παράβασης, αλλά η τροποποίηση του καταστατικού προκειμένου να μην εντοπισθεί παράβαση και τους καταλογιστεί πρόστιμο από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, όπως σε άλλους συνδέσμους. Γι' αυτό και συνεχίζεται το 2015 η συζήτηση επί των ενιαίων τιμών και ο [...] του Συνδέσμου επικαλείται το παράδειγμα του Συνδέσμου Ηρακλείου ως μέσου αποφυγής ελέγχου και προστίμου.

Ε.4.3.3.2. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

246. Συμπερασματικά, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι από το 1997 έως και το τέλος του 2013, οι διατάξεις ελάχιστης αμοιβής στα Καταστατικά του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου, καθώς και οι τιμοκατάλογοι ηλεκτρολογικών εργασιών που έχουν υιοθετηθεί από το 2000 και εφεξής από τις ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου για την εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, την τοποθέτηση υλικών στήριξης, τις υπεύθυνες δηλώσεις προς τους ΟΤΑ και την εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων και από το 2012 για τις μετρήσεις ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, συνιστούν αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων με αντικείμενο τον καθορισμό αμοιβών και περιορίζουν τον ανταγωνισμό και, συνεπώς, εμπίπτουν στο άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011. Η δε σχετική παράβαση εκκινεί το 1997, οπότε και ελήφθησαν οι πρώτες αποφάσεις καθορισμού αμοιβών με την εισαγωγή τους στο Καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου και διαρκεί έως σήμερα, δεδομένου ότι τόσο οι τιμοκατάλογοι ηλεκτρολογικών εργασιών εξακολουθούν υφιστάμενοι, λόγω της μη ρητής κατάργησής τους, αλλά και εξακολουθεί να λαμβάνει χώρα

Επισημαίνεται ότι και στη ΓΣ της 1.2.2017 του Ταμείου Αρωγής γίνεται πρόταση από το [...] για διανομή των χρημάτων του αποθεματικού, χωρίς όμως να ληφθεί σχετική απόφαση από τη ΓΣ.

³⁶¹ Κατά τη σχετική δυνατότητα που παρέχεται δυνάμει του άρθρου 8 του ισχύοντος Καταστατικού του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου.

διανομή χρημάτων στα μέλη με τη σχετική απόφαση ΓΣ της 31.1.2016, για την οποία έγινε λόγος ανωτέρω, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι παράνομες πρακτικές εξακολουθούν υφιστάμενες.

247. Οι ανωτέρω αναφερόμενες διατάξεις των Καταστατικών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου των ετών 1997-2013, οι αποφάσεις του ΣΕΗΕΙΗ περί αναπροσαρμογής των ποσών για την μελέτη και εκπόνηση ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και οι τιμοκατάλογοι συγκεκριμένων ηλεκτρολογικών εργασιών από το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου (για τις ανωτέρω αναφερόμενες ηλεκτρολογικές εργασίες), αποφάσεις και τιμοκατάλογοι που υιοθετήθηκαν σε εκτέλεση και των σχετικών καταστατικών διατάξεων, καθώς και οι αποφάσεις για την αναπροσαρμογή τους, συνιστούν επάλληλες, απαγορευμένες αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, και από τη φύση τους, όπως εκτέθηκε και ανωτέρω, περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές. Στοιχειοθετούν, ως σύνολο, μία ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011, καθώς όλες επιδιώκουν έναν κοινό σκοπό και έχουν κοινό αντικείμενο, την τήρηση ενιαίων τιμών από τα μέλη τους κατά την παροχή των υπηρεσιών και συνιστούν έκφραση ενιαίου, συνολικού και στοχευμένου σχεδίου και στο πλαίσιο αυτό κάθε μία εκ των ανωτέρω επιμέρους αποφάσεων συνιστά τμήμα της ενιαίας στρατηγικής τους και όλες συμβάλλουν, μέσω του συνδυαστικού τους αποτελέσματος, στην επίτευξη ενός κοινού, αντίθετου προς τον ανταγωνισμό, σκοπού.
248. Οι εξετασθείσες πρακτικές παρουσιάζουν επίσης άμεση σχέση, δεδομένου ότι η έκδοση των τιμοκαταλόγων λαμβάνει χώρα σε εκτέλεση των σχετικών καταστατικών διατάξεων, ενώ εξάλλου αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και δη πρωτευόντως στην εξάλειψη του ανταγωνισμού επί των αμοιβών παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών μέσω κυρίως του καθορισμού του ύψους των αμοιβών των ηλεκτρολόγων για τις ρητά οριζόμενες τόσο στο καταστατικό όσο και στους τιμοκαταλόγους ηλεκτρολογικές εργασίες, ανεξαρτήτως ανταγωνιστικών πιέσεων, σε προκαθορισμένα μεταξύ των μελών του συνδέσμου επίπεδα. Περαιτέρω, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει εφαρμογή στην πράξη των εν λόγω πρακτικών του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου και ιδίως η αδιάλειπτη εφαρμογή των ελάχιστων αμοιβών των ηλεκτρολόγων μέσω της εφαρμοζόμενης διαδικασίας καταβολής των ποσών και των αμοιβών και απόδοσης αυτών στα μέλη που προβλεπόταν στο καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου. Συνεπώς, όλα τα στοιχεία συγκλίνουν προς μία ενιαία, συνεχή, μακροχρόνια παράβαση με μοναδικό στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, μέσω του καθορισμού τιμών.
249. Οι επιμέρους προεκτεθείσες πρακτικές συνδέονται στενά μεταξύ τους, τελούν σε σχέση χρονικής και λογικής αλληλουχίας μεταξύ τους και εμπίπτουν στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδίου νόθευσης του ανταγωνισμού. με έναν και τον αυτό οικονομικό σκοπό: τη νόθευση της εξέλιξης των τιμών³⁶².

³⁶² Βλ. απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 328.

Ε.4.4.1. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΑΡΟΥ

Ε.4.4.1 Καθορισμός τιμών

Ε.4.4.1.1. Ρήτρες καθορισμού τιμών στο Καταστατικό του ΣΕΗΠΑ, αποφάσεις ΓΣ/ΔΣ για ελάχιστες υποχρεωτικές αμοιβές και απόφαση τιμοκαταλόγου εργασιών

250. Το Καταστατικό του ΣΕΗΠΑ περιελάμβανε, από τη θέσπισή του και έως την πρόσφατη τροποποίησή του το 2017, διατάξεις εγκαθιδρύουσες την υποχρέωση των μελών του να τηρούν τις καθορισμένες από τον ΣΕΗΠΑ τιμές. Συγκεκριμένα, στους σκοπούς του Συνδέσμου ήδη από το ιδρυτικό Καταστατικό, περιλαμβανόταν και η επιβολή προς τα μέλη της εφαρμογής του ενιαίου τιμολογίου που εγκρίνει η ΓΣ (άρθρο 2 παρ. 7 του Καταστατικού του ΣΕΗΠΑ), ενώ η τήρηση του τιμολογίου αποτελούσε και υποχρέωση των μελών (άρθρο 8 παρ. 9 του προϊσχύοντος Καταστατικού του ΣΕΗΠΑ).
251. Σε συνέχεια των ως άνω διατάξεων, οι οποίες υφίσταντο ήδη από το αρχικό καταστατικό του ΣΕΗΠΑ του 1991³⁶³, με την τροποποίηση του Καταστατικού κατά το έτος 2002³⁶⁴ εισήχθη και νέο άρθρο για την ενιαία ρύθμιση των αμοιβών που εισπράττονται από τα μέλη για την εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων ηλεκτροδότησης (δηλ. εκπόνηση ΥΔΕ), για την «τοποθέτηση υλικών στήριξης» (άλλως, «στήριξη υλικών ΔΕΗ»), για την «εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων» και «για έλεγχο και χορήγηση υπεύθυνων δηλώσεων καλής λειτουργίας εγκαταστάσεων για πυρασφάλεια καταστημάτων» (άλλως, «υπεύθυνη δήλωση για Πυροσβεστική, Αστυνομία και Δήμο») ορίζοντας ρητά κατώτατο ποσό αμοιβής για την εκπόνηση ΥΔΕ και τη στήριξη υλικών ΔΕΗ και περιγράφοντας αναλυτικά και την διαδικασία είσπραξης. Συγκεκριμένα, το άρθρο 24 Α και Β του Καταστατικού του έτους 2002 (που ίσχυε έως την πρόσφατη τροποποίηση του Καταστατικού το 2017), καθόριζε ρητώς συγκεκριμένες τιμές για την εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων ηλεκτροδότησης και την τοποθέτηση υλικών στήριξης, διευκρινίζοντας ότι τα ποσά αυτά μπορούν να αυξομειώνονται με απόφαση του Δ.Σ. του Συνδέσμου και έγκριση της Γενικής Συνέλευσης. Πρόκειται για καθορισμό από το Σύνδεσμο (κατώτατης) αμοιβής που αφορά στις υπηρεσίες που παρέχει ο ηλεκτρολόγος – μέλος της ένωσης, ο οποίος απαγορεύεται³⁶⁵. Πρόκειται για ποσό το οποίο επιβαρύνει τον πελάτη του ηλεκτρολόγου, από τον οποίο το εισπράττει ο ηλεκτρολόγος και στη συνέχεια μέρος του αποδίδει στον Σύνδεσμο, ενώ ο μηχανισμός αυτός κατά κανόνα λειτουργεί ως δικλείδα για την επιτήρηση, συμμόρφωση και εφαρμογή των ενιαίων τιμών από όλα τα μέλη των ενώσεων. Ο εν λόγω μηχανισμός επιβεβαιώνεται και από τον [...] του ΣΕΗΠΑ στην ανωμοτί κατάθεσή του³⁶⁶.
252. Οι ως άνω διατάξεις του Καταστατικού, οι οποίες όπως προαναφέρεται, ίσχυαν έως το 2017, καταδεικνύουν την σαφή βούληση του ΣΕΗΠΑ για την ρύθμιση και τον καθορισμό της επαγγελματικής δραστηριότητας των μελών του και συγκεκριμένα για τον καθορισμό των

³⁶³ Το αρχικό καταστατικό του Συνδέσμου Πάρου υπεγράφη τον Δεκέμβριο του 1991 και καταχωρήθηκε στα αρμόδια βιβλία του Πρωτοδικείου Σύρου τον Ιούλιο του 1992.

³⁶⁴ Το τροποποιημένο καταστατικό υπεγράφη τον Ιανουάριο του έτους 2002 και καταχωρήθηκε στα αρμόδια βιβλία του Πρωτοδικείου Σύρου τον Οκτώβριο του ίδιου έτους.

³⁶⁵ Βλ. στο πλαίσιο αυτό και την ΕΑ 512/VI/ 2010, σκ. 154.

³⁶⁶ Η ανωμοτί κατάθεση ελήφθη στις 19.6.2014 στα γραφεία του ΣΕΗΠΑ κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου.

αμοιβών τους, συνιστώντας ως εκ τούτου απαγορευμένη απόφαση ένωσης επιχειρήσεων, με σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά το άρθρο 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011.

253. Οι διατάξεις αυτές του Καταστατικού του ΣΕΗΠΑ έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, υπό την έννοια ειδικότερα του καθορισμού των κατώτατων αμοιβών που λαμβάνουν τα μέλη του ΣΕΗΠΑ για την εκπόνηση ΥΔΕ και την τοποθέτηση υλικών στήριξης. Εν προκειμένω, από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει επιπλέον και η μακροχρόνια εφαρμογή των εν λόγω αποφάσεων της ένωσης επιχειρήσεων στην πράξη. Η θέσπιση των προαναφερόμενων διατάξεων του Καταστατικού εδραιώνει τη συντεχνιακή λογική και την πρακτική των ενιαίων τιμών στον κλάδο, και οδηγεί στην εναρμόνιση και το συντονισμό των αμοιβών των μελών του Συνδέσμου στρεβλώνοντας τον ανταγωνισμό και πλήττοντας την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία της αγοράς. Ειδικότερα, πλήττεται η δυνατότητα ελεύθερης διαπραγμάτευσης των αμοιβών μεταξύ του ηλεκτρολόγου και του ενδιαφερόμενου καταναλωτή, αφαιρώντας από τον τελευταίο το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής μεταξύ πολλών εναλλακτικών λύσεων και ιδίως μεταξύ της πλέον συμφέρουσας οικονομικά πρότασης, ενώ αίρεται η ανταγωνιστική πίεση ως προς τις τιμές. Ο αναλυτικά περιγραφόμενος τρόπος είσπραξης των αμοιβών από τον Σύνδεσμο στην ουσία λειτουργεί ως μέσον εξασφάλισης της εφαρμογής (τήρησης) των αμοιβών από το σύνολο των μελών του Συνδέσμου.
254. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω διατάξεις του Καταστατικού αφενός περί τήρησης του εγκεκριμένου τιμολογίου ηλεκτρολογικών εργασιών και αφετέρου περί ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών α) εκπόνησης σχεδιαγράμματος ΥΔΕ και β) για την «τοποθέτηση υλικών ΔΕΗ - στήριξης ηλεκτρικής εγκατάστασης» αποτελούν διατάξεις ενός δεσμευτικού κειμένου και συνιστούν, κατά τα ανωτέρω, αποφάσεις ένωσης επιχειρήσεων, αφ' εαυτών παράνομες ως αντικείμενες στο άρθρο 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011. Η σχετική ενιαία και διαρκής παράβαση εκκινεί από τις 1.12.1991, οπότε και θεσπίστηκε το αρχικό καταστατικό του Συνδέσμου που περιείχε τη διάταξη περί τήρησης τιμολογίου (η διάταξη περί τήρησης ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής α) για την εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων ΥΔΕ και β) για την «τοποθέτηση υλικών ΔΕΗ - στήριξης ηλεκτρικής εγκατάστασης» ίσχυσε από τις 27.1.2002³⁶⁷, οπότε και τροποποιήθηκε το Καταστατικό του Συνδέσμου και προστέθηκε το επίμαχο άρθρο 24^α). Η εν λόγω επιμέρους πρακτική διαρκεί μέχρι τις 15.3.2017, οπότε και με την πρόσφατη τροποποίηση του Καταστατικού του ΣΕΗΠΑ, οι παραβατικές διατάξεις απαλείφθηκαν από το κείμενο του Καταστατικού³⁶⁸.
255. Τα όργανα του ΣΕΗΠΑ έλαβαν, σε συνέχεια και των ανωτέρω καταστατικών διατάξεων, και εφάρμοσαν ήδη από το 1993 αποφάσεις περί ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών σε διάφορες κατηγορίες αμοιβών, και, πιο συγκεκριμένα, αμοιβές εκπόνησης ΥΔΕ, τοποθέτησης υλικών στήριξης και υπεύθυνης δήλωσης προς Πυροσβεστική και τηλεφωνικών σχεδιαγραμμάτων, όπως αποδεικνύεται από τις συζητήσεις σε επίπεδο ΓΣ και ΔΣ³⁶⁹ και από τις αποφάσεις αναπροσαρμογής αυτών.

³⁶⁷ Καταχωρήθηκε στα αρμόδια βιβλία του Πρωτοδικείου Σύρου τον Οκτώβριο του έτους 2002.

³⁶⁸ Βλ. το κείμενο του καταστατικού, όπως αυτό τροποποιήθηκε το 2017.

³⁶⁹ Βλ. το έγγραφο με τίτλο «Δραστηριότητες του Συνδέσμου μετά την Γ.Σ. που έγινε στις 28/11/99 στην αίθουσα του Αρχιλοχου» όπου αναφέρεται «2.Επιστολή σε όλους τους σ. να ενημερώνουν τους πελάτες τους ότι από 1/1/00 το πιστοποιητικό [...] θα είναι [...] δρχ», καθώς και «4.Αποστολή κάθε 2 μήνες σε όλα τα μέλη καταστάσεις με όλα τα θεωρημένα πιστοποιητικά [...]».

256. Πρώτα καθορίστηκε η τιμή θεώρησης των σχεδίων ΥΔΕ, στην πρώτη Γ.Σ. του ΣΕΗΠΑ που έλαβε χώρα στις 7.2.1993. Το ζήτημα της τιμολόγησης των ΥΔΕ επανέρχεται εκ νέου αρχικώς στο Δ.Σ.³⁷⁰ στις 22.9.1999, στο ΔΣ της 17.11.1999, το οποίο και αποφάσισε να τεθεί στην επερχόμενη Γ.Σ. της 28.11.1999, κατά την οποία ελήφθη απόφαση αύξησης του καταβαλλόμενου κατά τη θεώρηση της ΥΔΕ ποσού σε [...] δρχ. με ισχύ από 1.1.2000 και η χρέωση για πρώτη φορά της «στήριξης υλικών ΔΕΗ» και της «υπεύθυνης δήλωσης για Πυροσβεστική, Αστυνομία και Δήμο» επίσης σε [...] δρχ.
257. Το εν λόγω ποσό για την εκπόνηση ΥΔΕ ενσωματώνει ελάχιστη υποχρεωτική αμοιβή των ηλεκτρολόγων για την εκπόνηση των ΥΔΕ, ορισθείσα από τον ΣΕΗΠΑ, μολονότι αναφέρεται από τον ΣΕΗΠΑ ως τιμή θεώρησης, καθώς η χρέωση αφορά στις επαγγελματικές δραστηριότητες των μελών της ένωσης και εισπράττεται από τους καταναλωτές, ενώ το μεγαλύτερο μέρος του επιστρέφεται στους ηλεκτρολόγους (όπως αποφασίστηκε το 1999 και όπως αποφασίσθηκε εν προκειμένω να ανέλθει στο ποσό των [...] δρχ.). Και οι αμοιβές για τις τοποθετήσεις υλικών στήριξης και τις υπεύθυνες δηλώσεις προς Πυροσβεστική, Αστυνομία και Δήμο, ως προς τις οποίες τα εισπραττόμενα ποσά επιστρέφονται στα μέλη του ΣΕΗΠΑ στο σύνολό τους, αποτελούν αντιστοίχως ελάχιστες υποχρεωτικές αμοιβές, ορισθείσες από τον ΣΕΗΠΑ, κατά παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού.
258. Κατά το Δ.Σ. της 19.1.2000 αποφασίσθηκε να σταλεί σχετική επιστολή στα μέλη του ΣΕΗΠΑ (για την ενημέρωση από τα μέλη των πελατών τους για τις αμοιβές αυτές) ενώ εκδόθηκε και ενημερωτική ανακοίνωση για τις νέες τιμές στις 21.1.2000 από το Δ.Σ. προς τα μέλη. Σχετικές αποφάσεις για τις αμοιβές για τις ως άνω ηλεκτρολογικές εργασίες και ειδικότερα για τη διαδικασία είσπραξης και επιστροφής ποσών στα μέλη λαμβάνονται και στις συνεδριάσεις της 19.1.2000 και της 12.2.2001. Η ως άνω απόφαση «επικυρώνεται» εν συνεχεία και με την εισαγωγή του άρ. 24α κατά την τροποποίηση του καταστατικού του ΣΕΗΠΑ το έτος 2002 και σε εφαρμογή των προαναφερθεισών καταστατικών πλέον διατάξεων και της σχετικής πρόβλεψης για αναπροσαρμογή των αμοιβών με απόφαση ΔΣ και έγκριση από τη ΓΣ ελήφθη σχετική απόφαση αναπροσαρμογής της αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ και τοποθέτησης υλικών στήριξης ([...])€ από τη Γ.Σ. της 23.6.2004 και νέα αναπροσαρμογή της αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ ([...])€ στη ΓΣ της 7.2.2010, η οποία και κοινοποιήθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 392/11.3.2010 ανακοίνωση του Δ.Σ. προς τα μέλη του ΣΕΗΠΑ³⁷¹.
259. Νέα απόφαση ελήφθη επίσης από την Γ.Σ. της 29.1.2012 για την εκπόνηση ΥΔΕ σε εργοταξιακές παροχές ([...])€ και νέες εγκαταστάσεις και επανελέγχους οικιών και καταστημάτων ([...])€³⁷². Οι ελάχιστες τιμές εξακολουθούν να εφαρμόζονται, όπως προκύπτει από σχετικές αναφορές με προτροπή για την τήρησή τους στη Γ.Σ. της 24.11.2013³⁷³.

³⁷⁰ Είχε συζητηθεί και στο Δ.Σ. της 15.1.1997, οπότε αποφασίσθηκε αύξηση του ποσού θεώρησης σε [...] δρχ.

³⁷¹ Ποσό που παρέμεινε σταθερό με σχετική απόφαση της ΓΣ της 18.12.2011.

³⁷² Σχετικές συζητήσεις λαμβάνουν χώρα και στα πλαίσια των από 11.10.2012 και 31.1.2013 συνεδριάσεων ΔΣ.

³⁷³ Επισημαίνεται ότι κατά την Γ.Σ. της 3.3.2013 αναγιγνώσκεται το ενημερωτικό δελτίο της ΠΟΣΕΗ της 17.1.2013, στο οποίο αναφέρεται ότι απαγορεύεται στα σωματεία να προτείνουν συγκεκριμένες τιμές για τις εργασίες και τα πιστοποιητικά (υπ' αριθ. πρωτ. 21/17.1.2013 ενημερωτικό δελτίο της ΠΟΣΕΗ (ΕΦ3, εκτύπωση από ηλεκτρονικό υπολογιστή) με θέμα τους επιτόπιους ελέγχους της Επιτροπής Ανταγωνισμού που πραγματοποιήθηκαν στις 10.1.2013. Πέραν του ανωτέρω από 17.1.2013 ενημερωτικού δελτίου, συνελήθη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στις 19.6.2014 στα γραφεία του ΣΕΗΠΑ και το υπ' αριθ. πρωτ. 153/28.02.2014 ενημερωτικό δελτίο της ΠΟΣΕΗ (ΕΦ1 εκτύπωση από ηλεκτρονικό υπολογιστή) προς τους Συνδέσμους μέλη

260. Από τα ανωτέρω προκύπτει η σταθερή και καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του ΣΕΗΠΑ θέσπιση ελάχιστων αμοιβών οι οποίες μάλιστα αναπροσαρμόζονταν με την πάροδο των ετών, με αποφάσεις της Γ.Σ. του ΣΕΗΠΑ α) εκπόνησης ΥΔΕ, β) τοποθέτησης υλικών στήριξης και γ) εκπόνησης σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων ή για έλεγχο και χορήγηση υπεύθυνων δηλώσεων καλής λειτουργίας εγκαταστάσεων για πυρασφάλεια καταστημάτων, οι οποίες θεσπίστηκαν για πρώτη φορά με την Γ.Σ. της 28.11.1999 με ισχύ από 1.1.2000 μέχρι και σήμερα.
261. Σημειωτέον δε -και παρά το γεγονός ότι δεν απαιτείται για την θεμελίωση της παράβασης- ότι η κατώτατη τιμή για την εκπόνηση ΥΔΕ και την στήριξη και τοποθέτηση υλικών εφαρμοζόταν από το σύνολο των μελών του Συνδέσμου Πάρου δεδομένης της εφαρμοζόμενης διαδικασίας είσπραξης των αμοιβών από το Σύνδεσμο και επιστροφής των ποσών στο τέλος τους έτους στους ηλεκτρολόγους. Αυτό προκύπτει από το καταστατικό, τα πρακτικά Δ.Σ.³⁷⁴, την ανωμοτί κατάθεση του [...] του ΣΕΗΠΑ, [...] ³⁷⁵, τον οικονομικό απολογισμό του Συνδέσμου ³⁷⁶ για τα έτη 1999, 2000 και 2001 και από τις καταστάσεις έκδοσης πιστοποιητικών και στήριξης υλικών τεσσάρων μελών του ΣΕΗΠΑ για τα έτη 2004 έως 2008 που ελήφθησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στις 19.6.2014 στα γραφεία του ΣΕΗΠΑ ³⁷⁷.
262. Περαιτέρω, η υιοθέτηση τιμοκαταλόγου εργασιών απασχολεί το ΣΕΗΠΑ και τα μέλη του ήδη από την ίδρυση του ΣΕΗΠΑ. Πέραν της ρητής αναφοράς περί της τήρησης του εγκεκριμένου από την Γ.Σ. ενιαίου τιμολογίου ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων, που αποτελεί τόσο σκοπό του Συνδέσμου όσο και υποχρέωση των μελών ήδη στο αρχικό καταστατικό του ΣΕΗΠΑ το 1992 και που περιλαμβάνεται ακόμη και στην αίτηση εγγραφής στο Σύνδεσμο που υπογράφει το υποψήφιο μέλος, η αναπροσαρμογή του τιμοκαταλόγου αποτέλεσε θέμα συζήτησης στην πρώτη Γ.Σ. του Συνδέσμου στις 7.2.1993, στην οποία μάλιστα ελήφθη και απόφαση αύξησης των τιμών του «υπάρχοντος» τιμοκαταλόγου.
263. Επιπλέον, όπως προκύπτει από τα πρακτικά των συλλογικών οργάνων του ΣΕΗΠΑ, το ζήτημα του τιμοκαταλόγου εργασιών συζητείται στη Γ.Σ. της 30.1.1994, στη Γ.Σ. της 7.5.1995 (αναφορά περί αποστολής αναλυτικού τιμοκαταλόγου έτους 1995 σε όλα τα μέλη), στη Γ.Σ. της 27.1.2002, ενώ στα γραφεία του ΣΕΗΠΑ κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στις 19.6.2014 εντοπίστηκε και συνελέγη αντίγραφο τιμοκαταλόγου έτους 2002, καθώς και τιμοκατάλογος με «προτεινόμενες» τιμές του έτους 2006 ³⁷⁸, ο τελευταίος προφανώς εκδοθείς σε

της, σχετικά με τον ενημερωτικό οδηγό της Επιτροπής Ανταγωνισμού για τις ενώσεις επιχειρήσεων, στο δε πλαίσιο του εγγράφου αυτού αποφασίζεται από τη Γ.Σ. να υπάρχει παραστατικό μόνον της εισφοράς των μελών προς τον Σύνδεσμο, ενώ αποφασίζεται επίσης το ύψος της εισφοράς από [...]€ να αυξηθεί στα [...]€.

³⁷⁴ Ενδεικτικά και συμπληρωματικά των ανωτέρω, αναφέρονται τα πρακτικά Δ.Σ. των 19.1.2000, 12.2.2001, 9.5.2001, 4.1.2008, 11.10.2012 και 8.7.2013, στα οποία γίνονται αναφορές για την επιστροφή χρημάτων στους ηλεκτρολόγους από τα πιστοποιητικά ή την εκπόνηση ΥΔΕ.

³⁷⁵ Κατά την ανωμοτί κατάθεσή του, η οποία δόθηκε κατά την διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου στις 19.6.2014 στα γραφεία του ΣΕΗΠΑ.

³⁷⁶ Εκτύπωση ηλεκτρονικού αρχείου από τον Η/Υ [...] του Συνδέσμου.

³⁷⁷ Πρόκειται για τα μέλη [...], [...], [...] (πρώην [...] του ΣΕΗΠΑ) και [...] (νυν [...] του ΣΕΗΠΑ). Από τις εν λόγω καταστάσεις προκύπτει η ομοίμορφη τήρηση των ορισμένων ελάχιστων αμοιβών (αρχικώς €[...] για τα πιστοποιητικά και €[...] για την στήριξη υλικών) και η άμεση συμμόρφωση με τις αναπροσαρμογές (€[...] τόσο για τα πιστοποιητικά όσο και για την στήριξη υλικών).

³⁷⁸ Στους γενικούς όρους στο τέλος του εγγράφου αναφέρεται ότι κάθε εργασία «πέρα από τα συμφωνηθέντα θα τιμολογείται από τον τιμοκατάλογο που επισυνάπτεται».

εκτέλεση της σχετικής απόφασης της Γ.Σ. της 22.3.2006, ενώ εντοπίστηκε και αντίγραφο τιμοκαταλόγου με «προτεινόμενες» τιμές έτους 2008. Στους εν λόγω τιμοκαταλόγους περιλαμβάνεται η τιμή ανά μονάδα διαφόρων ηλεκτρολογικών υλικών και εργασιών τοποθέτησής τους.

264. Ο ρόλος του τιμοκαταλόγου και η προτροπή για εφαρμογή του καταγράφονται και στη Γ.Σ. της 14.12.2008, ενώ ενδεικτικές του υποχρεωτικού χαρακτήρα και της παρακολούθησης τήρησης του τιμοκαταλόγου είναι και σχετικές αναφορές στις Γ.Σ. του ΣΕΗΠΑ της 15.2.2009, της 9.3.2011 και της 24.11.2013. Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το ζήτημα του τιμοκαταλόγου συζητείται διαχρονικά κατά τη διάρκεια των Γ.Σ. του ΣΕΗΠΑ, λαμβάνονται σχετικές αποφάσεις και εκδίδονται και τιμοκατάλογοι, όπως τεκμηριώνεται μεταξύ άλλων από τα αντίγραφα των τιμοκαταλόγων που εντοπίστηκαν στα γραφεία του ΣΕΗΠΑ, αλλά και από τις σχετικές αποφάσεις των οργάνων του. Ο ΣΕΗΠΑ είχε αυξήσει τις τιμές του τιμοκαταλόγου ήδη από το 1993 με σχετική απόφαση της ΓΣ του (της 7.2.1993), ο τιμοκατάλογος αναπροσαρμόστηκε και το 1995 (και ταχυδρομήθηκε στα μέλη), αναπροσαρμόστηκε επίσης το 2002, το 2006 και το 2008. Οι εν λόγω τιμοκατάλογοι, υιοθετηθέντες με σχετικές αποφάσεις της ΓΣ του ΣΕΗΠΑ, κατά τα ανωτέρω, αποτελούν αποφάσεις ενώσεως επιχειρήσεων με περιεχόμενο τον καθορισμό αμοιβών για τις ηλεκτρολογικές εργασίες, με αντικείμενο, συνεπώς, τον περιορισμό και τη νόθευση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011.

E.4.4.1.2. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

265. Συμπερασματικά: (α) οι καταστατικές προβλέψεις για την τήρηση ενιαίου τιμολογίου και την υιοθέτηση ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ και την τοποθέτηση υλικών στήριξης, (β) οι αποφάσεις ΓΣ και ΔΣ περί ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ και τοποθέτησης υλικών στήριξης, καθώς και για την εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων ή για έλεγχο και χορήγηση υπεύθυνων δηλώσεων καλής λειτουργίας εγκαταστάσεων και πυρασφάλεια καταστημάτων και (γ) οι υιοθετηθέντες τιμοκατάλογοι ηλεκτρολογικών εργασιών, συνιστούν αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που από τη φύση τους, όπως εκτέθηκε και ανωτέρω, συνιστούν περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές και στοιχειοθετούν παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 από το ΣΕΗΠΑ από το Δεκέμβριο του 1991 έως σήμερα. Όπως προεκτέθηκε, δε, υπήρξε εφαρμογή στην πράξη όσον αφορά στις ΥΔΕ και τις τοποθετήσεις υλικών στήριξης.
266. Εν προκειμένω όλες οι ως άνω πρακτικές του ΣΕΗΠΑ επιδιώκουν διαχρονικά έναν κοινό σκοπό, την τήρηση ενιαίων αμοιβών από τα μέλη του κατά την παροχή των υπηρεσιών τους και τον καθορισμό τιμών. Αναλυτικότερα, η επί μακρόν (από το 1991) συνεπής συμπεριφορά του Συνδέσμου Πάρου αποτελεί έκφραση ενιαίου, συνολικού και στοχευμένου σχεδίου και στο πλαίσιο αυτό κάθε μία εκ των ανωτέρω επιμέρους αποφάσεων συνιστά τμήμα της ενιαίας στρατηγικής τους και όλες συμβάλλουν, μέσω του συνδυαστικού τους αποτελέσματος, στην επίτευξη ενός κοινού, αντίθετου προς τον ανταγωνισμό, σκοπού. Οι εξετασθείσες πρακτικές παρουσιάζουν σχέση συμπληρωματικότητας υπό την έννοια ότι έκαστη εξ αυτών αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και δη πρωτευόντως στην εξάλειψη του ανταγωνισμού επί των αμοιβών παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών μέσω κυρίως του καθορισμού του ύψους των αμοιβών εκπόνησης και θεώρησης ΥΔΕ, των υπόλοιπων

ρητά κατονομαζόμενων ηλεκτρολογικών υπηρεσιών, αλλά και της έκδοσης τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών, ανεξαρτήτως ανταγωνιστικών πιέσεων, σε προκαθορισμένα μεταξύ των μελών του συνδέσμου επίπεδα.

267. Εν κατακλείδι, οι επιμέρους προεκτεθείσες πρακτικές συνδέονται στενά μεταξύ τους στο πλαίσιο ενός συνολικού σχεδίου με κοινή στόχευση τον περιορισμό του ανταγωνισμού και ειδικότερα τη στρέβλωση της ομαλής εξέλιξης των τιμών (κοινό αντικείμενο), για τις ίδιες υπηρεσίες, υλοποιούνται δε μέσω των ίδιων μηχανισμών, κανόνων λειτουργίας και μεθόδων εφαρμογής, και μάλιστα κατ' επαναλαμβανόμενο και συστηματικό τρόπο, βρίσκονται σε σχέση χρονικής και λογικής αλληλουχίας, και εφαρμόζονται παράλληλα. Οι διαπιστωθείσες αποφάσεις εντάσσονται συνεπώς, ως εκ της ταυτότητας του σκοπού τους και των στενώς συνδεδεμένων συνεργειών τους, σε σειρά προσπαθειών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων που επεδίωκαν ένα και τον αυτό οικονομικό σκοπό: τη νόθευση της εξέλιξης των τιμών³⁷⁹.
268. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι πρόκειται για ενιαία και διαρκή παράβαση, και δεδομένου ότι δεν υφίστανται αποφάσεις περί κατάργησης των τιμοκαταλόγων, αλλά, όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία, το ζήτημα των τιμοκαταλόγων εξακολουθούσε μέχρι και πρόσφατα να απασχολεί τα μέλη του ΣΕΗΠΑ³⁸⁰, η παράβαση του καθορισμού τιμών εκκινεί από το 1991, οπότε και υιοθετήθηκε το Καταστατικό του ΣΕΗΠΑ που περιείχε τις καταστατικές προβλέψεις και διαρκεί έως σήμερα.

Ε.4.5. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

269. Το Καταστατικό του Συνδέσμου, ο Κώδικας Δεοντολογίας, οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης και του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Δωδεκανήσου συνιστούν αποφάσεις ένωσης επιχειρήσεων, η δεσμευτικότητα των οποίων προκύπτει και από το ίδιο το κείμενο του Καταστατικού, με τις διατάξεις του οποίου θεσπίζεται υποχρέωση τήρησης αυτού και των αποφάσεων των οργάνων του Συνδέσμου³⁸¹. Η μη τήρηση των αποφάσεων των οργάνων του Συνδέσμου επισύρει σοβαρές κυρώσεις και αποτελεί λόγο αποβολής του μέλους από το Σύνδεσμο³⁸².
270. Ομοίως, η υποχρέωση τήρησης των διατάξεων του Καταστατικού, του Κώδικα Δεοντολογίας, αλλά και των αποφάσεων των οργάνων του Συνδέσμου και της ελάχιστης εκάστοτε οριζόμενης από τον ΣΕΗΝΔ αμοιβής προκύπτει -και μάλιστα επί ποινή των καταστατικών κυρώσεων³⁸³- και από τον Κώδικα Δεοντολογίας αυτού, ο οποίος υιοθετήθηκε το 2010³⁸⁴.
271. Στο πλαίσιο του Συνδέσμου Εργολάβων Ηλεκτρολόγων Νομού Δωδεκανήσου (εφεξής και «ΣΕΗΝΔ» ή «Σύνδεσμος Δωδεκανήσου») και πέραν των παραβατικών συμπεριφορών που αναπτύσσονται από τον ίδιο τον ΣΕΗΝΔ, είχε συσταθεί μέσω σύμβασης και Κοινοπραξία

³⁷⁹ Βλ. απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 328.

³⁸⁰ Βλ. τις σχετικές συζητήσεις στην από 24.11.2013 ΓΣ του ΣΕΗΠΑ.

³⁸¹ Άρθρο 8 παρ. 2 του Καταστατικού του ΣΕΗΝΔ.

³⁸² Βλ. άρθρο 9 παρ. 1 περ. β του Καταστατικού του ΣΕΗΝΔ.

³⁸³ Άρθρο 33 του Κώδικα Δεοντολογίας.

³⁸⁴ Άρθρα 3 περ. (α) και 8 Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΕΗΝΔ. Εξάλλου, η τήρηση του Κώδικα Δεοντολογίας προκύπτει από το άρθρο 32, στο οποίο προβλέπεται η σύσταση Επιτροπής Δεοντολογίας.

(εφεξής η «Κοινοπραξία Δωδεκανήσου»), στο πλαίσιο της οποίας αναπτύχθηκαν επίσης παραβατικές συμπεριφορές. Η Κοινοπραξία Δωδεκανήσου συστάθηκε το 1975 μεταξύ του ΣΕΗΝΔ και όλων των μελών του, με σκοπό, όπως αναφέρεται στο προοίμιο του από 19.11.1975 συμφωνητικού σύστασής της³⁸⁵, την προαγωγή της οικονομίας και την ανάπτυξη του πνεύματος ειλικρινούς επαγγελματικής συνεργασίας και συναδελφικής αλληλεγγύης μεταξύ τους. Στην πράξη, όπως δηλώνει ο ΣΕΗΝΔ, συστάθηκε για την είσπραξη της αμοιβής των ηλεκτρολόγων από τη μελέτη και εκπόνηση σχεδίων εκτελέσεως ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.

272. Η Κοινοπραξία Δωδεκανήσου επομένως, για την οποία δεν προκύπτει ότι έχουν τηρηθεί όροι δημοσιότητας, αποτελεί έναν άτυπο, συμπραξιακό δεσμό επιχειρηματικής δραστηριότητας, χωρίς νομική προσωπικότητα (οριζόντια σύμπραξη καταλαμβανόμενη από το άρθρο 1 Ν. 703/1977 και Ν. 3959/2011), στο πλαίσιο της δραστηριότητας του ΣΕΗΝΔ. Καθένα από τα μετέχοντα σ' αυτήν πρόσωπα διατηρεί την αυτοτέλεια αυτού και όλες οι σχετικές αποφάσεις για τη λειτουργία της Κοινοπραξίας λαμβάνονται από τα σχετικά όργανα του Συνδέσμου³⁸⁶. Μέλη της καθίστανται εγκαταστάτες ηλεκτρολόγοι με επαγγελματική εγκατάσταση στην περιφέρεια του νομού Δωδεκανήσου³⁸⁷. Κατά τον ΣΕΗΝΔ, η Κοινοπραξία έχει περιέλθει σε πλήρη αδράνεια³⁸⁸, και ήδη τα εν ζωή μέλη της προέβησαν σε λύση αυτής, όπως προκύπτει από το από 8.1.2018 έγγραφο³⁸⁹.
273. Και το συμφωνητικό σύστασης της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου περιέχει διατάξεις δεσμευτικές για τα μέλη της, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τους όρους του, η εγγραφή στην Κοινοπραξία Δωδεκανήσου συνεπάγεται την αποδοχή των όρων σύστασης και λειτουργίας της³⁹⁰, η δε αποχώρηση από την Κοινοπραξία Δωδεκανήσου είναι δυνατή μόνο σε περίπτωση συνταξιοδότησης, αλλαγής επαγγέλματος ή έδρας³⁹¹. Επομένως, η λειτουργία της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου διέπεται από ένα πλέγμα δεσμευτικών διατάξεων που προκύπτουν καταρχήν από το συμφωνητικό σύστασης της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου, το οποίο θεωρείται ως απόφαση ένωσης επιχείρησης κατά την έννοια του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 του ΣΕΗΝΔ³⁹². Όπως δε αναλύεται στη συνέχεια, στο συμφωνητικό σύστασης της Κοινοπραξίας περιλαμβάνονται διατάξεις κατά παράβαση του άρ. 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011.
274. Ενόψει των ανωτέρω, οι αποφάσεις του ΣΕΗΝΔ, περιλαμβανομένων των αποφάσεων που ελήφθησαν από αυτόν στο πλαίσιο της Κοινοπραξίας, εμπίπτουν στην έννοια της απόφασης ένωσης επιχειρήσεων του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011.

³⁸⁵ Το εν λόγω συμφωνητικό προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. 8655/6.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΝΔ.

³⁸⁶ Βλ. κατωτέρω στην ενότητα του καθορισμού αμοιβών.

³⁸⁷ Βλ. άρθρο 1 συμφωνητικού σύστασης Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου.

³⁸⁸ Τόσο στην υπ' αριθ. 8655/6.12.2016 όσο και στην υπ' αριθ. πρωτ. 5155/19.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΝΔ γίνεται επίκληση σχετικού ενημερωτικού δελτίου της ΠΟΣΕΗ, μετά το οποίο η Κοινοπραξία έπεσε σε αδράνεια και ο Σύνδεσμος έπαυσε να εισπράττει οποιοδήποτε ποσό από την Κοινοπραξία: «[...] Όταν το Σωματείο μας έλαβε γνώση ότι η λειτουργία της Κοινοπραξίας δεν προβλέπεται από το νόμο και μετά το υπ' αριθμ. 515/10.9.2014 ενημερωτικό Δελτίο της Π.Ο.Σ.Ε.Η. που μας επισήμανε σχετικά ζητήματα για τη λειτουργία των Σωματείων, το Σωματείο μας εντός του έτους 2014 έπαυσε να εισπράττει οποιοδήποτε ποσό από την Κοινοπραξία. Απ όσο γνωρίζουμε η Κοινοπραξία βρίσκεται σε πλήρη αδράνεια [...]».

³⁸⁹ Υπεβλήθη στην Αρχή με το υπ' αριθ. πρωτ. 488/30.07.2018 έγγραφο.

³⁹⁰ Βλ. Άρθρο 2 συμφωνητικού σύστασης Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου.

³⁹¹ Κατά το άρθρο 8 του συμφωνητικού σύστασης της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου.

³⁹² Δεδομένου ότι η Κοινοπραξία λειτουργούσε στο πλαίσιο του ΣΕΗΝΔ και δεν αποτελεί αυτοτελές νομικό πρόσωπο, ενώ όλες οι σχετικές αποφάσεις για τις αμοιβές, όπως καταδεικνύεται και κατωτέρω στην αντίστοιχη ενότητα λαμβάνονται από τον ΣΕΗΝΔ.

Ε4.5.1. Καθορισμός τιμών

Ε.4.5.1.1. Διατάξεις ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής στο συμφωνητικό σύστασης της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου

275. Δυνάμει των διατάξεων του συμφωνητικού σύστασης της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου είχε τεθεί ρητά ορισμένη κατώτατη αμοιβή για την εκπόνηση σχεδίων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, την οποία μάλιστα τα μέλη της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου ήταν υποχρεωμένα να καταβάλλουν στην Κοινοπραξία και εκ της οποίας το εναπομένον ποσό, μετά τις παρακρατήσεις των προβλεπόμενων ποσών υπέρ της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου και του ΣΕΗΝΔ και εφόσον συμπληρώνονταν το ποσό της εγγύησης, αποδιδόταν στα μέλη στο τέλος του έτους. Το σύστημα αυτό λειτουργούσε ως μηχανισμός είσπραξης και τήρησης των κατώτατων αμοιβών, κατανομής των εσόδων και παρακολούθησης της συμμόρφωσης με την απόφαση της ένωσης επιχειρήσεων.
276. Οι ως άνω διατάξεις του συμφωνητικού σύστασης (άρθρα 4-6) της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου που υιοθετήθηκαν το 1975 και ίσχυαν έκτοτε και έως την κατάργησή τους με το από 8.1.2018 έγγραφο³⁹³ καταδεικνύουν τη σαφή βούληση του ΣΕΗΝΔ και της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου για την ρύθμιση και τον καθορισμό της επαγγελματικής δραστηριότητας των μελών τους τόσο σε γενικό επίπεδο, όσο και, ιδίως, στο επίπεδο της ρύθμισης και του καθορισμού των αμοιβών τους, και μάλιστα κατά τρόπο υποχρεωτικό. Συνιστούν, ως εκ τούτου, απόφαση ένωσης επιχειρήσεων με σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011³⁹⁴, η δε σχετική παράβαση εκκινεί από το έτος 1978, έτος κατά το οποίο ξεκίνησε να ισχύει ο προϊσχύων Ν. 703/1977 για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού³⁹⁵, δεδομένου ότι το συμφωνητικό σύστασης της Κοινοπραξίας συντάχθηκε στις 19.11.1975 και εξακολούθησε να ισχύει μέχρι τις 8.1.2018, οπότε και λύθηκε η κοινοπραξία με το από 8.1.2018 σχετικό έγγραφο.
277. Σημειώνεται περαιτέρω ότι από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει η μακροχρόνια (τουλάχιστον από το 1977) εφαρμογή ενιαίας αμοιβής για την μελέτη και εκπόνηση σχεδίων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων από τα μέλη της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου³⁹⁶. Πιο συγκεκριμένα, προκύπτει

³⁹³ Που υπεβλήθη με το υπ' αριθ. πρωτ. 488/30.07.2018 έγγραφο.

³⁹⁴ Συνεπώς, παρέλκει η εκτίμηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων των αποφάσεων αυτών, μολοντί εν προκειμένω, από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει και η έμπρακτη εφαρμογή τους. Βλ. αναλυτικά την πληθώρα σχετικών αποφάσεων που λαμβάνει ο Σύνδεσμος διαχρονικά για το ενιαίο τιμολόγιο και την εφαρμογή του, κατωτέρω παρ. 280 επ.

³⁹⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 37 του προϊσχύσαντος Ν. 703/1977, η ισχύς του ήρχετο έξι μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η δημοσίευση του νόμου έλαβε χώρα στις 26.9.1977 (ΦΕΚ Α 278/26.9.1977).

³⁹⁶ Βλ. ενδεικτικά τα προσκομισθέντα με την υπ' αριθμ. πρωτ. 8655/6.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΝΔ πρακτικά ή/ και αποσπάσματα πρακτικών των ΓΣ των ετών 2004, 2005, 2010, 2011, 2013, 2014. Βλ. επίσης την Διανομή Κοινοπραξίας για το έτος 2014 που προσκομίσθηκε επίσης με την προαναφερόμενη επιστολή. Ενδεικτική είναι και η αντίστοιχη αναφορά σε είσπραξη από το ΣΕΗΝΔ και επιστροφή ποσών στα μέλη από τον τότε [...] του ΣΕΗΝΔ, [...], κατά την ανωμοτί κατάθεση του στις 10.1.2013 κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από τη ΓΔΑ στα γραφεία του ΣΕΗΝΔ. Για το χρονικό διάστημα πριν το 2004 βλ. τα προσκομισθέντα με την υπ' αριθ. πρωτ. 5155/19.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων πρακτικά και ταμειακούς απολογισμούς. Ενδεικτικά αναφέρονται τα πρακτικά ΓΣ του συνδέσμου της 26.2.1978, της 7.10.1981, ο Οικονομικός Ισολογισμός της Κοινοπραξίας για το έτος 1982, ο ισολογισμός του Συνδέσμου και η κατάσταση εσόδων της Κοινοπραξίας για το 1983, ο ισολογισμός του συνδέσμου των ετών 1984 και 1986, καθώς και τις αντίστοιχες καταστάσεις εισπράξεων της Κοινοπραξίας των ετών 1986, 1987, 1993, 1994, οι ισολογισμοί του Συνδέσμου των ετών 2000-2002.

ότι η Κοινοπραξία πράγματι εισέπραττε τις αμοιβές των ηλεκτρολόγων και προέβαινε, σε διανομή τουλάχιστον από το έτος 1977 και μέχρι το έτος 2014.

Ε.4.5.1.2. Ρήτρα ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής στον Κώδικα Δεοντολογίας ΣΕΗΝΔ

278. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, ο ΣΕΗΝΔ έχει υιοθετήσει από το 2010 Κώδικα Δεοντολογίας, που θεσπίζει συγκεκριμένη υποχρέωση τήρησης από τα μέλη του Συνδέσμου Δωδεκανήσου ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής, οριζόμενης από τον Σύνδεσμο, όπως ορίζεται ρητά στα άρθρα 6 και 15 αυτού. Οι εν λόγω διατάξεις, σε συνδυασμό και με τις προαναφερόμενες γενικές διατάξεις, καταδεικνύουν τη σαφή βούληση του ΣΕΗΝΔ για τον καθορισμό της επαγγελματικής δραστηριότητας των μελών του, ιδίως στο επίπεδο της ρύθμισης και του καθορισμού των αμοιβών τους, και μάλιστα κατά τρόπο υποχρεωτικό, συνιστώντας απόφαση ένωσης επιχειρήσεων κατά το άρθρο 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, με αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού³⁹⁷.
279. Ειδικότερα, η θέσπιση της εν λόγω διάταξης εδραιώνει τη συντεχνιακή λογική και την πρακτική των ενιαίων τιμών στον κλάδο, εφόσον τα μέλη δρουν εντός των πλαισίων που ορίζει η εν λόγω διάταξη και οδηγεί στην εναρμόνιση και τον συντονισμό των αμοιβών των μελών του Συνδέσμου στρεβλώνοντας τον ανταγωνισμό και πλήττοντας την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία της αγοράς. Έτσι, μεταξύ άλλων, πλήττεται η δυνατότητα ελεύθερης διαπραγμάτευσης των αμοιβών μεταξύ του ηλεκτρολόγου και του ενδιαφερόμενου καταναλωτή, αφαιρώντας από τον τελευταίο το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής μεταξύ πολλών εναλλακτικών λύσεων και ιδίως μεταξύ της πλέον συμφέρουσας οικονομικά πρότασης ενώ αίρεται η ανταγωνιστική πίεση ως προς τις τιμές. Επομένως, η ως άνω διάταξη του Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΕΗΝΔ περί τήρησης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών από τα μέλη του είναι αφ' εαυτής παράνομη ως αντικείμενη στο άρθρο 1 Ν. 3959/2011, η δε σχετική πρακτική λαμβάνει χώρα από το 2010, οπότε και θεσπίστηκε ο Κώδικας Δεοντολογίας και διαρκεί έως τις 4.5.2018, οπότε και δια της σχετικής απόφασης της ΓΣ του ΣΕΗΝΔ καταργήθηκε ο Κώδικας Δεοντολογίας στο σύνολό του³⁹⁸.

Ε.4.5.1.3. Απόφαση ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ

280. Πέραν της ως άνω ρήτρας ελάχιστης αμοιβής του Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΕΗΝΔ και του συμφωνητικού σύστασης Κοινοπραξίας, αποφάσεις περί ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ ελήφθησαν και από τις Γ.Σ. του ΣΕΗΝΔ.
281. Ειδικότερα, το ζήτημα της εφαρμογής του ενιαίου τιμολογίου (σε συνέχεια και των σχετικών προβλέψεων του συμφωνητικού σύστασης της Κοινοπραξίας) συζητείται στις ΓΣ του Συνδέσμου της 16.9.1977, της 29.9.1977, της 11.11.1977 (από την οποία φαίνεται πως το ενιαίο τιμολόγιο εφαρμόζεται ήδη), της 2.12.1977 (κατά την οποία τίθεται, μεταξύ άλλων, και το ζήτημα της συμμόρφωσης των μελών με αυτό και γίνονται προτάσεις για την διασφάλιση της τήρησης των τιμών).

³⁹⁷ Συνεπώς, παρέλκει η εκτίμηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων των αποφάσεων αυτών, μολοντί εν προκειμένω, από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει και η έμπρακτη εφαρμογή ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών.

³⁹⁸ Αντίγραφο του πρακτικού προσκομίσθηκε με το υπ' αριθ. πρωτ. 488/30.7.2018 έγγραφο του ΣΕΗΝΔ.

282. Αποφάσεις για αναπροσαρμογή των ορισμένων ποσών αμοιβών για τις εκπονήσεις λαμβάνονται στις ΓΣ της 29.8.1979, της 28.1.1981 (με ισχύ από 1.2.1981), κατά τη διάρκεια του έτους 1982³⁹⁹, και εν συνεχεία με ομόφωνη απόφαση της ΓΣ της 8.2.1984 (με ισχύ από 15.2.1984), επίσης κατά το 1986⁴⁰⁰, και ακολούθως από τη ΓΣ της 25.11.1987. Νέα αναπροσαρμογή χωρεί μεταξύ των ετών 1987-1993⁴⁰¹, και με τις αποφάσεις ΓΣ της 29.3.1995 και της 26.6.1996, εν συνεχεία στρογγυλοποιούνται από τη ΓΣ της 5.3.2002 και αναπροσαρμόζονται με απόφαση ΓΣ της 19.2.2003⁴⁰² και εκ νέου με απόφαση της ΓΣ της 23.1.2008 και εν συνεχεία της 19.1.2011 (με ισχύ από 1/4/2011).
283. Εκ των ανωτέρω έπεται ότι ο ΣΕΗΝΔ είχε υιοθετήσει ελάχιστη υποχρεωτική αμοιβή για την εκπόνηση ΥΔΕ από το 1977, η οποία αναπροσαρμόζοταν με διαδοχικές αποφάσεις του, κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα και η οποία ανερχόταν το 2011 και έως σήμερα σε [...]€. Η εφαρμογή των αμοιβών προκύπτει, κατά τα ανωτέρω, τόσο από τις σχετικές αναφορές σε ΓΣ όσο και από τις διανομές της Κοινοπραξίας. Με την από 4.5.2018 ΓΣ του ΣΕΗΝΔ⁴⁰³ ελήφθη απόφαση περί της κατάρτησης της ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής, στοιχειοθετούμενης επομένως της παράβασης του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 έως τις 4.5.2018.
284. Οι ανωτέρω αποφάσεις καταδεικνύουν ότι η βούληση του ΣΕΗΝΔ ήταν η ρύθμιση και ο συντονισμός της οικονομικής συμπεριφοράς των μελών του και συνεπώς στοιχειοθετείται εν προκειμένω η παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν.703/1977 – Ν. 3959/2011 έως τη ρητή κατάρτησή των εν λόγω αποφάσεων με την απόφαση της από 4.5.2018 ΓΣ του ΣΕΗΝΔ. Σημειώνεται ότι εν προκειμένω η ανωτέρω ενιαία τιμή εκπόνησης ΥΔΕ και επανελέγχου εφαρμόστηκε σε ευρεία κλίμακα από τους ηλεκτρολόγους⁴⁰⁴.

Ε.4.5.1.4. Κατάρτιση τιμοκαταλόγου για την παροχή ηλεκτρολογικών εργασιών από το ΣΕΗΝΔ

285. Όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία και όπως παρατίθεται αναλυτικά κατωτέρω, ο ΣΕΗΝΔ αποφάσισε και κατάρτισε τιμοκατάλογο ηλεκτρολογικών υλικών και εργασιών τοποθέτησής τους ήδη από το 1984, με σχετική απόφαση ΓΣ της 30.11.1984⁴⁰⁵, ενώ ο τιμοκατάλογος εργασιών αναπροσαρμόστηκε με την από 25.11.1987 απόφαση ΓΣ. Νέα αναπροσαρμογή έλαβε χώρα και κατά το 1994, όπως προκύπτει από τη σχετική παρουσίαση στην από 16.2.1994 ΓΣ, ενώ επίσης νέα απόφαση αναπροσαρμογής λαμβάνει η ΓΣ της 6.3.1996 και εν συνεχεία η από 26.5.1999 ΓΣ με προτροπή και σχετική συζήτηση για τον ενδεχόμενο έλεγχο της συμμόρφωσης κατά τη ΓΣ της 10.5.2000 και της 19.2.2003, στοιχεία ενδεικτικά του δεσμευτικού χαρακτήρα του τιμοκαταλόγου και της σχετικής πεποίθησης περί δεσμευτικού χαρακτήρα που

³⁹⁹ Βλ. τον οικονομικό ισολογισμό της Κοινοπραξίας για το έτος 1982.

⁴⁰⁰ Βλ. τις εισπράξεις της κοινοπραξίας του έτους 1986.

⁴⁰¹ Όπως προκύπτει από τις αυξημένες αμοιβές της κατάστασης εσόδων της Κοινοπραξίας έτους 1993.

⁴⁰² Βλ. και σχετικές αναφορές στη ΓΣ της 8.2.2006.

⁴⁰³ Αντίγραφο της οποίας προσκομίστηκε με το υπ' αριθ. πρωτ. 488/30.7.2018 έγγραφο του ΣΕΗΝΔ.

⁴⁰⁴ Βλ. τις καταστάσεις εσόδων της Κοινοπραξίας, δείγμα καταστάσεων μελών του ΣΕΗΝΔ για το 2010, και ενδεικτικές σελίδες από το βιβλίο επανελέγχων του ΣΕΗΝΔ, για το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου έως Απριλίου 2012, που ελήφθησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στις 10.1.2013.

⁴⁰⁵ Τα πρακτικά ΓΣ των ετών 1984 έως και 2003 που αναφέρονται στην παρούσα ενότητα προσκομίστηκαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 5155/19.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΝΔ.

έχει διαμορφωθεί στα μέλη. Σχετικές συζητήσεις για τον τιμοκατάλογο γίνονται και στη ΓΣ της 27.3.2001.

286. Νέος τιμοκατάλογος καταρτίζεται κατά το έτος 2006⁴⁰⁶, ο οποίος δημοσιεύεται το 2007 στην ιστοσελίδα του ΣΕΗΝΔ⁴⁰⁷. Περαιτέρω, ήδη από το 2006 έως και το 2010 ο ΣΕΗΝΔ προωθούσε συστηματικά την κατάρτιση και επικαιροποίηση του τιμοκαταλόγου του ζητώντας στοιχεία τιμοκαταλόγων και από άλλους Συνδέσμους της ελληνικής επικράτειας⁴⁰⁸. Πράγματι, κατά το έτος 2010 ο ΣΕΗΝΔ τύπωσε και διένειμε στα μέλη του τον τιμοκατάλογο ηλεκτρολογικών εργασιών⁴⁰⁹, κατά δε την παραλαβή του τα μέλη υπέγραφαν σε σχετική κατάσταση⁴¹⁰.
287. Συνοπτικά η έκδοση τιμοκαταλόγων ήδη από το 1984 και η αναπροσαρμογή τους ανά τακτά χρονικά διαστήματα, οι κατά τα ανωτέρω προτροπές για την τήρησή τους και οι προτάσεις για τον έλεγχο της συμμόρφωσης με τις τιμές, η ανάρτηση του τιμοκαταλόγου στην ιστοσελίδα του ΣΕΗΝΔ, η συστηματική και μακρόχρονη ενασχόληση των μελών ΔΣ επί τουλάχιστον δύο έτη και με επαφές ακόμη και με άλλους συνδέσμους για το σκοπό αυτό και εν τέλει η έκδοση του νέου τιμοκαταλόγου, για την παραλαβή του οποίου τα μέλη υπέγραφαν, καταδεικνύει ότι βούληση του ΣΕΗΝΔ, που εφαρμόστηκε και στην πράξη, ήταν η ρύθμιση και ο συντονισμός της οικονομικής συμπεριφοράς των μελών του. Η πρακτική αυτή που αποτελεί μία επιπλέον έκφανση της παράβασης του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011 και ήταν ικανή να επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά, εκδηλώθηκε από το 1984, έτος κατά το οποίο ελήφθη η πρώτη απόφαση υιοθέτησης τιμοκαταλόγου εργασιών και διαρκεί έως την πρόσφατη κατάργηση αυτού του τιμοκαταλόγου με την από 4.5.2018 απόφαση της ΓΣ του ΣΕΗΝΔ⁴¹¹.

Ε.4.5.1.5. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

288. Συμπερασματικά, από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι στο συστατικό έγγραφο της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου και στον Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΕΗΝΔ περιλαμβάνονται αποφάσεις καθορισμού τιμών, ενώ παράλληλα σε Γ.Σ. του ΣΕΗΝΔ λαμβάνονταν αποφάσεις εφαρμογής και ορισμού / αναπροσαρμογής ποσών ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ και καταρτίστηκαν και αναπροσαρμόστηκαν τιμοκατάλογοι ηλεκτρολογικών εργασιών, που όπως και οι ανωτέρω εκτεθείσες διατάξεις του καταστατικού του ΣΕΗΝΔ και του συστατικού εγγράφου της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου, συνιστούν αποφάσεις ενώσεως επιχειρήσεων με σκοπό τον καθορισμό τιμών. Τα ανωτέρω συνιστούν περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές κατά

⁴⁰⁶ Βλ. την από 8.2.2006 ΓΣ.

⁴⁰⁷ Βλ. σχετικά το πρακτικό ΓΣ της 24.1.2007.

⁴⁰⁸ Βλ. σχετικά το Δ.Σ. της 7.11.2008, το πρακτικό ΓΣ της 4.2.2009 ή το Βιβλίο Εργασιών του ΔΣ ετών 2008-2011. Βλ. επίσης σχετική αναφορά σε σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο που εντοπίστηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο, με τίτλο «ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΣΕΗ», αλλά και τις σχετικές απαντήσεις έτερων Συνδέσμων που συνελέγησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του ΣΕΗΝΔ. Έτσι ελήφθησαν υπόψη οι τιμοκατάλογοι του Συνδέσμου [...], του Σωματείου [...], του Συνδέσμου [...] και του Συνδέσμου [...].

⁴⁰⁹ Βλ. τιμοκατάλογο ηλεκτρολογικών εργασιών έτους 2010, με ρητή αναφορά σε ενδεικτικές τιμές, στα ηλεκτρονικά αρχεία που εντοπίστηκαν και συνελέγησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από τη ΓΔΑ στα γραφεία του ΣΕΗΝΔ στις 10.1.2013, καθώς και σχετικές αναφορές στο Βιβλίο Εργασιών ΔΣ ετών 2008-2011.

⁴¹⁰ Βλ. σχετική κατάσταση με τίτλο «Παραλαβή Τιμοκαταλόγου 2010».

⁴¹¹ Υπενθυμίζεται ότι αντίγραφο της εν λόγω απόφασης ΓΣ υπεβλήθη με το υπ' αριθ. πρωτ. 488/30.7.2018 έγγραφο του ΣΕΗΝΔ.

παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, η δε παράβαση εκκινεί, κατά τα ανωτέρω, από το 1978 και διαρκεί έως τις 4.5.2018, οπότε και καταργήθηκε ο Κώδικας Δεοντολογίας, οι υιοθετηθείσες αποφάσεις ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής ΥΔΕ και ο τιμοκατάλογος εργασιών, με την σχετική απόφαση της ΓΣ του ΣΕΗΝΔ⁴¹².

289. Εν προκειμένω η επί μακρόν (από το 1978) συνεπής συμπεριφορά του ΣΕΗΝΔ αποτελεί έκφραση ενιαίου, συνολικού και στοχευμένου σχεδίου και στο πλαίσιο αυτό κάθε μία εκ των ανωτέρω επιμέρους αποφάσεων συνιστά τμήμα της ενιαίας στρατηγικής τους και όλες συμβάλλουν, μέσω του συνδυαστικού τους αποτελέσματος, στην επίτευξη ενός κοινού, αντίθετου προς τον ανταγωνισμό, σκοπού. Ειδικότερα, οι επίμαχες αποφάσεις είχαν κοινό αντικείμενο τον καθορισμό τιμών όπως αποτυπώνεται στο συμφωνητικό σύστασης της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου, στον Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΕΗΝΔ, στις αποφάσεις των ΓΣ και ΔΣ του σχετικά με την ενιαία τιμή εκπόνησης και θεώρησης ΥΔΕ, και στην έκδοση τιμοκαταλόγου εργασιών, και αφορούσαν όλες σε ηλεκτρολογικές υπηρεσίες. Ως εκ τούτου στοιχειοθετούν ως σύνολο μία ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011. Οι εξετασθείσες πρακτικές παρουσιάζουν σχέση συμπληρωματικότητας υπό την έννοια ότι έκαστη εξ αυτών αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και δη πρωτευόντως στην εξάλειψη του ανταγωνισμού επί των αμοιβών παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών μέσω κυρίως του καθορισμού του ύψους των αμοιβών εκπόνησης και θεώρησης ΥΔΕ και την έκδοση τιμοκαταλόγου εργασιών, ανεξαρτήτως ανταγωνιστικών πιέσεων, σε προκαθορισμένα μεταξύ των μελών του συνδέσμου επίπεδα. Εξάλλου, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω στην οικεία ενότητα, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει και η αδιάλειπτη εφαρμογή / τήρηση των ελάχιστων αμοιβών των ηλεκτρολόγων μέσω της εφαρμοζόμενης διαδικασίας της είσπραξης αυτών και εν συνεχεία διανομής τους στο τέλος του έτους στα πλαίσια της Κοινοπραξίας.

Ε.4.6. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ε.4.6.1. Ο ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου ως ενιαία οικονομική οντότητα

290. Οι υπό κρίση συμπεριφορές κατά παράβαση των σχετικών περί ανταγωνισμού διατάξεων εκδηλώνονται όχι μόνον από το ΣΗΕΝΗ, αλλά και μέσω της Αστικής Εταιρίας Αδειούχων Ηλεκτρολόγων - Εγκαταστατών Νομού Ηρακλείου (εφεξής και «Αστική Εταιρία Ηρακλείου»), η οποία συνδέεται άμεσα με τον ΣΗΕΝΗ, όπως καταδεικνύεται κατωτέρω.
291. Αντίστοιχα με τα ανωτέρω, και τα μέλη της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου αποτελούν επιχειρήσεις. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, ως μέλη της μπορούν να εγγραφούν μόνον ηλεκτρολόγοι - εγκαταστάτες που αποτελούν ελεύθερους επαγγελματίες και παραμένουν ελεύθεροι επαγγελματίες, ήτοι η εγγραφή τους στην Αστική Εταιρία δεν συνεπάγεται και απώλεια της ιδιότητάς τους ως ελεύθερων επαγγελματιών.
292. Υπενθυμίζεται ότι κατά πάγια νομολογία, στο άρθρο 1 παρ. 1 Ν. 3959/2011 (και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ) εμπίπτουν όχι μόνον οι άμεσοι τρόποι συντονισμού των συμπεριφορών μεταξύ

⁴¹² Βλ. την από 4.5.2018 απόφαση ΓΣ, προσκομισθείσα με το υπ' αριθ. πρωτ. 488/30.7.2018 έγγραφο.

επιχειρήσεων (οι συμφωνίες και οι εναρμονισμένες πρακτικές), αλλά και οι θεσμοποιημένες μορφές συνεργασίας, δηλαδή οι καταστάσεις όπου οι επιχειρηματίες ενεργούν μέσω συλλογικής οντότητας ή κοινού οργάνου⁴¹³.

293. Συναφώς και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου αποτελεί ένωση επιχειρήσεων όπως αυτή νοείται στα πλαίσια και για τους σκοπούς της εφαρμογής των διατάξεων περί ανταγωνισμού δεδομένου ότι αφενός μεν, όπως προαναφέρθηκε, έχει ως μέλη επιχειρήσεις / ελεύθερους επαγγελματίες, και αφετέρου, στους καταστατικούς σκοπούς της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, εμπίπτει η διαχείριση των αμοιβών που εισπράττονται από τους ηλεκτρολόγους για τις μελέτες ή εκπονήσεις των ΥΔΕ και για τους ελέγχους και επανελέγχους ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων⁴¹⁴. Συναφώς, το ύψος των εν λόγω αμοιβών ρυθμίζεται με απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου⁴¹⁵, ως εκ τούτου, η Αστική Εταιρία Ηρακλείου προβαίνει σε οργάνωση και συντονισμό της οικονομικής δραστηριότητας των μελών της, καθώς και σε ρύθμιση της επιχειρηματικής συμπεριφοράς τους, αποτελεί δε η πρακτική αυτή κατ' ουσίαν μηχανισμό καταστράτηγησης και συγκάλυψης των παραβατικών πρακτικών του ΣΗΕΝΗ⁴¹⁶.
294. Η ίδρυση της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, όπως και η ίδρυση του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηλείου και των Αστικών Εταιριών Ρεθύμνου και ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο της προσπάθειας εξεύρεσης από τους συνδέσμους ηλεκτρολόγων (συχνά και με την καθοδήγηση της ΠΟΣΕΗ) ενός νομιμοφανούς τρόπου για την επιβολή ενιαίων ή κατώτατων αμοιβών στα μέλη τους, ήτοι ενός τρόπου επιβολής των παράνομων πρακτικών που θα αποφεύγει την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011⁴¹⁷. Η Αστική Εταιρία Ηρακλείου αποτελεί μια θεσμοποιημένη μορφή συντονισμού της συμπεριφοράς των ηλεκτρολόγων και οι αποφάσεις, οι οποίες ελήφθησαν από τα όργανα της, συνιστούν αποφάσεις ενώσεως επιχειρήσεων.
295. Ο ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου είναι αλληλοεξαρτώμενα και άμεσα συνδεδεμένα μεταξύ τους νομικά πρόσωπα, η σχέση των οποίων δεν είναι ανταγωνιστική και συναποτελούν μία ενιαία οικονομική οντότητα, με άμεση συμμετοχή του ΣΗΕΝΗ στη συμπεριφορά της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου. Τα ανωτέρω προκύπτουν μεταξύ άλλων από τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης και το πλαίσιο της παραβατικής συμπεριφοράς.
296. Ειδικότερα, η άμεση και στενή σύνδεση και κοινή ωφέλεια μεταξύ του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου προκύπτει από το καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου και τα πρακτικά των οργάνων του Συνδέσμου (ΔΣ-ΓΣ)⁴¹⁸, όπως από την καταστατική πρόβλεψη περί αποχώρησης από την Αστική Εταιρία Ηρακλείου σε περίπτωση διαγραφής από το ΣΗΕΝΗ⁴¹⁹, και

⁴¹³ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Ιουνίου 2009, C 8/08, T Mobile Netherlands κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I 4529, σκέψη 23 και απόφαση ΓενΔικ της 24.5.2012 στην υπόθεση T-111/08, MasterCard, ό.π., σκ. 242.

⁴¹⁴ Βλ. άρθρο 2 του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου.

⁴¹⁵ Βλ. άρθρο 6 του Καταστατικού Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, όπως εκάστοτε τροποποιηθέν ισχύει.

⁴¹⁶ Βλ. σχετικά κατωτέρω (στην ενότητα του καθορισμού αμοιβών) σχετικές αναφορές κατά τις συνεδριάσεις των οργάνων του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας.

⁴¹⁷ Βλ. σχετικές αναφορές [...], καθώς και στις από 8.3.2015 και 31.1.2016 ΓΣ του Συνδέσμου Ιωαννίνων – Ηλείου.

⁴¹⁸ Βλ. την έως το 2014 πρόβλεψη του καταστατικού της Αστικής Εταιρίας για απόδοση ποσοστού των εσόδων της για τη στήριξη του ΣΗΕΝΗ, που επιβεβαιώθηκε και από την ανωμοτί κατάθεση του [...] του ΣΗΕΝΗ, [...].

⁴¹⁹ Άρθρο 10 περ. (δ) Καταστατικού Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου.

από την πρόβλεψη⁴²⁰ ότι για το διορισμό δύο από τα επτά μέλη της Διοικούσας Επιτροπής της από το ΔΣ του ΣΗΕΝΗ⁴²¹.

297. Πέραν των διατάξεων του Καταστατικού, η στενή σύνδεση μεταξύ ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου προκύπτει και από το γεγονός ότι πραγματοποιούσαν κοινές συνεδριάσεις, κυρίως ΔΣ και Διοικούσας Επιτροπής⁴²², ενώ και η συμμετοχή του ΣΗΕΝΗ στον καθορισμό των τιμών από την Αστική Εταιρία Ηρακλείου είναι διαχρονική, όπως συνάγεται: (α) από τις συνεδριάσεις ΔΣ της 10.1.1994 ή της 12.2.2007 και της 28.6.2010, ή το μικτό ΔΣ της 5.7.2010 ή της 28.11.2011, τη Γ.Σ. του ΣΗΕΝΗ στις 22.4.2002 και της 14.12.2011, συνεδριάσεις κατά τις οποίες συζητούνται ή/ και αντιστοίχως λαμβάνονται σχετικές αποφάσεις⁴²³, (β) από το γεγονός ότι κατά την υποδοχή νέων μελών στο ΣΗΕΝΗ, αυτά ενημερώνονται για την Αστική Εταιρία Ηρακλείου και το ρόλο της⁴²⁴, με επιτακτικό κατά περιπτώσεις χαρακτήρα⁴²⁵.
298. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι όλα τα μέλη της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου είναι και μέλη του ΣΗΕΝΗ, χωρίς να ισχύει το αντίστροφο⁴²⁶.
299. Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει η στενή σύνδεση, ο συντρέχων ρόλος και η αλληλοσυμπλήρωση του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, ειδικώς στα θέματα καθορισμού τιμών⁴²⁷. Τούτο επιβεβαιώνεται από την ανωμοτί κατάθεση του [...] της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, [...], η οποία ελήφθη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του Συνδέσμου και της Αστικής Εταιρίας στις 10.1.2013 και στην οποία αναφέρεται ότι τα δύο νομικά πρόσωπα αλληλοσυμπληρώνονται, ότι πραγματοποιούνται κοινές συνεδριάσεις και ότι στο ΔΣ της Αστικής Εταιρίας συμμετέχουν δύο μέλη από το ΔΣ του ΣΗΕΝΗ.
300. Ενόψει των ανωτέρω, και δη της κοινής άμεσης συμμετοχής τους στην ενιαία παράβαση, ελλείψει οιασδήποτε ανταγωνιστικής σχέσης μεταξύ τους και ενόψει των άμεσων λειτουργικών, οργανωτικών και οικονομικών τους δεσμών, της σύμπτωσης των μελών τους, της σύνδεσης και εξάρτησής τους σε ζητήματα όπως οι εγγραφές, οι διαγραφές μελών των δύο σωματείων και πόρων, το γεγονός ότι στα όργανα διοίκησής τους διαχρονικά ένα τουλάχιστον μέλος συμπίπτει, καθώς και της κοινής τους έδρας, προκύπτει ότι τα δύο πρόσωπα αποτελούν μια ενιαία οικονομική οντότητα και καθίστανται αλληλεγγύως υπεύθυνα για την παράβαση αυτή⁴²⁸.

⁴²⁰ Άρθρο 13 Καταστατικού Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου.

⁴²¹ Αυτό επιβεβαιώνεται και από τις καταθέσεις των [...], τόσο του ΣΗΕΝΗ, [...] όσο και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, [...] που ελήφθησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στα γραφεία του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου στις 10.1.2013. Βλ. επίσης και από τα σχετικά πρακτικά συγκρότησης ΔΣ του ΣΗΕΝΗ των ετών 1993, 1995, 2004 και 2010 (πρακτικά υπ' αριθμ. 19/13.7.1993, 19/7.7.1995, 14/14.6.2004 και 18/9.6.2010) και τα πρακτικά συγκρότησης της Διοικούσας Επιτροπής υπ' αριθ. 2/26.5.1995, 2/14.5.1998, 3/18.5.2004, 4/28.4.2010, 4/22.4.2013.

⁴²² Βλ. ενδεικτικά τις από 4.2.1992 και 19.2.1992 κοινές συνεδριάσεις ΔΣ του ΣΗΕΝΗ και της Κοινοπραξίας (προγενέστερη μορφή της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου), καθώς και τις κοινές συνεδριάσεις ΔΣ - ΔΕ της 8.8.1995, στις 26.9.2000, στις 3.9.2007, στις 5.7.2010 και στις 28.11.2011.

⁴²³ Βλ. τις αντίστοιχες ενότητες κατωτέρω.

⁴²⁴ ΔΣ ΣΗΕΝΗ των 8.1.2007, 25.5.2008, 25.6.2008, 22.12.2008, 3.8.2009 και 2.5.2011.

⁴²⁵ Βλ. τα ΔΣ ΣΗΕΝΗ της 15.11.2004, της 5.6.2006, της 29.12.2007, της 28.1.2008, της 15.10.2008

⁴²⁶ Βλ. τις υπ' αριθμ. πρωτ. 4048/24.6.2015, 9064/19.12.2016 (ΣΗΕΝΗ) και 4049/24.6.2015 και 9063/19.12.2016 (Αστική Εταιρία Ηρακλείου) επιστολές παροχής στοιχείων, καθώς και την ανωμοτί κατάθεση του [...] του ΣΗΕΝΗ, [...].

⁴²⁷ Βλ. και την ανωμοτί κατάθεση του [...] της Αστικής Εταιρίας.

⁴²⁸ Βλ. ανωτέρω κεφάλαιο ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ – ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ Ν. 703/1977 ΚΑΙ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ ΑΡΘΡΟ 101 ΣΛΕΕ, υπό Δ.3.2. Ενιαία οικονομική οντότητα, παρ. 154 επ.

Ε.4.6.2. Καθορισμός τιμών

Ε.4.6.2.1. Διατάξεις ελάχιστης αμοιβής στον Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΗΕΝΗ και στο Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, ενιαίες υποχρεωτικές αμοιβές ηλεκτρολόγων για την μελέτη και εκπόνηση σχεδίου ηλεκτρολογικής εγκατάστασης, και για τον έλεγχο και επανέλεγχο ηλεκτρολογικής εγκατάστασης και υιοθέτηση τιμοκαταλόγου εργασιών

301. Ο Κώδικας Δεοντολογίας του ΣΗΕΝΗ περιέχει ρητή ρύθμιση περί υποχρέωσης τήρησης κατώτατης αμοιβής από τον ηλεκτρολόγο και ειδικότερα περί της τήρησης της εκάστοτε οριζόμενης από το ΣΗΕΝΗ κατώτατης αμοιβής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 6 και 15 αυτού. Ειδικότερα, το άρθρο 6 θεσπίζει την υποχρέωση των ηλεκτρολόγων - μελών του ΣΗΕΝΗ περί τήρησης της κατώτατης -οριζόμενης είτε με τις αποφάσεις του Συνδέσμου είτε από το Νόμο- αμοιβής για τις εργασίες που αναλαμβάνουν, ενώ το άρθρο 15 επιβάλλει κατά την ανάληψη εργασιών την τήρηση της καθοριζόμενης από τον Κώδικα Δεοντολογίας τιμολογιακής πολιτικής. Η δε σχετική έκφανση της παράβασης εκκινεί από τις 14.7.2007, οπότε και υιοθετήθηκε ο Κώδικας Δεοντολογίας και διαρκεί μέχρι σήμερα, δεδομένου ότι οι επίμαχες διατάξεις εξακολουθούν να εμφανίζονται στον Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΗΕΝΗ.
302. Περαιτέρω, και το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου περιέχει ρητή διάταξη αναφορικά με τον καθορισμό αμοιβών στο άρθρο 6 αυτού, και από το έτος 2012 και τον καθορισμό αμοιβής για τους ελέγχους και επανελέγχους. Δυνάμει της εν λόγω διάταξης το ποσό των αμοιβών για τη μελέτη και εκπόνηση των σχεδίων ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων και των ελέγχων και επανελέγχων καθορίζεται κατ' έτος από τη Δ.Ε. της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου. Η συγκεκριμένη έκφανση της παράβασης εκκινεί από το έτος 1991 (και συγκεκριμένα από τις 13 Νοεμβρίου 1991), έτος ίδρυσης της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου και υιοθέτησης του Καταστατικού της, και διαρκεί μέχρι σήμερα, δεδομένου ότι η επίμαχη διάταξη εξακολουθεί να περιέχεται στο ισχύον Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου.
303. Οι ως άνω διατάξεις (άρθρο 6 και 15 Κώδικα Δεοντολογίας ΣΗΕΝΗ και άρθρο 6 Καταστατικού Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου) καταδεικνύουν τη σαφή βούληση του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου για την ρύθμιση και τον καθορισμό της επαγγελματικής δραστηριότητας των μελών τους μέσω της ρύθμισης και του καθορισμού των αμοιβών τους, συνιστώντας συνεπώς αποφάσεις ένωσης επιχειρήσεων με αντικείμενο και σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011.
304. Συνεπώς, η ίδια η θέσπιση όρων με αυτό το περιεχόμενο σε δεσμευτικά, εκ της φύσης τους, για τα μέλη του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας κείμενα⁴²⁹, που αποσκοπεί εξ αντικειμένου στην παρεμπόδιση του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, επαρκεί για τη στοιχειοθέτηση εξ αντικειμένου περιορισμού του ανταγωνισμού ακόμη κι αν δεν ακολουθούνταν από τη λήψη περαιτέρω μέτρων σε εφαρμογή του⁴³⁰. Εν προκειμένω, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, συντρέχει

⁴²⁹ Η παράβαση των διατάξεων του Κώδικα Δεοντολογίας κατά το άρθρο 33 αυτού επισύρει κυρώσεις.

⁴³⁰ Βλ. ΕΑ 563/VII/2013 παρ. 324 με παραπομπή σε Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 70/333/ΕΟΚ/Α.Σ.Ρ.Α., ΕΕ 1970 1 148/9, σκ. 15-17. Βλ. επίσης και Απόφαση της Επιτροπής της 25.11.1981 IV/428-VBBB/VBVB σκ. 35-38, και Bellamy & Child European Union Law of Competition 7th ed OUP παρ. 5.053. Βλ. και ΔΕΦΑθ 4771/2015 ό.π., σκ. 6, σ. 11.

και η εφαρμογή στην πράξη των εν λόγω αμοιβών (μέσω της σύστασης της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου και της περιγραφόμενης στο οικείο κεφάλαιο κατωτέρω πρακτικής διαχείρισης των αμοιβών των μελών της).

305. Βάσει των ανωτέρω, οι διατάξεις των άρθρων 6 και 15 του Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΗΕΝΗ και του άρθρου 6 του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου περί τήρησης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για την παροχή των υπηρεσιών τους από τους ηλεκτρολόγους - μέλη τους είναι αφ' εαυτές παράνομες ως αντικείμενες στο άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011.
306. Οι ως άνω διατάξεις του Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΗΕΝΗ και του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, εφαρμόζονται μέσω των αποφάσεων των οργάνων του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου με τις οποίες καθορίζονται συγκεκριμένες τιμές ανάλογα με το είδος του έργου και οι οποίες με τη σειρά τους φαίνεται ότι εφαρμόζονται αναφορικά με την μελέτη και εκπόνηση ΥΔΕ ήδη από το 1990 τουλάχιστον.
307. Πράγματι, κατώτατες υποχρεωτικές τιμές μελέτης και εκπόνησης σχεδιαγράμματος αποφασίζονται κατά τη συνεδρίαση του μικτού (κοινού) ΔΣ της Κοινοπραξίας και του ΣΗΕΝΗ της 19.7.1990 (με ισχύ από 1.9.1990) και αναπροσαρμόζονται από το μικτό ΔΣ Κοινοπραξίας και ΣΗΕΝΗ της 19.2.1992 (με ισχύ από 1.4.1992). Κατά την συνεδρίαση του μικτού ΔΣ ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας της 8.8.1995, αποφασίζεται να μην θεωρείται ατελώς καμία ΥΔΕ χωρίς την ανάλογη αμοιβή, απόφαση ενδεικτική του υποχρεωτικού χαρακτήρα των εν λόγω αμοιβών. Η απόκλιση από αυτές κατ' ουσίαν αποκλείεται καθώς συνεπάγεται την «ποινή» της μη θεώρησης της ΥΔΕ, συνεπώς, υιοθετείται ένας μηχανισμός ελέγχου και συμμόρφωσης προς τις ορισθείσες τιμές.
308. Οι αμοιβές μελέτης και εκπόνησης ΥΔΕ αναπροσαρμόζονται το 2001 (με ισχύ από 1.12.2001)⁴³¹, το 2007 (με ισχύ από 2.3.2007)⁴³², το 2008 (με ισχύ από 17.5.2008)⁴³³ και το 2010⁴³⁴.
309. Τα ανωτέρω επιβεβαιώνονται και από τις καταθέσεις των [...] ΣΗΕΝΗ, [...], και Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, [...] ⁴³⁵, οι οποίοι βεβαιώνουν την μακροχρόνια τήρηση ενιαίων τιμών εκπόνησης ΥΔΕ, οι οποίες ορίζονται και αναπροσαρμόζονται από την Αστική Εταιρία Ηρακλείου, ενώ όπως βεβαιώνει ο [...] της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, σκοπός του συγκεκριμένου τρόπου τιμολόγησης των ΥΔΕ ήταν η εξασφάλιση της διατήρησης ενιαίας τιμής από όλους τους ηλεκτρολόγους.

⁴³¹ Με απόφαση μικτού ΔΣ ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, βλ. σχετικά την από 22.4.2002 ΓΣ του ΣΗΕΝΗ. Σημειώνεται περαιτέρω ότι ο τότε [...] του ΣΗΕΝΗ, [...] κατά την έκτακτη ΓΣ του ΣΗΕΝΗ της 30.11.2003 επεσήμανε πόσο απαραίτητη είναι η εναρμόνιση της αμοιβής εκπόνησης σχεδιαγραμμάτων. Ομοίως και κατά τη συγκρότηση του νεοεκλεγέντος ΔΣ του ΣΗΕΝΗ σε σώμα, αναφέρεται ως ένας από τους στόχους του να γίνει εναρμόνιση τιμών των ηλεκτρολόγων προς τους πελάτες και να συσταθεί Επιτροπή Δεοντολογίας από το ΔΣ που να κρίνει αυστηρά τα ζητήματα του Συνδέσμου που παρουσιάζονται κατά καιρούς (βλ. στο πρακτικό ΔΣ του ΣΗΕΝΗ υπ' αριθμ. 14/14.6.2004, προσκομισθέν με την υπ' αριθ. 4048/24.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΗΕΝΗ).

⁴³² Με ομόφωνη απόφαση της Δ.Ε. της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου (σε συνέχεια πρότασης από το ΔΣ του ΣΗΕΝΗ της 12.2.2007), βλ. τη σχετική ανακοίνωση της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου.

⁴³³ Με ομόφωνη απόφαση ΓΣ της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, βλ. ανακοίνωση της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου.

⁴³⁴ Βλ. τη σχετική ανακοίνωση της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου.

⁴³⁵ Που ελήφθησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στα κοινά γραφεία ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου κατά την 10.1.2013 και 11.1.2013.

310. Από τα ανωτέρω προκύπτει η ισχύς ενιαίων τιμών για τις διάφορες κατηγορίες εκπόνησης σχεδιαγραμμάτων από τις αρχές του 1992 που λειτουργεί η Εταιρία, οι οποίες μπορεί να αναπροσαρμόζονται στο τέλος κάθε έτους, καθώς και ότι ο εκεί προβλεπόμενος τρόπος τιμολόγησης των ΥΔΕ εξασφαλίζει την τήρηση ενιαίας τιμής από τους ηλεκτρολόγους προς τους καταναλωτές για την παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας, ενώ ο τρόπος διανομής των κερδών λειτουργεί ομοίως ως μέσο διατήρησης και συμμόρφωσης με την ενιαία τιμή από όλα τα μέλη των ενώσεων - ηλεκτρολόγους. Η εφαρμοζόμενη στην πράξη διαδικασία είσπραξης του εν λόγω ποσού διασφάλιζε και την καθολική έμπρακτη εφαρμογή της εν λόγω ορισμένης αμοιβής, ως οργανωμένος μηχανισμός συμμόρφωσης.
311. Προκύπτει επίσης η σταθερή και μακροχρόνια υιοθέτηση ενιαίων αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ από κοινού από τον ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου, οι οποίες αναπροσαρμόζονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, με αποφάσεις των ΔΣ και ΔΕ των ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου αντιστοίχως, με συνέπεια να θεμελιώνεται η παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 από τις 19.7.1990 (ημερομηνία κατά την οποία αποφασίσθηκαν οι τιμές από το μικτό ΔΣ της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου με την προγενέστερη αυτής μορφή, της Κοινοπραξίας και του ΣΗΕΝΗ με ισχύ από 1.9.1990) μέχρι και σήμερα.
312. Επισημαίνεται εξάλλου -και παρά το γεγονός ότι δεν αποτελεί στοιχείο του πραγματικού για την θεμελίωση της παράβασης- ότι η θέσπιση ενιαίων τιμών για την εκπόνηση ΥΔΕ τηρούνταν από το σύνολο ή σχεδόν των μελών του ΣΗΕΝΗ και, σε κάθε περίπτωση, από το σύνολο των μελών της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, όπως προκύπτει από τον τρόπο είσπραξης των αμοιβών που εφάρμοζε η Αστική Εταιρία Ηρακλείου. Συγκεκριμένα, εισέπραττε τις αμοιβές για την μελέτη και εκπόνηση ΥΔΕ για λογαριασμό των μελών της⁴³⁶, με αποτέλεσμα να διευκολύνεται η εφαρμογή και στην πράξη της υιοθέτησης ενιαίας τιμής και ο έλεγχος συμμόρφωσης προς αυτή⁴³⁷.
313. Εκτός της μελέτης και εκπόνησης σχεδιαγράμματος και πέραν των σχετικών διατάξεων στον Κώδικα Δεοντολογίας, αλλά και των ρητών προβλέψεων στο Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, ο ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου εφάρμοζαν ενιαίες αμοιβές και για την περίπτωση των επανελέγχων ηλεκτρολογικής εγκατάστασης. Πράγματι, ήδη στην ΓΣ της 14.12.2011 αποφασίσθηκε η σύσταση επιτροπής για τη διαμόρφωση του κοστολογίου των ελέγχων και επανελέγχων, ο οποίος θα υλοποιείται μέσω της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, ενώ τροποποιήθηκε και το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου και προσαρμόσθηκαν τα άρθρα του (ενδεικτικά τα άρθρα 2, 6 ή 8) για να περιλαμβάνουν και τους ελέγχους και

⁴³⁶ Όπως προκύπτει από το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου (και κυρίως τα άρθρα 7 και 8 που αναφέρονται στην είσπραξη και διανομή των ποσών) και από τις καταθέσεις των [...] ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, καθώς και από τους συνημμένους σε αυτές τιμοκαταλόγους εκπόνησης ΥΔΕ και επανελέγχων. Βλ. επίσης ενδεικτικά την προαναφερόμενη από 2.3.2007 ανακοίνωση της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου που καλεί τα μέλη της να ενημερώνουν τους πελάτες τους πριν πάνε στα γραφεία του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου για να πληρώσουν για να μη δημιουργούνται προβλήματα.

⁴³⁷ Βλ. σχετικά τους ισολογισμούς της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου των ετών 1994-2002, όπως προσκομίσθηκαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 9063/19.12.2016 επιστολή της, καθώς και ενδεικτικές αποδείξεις παροχής υπηρεσιών των ετών 2010 και 2011, αλλά και ενδεικτικές καταστάσεις διανομής μερισμάτων των ετών 1995, 1996, 2011 και 2012. Από τα εν λόγω έγγραφα προκύπτει ότι τα μέλη του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας συμμορφώθηκαν προς τις ορισθείσες αμοιβές και τις εφάρμοσαν στην πράξη με αποτέλεσμα την κατάργηση της ελεύθερης διαμόρφωσης τιμών και τον συνακόλουθο περιορισμό του ανταγωνισμού στο πεδίο των τιμών εις βάρος των καταναλωτών.

επανελέγχους ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων⁴³⁸. Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει η θέσπιση ενιαίων τιμών για τους επανελέγχους αρχής γενομένης από 1.6.2012⁴³⁹. Εκ των ανωτέρω συνάγεται η υιοθέτηση από το ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου ενιαίων τιμών και για τους ελέγχους και επανελέγχους των ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων από 5.3.2012 (οπότε και υιοθετήθηκε η σχετική απόφαση με ισχύ από 1.6.2012) κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011 μέχρι και σήμερα.

314. Όπως προκύπτει και από τα ανωτέρω και ιδίως από την προαναφερόμενη είσπραξη της αμοιβής για τους επανελέγχους από την Αστική Εταιρία Ηρακλείου, οι ενιαίες τιμές εφαρμόζονταν από το σύνολο των μελών της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου⁴⁴⁰.
315. Πέραν της υιοθέτησης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για την μελέτη και εκπόνηση ΥΔΕ και τους επανελέγχους ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων, ο ΣΗΕΝΗ έχει υιοθετήσει και τιμοκατάλογο ηλεκτρολογικών εργασιών ήδη από το 1991, ο οποίος και επανεκδίδεται κατά την διάρκεια των επόμενων ετών, ενώ το ζήτημα της τήρησης του τιμοκαταλόγου από τα μέλη του ΣΗΕΝΗ απασχολεί και αποτελεί θέμα συζήτησης μεταξύ των μελών του διαχρονικά.
316. Ειδικότερα, στα στοιχεία του φακέλου περιλαμβάνονται τιμοκατάλογοι ηλεκτρολογικών εργασιών του ΣΗΕΝΗ των ετών 1991, 2002 και 2006, οι οποίοι περιλαμβάνουν τιμές ανά μονάδα μέτρησης διαφόρων τύπων ηλεκτρολογικών υλικών και εργασιών τοποθέτησής τους, καθώς και cd-rom με ηλεκτρονική εφαρμογή βάσει της οποίας ο ηλεκτρολόγος ή/ και ο καταναλωτής μπορεί να προϋπολογίσει το κόστος κάποιας εργασίας.
317. Περαιτέρω, το ζήτημα του τιμοκαταλόγου και της τήρησής του συζητείται διαχρονικά στις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων (ΔΣ, ΓΣ) του ΣΗΕΝΗ, όπως προκύπτει από τη συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ της 28.6.1990⁴⁴¹, τη ΓΣ της 24.6.1992, στην οποία περιλαμβάνεται προτροπή για την τήρηση του τιμοκαταλόγου, τη συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ της 26.7.1993 (απόφαση για έκδοση νέου τιμοκαταλόγου Α' εξαμήνου του 1993), στη συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ της 10.1.1994 (απόφαση για έκδοση νέου τιμοκαταλόγου Β' εξαμήνου του έτους 1993). Εκτενής συζήτηση επί του τιμοκαταλόγου και της τήρησης ή μη των τιμών γίνεται στο έκτακτο επαρχιακό ΔΣ (μικτό) ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου της 9.7.1994, με μέλη να τοποθετούνται υπέρ της τήρησης του τιμοκαταλόγου.
318. Η αναπροσαρμογή του εκάστοτε ισχύοντος τιμοκαταλόγου αποτελεί εξάλλου θέμα συζήτησης και απόφασης σε πληθώρα συνεδριάσεων ΔΣ του Συνδέσμου, όπως προκύπτει από τις

⁴³⁸ Βλ. και τη συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ της 5.3.2012, και τη σχετική αναφορά για την εκτύπωση σχετικού εντύπου για την κοστολόγηση των ελέγχων και επανελέγχων που θα σταλεί σε όλα τα μέλη.

⁴³⁹ Βλ. τα συλλεγμένα κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου έγγραφα, και ειδικότερα έγγραφο της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου με τίτλο «Επανελέγχος ηλεκτρικής εγκατάστασης» (το οποίο, όπως επιβεβαίωσε ο [...] της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, [...], αποτελεί τον τιμοκατάλογο επανελέγχων της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου). Βλ. επίσης έγγραφο με οδηγίες από τον ΣΗΕΝΗ στα μέλη του αναφορικά με τον τρόπο είσπραξης των αμοιβών των επανελέγχων των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων (συλλεγέν επίσης κατά τον επιτόπιο έλεγχο), και τις καταθέσεις [...] ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας.

⁴⁴⁰ Βλ. την προαναφερόμενη ανακοίνωση του ΣΗΕΝΗ προς τα μέλη του για την προπληρωμή της αμοιβής για τους ελέγχους και επανελέγχους από τους καταναλωτές στο Σύνδεσμο.

⁴⁴¹ Κατά την οποία αποφασίζεται η διανομή των τιμοκαταλόγων β' εξαμήνου 1989 και α' εξαμήνου 1990 έναντι του ποσού των 1200 δρχ. Βλ. το υπ' αριθ. πρωτ. 16/28.6.1990 πρακτικό ΔΣ του ΣΗΕΝΗ, το οποίο προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 4048/24.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων.

συνεδριάσεις ΔΣ της 5.9.1994 (απόφαση για αναθεώρηση τιμοκαταλόγου), της 11.10.1994 (απόφαση για σύσταση επιτροπής για την επεξεργασία και σύνταξη νέου τιμοκαταλόγου με πλήρη ανάλυση τιμών ώστε να είναι τα μέλη πλήρως κατοχυρωμένα), της 11.2.1997 (απόφαση για σύσταση επιτροπής για σύνταξη νέου πληρέστερου τιμοκαταλόγου προς έγκριση από τη ΓΣ), της 8.4.1997 (μικτό ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου), τη συνεδρίαση ΓΣ του ΣΗΕΝΗ της 25.6.2017 (ενημέρωση για εκτύπωση τιμοκαταλόγου και παράδοση τον επόμενο μήνα), το ΔΣ του Συνδέσμου της 25.8.1997 (απόφαση για τη διαδικασία διανομής και το ποσό του αντιτίμου για την παραλαβή του τιμοκαταλόγου), στη συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ της 6.9.2000 (απόφαση για επιτροπή για έκδοση νέου τιμοκαταλόγου και πρόταση για δημιουργία ηλεκτρονικού τιμοκαταλόγου σε CD).

319. Σχετικές συζητήσεις λαμβάνουν χώρα και στη ΓΣ του ΣΗΕΝΗ της 28.3.2001, στη συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ της 3.6.2002, στην συνεδρίαση ΔΣ του Συνδέσμου Ηρακλείου της 14.10.2002, στη συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ της 2.12.2002 (ανακοίνωση για διανομή του νέου τιμοκαταλόγου του ΣΗΕΝΗ για το έτος 2002 σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή από τις 19.12.2002), στις ΓΣ της 7.4.2003 και 30.11.2003 (σχετική ανακοίνωση για την έκδοση του νέου αναλυτικού τιμοκαταλόγου έτους 2002 και τη διανομή του στα μέλη).
320. Επισημαίνεται εξάλλου ότι κατά την ΓΣ του ΣΗΕΝΗ της 29.3.2004 αναφέρεται ότι η έκδοση του τιμοκαταλόγου του ΣΗΕΝΗ θα γίνεται με πρόγραμμα για ηλεκτρονική επεξεργασία και ότι ο τιμοκατάλογος του ΣΗΕΝΗ αποτελεί τη βάση για την έκδοση των τιμοκαταλόγων και των υπολοίπων Συνδέσμων πανελλαδικά, καθώς έχει κοινοποιηθεί σε αυτούς, ενώ θα είναι και διαθέσιμος στο κοινό μέσω της ιστοσελίδας του ΣΗΕΝΗ. Αντίστοιχα συζητήσεις για τον τιμοκατάλογο λαμβάνουν χώρα σε σειρά συνεδριάσεων ΔΣ (26.9.2005, 25.1.2006⁴⁴² και 31.7.2006⁴⁴³) και ΓΣ (29.3.2006), προτού καταλήξουν στην ΓΣ της 26.3.2007, όπου και ανακοινώνεται η έκδοση του τιμοκαταλόγου έτους 2006.
321. Το ζήτημα του τιμοκαταλόγου επανέρχεται και στην συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ της 9.5.2007, στην συνεδρίαση ΔΣ της 20.8.2007 (ανακοίνωση περί έκδοσης του νέου τιμοκαταλόγου το Σεπτέμβριο του έτους 2007), στο ΔΣ του ΣΗΕΝΗ της 26.9.2007 (έκδοση τιμοκαταλόγου το Δεκέμβριο 2007). Συζήτηση περί της έκδοσής του περιλαμβάνεται και στις συνεδριάσεις ΔΣ του ΣΗΕΝΗ της 17.10.2007, 26.11.2007 και 28.11.2007 (αναφορά σε πρόταση να περνάει αντίγραφο τιμοκαταλόγου από το Σύνδεσμο).
322. Εν συνεχεία, στην ΓΣ του Συνδέσμου Ηρακλείου της 30.3.2009 προτείνεται να τεθεί ο τιμοκατάλογος στο διαδικτυακό χώρο του ΣΗΕΝΗ⁴⁴⁴. Ο νέος τιμοκατάλογος ηλεκτρολογικών εργασιών σε ηλεκτρονική μορφή παρουσιάζεται στην ΓΣ της 19.10.2009, ενώ προτείνεται τα μέλη του ΣΗΕΝΗ να τον «ασπαστούν» και να τον τηρήσουν. Ομοίως, στην συνεδρίαση ΔΣ της 8.3.2010, αρχικώς επισημαίνεται ότι αρκετές φορές κατά το παρελθόν χρειάστηκε να εκδοθεί ο τιμοκατάλογος δύο φορές το χρόνο και ότι τα μέλη τον τηρούσαν περισσότερο από ό,τι στη

⁴⁴² Κατά την εν λόγω συνεδρίαση διανέμονται αντίγραφα του τιμοκαταλόγου για παρατηρήσεις των μελών ΔΣ προς το σκοπό οριστικής κατάρτισής του.

⁴⁴³ Κατά την εν λόγω συνεδρίαση ορίζεται η τιμή αγοράς του τιμοκαταλόγου.

⁴⁴⁴ Αναφορά περιέχεται και στην συνεδρίαση ΔΣ της 1.7.2009, στο οποίο ανακοινώνεται ότι ο νέος τιμοκατάλογος θα εκδοθεί μέσα στο φθινόπωρο, ενώ στο ΔΣ της 8.7.2009 επισημάνθηκε από μέλος του ΣΗΕΝΗ ότι κανείς δεν τηρεί το τιμοκατάλογο, ενώ ο [...] ανέφερε ότι οι συνάδελφοι κατήγγησαν τον ενιαίο τιμοκατάλογο και διερωτάται για ποιο λόγο το έκαναν αυτό.

σημερινή εποχή, ενώ επισημαίνεται η σημασία της πιστής τήρησής του από τους ηλεκτρολόγους. Ο τιμοκατάλογος παρουσιάστηκε τελικά στην ΓΣ της 22.3.2010 και ήταν σε ηλεκτρονική μορφή⁴⁴⁵. Σχετική αναφορά και παρουσίαση του τιμοκαταλόγου αυτού περιλαμβάνεται και στη συνεδρίαση Δ.Σ. της ΠΟΣΕΗ της 21.11.2009 όπου αναφέρεται ρητά ότι το συγκεκριμένο ηλεκτρονικό πρόγραμμα χρησιμοποιεί υποχρεωτικά τις αναγραφόμενες τιμές και ότι δεν μπορεί να αλλάξει κάποιος τιμές, στοιχείο που βοηθάει σε ομοιομορφία τιμών⁴⁴⁶.

323. Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι ο ΣΗΕΝΗ είχε υιοθετήσει κατάλογο ηλεκτρολογικών εργασιών που ίσχυε συνεχώς ήδη τουλάχιστον από το 1990⁴⁴⁷, ο οποίος αναπροσαρμοζόταν και επανεκδιδόταν επί σειρά ετών, με συνέπεια τον μακροχρόνιο καθορισμό τιμών κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011.
324. Η δεσμευτικότητα των τιμοκαταλόγου προκύπτει και από συστάσεις για τήρηση των τιμών του στο πλαίσιο των συνεδριάσεων ΔΣ του Συνδέσμου Ηρακλείου της 19.4.2004 και της 18.8.2004. Προτροπή προς τήρηση των τιμών που περιέχονται στον τιμοκατάλογο περιλαμβάνεται και στον πρόλογο του τιμοκαταλόγου του έτους 2006 από το ΔΣ του ΣΗΕΝΗ. Αλλά και κατά την εγγραφή και υποδοχή νέων μελών, η οποία πραγματοποιείται στη διάρκεια των συνεδριάσεων ΔΣ του ΣΗΕΝΗ, ενημερώνονται τα νέα μέλη για την ύπαρξη του τιμοκαταλόγου και την τήρησή του⁴⁴⁸. Πράγματι, στην προκειμένη περίπτωση, η ενασχόληση για την έκδοση τιμοκαταλόγων από τον ΣΗΕΝΗ είναι διαχρονική ήδη πριν από το 1991, έτος έκδοσης του πρώτου τιμοκαταλόγου που βρέθηκε στα γραφεία του ΣΗΕΝΗ και αδιαλείπτως έως και σήμερα. Καθ' όλο το χρονικό διάστημα των είκοσι και πλέον ετών που μεσολαβούν από τότε έως σήμερα, ο ΣΗΕΝΗ προβαίνει συστηματικά σε συζήτηση, καθορισμό, αναπροσαρμογή, έκδοση και διανομή στα μέλη του τιμοκαταλόγων ηλεκτρολογικών εργασιών, ενώ κατά την διάρκεια της συζήτησης αναφορικά με τους τιμοκαταλόγους στα πλαίσια των συνεδριάσεων των συλλογικών οργάνων του (ΔΣ, ΓΣ) μεταξύ άλλων εκφράζονται έντονες προτροπές για την τήρηση αυτών, κατά τα ανωτέρω. Οι τιμοκατάλογοι από το έτος 2009 και εντεύθεν εκδίδονται και αναρτώνται και σε ηλεκτρονική μορφή, ενώ κοινοποιήθηκαν και στους υπόλοιπους συνδέσμους της χώρας ως πρότυπο.
325. Η υιοθέτηση των τιμοκαταλόγων καταδεικνύει την συνεπή έκφραση της βούλησης του ΣΗΕΝΗ για την ρύθμιση και το συντονισμό της οικονομικής συμπεριφοράς των μελών του και ως εκ τούτου, θεμελιώνεται η παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 από το 1990 τουλάχιστον έως σήμερα.

E.4.6.2.2. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

326. Συνεπώς, με βάση όλα τα ανωτέρω, οι διατάξεις του Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΗΕΝΗ και του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας, η θέσπιση ενιαίων τιμών για την μελέτη και εκπόνηση ΥΔΕ και για τους ελέγχους και επανελέγχους ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων, και, τέλος, η υιοθέτηση

⁴⁴⁵ Βλ. και σχετική αναφορά στη ΓΣ του ΣΗΕΝΗ της 10.5.2010 και στη συνεδρίαση ΔΣ της 9.6.2010 (πρακτικό ΔΣ υπ' αριθ. 18 - προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 4048/24.6.2015 επιστολή του ΣΗΕΝΗ).

⁴⁴⁶ Συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της ΠΟΣΕΗ και φέρει την ονομασία «ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΣ 211109(3).doc».

⁴⁴⁷ Μολονότι ο [...] του ΣΗΕΝΗ αναφέρεται στο 1981, αναφορές για τιμοκατάλογο στα διαθέσιμα στοιχεία υπάρχουν και για το 1990, ενώ ο πρώτος εντοπισθείς κατάλογος είναι του 1991, κατ' επιείκειαν το 1990 λαμβάνεται ως χρονική αφετηρία της σχετικής παράβασης.

⁴⁴⁸ Σχετικές αναφορές περιέχονται στα πρακτικά ΔΣ των 28.1.2008, 11.2.2008, 25.6.2008, 10.12.2008, 22.12.2008, 13.12.2010, 4.4.2011.

τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών αποτελούν περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές και στοιχειοθετούν ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 από το 1990, οπότε και ελήφθη η πρώτη απόφαση και διαρκεί μέχρι σήμερα, δεδομένου ότι οι περιοριστικές πρακτικές εξακολουθούν ισχύουσες.

327. Συνιστούν δε οι εν λόγω παράνομες πρακτικές ενιαία και διαρκή παράβαση, καθώς όλες οι υιοθετηθείσες πρακτικές του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου⁴⁴⁹ επιδιώκουν διαχρονικά έναν κοινό σκοπό, την τήρηση κατώτατων αμοιβών από τα μέλη τους κατά την παροχή των υπηρεσιών τους και μέσω της εφαρμοζόμενης διαδικασίας της καταβολής αυτών στην Αστική Εταιρία και επιστροφής τους στα μέλη στο τέλος του έτους, και κατατείνουν σε ένα κοινό αποτέλεσμα. Η επί μακρόν (από το 1990) συνεπής συμπεριφορά του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου αποτελεί έκφανση ενιαίου, συνολικού και στοχευμένου σχεδίου και στο πλαίσιο αυτό κάθε μία εκ των ανωτέρω επιμέρους αποφάσεων συνιστά τμήμα της ενιαίας στρατηγικής του και όλες συμβάλλουν, μέσω του συνδυαστικού τους αποτελέσματος, στην επίτευξη ενός κοινού, αντίθετου προς τον ανταγωνισμό, σκοπού. Ειδικότερα, οι επίμαχες αποφάσεις είχαν κοινό αντικείμενο, δηλαδή, τον καθορισμό τιμών όπως αποτυπώνεται στις σχετικές καταστατικές διατάξεις της Αστικής Εταιρίας, στη διάταξη του Κώδικα Δεοντολογίας, στις αποφάσεις του συνδέσμου και της Αστικής Εταιρίας με τον ορισμό ελάχιστων αμοιβών για την εκπόνηση των ΥΔΕ, και, από το 2012 και μετά, και ελέγχων και επανελέγχων, και στην εφαρμοζόμενη διαδικασία καταβολής των ορισμένων αμοιβών στην Αστική Εταιρία και την επιστροφή των ποσών στα μέλη στο τέλος του έτους, που αποτελούσε κατ' ουσίαν μηχανισμό ελέγχου του συνδέσμου και της Αστικής Εταιρίας ως προς τη συμμόρφωση των μελών στις ορισμένες αμοιβές, και τέλος, στη διαχρονική έκδοση τιμοκαταλόγων ηλεκτρολογικών εργασιών από το Σύνδεσμο. Ως εκ τούτου, στοιχειοθετούν ως σύνολο μία ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011. Μία τέτοια πρακτική μάλιστα ενδέχεται να τροποποιείται από καιρού εις καιρόν ή οι μηχανισμοί της να προσαρμόζονται ή να ενισχύονται για να λάβουν υπόψη τις νέες εξελίξεις.
328. Οι εξετασθείσες πρακτικές παρουσιάζουν σχέση συμπληρωματικότητας υπό την έννοια ότι έκαστη εξ αυτών αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και δη πρωτεύοντως στην εξάλειψη του ανταγωνισμού επί των αμοιβών παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών - μέσω του καθορισμού του ελάχιστου ύψους των αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ, ελέγχων και επανελέγχων και την έκδοση τιμοκαταλόγων λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών - ανεξαρτήτως ανταγωνιστικών πιέσεων, σε προκαθορισμένα μεταξύ των μελών του συνδέσμου και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου επίπεδα. Η πρακτική συνεχίζεται έως σήμερα στο βαθμό που οι διατάξεις του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου και του Κώδικα Δεοντολογίας του Συνδέσμου ισχύουν ακόμη, ομοίως και η διαδικασία είσπραξης μέσω της Αστικής Εταιρίας και διανομής (επιστροφής) στα μέλη στο τέλος του έτους⁴⁵⁰. Συνεπώς, όλα τα στοιχεία συγκλίνουν προς μία ενιαία, συνεχή, μακροχρόνια παράβαση με μοναδικό στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, μέσω του καθορισμού τιμών από το Σύνδεσμο είτε αυτοτελώς είτε μέσω της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου.

⁴⁴⁹ Υπενθυμίζεται ότι ΣΗΕΝΗ και Αστική Εταιρία Ηρακλείου λαμβάνονται ως ενιαία οικονομική οντότητα.

⁴⁵⁰ Δεν κατέστη δυνατό να ληφθεί σχετική απόφαση κατάργησης των παραβατικών πρακτικών στην από 26.3.2018 ΓΣ, λόγω μη επίτευξης της απαιτούμενης απαρτίας, βλ. έγγραφο με αρ. πρωτ. 487/30.07.2018, σ. 18.

329. Εν κατακλείδι, οι επιμέρους προεκτεθείσες πρακτικές συνδέονται στενά μεταξύ τους, βρίσκονται σε σχέση χρονικής και λογικής αλληλουχίας, εφαρμόζονται παράλληλα και εμπίπτουν στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδίου νόθευσης του ανταγωνισμού. Οι διαπιστωθείσες αποφάσεις εντάσσονται, ως εκ της ταυτότητας του σκοπού τους και των στενώς συνδεδεμένων συνεργειών τους, σε σειρά προσπαθειών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων που επεδίωκαν ένα και τον αυτό οικονομικό σκοπό: τη νόθευση της εξέλιξης των τιμών⁴⁵¹.

Ε.4.7. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Ε.4.7.1 Καθορισμός τιμών

Ε.4.7.1.1. Υιοθέτηση ενιαίων υποχρεωτικών αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ, υιοθέτηση τιμοκαταλόγου για την παροχή ηλεκτρολογικών εργασιών

330. Ο ΣΗΕΝΑ είχε ήδη τουλάχιστον⁴⁵² από το 2005 αποφασίσει ενιαίες υποχρεωτικές αμοιβές των μελών του για την εκπόνηση ΥΔΕ, όπως προκύπτει από τις σχετικές ανακοινώσεις που εξέδωσε τα έτη 2005, 2010 και 2011, στις οποίες με σαφήνεια παρατίθενται οι τιμές ανά κατηγορία παροχής και το ποσό των αυξήσεων σε σύγκριση με τον προηγούμενο τιμοκατάλογο⁴⁵³.
331. Πιο συγκεκριμένα, το έτος 2005 ο ΣΗΕΝΑ εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία ενημέρωνε τα μέλη του για την αύξηση των αμοιβών των ΥΔΕ με ισχύ από 5.12.2005 με αναλυτική παράθεση των τιμών αμοιβών για την εκπόνηση ΥΔΕ, οι οποίες κλιμακώνονταν αναλόγως της παροχής⁴⁵⁴. Στη συνέχεια, το έτος 2010 αποφασίστηκε αναπροσαρμογή των εν λόγω αμοιβών όπως προκύπτει από τη νέα ανακοίνωση του ΣΗΕΝΑ προς τα μέλη του με ισχύ από 1.7.2010. Νέα απόφαση αναπροσαρμογής των ενιαίων αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ έλαβε χώρα με την από 29.6.2011 σχετική απόφαση του Δ.Σ. του ΣΗΕΝΑ, με την οποία μάλιστα αποφασίστηκε η αύξηση κατά 30% των τιμών εκπόνησης σχεδίων με στρογγυλοποίηση προς τα πάνω⁴⁵⁵, η οποία κοινοποιήθηκε στα μέλη με νέα ανακοίνωση του ΣΗΕΝΑ κατά το έτος 2011.
332. Οι εν λόγω τιμές ίσχυσαν έως τον Ιούλιο του 2013, οπότε γνωστοποιήθηκε στα μέλη με την υπ' αριθ. 71/18.7.2013 ενημερωτική επιστολή η κατάργησή τους (είχε προηγηθεί η από 26.4.2013 σχετική απόφαση ΔΣ)⁴⁵⁶.

⁴⁵¹ Βλ. απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 328.

⁴⁵² Δεδομένου ότι στην σχετική ανακοίνωση του ΣΗΕΝΑ του έτους 2005 γίνεται λόγος για αναπροσαρμογή των αμοιβών, φαίνεται ότι ενιαίες τιμές εφαρμόζονταν και προγενέστερα, πλην όμως δεν έχουν ανευρεθεί περαιτέρω συγκεκριμένα στοιχεία σχετικά κι ως εκ τούτου, θεωρείται ότι η παράβαση εκκινεί από το έτος 2005 και εφεξής.

⁴⁵³ Η δεσμευτικότητα των αποφάσεων των οργάνων του ΣΗΕΝΑ προκύπτει και από τις ίδιες τις αποφάσεις, αλλά και από τις σχετικές ανακοινώσεις που εξέδιδε ο ΣΗΕΝΑ με τις οποίες ενημέρωνε τα μέλη του για τις αποφάσεις των οργάνων του αναφορικά με την υιοθέτηση ενιαίων αμοιβών για την εκπόνηση ΥΔΕ, με παράθεση των σχετικών αμοιβών ανά κατηγορία και με την αναπροσαρμογή αυτών.

⁴⁵⁴ Από την ανακοίνωση αυτή σαφώς προκύπτει ότι τιμοκατάλογος ενιαίων αμοιβών υπήρχε και πριν το έτος 2005 (χωρίς από τα στοιχεία του φακέλου να προκύπτει από πότε), ο οποίος μάλιστα απετέλεσε τη βάση για την αναπροσαρμογή που ανακοινώθηκε ως άνω το 2005.

⁴⁵⁵ Πράξη υπ' αριθμ. 10 του Δ.Σ. του Συνδέσμου της 29.6.2011.

⁴⁵⁶ Τα εν λόγω έγγραφα κατατέθηκαν στην ΕΑ με αρ. πρωτ. 138/26.2.2018. Η από 18.7.2018 σχετική ανακοίνωση του ΣΗΕΝΑ προς τα μέλη του αναφέρει: «[...] παρακαλούμε θερμά όπως λάβετε σοβαρά υπ' όψιν σας την επιστολή αυτή και να πράξετε με υπευθυνότητα για την κατάργηση και μη εφαρμογή όλων των τιμοκαταλόγων που κατά καιρούς έχει ανακοινώσει ο Σύνδεσμός μας και αφορούν είτε στις εκπονήσεις σχεδίων είτε σε άλλες εργασίες».

333. Ως εκ τούτου, επί τη βάσει των ανωτέρω, ο ΣΗΕΝΑ ήδη τουλάχιστον⁴⁵⁷ από τις 5.12.2005 είχε υιοθετήσει ενιαίες υποχρεωτικές αμοιβές για την μελέτη και εκπόνηση ΥΔΕ, οι οποίες αναπροσαρμόστηκαν κατά τα έτη 2010 (με ισχύ από 1.7.2010) και 2011 (με την από 29.6.2011 απόφαση ΔΣ και ισχύ από 6.7.2011) και καταργήθηκαν τον Ιούλιο του 2013 με την από 18.7.2013 ενημερωτική επιστολή προς τα μέλη (είχε προηγηθεί η από 26.4.2013 σχετική απόφαση ΔΣ)⁴⁵⁸, στοιχειοθετείται επομένως η παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, ενώ περαιτέρω ο καθορισμός τιμών εμπίπτει στους εξ αντικειμένου περιορισμούς του ανταγωνισμού. Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει επιπλέον η ευρεία εφαρμογή των ανωτέρω αμοιβών μελέτης και εκπόνησης ΥΔΕ στην πράξη από τους ηλεκτρολόγους - μέλη του ΣΗΕΝΑ⁴⁵⁹.
334. Ο ΣΗΕΝΑ είχε ήδη από το έτος 2006 καταρτίσει τιμοκατάλογο για την παροχή ηλεκτρολογικών εργασιών, ο οποίος περιλαμβάνει τιμές ανά μονάδα μέτρησης διαφόρων τύπων ηλεκτρολογικών υλικών και εργασιών τοποθέτησής τους και ο οποίος διανεμήθηκε δωρεάν στα μέλη^{460, 461}.
335. Ο εν λόγω τιμοκατάλογος ίσχυσε έως τον Ιούλιο του 2013 οπότε και με την από 18.7.2013 ενημερωτική επιστολή προς τα μέλη γνωστοποιήθηκε στα μέλη η κατάργησή τους (είχε προηγηθεί η από 26.4.2013 σχετική απόφαση ΔΣ)⁴⁶².
336. Επομένως, ο ΣΗΕΝΑ είχε υιοθετήσει τιμοκατάλογο ηλεκτρολογικών εργασιών ήδη από το 2006, ο τιμοκατάλογος διανεμήθηκε στα μέλη το 2007, ενώ διατίθετο και σε τρίτους έναντι αμοιβής, η δε ύπαρξη και ισχύς του επιβεβαιώνεται και από την ανωμοτί κατάθεση του [...] του ΣΗΕΝΑ [...]. Ο ως άνω τιμοκατάλογος ίσχυσε έως την από 18.7.2013 οπότε απεστάλη ενημερωτική επιστολή προς τα μέλη (είχε προηγηθεί η από 26.4.2013 σχετική απόφαση ΔΣ). Ο εν λόγω τιμοκατάλογος συνιστά μία ακόμη έκφανση της απόφασης ένωσης επιχειρήσεων από τον ΣΗΕΝΑ με περιεχόμενο τον καθορισμό ελάχιστων αμοιβών για τις ηλεκτρολογικές εργασίες και έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό και τη νόθευση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011.

⁴⁵⁷ Στη σχετική ανακοίνωση του ΣΗΕΝΑ του έτους 2005 γίνεται λόγος για αναπροσαρμογή των αμοιβών, συνεπώς φαίνεται ότι ενιαίες τιμές εφαρμόζονταν και προγενέστερα, πλην όμως δεν υφίστανται περαιτέρω συγκεκριμένα στοιχεία στο φάκελο κι ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί ότι η παράβαση εκκινεί από το έτος 2005 και εφεξής.

⁴⁵⁸ Αυτό επιβεβαιώνεται και από την κατωτέρω αναφερόμενη κατάθεση του [...] του ΣΗΕΝΑ.

⁴⁵⁹ Όπως προκύπτει από το αντίγραφο κίνησης λογαριασμού του ΣΗΕΝΑ από την Παγκρήτεια Συνεταιριστική Τράπεζα για το χρονικό διάστημα από 1.12.2011 έως 16.11.2012, από τις ενδεικτικές ΥΔΕ μελών του ΣΗΕΝΑ που ελήφθησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στα γραφεία του ΣΗΕΝΑ στις 10.1.2013, από τις εγγραφές του βιβλίου ημερήσιας κίνησης του ΣΗΕΝΑ τα έτη 2011 και 2012 (εκεί εμφανίζεται και η άμεση ανταπόκριση των μελών του στις αμοιβές τους, όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά την αναπροσαρμογή τους από το Δ.Σ. στις 29.6.2011 και ισχύουν από 6.7.2011).

⁴⁶⁰ Με την από 5.3.2007 απόφαση ΔΣ.

⁴⁶¹ Αντίγραφο του ελήφθη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στα γραφεία του Συνδέσμου στις 10.1.2013 (βλ. και ανωμοτί κατάθεση του τότε [...] του ΣΗΕΝΑ, [...], και υπ' αριθ. πρωτ. 5030/13.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων). Ισχυρισμός περί ενδεικτικού χαρακτήρα του τιμοκαταλόγου ή περί χαρακτήρα υποδείγματος προς υποβοήθηση, δεν υποστηρίζονται από οποιαδήποτε σχετική αναφορά σε «ενδεικτικό» στο σώμα του τιμοκαταλόγου, ούτε από τα λοιπά ευρήματα. Εξάλλου, στην έννοια των αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων εμπίπτουν και οι απλές συστάσεις χωρίς δεσμευτικό χαρακτήρα, εφόσον αποτελούν συνεπή έκφραση της βούλησης της ένωσης επιχειρήσεων -εν προκειμένω του ΣΗΕΝΑ- να συντονίσει τη συμπεριφορά των μελών της.

⁴⁶² Τα εν λόγω έγγραφα κατατέθηκαν στην ΕΑ με αρ. πρωτ. 138/26.2.2018 (βλ. ανωτέρω).

E.4.7.1.2. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

337. Συμπερασματικά, με βάση τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι ο ΣΗΕΝΛ είχε λάβει απόφαση καθορισμού αμοιβών με ειδικότερες εκφάνσεις αυτής αφενός μεν τις ενιαίες αμοιβές για τη μελέτη και εκπόνηση ΥΔΕ ήδη τουλάχιστον από τις 5.12.2005 και αφετέρου τον τιμοκατάλογο ηλεκτρολογικών εργασιών από το 2006, οι δε σχετικές αποφάσεις συνιστούν απόφαση ένωσης επιχειρήσεων με αντικείμενο τον καθορισμό αμοιβών και συνεπώς εκ φύσεως περιοριστική του ανταγωνισμού πρακτική κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, συνιστούν δε και ενιαία και διαρκή παράβαση.
338. Ειδικότερα, εν προκειμένω, όλες οι υιοθετηθείσες πρακτικές του ΣΗΕΝΛ επιδιώκουν διαχρονικά έναν κοινό σκοπό, την τήρηση κατώτατων αμοιβών από τα μέλη του κατά την παροχή των υπηρεσιών τους. Η επί μακρόν (από το 2005 και έως την κατά τα ανωτέρω κατάργηση των πρακτικών το 2013) συνεπής συμπεριφορά του Συνδέσμου Λασιθίου αποτελεί έκφραση ενιαίου, συνολικού και στοχευμένου σχεδίου και στο πλαίσιο αυτό κάθε μία εκ των ανωτέρω επιμέρους αποφάσεων συνιστά τμήμα της ενιαίας στρατηγικής τους και όλες συμβάλλουν, μέσω του συνδυαστικού τους αποτελέσματος, στην επίτευξη ενός κοινού, αντίθετου προς τον ανταγωνισμό, σκοπού⁴⁶³. Ως εκ τούτου στοιχειοθετούν ως σύνολο μία ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011.
339. Εν κατακλείδι, οι επιμέρους προεκτεθείσες πρακτικές συνδέονται στενά μεταξύ τους, βρίσκονται σε σχέση χρονικής και λογικής αλληλουχίας, εφαρμόζονται παράλληλα και εμπίπτουν στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδίου νόθευσης του ανταγωνισμού. Οι διαπιστωθείσες αποφάσεις εντάσσονται, ως εκ της ταυτότητας του σκοπού τους και των στενώς συνδεδεμένων συνεργειών τους, σε σειρά προσπαθειών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων που επεδίωκαν έναν και τον αυτό οικονομικό σκοπό: τη νόθευση της εξέλιξης των τιμών⁴⁶⁴.

E.4.8. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ - ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

E.4.8.1. Η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου και ο ΣΗΕΝΡ ως ενιαία οικονομική οντότητα

340. Όπως και στην περίπτωση των Συνδέσμων Ιωαννίνων και Ηρακλείου ανωτέρω και ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ, έτσι και στην περίπτωση του Συνδέσμου Ηλεκτρολόγων – Εγκαταστατών - Εργοληπτών Νομού Ρεθύμνης (εφεξής και «ΣΗΕΝΡ» ή «Σύνδεσμος Ρεθύμνου»), ιδρύθηκε το Δεκέμβριο του 2012⁴⁶⁵ η «Αστική Εταιρία Αδειούχων Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών

⁴⁶³ Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία, οι επίμαχες αποφάσεις είχαν κοινό αντικείμενο, τον καθορισμό τιμών, όπως αποτυπώνεται στις αποφάσεις του συνδέσμου με τον ορισμό τόσο συγκεκριμένων ελάχιστων αμοιβών για την εκπόνηση των ΥΔΕ, που εφαρμόζονται μάλιστα και από τα μέλη, όσο και με την έκδοση του τιμοκαταλόγου λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών.

⁴⁶⁴ Βλ. απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 328.

⁴⁶⁵ Το ιδρυτικό Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου της 6.12.2012 καταχωρήθηκε στο ΓΕΜΗ την 6.1.2013, τροποποιήθηκε ως προς το άρθρο 12 (διανομή κερδών) την 19.3.2014 (η τροποποίηση καταχωρήθηκε στο ΓΕΜΗ την 24.12.2014), όπως προκύπτει από το προσκομιζόμενο -με την υπ' αριθ. πρωτ. 8859/13.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου- πιστοποιητικό ελεύθερης διαμόρφωσης της Υπηρεσίας ΓΕΜΗ του Επιμελητηρίου Ρεθύμνου υπ' αριθ. 301653.426990/8.12.2016. Το καταστατικό τροποποιήθηκε και στις 16.3.2016 εκ νέου στο άρθρο 12 παράγραφος 4Α (ως προς τη χορήγηση ποσού στο Σύνδεσμο κατά τη διανομή κερδών) και στο άρθρο 5 παρ. 4 και 5 (διαδικασία εισόδου και εξόδου εταιρου από

Εργοληπτών Ρεθύμνου» (εφεξής και «Αστική Εταιρία Ρεθύμνου»), η οποία φέρει μάλιστα το διακριτικό τίτλο «Ένωση Ηλεκτρολόγων Ρεθύμνης», μέσω της οποίας λαμβάνει χώρα καθορισμός των αμοιβών των ηλεκτρολόγων. Η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου εμπίπτει στην κατά το δίκαιο ανταγωνισμού έννοια της ένωσης επιχειρήσεων, δεδομένου ότι καταρχήν οι εταίροι της είναι επιχειρήσεις, καθώς την ιδιότητα του εταίρου της αποκτούν μόνον αδειούχοι ηλεκτρολόγοι που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα (και μάλιστα μέλη του ΣΗΕΝΡ), ενώ στις προϋποθέσεις κτήσης της εταιρικής ιδιότητας εμπίπτει η άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, ιδιότητα η οποία διατηρείται και μετά τη συμμετοχή του ηλεκτρολόγου ως εταίρου στην Αστική Εταιρία⁴⁶⁶. Οι αποφάσεις της, επομένως, συνιστούν αποφάσεις ένωσης επιχειρήσεων⁴⁶⁷. Ειδικότερα, το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου και οι αποφάσεις των οργάνων της εμπίπτουν στην έννοια της απόφασης ένωσης επιχειρήσεων κατά την έννοια των διατάξεων περί ανταγωνισμού, η δε δεσμευτικότητά τους προκύπτει εκ της φύσης τους και από το ίδιο το κείμενό του Καταστατικού, καθώς η τήρηση των διατάξεων του Καταστατικού και των οργάνων της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου και η συμμόρφωση με τους σκοπούς της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου περιλαμβάνεται ρητά στις κατά το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου υποχρεώσεις των εταίρων⁴⁶⁸.

341. Περαιτέρω, στους σκοπούς της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου, όπως αυτοί προσδιορίζονται στο άρθρο 2 του Καταστατικού της, εμπίπτει η διαχείριση των αμοιβών των ηλεκτρολόγων που εισπράττονται είτε από τις μελέτες ή εκπονήσεις σχεδίων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων είτε από τους ελέγχους και επανελέγχους των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων⁴⁶⁹, το ύψος των οποίων καθορίζεται κατ' έτος με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου⁴⁷⁰, καθώς και η αντιμετώπιση της κακής παροχής υπηρεσιών και της αυθαίρετης τιμολόγησης. Μέσο επίτευξης των σκοπών της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου αποτελεί και η εφαρμογή «συστήματος ορθολογικής τιμολόγησης», μέσω του οποίου η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου, όπως και άλλοι εκ των εμπλεκόμενων Συνδέσμων / οντοτήτων, προβαίνει στην τιμολόγηση και είσπραξη των αμοιβών των ηλεκτρολόγων - εταίρων της. Συνεπώς, μέσω της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου διενεργείται ρύθμιση, συντονισμός, αλλά και ενεργός εμπλοκή της

την εταιρία), όπως προκύπτει από το προσκομιζόμενο – με την προαναφερόμενη επιστολή παροχής στοιχείων της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου- πρακτικό ΓΣ της 16.3.016 και η τροποποίηση αυτή καταχωρήθηκε στο ΓΕΜΗ στις 20.3.2017, όπως προκύπτει από το Γενικό Πιστοποιητικό της Υπηρεσίας ΓΕΜΗ του Επιμελητηρίου Ρεθύμνου υπ' αριθ. πρωτ. 360247.509677 της 22.3.2017 που προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5036/13.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου.

⁴⁶⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 του ισχύοντος καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου, προϋποθέσεις για την απόκτηση της ιδιότητας του εταίρου είναι η άσκηση του ελεύθερου επαγγέλματος του ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη ανεξαρτήτως ειδικότητας, ο οποίος πρέπει περαιτέρω να διαθέτει άδεια εκτέλεσης εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και να διατηρεί κατάστημα ή τεχνικό γραφείο, να υποβάλλει φορολογική δήλωση στη Δ.Ο.Υ. Ρεθύμνου, να είναι εγγεγραμμένος στον ΟΑΕΕ και να είναι μέλος του Συνδέσμου Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Νομού Ρεθύμνης.

⁴⁶⁷ Βλ. και το άρθρο 3 παρ. 5 του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου, σύμφωνα με το οποίο ο ηλεκτρολόγος τιμολογεί την εταιρία με το ποσό που η τελευταία τιμολόγησε τον πελάτη και στο οποίο ορίζεται ρητά ότι ο εταίρος παραμένει ο ίδιος υπεύθυνος έναντι του πελάτη.

⁴⁶⁸ Άρθρο 5 (Εταίροι – υποχρεώσεις – εισόδος - αποβολή) παρ. 3 (υποχρεώσεις, δικαιώματα και ευθύνες εταίρων) Καταστατικού Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου. Περαιτέρω κατά την παρ. 6 (αποβολή εταίρου) του ίδιου άρθρου 5 του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου, στους λόγους αποβολής του εταίρου συμπεριλαμβάνονται και οι ενέργειες σε βάρος του σκοπού και σε βλάβη των συμφερόντων της εταιρίας. Αντί της αποβολής (ή και σωρευτικά) είναι δυνατή η επιβολή προστίμου από 100€ έως 10.000€.

⁴⁶⁹ Βλ. άρθρο 2 παρ. 1 και 2 του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου.

⁴⁷⁰ Βλ. άρθρο 8 παρ. 6 Καταστατικού Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου.

Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου στην επιχειρηματική και οικονομική συμπεριφορά και δραστηριότητα των μελών⁴⁷¹.

342. Εν προκειμένω, η Αστική Εταιρία χρησιμοποιείται ως όχημα και συνιστά συλλογική οντότητα και μορφή θεσμοποιημένης συνεργασίας και ανταγωνιστικού συντονισμού⁴⁷², αφού κατά τα ειδικώς στα οικεία σημεία εκτιθέμενα, η τιμολόγηση και είσπραξη των αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ ή των ελέγχων και επανελέγχων γίνεται μεν από την Αστική Εταιρία για λογαριασμό του εταίρου και εν συνεχεία ο εταίρος τιμολογεί την εταιρία με το ίδιο ποσό, από το οποίο παρακρατείται ένα ποσοστό⁴⁷³. Τις εν λόγω αμοιβές, δε, η Αστική Εταιρία τις διανέμει στα μέλη της.
343. Η ίδρυση της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου, όπως και η ίδρυση του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου, της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, της Αστικής Εταιρίας ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ, εντάσσονται, περαιτέρω, στο γενικότερο πλαίσιο της εξεύρεσης από τους συνδέσμους ηλεκτρολόγων (συχνά και με την καθοδήγηση της ΠΟΣΕΗ) ενός νομιμοφανούς τρόπου για την παράνομη επιβολή ενιαίων ή κατώτατων αμοιβών από τα μέλη τους, ήτοι ενός τρόπου επιβολής των παράνομων πρακτικών εκτός των πλαισίων του Συνδέσμου, προκειμένου να αποφύγουν την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011⁴⁷⁴.
344. Ο ΣΗΕΝΡ και η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου είναι, εντούτοις, δύο αλληλοεξαρτώμενα και άμεσα συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα, η σχέση των οποίων δεν είναι ανταγωνιστική, και συναποτελούν μία ενιαία οικονομική οντότητα.

⁴⁷¹ Αντίστοιχο «σύστημα ορθολογικής τιμολόγησης» έχει συστήσει και η Αστική Εταιρία του Πανελληνίου Συνδέσμου Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Πτυχιούχων Ανωτέρας και Μέσης Τεχνικής Εκπαιδύσεως, η οποία μάλιστα συστήθηκε κατά την ίδια χρονική περίοδο με την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου, τα δε καταστατικά τους φέρουν παρόμοιο περιεχόμενο, στοιχεία που καταδεικνύουν την ύπαρξη συντονισμού και μεταξύ των συνδέσμων των ηλεκτρολόγων.

⁴⁷² Κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο του άρθρου 1 ν. 3959/2011 (ή και 101 ΣΛΕΕ) οι έννοιες «συμφωνία», «αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων» και «εναρμονισμένη πρακτική» καταλαμβάνουν, από υποκειμενική άποψη, μορφές συμπαιγνίας που μοιράζονται την ίδια φύση και διακρίνονται μόνον ως προς την ένταση και τις μορφές υπό τις οποίες αυτές εκδηλώνονται. Ειδικότερα, όσον αφορά την έννοια «αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων», σκοπός της είναι να μη διαφεύγουν οι επιχειρήσεις από τους κανόνες ανταγωνισμού λόγω μόνον του τρόπου με τον οποίο συντονίζουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της αρχής αυτής, στο άρθρο 1, παρ. 1, ν. 3959/2011 (και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ) εμπίπτουν όχι μόνον οι άμεσοι τρόποι συντονισμού των συμπεριφορών μεταξύ επιχειρήσεων (οι συμφωνίες και οι εναρμονισμένες πρακτικές), αλλά και οι θεσμοποιημένες μορφές συνεργασίας, δηλαδή οι καταστάσεις όπου οι επιχειρηματίες ενεργούν μέσω συλλογικής οντότητας ή κοινού οργάνου. Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 4.6.2009, C 8/08, T-Mobile Netherlands κ.λπ., Συλλ. 2009, σ. I 4529, σκ. 23 και απόφαση ΓενΔικ της 24.5.2012 στην υπόθεση T111/08, MasterCard, ό.π., σκ. 242.

⁴⁷³ Βάσει του άρθρου 12 παρ. 4 του καταστατικού της, ως προς τα Έσοδα από τις μελέτες ή εκπονήσεις των σχεδίων κάθε ηλεκτρολογικής εγκαταστάσεως, αφαιρούνται τα λειτουργικά έξοδα και το 100% των καθαρών κερδών που απομένει διανέμεται στα μέλη ανάλογα με τις εργασίες τους, τα δε αναλογούντα ποσά αποδίδονται σε κάθε μέλος έως τις 20 Ιανουαρίου με την έκδοση του σχετικού τιμολογίου. Ως προς τα Έσοδα από τους ελέγχους και επανελέγχους, αυτά χορηγούνται στα μέλη που τους πραγματοποιούν, τις πρώτες πέντε εργάσιμες ημέρες κάθε μήνα αφού έχει εκδοθεί το σχετικό τιμολόγιο. Βλ. άρθρο 3 παρ. 5 του ισχύοντος Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας. Το ύψος του ποσοστού που παρακρατείται καθορίζεται κατ' έτος από το ΔΣ (κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 8 παρ. 6 του Καταστατικού).

⁴⁷⁴ Βλ. και τις σχετικές αναφορές [...], καθώς και τις αναφορές του Συνδέσμου Ιωαννίνων – Ηπείρου στις από 8.3.2015 και 31.1.2016 ΓΣ, στις οποίες αναφέρονται στην Αστική Εταιρία Ηρακλείου ως πρότυπο που, κατά τις εκτιμήσεις τους, εκφεύγει της επέμβασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Βεβαίως, ο μηχανισμός αυτός τιμολόγησης και είσπραξης των αμοιβών δεν εκφεύγει του ελέγχου της Επιτροπής αλλά εμπίπτει στο απαγορευτικό πεδίο των οικείων κανόνων, όπως εκτίθεται εδώ.

345. Ειδικότερα, η άμεση και στενή σύνδεση και κοινή ωφέλεια μεταξύ του ΣΗΕΝΡ και της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου προκύπτει από τα ακόλουθα: Κατ' αρχάς, η ιδιότητα του μέλους του ΣΗΕΝΡ αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση της ιδιότητας του εταίρου της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου⁴⁷⁵, γεγονός που συνεπάγεται αυτομάτως ότι όλα τα μέλη της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου είναι μέλη του ΣΗΕΝΡ, ενώ αντιστρόφως η μεγάλη πλειοψηφία των μελών του ΣΗΕΝΡ είναι και εταίροι της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου.
346. Εξάλλου, σύμφωνα με το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου, δύο από τα μέλη του ΔΣ της Αστικής Εταιρίας διορίζονται από το ΔΣ του Συνδέσμου Ρεθύμνου⁴⁷⁶. Σημειώνεται περαιτέρω ότι και η έδρα της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου συμπίπτει με εκείνην του ΣΗΕΝΡ. Επιπλέον, πέραν της ρητής πρόβλεψης του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας περί διορισμού των 2 εκ των 5 μελών από το ΔΣ του Συνδέσμου, η πλειοψηφία των μελών ΔΣ της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου αποτελούν ταυτόχρονα και μέλη ΔΣ του ΣΗΕΝΡ⁴⁷⁷.
347. Επίσης, σκοπός της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου είναι η διαχείριση των αμοιβών των ηλεκτρολόγων, ουσιαστικά δηλαδή αυτή ανέλαβε από τον Ιανουάριο του 2013, οπότε ξεκίνησε τις εργασίες της, τις παραβατικές δραστηριότητες που μέχρι το χρόνο εκείνο διεξήγαγε ο ΣΗΕΝΡ. Ειδικότερα, και για το χρονικό διάστημα προ της ίδρυσης της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου, η πληρωμή γινόταν απευθείας από τον καταναλωτή στο Σύνδεσμο και ο σύνδεσμος απέδιδε το ποσό στον ηλεκτρολόγο μία φορά το χρόνο στο τέλος του έτους, ενώ σε περίπτωση που λόγω της απόστασης της περιοχής δεν καθίστατο δυνατή η μετάβαση του καταναλωτή στο Σύνδεσμο προσερχόταν ο ηλεκτρολόγος ο οποίος όμως επίσης απέδιδε το ποσό στο Σύνδεσμο προκειμένου να του επιστραφεί στο τέλος του έτους⁴⁷⁸. Η εν λόγω περιγραφόμενη διαδικασία καταβολής των αμοιβών στο Σύνδεσμο και απόδοσης αυτών στο τέλος του έτους προσιδιάζει προς την εφαρμοζόμενη από την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου διαδικασία της τιμολόγησης των εργασιών των μελών της από την ίδια, της είσπραξης των εν λόγω ποσών από τους καταναλωτές από την ίδια (και την τιμολόγηση εν συνεχεία από τον ηλεκτρολόγο με το ίδιο ποσό) και έπειτα τη διανομή του στα μέλη⁴⁷⁹. Η πλήρης ομοιότητα των δύο διαδικασιών καταδεικνύει τη συνέχεια μεταξύ των δύο συμπεριφορών.
348. Ενόψει όλων των ανωτέρω και δη της άμεσης συμμετοχής τους στην ενιαία παράβαση, της έλλειψης οιασδήποτε ανταγωνιστικής σχέσης μεταξύ των δύο οντοτήτων και ενόψει των άμεσων

⁴⁷⁵ Άρθρο 5 παρ. 1 Καταστατικού Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου. Τούτο επιβεβαιώνεται και από την υπ' αριθ. πρωτ. 3981/19.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΗΕΝΡ, στην οποία αναφέρεται ότι όλα τα μέλη της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου είναι και μέλη του ΣΗΕΝΡ.

⁴⁷⁶ Βλ. άρθρο 8 παρ. 1 ισχύοντος καταστατικού Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου. Περαιτέρω, προβλέπεται η οικονομική ενίσχυση του ΣΗΕΝΡ από την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου (βλ. ενδεικτικά το άρθρο 3 παρ. 5 του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου), ενώ σε περίπτωση λύσης της Αστικής Εταιρίας προβλέπεται η διάθεση του τυχόν απομένοντος ενεργητικού στο ΣΗΕΝΡ (βλ. άρθρο 13 παρ. 3 του Καταστατικού).

⁴⁷⁷ Ειδικότερα, κατά τη σύσταση της Αστικής Εταιρίας 3 εκ των 5 μελών ΔΣ της συμμετείχαν και στο ΔΣ του συνδέσμου και μάλιστα με τον ίδιο πρόεδρο ΔΣ, στην επόμενη σύνθεση ΔΣ των δύο νομικών προσώπων, τα 4 εκ των 5 μελών της Αστικής Εταιρίας αποτελούσαν ταυτόχρονα και μέλη ΔΣ του ΣΗΕΝΡ, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου. Σημειωτέον ότι στην τρέχουσα σύνθεση ΔΣ Συνδέσμου και Αστικής Εταιρίας, όλα τα μέλη συμπίπτουν, ενώ ο Πρόεδρος του Συνδέσμου είναι ταυτόχρονα και Αντιπρόεδρος της Αστικής Εταιρίας και αντιστρόφως ο Πρόεδρος της Αστικής Εταιρίας είναι ταυτόχρονα και αντιπρόεδρος του Συνδέσμου.

⁴⁷⁸ Όπως προκύπτει από την ανωμοτί κατάθεση του [...] του ΣΗΕΝΡ και από τις σχετικές ανακοινώσεις του Συνδέσμου προς τα μέλη.

⁴⁷⁹ Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 12 παρ. 4 του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου.

λειτουργικών, οργανωτικών και οικονομικών δεσμών, δεδομένης, περαιτέρω, της καταστατικής πρόβλεψης της Αστικής Εταιρίας περί ορισμού 2 εκ των 5 μελών από το ΔΣ του Συνδέσμου, της ύπαρξης (επιπλέον των 2 οριζόμενων από το σύνδεσμο) κοινών μελών ΔΣ, των κοινών μελών των δύο νομικών προσώπων και της κοινής έδρας, προκύπτει ότι τα δύο πρόσωπα αποτελούν μια ενιαία οικονομική οντότητα και καθίστανται αλληλεγγύως υπεύθυνα για την παράβαση του καθορισμού αμοιβών⁴⁸⁰.

Ε.4.8.2. Καθορισμός τιμών

Ε.4.8.2.1. Υιοθέτηση ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ από τον ΣΗΕΝΡ

349. Στο πλαίσιο του ΣΗΕΝΡ πραγματοποιούνταν καθορισμός αμοιβών των μελών του και μάλιστα διαχρονικά. Ειδικότερα: Ο ΣΗΕΝΡ ήδη από το 2001 είχε υιοθετήσει ελάχιστη υποχρεωτική αμοιβή για την εκπόνηση ΥΔΕ με απόφαση της Γ.Σ. της 10.1.2001⁴⁸¹. Τα εν λόγω ποσά αναπροσαρμόστηκαν το έτος 2005 με ισχύ από 10.6.2005 κατόπιν σχετικής απόφασης του ΔΣ του ΣΗΕΝΡ, οπότε ο ΣΗΕΝΡ εξέδωσε σχετική ανακοίνωση. Νέα αναπροσαρμογή των αμοιβών που ίσχυαν έως τότε αποφασίστηκε από το Δ.Σ. του ΣΗΕΝΡ κατά το έτος 2010, εξεδόθη δε σχετική ανακοίνωση⁴⁸² προς τα μέλη⁴⁸³.
350. Επομένως, ο ΣΗΕΝΡ ήδη τουλάχιστον από την 10.1.2001 (ημερομηνία της ΓΣ με την οποία υιοθετήθηκαν οι εν λόγω αμοιβές) είχε υιοθετήσει ελάχιστες υποχρεωτικές αμοιβές για την μελέτη και εκπόνηση ΥΔΕ, οι οποίες ίσχυαν διαρκώς και έβαιναν κλιμακούμενες αναλόγως του είδους της παροχής. Οι αμοιβές αυτές αναπροσαρμόστηκαν τα έτη 2005 (συγκεκριμένα από 10.6.2005) και 2010 (από 1.1.2010), και εξακολουθούν να ισχύουν έως σήμερα (μέσω της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου αλλά και ελλείψει ρητής κατάργησής τους), με αποτέλεσμα να στοιχειοθετείται διαρκής παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011.
351. Η υιοθέτηση και μόνο από τον ΣΗΕΝΡ αποφάσεων περί υποχρεωτικών ελάχιστων αμοιβών επαρκεί για την στοιχειοθέτηση της παράβασης του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 3959/2011⁴⁸⁴. Πέραν αυτού εντούτοις, οι ανωτέρω αμοιβές μελέτης και εκπόνησης ΥΔΕ προκύπτει ότι εφαρμόστηκαν σχεδόν καθολικά από τους ηλεκτρολόγους - μέλη του ΣΗΕΝΡ⁴⁸⁵, εφαρμογή που διασφαλίζεται με την πληρωμή από τον καταναλωτή στο Σύνδεσμο. Το στοιχείο αυτό αναδεικνύει τη λειτουργία του εν λόγω σχήματος και ως μηχανισμού ελέγχου, εκ μέρους του συνδέσμου, της συμμόρφωσης και της τήρησης της σχετικής απόφασης⁴⁸⁶. Νοθεύταν, συνεπώς, με τη διαδικασία αυτή ο ανταγωνισμός των ηλεκτρολόγων στο επίπεδο των τιμών, και η δυνατότητα του καταναλωτή να

⁴⁸⁰ Βλ. ανωτέρω κεφάλαιο ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ – ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ Ν. 703/1977 ΚΑΙ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ ΑΡΘΡΟ 101 ΣΛΕΕ, υπό Δ.3.2. Ενιαία οικονομική οντότητα, παρ. 154 επ.

⁴⁸¹ Πρακτικό Νο 1 έτους 2001.

⁴⁸² Οι ανακοινώσεις αυτές συνελέγησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο της ΓΔΑ στο ΣΗΕΝΡ την 10.1.2013.

⁴⁸³ Η ύπαρξη καθορισμένων από το Σύνδεσμο Ρεθύμνου αμοιβών και η αναπροσαρμογή τους με απόφαση ΔΣ (και σχετική ενημέρωση των μελών) επιβεβαιώθηκε και από τον [...] του ΣΗΕΝΡ, [...], στην ανωμοτι κατάθεσή του, η οποία ελήφθη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στα γραφεία του ΣΗΕΝΡ κατά την 10.1.2013.

⁴⁸⁴ Δεδομένου ότι ο καθορισμός τιμών εμπίπτει στους εξ αντικείμενου περιορισμούς του ανταγωνισμού.

⁴⁸⁵ Γεγονός που συνομολογείται από τον [...] του ΣΗΕΝΡ στην ανωμοτι κατάθεσή του, η οποία ελήφθη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στα γραφεία του Συνδέσμου στις 10.1.2013.

⁴⁸⁶ Το δελτίο παροχής υπηρεσιών του ηλεκτρολόγου ευρισκόταν στα γραφεία του Συνδέσμου, ενώ οι καταναλωτές προσέρχονταν στα γραφεία του συνδέσμου, κατέβαλαν την καθορισμένη με βάση τον τύπο της ΥΔΕ αμοιβή, ο δε σύνδεσμος απέδιδε τα ποσά στο τέλος του έτους.

επωφεληθεί από τη διαπραγμάτευση με έκαστο ηλεκτρολόγο για την αμοιβή, δεδομένου ότι και οποιαδήποτε αλλαγή στον τιμοκατάλογο γινόταν μόνο με απόφαση ΔΣ. Με τον τρόπο αυτό εξαλειφόταν οποιαδήποτε ανταγωνιστική πίεση και κίνητρο για την παροχή φθηνότερων υπηρεσιών προς τους καταναλωτές, οι οποίοι στερούνται εν τούτοις πράγμασι ουσιαστικής επιλογής σε μια αγορά υπηρεσιών όπου οι τιμές καθορίζονται και εισπράττονται από τον ΣΗΕΝΡ.

Ε.4.8.2.2. Διατάξεις καθορισμού αμοιβής στο Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου

352. Στο Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου υφίσταται πλέγμα διατάξεων που αναφέρονται στις αμοιβές των εταίρων - ηλεκτρολόγων και οι οποίες κατατείνουν στον ενιαίο καθορισμό αυτών.
353. Καταρχάς, η διαχείριση των αμοιβών των ηλεκτρολόγων - εταίρων που εισπράττονται από τις μελέτες ή εκπονήσεις σχεδίων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και για τους ελέγχους και τους επανελέγχους ηλεκτρικών εγκαταστάσεων αποτελεί πρωταρχικό σκοπό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου, όπως προκύπτει από το Καταστατικό της⁴⁸⁷. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού υιοθετείται το επονομαζόμενο «σύστημα ορθολογικής τιμολόγησης» που περιγράφεται επίσης στο Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου και σύμφωνα με το οποίο η τιμολόγηση των ηλεκτρολογικών εργασιών γίνεται από την εταιρία, για λογαριασμό του εταίρου, όπως και η είσπραξη των αντίστοιχων ποσών και εν συνεχεία ο εταίρος τιμολογεί την εταιρία⁴⁸⁸. Η ως άνω τιμολόγηση διενεργείται σε τιμές που αποφασίζονται κατ' έτος από το ΔΣ της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου, όπως ορίζεται ρητά στο Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου⁴⁸⁹.
354. Οι ανωτέρω διατάξεις περιέχουν σαφή καθορισμό των αμοιβών των ηλεκτρολόγων σε ενιαίο επίπεδο, η οποία διενεργείται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου (καταδεικνύοντας αντιστοίχως τη σαφή βούληση της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου για την μέσω του ως άνω καθορισμού ρύθμιση της επαγγελματικής και οικονομικής δραστηριότητας των εταίρων - μελών της)⁴⁹⁰ και συνεπώς συνιστούν απόφαση ένωσης επιχειρήσεων με σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011⁴⁹¹.

⁴⁸⁷ Βλ. άρθρο 2 παρ. 1 και 2 Καταστατικού Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου.

⁴⁸⁸ Βλ. άρθρο 3 παρ. 5 του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου.

⁴⁸⁹ Βλ. άρθρα 6 παρ. 1 β και 8 παρ. 6 Καταστατικού Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου. Επιπλέον, τα έσοδα που προκύπτουν από την είσπραξη από την Αστική Εταιρία των αμοιβών των ηλεκτρολόγων για τη μελέτη και εκπόνηση σχεδίων και για τους ελέγχους και επανελέγχους ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων αποδίδονται στους ηλεκτρολόγους - βλ. άρθρο 12 παρ. 4 περ. Α και Β του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου.

⁴⁹⁰ Βλ. σχετικά και την απόφαση της Ευρ. Επιτροπής της 8.12.2010 σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπόθεση 39310-ONP, σκ. 589, για το πότε μια επαγγελματική ένωση μπορεί να θεωρηθεί ένωση επιχειρήσεων, όπου αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι ένωση επιχείρησης με την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ θεωρείται μια ομάδα επιχειρήσεων βασισμένη σε μια ιδρυτική πράξη που αποβλέπει στην επιδίωξη ενός κοινού σκοπού, στοιχείο που συντρέχει εν προκειμένω. Βλ. και την *Provimi Ltd. v Aventis Animal Nutrition SA and others*, 2002/470, High Court (Queen's Bench Division), [2003], σκ. 31, 32, όπου, μεταξύ των λοιπών παρατηρήσεων, στην απόφαση επισημαίνεται ότι εφόσον ένα πρόσωπο μιας επιχείρησης παραβιάζει το νόμο συμφωνώντας να καθορίσει αμοιβές, μια άλλη οντότητα η οποία εφαρμόζει την ίδια παραβατική συμφωνία προβαίνει ομοίως σε παράβαση. Βλ. και αποφάσεις ΔΕΕ 209-215/78 & 218/78 *Heintz van Landewyck SARL κ.ά. κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1980, σ. 3125, σκ. 87.

⁴⁹¹ Η θέσπιση και μόνο όρων με αυτό το περιεχόμενο σε ένα εκ της φύσης του νομικά δεσμευτικό για τα μέλη της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου κείμενο, που αποσκοπεί εξ αντικειμένου στην παρεμπόδιση του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, επαρκεί για τη στοιχειοθέτηση εξ αντικειμένου περιορισμού του ανταγωνισμού ακόμη κι αν δεν ακολουθείται από τη λήψη περαιτέρω μέτρων σε εφαρμογή τους. Εν προκειμένω, πάντως, πιθανολογείται και η έμπρακτη εφαρμογή τους. Βλ. ΕΑ 563/VII/2013 παρ. 324 με περαιτέρω παραπομπή σε Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 70/333/ΕΟΚ/, Α.Σ.Ρ.Α., ΕΕ 1970 I 148/9, σκ. 15-17, βλ. επίσης και Απόφαση της Επιτροπής της

355. Ειδικότερα, η θέσπιση των ως άνω άρθρων του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου λειτουργεί ως μέσο συγκάλυψης του θεσπιζόμενου μέσω των άρθρων αυτών καθορισμού ενιαίων αμοιβών, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζει και επιτυγχάνει αποτελεσματικά μέσω της εφαρμοζόμενης διαδικασίας την εναρμόνιση, το συντονισμό και εν τέλει την εφαρμογή ενιαίων αμοιβών των εταίρων της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου και τη συμμόρφωση των μελών, πλήττοντας την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία της αγοράς⁴⁹².
356. Συνεπώς, οι κατά τα άνω διατάξεις του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου και συγκεκριμένα τα άρθρα 2 παρ. 1 και 2, 3 παρ. 5 και ιδίως τα άρθρα 6 παρ. 1β και 8 παρ. 6 που θεσπίζουν τον καθορισμό ενιαίων αμοιβών των εταίρων - ηλεκτρολόγων για τη μέτρηση και εκπόνηση σχεδίων και τον έλεγχο και επανέλεγχο ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων είναι αφ'εαυτά παράνομα ως αντικείμενα στο άρθρο 1 του Ν. 3959/2011, η δε σχετική πρακτική εκκινεί από το έτος 2012 (και συγκεκριμένα από τις 6.12.2012), έτος ίδρυσης της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου και υιοθέτησης του Καταστατικού της και διαρκεί μέχρι σήμερα, δεδομένου ότι οι επίμαχες διατάξεις εξακολουθούν να εμφανίζονται στο ισχύον Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου.
357. Με βάση την περιγραφόμενη στο Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου διαδικασία είσπραξης των αμοιβών προκύπτει, όπως αναλύεται στην συνέχεια, η στην πράξη εφαρμογή των ενιαίων αμοιβών στο πλαίσιο της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου από τους εταίρους αυτής⁴⁹³.
358. Ειδικότερα, η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου έχει ήδη από την ίδρυσή της εκδώσει τιμοκαταλόγους συγκεκριμένων ηλεκτρολογικών εργασιών και συγκεκριμένα για την εκπόνηση ΥΔΕ και τους ελέγχους και επανελέγχους, οι οποίοι διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες, οικιών και γραφείων, καταστημάτων και χώρων συνάθροισης κοινού και βιοτεχνιών – συνεργείων - έργων κίνησης και ισχύουν από την ίδρυση της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου έως σήμερα.
359. Ως εκ τούτου, μέσω της υιοθέτησης των τιμοκαταλόγων των αμοιβών των ηλεκτρολόγων για την εκπόνηση ηλεκτρολογικής μελέτης και τους ελέγχους και επανελέγχους των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων πραγματοποιείται καθορισμός των αμοιβών των ηλεκτρολόγων-εταίρων της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου που συνιστά ιδιαιτέρως σοβαρό εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011. Η σχετική έκφανση της παράβασης εκκινεί από τις 6.12.2012 και διαρκεί έως σήμερα.
360. Περαιτέρω, η έμπρακτη εφαρμογή των τιμοκαταλόγων προκύπτει από την θεσπιζόμενη διαδικασία είσπραξης των αμοιβών μέσω της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου και συγκεκριμένα από το προβλεπόμενο στο Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου «σύστημα ορθολογικής

25.11.1981 IV/428-VBBB/VBVB σκ. 35-38, επίσης και Bellamy & Child European Union Law of Competition 7th ed OUP παρ. 5.053. Βλ. σχετικά και ΔΕφΑθ. 4771/2015 όπου έγινε δεκτό (σκ. 6, σ. 11).

⁴⁹² Ιδίως, πλήττεται η ύπαρξη ανταγωνιστικών πιέσεων ως προς τις τιμές και το δικαίωμα και η δυνατότητα ελεύθερης διαπραγμάτευσης των αμοιβών μεταξύ του ηλεκτρολόγου και του ενδιαφερόμενου καταναλωτή, εξαιρώντας από τον τελευταίο το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής μεταξύ πολλών εναλλακτικών και ανταγωνιστικών λύσεων και ιδίως μεταξύ της πλέον συμφέρουσας οικονομικής πρότασης.

⁴⁹³ Αυτό επιβεβαιώνεται και από τους τιμοκαταλόγους της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου που προσκόμισαν ο ΣΗΕΝΡ (με την υπ' αριθ. πρωτ. 3981/19.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του) και η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου (με τις υπ' αριθ. πρωτ. 8859/13.12.2016 και 5036/13.9.2017 επιστολές της).

τιμολόγησης»⁴⁹⁴, που επιβεβαιώνεται και από τη ρητή πρόβλεψη επί των τιμολογίων περί πληρωμής από τον καταναλωτή στα γραφεία της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου⁴⁹⁵. Συνεπώς, η εξάλειψη του ανταγωνισμού που γινόταν μέσω του ΣΗΕΝΡ μέχρι την ίδρυση της Αστικής Εταιρίας συνεχίστηκε δια αυτής, και μέσω της τελευταίας εξακολουθεί να εξαλείφεται η ανταγωνιστική πίεση και το κίνητρο για την παροχή φθηνότερων υπηρεσιών προς τους καταναλωτές, οι οποίοι συνεπεία αυτού στερούνται διαχρονικά ουσιαστικής επιλογής σε μια αγορά υπηρεσιών, όπου οι τιμές καθορίζονται και εισπράττονται πλέον από την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου.

Ε.4.8.2.3. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

361. Κατά τα ανωτέρω, οι ως άνω διατάξεις του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου από το 2012 που ιδρύθηκε, οι από αυτήν εκδοθέντες τιμοκατάλογοι αμοιβών εκπόνησης μελέτης και ελέγχων/επανελέγχων ηλεκτρικής εγκατάστασης και ο ορισμός αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ από τον ΣΗΕΝΡ, συνιστούν αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που εκ της φύσεώς τους (εφόσον αφορούν σε οριζόντιο καθορισμό τιμών) αποτελούν περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές και επομένως, στοιχειοθετούν παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011, η δε σχετική παράβαση εκκινεί από τις 10.1.2001 για τον ΣΗΕΝΡ, οπότε και ελήφθη η απόφαση καθορισμού αμοιβών ΥΔΕ και από το 2012 για την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου και διαρκεί έως σήμερα, δεδομένου ότι οι περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές εξακολουθούν υφιστάμενες. Εξάλλου, εν προκειμένω, ο τρόπος είσπραξης τους οδήγησε στην καθολική εφαρμογή τους, όπως επιβεβαιώνεται και από τον ίδιο τον [...] του ΣΗΕΝΡ.
362. Συνιστούν δε οι εν λόγω παράνομες πρακτικές ενιαία και διαρκή παράβαση, καθώς όλες οι υιοθετηθείσες πρακτικές του ΣΗΕΝΡ αρχικώς και εν συνεχεία και της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου επιδιώκουν διαχρονικά έναν κοινό σκοπό, την τήρηση κατώτατων αμοιβών από τα μέλη του κατά την παροχή των υπηρεσιών τους, και επίσης, μέσω της εφαρμοζόμενης διαδικασίας της καταβολής αυτών στο σύνδεσμο και επιστροφής τους στα μέλη στο τέλος του έτους κατατείνουν σε ένα κοινό αποτέλεσμα, διαδικασία που αρχικώς εφαρμοζόταν στα πλαίσια του συνδέσμου και, μετά την ίδρυση της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου από την τελευταία. Η επί μακρόν (από το 2001) συνεπής συμπεριφορά του ΣΗΕΝΡ αρχικώς και εν συνεχεία και της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου αποτελεί έκφραση ενιαίου, συνολικού και στοχευμένου σχεδίου και στο πλαίσιο αυτό κάθε μία εκ των ανωτέρω επιμέρους αποφάσεων συνιστά τμήμα της ενιαίας στρατηγικής του και όλες συμβάλλουν, μέσω του συνδυαστικού τους αποτελέσματος, στην επίτευξη ενός κοινού, αντίθετου προς τον ανταγωνισμό, σκοπού. Ειδικότερα, οι επίμαχες αποφάσεις είχαν κοινό αντικείμενο τον καθορισμό τιμών όπως αποτυπώνεται αρχικώς στις αποφάσεις του Συνδέσμου με τον ορισμό ελάχιστων αμοιβών για την εκπόνηση των ΥΔΕ και την εφαρμοζόμενη διαδικασία καταβολής των ορισμένων αμοιβών στο σύνδεσμο (και την επιστροφή των ποσών στα μέλη στο τέλος του έτους) όσο και εν συνεχεία με την εισαγωγή σχετικών διατάξεων στο Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου, την έκδοση των τιμοκαταλόγων

⁴⁹⁴ Υπενθυμίζεται ότι το σύστημα ορθολογικής τιμολόγησης που προβλέπεται στο άρθρο 3 παρ. 5 της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου προβλέπει την τιμολόγηση της εργασίας από την Αστική Εταιρία και την είσπραξη από αυτήν της αμοιβής και εν συνεχεία την τιμολόγηση από τον εταίρο του ίδιου ποσού.

⁴⁹⁵ Όπου αναφέρεται ότι ο καταναλωτής δεσμεύεται να προσκομίσει στο γραφείο της Αστικής Εταιρίας εντός 30 ημερών και να καταβάλλει το αναλογούν ποσό.

ηλεκτρολογικών εργασιών από αυτήν και την εφαρμοζόμενη διαδικασία είσπραξης αυτών. Ως εκ τούτου στοιχειοθετούν ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977, όπως ισχύει, και του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011.

363. Οι εξετασθείσες πρακτικές παρουσιάζουν σχέση συμπληρωματικότητας υπό την έννοια ότι έκαστη εξ αυτών αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και δη πρωτεύοντως στην εξάλειψη του ανταγωνισμού επί των αμοιβών παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών - μέσω κυρίως του καθορισμού του ελάχιστου ύψους των αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ - ανεξαρτήτως ανταγωνιστικών πιέσεων, σε προκαθορισμένα μεταξύ των μελών του συνδέσμου επίπεδα.
364. Η πρακτική συνεχίζεται έως σήμερα καθώς ο από 1.1.2010 τιμοκατάλογος αμοιβών μελέτης και εκπόνησης τελεί ακόμη σε ισχύ ενόψει της μη ρητής κατάργησής του, πρακτική η οποία εξάλλου συνεχίζεται πλέον και μετά την ίδρυση της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου από την εν λόγω εταιρία, όπως προκύπτει και από τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους της. Συνεπώς, όλα τα στοιχεία συγκλίνουν προς ενιαία, συνεχή, μακροχρόνια παράβαση με μοναδικό στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, μέσω του καθορισμού τιμών από το Σύνδεσμο είτε αυτοτελώς είτε μέσω της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου.
365. Οι διαπιστωθείσες αποφάσεις εντάσσονται, ως εκ της ταυτότητας του σκοπού τους και των στενώς συνδεδεμένων συνεργειών τους, σε σειρά προσπαθειών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων που επεδίωκαν ένα και τον αυτό οικονομικό σκοπό: τη νόθευση της εξέλιξης των τιμών⁴⁹⁶.

Ε.4.9. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Ε.4.9.1. Καθορισμός τιμών

Ε.4.9.1.1. Υιοθέτηση ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ και τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών

366. Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι ο ΣΕΕΗΝΧ είχε ήδη τουλάχιστον από το έτος 2007 αποφασίσει να υιοθετήσει ελάχιστη υποχρεωτική αμοιβή για την μελέτη και εκπόνηση των ΥΔΕ με σχετική απόφαση της ΓΣ της 26.2.2007 και ισχύ από 1.4.2007⁴⁹⁷, ενώ σχετικά είχε αναρτηθεί και ανακοίνωση του ΣΕΕΗΝΧ σε εμφανές σημείο στον τοίχο των γραφείων του Συνδέσμου⁴⁹⁸. Εν συνεχεία εκδόθηκε το από 18.3.2010 ενημερωτικό δελτίο του ΣΕΕΗΝΧ (επίσης αναρτημένο στα γραφεία του Συνδέσμου), το οποίο περιέχει συστάσεις στα μέλη για την ορθή ενημέρωση των πελατών τους. Σύμφωνα με αυτό, το πληρωτέο στο σύνδεσμο ποσό αποτελεί αμοιβή του ηλεκτρολόγου (που επιστρέφεται σε αυτούς στο τέλος του έτους) και όχι του σωματείου.
367. Από την ανακοίνωση αυτή προκύπτει μάλιστα το πώς εφαρμοζόταν στην πράξη η απόφαση καθορισμού αμοιβών: για την θεώρηση προσέρχονταν στα γραφεία του ΣΕΕΗΝΧ κατά κανόνα οι

⁴⁹⁶ Βλ. απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 328.

⁴⁹⁷ Σχετική συζήτηση είχε γίνει και στο Δ.Σ. της 2.2.2007.

⁴⁹⁸ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 436/16.1.2013 έκθεση ελέγχου των ελεγκτών της ΓΔΑ, από την οποία προκύπτει ότι η εν λόγω ανακοίνωση ήταν αναρτημένη στα γραφεία του συνδέσμου ακόμη και έξι χρόνια αργότερα, κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ την 10.1.2013.

πελάτες ή σπανιότερα οι ίδιοι οι ηλεκτρολόγοι⁴⁹⁹, κατέβαλλαν το ποσό αμοιβής για την εκπόνηση της ΥΔΕ που είχε καθορίσει ο ΣΕΕΗΝΧ (το οποίο αφορούσε είτε καθορισμένη αμοιβή του ηλεκτρολόγου είτε τις υποχρεώσεις του ηλεκτρολόγου προς το Σωματείο και σε κάθε περίπτωση ωφελεί το Σωματείο και τα μέλη του), θεωρούσαν τις ΥΔΕ, και τα ποσά των αμοιβών τους καταβάλλονταν από το Σύνδεσμο σε αυτούς στο τέλος του έτους, μετά την αφαίρεση των παρακρατούμενων από τον ΣΕΕΗΝΧ ποσών για συνδρομές ή εισφορές. Ως εκ τούτου, εν προκειμένω δια της ως άνω περιγραφόμενης διαδικασίας είχε εγκαθιδρυθεί κατ' ουσίαν ένας μηχανισμός εκκαθάρισης και συμμόρφωσης των ηλεκτρολόγων - μελών του συνδέσμου στις αποφάσεις αυτού υπό τον έλεγχο του ΣΕΕΗΝΧ. Μάλιστα, αν ο ηλεκτρολόγος δεν καταβάλει την τιμή θεώρησης στο Σωματείο, όπως αυτή έχει καθοριστεί από τη Γενική Συνέλευση, δεν δίδεται η θεώρηση.

368. Οι ανωτέρω πρακτικές φαίνεται ότι συνεχίζονταν και τα έτη 2013 και 2014⁵⁰⁰, καταδεικνύοντας προδήλως το παγιωμένο πλαίσιο ελάχιστης κατώτατης ορισμένης αμοιβής των ηλεκτρολόγων κατά παράβαση της διάταξης του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 και την έμπρακτη συνέχιση των παράνομων πρακτικών, συνεπάγεται, δε, μετακύληση ενός κόστους που θα έπρεπε να βαρύνει αυτοτελώς τον ηλεκτρολόγο, στον καταναλωτή.
369. Εκ των ανωτέρω καθίσταται σαφής η δεσμευτική - υποχρεωτική φύση και ο μηχανισμός συμμόρφωσης και εφαρμογής των καθορισμένων από τον ΣΕΕΗΝΧ αμοιβών στην πράξη, καθώς, αν δεν καταβαλλόταν το συγκεκριμένο ποσό, δεν εκδιδόταν η θεώρηση και άρα η ΥΔΕ δεν είχε ισχύ. Το ίδιο ισχύει και σε σχέση με την ύπαρξη οδηγιών προς αντιμετώπιση προβλημάτων κατά την εφαρμογή της απόφασης, η οποία καταδεικνύει και την στην πράξη εφαρμογή τους και μάλιστα διαχρονικά, όπως καταδεικνύουν οι επαναλαμβανόμενες ανακοινώσεις του Συνδέσμου για την διαδικασία θεώρησης και ιδίως για την προσέλευση των πελατών στα γραφεία του Συνδέσμου⁵⁰¹. Η ελευθερία διαμόρφωσης των τιμών, εντούτοις, αποτελεί ένα από τα βασικότερα στοιχεία των κανόνων ανταγωνισμού.
370. Ως προς τη διάρκεια της παράβασης, επισημαίνεται ότι τόσο το ενημερωτικό δελτίο όσο και η ανακοίνωση έτους 2007 για το ύψος των αμοιβών ήταν αναρτημένα σε εμφανές σημείο στον τοίχο στα γραφεία του ΣΕΕΗΝΧ κατά την ημερομηνία διενέργειας του επιτόπιου ελέγχου από την ΓΔΑ στις 10.1.2013, ενώ αναφορά ή απόφαση περί κατάργησης ή αντικατάστασης δεν υφίσταται ούτε στην προαναφερόμενη από 28.3.2013 ανακοίνωση του Συνδέσμου ούτε στο από 8.5.2014 ενημερωτικό δελτίο αυτού. Συνεπώς, δεδομένου ότι ουδέποτε καταργήθηκε, δέον να θεωρηθεί ότι ο εν λόγω πίνακας αμοιβών, εξακολουθεί να ισχύει.

⁴⁹⁹ Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι στο ενημερωτικό δελτίο αναφέρεται ότι σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των ηλεκτρολόγων, ο ΣΕΕΗΝΧ θα τους υποχρεώσει να θεωρούν οι ίδιοι τις ΥΔΕ τους και συνεπώς να μη στέλνουν τους πελάτες τους στο σωματείο για την καταβολή και τη θεώρηση των ΥΔΕ.

⁵⁰⁰ Όπως προκύπτει από σχετικές ανακοινώσεις του Συνδέσμου Χανίων προς τα μέλη του και ειδικότερα από την από 28.3.2013 ανακοίνωση του ΔΣ του Συνδέσμου προς τα μέλη του, στην οποία το ΔΣ αναφέρεται στην εισαγωγή ενός νέου τρόπου θεώρησης με την καταβολή ενσήμου από τους ηλεκτρολόγους, και από το υπ' αρ. 101 από 8.5.2014 ενημερωτικό δελτίο του ΔΣ του ΣΕΕΗΝΧ. Βλ. και αποδείξεις εισπραχίας για το χρονικό διάστημα από 5.1.2011 έως 31.12.2012, τα ποσά των οποίων ανταποκρίνονται πλήρως από 26.2.2007 πίνακα αμοιβών και την ανωμοτί κατάθεση του [...] του ΣΕΕΗΝΧ, [...], κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στα γραφεία του Συνδέσμου στις 10.1.2013, ο οποίος περιγράφει την διαδικασία και αναφέρει ότι σε περίπτωση που δεν καταβληθεί η αμοιβή στο σύνδεσμο, δεν δίδεται η θεώρηση.

⁵⁰¹ Βλ. ενδεικτικά τα προαναφερόμενα από 18.3.2010 και υπ' αρ. 101 από 8.5.2014 ενημερωτικά δελτία και την από 28.3.2013 ανακοίνωση του ΣΕΕΗΝΧ.

371. Όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, ο ΣΕΕΗΝΧ ήδη τουλάχιστον από την 26.2.2007 (ημερομηνία υιοθέτησης της σχετικής απόφασης της ΓΣ)⁵⁰² είχε καθορίσει ελάχιστες υποχρεωτικές αμοιβές για την μελέτη και εκπόνηση ΥΔΕ κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 περ. (α) Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011. Η απόφαση αυτή έχει ληφθεί από το ΓΣ σε σχετική συνεδρίασή της και έχει κοινοποιηθεί αρμοδίως στα μέλη του ΣΕΕΗΝΧ με την ανάρτηση στα γραφεία του εν λόγω συνδέσμου. Η απόφαση αυτή αποτελεί απόφαση ένωσης επιχειρήσεων, με την οποία καθορίζεται ελάχιστη αμοιβή των μελών του εν λόγω συνδέσμου και συνεπώς έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό και τη νόθευση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών.
372. Πέραν αυτού, ο ΣΕΕΗΝΧ είχε καταρτίσει τιμοκατάλογο ηλεκτρολογικών εργασιών τουλάχιστον από το έτος 2006⁵⁰³, ο οποίος περιλαμβάνει τιμές ανά μονάδα μέτρησης ηλεκτρολογικών υλικών και εργασιών τοποθέτησής τους και ο οποίος δεν έχει αναπροσαρμοσθεί έκτοτε⁵⁰⁴.
373. Το ζήτημα του τιμοκαταλόγου εργασιών απασχολεί διαχρονικά τον ΣΕΕΗΝΧ, όπως προκύπτει από σχετικές συζητήσεις και αναφορές σε τιμοκατάλογο του 2003 κατά τη Γ.Σ. της 23.3.2011 ή στη 2^η τακτική Γ.Σ. του ΣΕΕΗΝΧ στις 2.3.2005, κατά την οποία γίνεται αναφορά στη δημιουργία νέου τιμοκαταλόγου. Ο τιμοκατάλογος που τελικώς εκδόθηκε το 2006 είναι εξαιρετικά αναλυτικός⁵⁰⁵. Σχετικές συζητήσεις για την έκδοση τιμοκαταλόγου, καθώς και την ανάγκη έκδοσης νέου τιμοκαταλόγου λαμβάνουν χώρα και στη Γ.Σ. του ΣΕΕΗΝΧ της 26.2.2007, στο από 27.10.2008 ενημερωτικό δελτίο του ΣΕΕΗΝΧ και στη Γ.Σ. της 23.3.2011.
374. Οι πάσης φύσεως τιμοκατάλογοι εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την αντικατάσταση, αναπροσαρμογή ή κατάργησή τους. Η ύπαρξη και ισχύς του τιμοκαταλόγου προκύπτει και από την ανωμοτί κατάθεση του [...] του ΣΕΕΗΝΧ κατά τον επιτόπιο έλεγχο, καθώς και από το γεγονός ότι κατά την τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου προσήλθε στα γραφεία ηλεκτρολόγος - μέλος του ΣΕΕΗΝΧ, προκειμένου να παραλάβει τον «ισχύοντα» τιμοκατάλογο⁵⁰⁶, ο οποίος και του παραδόθηκε, γεγονός το οποίο καταδεικνύει ότι επρόκειτο για τιμοκατάλογο σε ισχύ.
375. Με βάση τα ανωτέρω, προκύπτει ότι ο ΣΕΕΗΝΧ εξέδωσε τιμοκατάλογο ηλεκτρολογικών εργασιών το έτος 2006, ο οποίος συνέχιζε να ισχύει όχι μόνο μέχρι τον κατά τα ανωτέρω έλεγχο της Υπηρεσίας, αλλά και μέχρι σήμερα, χωρίς να έχει καταργηθεί / ανακληθεί (με σχετική ειδοποίηση των μερών). Ο τιμοκατάλογος αυτός εκφράζει τη βούληση των μελών του Συνδέσμου να συντονίσουν την τιμολογιακή τους πολιτική για την πραγματοποίηση ηλεκτρολογικών εργασιών και κατά τούτο συνιστά απόφαση ένωσης επιχειρήσεων με αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011.

⁵⁰² Δεδομένου ότι τόσο το σχετικό πρακτικό της Γ.Σ. της 26.2.2007 όσο και η σχετική ανακοίνωση του Δ.Σ. του ΣΕΕΗΝΧ για την ενημέρωση των μελών κάνει λόγο για αύξηση των αμοιβών, συνεπάγεται ότι ήδη εφαρμόζονταν ελάχιστες αμοιβές, εντούτοις, από τα διαθέσιμα στοιχεία δεν μπορεί να τεκμηριωθεί παράβαση προ του 2007.

⁵⁰³ Βλ. το αντίγραφο του τιμοκαταλόγου που ελήφθη κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στα γραφεία του ΣΕΕΗΝΧ στις 10.1.2013.

⁵⁰⁴ Βλ. και την υπ' αριθ. πρωτ. 5200/21.9.2017 επιστολή του ΣΕΕΗΝΧ, στην οποία αναφέρεται ότι δεν έχει εκδοθεί μετά το 2006 παρόμοιος τιμοκατάλογος. Ο εν λόγω τιμοκατάλογος δεν αναπροσαρμόστηκε, αντικαταστάθηκε ή καταργήθηκε και εξακολουθεί να ισχύει.

⁵⁰⁵ Εκτείνεται σε 15 σελίδες και στην πρώτη σελίδα του φέρει τον τίτλο «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ 1949/ ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 2006». Ο τιμοκατάλογος αυτός συνελήθη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του Συνδέσμου Χανίων στις 10.1.2013.

⁵⁰⁶ Και, κατά τα αναφερόμενα από τον [...] του ΣΕΕΗΝΧ, [...], να διαμορφώσει προσφορά σε πιθανό πελάτη, βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 436/16.1.2013 έκθεση ελέγχου.

Ε.4.9.1.2. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

376. Κατά τα ανωτέρω, ο εκδοθείς από τον ΣΕΕΗΝΧ τιμοκατάλογος ηλεκτρολογικών εργασιών και ο ορισμός αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ, συνιστούν αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που εκ της φύσεώς τους (εφόσον αφορούν σε οριζόντιο καθορισμό τιμών) αποτελούν περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές και επομένως, στοιχειοθετούν παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, η δε σχετική παράβαση εκκινεί από το 2006, οπότε και ελήφθη η απόφαση υιοθέτησης τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών και διαρκεί έως σήμερα, καθόσον οι περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές εξακολουθούν υφιστάμενες.
377. Συγκεκριμένα, εν προκειμένω όλες οι υιοθετηθείσες πρακτικές του ΣΕΕΗΝΧ επιδιώκουν διαχρονικά έναν κοινό σκοπό, την τήρηση κατώτατων αμοιβών από τα μέλη του κατά την παροχή των υπηρεσιών τους και μέσω της εφαρμοζόμενης διαδικασίας της καταβολής αυτών στο σύνδεσμο και επιστροφής τους στα μέλη στο τέλος του έτους κατατείνουν σε ένα κοινό αποτέλεσμα. Η επί μακρόν (από το 2006) συνεπής συμπεριφορά του Συνδέσμου Χανίων αποτελεί έκφραση ενιαίου, συνολικού και στοχευμένου σχεδίου και στο πλαίσιο αυτό κάθε μία εκ των ανωτέρω επιμέρους αποφάσεων και πρακτικών συνιστά τμήμα της ενιαίας στρατηγικής τους και όλες συμβάλλουν, μέσω του συνδυαστικού τους αποτελέσματος, στην επίτευξη ενός κοινού, αντίθετου προς τον ανταγωνισμό, σκοπού. Ειδικότερα, οι επίμαχες αποφάσεις είχαν κοινό αντικείμενο, δηλαδή, τον καθορισμό τιμών όπως αποτυπώνεται στις αποφάσεις του συνδέσμου, τόσο με τον ορισμό συγκεκριμένων ελάχιστων αμοιβών για την εκπόνηση των ΥΔΕ και την εφαρμοζόμενη διαδικασία καταβολής των ορισμένων αμοιβών στο σύνδεσμο (με επιστροφή των ποσών στα μέλη στο τέλος του έτους) όσο και με την έκδοση του τιμοκαταλόγου λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών. Ως εκ τούτου στοιχειοθετούν ως σύνολο μία ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011. Μία τέτοια πρακτική μάλιστα ενδέχεται να τροποποιείται από καιρού εις καιρόν ή οι μηχανισμοί της να προσαρμόζονται ή να ενισχύονται για να λάβουν υπόψη τις νέες εξελίξεις.
378. Οι εξετασθείσες πρακτικές παρουσιάζουν σχέση συμπληρωματικότητας υπό την έννοια ότι έκαστη εξ αυτών αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και δη πρωτευόντως στην εξάλειψη του ανταγωνισμού επί των αμοιβών παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών - μέσω κυρίως του καθορισμού του ελάχιστου ύψους των αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ και λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών - ανεξαρτήτως ανταγωνιστικών πιέσεων, σε προκαθορισμένα μεταξύ των μελών του συνδέσμου επίπεδα. Εξάλλου, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει και η αδιάλειπτη εφαρμογή των ελάχιστων αμοιβών των ηλεκτρολόγων μέσω της εφαρμοζόμενης διαδικασίας της κατάθεσης του ποσού στα γραφεία του Συνδέσμου και την επιστροφή των ποσών στα μέλη στο τέλος του έτους⁵⁰⁷. Η πρακτική συνεχίζεται έως σήμερα, δεδομένου ότι από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι τόσο ο τιμοκατάλογος, αλλά και η από 26.2.2007 ανακοίνωση περί αμοιβών δεν έχουν καταργηθεί. Συνεπώς, όλα τα στοιχεία συγκλίνουν προς μία ενιαία, συνεχή, μακροχρόνια παράβαση με μοναδικό στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, μέσω του καθορισμού τιμών.

⁵⁰⁷ Στην εφαρμογή της διαδικασίας αυτής αναφέρθηκε ο [...] του Συνδέσμου Χανίων, [...] στην από 10.1.2013 ανωμοτί κατάθεσή του, η οποία κατά τα ανωτέρω ελήφθη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από τη ΓΔΑ στα γραφεία του ΣΕΕΗΝΧ.

379. Εν κατακλείδι, οι επιμέρους προεκτεθείσες πρακτικές συνδέονται στενά μεταξύ τους, βρίσκονται σε σχέση χρονικής και λογικής αλληλουχίας, εφαρμόζονται παράλληλα και εμπίπτουν στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδίου νόθευσης του ανταγωνισμού. Οι διαπιστωθείσες αποφάσεις εντάσσονται, ως εκ της ταυτότητας του σκοπού τους και των στενώς συνδεδεμένων συνεργειών τους, σε σειρά προσπαθειών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων που επεδίωκαν ένα και τον αυτό οικονομικό σκοπό: τη νόθευση της εξέλιξης των τιμών⁵⁰⁸.

E.4.10. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

E.4.10.1 Καθορισμός τιμών - Απόφαση τιμής θεώρησης ΥΔΕ και απόφαση ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ

380. Ο ΣΕΕΗΠ εφάρμοζε ήδη⁵⁰⁹ από το 2003 τιμή θεώρησης των ΥΔΕ ύψους αρχικώς [...]€, εν συνεχεία [...] ή [...]€ και τέλος ύψους [...]€. Μέρος του εν λόγω ποσού παραμένει στον ΣΕΕΗΠ εν είδει εισφοράς, ενώ το υπόλοιπο ποσό που επιστρέφεται στα μέλη στο τέλος κάθε έτους, αποτελεί ελάχιστη υποχρεωτική αμοιβή του μέλους, όπως εκτίθεται αναλυτικά κατωτέρω. Επιπλέον, ο ΣΕΕΗΠ είχε ορίσει και ελάχιστη υποχρεωτική αμοιβή εκπόνησης ΥΔΕ από το 2012 και εξής, κατά τα κατωτέρω.
381. Ειδικότερα, ο ΣΕΕΗΠ προχώρησε σε απόφαση για τον καθορισμό μιας ενιαίας «εισφοράς» ή «τιμής θεώρησης ΥΔΕ». Πρόκειται για χρέωση προς τον καταναλωτή/πελάτη του ηλεκτρολόγου που αφορά εν μέρει υποχρέωση του ηλεκτρολόγου προς το σύνδεσμο του, και που κατά το έτερο μέρος της συνιστά στην ουσία, και παρά τον τίτλο της, επιπλέον αμοιβή του ηλεκτρολόγου κατά το μέρος (και μάλιστα το μεγαλύτερο) που επιστρεφόταν στον ίδιο τον ηλεκτρολόγο. Τούτο πραγματοποιήθηκε μέσω σχετικών καταστατικών προβλέψεων και εφαρμόστηκε στην πράξη ήδη από το 2003. Επιπλέον, η χρέωση αυτή αποφασίστηκε μεταγενέστερα και από το περιφερειακό κλιμάκιο Αττικής σε επίπεδο συνδέσμων Αττικής στο πλαίσιο της ΠΟΣΕΗ, που υιοθετήθηκε και από τον ΣΕΕΗΠ αυτοτελώς⁵¹⁰. Αναλυτικά:
382. Σύμφωνα με το άρθρο 9 του καταστατικού του ΣΕΕΗΠ έτους 2003⁵¹¹ τα μέλη του καταβάλλουν εισφορά κατά τη θεώρηση ΥΔΕ. Σύμφωνα με την ως άνω διάταξη ένα ποσό, οριζόμενο εκάστοτε από τη ΓΣ του ΣΕΕΗΠ, καταβαλλόταν στον ΣΕΕΗΠ κατά τη θεώρηση των πιστοποιητικών, εν είδει εισφοράς. Το μεγαλύτερο μέρος της «εισφοράς» αυτής και συγκεκριμένα ποσοστό [...] % επιστρεφόταν στους ηλεκτρολόγους στο τέλος κάθε έτους. Η επιστροφή του ποσού αυτού στους ίδιους τους ηλεκτρολόγους – μέλη του Συνδέσμου καταδεικνύει ότι πρόκειται για ενιαία καθορισμένη αμοιβή του ηλεκτρολόγου (που μετακυλιέται στον καταναλωτή). Συνεπώς κατ'

⁵⁰⁸ Βλ. απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 328.

⁵⁰⁹ Στην από 22.3.2009 απόφαση της ΓΣ του ΣΕΕΗΠ (απόσπασμα της οποίας προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5070/15.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων του συνδέσμου), αναφέρεται ότι έχει να γίνει αύξηση στο πιστοποιητικό (νοείται το καταβλητέο ανά θεώρηση ποσό) από 1 Μαρτίου 1999, εντούτοις δεν υφίστανται περαιτέρω διαθέσιμα στοιχεία αναφορικά με τυχόν επιστροφή μέρους ή του συνόλου του εν λόγω ποσού στα μέλη, η οποία σε κάθε περίπτωση προβλέπεται ρητά στην από το 2003 τροποποίηση του Καταστατικού.

⁵¹⁰ Για τις αποφάσεις της ΠΟΣΕΗ και των Περιφερειακών Κλιμακίων, βλ. την αντίστοιχη ανάλυση στην ενότητα της ΠΟΣΕΗ κατωτέρω.

⁵¹¹ Άρθρο 9 παρ. 1 περ. (γ) του Καταστατικού του ΣΕΕΗΠ, όπως αυτό τροποποιήθηκε με την από 26.5.2003 ΓΣ του ΣΕΕΗΠ και εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 4960/2003 απόφαση του Πρωτοδικείου Πειραιά.

επίφαση αναφέρεται ως «εισφορά», αφού ταυτόχρονα με το ύψος της «εισφοράς» καθορίζεται ποιο ποσό και πότε θα επιστραφεί στους ηλεκτρολόγους, με χαρακτηριστική, μάλιστα, αιτιολογία τη «σύσφιξη συναδελφικών σχέσεων». Επιπλέον, η «εισφορά» δεν συνδέεται λογικά με την εκπόνηση σχεδίων, διότι ο σύνδεσμος δεν εκτελεί κάποια πράξη, πλην της θεώρησης η οποία όμως γίνεται ατελώς⁵¹², αλλά αποτελεί ελάχιστη υποχρεωτική αμοιβή των ηλεκτρολόγων εισπραττόμενη από τους πελάτες τους - καταναλωτές, στους οποίους επιπλέον μετακυλύουν μία πρόσθετη αμοιβή για την εκπόνηση των σχεδίων, το κατώτερο όριο της οποίας είναι από κοινού καθορισμένο. Πράγματι, ο μηχανισμός αυτός διασφαλίζει ότι όλα τα μέλη του Συνδέσμου θα επιβάλουν την καθορισθείσα από το Σύνδεσμο αμοιβή ή ποσό για τη «θεώρηση» κάθε εργασίας.

383. Το ποσό αυτό στην πράξη ενίοτε, μάλιστα, καταβαλλόταν από τους πελάτες - καταναλωτές⁵¹³. Εν προκειμένω, ο καθορισμός της επιπλέον αμοιβής θεώρησης εφαρμόστηκε στην πράξη⁵¹⁴. Ο ΣΕΕΗΠ εισέπραττε από τους ηλεκτρολόγους κατά την θεώρηση εκάστης ΥΔΕ από το έτος 2004 και έως το 2009, το ποσό των [...]€, από το οποίο παρακρατούσε εν είδει εισφοράς το [...] % του ποσού, το δε υπόλοιπο [...]%, ήτοι ποσό [...]€, επιστρεφόταν στα μέλη στο τέλος του έτους. Το ποσό αυτό αναπροσαρμόστηκε στο ποσό των [...]€ από το έτος 2009⁵¹⁵ και έως το Μάιο του έτους 2012, ενώ το επιστρεφόμενο ποσό αντιστοιχούσε στο [...] % του ποσού αυτού, ήτοι στο ποσό των [...]€. Από το Μάιο 2012 εφεξής αναπροσαρμόστηκε εκ νέου στο ποσό των [...]€, το δε επιστρεφόμενο ποσό αντιστοιχεί στο ποσό των [...]€. Τα ως άνω επιστρεφόμενα ποσά αντιστοιχούν κατά τα ανωτέρω σε ελάχιστη υποχρεωτική αμοιβή των ηλεκτρολόγων, η οποία, δεδομένης της περιγραφόμενης διαδικασίας θεώρησης, εφαρμοζόταν αναγκαστικά και εκ των πραγμάτων από το σύνολο των μελών του ΣΕΕΗΠ, κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011.
384. Η επιστροφή ποσού στα μέλη από το καταβαλλόμενο από κάθε μέλος στον ΣΕΕΗΠ για κάθε θεώρηση ποσό προκύπτει και από το πρακτικό Δ.Σ. της 5.3.2012, στο οποίο γίνεται λόγος για την απόφαση του Περιφερειακού Κλιμακίου Αττικής της ΠΟΣΕΗ για ενιαία τιμή θεώρησης στην Αττική, που υιοθετείται από τον Πειραιά με ομόφωνη απόφαση της Γ.Σ. της 18.3.2012. Προκύπτει επίσης από το από 5.4.2012 σχετικό ενημερωτικό δελτίο, με το οποίο τα μέλη ενημερώνονται περί της ελάχιστης τιμής εκπόνησης ΥΔΕ [...] ευρώ πλέον ΦΠΑ, καθώς και για την αναπροσαρμογή της έως τούδε ισχύουσας ενιαίας τιμής θεώρησης ΥΔΕ από τη ΓΣ, ενώ σχετική αναφορά υπάρχει και στο Δ.Σ. της 7.5.2012⁵¹⁶.

⁵¹² Τούτο επιβεβαιώνεται και από τα αναφερόμενα κατά την ΓΣ της 14.3.2010 για τη συνάντηση των σωματείων της Αττικής για την ενιαία τιμή θεώρησης.

⁵¹³ Βλ. την κατάθεση του [...] του ΣΕΕΗΠ [...] το 2013.

⁵¹⁴ Βλ. ανωμοτί κατάθεση [...] στην οποία επιβεβαιώνεται ότι μέρος του ποσού που καταβάλλεται κατά την θεώρηση της ΥΔΕ επιστρέφεται στα μέλη, περιγράφεται η διαδικασία θεώρησης, ενώ γίνεται λόγος και για την απόφαση τιμής θεώρησης στο πλαίσιο του περιφερειακού κλιμακίου Αττικής της ΠΟΣΕΗ, με εμφατική την υποχρέωση τήρησης της τιμής θεώρησης μετά την απόφαση αυτή.

⁵¹⁵ Βλ. την από 22.3.2009 απόφαση ΓΣ, που έλαβε την απόφαση για την αναπροσαρμογή του ποσού και απόσπασμα της οποίας προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 5070/15.9.2017 επιστολή του ΣΕΕΗΠ.

⁵¹⁶ Οι ετήσιες επιστροφές των αμοιβών από τον ΣΕΕΗΠ στα μέλη του προκύπτουν και από σχετικές αναφορές (ενδεικτικά) στις Γ.Σ. της 14.3.2010 και 13.3.2011, το πρακτικό Δ.Σ. της 9.11.2011, το πρακτικό Δ.Σ. της 7.12.2011, την από 9.3.2012 πρόσκληση Α' Τακτικής Γενικής Συνέλευσης του ΣΕΕΗΠ, το πρακτικό Δ.Σ. της 5.11.2012, το πρακτικό Δ.Σ. της 3.12.2012 και το από 4.12.2012 ενημερωτικό δελτίο του ΣΕΕΗΠ. Εξάλλου από το απόσπασμα κίνησης ταμείου της 9.1.2013, προκύπτει η καθολική εφαρμογή της ενιαίας τιμής θεώρησης των [...]€ και συνακόλουθα η καθολική εφαρμογή της ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής από τα μέλη του ΣΕΕΗΠ

385. Ο παράνομος χαρακτήρας της πρόβλεψης προκύπτει και από την προτροπή του [...] στα μέλη στη ΓΣ του ΣΕΕΗΠ στις 14.3.2010 ότι θα πρέπει να αποφεύγουν να στέλνουν πελάτες για τη θεώρηση ή πάντως να τους ενημερώνουν σχετικά για να μη δημιουργούνται προβλήματα⁵¹⁷. Οι συνθήκες αυτές υπογραμμίζουν το μυστικό χαρακτήρα – κεκαλυμμένο ως προς τους καταναλωτές, της σχετικής πρακτικής που συνίσταται σε εναρμόνιση, με απόφαση του συνδέσμου, ως προς τις αμοιβές που ζητούνται από τα μέλη του - ηλεκτρολόγους.
386. Με την πρόσφατη τροποποίηση του Καταστατικού τον Απρίλιο του έτους 2016⁵¹⁸, η διάταξη διαφοροποιήθηκε, με μετονομασία της εισφοράς για την εκπόνηση σε «συνεισφορά του άρθρου 2 παρ. 2 του Ν. 4483/1965»⁵¹⁹ και κατάργηση των ρητά οριζόμενων ποσοστών (προς επιστροφή στους ηλεκτρολόγους), ωστόσο η επίμαχη ρήτρα επιστροφής του ποσού στα μέλη του Συνδέσμου εν είδει αμοιβής από κάθε πιστοποιητικό παραμένει. Και με την ως άνω διάταξη παραμένει η λειτουργία της «εισφοράς» στο σύνδεσμο ως μηχανισμού καθορισμού της ελάχιστης αμοιβής εκπόνησης σχεδίων και μάλιστα ενιαίου, δεδομένου ότι τόσο η εισφορά όσο και το ποσοστό επιστροφής στα μέλη του συνδέσμου καθορίζεται από τη ΓΣ⁵²⁰.
387. Συνεπώς, ο κατά τα ανωτέρω, μέσω της τιμής θεώρησης, καθορισμός ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής των ηλεκτρολόγων - μελών από τον ΣΕΕΗΠ που θεσπίζεται καταρχήν μέσω της συγκεκριμένης διάταξης του Καταστατικού του Συνδέσμου και εν συνεχεία, κατά την πρόβλεψη της διάταξης, υλοποιείται - καθορίζεται και αναπροσαρμόζεται, τόσο αυτή όσο και η επιστροφή και το ποσοστό επιστροφής της, μέσω των σχετικών αποφάσεων των ΓΣ, συνιστά απόφαση ένωσης επιχείρησης με σκοπό τον περιορισμό και τη νόθευση του ανταγωνισμού και εμπίπτει στο άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011.
388. Το συμπέρασμα αυτό δεν μεταβάλλεται, ακόμη και μετά την πρόσφατη αναδιατύπωση και τροποποίηση του άρθρου 9, αλλά και με την προσθήκη στο άρθρο 16, με την τροποποίηση του Καταστατικού του ΣΕΕΗΠ τον Απρίλιο του έτους 2016, καθώς προβλέπεται η δυνατότητα επιστροφής ποσού που προκύπτει ότι επιβαρύνει τους καταναλωτές, στα μέλη του Συνδέσμου, με σχετική απόφαση της ΓΣ που θα λαμβάνεται κατ' έτος. Αντιστρόφως, είναι σαφές ότι η επιστροφή αυτή συνιστά ελάχιστη υποχρεωτική αμοιβή των ηλεκτρολόγων - μελών του ΣΕΕΗΠ.
389. Η εν λόγω πρακτική του Συνδέσμου αφορά επομένως καθορισμό ενιαίας αμοιβής των ηλεκτρολόγων για την εκπόνηση σχεδίου των ηλεκτρολογικών εργασιών και συνιστά εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού, ανεξαρτήτως της έμπρακτης ή μη εφαρμογής και

ύψους [...]€. Περαιτέρω, η επιστροφή των εισφορών στα μέλη προκύπτει και από τους Ταμειακούς Απολογισμούς του ΣΕΕΗΠ των ετών 2005 – 2015.

⁵¹⁷ Βλ. αντιστοίχως το ΔΣ της 2.7.2012, στο οποίο ο [...] του ΣΕΕΗΠ επιστά την προσοχή στα μέλη ότι οι αποφάσεις των ΓΣ δεν πρέπει να μεταφέρονται στους πελάτες ενώ στο σχετικό ενημερωτικό δελτίο της 4.12.2012 επισημαίνεται «για μια ακόμη φορά» ότι οι πελάτες δεν θα πρέπει να προσέρχονται για πληρωμή.

⁵¹⁸ Το Καταστατικό τροποποιήθηκε στις 3.4.2016 και επικυρώθηκε με την υπ' αριθ. 30/2016 διαταγή του Ειρηνοδικείου Πειραιά.

⁵¹⁹ Βλ. άρθρο 2 παρ. 2 του Ν. 4483/1965, στο οποίο προβλέπεται η θεώρηση των ΥΔΕ από τους Συνδέσμους (η υπεύθυνη δήλωση, θεωρείται για το γνήσιο της υπογραφής του ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη, την ειδικότητα και κατηγορία της αδειάς του και τη χρονική ισχύ της αυθημερόν από το οικείο επαγγελματικά σωματείο· η παρ. 2 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 2302/1995).

⁵²⁰ Βλ. άρθρο 16 παρ. 9 Καταστατικού ΣΕΕΗΠ.

ομοιόμορφης τήρησής της από τους ηλεκτρολόγους - μέλη του ΣΕΕΗΠ⁵²¹. Η πρακτική αυτή μεταξύ άλλων οδηγεί τους ηλεκτρολόγους - μέλη του ΣΕΕΗΠ να επιβάλουν στους καταναλωτές ελάχιστη αμοιβή, και οδηγεί άρα στην εναρμόνιση, το συντονισμό και εν τέλει την εφαρμογή ελάχιστων αμοιβών, πλήττοντας την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία της αγοράς⁵²².

390. Συνεπώς, τα ανωτέρω, και δη η διάταξη του άρθρου 9 παρ. 1 περ. (γ) του Καταστατικού του ΣΕΕΗΠ του 2003 και η αντίστοιχη του ισχύοντος Καταστατικού του 2016 και το άρθρο 16 παρ. 9 του Καταστατικού του 2016 που θεσπίζουν τον καθορισμό ελάχιστων αμοιβών των ηλεκτρολόγων μελών του ΣΕΕΗΠ για την εκπόνηση σχεδίου ηλεκτρολογικών εργασιών είναι αφ' εαυτών παράνομες ως αντικείμενες στο άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, η δε σχετική έκφραση της παράβασης εκκινεί από το έτος 2003 (και συγκεκριμένα από τις 26.5.2003), οπότε υιοθετήθηκε το Καταστατικό του ΣΕΕΗΠ με την επίμαχη διάταξη, και διαρκεί μέχρι σήμερα, δεδομένου ότι η ως άνω διάταξη εξακολουθεί να εμφανίζεται, έστω και με διαφοροποιημένη διατύπωση, στο ισχύον Καταστατικό του ΣΕΕΗΠ, σε συνδυασμό και με το άρθρο 16 παρ. 9 που ρυθμίζει ρητά και τον τρόπο υιοθέτησης των σχετικών τιμών και αμοιβών.
391. Πέραν των ανωτέρω, ελάχιστη τιμή εκπόνησης ΥΔΕ (σχεδιάγραμμα και έλεγχοι / επανέλεγχοι) είχε αποφασισθεί από τον ΣΕΕΗΠ ήδη τουλάχιστον από τον Οκτώβριο του 2011⁵²³. Η εν λόγω απόφαση προκύπτει επίσης και από το από 05.04.2012 ενημερωτικό δελτίο προς τα μέλη του για την ελάχιστη υποχρεωτική αμοιβή εκπόνησης ΥΔΕ ύψους [...]€ πλέον ΦΠΑ με ημερομηνία έναρξης ισχύος 01.05.2012, καθώς και από την από 10.1.2013⁵²⁴ ανωμοτί κατάθεση του [...] του ΣΕΕΗΠ, [...], από την οποία μάλιστα προκύπτει και ότι ο ΣΕΕΗΠ «παρότρυνε» τους συναδέλφους να την εφαρμόσουν και ότι στην πράξη πράγματι εφαρμόστηκε, ενώ όπου δεν εφαρμόστηκε υπήρχαν «γκρίνιες». Η αντιμετώπιση από το Σύνδεσμο της μη καθολικής εφαρμογής ως προβλήματος καταδεικνύει και ενισχύει τον αντιανταγωνιστικό χαρακτήρα της απόφασης. Ως εκ τούτου, από τις 05.04.2012, οπότε και ο ΣΕΕΗΠ ανακοίνωσε την απόφαση του στα μέλη, θεμελιώνεται και η επιμέρους έκφραση της ενιαίας κατώτατης αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ, στο πλαίσιο της ενιαίας και διαρκούς παράβασης του ΣΕΕΗΠ που συνίσταται σε καθορισμό αμοιβών κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 περ. (α) του Ν. 703/1977- Ν. 3959/2011.

Ε.4.10.2. Συμπερασματικές Παρατηρήσεις

392. Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι η διάταξη του άρθρου 9 παρ. 1 του Καταστατικού του ΣΕΕΗΠ (με το προϊσχύον και με το τρέχον περιεχόμενό της, στην τελευταία περίπτωση και σε

⁵²¹ ΕΑ 563/VII/2013 παρ. 324 με περαιτέρω παραπομπή σε Ευρ. Επιτροπή, 70/333/ΕΟΚ/, Α.Σ.Ρ.Α., ΕΕ 1970 I 148/9, σκ. 15-17. Βλ. απόφαση της Επιτροπής της 25.11.1981 IV/428-VBBB/VBVB σκ. 35-38, και Bellamy & Child European Union Law of Competition 7th ed OUP παρ. 5.053. Βλ. και ΔΕφΑθ. 4771/2015 (σκ. 6, σ. 11).

⁵²² Με το μηχανισμό αυτό πλήττεται η ύπαρξη πληθώρας ανταγωνιστικών τιμών και η άσκηση ανταγωνιστικών τιμολογιακών πιέσεων, καθώς και το δικαίωμα και η δυνατότητα ελεύθερης διαπραγματεύσεως των αμοιβών μεταξύ του ηλεκτρολόγου και του ενδιαφερόμενου καταναλωτή, αφαιρώντας από τον τελευταίο το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής μεταξύ πολλών εναλλακτικών λύσεων και ιδίως μεταξύ της πλέον συμφέρουσας οικονομικής πρότασης. Η υποχρέωση καταβολής αυτού του ποσού στο σύνδεσμο, καταργεί τη δυνατότητα ενός ηλεκτρολόγου να μη ζητήσει αυτό το ποσό από τον πελάτη του ή να ζητήσει λιγότερο.

⁵²³ Πρακτικό ΔΣ της 03.10.2011(MM13). Σχετική συζήτηση είχε γίνει και στο ΔΣ της 12.09.2011. Με βάση το σύνολο των διαθέσιμων στοιχείων προκύπτει ότι η εν λόγω απόφαση ελήφθη από τον ΣΕΕΗΠ σε συνέχεια σχετικής απόφασης του Περιφερειακού Κλιμακίου Αττικής.

⁵²⁴ Η εν λόγω ανωμοτί κατάθεση ελήφθη στα πλαίσια του επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία του ΣΕΕΗΠ.

συνδυασμό με το άρθρο 16 παρ. 9), η σε εκτέλεση αυτής είσπραξη ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής μέσω της τιμής θεώρησης (ή της στο ισχύον καταστατικό καταβαλλόμενης συνεισφοράς) και ο καθορισμός ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής μελέτης και εκπόνησης ΥΔΕ (σχεδιάγραμμα και έλεγχοι / επανέλεγχοι) συνιστούν αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, που εκ φύσεως συνιστούν περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές και στοιχειοθετούν παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011. Οι ως άνω υιοθετηθείσες πρακτικές του ΣΕΕΗΠ επιδιώκουν διαχρονικά έναν κοινό σκοπό και κατατείνουν σε ένα κοινό αποτέλεσμα, την τήρηση ελάχιστων αμοιβών από τα μέλη του κατά την παροχή των υπηρεσιών τους ως εκ τούτου η παράβαση του καθορισμού τιμών εκκινεί από το 2003 και διαρκεί έως σήμερα.

393. Η επί μακρόν (από το 2003) συνεπής συμπεριφορά του Συνδέσμου Πειραιά αποτελεί έκφανση ενιαίου, συνολικού και στοχευμένου σχεδίου και στο πλαίσιο αυτό κάθε μία εκ των ανωτέρω επιμέρους αποφάσεων συνιστά τμήμα της ενιαίας στρατηγικής τους και όλες συμβάλλουν, μέσω του συνδυαστικού τους αποτελέσματος, στην επίτευξη ενός κοινού, αντίθετου προς τον ανταγωνισμό, σκοπού. Ειδικότερα, οι επίμαχες αποφάσεις είχαν κοινό αντικείμενο, δηλαδή, τον καθορισμό τιμών όπως αποτυπώνεται στο Καταστατικό του εν λόγω Συνδέσμου και στις αποφάσεις των ΓΣ και ΔΣ του σχετικά με την εισφορά για κάθε εκπόνηση σχεδίου και τις εκάστοτε αναπροσαρμογές της, αλλά και αυτοτελώς από το 2012, και αφορούσαν όλες σε ηλεκτρολογικές υπηρεσίες. Ως εκ τούτου στοιχειοθετούν ως σύνολο μία ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011. Οι εξετασθείσες πρακτικές παρουσιάζουν σχέση συμπληρωματικότητας υπό την έννοια ότι έκαστη εξ αυτών αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και δη πρωτεύοντως στην εξάλειψη του ανταγωνισμού επί των αμοιβών παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών και τον ορισμό των αμοιβών αυτών, ανεξαρτήτως ανταγωνιστικών πιέσεων, σε προκαθορισμένα, μεταξύ των μελών του συνδέσμου, επίπεδα. Μάλιστα, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει και η αδιάλειπτη εφαρμογή των ελάχιστων αμοιβών των ηλεκτρολόγων μέσω της εφαρμοζόμενης διαδικασίας της κατάθεσης της εισφοράς στα γραφεία του Συνδέσμου από το 2004 και εξής. Η πρακτική συνεχίζεται έως σήμερα στο βαθμό που και η υφιστάμενη διάταξη του Καταστατικού, μολονότι τροποποιημένη, διατηρεί το παραβατικό περιεχόμενό της, το δε ύψος του ποσού αναπροσαρμοζόταν ανά περιόδους με αποφάσεις ΓΣ. Συνεπώς, όλα τα στοιχεία συγκλίνουν προς μία ενιαία, συνεχή, μακροχρόνια παράβαση με μοναδικό στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, μέσω του καθορισμού τιμών.

Ε.4.11. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ & ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ και ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ε.4.11.1 Ο ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και η ΑΕΠΣΕΗ ως ενιαία οικονομική οντότητα

394. Σε αντιστοιχία προς τις περιπτώσεις των Συνδέσμων Ηρακλείου, Ιωαννίνων και Ρεθύμνου, και ο «ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ & ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ» («ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ») προχώρησε στην ίδρυση την άνοιξη του 2012 Αστικής Εταιρίας με την επωνυμία «ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ» και το διακριτικό τίτλο «ΑΕΠΣΕΗ»⁵²⁵ («ΑΕΠΣΕΗ» ή «Αστική Εταιρία ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ»), μέσω της οποίας αποφασίζεται ο καθορισμός των τιμών των εταίρων - μελών της.

395. Όπως και οι ηλεκτρολόγοι - μέλη του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ, έτσι και αυτοί της ΑΕΠΣΕΗ αποτελούν επιχειρήσεις εφόσον, κατά τα προβλεπόμενα στο καταστατικό της ΑΕΠΣΕΗ, στις προϋποθέσεις κτήσης της εταιρικής ιδιότητας εμπίπτει αφενός μεν η άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος⁵²⁶, ιδιότητα η οποία διατηρείται και μετά τη συμμετοχή του ηλεκτρολόγου ως εταίρου στην Αστική Εταιρία ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ⁵²⁷, αφετέρου δε η ιδιότητα του μέλους του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ.
396. Συναφώς, και η Αστική Εταιρία ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ εμπίπτει στην έννοια της ένωσης επιχειρήσεων, όπως η τελευταία νοείται στο πλαίσιο και για τους σκοπούς του δικαίου ανταγωνισμού. Για την επίτευξη εξάλλου των σκοπών της, εφαρμόζεται μεταξύ άλλων «σύστημα ορθολογικής τιμολόγησης» για την παροχή των υπηρεσιών των ηλεκτρολόγων - μελών της, ως ελεύθερων επαγγελματιών σε τρίτους, κατά την εφαρμογή του οποίου επιβάλλονται ποσά που, σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ, ορίζονται από το ΔΣ της Αστικής Εταιρίας ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ^{528,529}. Τα ανωτέρω καταδεικνύουν ότι στην ΑΕΠΣΕΗ, και μέσω αυτής, διενεργείται ρύθμιση της επιχειρηματικής και οικονομικής συμπεριφοράς των εταίρων της και ως εκ τούτου, η ΑΕΠΣΕΗ αποτελεί ένωση επιχειρήσεων.
397. Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, στο άρθρο 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 (και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ) εμπίπτουν και οι θεσμοποιημένες μορφές συνεργασίας, δηλαδή οι καταστάσεις όπου οι επιχειρηματίες ενεργούν μέσω συλλογικής οντότητας ή κοινού οργάνου⁵³⁰.
398. Εν προκειμένω, η Αστική Εταιρία χρησιμοποιείται ως όχημα / συλλογική οντότητα και μορφή θεσμοποιημένης συνεργασίας κατά τα ανωτέρω, αφού, όπως εκτίθεται στα οικεία σημεία, η

⁵²⁵ Άρθρο 1 του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ. Η Αστική Εταιρία ιδρύθηκε στις 24.4.2012 και η σχετική καταχώρηση στα βιβλία του Πρωτοδικείου Αθηνών (με αριθμό 8730/2012) έγινε στις 29.5.2012. Το καταστατικό έχει τροποποιηθεί το 2013 μόνον ως προς τον αριθμό και τα πρόσωπα των εταίρων, σύμφωνα με τα προσκομισθέντα στοιχεία με την υπ' αριθ. πρωτ. 4014/23.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της Αστικής Εταιρίας. Όπως δε προκύπτει από το υπ' αριθ. πρωτ. 12398/2016 πιστοποιητικό καταστατικών τροποποιήσεων του Πρωτοδικείου Αθηνών (που προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 8783/12.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων της ΑΕΠΣΕΗ) το Καταστατικό της ΑΕΠΣΕΗ έχει τροποποιηθεί εκ νέου το 2015, τροποποίηση η οποία αφορούσε επίσης μόνο την είσοδο και έξοδο εταίρων (όπως επιβεβαιώθηκε από την υπ' αριθ. πρωτ. 5073/15.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων της Αστικής Εταιρίας), ενώ νέα τροποποίηση αποφασίστηκε τόσο από τη ΓΣ της 23.3.2016 (όπως προκύπτει από το πρακτικό ΓΣ υπ' αριθ. 5 της 23.3.2016, που προσκομίστηκε επίσης με την υπ' αριθ. πρωτ. 8783/12.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων της ΑΕΠΣΕΗ), όσο και από τη ΓΣ της 19.3.2017 (βλ. σχετικό πρακτικό υπ' αριθ. 6/19.3.2017 της ΓΣ της Αστικής Εταιρίας ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ, αλλά και το από 19.3.2017 ιδιωτικό συμφωνητικό τροποποίησης του Καταστατικού, που προσκομίστηκαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 5073/15.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων της Αστικής Εταιρίας), αλλά μόνον ως προς την είσοδο και έξοδο εταίρων.

⁵²⁶ Βλ. άρθρο 5 παρ. 1 του Καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ και άρθρο 1 του Κώδικα Δεοντολογίας της ΑΕΠΣΕΗ.

⁵²⁷ Όπως προκύπτει σαφώς από την διάταξη του άρθρου 3 παρ. 5 του Καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ, στην οποία αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι μοναδικός υπεύθυνος έναντι τρίτων παραμένει ο εταίρος.

⁵²⁸ Βλ. άρθρο 3 παρ. 6 Καταστατικού ΑΕΠΣΕΗ. Βλ. και σκοπούς ΑΕΠΣΕΗ, στους οποίους εμπίπτει η αντιμετώπιση της κακής παροχής υπηρεσιών και της «αυθαίρετης τιμολόγησης», άρθρο 2 παρ.2 του Καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ.

⁵²⁹ Αντίστοιχο «σύστημα ορθολογικής τιμολόγησης» έχει συστήσει και η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου, η οποία συστάθηκε την ίδια χρονική περίοδο με την ΑΕΠΣΕΗ, τα δε καταστατικά τους φέρουν παρόμοιο περιεχόμενο.

⁵³⁰ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Ιουνίου 2009, C 8/08, T Mobile Netherlands κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I 4529, σκέψη 23 και απόφαση ΓενΔικ της 24.5.2012 στην υπόθεση T-111/08, MasterCard, ό.π., σκ. 242.

τιμολόγηση και είσπραξη των αμοιβών γίνεται μεν από την Αστική Εταιρία για λογαριασμό του εταίρου / μέλους του Συνδέσμου – ηλεκτρολόγου και εν συνεχεία αυτός τιμολογεί την εταιρία με το ίδιο ποσό, από το οποίο παρακρατείται ένα ποσοστό⁵³¹. Σημειωτέον ότι για τις εν λόγω αμοιβές ο εταίρος (ενν. το μέλος του Συνδέσμου - ηλεκτρολόγος) έχει αξίωση κατά της εταιρίας⁵³² καθώς και ότι μοναδικός υπεύθυνος έναντι των τρίτων παραμένει ο εταίρος που ανέλαβε την εργασία, κατά τη ρητή πρόβλεψη του Καταστατικού (αρ. 3 παρ. 5). Επίσης, σχετικά με τη διαδικασία επιστροφής - διανομής των αμοιβών των ηλεκτρολόγων, από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι μέρος των ποσών αποδίδεται στα μέλη στο τέλος κάθε χρόνου⁵³³.

399. Πέραν αυτών, η Αστική Εταιρία λειτουργεί ως ένωση επιχειρήσεων που υπηρετεί τα συμφέροντα των ηλεκτρολόγων και του Συνδέσμου τους, και υπάρχει κοινότητα συμφερόντων μεταξύ τους. Συναφώς, οι ηλεκτρολόγοι και οι Σύνδεσμοί τους έχουν συμφέρον να καθορίζεται το ποσό των αμοιβών σε υψηλό επίπεδο, αίροντας τις μεταξύ τους ανταγωνιστικές πιέσεις. Συγκεκριμένα, οι ηλεκτρολόγοι επωφελούνται, χάρη στο μηχανισμό αυτό, από μια ελάχιστη κατώτατη τιμή, που παρέχει σ' αυτούς τη δυνατότητα να μετακυλίσουν εύκολα το κόστος των εν λόγω αμοιβών στους καταναλωτές⁵³⁴.
400. Η ίδρυση της Αστικής Εταιρίας ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ, όπως και η ίδρυση του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου και των Αστικών Εταιριών Ρεθύμνου και Ηρακλείου, εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο της εξεύρεσης από τους συνδέσμους ηλεκτρολόγων (συχνά και με την καθοδήγηση της ΠΟΣΕΗ) ενός νομιμοφανούς τρόπου για την επιβολή ενιαίων ή κατώτατων αμοιβών στα μέλη τους, ήτοι ενός τρόπου επιβολής των παράνομων πρακτικών που θα παρακάμπτει την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011⁵³⁵.
401. Λαμβανομένων υπόψη όλων των ανωτέρω, η εν λόγω Αστική Εταιρία αποτελεί μια θεσμοποιημένη μορφή συντονισμού της συμπεριφοράς των ηλεκτρολόγων και οι αποφάσεις, οι οποίες ελήφθησαν από τα όργανα της, συνιστούν αποφάσεις ενώσεως επιχειρήσεων.
402. Εξάλλου, ο ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και η ΑΕΠΣΕΗ είναι δύο αλληλοεξαρτώμενα και άμεσα συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα, η σχέση των οποίων δεν είναι ανταγωνιστική, και συναποτελούν μία ενιαία οικονομική οντότητα.
403. Τα ανωτέρω προκύπτουν από τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης και το πλαίσιο της παραβατικής συμπεριφοράς. Ειδικότερα, η άμεση και στενή σύνδεση και κοινή ωφέλεια μεταξύ

⁵³¹ Βλ. σχετικά άρθρο 3 παρ. 5 του ισχύοντος Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας. Το ύψος του ποσοστού που παρακρατείται καθορίζεται κατ' έτος από το ΔΣ. Το ποσοστό παρακρατείται για τις ανάγκες της Αστικής Εταιρίας, την εκπλήρωση των σκοπών της και την ενίσχυση του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ.

⁵³² Βλ. άρθρο 3 παρ. 5 Καταστατικού Αστικής Εταιρίας.

⁵³³ Βλ. τα αναφερόμενα στην υπ' αριθ. πρωτ. 5073/15.9.2017 επιστολή παροχής στοιχείων της Αστικής Εταιρίας, όπου αναφέρεται ότι: «[...] στο τέλος κάθε χρόνου μέρος αυτών αποδίδεται στα μέλη. Το ποσό αυτό προκύπτει από τα έσοδα και έξοδα αυτής ανά χρήση», ενώ προκύπτει και από σχετικές αναφορές σε εκκαθάριση εργασιών των μελών της Αστικής Εταιρίας σε συνεδριάσεις ΔΣ.

⁵³⁴ Κατά τη νομολογία, επιπλέον, η ύπαρξη κοινότητας συμφερόντων ή κοινού συμφέροντος αποτελεί κρίσιμο στοιχείο προκειμένου να εκτιμηθεί αν υφίσταται απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 1, παρ. 1 ν. 3959/2011 (ή και 101 ΣΛΕΕ). Βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1987, 45/85, Verband der Sachversicherer κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 405, σκέψη 29 και απόφαση ΓενΔικ της 24.5.2012 στην υπόθεση T-111/08, MasterCard, ό.π., σκ. 251.

⁵³⁵ Βλ. σχετικά τις αναφορές [...], καθώς και τις αναφορές στις από 8.3.2015 και 31.1.2016 ΓΣ του Συνδέσμου Ιωαννίνων – Ηπείρου όπου αναφέρονται στην Αστική Εταιρία Ηρακλείου ως πρότυπο που, κατά τις εκτιμήσεις τους, εκφεύγει της επέμβασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και της ΑΕΠΣΕΗ προκύπτει καταρχήν από το ίδιο το Καταστατικό της ΑΕΠΣΕΗ και την προαπαιτούμενη ιδιότητα του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ για την απόκτηση της εταιρικής ιδιότητας της ΑΕΠΣΕΗ⁵³⁶. Περαιτέρω, προβλέπεται η οικονομική ενίσχυση του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ με ποσό που παρακρατείται κατά την εφαρμογή του «συστήματος ορθολογικής τιμολόγησης υπέρ του» (άρθρο 3 παρ. 5 Καταστατικού ΑΕΠΣΕΗ), ενώ και σε περίπτωση λύσης της ΑΕΠΣΕΗ, το εναπομένον διαθέσιμο υπόλοιπο προβλέπεται ότι θα διατεθεί στον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ (άρθρο 13 παρ. 3 Καταστατικού ΑΕΠΣΕΗ). Εξάλλου, ΑΕΠΣΕΗ και ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ έχουν την ίδια έδρα, ενώ χαρακτηριστικό και ενδεικτικό της άμεσης σχέσης και σύνδεσης μεταξύ τους είναι ότι τα μέλη ΔΣ ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και ΑΕΠΣΕΗ συμπίπτουν απόλυτα και συγκροτήθηκαν σε σώμα την ίδια ημέρα.

404. Ενόψει των ανωτέρω, προκύπτει ότι υφίστανται άμεσοι λειτουργικοί και οργανωτικοί δεσμοί μεταξύ των δύο προσώπων, και ότι τα μέλη του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ ωφελούνται από τη δραστηριότητα της ΑΕΠΣΕΗ και συνεπώς μπορεί να θεωρηθεί ότι τα δύο πρόσωπα αποτελούν μία ενιαία οικονομική οντότητα⁵³⁷.
405. Περαιτέρω, το καταστατικό και οι αποφάσεις του ΔΣ και της ΓΣ της ΑΕΠΣΕΗ αποτελούν αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, και η τήρηση των οριζόμενων σε αυτά είναι δεσμευτική, όπως προκύπτει και από το καταστατικό της ΑΕΠΣΕΗ. Ειδικότερα, η συμμόρφωση με το καταστατικό και τις αποφάσεις των οργάνων της ΑΕΠΣΕΗ περιλαμβάνεται στις κατά το καταστατικό υποχρεώσεις των εταίρων⁵³⁸, ενώ παρόμοια υποχρέωση προκύπτει και από τον Κώδικα Δεοντολογίας⁵³⁹ για την τήρηση του Καταστατικού⁵⁴⁰ και των αποφάσεων ΔΣ και ΓΣ⁵⁴¹. Χαρακτηριστική της δεσμευτικότητας και του Κώδικα Δεοντολογίας είναι η ρητή πρόβλεψη περί επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του⁵⁴², αλλά και η σύσταση Επιτροπής Δεοντολογίας, με αρμοδιότητα την εξέταση κάθε πράξης ή παράλειψης των εταίρων της ΑΕΠΣΕΗ κατά παράβαση των διατάξεων του Κώδικα Δεοντολογίας⁵⁴³.
406. Συνεπώς, τόσο το Καταστατικό και ο Κώδικας Δεοντολογίας όσο και οι αποφάσεις των οργάνων της ΑΕΠΣΕΗ συνιστούν αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων.

Ε.4.11.2 Καθορισμός τιμών

Ε.4.11.2.1. Ρήτρες στο καταστατικό της ΑΕΠΣΕΗ

407. Στο Καταστατικό της ΑΕΠΣΕΗ περιλαμβάνονται διατάξεις που καταδεικνύουν τον καθορισμό τιμών των εταίρων - ηλεκτρολόγων της ΑΕΠΣΕΗ.

⁵³⁶ Βλ. Άρθρο 5 παρ. 1 του Καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ και άρθρο 1 του Κώδικα Δεοντολογίας της ΑΕΠΣΕΗ.

⁵³⁷ Βλ. ανωτέρω κεφάλαιο ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ – ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ Ν. 703/1977 ΚΑΙ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ ΑΡΘΡΟ 101 ΣΛΕΕ, υπό Δ.3.2 Ενιαία οικονομική οντότητα, παρ. 154 επ.

⁵³⁸ Άρθρο 5 παρ. 3 Καταστατικού ΑΕΠΣΕΗ που τιτλοφορείται: «Υποχρεώσεις, δικαιώματα και ευθύνη εταίρων». Περαιτέρω, το ΔΣ είναι επιφορτισμένο με την εκτέλεση και εποπτεία των αποφάσεων της ΓΣ και των διατάξεων του Καταστατικού, βλ. άρθρο 8 παρ. 6 Καταστατικού ΑΕΠΣΕΗ.

⁵³⁹ Άρθρο 1 Κώδικα Δεοντολογίας

⁵⁴⁰ Άρθρο 3 Κώδικα Δεοντολογίας.

⁵⁴¹ Προοίμιο Κεφαλαίου Β' Κώδικα Δεοντολογίας.

⁵⁴² Βλ. το άρθρο 31 Κώδικα Δεοντολογίας.

⁵⁴³ Βλ. άρθρο 30 Κώδικα Δεοντολογίας, σύμφωνα με το οποίο η Επιτροπή Δεοντολογίας εισηγείται προς το ΔΣ την επιβολή τυχόν πειθαρχικών ποινών και κυρώσεων.

408. Ειδικότερα, στους σκοπούς της ΑΕΠΣΕΗ, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Καταστατικού της, εμπίπτει, μεταξύ άλλων, και η αντιμετώπιση της αυθαίρετης τιμολόγησης, ενώ σύμφωνα με το άρθρο 3 στους σκοπούς επίτευξης των στόχων της ΑΕΠΣΕΗ περιλαμβάνεται και η εφαρμογή «συστήματος ορθολογικής τιμολόγησης» για την παροχή υπηρεσιών σε τρίτους⁵⁴⁴. Τα ποσά των τιμολογήσεων (των αμοιβών των ηλεκτρολόγων – μελών του) αποφασίζονται από το ΔΣ κατ' έτος, όπως επίσης προβλέπεται στο Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ⁵⁴⁵. Σύμφωνα συνεπώς με τις εν λόγω διατάξεις, στο πλαίσιο της ΑΕΠΣΕΗ εφαρμόζεται ένα σύστημα τιμολόγησης⁵⁴⁶ κατά το οποίο η τιμολόγηση των ηλεκτρολογικών εργασιών και η είσπραξη των αντίστοιχων ποσών γίνεται από την ΑΕΠΣΕΗ για λογαριασμό του εταίρου και εν συνεχεία ο εταίρος τιμολογεί την ΑΕΠΣΕΗ. Περαιτέρω, κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του Καταστατικού, η τιμολόγηση αυτή λαμβάνει χώρα σε τιμές που ορίζονται κατ' έτος από το ΔΣ, ενώ τα έσοδα από την εφαρμογή του συστήματος της ορθολογικής τιμολόγησης αποδίδονται στους εταίρους μετά την παρακράτηση ορισμένων ποσών που περιγράφονται στην οικεία διάταξη.
409. Οι διατάξεις αυτές του Καταστατικού εκφράζουν τη βούληση της Αστικής Εταιρίας ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και κατά τούτο συνιστούν απόφαση καθορισμού των αμοιβών των ηλεκτρολόγων σε ενιαίο επίπεδο, στο πλαίσιο του συστήματος ορθολογικής τιμολόγησης που εγκαθιδρύει το Καταστατικό, σε τιμές που θα ορίζονται κατ' έτος με απόφαση του ΔΣ της Αστικής Εταιρίας ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ. Ρυθμίζεται έτσι η επαγγελματική και οικονομική δραστηριότητα των εταίρων της ΑΕΠΣΕΗ, μέσω του Καταστατικού. Οι διατάξεις αυτές αποτελούν συνεπώς απόφαση ένωσης επιχειρήσεων για καθορισμό ενιαίων τιμών με αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά το άρθρο 1 του Ν. 3959/2011.
410. Οι διατάξεις αυτές αντανakλούν τη συλλογική βούληση των μελών της να συντονίσουν την τιμολογιακή τους πολιτική και δράση και είναι δεσμευτικές (υπενθυμίζεται ότι οι εταίροι έχουν ρητή υποχρέωση τήρησης των διατάξεων του Καταστατικού). Περαιτέρω, έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, καθώς αναφέρονται στη σοβαρότερη παράμετρο του ανταγωνισμού, την τιμολόγηση, υπό την έννοια ειδικότερα του καθορισμού από την Αστική Εταιρία ενιαίων αμοιβών που θα λαμβάνουν οι εταίροι από τους πελάτες τους⁵⁴⁷.
411. Ειδικότερα, η θέσπιση των ως άνω άρθρων του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας (η οποία λειτουργεί ως μέσο συγκάλυψης του θεσπιζόμενου μέσω των άρθρων αυτών καθορισμού ενιαίων αμοιβών), αποσκοπεί στην εναρμόνιση και το συντονισμό των αμοιβών των μελών του Συνδέσμου, πλήττοντας την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία της αγοράς.

⁵⁴⁴ Βλ. άρθρο 3 παρ. 5 του Καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ.

⁵⁴⁵ Βλ. άρθρο 8 παρ. 6 Καταστατικού ΑΕΠΣΕΗ.

⁵⁴⁶ Αντίστοιχο σύστημα διαθέτει και η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου, όπως εκτέθηκε ανωτέρω.

⁵⁴⁷ Συνεπώς, παρέλκει η εκτίμηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων της απόφασης αυτής. Η θέσπιση και μόνο όρων με αυτό το περιεχόμενο σε ένα εκ της φύσης του νομικά δεσμευτικό για τους εταίρους κείμενο, που αποσκοπεί εξ αντικειμένου στην παρεμπόδιση του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, επαρκεί για τη στοιχειοθέτηση εξ αντικειμένου περιορισμού του ανταγωνισμού, και μάλιστα ακόμη κι αν δεν ακολουθείται από τη λήψη περαιτέρω μέτρων σε εφαρμογή του. Βλ. ΕΑ 563/VII/2013 παρ. 324 με περαιτέρω παραπομπή σε Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 70/333/ΕΟΚ/, Α.Σ.Ρ.Α., ΕΕ 1970 I 148/9, σκ. 15-17. Βλ. και ΔΕφΑθ 4771/2015 (σκ. 6, σ. 11) και Απόφαση της Επιτροπής της 25.11.1981 IV/428-VBBB/VBVB σκ. 35-38, και Bellamy & Child European Union Law of Competition, ό.π. παρ. 5.053.

412. Συνεπώς, οι κατά τα ως άνω διατάξεις του Καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ και συγκεκριμένα το άρθρο 3 παρ. 5 για την εφαρμογή του συστήματος τιμολόγησης για τις ηλεκτρολογικές εργασίες και το άρθρο 8 παρ. 6 για τον καθορισμό των αμοιβών του συστήματος κατ' έτος από το ΔΣ αποτελούν αποφάσεις καθορισμού ενιαίων αμοιβών των εταίρων - ηλεκτρολόγων για την εκτέλεση ηλεκτρολογικών εργασιών⁵⁴⁸ και κατά τούτο είναι αφ' εαυτών παράνομες ως αντικείμενες στο άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011. Η σχετική παράβαση εκκινεί από το έτος 2012 (και συγκεκριμένα από τον Απρίλιο του έτους 2012), έτος ίδρυσης της ΑΕΠΣΕΗ και υιοθέτησης του Καταστατικού της και διαρκεί μέχρι και τις 11.3.2018, οπότε και ελήφθη απόφαση τροποποίησης των κρίσιμων διατάξεων του Καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ⁵⁴⁹.
413. Περαιτέρω, από τα διαθέσιμα στοιχεία δεν προκύπτει ότι η διάταξη αναφορικά με τον καθορισμό κατ' έτος των αμοιβών των εταίρων από το ΔΣ εφαρμόστηκε στην πράξη⁵⁵⁰. Ειδικότερα, τόσο στην από 7.4.2013 ΓΣ όσο και στο από 16.4.2013 Δ.Σ. της ΑΕΠΣΕΗ λαμβάνεται απόφαση να μην υπάρχει ενιαία χρέωση των υπηρεσιών των εταίρων της Αστικής Εταιρίας ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ, και η χρέωση να γίνεται από έκαστο εξ αυτών με βάση τον τιμοκατάλογό του.
414. Ανακεφαλαιώνοντας, οι διατάξεις των άρθρων 3 παρ. 5 και 8 παρ. 6 του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ συνιστούν αποφάσεις ενώσεως επιχειρήσεων με αντικείμενο τον καθορισμό των αμοιβών των εταίρων της ΑΕΠΣΕΗ, κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011, η δε παράβαση εκκινεί από τον Απρίλιο του έτους 2012, οπότε και θεσπίστηκε το Καταστατικό της ΑΕΠΣΕΗ και διαρκεί μέχρι τις 11.3.2018, οπότε και ελήφθη απόφαση τροποποίησης των επίμαχων διατάξεων του Καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ.

Ε.4.12. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ (ΠΟΣΕΗ)

Ε.4.12.1. Ένωση επιχειρήσεων

415. Η ΠΟΣΕΗ αποτελεί δευτεροβάθμια επαγγελματική οργάνωση με σκοπό τη διεκδίκηση, μελέτη, προστασία, διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών της, καθώς και το συντονισμό και την προώθηση των δραστηριοτήτων τους στα πλαίσια της εξυπηρέτησης του κοινωνικού συνόλου⁵⁵¹. Μέλη της ΠΟΣΕΗ είναι οι πρωτοβάθμιες επαγγελματικές οργανώσεις των ηλεκτρολόγων περιλαμβανομένων όλων⁵⁵² των εξεταζόμενων συνδέσμων⁵⁵³. Περαιτέρω, η ΠΟΣΕΗ εκπροσωπεί κατά δήλωση της ίδιας πάνω από 90% των ηλεκτρολόγων πανελληνίως⁵⁵⁴, συνέστησε δε Περιφερειακά Κλιμάκια («ΠΚ»)⁵⁵⁵ με μέλη τους

⁵⁴⁸ Όπως δε προκύπτει από το υπ' αριθ. 1/7.4.2013 πρακτικό ΓΣ της ΑΕΠΣΕΗ, στο οποίο αναφέρεται ότι οι συνάδελφοι απορούσαν για την μη έκδοση της κλίμακας από το ΔΣ, είχε δημιουργηθεί σε αυτούς η πεποίθηση σχετικά με την υιοθέτηση και εφαρμογή της κλίμακας και συνεπώς των ενιαίων τιμών.

⁵⁴⁹ Βλ. το σχετικό πρακτικό ΓΣ που προσκομίσθηκε με το υπ' αριθ. πρωτ. 291/22.5.2018 έγγραφο.

⁵⁵⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 4014/23.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων της ΑΕΠΣΕΗ, καθώς και τα προσκομισθέντα με την εν λόγω επιστολή πρακτικά ΔΣ και ΓΣ της ΑΕΠΣΕΗ.

⁵⁵¹ Βλ. άρθρο 2 του Καταστατικού της ΠΟΣΕΗ.

⁵⁵² Εξαιρουμένου του ΣΕΗΕΑ, ο οποίος μολοντί ήταν μέλος της ΠΟΣΕΗ ήδη από την ίδρυσή της το 1953, εντούτοις διαγράφηκε με απόφαση τη ΓΣ της το Μάιο του 2011.

⁵⁵³ Βλ. άρθρο 3 παρ. 1 του Καταστατικού της ΠΟΣΕΗ.

⁵⁵⁴ Βλ. τις αναφορές στην από 18.10.2008 «Εισήγηση [...] ΠΟΣΕΗ στο γνωμοδοτικό συμβούλιο προέδρων και διοικητικών συμβουλίων των σωματείων και συνεταιρισμών». Το εν λόγω αρχείο συνελέγη κατά τον επιτόπιο

κατά τόπον Συνδέσμους Ηλεκτρολόγων, τα οποία ακολουθούν τη διάρθρωση των περιφερειών της χώρας και τα οποία καλύπτουν ολόκληρη την ελληνική επικράτεια. Σκοπός αυτών των Περιφερειακών Κλιμακίων είναι η καλύτερη συνεργασία των τοπικών συνδέσμων της κάθε περιφέρειας, η προώθηση και επίλυση των προβλημάτων του κλάδου και η αποτελεσματικότερη έκφραση της γνώμης της βάσης του κλάδου⁵⁵⁶ και λειτουργούν με την ευθύνη και την άμεση εποπτεία της ΠΟΣΕΗ⁵⁵⁷.

416. Συνεπώς η ΠΟΣΕΗ, εκπροσωπώντας τη συντριπτική πλειοψηφία των ηλεκτρολόγων της χώρας, εποπτεύει και συντονίζει τους τοπικούς επαγγελματικούς συνδέσμους και υποστηρίζει και προάγει τα οικονομικά και επαγγελματικά τους συμφέροντα. Με τα χαρακτηριστικά αυτά η ΠΟΣΕΗ, ως εποπτεύουσα οργάνωση των πρωτοβάθμιων συνδέσμων ηλεκτρολόγων, οι οποίοι αποτελούν, κατά τα προεκτεθέντα, ελεύθερους επαγγελματίες και συναφώς «επιχειρήσεις» κατά την έννοια του άρθρου 1 του Ν. 703/77 - Ν. 3959/2011 και οι σύνδεσμοί τους αντιστοίχως, αποτελούν «ένωση επιχειρήσεων», αποτελεί και η ίδια «ένωση επιχειρήσεων» κατά τα ανωτέρω^{558, 559}.

Ε.4.12.2. Απόφαση ένωσης επιχειρήσεων

417. Το Καταστατικό της ΠΟΣΕΗ και οι αποφάσεις των ΔΣ και ΓΣ της αποτελούν αποφάσεις ένωσης επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 και Ν. 3959/2011 καθώς και 101 ΣΛΕΕ, αποτυπώνουν δε τη βούληση της ΠΟΣΕΗ σε ζητήματα της οικονομικής δραστηριότητας των μελών της, από την τιμή θεώρησης της ΥΔΕ, μέχρι την αμοιβή εκπόνησης σχεδιαγράμματος ΥΔΕ και ελέγχων / επανελέγχων και άλλων ηλεκτρολογικών εργασιών. Η ΠΟΣΕΗ συνειδητά και έμπρακτα κατηύθηνε και καθοδηγούσε τα μέλη της με ανακοινώσεις της στα ΔΣ και ΓΣ, με συμμετοχή στις συνελεύσεις των Τοπικών Συνδέσμων⁵⁶⁰ και κυρίως μέσω των

έλεγχο στα γραφεία της Ομοσπονδίας και φέρει την ονομασία «ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΕΛΡΩΝ 181008.doc».

⁵⁵⁵ Βλ. άρθρο 27 του Καταστατικού της ΠΟΣΕΗ.

⁵⁵⁶ Βλ. άρθρο 3 Κανονισμού Λειτουργίας Περιφερειακών Κλιμακίων. Περαιτέρω, εκπροσωπούν την ΠΟΣΕΗ «σε οποιαδήποτε Τοπική Δημόσια Αρχή, Υπηρεσία, Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε. και γενικά οποιοδήποτε νομικό ή φυσικό πρόσωπο», βλ. άρθρο 27 Καταστατικού ΠΟΣΕΗ.

⁵⁵⁷ Ειδικότερα, ο Υπεύθυνος του κάθε Περιφερειακού Κλιμακίου ορίζεται μεταξύ των μελών ΔΣ και των αντιπροσώπων των Συνδέσμων – Μελών στη ΓΣ της ΠΟΣΕΗ, έδρα του ΠΚ ορίζεται η πόλη στην οποία έχει έδρα το Σωματείο του οποίου είναι μέλος ο οριζόμενος από το ΔΣ της ΠΟΣΕΗ Υπεύθυνος του ΠΚ, ενώ τα πρακτικά των Περιφερειακών Συσκέψεων αποστέλλονται από τον Υπεύθυνο του ΠΚ στην ΠΟΣΕΗ προκειμένου να θεωρηθούν και επιστρέφονται στον Υπεύθυνο Βλ άρθρα 1, 6-8 Κανονισμού Λειτουργίας ΠΚ.

⁵⁵⁸ Βλ. αποφάσεις ΕΑ 292/IV/2005, παρ. IV.1.1., επικυρωθείσα και από ΔιοικΕφΑθ 1026/2001, παρ. IV, 1.1, ΔιοικΕφΑθ 1027/2007 παρ. IV, 1.1, και ΣτΕ 148/2015 σκ. 12, ΕΑ 518/VI/2011, σκ. 106 και ΕΑ 554/VII/2012, σκ. 85, 571/VII/2013 σκ. 701-705.

⁵⁵⁹ Υπενθυμίζεται εξάλλου ότι και οι δευτεροβάθμιες επαγγελματικές οργανώσεις θεωρούνται ενώσεις επιχειρήσεων στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, καθώς σκοπός του εν λόγω άρθρου και της εφαρμογής της διάταξης στις αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων είναι να αποτρέψει το ενδεχόμενο επαγγελματικοί φορείς σε οποιαδήποτε βαθμίδα να λειτουργούν ως «forum» οικονομικών συνεννοήσεων μεταξύ των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών, προκειμένου να μη διαφεύγουν οι επιχειρήσεις από τους κανόνες ανταγωνισμού λόγω μόνον του τρόπου με τον οποίο συντονίζουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά. Βλ. αποφάσεις ΕΑ 292/IV/2005, παρ. IV.1.1., επικυρωθείσα και από ΣτΕ 148/2015, σκ. 11 και 16, επίσης ΕΑ 518/VI/2011, σκ. 106 και ΕΑ 554/VII/2012, σκ. 85, και Απόφαση του Πρωτοδικείου Τ-192/03 Ρiau κατά Επιτροπής Συλλ. 2005 σ.Π-209 σκ. 72, Απόφαση Τ-111/08 Mastercard κ.α. κατά Επιτροπής Συλλ. 2009 I-5655 σκ. 243.

⁵⁶⁰ Ενδεικτικά, κατά τη σύσταση και λειτουργία του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου, όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά κατά την ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 30.1.2013 (πρακτικό υπ' αριθμ.

Περιφερειακών Κλιμακίων προκειμένου να συντονίζει και να επικοινωνεί σε πανελλαδικό επίπεδο τις οδηγίες και τους στόχους της. Από το σύνολο των διαθέσιμων στοιχείων προκύπτει η καθολική γνώση της ΠΟΣΕΗ για τις υιοθετηθείσες αποφάσεις και τις εφαρμοζόμενες πρακτικές τόσο των επιμέρους Συνδέσμων όσο και των Συνδέσμων μεταξύ τους, των οποίων εξάλλου οργάνωνε τη δράση σε περιφερειακό επίπεδο, όπως εκτίθεται αναλυτικά κατωτέρω. Ειδικώς τα Περιφερειακά Κλιμάκια είναι μια μορφή – επίπεδο οργάνωσης εντός της ΠΟΣΕΗ και εκφράζουν τη βούλησή της, διότι λειτουργούν, οργανώνονται και εποπτεύονται άμεσα από αυτή και αποτελούν μέσο και όργανο για τη διοίκηση και το συντονισμό των μελών της.

418. Πιο συγκεκριμένα τα ΠΚ: (α) λειτουργούν με Κανονισμό Λειτουργίας ο οποίος εκδίδεται, τροποποιείται και κοινοποιείται στα μέλη της ΠΟΣΕΗ από την ΠΟΣΕΗ⁵⁶¹, (β) λειτουργούν με την ευθύνη και την εποπτεία της ΠΟΣΕΗ⁵⁶², (γ) ο υπεύθυνος κάθε ΠΚ ορίζεται από το ΔΣ της ΠΟΣΕΗ⁵⁶³ και προεδρεύει στις συνεδριάσεις του ΠΚ, (δ) στις συσκέψεις των ΠΚ συμμετέχουν οι αντιπρόσωποι των συνδέσμων στη ΓΣ της ΠΟΣΕΗ και τα μέλη του ΔΣ της ΠΟΣΕΗ που προέρχονται από τους εκάστοτε συνδέσμους⁵⁶⁴, (ε) τα πρακτικά των συσκέψεων των ΠΚ αποστέλλονται από τον υπεύθυνο του ΠΚ (που όπως αναφέρθηκε έχει διοριστεί από την ΠΟΣΕΗ) στην ίδια την ΠΟΣΕΗ για θεώρηση και επιστρέφονται στον υπεύθυνο⁵⁶⁵, (στ) η ΠΟΣΕΗ αποφασίζει πότε θα γίνουν οι συσκέψεις των ΠΚ, είτε αυτοτελώς είτε δίδοντας σύμφωνη γνώμη στην απόφαση του υπεύθυνου του ΠΚ⁵⁶⁶, (ζ) τα ΠΚ εκπροσωπούν την ΠΟΣΕΗ σε οποιοδήποτε νομικό ή φυσικό πρόσωπο⁵⁶⁷.
419. Τα Περιφερειακά Κλιμάκια συνεπώς είναι όργανα της ΠΟΣΕΗ, εκφράζουν και εκπροσωπούν τη βούληση της ΠΟΣΕΗ, και ενσωματώνουν έναν τρόπο οργάνωσης, εκπροσώπησης, έκφρασης των εντολών της ΠΟΣΕΗ και συμμόρφωσης και ελέγχου με αυτές, προκειμένου να συντονίζονται από την ΠΟΣΕΗ και να συνεργάζονται καλύτερα οι τοπικοί σύνδεσμοι μέλη της, ιδίως για θέματα τιμολόγησης, όπως επί παραδείγματι το ενιαίο τιμολόγιο των Σωματείων για την εκπόνηση των Υ.Δ.Ε., των οποίων την υλοποίηση προωθούν τα Περιφερειακά Κλιμάκια.

Ε.4.12.3. Αντικείμενο της απόφασης ένωσης επιχειρήσεων – Περιορισμός του ανταγωνισμού

420. Η ΠΟΣΕΗ, μέσω του Καταστατικού και των ενεργειών της, συντονίζει και κατευθύνει τους Συνδέσμους μέλη της ως προς τους όρους τιμολόγησης. Από τα στοιχεία του φακέλου είναι σαφές αφενός ότι οι κατά τύπους σύνδεσμοι επιδίωκαν και προσέβλεπαν στην καθοδήγηση και τη σύμφωνη γνώμη της ΠΟΣΕΗ, αφετέρου ότι η ΠΟΣΕΗ γνώριζε, αποδέχτηκε και συχνά συντόνιζε τις ενέργειές τους ως προς τον καθορισμό των αμοιβών⁵⁶⁸. Αυτή η συμπεριφορά της ΠΟΣΕΗ έχει ιδιαίτερη σημασία, λόγω της θέσης της στην αγορά της παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών,

31/30.1.2013, προσκομισθέν με την υπ' αριθ. πρωτ. 4539/14.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου).

⁵⁶¹ Βλ. σχετικά τις αρ. πρωτ. 504/7.7.2003 και 134/15.2.2000 ανακοινώσεις της ΠΟΣΕΗ, οι οποίες προσκομίστηκαν με την υπ' αριθμ. πρωτ. 8703/7.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων της ΠΟΣΕΗ.

⁵⁶² Βλ. άρ. 1 του Κανονισμού Λειτουργίας των ΠΚ.

⁵⁶³ Άρ. 6 Κανονισμού Λειτουργίας των ΠΚ και αρ. πρ. 504/7.7.2003 και 134/15.2.2000 ανακοινώσεις ΠΟΣΕΗ.

⁵⁶⁴ Άρ. 4 του Κανονισμού Λειτουργίας των ΠΚ.

⁵⁶⁵ Άρ. 8 του Κανονισμού Λειτουργίας των ΠΚ.

⁵⁶⁶ Άρ. 5 του Κανονισμού Λειτουργίας των ΠΚ.

⁵⁶⁷ Άρ. 27 του Καταστατικού της ΠΟΣΕΗ.

⁵⁶⁸ Βλ. Απόφαση ΣτΕ 148/2015 (Ολομέλεια) σκ. 18, η οποία επικύρωσε την υπ' αριθμ 292/IV/2005 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού και την υπ' αριθμ 1026/2007 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών .

δεδομένου ότι ούσα το μοναδικό δευτεροβάθμιο συνδικαλιστικό όργανο του κλάδου με μέλη τη συντριπτική πλειοψηφία των κατά τόπους συνδέσμων όλης της χώρας, οι οποίοι με τη σειρά τους έχουν μέλη τους ηλεκτρολόγους ανά την Ελλάδα, η θέση και η στάση της επηρεάζει την παροχή ηλεκτρολογικών εργασιών σε όλη την Ελλάδα.

421. Η ΠΟΣΕΗ εξέδωσε το ενημερωτικό δελτίο υπ' αριθμ. πρωτ. 515/10.9.2014 με το οποίο επιστούσε την προσοχή στα μέλη της ως προς το ότι οι συναλλαγές των σωματείων με τους καταναλωτές και η είσπραξη οποιουδήποτε ποσού από αυτούς απαγορεύεται, ομοίως και σχετικοί όροι στα καταστατικά των σωματείων και καλούσε τα μέλη της να συμμορφωθούν με τις ανωτέρω συστάσεις της ΠΟΣΕΗ και μάλιστα άμεσα και υποχρεωτικά. Το εν λόγω ενημερωτικό δελτίο εκδίδεται μετά τους ελέγχους της Επιτροπής Ανταγωνισμού και κατ' ουσίαν αναφέρεται κεκαλυμμένα στις αντιανταγωνιστικές ενέργειες τόσο της ίδιας της ΠΟΣΕΗ όσο και των Συνδέσμων που επόπτευε, τις οποίες όφειλε να είχε αποθαρρύνει και αποτρέψει καθ' όλο το μακρό διάστημα της υλοποίησής τους. Επίσης, το ενημερωτικό δελτίο αναδεικνύει το ρόλο, την ευθύνη και την εποπτεία που ασκεί η ΠΟΣΕΗ ως προς τους Συνδέσμους – μέλη της⁵⁶⁹.
422. Στη συνέχεια εξετάζονται η καταστατική διάταξη και οι ενέργειες της ΠΟΣΕΗ οι οποίες αποβλέπουν στον επηρεασμό της συναλλακτικής συμπεριφοράς των μελών της και κατά συνέπεια στον περιορισμό του ανταγωνισμού.

Ε.4.12.3.1. Καταστατική πρόβλεψη περί ενιαίας τιμής θεώρησης

423. Μεταξύ των πόρων της ΠΟΣΕΗ, σύμφωνα με το άρθρο 25 του ισχύοντος Καταστατικού της⁵⁷⁰, συμπεριλαμβάνεται το ποσό που καταβάλλεται κατά τη θεώρηση κάθε ΥΔΕ των μελών των συνδέσμων και το οποίο καθορίζεται με απόφαση της ΓΣ της ΠΟΣΕΗ⁵⁷¹. Σύμφωνα με την ως άνω πρόβλεψη του Καταστατικού το ποσό της θεώρησης ΥΔΕ θα ορίζεται από την ΠΟΣΕΗ και θα πραγματοποιείται επαλήθευση ότι της αποδίδονται τα σωστά ποσά με βάση το πρωτόκολλο θεώρησης εκάστου συνδέσμου⁵⁷².
424. Η θεώρηση της ΥΔΕ συνίσταται, σύμφωνα με το άρ. 2 παρ. 2 του Ν. 4483/1965, στη θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη και της άδειάς του (ειδικότητα, κατηγορία και χρονική ισχύς), συνιστά συνεπώς μία απλή διοικητική πράξη ελέγχου⁵⁷³. Το ποσό που καταβάλλεται κατά τη θεώρηση κάθε δήλωσης των ηλεκτρολόγων - μελών των συνδέσμων,

⁵⁶⁹ Σημειώνεται παρεμπιπτόντως ότι η παραβατική συμπεριφορά της ΠΟΣΕΗ δεν θα αναιρούνταν ακόμη κι αν γινόταν δεκτό ότι οι θέσεις και κατευθύνσεις της είχαν τη μορφή συστάσεων χωρίς δεσμευτικό χαρακτήρα, διότι όπως έχει ήδη αναφερθεί η απαγόρευση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 και του Ν. 3959/2011, καθώς και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις που η απόφαση έχει το χαρακτήρα απλής σύστασης χωρίς δεσμευτικότητα, εφόσον αντανάκλα εν τοις πράγμασι τη συλλογική βούληση των μελών της ένωσης να συντονίσουν τη δράση τους σε μια συγκεκριμένη αγορά και είναι ικανή να επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Βλ. ΕΑ 554/VII/2012, σκ. 87 και ενδεικτικά υπόθ. C-96/82 IAZ κατά Επιτροπής, Συλλ. 1983, σ. 3369, σκ. 20, συνεκδ. υποθ. C-209, 215 και 218/78, Heintz van Landewyck SARL κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 1980, σ. 3125, σκ. 86.

⁵⁷⁰ Το Καταστατικό της ΠΟΣΕΗ είναι σε ισχύ από το 1996. Παρόμοια η διατύπωση και στην προγενέστερη μορφή του (βάσει του Καταστατικού της, όπως τροποποιήθηκε με την από 15.7.1988 απόφαση ΓΣ).

⁵⁷¹ Η απόφαση αυτή λαμβάνεται με απαρτία των 2/5 τουλάχιστον των αντιπροσώπων των ταμειακά τακτοποιημένων μελών και απόλυτη πλειοψηφία των παριστάμενων αντιπροσώπων.

⁵⁷² Κατά τη σχετική πρόβλεψη του άρθρου 5 παρ. 5 του Καταστατικού της ΠΟΣΕΗ.

⁵⁷³ Βλ. αντίστοιχα ΔΕΚ 226/84 British Leyland κατά Επιτροπής, Συλλ. 1986, σ. 3263 σκ. 28 επί χορήγησης πιστοποιητικού καταλληλότητας σε οχήματα οδήγησης η οποία χαρακτηρίστηκε απλή διοικητική πράξη ελέγχου που δεν μπορεί να συνεπάγεται σημαντικά έξοδα.

καθοριζόμενο από τη Γ.Σ. της ΠΟΣΕΗ, καταργεί τη δυνατότητα του εκάστοτε Συνδέσμου είτε να ζητήσει τέλος θεώρησης χαμηλότερο από το πανελλαδικά καθοριζόμενο ή να μην επιβάλλει εν γένει τέλος θεώρησης. Τούτο μάλιστα ενώ ήταν σε γνώση της ΠΟΣΕΗ, ότι τέλος θεώρησης δεν θα έπρεπε να υφίσταται⁵⁷⁴ ωστόσο, προς συγκάλυψη, προφανώς, η θεώρηση σύμφωνα με την ΠΟΣΕΗ θα πρέπει να αναφέρεται ως «συνδρομή» ή «συνεισφορά»⁵⁷⁵.

425. Πιο αναλυτικά, ο τρόπος λειτουργίας και ο παραβατικός χαρακτήρας της απόφασης περί ενιαίας τιμής θεώρησης, κυρίως δε το ότι αποτελεί ένα ποσό καθορισμένο από την ένωση με οικονομικό όφελος για τον κλάδο και αντίστοιχη οικονομική επιβάρυνση για τον καταναλωτή, συνίσταται δηλαδή κατ' ουσίαν σε επιπλέον αμοιβή του ηλεκτρολόγου, χωρίς βεβαίως να έχει οποιαδήποτε σχέση αντικειμενικά με τη διοικητική πράξη θεώρησης και το κόστος αυτής, επιβεβαιώνεται και από τις συζητήσεις που πραγματοποιούνταν διαχρονικά τόσο σε επίπεδο Δ.Σ. και Περιφερειακών Κλιμακίων της Ομοσπονδίας όσο και σε έγγραφα που βρέθηκαν στους κατά τόπους συνδέσμους. Από τα έγγραφα αυτά, αναφορικά με την επιβολή του τέλους θεώρησης από τους τοπικούς συνδέσμους, προκύπτει ότι ο καταναλωτής είτε ενημερώνεται για τη χρέωση και την καταβάλλει στον ηλεκτρολόγο, είτε δεν ενημερώνεται καθόλου και η χρέωση ενσωματώνεται στην αμοιβή του ηλεκτρολόγου είτε καλείται να την πληρώσει ο ίδιος ο καταναλωτής στον εκάστοτε σύνδεσμο. Σε κάθε περίπτωση, ο καταναλωτής είναι αυτός ο οποίος εντέλει επιβαρύνεται με την προκαθορισμένη, βάσει απόφασης ένωσης επιχειρήσεων, ενιαία αμοιβή θεώρησης^{576, 577}.

⁵⁷⁴ Βλ. και τα πρακτικά της τακτικής ΓΣ της ΠΟΣΕΗ της 29.5.2010 και την από 10.1.2013 κατάθεση του [...] κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στην ΠΟΣΕΗ.

⁵⁷⁵ Βλ. και: (α) έγγραφο των ΠΚ Πελοποννήσου-Ζακύνθου-Κεφαλληνίας της 3.2.2002, με αναφορά στις συνεδριάσεις των ΠΚ της ΠΟΣΕΗ σχετικά με την αναγκαιότητα ενιαίας πολιτικής εκπόνησης Υπεύθυνης Δήλωσης Εγκαταστάτη στις περιφέρειες και πανελλαδικά, καθώς και στο ποσό που θα εισπράττει ο σύνδεσμος κατά τη θεώρηση και στο είδος του παραστατικού στοιχείου που θα εκδίδει για την είσπραξη του ποσού της θεώρησης, (β) το από 1.2.2003 έγγραφο της ΠΟΣΕΗ με αναφορά στην διατύπωση που θα υπάρχει στην απόδειξη κατά την είσπραξη του ποσού θεώρησης (ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ.doc»).

⁵⁷⁶ Βλ. και τις περιπτώσεις καταναλωτών που διαμαρτυρήθηκαν για το ύψος ή την ανάγκη καταβολής της (που προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία στα πλαίσια της αξιολόγησης των επιμέρους συνδέσμων).

⁵⁷⁷ Βλ. ενδεικτικά: (α) Το από 3.2.2002 έγγραφο με τίτλο «Ενιαία πολιτική εκπόνησης Υ.Δ.Ε. και τρόπος θεώρησης από τα σωματεία Π.Κ. Πελοποννήσου-Ζακύνθου-Κεφαλληνίας» όπου αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι δημιουργούνται προβλήματα στην εικόνα των σωματείων από το γεγονός ότι το αιτούμενο κατά τη θεώρηση ποσό διαφέρει κατά περιοχή και τοπικό σύνδεσμο, καθώς και ότι η πληρωμή γίνεται από τον πελάτη στα σωματεία, ενώ προτείνεται σε περιφερειακό και ει δυνατόν σε πανελλαδικό επίπεδο να καταστεί ενιαίο το καταβαλλόμενο κατά τη θεώρηση ποσό.

(β) Τα Πρακτικά Δ.Σ. της ΠΟΣΕΗ της 16.05.2008, όπου συζητήθηκε το θέμα των τιμών θεώρησης ΥΔΕ και αναφέρθηκε ότι το ποσό αυτό πρέπει να εναρμονισθεί, καθώς οι υφιστάμενες διαφοροποιημένες τιμές γεννούν διαμαρτυρίες από τους καταναλωτές.

(γ) Η εναρμόνιση του ύψους εν λόγω ποσού αποτελεί θέμα συζήτησης τόσο στο Περιφερειακό Κλιμάκιο Ηπείρου-Αιτωλοακαρνανίας-Κέρκυρας-Λευκάδας, όσο και στο περιφερειακό κλιμάκιο του νομού Κυκλάδων-Λέσβου-Σάμου-Χίου στις 11.4.2009.

(δ) Αναφορές στην τακτική Γ.Σ. της ΠΟΣΕΗ του έτους 2010 (29.5.2010) από όπου προκύπτει, σε επίπεδο ΠΟΣΕΗ, ο μηχανισμός εξασφάλισης της καταβολής από τον καταναλωτή της ενιαία καθορισμένης αμοιβής, αν όχι μέσω της θεώρησης, τότε μέσω των κατασκευαστικών σχεδίων (από τη διαδικασία θεώρησης ο ηλεκτρολόγος θα πληρωθεί και ο πελάτης θα επιβαρυνθεί - και αν τυχόν απαιτήσει να θεωρηθεί ατελώς, θα πληρώσει μετά, μέσω της κατά τα ανωτέρω υποχρέωσης υποβολής και σχεδίων).

Ε.4.12.3.2. Απόφαση ενιαίας τιμής θεώρησης ΥΔΕ και αμοιβής εκπόνησης σχεδιαγράμματος ΥΔΕ/ελέγχων/επανελέγχων

426. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν οι ενέργειες της ΠΟΣΕΗ και των Συνδέσμων – Μελών της για συντονισμό και εναρμόνιση της τιμής θεώρησης ΥΔΕ και ευρύτερα της τιμής εκπόνησης της ΥΔΕ σε πανελλαδικό επίπεδο με σκοπό ειδικότερα: (α) την εναρμόνιση μεταξύ των μελών εκάστου τοπικού συνδέσμου, (β) την εναρμόνιση μεταξύ των συνδέσμων μέσω των περιφερειακών κλιμακίων, και (γ) την εναρμόνιση μεταξύ των περιφερειακών κλιμακίων. Τα ανωτέρω είναι επάλληλα επίπεδα εναρμόνισης, σε σχέση με τα οποία το (γ) προϋποθέτει το (β) και το (α), ενώ το (β) προϋποθέτει το (α). Ειδικώς τα υπό (β) και (γ) στάδια της διαδικασίας επισημαίνονται ρητώς κατά τη διάρκεια τόσο των συνεδριάσεων των οργάνων της ΠΟΣΕΗ όσο και κατά τη διάρκεια των περιφερειακών συσκέψεων, όπως προκύπτει καταρχήν από την Εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΠΟΣΕΗ προς τη Γ.Σ. της 8.5.1999⁵⁷⁸ όπου γίνεται αναφορά στη λειτουργία των περιφερειακών κλιμακίων της Ομοσπονδίας ως μέσου εναρμόνισης προς το σκοπό εν συνεχεία εναρμόνισης σε εθνικό επίπεδο. Προκύπτει επίσης από το έγγραφο με τίτλο «Ενιαία Πολιτική Εκπόνησης ΥΔΕ και τρόπος θεώρησης από τα σωματεία Π.Κ. Πελοποννήσου – Ζακύνθου - Κεφαλληνίας 3 Φεβρουαρίου 2002» καθώς και από την Εισήγηση Δ.Σ. της ΠΟΣΕΗ προς τη ΓΣ έτους 2002.
427. Όπως θα καταδειχθεί στη συνέχεια, η ΠΟΣΕΗ προέβη σε αποφάσεις καθορισμού της τιμής θεώρησης ΥΔΕ και της αμοιβής εκπόνησης σχεδιαγράμματος ΥΔΕ/ελέγχων/επανελέγχων τόσο στο επίπεδο των ΓΣ και ΔΣ της, όσο και των περιφερειακών κλιμακίων, ιδίως των ΠΚ Ηπείρου, Κρήτης και Αττικής και των επιμέρους συνδέσμων, στο πλαίσιο των οποίων ελήφθησαν σχετικές αποφάσεις καθορισμού τιμής.

Ε.4.12.3.2.1. Αποφάσεις ΔΣ/ΓΣ ΠΟΣΕΗ

428. Η εναρμόνιση της αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ είχε τεθεί ήδη στην Εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΠΟΣΕΗ προς τη Γ.Σ. της 8.5.1999⁵⁷⁹, κατά την οποία γίνεται αναφορά στη λειτουργία των περιφερειακών κλιμακίων της Ομοσπονδίας και, μέσω αυτών, στην ανάγκη να υπάρξει καταρχήν ενιαίο τιμολόγιο σε περιφερειακό επίπεδο για την εκπόνηση των Υ.Δ.Ε. Το θέμα επανέρχεται στην Εισήγηση [...] προς το Δ.Σ. της 10.3.2001, καθώς και στο έγγραφο με τίτλο «Ενιαία πολιτική εκπόνησης Υ.Δ.Ε. και τρόπος θεώρησης από τα σωματεία Π.Κ. Πελοποννήσου-Ζακύνθου-Κεφαλληνίας 3 Φεβρουαρίου 2002»⁵⁸⁰, όπου μάλιστα ρητά καταγράφεται η αναγκαιότητα εναρμόνισης της τιμής θεώρησης ΥΔΕ σε περιφερειακό και εν συνεχεία πανελλαδικό επίπεδο. Σε συνέχεια του προγραμματισμού για την υλοποίηση της εναρμόνισης και προφανώς του προσδιορισμού του ύψους της αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ, από ηλεκτρονικά αρχεία της 31.1.2003⁵⁸¹ και της 22.7.2003⁵⁸², προκύπτει ότι η ΠΟΣΕΗ προχώρησε

⁵⁷⁸ Ηλεκτρονικό αρχείο. Συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Ομοσπονδίας και φέρει την ονομασία «ΕΙΣΗΓΗΣΗ [...] ΣΤΗ ΓΣ.doc» και τίτλο «ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΗ Γ.Σ. στις 08/05/99».

⁵⁷⁹ *Ibid.* Ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΗ Γ.Σ. στις 08/05/99».

⁵⁸⁰ Το εν λόγω έγγραφο ανακτήθηκε από τον υπολογιστή της γραμματέως της ΠΟΣΕΗ [...] και φέρει ονομασία «Ενιαία Πολιτική Πελοποννήσου.doc» με τελευταία ημερομηνία τροποποίησης 1.2.2002 και περιλαμβανόταν στον ηλεκτρονικό φάκελο «Εισηγήσεις ΠΚ».

⁵⁸¹ Ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «ΠΟΣΑ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΥΔΕ.xls», ημ/νία τελευταίας τροποποίησης 31.1.2003.

⁵⁸² Ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «ΤΙΜΕΣ ΥΔΕ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ.xls», ημ/νία τελευταίας τροποποίησης 22.7.2003.

στη συλλογή στοιχείων για τα ποσά που εισπράττουν οι Σύνδεσμοι-Μέλη της με κάθε θεώρηση ΥΔΕ. Περαιτέρω, στο από 1.2.2003⁵⁸³ ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «Θέματα προγραμματισμού για τη διοίκηση της Ομοσπονδίας» οργανώνεται η υλοποίηση της απόφασης για την εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις της ΠΟΣΕΗ και προς τους τοπικούς συνδέσμους. Συνεπώς, οι ενιαίες τιμές των Σωματείων για τα μέλη τους συζητούνται και διαμορφώνονται μεταξύ των Σωματείων και σε επίπεδο ΠΟΣΕΗ, μέσω των Περιφερειακών Κλιμακίων της ΠΟΣΕΗ.

429. Η αναγκαιότητα εναρμόνισης επισημαίνεται και κατά τη συνεδρίαση του Δ.Σ. της Ομοσπονδίας στις 16.5.2008⁵⁸⁴, όπου μάλιστα αναφέρεται ότι ναι μεν εισπράττει ο σύνδεσμος αλλά το ποσό το καθορίζει η ΠΟΣΕΗ που προτείνει στα μέλη της⁵⁸⁵. Συνεπώς, και από το στοιχείο αυτό προκύπτει ως διαχρονικό μέλημα της ΠΟΣΕΗ η συλλογική απόφαση για εναρμόνιση. Τούτο επιβεβαιώνεται και από το χαριετισμό του [...] της ΠΟΣΕΗ στο ΠΚ του νομού Κυκλάδων-Λέσβου-Σάμου-Χίου στις 11.4.2009⁵⁸⁶.
430. Η υλοποίηση αυτή της εναρμόνισης προχώρησε τα επόμενα έτη πέραν των συσκέψεων των περιφερειακών κλιμακίων, και με την ανταλλαγή επιστολών της ΠΟΣΕΗ με συνδέσμους μέλη της σχετικά με την εκπόνηση της ΥΔΕ⁵⁸⁷.
431. Το ζήτημα της εναρμόνισης της αμοιβής συζητείται και κατά τη συνεδρίαση Δ.Σ. της ΠΟΣΕΗ στις 27.11.2010⁵⁸⁸. Με την εισαγωγή της Νέας ΥΔΕ⁵⁸⁹, το ζήτημα του καθορισμού της τιμής επανέρχεται και συντάχθηκε (κατόπιν εκκλήσεων συναδέλφων) πρόταση τρόπου χρέωσης ΥΔΕ, όπως προκύπτει από το από 24.10.2011 ηλεκτρονικό έγγραφο με τίτλο «Πρόταση τρόπου χρέωσης ΥΔΕ». Η εν λόγω πρόταση, διαχωρίζει τα στάδια για την έκδοση της νέας ΥΔΕ και προχωρά σε αντίστοιχο διαχωρισμό των χρεώσεων για τις εργασίες κάθε σταδίου.
432. Η απόφαση εναρμόνισης όχι μόνο εξακολουθεί να ισχύει, αλλά προχωρά και η υλοποίησή της, όπως επιβεβαιώνεται από τα πρακτικά της σύσκεψης του Περιφερειακού Κλιμακίου Πελοποννήσου-Ζακύνθου-Κεφαλληνίας⁵⁹⁰ που έλαβε χώρα στην Αμαλιάδα στις 7.4.2012, όπου

⁵⁸³ Όπως προκύπτει από την ημερομηνία τροποποίησης του ηλεκτρονικού αρχείου. Το εν λόγω αρχείο φέρει την ονομασία «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ.doc».

⁵⁸⁴ Το αρχείο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Ομοσπονδίας και φέρει την ονομασία «ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΣ 160508.doc».

⁵⁸⁵ Εκεί αναφέρεται επίσης ως προς την εναρμόνιση της τιμής των ΥΔΕ: «...είναι κάποια χρήματα που για λογαριασμό των συναδέλφων εισπράττει το Σωματείο. Αλλά θα πρέπει να εναρμονισθεί, γιατί υπάρχουνε διαφοροποιημένες τιμές που προκαλούν. Και αν τυχόν κάποια στιγμή γίνει κάτι, αυτό είναι που μας διατηρεί στην ζωή, το πιστοποιητικό».

⁵⁸⁶ Το αρχείο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Ομοσπονδίας και φέρει την ονομασία «ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΠΚ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ 110409.doc».

⁵⁸⁷ Βλ. Χαρακτηριστικά, τη με αριθ. πρωτ. ΠΟΣΕΗ 421/16.6.2010 επιστολή του [...] με το τιμολόγιο εκπόνησης και θεώρησης σχεδίων.

⁵⁸⁸ Η εν λόγω συνεδρίαση ΔΣ έλαβε χώρα στη Λειβαδιά κατόπιν πρόσκλησης του ΔΣ ΣΕΗ Λειβαδιάς. Το αρχείο (ΗΑ19) συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Ομοσπονδίας (από τον υπολογιστή [...]) και φέρει την ονομασία «ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΣ 271110.doc».

⁵⁸⁹ Σε συνέχεια της τροποποίησης του νόμου 4483/1965 με τον Ν. 3982/2011, με την ΥΑ Φ.50/503/168 (ΦΕΚ Β' 844/ 2011) καθορίζεται το περιεχόμενο της Υπεύθυνης Δήλωσης Εγκαταστάτη και τα συνοδευτικά έγγραφα.

⁵⁹⁰ Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η ΠΟΣΕΗ με την υπ' αριθ. πρωτ. 4120/25.6.2015 απαντητική επιστολή της, πρόκειται για προγενέστερη ονομασία του Περιφερειακού Κλιμακίου Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων. Υπενθυμίζεται περαιτέρω ότι στο εν λόγω Περιφερειακό Κλιμάκιο συμμετέχουν οι Σύνδεσμοι: 1) ΣΕΗ Αργολίδας, 2) ΣΕΗ Αρκαδίας, 3) ΣΕΗ Κορινθίας, 4) ΣΕΗ Λακωνίας, 5) Μεσσηνίας, 6) ΣΕΗ Αιγιαλείας και Καλαβρύτων, 7) ΣΕΗ Αμαλιάδας, 8) ΣΕΗ Αχαΐας, 9) ΣΕΗ Ηλείας, 10) ΣΕΗ Ζακύνθου, 11) ΣΕΗ Κεφαλληνίας, ενώ από τα στοιχεία που προσκόμισε η ΠΟΣΕΗ, κατά την εν λόγω περίοδο στο

αναφέρεται ρητά ότι στα πλαίσια άλλων περιφερειακών κλιμακίων το ζήτημα έχει συζητηθεί και έχουν καταλήξει σε συμπεράσματα προς την κατεύθυνση μιας κοινής πολιτικής για την κοστολόγηση της θεώρησης ΥΔΕ.

433. Μετά το 2012 η ΠΟΣΕΗ επισημαίνει ότι δεν θα πρέπει να υφίσταται η τιμή θεώρησης ΥΔΕ, όπως προκύπτει από το προαναφερόμενο από 30.11.2012 υπ' αριθ. 845 ενημερωτικό δελτίο προς τα μέλη της, στο οποίο γίνεται εκτενής αναφορά στη θεώρηση της ΥΔΕ ατελώς. Εντούτοις, στις 7.4.2012 στο πλαίσιο του ανωτέρω ΠΚ Πελοποννήσου-Ζακύνθου-Κεφαλληνίας, ο [...] της ΠΟΣΕΗ επιμένει και επανέρχεται στην απόφαση ενιαίας τιμολόγησης εκπόνησης ΥΔΕ. Επίσης, το ενημερωτικό αυτό δελτίο δεν αλλάζει το συμπέρασμα περί της έως τότε ύπαρξης απόφασης εναρμόνισης των τιμών θεώρησης και εκπόνησης ΥΔΕ από την ΠΟΣΕΗ. Υπενθυμίζεται ότι, πολύ πριν την έκδοση του εν λόγω ενημερωτικού δελτίου και ήδη από το έτος 2002, τελούσε σε γνώση της ΠΟΣΕΗ ότι η θεώρηση της ΥΔΕ έπρεπε να γίνεται ατελώς.
434. Εξάλλου, η ΠΟΣΕΗ όφειλε να γνωρίζει ότι ο καθορισμός ενιαίων τιμών απαγορεύεται, ωστόσο επί μακρόν συντόνιζε, παρότρυνε και συνέδραμε τα μέλη της στην αντιανταγωνιστική αυτή συμπεριφορά (και μόνο το 2014 το κατέγραψε για πρώτη φορά σε ενημερωτικό).
435. Μετά τους επιτόπιους ελέγχους της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η ΠΟΣΕΗ αναφέρει στα μέλη της, στο υπ' αριθ. 515/10.9.2014 Ενημερωτικό Δελτίο⁵⁹¹, ότι απαγορεύεται η αναφορά στα καταστατικά των σωματείων ως πόρων άλλων ποσών πλην εγγραφών, συνδρομών, εισφορών ή οικονομικών ενισχύσεων. Η ΠΟΣΕΗ καθοδηγεί τα μέλη της – Συνδέσμους να μην αναφέρουν στο Καταστατικό του Σωματείου ότι ως πόροι εισπράττονται θεωρήσεις ΥΔΕ, εκπονήσεις ΥΔΕ, υλικά στήριξης ΔΕΔΔΗΕ, δεν τους συμβουλεύει όμως ρητώς να μην προβαίνουν στην πρακτική αυτή. Η ΠΟΣΕΗ, τέλος, το 2016, όπως αναφέρεται στο από 18.10.2016 υπ' αριθ. 542 Δελτίο Τύπου, ενημερώνει ότι απαγορεύεται η κοστολόγηση των υπηρεσιών των ηλεκτρολόγων από τις ενώσεις αυτών ως αντικείμενη στη νομοθεσία περί ελεύθερου ανταγωνισμού.
436. Όμως η ΠΟΣΕΗ είχε ήδη διαμορφώσει το πλαίσιο για την απόφαση ενιαίων τιμών εκπόνησης ΥΔΕ των ηλεκτρολόγων σε επίπεδο συνδέσμων, που όπως ήδη έχει αναλυθεί υλοποιήθηκε στην πλειονότητα των περιπτώσεων, αλλά και σε επίπεδο περιφερειακών κλιμακίων⁵⁹².

E.4.13.3.2.2. Αποφάσεις ΠΟΣΕΗ μέσω Περιφερειακών Κλιμακίων

437. Απόφαση εναρμόνισης της θεώρησης ή και ευρύτερα της εκπόνησης ΥΔΕ σε επίπεδο περιφερειακών κλιμακίων ελήφθη στο περιφερειακό Κλιμάκιο Ηπείρου και στο Περιφερειακό Κλιμάκιο Αττικής που αναλύονται στη συνέχεια, ενώ στο Περιφερειακό Κλιμάκιο Κρήτης, παρά το γεγονός ότι δεν ελήφθη απόφαση, διαχρονικά πραγματοποιούνταν εκτεταμένες σχετικές συζητήσεις. Επισημαίνεται περαιτέρω ότι η εναρμόνιση των τιμών ΥΔΕ αποτέλεσε αντικείμενο

συγκεκριμένο κλιμάκιο συμμετείχε και ο ΣΕΗ Ναυπακτίας-Δωρίδος (ο οποίος κατά το 2015 εμφανίζεται στο ΠΚ Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων).

⁵⁹¹ Προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 8655/6.12.2016 επιστολή του Συνδέσμου Δωδεκανήσου.

⁵⁹² Το Συμβούλιο της Επικρατείας στην υπ' αριθμ. 148/2015 απόφασή του (επί της ασκηθείσας αιτήσεως ανάρρησης σχετικά με την ΕΑ 292/IV/2005) έκρινε ότι η Ελληνική Οδοντιατρική Ομοσπονδία συνεπικουρώντας και κατευθύνοντας τους οδοντιατρικούς συλλόγους στην λήψη αποφάσεων καθορισμού κατώτατων ορίων αμοιβών, περιόριζε τον ανταγωνισμό στην αγορά παροχής οδοντιατρικών υπηρεσιών κατά παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, βλ. σκ. 18 της εν λόγω απόφασης.

συζήτησης και στο πλαίσιο του ΠΚ Πελοποννήσου – Ζακύνθου - Κεφαλληνίας κατά την συνάντηση της 27.3.2011 στην Κεφαλονιά⁵⁹³.

(α) Περιφερειακό Κλιμάκιο Ηπείρου

438. Η απόφαση υιοθέτησης ενιαίου ποσού θεώρησης των ΥΔΕ από το Περιφερειακό Κλιμάκιο Ηπείρου – Αιτωλοακαρνανίας – Κέρκυρας - Λευκάδας ελήφθη τουλάχιστον στις 13.7.2008, όπως προκύπτει από σχετική αναφορά στην εισήγηση του [...] της ΠΟΣΕΗ κατά τη συνεδρίαση ΔΣ της ΠΟΣΕΗ της 21.11.2009, όπου μάλιστα αναφέρεται ότι ήδη οι σύνδεσμοι έχουν προχωρήσει και στην υλοποίηση της εν λόγω απόφασης μέσα από τις ΓΣ τους και ότι μέχρι το επόμενο έτος, οι 7 από τους 8 συνδέσμους θα έχουν ενιαίο ποσό θεώρησης ΥΔΕ. Της απόφασης αυτής προηγήθηκαν συζητήσεις κατά τις ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ τα έτη 2006 – 2008⁵⁹⁴.
439. Η απόφαση εφαρμογής ενιαίας τιμής στον τιμοκατάλογο θεώρησης σχεδίων και η υλοποίησή της, με συνεργασία ΣΕΗΕΙΗ και ΠΟΣΕΗ, επιβεβαιώνεται από τα πρακτικά στη Γ.Σ. του ΣΕΗΕΙΗ της 20.4.2011, τόσο ως προς το περιεχόμενό της όσο και για τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο που διαδραμάτισε η ΠΟΣΕΗ⁵⁹⁵. Σχετική αναφορά στην περιφερειακή σύσκεψη και τα θέματα που την απασχόλησαν, περιλαμβανομένης ρητής αναφοράς σε συζητήσεις περί τιμών, περιέχεται επίσης σε σχετικό έγγραφο της ΠΟΣΕΗ της 6.10.2008⁵⁹⁶.
440. Συναφώς, κατά την ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 29.1.2009 ενημερώνονται τα μέλη ότι συζητήθηκαν τα ζητήματα ενιαίων τιμών για τη θεώρηση σχεδίων, αλλά και η τιμολόγηση κατώτατης και ανώτερης αμοιβής σε όλες τις ηλεκτρικές εγκαταστάσεις και ο τρόπος ενιαίας εφαρμογής στα πλαίσια συνάντησης όλων των ΔΣ της Ηπείρου, αλλά και στην περιφερειακή στη Λευκάδα. Επίσης, ενημερώνονται ότι τις αποφάσεις θα τις πάρει η ΠΟΣΕΗ, αλλά ότι οι προτάσεις έγιναν αποδεκτές και από άλλους συλλόγους, οι οποίοι και τις επεξεργάζονται. Κατά τα ανωτέρω, υπήρξε ρητή υιοθέτηση από την ΠΟΣΕΗ της πρότασης για την ενιαία τιμολόγηση (ενιαίος τιμοκατάλογος – θεώρηση σχεδίων και καθορισμός ενιαίας τιμής) και αποδοχή των προτάσεων από τους Συνδέσμους.
441. Η ύπαρξη απόφασης ενιαίας τιμής εκπόνησης ΥΔΕ επιβεβαιώνεται από τη ΓΣ της 4.11.2009⁵⁹⁷ των μελών του Συνδέσμου και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου, στην οποία ως πρώτο θέμα είχε ορισθεί η ενιαία τιμολόγηση και αύξηση των σχεδίων ηλεκτρικής - τηλεφωνικής εγκατάστασης, υπευθύνων δηλώσεων και τοποθέτησης υλικών στήριξης σε όλη την Ήπειρο, Κέρκυρα, Λευκάδα, Αιτωλοακαρνανία, Ναύπακτο. Από αυτήν προκύπτει ότι και στις 26.9.2009

⁵⁹³ Όπως αναφέρεται κατά την έκτακτη συνεδρίαση του Δ.Σ. του Συνδέσμου Αχαΐας στις 18.3.2011 στο πλαίσιο συζήτησης για την προγραμματισμένη για τις 27.3.2011 συνάντηση στην Κεφαλονιά του περιφερειακού κλιμακίου Πελοποννήσου-Ζακύνθου-Κεφαλληνίας.

⁵⁹⁴ Βλ. τις σχετικές συζητήσεις στο πλαίσιο της ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ της 6.2.2006 ή στο από 7.9.2006 πρακτικό ΔΣ του ΣΕΗΕΙΗ, στη ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ της 18.6.2007 (στην οποία μάλιστα λαμβάνουν χώρα και ξεκάθαρες παραδοχές της παράβασης των κανόνων ανταγωνισμού που συνεπάγεται η υιοθέτηση των εν λόγω πρακτικών και τονίζεται η ανάγκη να υπάρξει δέσμευση της τήρησης του ενιαίου τιμοκαταλόγου που θα συμφωνηθεί) και στη Γ.Σ. του ΣΕΗΕΙΗ της 23.4.2008.

⁵⁹⁵ Πρακτικό υπ' αριθμ. 17 της ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ της 20.4.2011.

⁵⁹⁶ Ηλεκτρονικό έγγραφο που εντοπίστηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από τη ΓΔΑ στα γραφεία της ΠΟΣΕΗ στις 10.1.2013 με ημερομηνία 6.10.2008 και τίτλο «Περιφερειακό κλιμάκιο Ηπείρου – Αιτωλοακαρνανίας – Κέρκυρας - Λευκάδας».

⁵⁹⁷ Απόσπασμα του εν λόγω πρακτικού ΓΣ προσκομίστηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 4539/14.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων- Ηπείρου.

έλαβε χώρα περιφερειακή ΓΣ των Συνδέσμων Ηπείρου (ΣΕΗΕΙΗ), [...] ⁵⁹⁸, [...] ⁵⁹⁹, [...] ⁶⁰⁰, [...] ⁶⁰¹, [...] ⁶⁰² [...] ⁶⁰³ κατά την οποία και αποφασίσθηκε η ενιαία τιμολόγηση στις ακόλουθες εργασίες: α) στις θεωρήσεις σχεδίων ηλεκτρολογικής εγκατάστασης, β) τηλεφωνικές εγκαταστάσεις, γ) τοποθετήσεις υλικών στήριξης και δ) υπεύθυνες δηλώσεις προς τους Δήμους. Μάλιστα στην εν λόγω ΓΣ της 4.11.2009 αποφασίσθηκε ομόφωνα η αναπροσαρμογή του υφιστάμενου τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου προς το σκοπό εναρμόνισης και συμφωνίας με την ως άνω απόφαση της περιφερειακής ΓΣ, αναφέρει δε χαρακτηριστικά ο [...] του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου τις ενέργειες έγκρισης σε τοπικό επίπεδο και ελέγχου της συμμόρφωσης από την Ομοσπονδία. Σχετικές αναφορές περιέχονται και στη συνεδρίαση του ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 14.9.2009⁶⁰⁴.

442. Εν συνεχεία, σε περιφερειακές συσκέψεις στη Λευκάδα και την Άρτα φαίνεται να ελήφθη απόφαση για την εφαρμογή ενιαίου τιμοκαταλόγου αρχής γενομένης από 1.1.2010 σε όλη τη Ήπειρο, τη Λευκάδα και Αιτωλοακαρνανία, όπως προκύπτει από τα αναφερόμενα στην Γ.Σ. του ΣΕΗΕΙΗ της 25.1.2010⁶⁰⁵, όπου κατά το διοικητικό απολογισμό από τον [...] αναφέρεται στην απόφαση των συνδέσμων για την εφαρμογή του ενιαίου τιμοκαταλόγου, με την υποστήριξη και συμμετοχή και της ΠΟΣΕΗ, ενώ επιβεβαιώνει την πρακτική εφαρμογή και υλοποίηση της αντανταγωνιστικής απόφασης σε όλη την Ήπειρο, Λευκάδα, Αιτωλοακαρνανία από 1.1.2010 (ενιαία τιμολόγηση στη θεώρηση σχεδίων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, υπευθύνων δηλώσεων και στήριξης υλικών ΔΕΗ).
443. Εν συνεχεία, το ζήτημα της συνεννόησης μεταξύ των συνδέσμων επανέρχεται στα πλαίσια του Δ.Σ. του ΣΕΗΕΙΗ. Συγκεκριμένα, στη συνεδρίαση Δ.Σ. της 28.11.2011⁶⁰⁶ κατά τη συζήτηση της διατήρησης της τιμής της θεώρησης της νέας ΥΔΕ στο ίδιο ποσό ή του καθορισμού νέας τιμής, αποφασίσθηκε να προγραμματιστεί συνάντηση των ΔΣ των συνδέσμων σχετικά. Κατά την σύσκεψη του περιφερειακού κλιμακίου⁶⁰⁷ που πραγματοποιήσαν οι Σύνδεσμοι [...] ⁶⁰⁸ και ΣΕΗΕΙΗ⁶⁰⁹ στις 18 Δεκεμβρίου 2011⁶¹⁰ πραγματοποιήθηκε εκτενής συζήτηση αναφορικά με το

⁵⁹⁸ [...].

⁵⁹⁹ [...].

⁶⁰⁰ [...].

⁶⁰¹ [...].

⁶⁰² [...].

⁶⁰³ [...].

⁶⁰⁴ Βλ. πρακτικό υπ' αριθμ. 52/14.9.2009 ΔΣ Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων- Ηπείρου. Στη συνεδρίαση αυτή αναφέρεται ότι το ΔΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου ενημερώθηκε από το ΔΣ του ΣΕΗΕΙΗ για τη συνάντηση των συνδέσμων στη Λευκάδα και την προσπάθεια για ενιαίο τιμοκατάλογο για την εκπόνηση σχεδίων ηλεκτρικής εγκατάστασης, υπευθύνων δηλώσεων, τηλεφωνικής εγκατάστασης και τοποθέτησης υλικών στήριξης και αποφάσισε να ενεργήσει όπως όλα τα σωματεία και να ενημερώσουν τα μέλη τους σε έκτακτη ΓΣ που θα γίνει από κοινού με το Σύνδεσμο μέσα στον Οκτώβριο ή Νοέμβριο, ενώ βάσει της συζήτησης που έγινε στη Λευκάδα προτείνονται στη ΓΣ αλλαγές στον τιμοκατάλογο.

⁶⁰⁵ Το πρακτικό συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στα γραφεία του ΣΕΗΕΙΗ στις 10.1.2013, και προσκομίσθηκε και με την υπ' αριθμ. πρωτ. 8922/14.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΕΙΗ.

⁶⁰⁶ Πρακτικό Γ.Σ. υπ' αριθμ. 89^ο της 28.11.2011.

⁶⁰⁷ Βλ. πρακτικό ΓΣ υπ' αριθμ. 20 του ΣΕΗΕΙΗ της 8.2.2012.

⁶⁰⁸ [...].

⁶⁰⁹ Όπως επισημαίνεται στο σχετικό πρακτικό της σύσκεψης, παρόν ήταν και το Ταμείο Αρωγής Αδειούχων Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων- Ηπείρου.

⁶¹⁰ Όπως προκύπτει από την ιστοσελίδα του ΣΕΗΕΙΗ, η σύσκεψη αυτή έλαβε χώρα κατόπιν πρόσκλησης και διοργάνωσης από την ΠΟΣΕΗ.

ζήτημα της τιμολόγησης των ΥΔΕ με κυρίαρχη την άποψη ορισμού κατωτάτων τιμών, παρουσιάσθηκαν τιμές και αποφασίσθηκε ότι οι τιμές θα προωθηθούν στις ΓΣ των συνδέσμων προκειμένου να εφαρμοσθούν^{611,612}.

444. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ελήφθη απόφαση μεταξύ των Συνδέσμων κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, καθώς και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, σε κάποιες, δε, περιπτώσεις, εν συνεχεία οι σχετικές τιμές εγκρίθηκαν από τις Γενικές Συνελεύσεις εκάστου συμμετέχοντος σωματείου και εφαρμόστηκαν στην πράξη.
445. Επισημαίνεται περαιτέρω ότι από τα διαθέσιμα στοιχεία τεκμηριώνεται η συμμόρφωση του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου (και μέσω αυτού του ΣΕΗΕΙΗ) στην ως άνω απόφαση της ΠΟΣΕΗ, όπως προκύπτει από συζήτηση που διεξήχθη στο πλαίσιο της συνεδρίασης του Δ.Σ. στις 19.1.2012, της Γ.Σ. της 8.2.2012, και από τους τιμοκαταλόγους του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου με ισχύ από 1.2.2012 και 1.3.2012. Συγκεκριμένα, η κοστολόγηση μετρήσεων αποτέλεσε ξεχωριστό ζήτημα στη συνεδρίαση της 19.1.2012 και ελήφθη σχετική απόφαση να προταθούν για έγκριση από τη ΓΣ, μαζί με την προσθήκη σχετικού άρθρου στο καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου.
446. Εκτενής συζήτηση του ζητήματος με αναφορά στη συμμετοχή του Περιφερειακού Κλιμακίου της ΠΟΣΕΗ έλαβε χώρα και στην κοινή Γ.Σ. ΣΕΗΕΙΗ και Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 8.2.2012, κατά την οποία το Δ.Σ. ενημέρωσε και πρότεινε προς την κοινή Γ.Σ τη διατήρηση του παλαιού τιμοκαταλόγου με προσθήκη μόνο των μετρήσεων, οι οποίες επισημαίνεται ρητά ότι θα περνάνε από το Σωματείο για να ελέγχεται η είσπραξη του ίδιου ποσού από όλους, που αποτελεί το ελάχιστο ποσό. Την πρόταση του Δ.Σ. ενέκρινε η Γ.Σ. Περαιτέρω, σε σχετική συζήτηση που ακολούθησε ενόψει αντίρρησης ενός μέλους να χρεώσει και μέτρηση σε νέες εγκαταστάσεις, αντιμετωπίστηκε αποφασιστικά η αντίδραση μέλους με την επισήμανση ότι δεν πρόκειται μεν η σχετική ενέργεια να αποτελέσει λόγο διαγραφής του μέλους (υπενθυμίζεται ότι αυτό πάντως προβλέπεται στο καταστατικό ως απειλή και συνεπώς η διάταξη αυτή του καταστατικού παράγει το σχετικό προληπτικό / αποτρεπτικό αποτέλεσμα -βλ. το άρθρο 8 παρ.1 στοιχ. β του Καταστατικού του ΣΕΗΕΙΗ και το άρθρο 11 του Καταστατικού του ΣΕΗΕΙΗ-), πλην όμως, εφόσον αποτελεί απόφαση Γενικής Συνέλευσης, ορθό είναι να γίνεται σεβαστή από τα μέλη, ακόμη και τους διαφωνούντες, και ότι δεν θα θεωρούνται τα σχέδια που δεν θα φέρουν μετρήσεις και στα οποία επομένως δεν θα έχει χρεωθεί και μέτρηση. Προκύπτουν δηλαδή και άλλες εκφάνσεις πίεσης προς συμμόρφωση πλην της διαγραφής μέλους. Τέλος, διευκρινίσθηκε ότι οι τιμές αυτές είναι οι κατώτατες και ότι θα ισχύουν μετά από σχετική έγγραφη ενημέρωση των μελών και κατά πάσα πιθανότητα από 1^{ης} Μαρτίου 2012. Περαιτέρω, όπως αναφέρεται ανωτέρω⁶¹³, το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου είχε υιοθετήσει τιμοκατάλογο εργασιών με ισχύ από 1.2.2012 και 1.3.2012⁶¹⁴.

⁶¹¹ Αναφορά στην σύσκεψη της 18.12.2011 γίνεται και στο πρακτικό ΓΣ υπ' αριθ. 20 του ΣΕΗΕΙΗ της 8.2.2012.

⁶¹² Σημειώνεται ότι η σύσκεψη αυτή της 18.12.2011 έγινε κατόπιν πρόσκλησης και διοργάνωσης της ΠΟΣΕΗ, όπως προκύπτει από σχετική ανακοίνωση στην ιστοσελίδα του ΣΕΗΕΙΗ. Σχετική αναφορά για την εν λόγω σύσκεψη του περιφερειακού κλιμακίου γίνεται και στην ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων της 8.2.2012. Βλ. Πρακτικό υπ' αριθ. 29.

⁶¹³ Βλ. στην Ενότητα Ε.4.3.2.1. ανωτέρω.

⁶¹⁴ Οι τιμοκατάλογοι είναι ίδιοι.

447. Ομοίως τεκμηριώνεται η συμμόρφωση του Συνδέσμου [...] όπως προκύπτει από το προτεινόμενο τιμολόγιο εργασιών που απέστειλε στο ΣΕΗΕΙΗ⁶¹⁵. Ο εν λόγω τιμοκατάλογος έχει ισχύ από 1.3.2012 και αφορά στις ακόλουθες εργασίες: α) ηλεκτρικών σχεδίων, β) μετρήσεων ελέγχων ή επανελέγχων, γ) τοποθέτησης υλικών ΔΕΗ, δ) τηλεφωνικών σχεδίων και ε) θεώρηση προϋπηρεσιών. Ως προς τις τιμές, συγκριτικά με εκείνες του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου, οι τιμές είναι υψηλότερες, γεγονός που κατατείνει στο συμπέρασμα ότι και ο εν λόγω Σύνδεσμος υιοθέτησε την απόφαση της περιφερειακής σύσκεψης περί των κατωτάτων τιμών (οι οριζόμενες από αυτόν τιμές υπερβαίνουν τις κατώτατες).

448. Αντίστοιχα τεκμηριώνεται και η συμμόρφωση του Συνδέσμου [...] όπως προκύπτει από την από 15.2.2012 επιστολή του εν λόγω Συνδέσμου προς τον Σύνδεσμο [...] η οποία κοινοποιήθηκε στην ΠΟΣΕΗ⁶¹⁶.

(β) Περιφερειακό Κλιμάκιο Αττικής

449. Και η απόφαση των συνδέσμων Αττικής για τον καθορισμό ενιαίας τιμής θεώρησης και αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο του Περιφερειακού Κλιμακίου υπό την αιγίδα της ΠΟΣΕΗ και με τη γνώση και την καθοδήγηση της ΠΟΣΕΗ.

450. Η εν λόγω απόφαση ήταν το αποτέλεσμα μιας σειράς συναντήσεων μεταξύ των Συνδέσμων Αττικής, αρχής γενομένης, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, από τη σύσκεψη της 3.3.2010, η οποία έλαβε χώρα μεταξύ των Συνδέσμου [...], ΣΕΗΕΑ, ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και ΣΕΕΗΠ⁶¹⁷ και τα πρακτικά της οποίας εστάλησαν στην ΠΟΣΕΗ⁶¹⁸. Κατά την εν λόγω σύσκεψη συζητήθηκε και το ζήτημα της εναρμόνισης της τιμής των πιστοποιητικών (εναρμόνισης της τιμής θεώρησης). Κατά τη διάρκεια της εν λόγω σύσκεψης, γίνεται μνεία στο ρόλο της ΠΟΣΕΗ για την πανελλαδική προώθηση του ζητήματος.

451. Το ζήτημα συζητήθηκε και σε επόμενη σύσκεψη, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 21.4.2010 μεταξύ του Συνδέσμου [...], του ΣΕΕΗΠ και του Συνδέσμου [...]. Ο ενεργός ρόλος της ΠΟΣΕΗ και η απόλυτη γνώση της ως προς τις ενέργειες των συνδέσμων - μελών της στο ζήτημα της ενιαίας τιμής θεώρησης ΥΔΕ, αποτυπώνεται και στο 4^ο τακτικό Δ.Σ. του ΣΕΕΗΠ στις 4.7.2011⁶¹⁹, ενώ επίσης καταγράφεται και στο έγγραφο ημερομηνίας 24.10.2011⁶²⁰ με τίτλο «Πρόταση τρόπου χρέωσης ΥΔΕ».

452. Επισημαίνεται δε ότι στις 19.12.2011 ο [...] της ΠΟΣΕΗ [...] ⁶²¹, έστειλε έγγραφο καλούμενο «Μνημόνιο Συνεργασίας Συνδέσμων»⁶²² με θέμα «ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ ΥΔΕ» σε μέλη των ΔΣ των Συνδέσμων Αττικής που συμμετέχουν στο αντίστοιχο Περιφερειακό Κλιμάκιο

⁶¹⁵ Το εν λόγω προτεινόμενο τιμολόγιο τηρούνταν στα γραφεία του ΣΕΗΕΙΗ και συνελήγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στις 10.1.2013.

⁶¹⁶ Η οποία έλαβε αριθμό πρωτόκολλου ΠΟΣΕΗ 118/16.2.2012.

⁶¹⁷ Το πρακτικό της εν λόγω συσκέψεως εστάλη, μάλιστα, στην ΠΟΣΕΗ με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, όπως προκύπτει από το εν λόγω μήνυμα το οποίο συνελήγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο της ΓΔΑ στα γραφεία του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ στις 10.1.2013.

⁶¹⁸ Με το από 21.4.2010 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ προς την ΠΟΣΕΗ.

⁶¹⁹ Μάλιστα σε σχετική ερώτηση εάν η ΠΟΣΕΗ έχει γνώση των συζητούμενων ζητημάτων, επιβεβαιώνεται η γνώση της ΠΟΣΕΗ και αναφέρεται ότι αφήνει το ζήτημα της τιμής θεώρησης στην ευχέρεια κάθε σωματείου.

⁶²⁰ Συνελήγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της ΠΟΣΕΗ.

⁶²¹ [...].

⁶²² Έγγραφο ΕΦ5.

της ΠΟΣΕΗ και συγκεκριμένα τους [...] ⁶²³, τον [...] ⁶²⁴, τους [...] και [...] ⁶²⁵, τον [...] ⁶²⁶, [...] ⁶²⁷ [...] ⁶²⁸, με το οποίο ο [...] της ΠΟΣΕΗ τους καλεί να απαντήσουν στις επόμενες μέρες («μέχρι τα Χριστούγεννα»).

453. Στο έγγραφο αυτό αποτυπώνεται ρητά ότι επήλθε συμφωνία επί της μεθόδου κοστολόγησης μεταξύ των Συνδέσμων Ηλεκτρολόγων της Αττικής, τόσο για τους ελέγχους των Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων όσο και για την εκπόνηση των Υ.Δ.Ε. (Υπεύθυνη Δήλωση Εγκαταστάτη/Πιστοποιητικό). Δεν πρόκειται όμως, όπως ρητώς προκύπτει από το κείμενο, για μια αφηρημένη και γενική μέθοδο κοστολόγησης, αλλά για έναν εξαιρετικά λεπτομερή καθορισμό κατώτατων τιμών, με προσδιορισμό ακόμη και της στρογγυλοποίησης ποσών (προς τα άνω πάντοτε). Πιο συγκεκριμένα στο έγγραφο αναλύονται τα βήματα κοστολόγησης της ΥΔΕ επί συγκεκριμένου παραδείγματος με πίνακες. Συνεπώς, καταδεικνύεται ο συστηματικός, μεθοδικός, ειδικός και συγκεκριμένος χαρακτήρας της αντιανταγωνιστικής πρακτικής, η οποία ενδύεται μάλιστα τη μορφή του Μνημονίου Συνεργασίας Συνδέσμων.
454. Η ΠΟΣΕΗ συνεπώς, όχι μόνο ήταν σε γνώση του κατά τα ανωτέρω έγγραφου καθορισμού ενιαίων τιμών μεταξύ των συνδέσμων Αττικής, αλλά δια του [...] ενεργά προωθούσε την υιοθέτησή του, αποστέλλοντας το σχετικό έγγραφο η ίδια στους συνδέσμους μέλη της και πιέζοντας για τη συμφωνία των τελευταίων, και συντονίζοντας κεντρικά τυχόν παρατηρήσεις τους, οι οποίες πάντως, όπως προκύπτει από το κείμενο, θα ήταν επί των επιμέρους λεπτομερειών διότι επί της αρχής είχε ληφθεί η απόφαση για ενιαία μέθοδο κοστολόγησης. Αναφορά στο ως άνω μνημόνιο συνεργασίας, αποκαλυπτική του αποφασιστικού ρόλου της ΠΟΣΕΗ στον καθορισμό ενιαίων τιμών, γίνεται και κατά την από 9.1.2012 συνεδρίαση ΔΣ του ΣΕΕΗΠ, κατά την οποία ο [...] του εν λόγω συνδέσμου, αναφέρεται ⁶²⁹ στο ανωτέρω μνημόνιο συνεργασίας και καλεί τα μέλη του Δ.Σ. να το μελετήσουν ώστε να καταθέσουν τις προτάσεις τους για την επικείμενη σύσκεψη του Περιφερειακού Κλιμακίου Αττικής της ΠΟΣΕΗ στις 28.1.2012, και επισημαίνει ότι η αύξηση του ποσού που καταβάλλεται κατά τη θεώρηση ΥΔΕ αποτελεί αντικείμενο συζήτησης των συναντήσεων αυτών ⁶³⁰. Επίσης αναφέρει ότι στην εν λόγω σύσκεψη του Περιφερειακού Κλιμακίου θα είναι και οι αντιπρόσωποι των Συνδέσμων στην ΠΟΣΕΗ, σε περίπτωση που έχουν να προτείνουν τροποποιήσεις θα τις συζητήσουν σε έκτακτο ΔΣ πριν τη σύσκεψη, ώστε να έχουν ομόφωνη θέση ⁶³¹.
455. Αντίστοιχες συζητήσεις για το ζήτημα της ενιαίας τιμής θεώρησης στην Αττική (ενόψει και των συζητήσεων στις συσκέψεις μεταξύ τους) λαμβάνουν χώρα και στα πλαίσια των συνεδριάσεων των οργάνων των συνδέσμων, όπως στην από 4.7.2011 συνεδρίαση ΔΣ του ΣΕΕΗΠ, και στις από [...] συνεδριάσεις ΔΣ του [...]. Εν τέλει, οι συναντήσεις μεταξύ των συνδέσμων Αττικής είχαν ως αποτέλεσμα να ληφθεί απόφαση για την υιοθέτηση ενιαίας τιμής θεώρησης από τα σωματεία

⁶²³ [...].

⁶²⁴ [...].

⁶²⁵ [...].

⁶²⁶ [...].

⁶²⁷ [...].

⁶²⁸ [...].

⁶²⁹ Βλ. σ.60 στοιχείου ελέγχου ΜΜ13 και υπ' αρ. πρ. 3883/19.6.2015 απαντητική επιστολή Συνδέσμου Πειραιά.

⁶³⁰ Σ. 59 στοιχείου ελέγχου ΜΜ13.

⁶³¹ Βλ. και τα ΔΣ του ΣΕΕΗΠ της 25.1.2012 και 5.3.2012 και τις αναφορές στις σχετικές αποφάσεις που ελήφθησαν στο πλαίσιο των εν λόγω συναντήσεων.

Αττικής, κατά τα αναφερόμενα στην από 5.3.2012 συνεδρίαση ΔΣ του ΣΕΕΗΠ, την οποία μάλιστα η ΠΟΣΕΗ θα κοιτάξει να προωθήσει πανελλαδικά.

456. Μια κατατοπιστική σύνοψη των συναντήσεων και των ληφθεισών αποφάσεων περιλαμβάνεται και στην από 18.3.2012 συνεδρίαση ΓΣ του ΣΕΕΗΠ της 18.3.2012, κατά την οποία γίνεται ρητή αναφορά στους συμμετέχοντες συνδέσμους και στην ομόφωνη απόφαση που ελήφθη για την ενιαία τιμή θεώρησης ύψους [...]€ και για την κατώτερη αμοιβή κοστολόγησης της ΥΔΕ ([...]€ + ΦΠΑ). Το ζήτημα συζητείται εκ νέου με αναφορά και στην ημερομηνία έναρξης εφαρμογής της απόφασης στην από 4.4.2012 συνεδρίαση ΔΣ του ΣΕΕΗΠ (ο τελευταίος εξέδωσε και σχετικό ενημερωτικό δελτίο προς τα μέλη του στις 5.4.2012). Αντίστοιχη αναφορά στην τιμή θεώρησης περιλαμβάνεται και στο από 14.6.2012 ενημερωτικό δελτίο του ΣΕΕΗΠ.
457. Τέλος, χαρακτηριστικές της συνδρομής της ΠΟΣΕΗ στη διαδικασία και υιοθέτηση της εν λόγω απόφασης είναι οι σχετικές παραδοχές του [...], κατά την ανωμοτί κατάθεσή του, η οποία ελήφθη στα πλαίσια του επιτόπιου ελέγχου που διενεργήθηκε στις 10.1.2013 στα γραφεία του [...].

(γ) Περιφερειακό Κλιμάκιο Κρήτης

458. Στο ίδιο πνεύμα κινούνται και οι Σύνδεσμοι Κρήτης, οι οποίοι πραγματοποιούσαν συναντήσεις στο πλαίσιο του ΠΚ Κρήτης - Δωδεκανήσου, ενώ προέβαιναν και σε ανταλλαγή πληροφοριών αναφορικά με τις τιμές ΥΔΕ και λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών που χρεώνει έκαστος εξ αυτών. Από τα κατωτέρω στοιχεία είναι σαφές ότι:
459. Η ενιαία τιμή εκπόνησης ΥΔΕ απασχολεί το ΠΚ ήδη από το 2003, όπως προκύπτει από σχετική αναφορά του [...] του ΣΗΕΝΗ στην ΓΣ του τελευταίου της 30.11.2003 και τους απασχολεί διαχρονικά, όπως προκύπτει από σχετικές συζητήσεις στα πλαίσια της από 2.2.2007 συνεδρίασης ΔΣ του ΣΕΕΗΝΧ για τις απαιτούμενες αναπροσαρμογές βάσει του ενιαίου τιμοκαταλόγου Κρήτης, αλλά και τα επόμενη έτη τόσο ενόψει των κατά τα κατωτέρω περιφερειακών συσκέψεων όσο και σε συνέχεια αυτών⁶³².
460. Προς το σκοπό αυτό πραγματοποιούνται και περιφερειακές συσκέψεις μεταξύ των Συνδέσμων Κρήτης ΣΗΕΝΗ, ΣΕΕΗΝΧ, ΣΗΕΝΛ και ΣΗΕΝΡ, όπως η περιφερειακή σύσκεψη της 29.11.2008 που έλαβε χώρα στη Σητεία, μεταξύ των θεμάτων της οποίας περιλαμβανόταν και η ενιαία πολιτική κοστολόγησης έργων και μελέτης και εκπόνησης ΥΔΕ⁶³³, και κατά την οποία διατυπώθηκαν προτάσεις⁶³⁴. Επίσης, σε αυτήν της 26.6.2010 με τη συμμετοχή των εκπροσώπων των ΣΗΕΝΗ, ΣΗΕΝΛ, ΣΗΕΝΡ, ΣΕΕΗΝΧ, Ιεράπετρας, ΣΕΗΝΔ και της ΠΟΣΕΗ (συμμετείχε ο [...] της ΠΟΣΕΗ [...]). Κατά την εν λόγω σύσκεψη μάλιστα ο [...] της ΠΟΣΕΗ διατυπώνει

⁶³² Βλ. τις συζητήσεις στα πλαίσια των από 1.12.2008, 23.6.2010 και 28.6.2010 ΔΣ του ΣΗΕΝΗ, της από 5.7.2010 κοινής συνεδρίασης ΔΣ ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας (κατά την εν λόγω συνεδρίαση αποφασίζεται να γίνει επικοινωνία με τους λοιπούς Συνδέσμους για την αποστολή των αμοιβών τους και εν συνεχεία να τις εναρμονίσουν με εκείνες του ΣΗΕΝΗ), της από 4.10.2010 συνεδρίασης ΔΣ του ΣΗΕΝΗ (κατά την οποία αναφέρεται εκ νέου ότι θα γίνει επικοινωνία με τους Συνδέσμους Λασιθίου, Ρεθύμνου, Χανίων και Δωδεκανήσου για την αποστολή των αμοιβών τους, η οποία μάλιστα φαίνεται να έλαβε χώρα). Το ζήτημα συζητείται και στα πλαίσια των από 26.3.2012 συνεδριάσεων ΓΣ και από 20.9.2012 ΔΣ του ΣΕΕΗΝΧ, στις οποίες γίνεται λόγος για την πρόθεση πραγματοποίησης και νέων συναντήσεων μεταξύ των Συνδέσμων.

⁶³³ Όπως προκύπτει τουλάχιστον από την από 21.11.2008 πρόσκληση των ΠΚ Κρήτης και Δωδεκανήσου της ΠΟΣΕΗ, η οποία απευθυνόταν στους Συνδέσμους βορείου Συγκροτήματος Δωδεκανήσου, Δωδεκανήσου, Ηρακλείου, Καλύμνου, Λασιθίου, Ρεθύμνου και Χανίων.

⁶³⁴ Όπως προκύπτει από την από 1.12.2008 συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ.

πρόταση να συσταθεί επιτροπή για την ενιαία τιμή των σχεδιαγραμμάτων. Πέραν των περιφερειακών συσκέψεων, διοργανώθηκε με πρωτοβουλία του ΣΗΕΝΡ η από 11.3.2012 Παγκρήτια Συνάντηση των ΔΣ των Συνδέσμων Ρεθύμνου, Λασιθίου, Χανίων και Ηρακλείου, στην οποία συζητήθηκε, μεταξύ άλλων, και η κοινή οικονομική πολιτική ως προς τις αμοιβές ΥΔΕ και επανελέγχων. Στο πλαίσιο αυτό εξάλλου λαμβάνει χώρα και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των Συνδέσμων Κρήτης, ήτοι ΣΗΕΝΗ, ΣΗΕΝΛ, ΣΗΕΝΡ, ΣΕΕΗΝΧ και Δωδεκανήσου αναφορικά με τις αμοιβές των σχεδίων ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων που χρεώνουν.

Ε.4.12.3.2.3. Ρόλος ΠΟΣΕΗ στις αποφάσεις των Συνδέσμων

461. Ο στόχος της εναρμόνισης σε επίπεδο Συνδέσμων επετεύχθη και στην πράξη, όπως προκύπτει από την αξιολόγηση των συνδέσμων Αχαΐας, Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων - Ηπείρου (και του Ταμείου Αρωγής του), Πάρου, Δωδεκανήσου, Ηρακλείου (και μέσω της Αστικής Εταιρίας του), Λασιθίου, Ρεθύμνου (περιλαμβανομένης της Αστικής Εταιρίας του), Χανίων, Πειραιά και του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και της Αστικής Εταιρίας του στους οποίους διαπιστώνεται, κατά τα ειδικότερα περιγραφόμενα στις επιμέρους ενότητες εκάστου εξ αυτών, απόφαση καθορισμού της τιμής εκπόνησης ΥΔΕ⁶³⁵.
462. Η ΠΟΣΕΗ, περαιτέρω, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και κατά τη σύσταση και λειτουργία των Ταμείων (στο πρότυπο του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου) κατά τα αναφερόμενα στην ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων της 30.1.2013⁶³⁶. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια συζήτησης για τον έλεγχο που διενεργήθηκε από τη ΓΔΑ στα γραφεία του Συνδέσμου και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων, αναφέρεται από τον [...], ο οποίος εμμέσως πλην σαφώς αναγνωρίζει το ρόλο της ΠΟΣΕΗ στο «στήσιμο των Ταμείων» προς το σκοπό της είσπραξης και διανομής των ενιαία καθορισμένων αμοιβών⁶³⁷.
463. Ο συντονιστικός και εποπτικός ρόλος της ΠΟΣΕΗ στην υλοποίηση της εναρμόνισης της τιμής εκπόνησης ΥΔΕ αποδεικνύεται και από την από 6.10.2011 επιστολή του Σωματείου [...] με την οποία ζητεί ενημέρωση από την ΠΟΣΕΗ, σχετικά με τον τρόπο κοστολόγησης του επανελέγχου προκειμένου να τον γνωστοποιήσουν στα μέλη του εν λόγω σωματείου⁶³⁸.

⁶³⁵ Η ποικιλότητα «συμμετοχή» της ΠΟΣΕΗ δια μέσω αποφάσεων, συστάσεων και παροτρύνσεων, σε κάθε, δε, περίπτωση με τη σαφή γνώση και ενθάρρυνσή της (ενθάρρυνε και γνώριζε τις πρακτικές των συνδέσμων και τον παράνομο χαρακτήρα αυτών και ουδέν έπραξε για την παύση αυτών) στην εναρμόνιση των τιμών και των αμοιβών των επιμέρους συνδέσμων αποτυπώνεται και στα στοιχεία του φακέλου για τους συνδέσμους αυτούς. Βλ. και ΓΣ του ΣΕΗΝΘ της 2.4.2012 όπου ο [...] αναφέρεται σε εκτίμηση που έκανε η Ομοσπονδία για την κοστολόγηση των νέων ΥΔΕ. Αντίστοιχα, όπως προκύπτει από την από 28.11.2011 συνεδρίαση ΔΣ του ΣΕΗΕΙΗ, κατά τη συζήτηση για την αναπροσαρμογή της τιμής της ΥΔΕ με την ένταξη σε αυτήν και των μετρήσεων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, αποφασίζεται ομόφωνα να επικοινωνήσει το ΔΣ με τον υπεύθυνο του περιφερειακού κλιμακίου και την ΠΟΣΕΗ σχετικά με την κοστολόγηση της ΥΔΕ.

⁶³⁶ Βλ. το υπ' αριθμ. 31/30.1.2013 πρακτικό ΓΣ του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων που προσκομίσθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 4539/14.7.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων.

⁶³⁷ Αντίστοιχες αναφορές περιλαμβάνονται και στη Γ.Σ. του ΣΕΗΕΙΗ της 9.2.2014 (πρακτικό 24^ο). Το εν λόγω πρακτικό προσκομίσθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 8922/14.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΗΕΙΗ.

⁶³⁸ Στην ίδια κατεύθυνση στο με αριθ. πρωτ. ΠΟΣΕΗ 349/26.4.2011 έγγραφο με τίτλο «Γενική Συνέλευση 23-03-2011» και χειρόγραφο σημείωση «ΧΑΝΙΑ». Από το κείμενο πιθανολογείται ότι πρόκειται για τα Πρακτικά ΓΣ του Συνδέσμου Χανίων.

Ε.4.12.3.2.4. Ενιαίες τιμές λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών (τιμοκατάλογος ηλεκτρολογικών εργασιών)

464. Τα ακόλουθα συγκλίνοντα στοιχεία σε επίπεδο ΠΟΣΕΗ, ΠΚ και Συνδέσμων καταδεικνύουν ότι, πέραν των ανωτέρω, η ΠΟΣΕΗ προέβη και σε αποφάσεις για τον καθορισμό τιμών και των λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών.
465. Κατ' αρχάς, η δημιουργία ενιαίου τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών από την ΠΟΣΕΗ και η χρήση του σε πανελλαδικό επίπεδο⁶³⁹, φαίνεται να την απασχολεί ήδη από το 1999, συνιστά, δε, λόγο για την ενεργοποίηση των περιφερειακών κλιμακίων, όπως προκύπτει από την προαναφερθείσα Εισήγηση Δ.Σ. προς την προγραμματισμένη για τις 8.5.1999 Γ.Σ. της ΠΟΣΕΗ⁶⁴⁰.
466. Ακολούθως, στην Εισήγηση του Δ.Σ. προς τη Γ.Σ. του έτους 2002⁶⁴¹ γίνεται ρητή αναφορά στην εκ των περιφερειακών συσκέψεων ανακύψασα ανάγκη δημιουργίας από την ΠΟΣΕΗ ενιαίου τιμοκαταλόγου η επεξεργασία του οποίου έχει ήδη ξεκινήσει, ενώ η ολοκλήρωσή του επαφίεται στη νέα Διοίκηση. Το ζήτημα επανέρχεται και το 2003⁶⁴², έτος κατά το οποίο γίνεται αναφορά και στη δημιουργία διαδικτυακής εφαρμογής⁶⁴³, σε συνεργασία με τους Συνδέσμους – μέλη, η οποία θα επιτρέπει στους ηλεκτρολόγους - μέλη να λαμβάνουν μια εκτίμηση κόστους διαφόρων ηλεκτρολογικών εργασιών. Επισημαίνεται ότι η διαδικτυακή αυτή εφαρμογή θα δημιουργηθεί από την ΠΟΣΕΗ, οι δε ενέργειες για τη δημιουργία της ιστοσελίδας και της βάσης δεδομένων συνεχίζονται και το επόμενο έτος (2004), οπότε και διευκρινίζεται ότι στη νέα ιστοσελίδα θα είναι διαθέσιμο στους ηλεκτρολόγους πανελλαδικό ενιαίο τιμολόγιο με τιμές ανάλογα με την περιοχή κάθε Σωματείου⁶⁴⁴. Σχετική συζήτηση λαμβάνει χώρα και στο πλαίσιο της από 26.2.2005 συνεδρίασης ΔΣ της ΠΟΣΕΗ⁶⁴⁵, στην οποία προτείνεται και η δημιουργία αναλυτικού καταλόγου τιμών, στα πρότυπα του ΣΗΕΝΗ, καθώς και στο πλαίσιο της Γ.Σ. της 19.5.2007⁶⁴⁶. Επιπλέον, ο τότε [...] της ΠΟΣΕΗ [...] κατά το 2008 και 2009 εστιάζει επίσης στο ζήτημα της απόκτησης κοστολογικών γνώσεων από τους ηλεκτρολόγους⁶⁴⁷, συμπεριφορά που συνδέεται με την

⁶³⁹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. [...] επιστολή του [...], η οποία διαβιβάστηκε στη ΓΔΑ από το Υπουργείο Ανάπτυξης και αναφέρει ότι στην ιστοσελίδα της ΠΟΣΕΗ υπάρχουν αναρτημένοι τιμοκατάλογοι, αντίγραφο των οποίων παραθέτει συνημμένο. Σε διερεύνηση αυτής, εστάλη η υπ' αριθ. πρωτ. [...] επιστολή προς την ΠΟΣΕΗ, η οποία απάντησε με την υπ' αριθ. πρωτ. [...] επιστολή της).

⁶⁴⁰ Ηλεκτρονικό αρχείο το οποίο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Ομοσπονδίας και φέρει την ονομασία «ΕΙΣΗΓΗΣΗ [...] ΣΤΗ Γ.Σ.doc» και τίτλο «ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΗ Γ.Σ. στις 08/05/99».

⁶⁴¹ Όπως προκύπτει από την ονομασία του ηλεκτρονικού αρχείου «ΕΙΣΗΓΗΣΗ Γ.Σ 2002.doc».

⁶⁴² Βλ. από 1.2.2003 ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «Θέματα προγραμματισμού για τη διοίκηση της Ομοσπονδίας».

⁶⁴³ Εισήγηση Δ.Σ. προς τη Γ.Σ. στις 31.5.2003. Το εν λόγω αρχείο, το οποίο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Ομοσπονδίας φέρει την ονομασία «ΕΙΣΗΓΗΣΗ Γ.Σ. 2003(2).doc» και τίτλο «ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΤΙΣ 31/5/2003».

⁶⁴⁴ Διευκρινίζεται ότι το ζήτημα του τιμοκαταλόγου και της έκδοσής του από την ΠΟΣΕΗ συζητείται και στα πλαίσια των συνεδριάσεων των συνδέσμων.

⁶⁴⁵ Ηλεκτρονικό αρχείο με ονομασία «Κασέτα 5^η 26.02.2005.doc» και τον τίτλο «Κασέτα 5^η Πρακτικά διοικητικού συμβουλίου της Π.Ο.Σ.Ε.Η. στα Χανιά, 26 Φεβρουαρίου 2005».

⁶⁴⁶ Σύμφωνα με το αρχείο το οποίο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Ομοσπονδίας και φέρει την ονομασία «ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΓΣ 190507.doc», η εν λόγω ΓΣ έλαβε χώρα στην Εύβοια.

⁶⁴⁷ Βλ. τις σχετικές αναφορές στο από 18.10.2008 ηλεκτρονικό έγγραφο με τίτλο «Εισήγηση [...] ΠΟΣΕΗ στο γνωμοδοτικό συμβούλιο προέδρων και διοικητικών συμβουλίων των σωματείων και συνεταιρισμών» και τη συνεδρίαση του Δ.Σ. στις 21.11.2009, κατά την οποία το ζήτημα του τιμοκαταλόγου συζητείται εκτενώς.

κατ' ουσίαν υιοθέτηση κοινών μεθόδων υπολογισμού των στοιχείων κόστους των επιχειρήσεων που συνεπάγεται καθορισμό τιμών⁶⁴⁸.

467. Περαιτέρω, από επιστολή που έλαβε η Υπηρεσία κατά το έτος 2006⁶⁴⁹, προκύπτει ότι η ΠΟΣΕΗ ανάρτησε τιμοκαταλόγους ηλεκτρολογικών εργασιών, ενώ το 2008 η ΠΟΣΕΗ προχωράει σε διαδικασία επικαιροποίησης του ανωτέρω από το 2006 τιμοκαταλόγου⁶⁵⁰. Ο τιμοκατάλογος εργασιών του 2006 ήταν αναρτημένος στην ιστοσελίδα της ΠΟΣΕΗ και το 2009, όπως προκύπτει από σχετική επιστολή του Σωματίου [...] προς το Σύνδεσμο Δωδεκανήσου⁶⁵¹. Σημειωτέον ότι ούτε στον τιμοκατάλογο του 2006 ούτε στον τιμοκατάλογο του 2008 γίνεται οποιαδήποτε αναφορά στο χαρακτήρα σε «ενδεικτικό» ή «προτεινόμενο» χαρακτήρα αυτού.
468. Εν συνεχεία, η ΠΟΣΕΗ προχωρεί στη δημιουργία μιας ενιαίας περιγραφής των ηλεκτρολογικών εργασιών και του τρόπου κοστολόγησής τους, σύμφωνα με το από 23.6.2010 ηλεκτρονικό έγγραφο με τίτλο «Προσχέδιο συνοδευτικού κοστολόγησης έργων»⁶⁵², στο οποίο αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι πρέπει όλοι οι ηλεκτρολόγοι να κοστολογούν πάνω στα ίδια πράγματα και τούτο επιτυγχάνεται με τη νέα εφαρμογή που είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της ΠΟΣΕΗ. Στο έγγραφο περιλαμβάνεται όχι μόνον ομοίομορφη περιγραφή των ηλεκτρολογικών εργασιών, αλλά και παραδείγματα τιμολόγησης ανά χώρο και εξοπλισμό. Μάλιστα, επέκειτο η έκδοση εγχειριδίου από την ΠΟΣΕΗ με το περιεχόμενο αυτό και στόχο τη δημιουργία «επιχειρηματικής συνείδησης», όπως προκύπτει από το από 7.12.2010 ηλεκτρονικό έγγραφο με τίτλο «Πρόλογος»⁶⁵³. Είναι δε χαρακτηριστικό και αποκαλυπτικό της βούλησης της ΠΟΣΕΗ ότι αναφέρεται ρητά στο εν λόγω έγγραφο αφενός μεν ότι με την εφαρμογή του συστήματος αυτού που προτείνει η ΠΟΣΕΗ οριοθετείται το προτεινόμενο ύψος της αμοιβής του ηλεκτρολόγου, συνεπώς καθορίζεται κατώτατο και ανώτατο όριο αυτού, κι αφετέρου ότι η εφαρμογή της «ορθής κοστολόγησης των εργασιών» και η «ευρύτερη διάχυση» του συστήματος αυτού είναι ικανή «να ρυθμίσει» την αγορά των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, εξ ου και προκύπτει εναργώς το αντικείμενο εναρμόνισης της τιμολόγησης σε σχέση με τις ενέργειες αυτές.
469. Τα ανωτέρω καταδεικνύουν τις σταθερές και μακροχρόνιες ενέργειες της ΠΟΣΕΗ για την υιοθέτηση ενιαίου τιμοκαταλόγου εργασιών και την οριοθέτηση της αμοιβής των ηλεκτρολόγων⁶⁵⁴, η οποία, πέραν της διαχρονικής συζήτησης του θέματος τόσο στα κεντρικά όργανα της ΠΟΣΕΗ (Δ.Σ.- Γ.Σ.) όσο και στα περιφερειακά κλιμάκιά της, αποτυπώνεται στην

⁶⁴⁸ Η εφαρμογή ενός κοινού συστήματος υπολογισμού του κόστους προκειμένου να προσδιοριστούν τιμές πώλησης έχει άμεση επίπτωση στη διαδικασία προσδιορισμού των τιμών εκάστης επιχείρησης, δεδομένου ότι επιτρέπει τη σύγκριση τιμών με μεγαλύτερη ευχέρεια και τον συντονισμό στην αγορά. Βλ. 74/292/ΕΕΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15.5.1974, Επ. Εφημ. L 160, 17.6.1974, σ. 1-17 σκ. 46.

⁶⁴⁹ Υπ' αριθ. πρωτ. [...] επιστολή του [...], η οποία διαβιβάστηκε στην Υπηρεσία από το Υπουργείο Ανάπτυξης. Σε συνέχεια διερεύνησης από την Υπηρεσία του ζητήματος που έθετε η ανωτέρω επιστολή, η ΠΟΣΕΗ απέστειλε την υπ' αριθ. πρωτ. [...] απαντητική επιστολή.

⁶⁵⁰ Βλ σχετικά ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «Τιμοκατάλογος.xls» το οποίο ανακτήθηκε από τον υπολογιστή της γραμματέως της ΠΟΣΕΗ [...] κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Ομοσπονδίας στις 10.1.2013 και φέρει ως τελευταία ημερομηνία τροποποίησης την 13.3.2008.

⁶⁵¹ Πρόκειται για την από 3.2.2009 επιστολή του εν λόγω Σωματίου, η οποία συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στα γραφεία του ΣΕΗΝΔ και στην οποία αναφέρεται ρητά στον ενιαίο τιμοκατάλογο που έχει εκδώσει η ΠΟΣΕΗ και τον οποίο μπορούν να βρουν στην ιστοσελίδα τους www.poseh.gr.

⁶⁵² Το εν λόγω έγγραφο φέρει ονομασία «Συνοδευτικό κοστολόγησης.doc» με τελευταία ημερομηνία τροποποίησης 23.6.2010.

⁶⁵³ Το εν λόγω έγγραφο φέρει ονομασία «ΠΡΟΛΟΓΟΣ.doc» με τελευταία ημ/νία τροποποίησης 7.12.2010.

⁶⁵⁴ Βλ. την σχετική αναφορά στο από 7.12.2010 ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «ΠΡΟΛΟΓΟΣ».

ανάρτηση στην ιστοσελίδα της ΠΟΣΕΗ, τουλάχιστον, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, τιμοκαταλόγου εργασιών κατά το έτος 2006 και εφαρμογής κοστολόγησης εργασιών το 2010. Οι εν λόγω τιμοκατάλογοι συνιστούν αποφάσεις ενώσεως επιχειρήσεων, τούτο δε ισχύει ακόμη και εάν ήθελε θεωρηθεί ότι πρόκειται για προτεινόμενους τιμοκαταλόγους, πράγμα το οποίο πάντως εν προκειμένω δεν προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία⁶⁵⁵.

470. Και τούτο πολλώ δε μάλλον δεδομένων όλων των υπολοίπων συγκλινόντων, ισχυρής αποδεικτικής ισχύος στοιχείων και δεδομένων των ρητών αναφορών περί ρύθμισης της αγοράς και οριοθέτησης των αμοιβών των ηλεκτρολόγων⁶⁵⁶ επί τη βάσει της αναρτημένης στην ιστοσελίδα της ΠΟΣΕΗ εφαρμογής κοστολόγησης. Ενδεικτικώς, το ως άνω έγγραφο της 23.6.2010 το οποίο καταγράφει τη βούληση της ΠΟΣΕΗ έχει αυξημένη αποδεικτική αξία, ως αποδεικτικό μέσο το οποίο συντάχθηκε σε ανύποπτο, και σύγχρονο με τη διενέργεια των παραβατικών συναντήσεων, χρόνο⁶⁵⁷.
471. Εξάλλου με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, η ΠΟΣΕΗ λειτουργούσε καθοδηγητικά και συντονιστικά κατά την υιοθέτηση τιμοκαταλόγων ηλεκτρολογικών εργασιών από τους Συνδέσμους, όπως στην περίπτωση των Συνδέσμων Αχαΐας⁶⁵⁸, Θεσσαλονίκης⁶⁵⁹. Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι η ΠΟΣΕΗ καθοδηγούσε τα μέλη προς τη δημιουργία τιμοκαταλόγων, οι οποίοι επιτρέπουν πανελλαδικά στα μέλη της ένωσης να αναγνωρίζουν την τιμολογιακή πολιτική των άλλων συνδέσμων επηρεάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο αισθητά το επίπεδο ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, όπως αυτός εκδηλώνεται στο πεδίο των τιμών⁶⁶⁰. Η ΠΟΣΕΗ επομένως λειτουργούσε ως μέσο και φορέας σύγκλισης τιμών μεταξύ συνδέσμων. Εξάλλου, υπήρχαν και

⁶⁵⁵ Μάλιστα, κατά τα προεκτεθέντα, ακόμη και συστάσεις μη δεσμευτικού χαρακτήρα θεωρούνται αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, εφόσον αντανάκλουν εν τοις πράγμασι τη συλλογική βούληση των μελών της ένωσης να συντονίσουν τη δράση τους σε μια συγκεκριμένη αγορά και είναι ικανές να επιφέρουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Βλ. ενδεικτικά υπόθ. C-96/82 IAZ κατά Επιτροπής, Συλλ. 1983, σ. 3369, σκ. 20, συνεκδ. υποθ. 209, 215 και 218/78, Heintz van Landewyck SARL κλπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 1980, σ. 3125, σκ. 86, 2005/8/EK *Bareme d'honoraires del' Ordre des Architectes belges*, από την ιστοσελίδα της ΕΕ και συγκεκριμένα σε http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/38549/38549_72_1.pdf, σκ. 78.

⁶⁵⁶ Στο από 7.12.2010 ηλεκτρονικό έγγραφο με τίτλο «ΠΡΟΛΟΓΟΣ» (ΗΑ24).

⁶⁵⁷ Με βάση τις γενικές αρχές αποδείξεων, το γεγονός ότι τα έγγραφα που χρησιμοποιούνται προς στοιχειοθέτηση της παράβασης συντάχθηκαν αμέσως μετά τις επίμαχες συναντήσεις και χωρίς ο/οι συντάκτης/-ες τους να έχουν την υποψία ότι θα πέσουν στα χέρια τρίτων προσώπων ή των διωκτικών αρχών, τους προσδίδει ιδιαίτερη σημασία. Βλ. Προτάσεις Γεν. Εισαγγελέα Vesterdorf, όπου υιοθετήθηκαν στις συνεκδ. υποθέσεις T-1/89 κλπ. Rhone-Poulenc SA κ.αλ. κατά Επιτροπής, κεφάλαιο I.E.4.

⁶⁵⁸ Βλ. ανωοτι κατάθεση του [...] Συνδέσμου Αχαΐας, [...] όπου αναφέρεται ότι ο Σύνδεσμος διέθετε τιμοκατάλογο με, κατά τα λεγόμενά του, ενδεικτικές τιμές ανά είδος εργασίας κατόπιν κατεύθυνσης της ΠΟΣΕΗ.

⁶⁵⁹ Βλ. τις σχετικές συζητήσεις και αναφορές στις ΓΣ της 2.4.2003 (όπου αναφέρεται ρητά ότι η ΠΟΣΕΗ επεξεργάζεται το θέμα και θα εκδώσει τιμοκατάλογο πανελλαδικά), της 17.3.2004, της 16.3.2005 και 3.4.2006 (στις δύο τελευταίες ΓΣ αναφέρεται ότι ο ΣΕΗΝΘ προχώρησε στη δημιουργία τιμοκαταλόγου με ενδεικτικές τιμές εργασιών μετά των υλικών, σε συνεργασία με την ΠΟΣΕΗ, ώστε να λειτουργεί ως οδηγός στις προσφορές των μελών προς τους πελάτες).

⁶⁶⁰ Ακόμη, μάλιστα, κι αν είχαν θεωρηθεί ενδεικτικοί. Βλ. ενδεικτικά ΓενΔικ, T-213/95 και T-18/96 *Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf (SCK) and Federatie van Nederlandse Kraanbedrijven (FNK) (Dutch Cranes) κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1997, II-1739, σκ. 157, αποφάσεις Επιτροπής, 96/438/EK, *FENEX*, ΕΕ 1996, L181/28, σκ. 46, αποφάσεις ΔΕΕ, 8/72 *Vereeniging van Cementhandelaren κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1972, σ. 977, σκ. 15-25, 209 - 215 και 218/78 *FEDETAB agreements and recommendation*, Συλλ. 1980, σ. 3125, σκ. 85-89, 96/82 IAZ κ. Επιτροπής, Συλλ. 1983, σ. 3369, σκ. 18-21, 45/85 *Verband der Sachversicherer (VDS) κ. Επιτροπής*, Συλλ. 1987, σ. 405, σκ. 26-32.

Σύνδεσμοι που χρησιμοποιούσαν τον τιμοκατάλογο που είχε αναρτήσει η ΠΟΣΕΗ στην ιστοσελίδα της, όπως το [...]»⁶⁶¹.

472. Ως προς τη διαμόρφωση των τιμοκαταλόγων και σε επίπεδο Συνδέσμων, ο ρόλος της ΠΟΣΕΗ είναι σημαντικός. Καταρχάς, η ΠΟΣΕΗ λαμβάνει γνώση τιμοκαταλόγων Συνδέσμων – μελών της, όπως του Συνδέσμου Εργολάβων Ηλεκτρολόγων Νομού Δωδεκανήσου⁶⁶². Επίσης, απευθύνεται προς τους Συνδέσμους για να συλλέξει στοιχεία για την κοστολόγηση από αυτούς των ηλεκτρολογικών εργασιών, όπως προκύπτει από το από 7.7.2003 ενημερωτικό δελτίο της ΠΟΣΕΗ⁶⁶³, με το οποίο ζητείται από τα μέλη της να της κοινοποιήσουν το τιμολόγιο ηλεκτρολογικών εργασιών τους⁶⁶⁴.
473. Παρομοίως, όπως προεκτέθηκε, το ζήτημα των τιμοκαταλόγων απασχολεί και τα περιφερειακά κλιμάκια όπως το περιφερειακό κλιμάκιο Ηπείρου - Δυτικής Ελλάδας - Ιονίων Νήσων ήδη από το 2006, καθώς στην από 7.9.2006 συνεδρίαση Δ.Σ. του Συνδέσμου Ιωαννίνων - Ηπείρου λαμβάνεται η απόφαση να πραγματοποιηθούν κοινές συνεδριάσεις των Δ.Σ. των συνδέσμων Ηπείρου προς το σκοπό δημιουργίας και εφαρμογής ενιαίου τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών για όλους τους ηλεκτρολόγους της Ηπείρου. Αντίστοιχη πρόταση διατυπώνεται και στην από 18.6.2007 ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ⁶⁶⁵ και στη Γ.Σ. του ΣΕΗΕΙΗ της 23.4.2008, ενώ σχετική αναφορά για την προσπάθεια δημιουργίας ενδεικτικού τιμοκαταλόγου στα πλαίσια του Περιφερειακού Κλιμακίου Ηπείρου – Αιτωλοακαρνανίας – Κέρκυρας - Λευκάδας περιλαμβάνεται και στο από 6.10.2008 έγγραφο που συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της ΠΟΣΕΗ⁶⁶⁶. Το ζήτημα επανέρχεται στην από 29.1.2009 Γ.Σ. του ΣΕΗΕΙΗ, κατά την οποία μάλιστα επισημαίνεται ότι το ζήτημα του ενιαίου τιμοκαταλόγου εργασιών σε περιφερειακό επίπεδο τέθηκε στην περιφερειακή σύσκεψη στη Λευκάδα και εξήχθησαν και συμπεράσματα, έγιναν αποδεκτά από την ΠΟΣΕΗ και άλλους συλλόγους και εντέλει τις αποφάσεις θα τις πάρει η ΠΟΣΕΗ⁶⁶⁷.
474. Αντίστοιχες συζητήσεις λαμβάνουν χώρα και μεταξύ των συνδέσμων Κρήτης και συγκεκριμένα των Συνδέσμων Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου και Χανίων ήδη από το 2008⁶⁶⁸, αλλά και στο πλαίσιο του περιφερειακού κλιμακίου, για τις οποίες μάλιστα λαμβάνουν χώρα και αντίστοιχες συζητήσεις στους επιμέρους συνδέσμους. Έτσι, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, το περιφερειακό

⁶⁶¹ Βλ. σχετικά την από 3.2.2009 επιστολή το Σωματείου προς τον ΣΕΗΝΔ, η οποία συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στα γραφεία του ΣΕΗΝΔ στις 10.1.2013, και στην οποία αναφέρεται ότι το Σωματείο χρησιμοποιεί τον τιμοκατάλογο που έχει εκδώσει η ΠΟΣΕΗ και ο οποίος ευρίσκεται στην ιστοσελίδα της.

⁶⁶² Βλ. σχετικά την από 23.6.2010 επιστολή του ΣΕΗΝΔ προς την ΠΟΣΕΗ, η οποία έλαβε αριθμό πρωτοκόλλου ΠΟΣΕΗ 442/24.6.2010.

⁶⁶³ Συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στα γραφεία του ΣΕΗΠΑ στις 19.6.2014.

⁶⁶⁴ Βλ. επίσης την από 24.6.2010 επιστολή του Συνδέσμου [...] προς την ΠΟΣΕΗ, η οποία έλαβε αριθμό πρωτοκόλλου ΠΟΣΕΗ 443/24.2.2010.

⁶⁶⁵ Αξιοσημείωτο μάλιστα είναι ότι αναγνωρίζεται ότι υφίσταται ο κίνδυνος να θεωρηθούν καρτέλ, και θεωρεί [...] ότι πρέπει να πάρουν μέτρα για τη διασφάλισή τους, για αυτό προτείνει να λάβουν μια συνολική απόφαση η Ήπειρος, μαζί το Αγρίνιο και το Μεσολόγγι και να δεσμευτούν στην τήρηση του συμφωνηθέντος τιμοκαταλόγου.

⁶⁶⁶ Με τίτλο «Περιφερειακό Κλιμάκιο Ηπείρου – Αιτωλοακαρνανίας – Κέρκυρας - Λευκάδας» (ΗΑ14), στο οποίο αναφέρεται ότι τέθηκε και το ζήτημα της δημιουργίας ενδεικτικού τιμοκαταλόγου για τα έργα.

⁶⁶⁷ Σχετική αναφορά περιλαμβάνεται και στην ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου της 25.1.2010 και στην από 20.4.2011 ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου όπου αναφέρεται ότι μετά τον ενιαίο τιμοκατάλογο θεώρησης σχεδίων, το επόμενο βήμα μπορεί να είναι ο τιμοκατάλογος οικοδομικών ηλεκτρολογικών εργασιών.

⁶⁶⁸ Βλ. σχετική αναφορά στην από 1.12.2008 συνεδρίαση ΔΣ του ΣΕΗΝΗ.

κλιμάκιο Κρήτης - Δωδεκανήσου πραγματοποίησε συνδιάσκεψη στις 26.6.2010⁶⁶⁹. Στην εν λόγω σύσκεψη μάλιστα συμμετείχαν εκπρόσωποι των ΣΗΕΝΗ, ΣΗΕΝΛ, ΣΗΕΝΡ, ΣΕΕΗΝΧ, του Συνδέσμου [...] και του ΣΕΗΝΔ, καθώς και ο [...] της ΠΟΣΕΗ, [...], και σε αυτήν αποφασίστηκε να καταρτισθεί ενιαίος τιμοκατάλογος⁶⁷⁰.

475. Σημειώνεται εξάλλου ότι μεταξύ των Συνδέσμων Κρήτης λαμβάνει χώρα και ανταλλαγή τιμοκαταλόγων ήδη από το 2010 (επί παραδείγματι από τον ΣΗΕΝΗ προς τον ΣΗΕΝΛ)⁶⁷¹.

E.4.12.3.3. Συμπεράσματα

476. Κατ' αρχάς, οι ως άνω τοποθετήσεις και ενέργειες της ΠΟΣΕΗ και ο αντίκτυπος που αυτές είχαν στη συμπεριφορά των μελών της περιόρισαν τον ανταγωνισμό καθώς μέσω αυτών η ΠΟΣΕΗ συντόνισε τον ενιαίο καθορισμό της αμοιβής έκδοσης ΥΔΕ και τα μέλη της – οι επιμέρους σύνδεσμοι – παροτρύνθηκαν και καθοδηγήθηκαν από αυτή για τη λήψη της σχετικής απόφασης. Μεταξύ των ενεργειών της ΠΟΣΕΗ, οι αποφάσεις σε επίπεδο περιφερειακού κλιμακίου για την υιοθέτηση ελάχιστων αμοιβών συνιστούν, ομοίως, απόφαση ένωσης επιχείρησης με αντικείμενο αλλά και αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού, καθότι καταλύει πλήρως τον ανταγωνισμό στο επίπεδο των τιμών και μάλιστα εν προκειμένω σε ένα μεγάλο μέρος του ηπειρωτικού κορμού της χώρας. Αναλυτικότερα, αφενός, η καταστατική πρόβλεψη περί τιμής θεώρησης με απόφαση της ΓΣ της ΠΟΣΕΗ, η οποία εντοπίζεται ήδη στο καταστατικό της ΠΟΣΕΗ του 1988, συνεπάγεται ενιαίο, κεντρικό καθορισμό από την ΠΟΣΕΗ της τιμής θεώρησης ΥΔΕ για τις δηλώσεις των μελών των πρωτοβάθμιων Συνδέσμων, θεώρηση η οποία ως έχει ήδη αναφερθεί επιβάρυνε τον καταναλωτή⁶⁷². Αφετέρου, η ΠΟΣΕΗ, μέσω των Περιφερειακών Κλιμακίων, κατάφερε διαχρονικά να ρυθμίζει και να προωθεί το συντονισμό της τιμολογιακής πολιτικής μεταξύ των τοπικών συνδέσμων/μελών της, ως προς την εκπόνηση της ΥΔΕ. Το σύνολο των διαθέσιμων στοιχείων καταδεικνύει ότι η απόφαση της ΠΟΣΕΗ να εναρμονιστεί η τιμή εκπόνησης ΥΔΕ πανελλαδικά υπήρχε ήδη από το 1999. Εκείνο το οποίο συζητείτο διαχρονικά ήταν πως ακριβώς θα υλοποιηθεί αυτή η απόφαση, ποιο θα είναι το ύψος αυτής, ποια η πρόοδος σε επίπεδο συνδέσμου, η συνεχής αναφορά της ανάγκης να ολοκληρωθεί, ο έπαινος σε όσους τυχόν συνδέσμους το κατάφεραν, χωρίς όμως να αμφισβητηθεί η πολλακίς εκφρασθείσα απόφαση της ΠΟΣΕΗ περί ενιαίας τιμής εκπόνησης ΥΔΕ. Οι σχετικές συζητήσεις, ενέργειες υλοποίησης και αποφάσεις της ΠΟΣΕΗ αφορούν έναν εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού.

⁶⁶⁹ Ενόψει δε της εν λόγω συνδιάσκεψης είχαν λάβει χώρα σχετικές συζητήσεις τόσο στην από 14.6.2010 συνεδρίαση Δ.Σ. του ΣΗΕΝΛ όσο στην από 23.6.2010 συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ, κατά την οποία μάλιστα γίνεται ρητή αναφορά στο ότι οι περιφερειακές συσκέψεις αποτελούν συνελεύσεις της ΠΟΣΕΗ.

⁶⁷⁰ Σε συνέχεια της εν λόγω συνδιάσκεψης, στην από 28.6.2010 συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ αποφασίζεται να γίνει επικοινωνία με τους υπόλοιπους Συνδέσμους προς το σκοπό υιοθέτησης ενιαίου τιμοκαταλόγου, ενώ στην από 5.7.2010 κοινή συνεδρίαση ΔΣ ΣΗΕΝΗ και Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου λαμβάνεται η απόφαση να προταθεί στους υπόλοιπους Συνδέσμους να εναρμονιστούν με τις τιμές του ΣΗΕΝΗ, και επισημαίνεται σχετικά ότι ο ΣΗΕΝΛ ήδη τις εφαρμόζει.

⁶⁷¹ Όπως προκύπτει από την από 29.3.2010 συνεδρίαση ΔΣ του ΣΗΕΝΗ, στην οποία γίνεται λόγος για αίτημα του ΣΗΕΝΛ για την αποστολή της φόρμας προγράμματος των τιμών του ΣΗΕΝΗ, αίτημα το οποίο και εγκρίνεται από τον ΣΗΕΝΗ, ενώ και ο ΣΕΗΝΔ φαίνεται ότι είχε διανείμει αντίτυπα του εκδοθέντος από αυτόν το 2010 τιμοκαταλόγου στο Περιφερειακό Κλιμάκιο.

⁶⁷² ΕΑ 554/VI/2012 σκ. 259, με περαιτέρω παραπομπές.

477. Δεύτερον η ΠΟΣΕΗ, ήδη από το 1999 επιθυμούσε την εναρμόνιση των τιμών ηλεκτρολογικών εργασιών των μελών της και έλαβε σχετικές αποφάσεις οι οποίες αφορούσαν την ενιαία τιμολόγηση σε επίπεδο συνδέσμων. Η απόφαση της ΠΟΣΕΗ να εναρμονιστούν οι τιμές πανελλαδικά υπήρχε ήδη από το 1999 και υλοποιήθηκε σταδιακά και τουλάχιστον από το 2006 με την έκδοση του σχετικού τιμοκαταλόγου και κατόπιν το 2008 με τις ενέργειες για την επικαιροποίησή του. Κατάφερε έτσι διαχρονικά να ρυθμίζει και να προωθεί το συντονισμό της τιμολογιακής πολιτικής μεταξύ των τοπικών συνδέσμων/μελών της, ως προς την τιμολόγηση ηλεκτρολογικών εργασιών.
478. Όλες οι ως άνω τοποθετήσεις και ενέργειες της ΠΟΣΕΗ, ο αντίκτυπος που αυτές είχαν στη συμπεριφορά των μελών της, αλλά και ο εκδοθείς τιμοκατάλογος, ο συντονισμός μεταξύ των μελών της ΠΟΣΕΗ για την αμοιβή έκδοσης ΥΔΕ και το πλαίσιο λήψης αποφάσεων καθορισμού και αναπροσαρμογής από τους επιμέρους συνδέσμους είχαν ως αντικείμενο αλλά και ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού⁶⁷³.
479. Συνολικά, η καταστατική πρόβλεψη περί καθορισμού με απόφαση ΓΣ της ΠΟΣΕΗ του ποσού που καταβάλλεται κατά τη θεώρηση των δηλώσεων των μελών των Συνδέσμων, η ενιαία τιμή θεώρησης και εκπόνησης ΥΔΕ, η οποία αποτελούσε διαχρονικά στόχο της ΠΟΣΕΗ ήδη από το 1999, και με την ενθάρρυνση και καθοδήγησή της επετεύχθη, όπως χαρακτηριστικά προκύπτει από τα ευρήματα σχετικά με τα περιφερειακά Κλιμάκια Ηπείρου, Αττικής και Κρήτης, αλλά και τις σχετικές αποφάσεις στα πλαίσια των ΠΚ Ηπείρου και Αττικής, και τα αποτελέσματα που οι ενέργειές της είχαν εντός των συνδέσμων μελών της, και τέλος, η ενιαία τιμολόγηση ηλεκτρολογικών εργασιών όπως συζητείτο διαχρονικά και αποτυπώθηκε στους τιμοκαταλόγους έτους 2006 και 2008 που εντοπίστηκαν, λειτούργησαν ως εμπόδιο στον ανταγωνισμό βάσει των τιμών και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και συνιστούν πλέγμα αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων κατά παράβαση του άρθρου 1 ν. 3959/2011 (πρώην άρθρο 1 ν. 703/1977) καθώς και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ⁶⁷⁴.
480. Περαιτέρω, οι ως άνω αποφάσεις συνιστούν επάλληλες, απαγορευμένες αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, και από τη φύση τους, όπως εκτέθηκε και ανωτέρω, περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές, και στοιχειοθετούν μία ενιαία παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011 καθώς και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.
481. Πιο συγκεκριμένα, εν προκειμένω, όλες οι ως άνω πρακτικές της ΠΟΣΕΗ επιδιώκουν διαχρονικά έναν κοινό σκοπό, την τήρηση ενιαίων αμοιβών από τα μέλη του κατά την παροχή των

⁶⁷³ ΕΑ 554/VII/2012 σκ. 259, με περαιτέρω παραπομπές.

⁶⁷⁴ Απέναντι στην ποικιλομορφία των αμοιβών που συνεπάγεται η ελεύθερη διαπραγμάτευση αυτών μεταξύ εκάστου πελάτη και ηλεκτρολόγου, επιδίωξαν να περιορίσουν την επιχειρηματική ελευθερία του ηλεκτρολόγου να διαμορφώσει ελεύθερα και ανάλογα με τις προσφερόμενες υπηρεσίες και τις οικονομικοτεχνικές του ανάγκες την τιμολογιακή του πολιτική, και η ΠΟΣΕΗ κατέβαλλε κάθε προσπάθεια προκειμένου να συντονίσει, κατευθύνει και εποπτεύσει το συντονισμό της τιμολογιακής πρακτικής των μελών της και εν τέλει συρρίκνωσε το επίπεδο ανταγωνισμού στη σχετική αγορά. Βλ. και την απόφαση του Πρωτοδικείου της 13.12.2006 FNCBV κατά Επιτροπής συνεκδ Τ-217/03 και Τ-245/03, σκ.89. Βλ. και την ΣτΕ 148/2015, η οποία επικύρωσε την υπ' αριθμ 292/IV/2005 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού και την υπ' αριθμ 1026/2007 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και έκρινε ότι η Ελληνική Οδοντιατρική Ομοσπονδία συνεπικουρώντας και κατευθύνοντας τους οδοντιατρικούς συλλόγους στη λήψη αποφάσεων με τις οποίες προσδιόριζονταν τα κατώτατα όρια αμοιβών των οδοντιατρικών πράξεων των μελών τους, περιόριζε τον ανταγωνισμό στην αγορά παροχής οδοντιατρικών υπηρεσιών κατά παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, σκ. 18.

υπηρεσιών. Η επί μακρόν (από το 1988) συνεπής συμπεριφορά της Ομοσπονδίας αποτελεί έκφραση ενιαίου, συνολικού και στοχευμένου σχεδίου και στο πλαίσιο αυτό κάθε μία εκ των ανωτέρω επιμέρους αποφάσεων συνιστά τμήμα της ενιαίας στρατηγικής τους και όλες συμβάλλουν, μέσω του συνδυαστικού τους αποτελέσματος, στην επίτευξη ενός κοινού, αντίθετου προς τον ανταγωνισμό, σκοπού. Ειδικότερα, οι επίμαχες αποφάσεις είχαν κοινό αντικείμενο τον καθορισμό τιμών, όπως αποτυπώνεται στο Καταστατικό της ΠΟΣΕΗ, στις αποφάσεις των Περιφερειακών Κλιμακίων, των ΓΣ και ΔΣ της ΠΟΣΕΗ, αλλά και των συνδέσμων σχετικά με την ενιαία τιμή εκπόνησης και θεώρησης ΥΔΕ, και στην έκδοση τιμοκαταλόγου για ηλεκτρολογικές εργασίες. Ως εκ τούτου στοιχειοθετούν ως σύνολο μία ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011, καθώς και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ⁶⁷⁵. Συνεπώς, όλα τα στοιχεία συγκλίνουν προς μία ενιαία, συνεχή, μακροχρόνια παράβαση με μοναδικό στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, μέσω του καθορισμού τιμών κατά την ως άνω διάρκεια⁶⁷⁶. Οι επιμέρους προεκτεθείσες πρακτικές συνδέονται στενά μεταξύ τους, βρίσκονται σε σχέση χρονικής και λογικής αλληλουχίας, εφαρμόζονται παράλληλα και εμπίπτουν στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδίου νόθευσης του ανταγωνισμού. Οι διαπιστωθείσες αποφάσεις εντάσσονται, ως εκ της ταυτότητας του σκοπού τους και των στενώς συνδεδεμένων συνεργειών τους, σε σειρά προσπαθειών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων που επεδίωκαν έναν και τον αυτό οικονομικό σκοπό: τη νόθευση της εξέλιξης των τιμών⁶⁷⁷.

482. Κατά τα ανωτέρω, δεν προκύπτει ότι οι αντιανταγωνιστικές αποφάσεις τερματίστηκαν αλλά η ενιαία και διαρκής πρακτική συνεχίζεται έως σήμερα εφόσον δεν έχει τροποποιηθεί το καταστατικό, ενώ και οι σχετικές ληφθείσες αποφάσεις στα πλαίσια των Περιφερειακών Κλιμακίων Ηπείρου και Αττικής εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον δεν υπάρχει ρητή ανάκλησή τους.

Ε. 5. Υπαγωγή ως προς τη δυνατότητα εξαίρεσης των άρθρων 1 παρ. 3 Ν.703/1977, 1 παρ. 3 Ν. 3959/2011, και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ

483. Στην υπό κρίση υπόθεση δεν νοείται ατομική εξαίρεση βάσει των άρθρων 1 παρ. 3 Ν. 703/1977, 1 παρ. 3 Ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι οι πρακτικές των εμπλεκόμενων ενώσεων επιχειρήσεων, εν προκειμένω, και λόγω της φύσης τους (ο καθορισμός ελάχιστων τιμών συνιστά ιδιαίτερος σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού) αποκλείουν την επέλευση αντικειμενικών οικονομικών πλεονεκτημάτων από τις εξεταζόμενες πρακτικές ή τον

⁶⁷⁵ Μία τέτοια πρακτική μάλιστα ενδέχεται να τροποποιείται από καιρού εις καιρόν ή οι μηχανισμοί της να προσαρμόζονται ή να ενισχύονται για να λάβουν υπόψη τις νέες εξελίξεις.

⁶⁷⁶ Οι εξετασθείσες πρακτικές παρουσιάζουν σχέση συμπληρωματικότητας υπό την έννοια ότι έκαστη εξ αυτών αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και δη πρωτεύοντως στην εξάλειψη του ανταγωνισμού και των ανταγωνιστικών πιέσεων επί των αμοιβών παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών ιδίως μέσω του καθορισμού ενιαίας τιμής εκπόνησης και θεώρησης ΥΔΕ (και μάλιστα ενώ η θεώρηση ΥΔΕ θα έπρεπε να γίνεται ατελώς), και της έκδοσης τιμοκαταλόγου, σε προκαθορισμένα μεταξύ των μελών ηλεκτρολόγων επίπεδα. Σημειώνεται επιπλέον ότι κατά τη νομολογία, ακόμα και αν υπάρξει μία περίοδος, κατά την οποία τα στοιχεία της πρακτικής φαίνεται να αδρανούν, ενώ αποκαλύπτεται η λειτουργία της και μετά από την υποτονική αυτή περίοδο, ο χαρακτήρας της απαγορευμένης συμπεριφοράς ως ενιαίας και διαρκούς παράβασης δεν αναιρείται. Βλ. συναφώς την απόφαση της Ε.Επ. της 21.10.1998, υπόθεση IV/35.691/E-4 (καρτέλ προμονωμένων σωλήνων), σκ. 134.

⁶⁷⁷ Βλ. απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 328.

προσπορισμό οφέλους στους καταναλωτές⁶⁷⁸. Ο καθορισμός ελάχιστων τιμών εμπίπτει στους περιορισμούς του ανταγωνισμού που θεωρούνται ως ιδιαίτερος σοβαρός περιορισμός, ιδίως όταν αποτελούν οριζόντια σύμπραξη μεταξύ ανταγωνιστών, δεδομένου ότι εξαλείφουν μια από τις βασικές παραμέτρους του, τον ανταγωνισμό ως προς τις τιμές, χωρίς να προσπορίζουν οποιοδήποτε όφελος στον καταναλωτή.

484. Ειδικότερα, εν προκειμένω, οι συμπράξεις αυτές δεν πληρούν (τουλάχιστον) τις δύο πρώτες προϋποθέσεις της παραγράφου 3 των εν λόγω άρθρων. Δεν δημιουργούν, δηλαδή, αντικειμενικά οικονομικά πλεονεκτήματα, ούτε και προσπορίζουν οφέλη στους καταναλωτές. Επιπλέον, δεν πληρούν το κριτήριο του απαραίτητου χαρακτήρα, βάσει της τρίτης προϋπόθεσης της παραγράφου 3. Τέλος, ούτε και η τέταρτη προϋπόθεση της εξαίρεσης πληρούται, καθώς οι προκειμένες πρακτικές, όπως εκτίθεται και στα οικεία σημεία, καταργούν τον ανταγωνισμό στη σημαντικότερη έκφρασή του, ήτοι σε επίπεδο τιμών.
485. Οι πρακτικές αυτές δεν μπορούν, δε, να θεωρηθούν δικαιολογημένες προκειμένου να διασφαλισθεί η ελάχιστη ποιότητα των επαγγελματικών υπηρεσιών και να προστατευτούν οι καταναλωτές από πλημμελείς υπηρεσίες, καθώς για την προστασία αυτών των αγαθών, προβλέπονται ειδικές διαδικασίες από την εθνική νομοθεσία και υπάρχουν επίσης αρχές αρμόδιες για την εφαρμογή των νόμων αυτών, ενώ σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να εναπόκειται σε μία επιχείρηση / ένωση επιχειρήσεων να καθορίζει τις τιμές ως μέτρο για να αποτραπούν ασυνείδητοι επαγγελματίες από το να προσφέρουν υπηρεσίες χαμηλής ποιότητας. Πολλώ δε μάλλον που αυτή η πρακτική θα οδηγούσε στην εξάλειψη των οικονομικών κινήτρων των ελεύθερων επαγγελματιών να μειώσουν το κόστος και να βελτιώσουν την ποιότητα⁶⁷⁹.

Ε. 6. Υπαγωγή στην έννοια της ενιαίας και διαρκούς παράβασης

486. Εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου, όπως αυτά εκτίθενται αναλυτικά στις επιμέρους ενότητες, οι αποφάσεις των ενώσεων επιχειρήσεων και οι πρακτικές με τις οποίες αυτές εκδηλώνονται φέρουν τα χαρακτηριστικά ενιαίας παράβασης, καθότι εντάσσονται στο πλαίσιο ενός συνολικού σχεδίου με κοινή στόχευση τον περιορισμό του ανταγωνισμού και ειδικότερα τη στρέβλωση της ομαλής εξέλιξης των τιμών (κοινό αντικείμενο), για τις ίδιες υπηρεσίες, κατά τα αναλυτικά παρατιθέμενα στις οικείες ενότητες. Τα εν λόγω κοινά στοιχεία, σε συνδυασμό με τη χρονική αλληλουχία και συμπληρωματικότητα των διαθέσιμων στοιχείων, δεν καταλείπουν αμφιβολία ως προς τον ενιαίο χαρακτήρα των παραβάσεων.
487. Ειδικότερα, οι αποφάσεις της Ομοσπονδίας, των συνδέσμων και των αντίστοιχων, κατά περίπτωση, Αστικών Εταιριών / Ταμείων Αρωγής τους αφορούν στον καθορισμό κατώτατων ή κατά περίπτωση ενιαίων αμοιβών για συγκεκριμένες ηλεκτρολογικές εργασίες ή / και τιμοκαταλόγους εργασιών και συνεπώς έχουν ως αντικείμενο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι καταργείται ο ανταγωνισμός στο πεδίο των τιμών. Στο πλαίσιο αυτό, όλες οι αποφάσεις και οι πρακτικές με τις οποίες οι εν λόγω αποφάσεις υλοποιούνται αποτελούν

⁶⁷⁸ Βλ. σχετικά Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 (νυν 101) παρ. 3 της Συνθήκης, ΕΕ C 101/27.4.2004. Βλ. και άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 και άρθρο 4 Ν. 3959/2011 ως προς το βάρος απόδειξης της συνδρομής των σωρευτικών προϋποθέσεων του άρθρου 1 παρ. 3 του Ν. 3959/2011. Βλ. επίσης Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17.

⁶⁷⁹ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις Ε.Α. 292/IV/2005, ΕΑ518/VI/2011, παρ. 172 και ΕΑ 554/VII/2012, παρ. 233.

αναπόσπαστα μέρη της ίδιας ανταγωνιστικής πολιτικής και σχεδίου. Εξάλλου, οι αποφάσεις, οι αναπροσαρμογές τους και οι πρακτικές με τις οποίες υλοποιούνται έχουν διαχρονικά παρόμοιο περιεχόμενο, συστηματικό και τακτικό χαρακτήρα, και αφορούν τα ίδια πρόσωπα, ήτοι τα μέλη εκάστης ένωσης επιχειρήσεων. Περαιτέρω, οι αποφάσεις τους αποσκοπούν σε έναν ενιαίο οικονομικό σκοπό, ήτοι την εφαρμογή κατώτατων ή, κατά περίπτωση, ενιαίων αμοιβών των ηλεκτρολόγων για την παροχή των υπηρεσιών τους με συνέπεια τη στρέβλωση της ομαλής εξέλιξης των τιμών στην οικεία αγορά για το σύνολο της κατά περίπτωση χρονικής περιόδου και ως εκ τούτου, θα ήταν εκτός πραγματικότητας και πλασματικό να κατατμηθεί η συμπεριφορά αυτή, σε πολλές, διακριτές επιμέρους παραβάσεις^{680,681}.

488. Περαιτέρω, για να υπολογισθεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, εξακριβώνεται η περίοδος υπάρξεως της σύμπραξης αυτής, ήτοι η περίοδος από την ημερομηνία συνάψεώς της μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να ισχύει⁶⁸². Ελλείψει αποδεικτικού στοιχείου ή ένδειξης που να μπορεί να ερμηνευθεί ως δημόσια αποστασιοποίηση / δηλωθείσα βούληση της ένωσης να αποστασιοποιηθεί από το αντικείμενο της αντανταγωνιστικής σύμπραξης, η παράβαση λογίζεται ότι συνεχίζεται τουλάχιστον μέχρι την ημέρα αποδεδειγμένης παύσης της ή άλλως μέχρι την ημέρα της έρευνας⁶⁸³.
489. Εν προκειμένω και όπως καταδεικνύεται στις οικείες ενότητες, ο διαρκής χαρακτήρας της διαπιστωθείσας για την Ομοσπονδία, για έκαστο Σύνδεσμο ή και το αντίστοιχο Ταμείο ή Αστική Εταιρία, παράβασης στηρίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία για όλη τη χρονική περίοδο στην οποία εκτείνεται η παράβαση της εκάστοτε ένωσης επιχειρήσεων, ιδίως λαμβανομένου υπόψη του

⁶⁸⁰ Βλ. σχετικώς απόφαση ΔΕΚ C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, καθώς και συνεκδ. υποθέσεις ΠΕΚ T-109/02 κ.αλ. Bolloré SA κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 312 επ. (όπου και αναφορές σε πάγια νομολογία). Πρβλ. ΠΕΚ T- 25/05 KME κατά Επιτροπής, σκ. 172, ΠΕΚ T-68/04 SGL Carbon AG κατά Επιτροπής, σκ. 126-134, και ΠΕΚ T-71/03 Tokai Carbon κατά Επιτροπής, σκ. 117-118 και 377. Επί του ενιαίου χαρακτήρα διαδοχικών αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων βλ. και ΔΕφαθ 3645/2017, σκ. 17.

⁶⁸¹ Επισημαίνεται περαιτέρω ότι το γεγονός ότι τα διαθέσιμα στοιχεία επί των εκάστοτε αποφάσεων, των αναπροσαρμογών τους και των πρακτικών υλοποίησής τους μπορεί να μην παρουσιάζουν την ίδια περιοδικότητα, συχνότητα ή ένταση καθόλη τη διάρκεια της διαπιστωθείσας σε κάθε περίπτωση παράβασης ή το γεγονός ότι ενδέχεται να εμφανίζονται ορισμένα κενά στη χρονική ανακολουθία ορισμένων στοιχείων δεν αναιρούν το διαρκή χαρακτήρα της παράβασης. Και τούτο διότι μια σύμπραξη ενδέχεται να τροποποιείται από καιρού εις καιρόν, επίσης οι αποφάσεις των ενώσεων επιχειρήσεων ισχύουν έως την αναπροσαρμογή, τροποποίηση ή κατάργησή τους, ενώ και οι μηχανισμοί υλοποίησης των εν λόγω αποφάσεων ενδέχεται να προσαρμόζονται ή να ενισχύονται για να λάβουν υπόψη τις νέες εξελίξεις. Εξάλλου, ακόμα και αν υπάρξει μια περίοδος, κατά την οποία τα στοιχεία της σύμπραξης φαίνεται να αδρανούν, ενώ αποκαλύπτεται η λειτουργία της και μετά την υποτονική αυτή περίοδο, ο χαρακτήρας της απαγορευμένης συμπεριφοράς ως ενιαίας και διαρκούς παράβασης δεν αναιρείται. Βλ. ενδεικτικά υπόθ. E.E. IV/35.691/E-4 Preinsulated Pipes, σκ. 134 επ. (που αποτυπώνει, ως προς την προβληματική αυτή, πάγια ενωσιακή νομολογία). Βλ. επίσης EA 563/VII/2013 (καρτέλ πτηνοτροφίας), σκ. 235 και παρ. 244. Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ T-14/89 Montedipe κατά Επιτροπής, σκ. 231. Συναφώς, στην περίπτωση συμπράξεων που έχουν παύσει να ισχύουν, για να έχει εφαρμογή το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, αρκεί να μπορούσαν να επιφέρουν αποτελέσματά πέραν από την (εικαζόμενη) τυπική τους περάτωση: βλ. συνεκδ. υποθέσεις T-47/98 και T-48/98 Krupp Thyssen Stainless κατά Επιτροπής, σκ. 181-182, όπου και παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία (αποφάσεις ΔΕΚ 51/75 EMI Records, σκ. 15, ΔΕΚ 243/83 Binon, σκ. 17, καθώς και αποφάσεις ΠΕΚ T-2/89 Petrofina κατά Επιτροπής, σκ. 212, και ΠΕΚ T-327/94 SCA Holding κατά Επιτροπής, σκ. 95).

Βλ. ενδεικτικά και αποφάσεις ΠΕΚ T-43/92 Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, σκ. 79, ΠΕΚ T-62/98 Volkswagen κατά Επιτροπής, σκ. 188 και ΠΕΚ T-279/02 Degusa AG κατά Επιτροπής, σκ. 153, και υπόθ. E.E. COMP/E-1/38.069 Copper Plumbing Tubes.

⁶⁸² Βλ. απόφαση ΓενΔικ, υποθ. T-49/02 έως T-51/02, *Brasserie nationale κ. Επιτροπής*, Συλλ. II-3033, σκ. 185.

⁶⁸³ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΓενΔικ, υπόθ. T-59/99, *Ventouris κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2003, σ. II-5257, σκ. 193.

γεγονότος ότι εκ φύσεως οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων διαρκούν έως την αναπροσαρμογή, τροποποίηση ή κατάργησή τους με νεότερη απόφαση. Πρόκειται ιδίως για καταστατικές ρήτρες ή ρήτρες σε κώδικες δεοντολογίας και αποφάσεις ενιαίου καθορισμού τιμών που αποτελούν συστατικά στοιχεία μιας ενιαίας παραβάσεως και έχουν εκ της φύσεως τους διαρκή χαρακτήρα, καθώς λαμβάνονται από την ένωση επιχειρήσεων, αφορούν τις ίδιες υπηρεσίες, υλοποιούνται με τον ίδιο ή παρόμοιους τρόπους, ήτοι ιδίως με την έκδοση τιμοκαταλόγων / ενιαίων τιμών ή με την έκδοση σχετικών ανακοινώσεων ή με την εφαρμογή συστημάτων είσπραξης των αμοιβών μέσω της ένωσης επιχειρήσεων, σύστημα που διασφάλιζε και την τήρηση και εφαρμογή των ενιαίων αμοιβών και κυρίως είχαν κοινό σκοπό, ήτοι τη νόθευση του ανταγωνισμού στο πεδίο της τιμολόγησης των υπηρεσιών των μελών τους. Έτσι, τόσο οι διατάξεις των καταστατικών ή κωδίκων δεοντολογίας, όσο και οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων των ενώσεων επιχειρήσεων, καθώς και οι τιμοκατάλογοι ηλεκτρολογικών εργασιών ισχύουν έως την αναπροσαρμογή, αντικατάσταση, τροποποίηση ή κατάργησή τους με νεότερη αντίστοιχη πράξη.

ΣΤ. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

ΣΤ.1. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

490. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 (προϊσχύον άρθρο 9 παρ. 1 του Ν. 703/1977), εάν η Επιτροπή Ανταγωνισμού μετά από σχετική έρευνα που διεξάγεται διαπιστώσει παράβαση των άρθρων 1 και 2 Ν. 3959/2011 (πρώην άρθρα 1 και 2 Ν. 703/1977) ή/και των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) [πρώην άρθρα 81 και 82 ΣυνθΕΚ] μπορεί, με απόφασή της, να επιβάλει πρόστιμο στις επιχειρήσεις ή στις ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση και να τις υποχρεώσει να παύσουν την παράβαση και να την παραλείπουν στο μέλλον⁶⁸⁴.
491. Περαιτέρω, με βάση το άρθρο 25 παρ. 2α του Ν. 3959/2011, για τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα, η διάρκεια, η γεωγραφική έκταση της παράβασης, η διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση της συγκεκριμένης επιχείρησης, καθώς και το οικονομικό όφελος που αποκόμισε⁶⁸⁵, ενώ το επιβαλλόμενο πρόστιμο μπορεί να φθάσει μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης^{686, 687}. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και στο ενωσιακό δίκαιο⁶⁸⁸.

⁶⁸⁴ Βάσει των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου καθώς και βάσει των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των διοικουμένων, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου οι οποίες ίσχυαν κατά τον χρόνο συντέλεσης των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση. Βλ. απόφαση ΔΕΕ της 29.03.2011, C-201/09 P και C-216/09 P, ArcelorMittal Luxembourg SA κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά ArcelorMittal Luxembourg SA, σκ. 67-71.

Στους κανόνες ουσιαστικού δικαίου συγκαταλέγονται και οι διατάξεις που προβλέπουν τις επιβλητέες κυρώσεις. Βλ. απόφαση ΔΕΕ της 29.03.2011, C-201/09 P και C-216/09 P, ArcelorMittal Luxembourg SA κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά ArcelorMittal Luxembourg SA, σκ. 77.

⁶⁸⁵ Βλ. και από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 10. Ανάλογα προβλέπονται και στις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επιβολή προστίμων κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003, βλ. σχετικά ΕΕ αριθ. C 210 της 1.9.2006.

⁶⁸⁶ Ειδικότερα, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, ήτοι με βάση τα κατ' αυτοδέσμευση της διοίκησης τιθέμενα κριτήρια άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας, πρόστιμο, υπερβαίνει

492. Η Επιτροπή, με την έκδοση οριστικής απόφασης για τη διευθέτηση της διαφοράς κατ' απλοποιημένη διαδικασία, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επέβαλε σε περίπτωση μη διευθέτησης, όπως αυτό το πρόστιμο διαμορφώνεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 25 του Ν. 3959/2011 και την προαναφερόμενη Ανακοίνωση για τον υπολογισμό των προστίμων⁶⁸⁹.
493. Το άρθρο 25 παρ. 3 του ίδιου νόμου ορίζει ότι όταν η παράβαση που διέπραξε η ένωση επιχειρήσεων συνδέεται με τις δραστηριότητες των μελών της το επιβαλλόμενο πρόστιμο μπορεί να ανέρχεται μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού κύκλου εργασιών των μελών αυτής, της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση, ή αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης. Σε περίπτωση που επιβάλλεται πρόστιμο σε ένωση επιχειρήσεων, λαμβανομένου υπόψη του συνολικού κύκλου εργασιών των μελών της, και η ένωση δεν είναι αξιόχρηη, η ένωση είναι υποχρεωμένη να ζητήσει εισφορές από τα μέλη της προκειμένου να καλύψει το ποσό του προστίμου⁶⁹⁰.

το ανώτατο κατά νόμο όριο του δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό, καθώς, σύμφωνα με το άρ. 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, το τελικώς επιβαλλόμενο πρόστιμο δεν μπορεί να υπερβεί, σε κάθε περίπτωση, ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της εν λόγω χρήσης. Αντίστοιχη διάταξη υφίσταται και στο ενωσιακό δίκαιο. Το ανώτατο αυτό όριο έχει διακριτό και αυτοτελή σκοπό σε σχέση με τον σκοπό των κριτηρίων της σοβαρότητας και της διάρκειας της παραβάσεως, και έχει ως μοναδική συνέπεια ότι το ύψος του προστίμου που υπολογίζεται με βάση τα εν λόγω κριτήρια μειώνεται μέχρι ένα ανώτατο επιτρεπόμενο όριο. Περαιτέρω, στην περίπτωση ενιαίας παράβασης των άρθρων 1 του Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, το ανώτατο όριο του προστίμου υπολογίζεται επί της ενιαίας παράβασης (και όχι σε τυχόν μεμονωμένες πρακτικές που ενδέχεται να συνιστούν και αυτοτελώς παραβάσεις των ίδιων διατάξεων). Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΠΕΚ Τ-25/05 ΚΜΕ κατά Επιτροπής σκ. 172, ΠΕΚ Τ-68/04 SGL Carbon AG κατά Επιτροπής, σκ. 126-134, καθώς και ΠΕΚ Τ-71/03 Tokai Carbon κατά Επιτροπής, σκ. 117-118 & 377.

⁶⁸⁷ Βλ. σχετικά και απόφαση ΣτΕ 2007/2013, σκ. 28 (όπου και παραπομπές σε αντίστοιχη ενωσιακή νομολογία): το μέγιστο του επιβαλλόμενου προστίμου, το οποίο σκοπεί όχι μόνο να κολάσει τις παράνομες πράξεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, αλλά και να αποτρέψει τόσο τις εν λόγω επιχειρήσεις, όσο και άλλους επιχειρηματίες, από τη μελλοντική παράβαση των κανόνων του δικαίου του ανταγωνισμού, ορίζεται με βάση τα συνολικά ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης. Ο συνολικός αυτός κύκλος εργασιών αποτελεί ένδειξη, έστω κατά προσέγγιση και ατελή, του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της επιχείρησης, στοιχείων που νομίμως λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση της σοβαρότητας της παράβασης. Επιπλέον, τα εν λόγω στοιχεία σχετίζονται με την ανάγκη διασφάλισης της αποτελεσματικότητας και της επαρκούς αποτρεπτικότητας του προστίμου, η οποία λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό του ύψους αυτού.

⁶⁸⁸ Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003 της 16ης Δεκεμβρίου 2002, ΕΕ L 1/1 της 4.1.2003, άρθρο 5 αναφορικά με τις εξουσίες των αρχών ανταγωνισμού των κρατών-μελών για την επιβολή προστίμων, καθώς και άρθρο 23 αναφορικά με τις αντίστοιχες εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

⁶⁸⁹ Βλ. άρθρο 25^α παρ. στ) Ν. 3959/2011, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 105 Ν. 4389/2016, και παρ. 3 και 43 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών.

⁶⁹⁰ Εάν δεν πραγματοποιηθούν οι συνεισφορές αυτές μέσα στην προθεσμία που έχει ορίσει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να απαιτήσει την καταβολή του προστίμου απευθείας από καθεμία από τις επιχειρήσεις, οι εκπρόσωποι των οποίων ανήκαν στα εμπλεκόμενα όργανα λήψης αποφάσεων της ένωσης. Όταν η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει απαιτήσει πληρωμή κατά τα ανωτέρω, μπορεί, στην περίπτωση που είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση της ολοσχερούς πληρωμής του προστίμου, να απαιτήσει πληρωμή του υπολοίπου από οποιοδήποτε μέλος της ένωσης που είχε ενεργή δράση στην αγορά στην οποία συνέβη η παράβαση. Ωστόσο, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν απαιτεί πληρωμή βάσει των ως άνω αναφερομένων από επιχειρήσεις που αποδεικνύουν ότι δεν είχαν αντιληφθεί την ύπαρξη της παράνομης απόφασης της ένωσης ή ότι δεν την εφάρμοσαν ή ότι αποστασιοποιήθηκαν ενεργά από αυτήν πριν αρχίσει η Επιτροπή Ανταγωνισμού να διερευνά την υπόθεση. Σε κάθε δε περίπτωση, η οικονομική ευθύνη κάθε επιχείρησης όσον αφορά την καταβολή του προστίμου δεν υπερβαίνει το 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης.

494. Σημειώνεται επίσης ότι σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 2 του Ν. 3959/2011 «Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να διατάξει την επιχείρηση ή την ένωση επιχειρήσεων που παρέβη τον παρόντα νόμο να δημοσιεύσει την απόφαση που εκδίδεται κατά το άρθρο 25 σε εφημερίδα, η οποία κυκλοφορεί σε πανελλαδική ή τοπική κλίμακα, ανάλογα με την εμβέλεια της αγοράς, στην οποία εκδηλώνεται η παράβαση, τη σοβαρότητα και τα αποτελέσματα της τελευταίας. Αν η απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού ακυρωθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, η Επιτροπή υποχρεούται να δημοσιεύσει με έξοδα της την απόφαση του Δικαστηρίου στην ίδια εφημερίδα».
495. Η Επιτροπή δύναται να αποκλίνει από τη γενική μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στη σχετική Ανακοίνωση της 12.05.2006, όταν οι ιδιαιτερότητες ορισμένης υπόθεσης το υπαγορεύουν⁶⁹¹.
496. Συναφώς, είναι επιτρεπτός ο κατ' αυτοδέσμευση της διοίκησης προσδιορισμός από αυτήν των κριτηρίων που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας. Στην Επιτροπή εναπόκειται να ακολουθήσει τη μέθοδο υπολογισμού του ύψους του προστίμου, με την οποία αυτοδεσμεύτηκε, ενώ επιτρέπεται η απόκλιση από τα ούτως τεθέντα κριτήρια, λόγω συντρέχουσών ιδιαίτερων περιστάσεων σε συγκεκριμένη περίπτωση (είτε προς αυστηρότερη κατεύθυνση, είτε προς ηπιότερη κατεύθυνση) – απόκλιση, ωστόσο, που θα πρέπει να δικαιολογείται ειδικώς⁶⁹².
497. Κατά την άσκηση της ανωτέρω αρμοδιότητάς της, η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (εντός του κατά το νόμο ανώτατου ορίου) για τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβληθησομένου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το επιδιωκόμενο αποτρεπτικό αποτέλεσμα, εν ανάγκη κινούμενη και αυστηρότερα της προηγούμενης τυχόν πρακτικής της⁶⁹³. Πράγματι η αποτελεσματική εφαρμογή των ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε αρχή ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής⁶⁹⁴. Επιπλέον, δεν υφίσταται παράβαση της αρχής της νόμιμης εμπιστοσύνης και της μη αναδρομικότητας, είτε (α) όταν η αρχή ανταγωνισμού μέσω κατευθυντήριων γραμμών αποφασίζει να κινηθεί σε αυστηρότερο σε σχέση με το παρελθόν τρόπο, είτε (β) όταν πράττει τούτο επί ατομικής βάσης (σε σύγκριση δε ατομικά προς άλλες περιπτώσεις)⁶⁹⁵. Οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε διοικητική διαδικασία, η οποία μπορεί να καταλήξει στην επιβολή προστίμου δεν μπορούν να έχουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στο γεγονός ότι η Επιτροπή δεν θα υπερβεί το ύψος των προστίμων το οποίο εφάρμοζε προηγουμένως⁶⁹⁶.

⁶⁹¹ Βλ. ιδίως παρ. 21 προαναφερόμενης Ανακοίνωσης.

⁶⁹² Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 2265/2010 σκ. 46, ΔΕφαΘ 559/2010 σκ. 26 και ΔΕφαΘ 2891/2009 σκ. 29, όπου και σχετικές παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία. Γενικά όσον αφορά στο κριτήριο του συνολικού κύκλου εργασιών μιας επιχείρησης ως βάσης για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου: βλ. επίσης απόφαση ΣτΕ 2007/2013, σκ. 28.

⁶⁹³ Βλ. σημεία 2 και 4 της Ανακοίνωσης καθώς και ΕΑ 563/VII/2013, σκ. 332, υποσημείωση 607 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 284 επ.

⁶⁹⁴ Βλ. ΕΑ 563/VII/2013, σκ. 332 και υποσημείωση 608 με παραπομπή σε ενωσιακή νομολογία.

⁶⁹⁵ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 559/2010 ό.π. σκ. 26, όπου και σχετικές παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία, ειδικότερα απόφαση ΔΕΚ, υπόθ. C-189/02P, C-202/02P, C-205/08P έως C-208/02P, Dansk Røirindustri κ.α., ό.π. σκ. 11, 202, 216-219, 222-224 και 227-231.

⁶⁹⁶ Βλ. ΕΑ 563/VII/2013, σκ. 332 και υποσημείωση 609 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

498. Συναφώς, η ανάγκη εξασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου επιβάλλει την κατάλληλη προσαρμογή του ύψους του, ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στην επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται το εν λόγω πρόστιμο, τούτο δε προκειμένου το πρόστιμο αυτό να μην είναι αμελητέο, ή αντιθέτως, υπερβολικά υψηλό, ιδίως σε σχέση με την οικονομική δυνατότητα της επιχείρησης, σύμφωνα με τις επιταγές, αφενός της εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας του προστίμου και αφετέρου της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας⁶⁹⁷.
499. Τέλος, για τις παραβάσεις του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – άρθρου 1 Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ νομίμως επιβάλλεται ενιαίο πρόστιμο, αφού η υπό κρίση σύμπραξη έχει ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα κατά τα προεκτεθέντα (βλ. ανωτέρω) που βασίζεται σε ίδιες προϋποθέσεις (απαγορευμένες συμπράξεις), ενώ η επιβολή κύρωσης για καθεμία από αυτές αποβλέπει στον ίδιο σκοπό⁶⁹⁸. Κατά συνέπεια, στην κρινόμενη υπόθεση η Επιτροπή δύναται να επιβάλει ενιαίο πρόστιμο για τις ως άνω διαπιστωθείσες παραβάσεις των άρθρων 1 του Ν. 703/77-3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ (απαγορευμένες συμπράξεις).
500. Ενιαίο πρόστιμο επιβάλλεται δε σε συμφωνίες / εναρμονισμένες πρακτικές που συνθέτουν σύμπραξη με ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα.

ΣΤ.2. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

501. Σύμφωνα με την από 12.05.2006 Ανακοίνωση της ΕΑ⁶⁹⁹ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, η οποία αποτυπώνει ως προς το σημείο αυτό πάγια ενωσιακή πρακτική, η Επιτροπή Ανταγωνισμού καθορίζει το βασικό ποσό του προστίμου για κάθε επιχείρηση σε συνάρτηση με τα προβλεπόμενα κάθε φορά στο νόμο κριτήρια. Ειδικότερα, το βασικό ποσό του προστίμου προκύπτει ως εξής: **α)** ορίζεται ποσοστό μέχρι 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορά η παράβαση με κριτήριο τη σοβαρότητά της και **β)** το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ετήσιων ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά⁷⁰⁰.

⁶⁹⁷ Βλ. ΓενΔικ Τ-352/09, Novácke chemické závody a.s., σκ. 46 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 285.

⁶⁹⁸ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 2265/2010 καθώς και αποφάσεις ΠΕΚ Τ-25/05 ΚΜΕ κατά Επιτροπής σκ. 172, ΠΕΚ Τ-68/04 SGL Carbon AG κατά Επιτροπής, σκ. 126-134, καθώς και ΠΕΚ Τ-71/03 Tokai Carbon κατά Επιτροπής, σκ. 117-118 & 377.

⁶⁹⁹ Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει.

⁷⁰⁰ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 8. Η βάση για τον υπολογισμό του προστίμου είναι ο συνολικός κύκλος εργασιών της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορούν στην παράβαση. Παρομοίως, η Ευρ. Επιτροπή χρησιμοποιεί ως βάση υπολογισμού την αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα. Ο συνδυασμός της αξίας των πωλήσεων με τις οποίες σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα η παράβαση, καθώς και της διάρκειας της παράβασης, θεωρείται ως κατάλληλη βάση υπολογισμού για να προσδιοριστεί η οικονομική σημασία της παράβασης, καθώς και το σχετικό βάρος της συμμετοχής κάθε επιχείρησης σε αυτήν (βλ. Κατευθ. Γραμμές της Ευρ. Επιτροπής για την επιβολή προστίμων, ΕΕ C 210 της 1.9.2006, παρ. 6, 13-15).

502. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται, εάν συντρέχουν επιβαρυντικές περιστάσεις, ή να μειώνεται, εάν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις⁷⁰¹. Ως προς τη συνεργασία με την Επιτροπή Ανταγωνισμού εκτός του προγράμματος επιείκειας, τόσο η Ανακοίνωση για τον υπολογισμό των προστίμων⁷⁰² όσο και οι αντίστοιχες κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁷⁰³ διευκρινίζουν ότι το στοιχείο της συνεργασίας αναγνωρίζεται ως ελαφρυντική περίπτωση μόνο στην περίπτωση που η συμπράττουσα επιχείρηση συνεργάστηκε αποτελεσματικά με την Επιτροπή πέραν του πεδίου εφαρμογής του Προγράμματος Επιείκειας και πέραν των νόμιμων υποχρεώσεών της (όπως, λ.χ. η ανταπόκριση των εμπλεκόμενων στη διαδικασία επιχειρήσεων στα αιτήματα παροχής πληροφοριών βάσει των κείμενων διατάξεων)⁷⁰⁴.
503. Εάν κατόπιν των ανωτέρω, το τελικώς επιβαλλόμενο πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο όριο του άρθρου 25 παρ. 2 υπό α του Ν. 3959/2011, τούτο προσαρμόζεται αντίστοιχα και περιορίζεται στο ποσό αυτό. Τέλος, η Επιτροπή, με την έκδοση οριστικής απόφασης για τη διευθέτηση της διαφοράς κατ' απλοποιημένη διαδικασία, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επέβαλε σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης στη διαδικασία διευθέτησης κατά τα ανωτέρω⁷⁰⁵.
504. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ της 17.07.2009⁷⁰⁶ αναφορικά με το εύρος των ακαθαρίστων εσόδων που χρησιμοποιούνται ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου, η ΕΑ λαμβάνει κάθε φορά υπόψη το σύνολο των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης στη σχετική/-ές αγορά/-ές προϊόντων που αφορά η διαπιστωθείσα παράβαση. Και τούτο, διότι, η σχετική αγορά προϊόντων αποτελεί συνήθως ασφαλές κριτήριο για τον προσδιορισμό της αξίας πωλήσεων των προϊόντων που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από την παράβαση, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται με τον τρόπο αυτό και ο επιδιωκόμενος αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου⁷⁰⁷. Το ποσοστό επί

⁷⁰¹ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 5-7 και 14-15. Σύμφωνα με το άρθρο 14 των Κατευθυντήριων Γραμμών της Επιτροπής Ανταγωνισμού για τον υπολογισμό των προστίμων, το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται, εάν συντρέχουν επιβαρυντικές περιστάσεις, όπως: «όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση είχε ηγετικό ρόλο στην παράνομη συμπεριφορά ή είχε προτρέψει άλλες επιχειρήσεις να την υιοθετήσουν. Κατά την εκτίμηση του κριτηρίου αυτού, η Επιτροπή δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα σε τυχόν ενέργειες που έχουν γίνει από την εμπλεκόμενη επιχείρηση, προκειμένου να εξαναγκάσει άλλες επιχειρήσεις να συμμετάσχουν στην πραγματοποίηση της παράβασης ή προκειμένου να επιβάλει αντίποινα σε βάρος άλλων επιχειρήσεων, με σκοπό να θέσει σε εφαρμογή τις παράνομες πρακτικές». Σύμφωνα με το άρθρο 15: «Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να μειώνεται, εάν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις, όπως: · όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση παρέχει αποδείξεις ότι έχει παύσει την παράβαση ύστερα από την πρώτη παρέμβαση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (π.χ. διενέργεια επιτόπιου ελέγχου), · όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση αποδεικνύει ότι από αμέλεια οδηγήθηκε στην παράβαση, · όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση παρέχει αποδείξεις ότι η εμπλοκή της στην παράβαση είναι ιδιαίτερα περιορισμένη, ή ότι στην πράξη με σαφή και ουσιαστικό τρόπο αντιτάχθηκε στην εφαρμογή της παράνομης συμπεριφοράς. · όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση συνεργάστηκε αποτελεσματικά με την Επιτροπή, πέραν του πεδίου εφαρμογής του Προγράμματος Επιείκειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού».

⁷⁰² Βλ. σημείο 15.

⁷⁰³ Βλ. παρ. 29.

⁷⁰⁴ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ Τ-213/00 CMA CGM κατά Επιτροπής, Συλλ. 2003, Π-00913, σκ. 303.

⁷⁰⁵ Βλ. παρ. 3 και 43 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών.

⁷⁰⁶ Ανακοίνωση ΕΑ – Ερμηνεία αναφορικά με το εύρος των ακαθαρίστων εσόδων από προϊόντα ή υπηρεσίες που καθορίζουν το βασικό ποσό προστίμου σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2Α του Ν. 703/1977 και 81, 82 ΣυνθΕΚ.

⁷⁰⁷ Βλ. ΕΑ 642/2017, παρ. 290, ΔΕΦΑΘ 2094/2007, σκ. 12 και πάγια ενωσιακή νομολογία.

των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης υπολογίζεται για όλη τη χρονική διάρκεια της συμμετοχής της στην παράβαση⁷⁰⁸.

505. Εν προκειμένω, η προπεριγραφείσα ενιαία και διαρκής παράβαση επηρεάζει, άμεσα ή έμμεσα, την εγχώρια αγορά της παροχής υπηρεσιών επί εσωτερικών ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων από ηλεκτρολόγους εγκαταστάτες. Επομένως, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε κατ' έτος το εκάστοτε εμπλεκόμενο μέρος (ή και τα μέλη αυτού) από τη δραστηριότητά του στην εν λόγω αγορά λαμβάνοντας υπόψη για την μεν ΠΟΣΕΗ, την ελληνική επικράτεια, για τους δε Συνδέσμους, κατά περίπτωση, τα όρια του Νομού στον οποίο εδρεύουν⁷⁰⁹ και για τη χρονική περίοδο συμμετοχής εκάστου εμπλεκόμενου μέρους στη διαπιστούμενη παράβαση, όπως αυτή προσδιορίζεται αναλυτικά στην επόμενη ενότητα.
506. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία⁷¹⁰, οριζόντιες συμφωνίες ή αποφάσεις ένωσης επιχειρήσεων που αφορούν, άμεσα ή έμμεσα, καθορισμό τιμών -στην προκειμένη περίπτωση ορισμό αμοιβής για την θεώρηση και την εκπόνηση ΥΔΕ και για την εκπόνηση λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών, καθώς και τιμοκατάλογοι ηλεκτρολογικών εργασιών- θεωρούνται ως ιδιαίτερα σοβαρές παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού και τιμωρούνται «αυστηρά και παραδειγματικά»⁷¹¹ επισύροντας αυστηρά πρόστιμα.
507. Για να υπολογισθεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης της σύμπραξης, ήτοι η περίοδος που διέρρευσε από την ημερομηνία σύναψής της μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να ισχύει⁷¹². Προκειμένου να αποδείξει η κάθε συμμετέχουσα στη σύμπραξη ότι έθεσε τέρμα στη συμμετοχή της πρέπει να παρέχει επαρκείς αποδείξεις περί απόσυρσης ή αποστασιοποίησης ή έστω αποδείξεις ότι κατήγγειλε την παράνομη συμπεριφορά⁷¹³.
508. Όσον αφορά τις μονάδες / οντότητες που συναπαρτίζουν έκαστη ενιαία οικονομική οντότητα κατά τα ανωτέρω, η οποία έχει ταχθεί στη διαρκή επιδίωξη ενός οικονομικού σκοπού κοινού για τις μονάδες που την απαρτίζουν, οι μονάδες αυτές ευθύνονται εις ολόκληρον για την επίδικη

⁷⁰⁸ Το γεγονός ότι κάποιος από τους συμμετέχοντες μπορεί να μην έλαβε μέρος σε όλη την έκταση του αντι-ανταγωνιστικού σχεδίου, ή μπορεί να είχε περιθωριακό σχετικά ρόλο κατά το μέρος της συμμετοχής του στη σύμπραξη, αποτελούν στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη στο στάδιο του προσδιορισμού της σοβαρότητας της παράβασης και της επιμέτρησης της ποινής. Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ C-49/92, ό.π. κυρίως σκ. 78-81, 83-85 και 203. Βλ. επίσης αποφάσεις ΔΕΚ C-204/00 κ.λπ. Aalborg Portland κατά Επιτροπής, ό.π. και απόφαση ΠΕΚ T-25/95 κ.λπ. Cimenteries κατά Επιτροπής, ό.π. και απόφαση ΔΕΚ C-49/92 Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, ό.π. σκ. 90.

⁷⁰⁹ Τα όρια του Νομού δύναται να είναι στενότερα ή ευρύτερα ανάλογα με το καταστατικό εκάστου Συνδέσμου και τα στοιχεία του φακέλου, επομένως λαμβάνονται υπόψη όπως αυτά εξειδικεύονται στην παρούσα για έκαστο αυτόν.

⁷¹⁰ Αποφάσεις ΠΕΚ T-352/06 Dura Vermeer Infra BV κ. Ευρωπαϊκής Επιτροπής σκ. 115, T-374/94, T-375/94, T-384/94 και T-388/94 European Night Services κ.α. κ. Επιτροπής Συλλ. Π-3141, σκ. 136, T-53/03 BPB κ. Επιτροπής, Συλλ. Π-1333, σκ. 279. Βλ. αποφάσεις ΕΑ 518/VI/2011, σκ. 187, ΕΑ 554/VII/2012, σκ. 420, ΕΑ 571/VII/2013, σκ. 797.

⁷¹¹ Βλ. Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, της 12.05.2006, παρ. 11.

⁷¹² Βλ. απόφαση ΠΕΚ της 27.07.2005, T-49 έως T-51/02, Brasserie nationale κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 185.

⁷¹³ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ της 29.11.2005, T-62/02, Union Pigments κατά Επιτροπής, σκ. 42, και την απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 261.

συμπεριφορά⁷¹⁴. Στην υπό κρίση περίπτωση, πρόκειται για κατάσταση στην οποία οι Αστικές Εταιρίες ή τα Ταμεία Αρωγής ενεργούσαν ως επικουρικά όργανα του Συνδέσμου, χωρίς να μπορούν να ακολουθήσουν ανεξάρτητη συμπεριφορά στην αγορά. Υπό τις περιστάσεις αυτές, καθεμιά από τις οντότητες αυτές μπορεί να θεωρηθεί ως αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ευθυνόμενη για την παράβαση.

509. Περαιτέρω, εάν περισσότερα νομικά πρόσωπα ευθύνονται αλληλεγγύως για ένα πρόστιμο τότε το ανώτατο όριο του 10% του κύκλου εργασιών κατά τη διάταξη του άρθρου 25 Ν. 3959/2011 πρέπει να υπολογίζεται επί του συνολικού κύκλου εργασιών όλων των ενώσεων επιχειρήσεων που απαρτίζουν την οικονομική οντότητα η οποία ενεργεί ως «επιχείρηση» υπό την έννοια του άρθρου 1 Ν. 703/77-3959/2011⁷¹⁵. Τούτο διότι μόνο ο συνολικός κύκλος εργασιών των ενώσεων επιχειρήσεων που απαρτίζουν την ενιαία οικονομική οντότητα μπορεί να αποτελέσει ένδειξη περί του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της. Ειδικότερα, κατά την επιμέτρηση των προστίμων, μπορεί να ληφθεί υπόψη, μεταξύ άλλων, η επιρροή που άσκησε η ενιαία οικονομική οντότητα στην αγορά. Αυτή εξαρτάται από τον κύκλο εργασιών των μελών της, ο οποίος παρέχει μια ένδειξη σχετικά με το μέγεθος και την οικονομική ισχύ της⁷¹⁶.
510. Στην περίπτωση των ενώσεων επιχειρήσεων, κατά την επιμέτρηση των προστίμων, μπορεί να ληφθεί υπόψη, μεταξύ άλλων, η επιρροή που άσκησε η ένωση επιχειρήσεων στην αγορά, η οποία δεν εξαρτάται από τον δικό της «κύκλο εργασιών» που δεν αντικατοπτρίζει ούτε το μέγεθός της ούτε την οικονομική ισχύ της, αλλά από τον κύκλο εργασιών των μελών της, που παρέχει μια ένδειξη σχετικά με το μέγεθος και την οικονομική ισχύ της⁷¹⁷.

ΣΤ. 2.1. Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

511. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δύναται να αποκλίνει από τη γενική μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στην σχετική Ανακοίνωση, την οποία οφείλει να αιτιολογήσει επαρκώς. Εν προκειμένω, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, συντρέχουν ιδιαίτερες περιστάσεις που θα δικαιολογούσαν, κατ' εξαίρεση, την αναπροσαρμογή του επιβαλλόμενου προστίμου επί το ηπιότερον, με παράλληλη, ωστόσο, διασφάλιση του αναγκαίου αποτρεπτικού χαρακτήρα του, και συγκεκριμένα περιστάσεις ιδιαίτερες στον κλάδο παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών συνεπεία της οικονομικής κρίσης και της καθίζησης της οικοδομικής δραστηριότητας των τελευταίων ετών και η οποία είχε ως συνέπεια τη μείωση της δραστηριότητας παροχής ηλεκτρολογικών υπηρεσιών, τις οποίες επικαλέστηκαν οι περισσότερες από τις ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών.
512. Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη, κατ' εξαίρεση, την παρατεταμένη οικονομική κρίση που έπληξε, μεταξύ άλλων, και τον ηλεκτρολογικό κλάδο, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή του τελικού

⁷¹⁴ Απόφαση ΔΕΚ της 6.03.1974, 6/73 και 7/73, Istituto chemioterapico και Commercial Solvents κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 113, σκ. 41. Απόφαση ΠΕΚ T-9/99 HFB Holding κατά Επιτροπής Συλλ. 2002 II-1487 σκ. 527 επ.

⁷¹⁵ Απόφαση ΠΕΚ T-9/99 HFB Holding κ. Επιτροπής, ό.π., σκ. 528 και Απόφαση Ε.Α. 599/VII/2013 παρ. 102.

⁷¹⁶ Αποφάσεις ΠΕΚ T-9/99 HFB Holding κατά Επιτροπής, ό.π., σκ. 529, T-39/92 και T-40/92, CB και Europay κατά Επιτροπής, Συλλ. 1994, σ. II-49, σκ. 137 και T-29/92, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-289, σκ. 385.

⁷¹⁷ Αποφάσεις ΠΕΚ T-9/99 HFB Holding κατά Επιτροπής Συλλ. 2002 II-1487 σκ. 529, T-39/92 και T-40/92, CB και Europay κατά Επιτροπής, Συλλ. 1994, σ. II-49, σκ. 137 και T-29/92, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 1995, σ. II-289, σκ. 385.

επιμετρηθέντος προστίμου εκάστης εμπλεκόμενης ένωσης επιχειρήσεων και η περαιτέρω μείωσή του κατά ποσοστό [...] % για κάθε μία από αυτές. Υπογραμμίζεται ότι η κατ' απόκλιση από τα τεθέντα κριτήρια αναπροσαρμογή αυτή του επιβαλλόμενου προστίμου επί το ηπιότερον είναι μεν ουσιαστική, δεν θίγει, ωστόσο, τον αναγκαίο αποτρεπτικό χαρακτήρα του, ενώ παράλληλα διασφαλίζει ότι το τελικό ύψος του διαμορφώνεται –παρά την εν λόγω μείωση εξαιρετικού χαρακτήρα– σε επίπεδα που συνάδουν με την σοβαρότητα και μεγάλη διάρκεια της διαπιστωθείσας παράβασης, βάσει της κείμενης πρακτικής και νομολογίας σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

ΣΤ. 3 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ – ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΠΟΣΟΣΤΟΥ 0% - 30% ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

513. Όπως προαναφέρθηκε, για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνεκτιμά μία σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

ΣΤ.3.1 Σοβαρότητα της παράβασης

514. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, η Επιτροπή λαμβάνει, ιδίως, υπόψη της το είδος της παράβασης, τα αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος της κάθε επιχείρησης στη σχετική αγορά, το οικονομικό όφελος που αποκόμισε ο παραβάτης, εφόσον είναι δυνατό να υπολογιστεί το ύψος του, την οικονομική δύναμη της επιχείρησης που παραβιάζει τους κανόνες ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, καθώς και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς^{718,719}. Εν προκειμένω σε σχέση με τα εν λόγω επιμέρους κριτήρια περί της σοβαρότητας της υπό εξέταση παράβασης σημειώνονται τα εξής:

ΣΤ.3.1.1. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ «Ο ΒΑΤΤ» ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ (ΣΕΕΗΝΑ)

515. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, σημειώνονται τα ακόλουθα σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές του ΣΕΕΗΝΑ:

- *Φύση των παραβάσεων*: Ο ΣΕΕΗΝΑ προέβη σε καθορισμό τιμών, ως εξής:

(i) μέσω της θέσπισης της ρήτρας του άρθρου 6 του Κώδικα Δεοντολογίας αυτού για την υποχρέωση τήρησης από τα μέλη του των οριζόμενων από αυτόν ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών,

(ii) μέσω της θέσπισης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για την εκπόνηση των ΥΔΕ,

(iii) μέσω της υιοθέτησης τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών ελαχίστου κόστους.

⁷¹⁸ Ανάλογα προβλέπονται και στις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επιβολή προστίμων κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003. Βλ. σχετικά ΕΕ αριθ. C 210 της 1/9/2006.

⁷¹⁹ Βλ. σημεία 10-11 της Ανακοίνωσης ΕΑ για τον υπολογισμό των προστίμων.

Όλες οι ανωτέρω είναι πρακτικές που συνιστούν πρόδηλες εξ αντικειμένου παραβάσεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που αφορούν σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές⁷²⁰.

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά:* Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του. Πολλώ δε μάλλον και στην προκειμένη περίπτωση που θεμελιώνεται και η πολυετής (από το 1998 ή 1999) έμπρακτη εφαρμογή της ελάχιστης αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ (κυρίως η καταβαλλόμενη κατά τη θεώρηση και επιστρεφόμενη εν συνεχεία στους ηλεκτρολόγους μετά την παρακράτηση των ορισμένων ποσών υπέρ του Συνδέσμου). Οι πρακτικές δε αυτές είχαν κατ' ουσίαν ως συνέπεια την κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών και τη διατήρηση αυτών σε επίπεδο υψηλότερο από εκείνο στο οποίο θα διαμορφώνονταν εάν εξέλιπαν οι ως άνω πρακτικές.

- *Οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβάτες:* Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που απεκόμισε ο Σύνδεσμος Αχαΐας και τα μέλη του από τις εν λόγω πρακτικές⁷²¹.

- *Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών:* Ο ΣΕΕΗΝΑ έχει σημαντική ισχύ στην περιφέρειά του, δεδομένου ότι σημαντικός αριθμός εκ των συνόλου των δραστηριοποιούμενων στην Δυτική Αχαΐα ηλεκτρολόγων (πλην των διπλωματούχων) αποτελούν μέλη του⁷²². Το γεγονός αυτό, συνδυαζόμενο με την ευρεία εφαρμογή από το σύνολο των μελών του ΣΕΕΗΝΑ των αποφάσεων αυτού για την ελάχιστη αμοιβή εκπόνησης της ΥΔΕ (κατά το τμήμα της που καταβάλλεται κατά τη θεώρηση), επιτρέπει την κατάφαση της ύπαρξης πραγματικής δύναμης του Συνδέσμου Αχαΐας και του πραγματικού αντίκτυπου των πρακτικών του στην αγορά.

- *Έκταση της γεωγραφικής αγοράς:* Οι πρακτικές του ΣΕΕΗΝΑ εκτείνονται στην περιοχή της δυτικής Αχαΐας και της Ιθάκης⁷²³.

- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Ο ΣΕΕΗΝΑ συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναλυτικά αναφερόμενα ανωτέρω.

⁷²⁰ Βλ. μεταξύ άλλων, απόφαση Ε.Α. 554/VI/2012, σκ. 431.

⁷²¹ Μολονότι οι οικονομικοί απολογισμοί των ετών 2001-2015 που προσκομίσθηκαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 8664/6.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων παρέχουν μια τάξη μεγέθους αναφορικά με τις εισπράξεις που πραγματοποιούνταν κατά την θεώρηση των σχεδίων, εντούτοις, δεν αποτυπώνουν τα λοιπά οικονομικά οφέλη από τις υπόλοιπες εκφάνσεις της παράβασης (π.χ. από την αμοιβή εκπόνησης ΥΔΕ που θεσπίστηκε το 2011 ή από την τυχόν εφαρμογή του τιμοκαταλόγου εργασιών ελαχίστου κόστους).

⁷²² Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 4039/24.6.2015 επιστολή του Συνδέσμου Αχαΐας, τα μέλη του ανέρχονταν το έτος 2013 σε [...], ενώ το έτος 2015 σε [...] μέλη και το έτος 2016 σε [...] μέλη (βλ. και υπ' αριθ. πρ. 8664/6.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΕΗΝΑ), ενώ κατά την εκτίμησή τους οι λοιποί δραστηριοποιούμενοι ηλεκτρολόγοι (συμπεριλαμβανομένων των διπλωματούχων, που δεν αποτελούν μέλη του ΣΕΕΗΝΑ και των εγκαταστατών μελών σε άλλους συνδέσμους) υπερβαίνει τους 500.

⁷²³ Σε συνέχεια και της αμέσως ανωτέρω υποσημείωσης, βλ. άρθρο 1 του Καταστατικού του Συνδέσμου Αχαΐας, από το οποίο αναφέρεται ως Περιφέρεια του ΣΕΕΗΝΑ η Δυτική Περιοχή του Νομού Αχαΐας, με μνεία ότι η περιφέρεια της επαγγελματικής οργάνωσης μπορεί να επεκτείνεται στην περιφέρεια περισσότερων Νομών, αν δεν υπάρχει επαγγελματικό σωματείο εγκαταστατών ηλεκτρολόγων λόγω μικρού αριθμού μελών, οπότε στις περιφέρειες των Νομών αυτών δημιουργούνται κλιμάκια ή τοπικές επιτροπές. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία μέλη του Συνδέσμου Αχαΐας είναι και οι ηλεκτρολόγοι της Ιθάκης.

- *Διάρκεια των παραβάσεων*: Η παράβαση καθορισμού τιμών του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – άρθρου 1 ν. 3959/2011, όπως αυτή αποτυπώνεται στις επιμέρους πρακτικές του Συνδέσμου Αχαΐας αποτελεί ενιαία και διαρκή παράβαση, καθότι πληρούνται όλα τα στοιχεία αυτής και ειδικότερα συνδέονται αναπόσπαστα μεταξύ τους, λειτουργούν συμπληρωματικά και εντάσσονται σε ένα κοινό σχέδιο και είναι αλληλένδετες⁷²⁴. Οι πρακτικές που υιοθετήθηκαν κατά την κρίσιμη περίοδο παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων και εμπλεκομένων (ταυτότητα αντικειμένου και υποκειμένων), αφορούσαν στα ίδια προϊόντα/υπηρεσίες, και την ίδια γεωγραφική αγορά. Ενόψει όλων των ανωτέρω, είναι σαφές ότι η υπό εξέταση παράβαση έχει ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα.

Η ενιαία αυτή παράβαση άρχεται από τις 7.12.1998, οπότε και ελήφθη το πρώτον απόφαση καθορισμού αμοιβών με την υιοθέτηση του Κώδικα Δεοντολογίας και του τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών ελαχίστου κόστους και διαρκεί έως σήμερα, δεδομένου ότι οι παραβατικές πρακτικές εξακολουθούν υφιστάμενες και ισχύουσες⁷²⁵.

ΣΤ.3.1.2. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΣΕΗΝΘ)

516. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, σημειώνονται τα ακόλουθα σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές του ΣΕΗΝΘ:

- *Φύση των παραβάσεων*: Ο ΣΕΗΝΘ προέβη σε καθορισμό τιμών, μέσω της θέσπισης τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών, που συνιστά πρόδηλη εξ αντικειμένου παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- 3959/2011. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που αφορούν σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές⁷²⁶.

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά*: Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του. Οι πρακτικές δε αυτές είχαν κατ' ουσίαν ως συνέπεια την κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών και τη διατήρηση αυτών σε επίπεδο υψηλότερο από εκείνο στο οποίο θα διαμορφώνονταν εάν εξέλπιαν οι ως άνω πρακτικές.

⁷²⁴ Βλ. αναλυτικά Ενότητα Ε.4.1.1.5 ανωτέρω και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 98 επ.

⁷²⁵ Οι επιμέρους παραβατικές πρακτικές του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - 3959/2011 καταλαμβάνουν τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

α) η παραβατική διάταξη του Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΕΕΗΝΑ καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από τις 7.12.1998 (οπότε και υιοθετήθηκε ο Κώδικας Δεοντολογίας) έως σήμερα, δεδομένου ότι εξακολουθεί να ισχύει, β) η παραβατική πρακτική καθορισμού ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής (i) μέσω του ποσού θεώρησης καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από το 1998 ή 1999 έως σήμερα και (ii) ο ρητός καθορισμός ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ καταλαμβάνει το διάστημα από 26.3.2011 έως σήμερα και γ) η παραβατική πρακτική καθορισμού τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών ελαχίστου κόστους καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από 7.12.1998 (οπότε και υιοθετήθηκε ο αρχικός τιμοκατάλογος) έως σήμερα.

⁷²⁶ Βλ. μεταξύ άλλων, απόφαση Ε.Α. 554/VII/2012, σκ. 431.

- *Οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβάτες:* Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που απεκόμισε ο Σύνδεσμος και τα μέλη του από τις εν λόγω πρακτικές⁷²⁷.

- *Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών:* Ο ΣΕΗΝΘ έχει σημαντική ισχύ στην περιφέρειά του, δεδομένου ότι σημαντικός αριθμός εκ των συνόλου των δραστηριοποιούμενων στο νομό Θεσσαλονίκης ηλεκτρολόγων αποτελούν μέλη του⁷²⁸.

- *Έκταση της γεωγραφικής αγοράς:* Οι πρακτικές του ΣΕΗΝΘ εκτείνονται στο νομό Θεσσαλονίκης⁷²⁹.

- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Ο ΣΕΗΝΘ συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναλυτικά αναφερόμενα ανωτέρω.

- *Διάρκεια των παραβάσεων:* Η παράβαση καθορισμού τιμών του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, άρχεται από τις 20.3.2002, οπότε και ελήφθη το πρώτον απόφαση καθορισμού αμοιβών με την υιοθέτηση του τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών και διαρκεί αδιαλείπτως έως τις 9.3.2011 οπότε γίνεται ρητή δήλωση περί απόσυρσής του σύμφωνα με το Πρακτικό της ΓΣ που έλαβε χώρα κατά την ως άνω ημερομηνία.

ΣΤ.3.1.3. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ

517. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, ο Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων – Ηπείρου (ΣΕΗΕΙΗ) και το Ταμείο Αρωγής Αδειούχων Εργολάβων Ηλεκτρικών Έργων Ιωαννίνων – Ηπείρου (Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου) παρέβησαν ως ενιαία οικονομική οντότητα το άρθρο 1 παράγραφος 1 Ν. 703/1977 - 3959/2011, λόγω της συμμετοχής τους, με τον τρόπο και στην έκταση που προσδιορίζονται στο αιτιολογικό, στον καθορισμό ενιαίων τιμών στον τομέα των ηλεκτρολογικών εργασιών από το Δεκέμβριο του 1997 μέχρι σήμερα, στο πλαίσιο μια ενιαίας και διαρκούς παράβασης στην περιοχή της Ηπείρου. Σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές του Συνδέσμου και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου σημειώνονται τα ακόλουθα:

- *Φύση των παραβάσεων:* Ο ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου προέβησαν από κοινού σε καθορισμό τιμών, ως εξής:

(i) μέσω της υιοθέτησης σχετικών ρητρών στο Καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου για τον καθορισμό ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών στους γενικούς σκοπούς του Ταμείου (άρ. 2 Καταστατικού) όσο και, ειδικώς, σε σχέση με: α) την εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων

⁷²⁷ Μολονότι οι οικονομικοί απολογισμοί των ετών 2001-2015 που προσκομίσθηκαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 8664/6.12.2016 επιστολή παροχής στοιχείων παρέχουν μια τάξη μεγέθους αναφορικά με τις εισπράξεις που πραγματοποιούνταν κατά την θεώρηση των σχεδίων, εντούτοις, δεν αποτυπώνουν τα λοιπά οικονομικά οφέλη από τις υπόλοιπες εκφάνσεις της παράβασης (π.χ. από την αμοιβή εκπόνησης ΥΔΕ που θεσπίστηκε το 2011 ή από την τυχόν εφαρμογή του τιμοκαταλόγου εργασιών ελαχίστου κόστους).

⁷²⁸ Όπως προκύπτει από τις υπ' αριθ. πρωτ. 4112/25.6.2015 και 9019/16.12.2016 επιστολές του, ο ΣΕΗΝΘ αριθμούσε [...] μέλη το έτος 2015 και [...] το έτος 2016, ενώ ο εκτιμώμενος, κατά τον ΣΕΗΝΘ, αριθμός των λοιπών ηλεκτρολόγων στο σύνολό τους (αδειούχοι, διπλωματούχοι κλπ.) στο νομό είναι περί τους 1800-2000.

⁷²⁹ Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Καταστατικού του περιφέρειας και τοπική αρμοδιότητα του Συνδέσμου αποτελεί ο νομός Θεσσαλονίκης.

ηλεκτρικών εγκαταστάσεων (άρ. 6 Καταστατικού), β) την μέτρηση ηλεκτρικών εγκαταστάσεων (εμβόλιμο άρθρο του Καταστατικού μεταξύ των άρθ. 6 και 7), γ) την εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων (άρ. 7 Καταστατικού), δ) τον έλεγχο και τη χορήγηση υπευθύνων δηλώσεων καλής λειτουργίας που υποβάλλονται στις υπηρεσίες των ΟΤΑ (άρ. 8) και ε) την τοποθέτηση υλικών στήριξης (άρ. 9)

(ii) μέσω της από κοινού υιοθέτησης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών και με την υιοθέτηση σχετικών τιμοκαταλόγων για τις ανωτέρω ηλεκτρολογικές εργασίες (που ρυθμίζονται και με το καταστατικό του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου).

Όλες οι ανωτέρω είναι πρακτικές που συνιστούν πρόδηλες εξ αντικειμένου παραβάσεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- 3959/2011. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που αφορούν σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές.

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά:* Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σαφή παράβαση και σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του. Πολλώ δε μάλλον και στην προκειμένη περίπτωση που θεμελιώνεται και η πολυετής (από το 1997 έως το τέλος του 2013) έμπρακτη εφαρμογή των ελάχιστων αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ, σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, υπευθύνων δηλώσεων ΟΤΑ και τοποθέτησης υλικών, και, από το 2012, και μετρήσεων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, από τα μέλη του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου (τα οποία συμπίπτουν με το σύνολο των μελών του ΣΕΗΕΙΗ). Οι πρακτικές δε αυτές είχαν κατ'ουσίαν ως συνέπεια την κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών και τη διατήρηση αυτών σε επίπεδο υψηλότερο από εκείνο στο οποίο θα διαμορφώνονταν εάν εξέλιπαν οι ως άνω πρακτικές.

- *Οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβάτες:* Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που απέκομισε ο ΣΕΗΕΙΗ, το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου αυτού και τα μέλη τους από τις εν λόγω πρακτικές⁷³⁰.

- *Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών:* Ο ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου έχουν σημαντική ισχύ στην περιφέρειά τους, δεδομένου ότι σημαντικός αριθμός εκ του συνόλου των δραστηριοποιούμενων στην περιφέρεια Ηπείρου ηλεκτρολόγων (όλων των κατηγοριών και ειδικοτήτων)⁷³¹ αποτελούν μέλη τόσο του ΣΕΗΕΙΗ όσο και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου. Το γεγονός αυτό, συνδυαζόμενο με την καθολική και μακρόχρονη εφαρμογή από τα μέλη του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου των καταστατικών διατάξεων, των αποφάσεων και των τιμοκαταλόγων τους για τις ελάχιστες υποχρεωτικές αμοιβές μέτρησης και εκπόνησης ΥΔΕ, τοποθέτησης υλικών στήριξης, σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, μετρήσεων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και υπευθύνων δηλώσεων σε Δήμους, επιτρέπει την κατάφαση της ύπαρξης πραγματικής δύναμης

⁷³⁰ Μολονότι οι οικονομικοί απολογισμοί των ετών 2003-2013 αποτελούν μια ένδειξη για τα συνολικά κέρδη που έχουν αποκομίσει, δεν μπορεί εντούτοις να εκτιμηθεί ποιο θα ήταν το κέρδος τους σε περίπτωση που δεν είχε χωρήσει ο καθορισμός τιμών προκειμένου να είναι δυνατή μια σύγκριση μεταξύ των δύο μεγεθών.

⁷³¹ Όπως αναφέρεται στις υπ' αριθ. πρωτ. 4275/2.7.2015 και 8922/14.12.2016 επιστολές παροχής στοιχείων του ΣΕΗΕΙΗ, ο αριθμός των μελών του ανερχόταν σε [...] το έτος 2015 και [...] το 2016, ενώ το σύνολο των δραστηριοποιούμενων στην περιοχή ηλεκτρολόγων εκτιμάται στους 450-500.

του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου και του πραγματικού αντικτύπου των πρακτικών τους στην αγορά.

- *Έκταση της γεωγραφικής αγοράς:* Οι πρακτικές του ΣΕΗΕΙΗ και του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου εκτείνονται στην περιοχή της Ηπείρου⁷³².

- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Ο ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου συμμετείχαν άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναλυτικά αναφερόμενα ανωτέρω.

- *Διάρκεια των παραβάσεων:* Η παράβαση καθορισμού τιμών του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – άρθρου 1 ν. 3959/2011, όπως αυτή αποτυπώνεται στις επιμέρους πρακτικές αποτελεί ενιαία και διαρκή παράβαση, καθότι πληρούνται όλα τα στοιχεία αυτής και ειδικότερα συνδέονται αναπόσπαστα μεταξύ τους, λειτουργούν συμπληρωματικά, εντάσσονται σε ένα κοινό σχέδιο πολιτικής διατήρησης και είναι αλληλένδετες⁷³³. Οι πρακτικές που υιοθετήθηκαν κατά την κρίσιμη περίοδο παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων και εμπλεκομένων (αντικειμένων και υποκειμένων), αφορούσαν στα ίδια προϊόντα/υπηρεσίες, και την ίδια γεωγραφική αγορά. Ενόψει όλων των ανωτέρω, είναι σαφές ότι η υπό εξέταση παράβαση έχει ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα. Η ενιαία αυτή παράβαση άρχεται από τις 3.12.1997, οπότε και ελήφθη το πρώτον απόφαση καθορισμού αμοιβών με την υιοθέτηση των προαναφερόμενων διατάξεων του καταστατικού του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου και διαρκεί έως σήμερα, δεδομένου ότι οι παραβατικές πρακτικές εξακολουθούν υφιστάμενες και ισχύουσες^{734,735}.

⁷³² Δυνάμει του άρθρου 2 του Καταστατικού του ΣΕΗΕΙΗ, περιφέρειά του είναι η Ήπειρος. Από τα διαθέσιμα στοιχεία, προκύπτει ότι οι επιμέρους νομοί, πλην του νομού Ιωαννίνων, διαθέτουν και αυτοτελείς συνδέσμους.

⁷³³ Βλ. αναλυτικά Ενότητα Ε.4.3.2.2 ανωτέρω και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 98 επ.

⁷³⁴ Η κατάργηση των διατάξεων από το Καταστατικό του Ταμείου Αρωγής- Ιωαννίνων στις 30.10.2013 (ΓΣ της 30.10.2013 - οι τροποποιήσεις εγκρίθηκαν με την υπ' αριθμ. 1/2014 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών), μετά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από τη ΓΔΑ στις 10.1.2013, δεν αναιρεί τη διάρκεια της παράβασης έως σήμερα διότι κατά τη διάρκεια συζητήσεων στα πλαίσια των ΓΣ του Ταμείου και του Συνδέσμου, παραμένει το ζήτημα της συνέχισης των παραβατικών πρακτικών όσο και η απόπειρα εξεύρεσης ενός «νόμιμου» τρόπου για τη συνέχιση αυτών (βλ. ενδεικτικά στο πλαίσιο αυτό στις ΓΣ του Ταμείου Αρωγής της 30.1.2013 και 30.11.2013, καθώς και συζητήσεις στις ΓΣ του ΣΕΗΕΙΗ της 8.3.2015 και της 31.1.2016, στις οποίες γίνεται αναφορά στην αστική εταιρία του Ηρακλείου ως πρότυπο για τη συνέχιση της ενιαίας τιμολόγησης των σχεδίων και των εργασιών κ.λπ. που, κατά τις εκτιμήσεις τους, εκφεύγει της αρμοδιότητας ελέγχου της Επιτροπής Ανταγωνισμού).

⁷³⁵ Οι επιμέρους παραβατικές πρακτικές του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 καταλαμβάνουν τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

α) οι παραβατικές διατάξεις του Καταστατικού του Ταμείου Αρωγής Ιωαννίνων - Ηπείρου καταλαμβάνουν το χρονικό διάστημα από το έτος 1997 τουλάχιστον έως τις 30.10.2013, οπότε και καταργήθηκαν οι επίμαχες διατάξεις,

β) οι παραβατικές πρακτικές καθορισμού ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου (i) για εκπόνηση ΥΔΕ, τοποθέτηση υλικών στήριξης και τηλεφωνικών εγκαταστάσεων και τις υπεύθυνες δηλώσεις προς Δήμους, καταλαμβάνουν το χρονικό διάστημα από το 2000 έως και σήμερα, λόγω της μη ρητής κατάργησής τους και (ii) για μετρήσεις ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, καταλαμβάνουν το χρονικό διάστημα από τις 1.2.2012 μέχρι σήμερα, ομοίως, λόγω της μη ρητής κατάργησής τους.

γ) οι παραβατικές πρακτικές καθορισμού ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για τον ΣΕΗΕΙΗ (i) εκπόνησης ΥΔΕ καταλαμβάνουν το χρονικό διάστημα από 9.1.2002 έως και σήμερα, λόγω της μη ρητής κατάργησής τους και (ii) για μετρήσεις ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, οι οποίες καταλαμβάνουν το χρονικό διάστημα από τις 1.2.2012 μέχρι σήμερα ομοίως, λόγω της μη ρητής κατάργησής τους.

ΣΤ.3.1.4. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΡΟΥ (ΣΕΗΠΑ)

518. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, σημειώνονται τα ακόλουθα σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές του ΣΕΗΠΑ:

- *Φύση των παραβάσεων*: Ο ΣΕΗΠΑ προέβη σε καθορισμό τιμών, ως εξής:

(i) μέσω της θέσπισης σχετικών ρητρών στο καταστατικό του

(ii) μέσω της υιοθέτησης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών: α) για την εκπόνηση των ΥΔΕ, β) την τοποθέτηση και στήριξη υλικών και γ) την εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων ή τις υπεύθυνες δηλώσεις καλής λειτουργίας για τον Δήμο ή / και την πυροσβεστική, καθώς και

(iii) μέσω της υιοθέτησης τιμοκαταλόγων ηλεκτρολογικών εργασιών.

Όλες οι ανωτέρω είναι πρακτικές που συνιστούν πρόδηλες εξ αντικειμένου παραβάσεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- 3959/2011. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που αφορούν σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές⁷³⁶.

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά*: Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σαφή παράβαση και σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του. Στην προκειμένη περίπτωση μάλιστα θεμελιώνεται, επιπροσθέτως, και η στην πράξη εφαρμογή των ελάχιστων αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ και τοποθέτησης και στήριξης υλικών για μεγάλο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, λαμβάνεται υπόψη ότι το σύνολο των μελών του ΣΕΗΠΑ συμπίπτει με το σύνολο των δραστηριοποιούμενων στην περιοχή της Πάρου - Αντιπάρου αδειούχων ηλεκτρολόγων εγκαταστατών^{737, 738}, με συνέπεια την κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών και τη διατήρηση αυτών σε επίπεδο υψηλότερο από εκείνο στο οποίο θα διαμορφώνονταν εάν εξέλιπαν οι ως άνω πρακτικές.

- *Οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβάτες*: Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που απεκόμισε ο Σύνδεσμος και τα μέλη του από τις εν λόγω πρακτικές.

- *Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών*: Ο ΣΕΗΠΑ έχει σημαντική ισχύ στην περιφέρειά του, δεδομένου ότι, κατά τα ανωτέρω, το σύνολο των δραστηριοποιούμενων στην περιφέρεια της Πάρου - Αντιπάρου αδειούχων ηλεκτρολόγων αποτελούν μέλη του. Το γεγονός αυτό, συνδυαζόμενο και με την ευρεία και διαχρονικά σταθερή εφαρμογή από τα μέλη του ΣΕΗΠΑ των αποφάσεών του για τις ελάχιστες υποχρεωτικές αμοιβές εκπόνησης ΥΔΕ και τοποθέτησης και στήριξης υλικών, επιτρέπει την κατάφαση της οικονομικής δύναμης του ΣΕΗΠΑ (καθώς και του πραγματικού αντικτύπου των πρακτικών του Συνδέσμου στην αγορά).

⁷³⁶ Βλ. μεταξύ άλλων, απόφαση Ε.Α. 554/VII/2012, σκ. 431.

⁷³⁷ Εξαιρουμένων τυχόν διπλωματούχων και πτυχιούχων ΑΕΙ ή ΤΕΙ, οι οποίοι δεν αποτελούν μέλη του ΣΕΗΠΑ. Εξαιρούνται επίσης τυχόν ηλεκτρολόγοι - εγκαταστάτες μέλη άλλων Συνδέσμων, οι οποίοι ενδέχεται να δραστηριοποιούνται στην περιοχή, όπως αναφέρεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 4003/22.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του Συνδέσμου, χωρίς εντούτοις να περιλαμβάνεται εκτίμηση ως προς τον αριθμό αυτών.

⁷³⁸ Βλ. και ανωμοτί κατάθεση [...] ΣΕΗΠΑ, η οποία ελήφθη κατά την διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στις 19.6.2014 στα γραφεία του ΣΕΗΠΑ.

- *Έκταση της γεωγραφικής αγοράς:* Οι πρακτικές του ΣΕΗΠΑ εκτείνονται στην περιοχή του νομού Κυκλάδων.
- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Ο ΣΕΗΠΑ συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναλυτικά αναφερόμενα ανωτέρω.
- *Διάρκεια των παραβάσεων:* Η παράβαση καθορισμού τιμών του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, όπως αυτή αποτυπώνεται στις επιμέρους πρακτικές του ΣΕΗΠΑ αποτελεί ενιαία και διαρκή παράβαση, καθότι πληρούνται όλα τα στοιχεία αυτής και ειδικότερα συνδέονται αναπόσπαστα μεταξύ τους, λειτουργούν συμπληρωματικά, εντάσσονται σε ένα κοινό σχέδιο πολιτικής διατήρησης και είναι αλληλένδετες⁷³⁹. Οι πρακτικές που υιοθετήθηκαν κατά την κρίσιμη περίοδο παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων και εμπλεκόμενων (αντικειμένου και υποκειμένων), αφορούσαν στα ίδια προϊόντα/υπηρεσίες και την ίδια γεωγραφική αγορά. Ενόψει όλων των ανωτέρω, είναι σαφές ότι η υπό εξέταση παράβαση έχει ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα. Η ενιαία αυτή παράβαση άρχεται από το έτος 1991, οπότε και ελήφθη το πρώτον απόφαση καθορισμού αμοιβών με την υιοθέτηση των παραβατικών καταστατικών διατάξεων ΣΕΗΠΑ και διαρκεί έως σήμερα, ενόψει της μη ρητής κατάργησης του τιμοκαταλόγου εργασιών⁷⁴⁰.

ΣΤ.3.1.5. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΣΕΗΝΔ)

519. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, σημειώνονται τα ακόλουθα σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές του ΣΕΗΝΔ:

- *Φύση των παραβάσεων:* Ο ΣΕΗΝΔ προέβη σε καθορισμό τιμών, ως εξής:

(i) μέσω της θέσπισης της ρήτρας του άρθρου 6 του Κώδικα Δεοντολογίας αυτού για την υποχρέωση τήρησης από τα μέλη του των οριζόμενων από αυτόν ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών,

⁷³⁹ Βλ. αναλυτικά Ενότητα Ε.4.4.1.2. ανωτέρω και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 98 επ.

⁷⁴⁰ Ειδικότερα, οι επιμέρους παραβατικές πρακτικές του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - 3959/2011 καταλαμβάνουν τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

α) οι παραβατικές διατάξεις του Καταστατικού του ΣΕΗΠΑ καταλαμβάνουν το χρονικό διάστημα από το έτος 1991 (έτος θέσπισης του Καταστατικού) έως τις 15.3.2017, οπότε και απαλείφθηκαν από το Καταστατικό του Συνδέσμου με απόφαση της ΓΣ,

β) οι πρακτικές καθορισμού ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών (μέσω αποφάσεων ΓΣ) εκπόνησης ΥΔΕ και τοποθέτησης και στήριξης υλικών ΔΕΗ ή/ και εκπόνησης σχεδιαγραμμάτων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων και υπεύθυνες δηλώσεις καλής λειτουργίας εγκαταστάσεων για τον Δήμο ή την Πυροσβεστική καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από το 1999 (έτος αντίστοιχα της πρώτης απόφασης ΓΣ με την οποία πραγματοποιείται καθορισμός τιμών) έως σήμερα (λόγω της μη ρητής, ήτοι με νεότερη απόφαση, κατάργησής της) και

γ) η παραβατική πρακτική του καθορισμού τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από το 1993 (έτος υιοθέτησης του πρώτου τιμοκαταλόγου εργασιών) έως σήμερα (λόγω της μη ρητής, ήτοι με νεότερη απόφαση, κατάργησής της).

(ii) μέσω της θέσπισης των άρθρων 4-6 του συμφωνητικού σύστασης της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου (που προβλέπει τον καθορισμό ελάχιστης αμοιβής μελέτης και εκπόνησης σχεδίων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων)⁷⁴¹,

(iii) μέσω της υιοθέτησης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για την εκπόνηση των ΥΔΕ με αποφάσεις του και

(iv) μέσω της υιοθέτησης τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών.

Όλες οι ανωτέρω πρακτικές συνιστούν πρόδηλες εξ αντικειμένου παραβάσεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που αφορούν σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές⁷⁴².

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά*: Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σαφή παράβαση και σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του. Μάλιστα, στην προκείμενη περίπτωση προκύπτει επιπροσθέτως και η στην πράξη εφαρμογή της ελάχιστης αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ και δη επί μακρά σειρά ετών, με συνέπεια την κατ' ουσίαν κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών, εφόσον το σύνολο σχεδόν των δραστηριοποιούμενων στην περιοχή αδειούχων ηλεκτρολόγων μελών του ΣΕΗΝΔ (όπως και το σύνολο των μελών της Κοινοπραξίας) χρέωνε τουλάχιστον το ορισμένο από το ΣΕΗΝΔ (και την Κοινοπραξία Δωδεκανήσου) ποσό αμοιβής για την εκπόνηση της ΥΔΕ⁷⁴³. Οι πρακτικές δε αυτές είχαν κατ' ουσίαν ως συνέπεια την κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών και τη διατήρηση αυτών σε επίπεδο υψηλότερο από εκείνο στο οποίο θα διαμορφώνονταν εάν εξέλιπαν οι ως άνω πρακτικές.

- *Οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκόμίσουν οι παραβάτες*: Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που απεκόμισε ο Σύνδεσμος και τα μέλη του από τις εν λόγω πρακτικές.

- *Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών*: Ο ΣΕΗΝΔ έχει σημαντική ισχύ σε επίπεδο νομού, δεδομένου ότι σημαντικός αριθμός των ηλεκτρολόγων που δραστηριοποιούνται στο νομό, αποτελούν μέλη του⁷⁴⁴. Το γεγονός αυτό πρέπει να συνδυαστεί και με την ευρεία εφαρμογή από το σύνολο σχεδόν των μελών του ΣΕΗΝΔ (αλλά και των μελών της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου) των αποφάσεων αυτών για την ελάχιστη αμοιβή εκπόνησης της ΥΔΕ, προκειμένου να προσδιορισθεί με σαφήνεια η πραγματική δύναμη του ΣΕΗΝΔ και ο πραγματικός αντίκτυπος των πρακτικών του Συνδέσμου στην αγορά.

⁷⁴¹ Όπως έχει ήδη αναλυθεί η Κοινοπραξία Δωδεκανήσου, ελλείπει και οιοδήποτε στοιχείο δημοσιότητας σχετικά με τη σύστασή της, είναι ένας άτυπος συμπραξιακός δεσμός, λειτουργεί στο πλαίσιο του ΣΕΗΝΔ, συστάθηκε από αυτόν και τα μέλη του με σκοπό την είσπραξη των αμοιβών των ηλεκτρολόγων μελών του (του ΣΕΗΝΔ και της Κοινοπραξίας) και οι αποφάσεις της αποτελούν αποφάσεις του ΣΕΗΝΔ.

⁷⁴² Βλ. μεταξύ άλλων, απόφαση Ε.Α. 554/VII/2012, σκ. 431.

⁷⁴³ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 3882/19.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του Συνδέσμου, ο αριθμός των δραστηριοποιούμενων μελών του Συνδέσμου ήταν το έτος 2015 [...] μέλη, και οι λοιποί δραστηριοποιούμενοι και στον κλάδο επαγγελματίες (πτυχιούχοι ΑΕΙ, ΤΕΙ, καθώς και αδειούχοι μη μέλη του ΣΕΗΝΔ κλπ.) ανέρχονταν σε 250-300 κατ' εκτίμηση.

⁷⁴⁴ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 3882/19.6.2015 επιστολή του Συνδέσμου, ο αριθμός των μελών του κυμαίνεται κατά τα έτη 2004 έως 2015 από [...] μέλη το μέγιστο (κατά το έτος 2010) μέχρι [...] μέλη κατ' ελάχιστο, το έτος 2015, ενώ κατά την εκτίμησή του ο αριθμός των λοιπών επαγγελματιών, μη μελών του Συνδέσμου, που δραστηριοποιούνται στην περιοχή των Δωδεκανήσων είναι περίπου 250-300.

- *Έκταση της γεωγραφικής αγοράς:* Οι πρακτικές του ΣΕΗΝΔ εκτείνονται στο νομό Δωδεκανήσου⁷⁴⁵.

- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Ο ΣΕΗΝΔ συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμβαση, κατά τα ανωτέρω.

- *Διάρκεια των παραβάσεων:* Η παράβαση καθορισμού τιμών του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, όπως αυτή αποτυπώνεται στις επιμέρους πρακτικές του Συνδέσμου Δωδεκανήσου αποτελεί ενιαία και διαρκή παράβαση, καθότι πληρούνται όλα τα στοιχεία αυτής και ειδικότερα συνδέονται αναπόσπαστα μεταξύ τους, λειτουργούν συμπληρωματικά, εντάσσονται σε ένα κοινό σχέδιο πολιτικής διατήρησης και είναι αλληλένδετες⁷⁴⁶. Οι πρακτικές που υιοθετήθηκαν κατά την κρίσιμη περίοδο παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων και εμπλεκόμενων (αντικειμένου και υποκειμένων), αφορούσαν στα ίδια προϊόντα/υπηρεσίες, και την ίδια γεωγραφική αγορά. Ενόψει όλων των ανωτέρω, είναι σαφές ότι η υπό εξέταση παράβαση έχει ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα.

Η ενιαία αυτή παράβαση, άρχεται από το έτος 1978, οπότε και ελήφθη το πρώτον απόφαση καθορισμού αμοιβών με την υιοθέτηση των παραβατικών διατάξεων του συμφωνητικού σύστασης της Κοινοπραξίας του ΣΕΗΝΔ⁷⁴⁷ και διήρκεσε έως την 4.5.2018 οπότε με την σχετική απόφαση ΓΣ καταργήθηκαν α) ο Κώδικας Δεοντολογίας, β) οι αποφάσεις του ΣΕΗΝΔ για την αμοιβή εκπόνησης ΥΔΕ και για τους επανελέγχους ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος της κοινοπραξίας και γ) οι τιμοκατάλογοι, με απόφαση Γ.Σ. του ΣΕΗΝΔ⁷⁴⁸.

ΣΤ.3.1.6. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

520. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου ο Σύνδεσμος Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Νομού Ηρακλείου (ΣΗΕΝΗ) και η Αστική Εταιρία Αδειούχων Ηλεκτρολόγων – Εγκαταστατών Νομού

⁷⁴⁵ Με βάση το Καταστατικό του ΣΕΗΝΔ (άρθρο 5) στις προϋποθέσεις εγγραφής των μελών του εντάσσεται και το να κατοικούν στο Νομό Δωδεκανήσου.

⁷⁴⁶ Βλ. αναλυτικά ανωτέρω Ενότητα Ε.4.5.1.5 και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 98 επ.

⁷⁴⁷ Υπενθυμίζεται ότι το συμφωνητικό σύστασης είχε υπογραφεί το 1977, εντούτοις η έναρξη της παράβασης ανατρέχει εν προκειμένω στην έναρξη ισχύος του Ν. 703/1977.

⁷⁴⁸ Ειδικότερα, οι επιμέρους παραβατικές πρακτικές του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 καταλαμβάνουν τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

α) η παραβατική διάταξη του Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΕΗΝΔ καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από το έτος 2010 (οπότε και υιοθετήθηκε, εκδόθηκε και διανεμήθηκε στα μέλη ο Κώδικας Δεοντολογίας) έως την 4.5.2018 οπότε καταργήθηκε με την από 4.5.2018 απόφαση ΓΣ,

β) οι παραβατικές διατάξεις του συμφωνητικού σύστασης της Κοινοπραξίας Δωδεκανήσου καταλαμβάνουν το χρονικό διάστημα από το 1978 έως την 8.1.2018 οπότε με απόφαση της Αυτόκλητης Συνέλευσης των μελών που είχαν συστήσει την Κοινοπραξία και ήταν εν ζωή λύθηκε το συμφωνητικό αυτό. Η ΓΣ του ΣΕΗΝΔ με την από 4.5.2018 απόφασή της έπαυσε το «σύστημα της Κοινοπραξίας», δεν το αναγνωρίζει ως εσωτερική της διαδικασία και έδωσε εντολή στο ΔΣ να επιδιώξει τη λύση του,

γ) η πρακτική καθορισμού ελάχιστης υποχρεωτικής αμοιβής ΥΔΕ καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από το 1978 έως την 4.5.2018 οπότε καταργήθηκε με την από 4.5.2018 απόφαση ΓΣ και

δ) η πρακτική καθορισμού του τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από το 1984 έως την 4.5.2018 οπότε καταργήθηκε με την από 4.5.2018 απόφαση ΓΣ.

Ηρακλείου (Αστική Εταιρία Ηρακλείου) παρέβησαν με τον τρόπο και στην έκταση που προσδιορίζονται στο αιτιολογικό, ως ενιαία οικονομική οντότητα, το άρθρο 1 παράγραφος 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, λόγω της συμμετοχής τους σε σειρά αποφάσεων, σχετικά με τον καθορισμό ενιαίων τιμών στον τομέα των ηλεκτρολογικών εργασιών, οι οποίες άρχισαν να λαμβάνονται το 1990 και διαρκούν μέχρι σήμερα, στο πλαίσιο μιας ενιαίας και διαρκούς παράβασης στην περιοχή αυτή.

Σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές του Συνδέσμου και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου, σημειώνονται τα ακόλουθα:

- *Φύση των παραβάσεων*: Ο ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου προέβησαν από κοινού σε καθορισμό τιμών, ως εξής:

(i) μέσω της υιοθέτησης σχετικών διατάξεων στον Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΗΕΝΗ για την υποχρέωση τήρησης των ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών που ορίζονται από το Σύνδεσμο (άρθρα 6 και 16),

(ii) μέσω της υιοθέτησης σχετικής διάταξης στο Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας για τον καθορισμό της τιμής για την μελέτη και εκπόνηση ΥΔΕ και τους ελέγχους και επανελέγχους ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων από τη ΔΕ της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου (άρθρο 6),

(iii) μέσω της θέσπισης ενιαίων υποχρεωτικών αμοιβών για τη μελέτη και εκπόνηση σχεδιαγραμμάτων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και τους ελέγχους και επανελέγχους ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων και, τέλος

(iv) μέσω της υιοθέτησης σχετικών τιμοκαταλόγων ηλεκτρολογικών εργασιών.

Όλες οι ανωτέρω είναι πρακτικές που συνιστούν πρόδηλες εξ αντικειμένου παραβάσεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές.

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά*: Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σαφή παράβαση και σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του. Πολλώ δε μάλλον στην προκειμένη περίπτωση που θεμελιώνεται και η στην πράξη εφαρμογή των ελάχιστων αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ και ελέγχου και επανελέγχου ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων από τα μέλη του ΣΗΕΝΗ που αποτελούν και μέλη της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου⁷⁴⁹. Οι πρακτικές δε αυτές είχαν κατ' ουσίαν ως συνέπεια την κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών και τη διατήρηση αυτών σε επίπεδο υψηλότερο από εκείνο στο οποίο θα διαμορφώνονταν εάν εξέλιπαν οι ως άνω πρακτικές.

- *Οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκόμισουν οι παραβάτες*: Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που απέκομισε ο ΣΗΕΝΗ, η Αστική Εταιρία Ηρακλείου και τα μέλη τους από τις εν λόγω πρακτικές.

⁷⁴⁹ Τα σχετικά στοιχεία προσκόμισαν τόσο ο ΣΗΕΝΗ όσο και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου για τα έτη από το 1990 (για τον ΣΗΕΝΗ) και 1991 (για την Αστική Εταιρία Ηρακλείου και έως το 2015 με τις υπ' αριθ. πρωτ. 4048/24.6.2015 και 4049/24.6.2015 επιστολές παροχής στοιχείων τους). Το έτος 2016, η Αστική Εταιρία Ηρακλείου υπολείπεται μόνον κατά 5 μελών έναντι του ΣΗΕΝΗ [...] μέλη έναντι [...] του ΣΗΕΝΗ, βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 9063/19.12.2016 (Αστική Εταιρία Ηρακλείου) και 9064/19.12.2016 (ΣΗΕΝΗ)].

- *Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών:* Ο ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου έχουν σημαντική ισχύ στην περιφέρειά τους, δεδομένου ότι σημαντικός αριθμός των δραστηριοποιούμενων στην περιφέρεια Ηρακλείου ηλεκτρολόγων⁷⁵⁰ αποτελούν μέλη τόσο του ΣΗΕΝΗ όσο και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου. Το γεγονός αυτό, συνδυαζόμενο με την ευρεία -καθολική για τα μέλη της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου-, εφαρμογή από τα μέλη του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου των καταστατικών διατάξεων και διατάξεων των κωδίκων δεοντολογίας, των αποφάσεων και των τιμοκαταλόγων τους για τις ενιαίες υποχρεωτικές αμοιβές μελέτης και εκπόνησης ΥΔΕ και ελέγχου και επανελέγχου ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων, επιτρέπει την κατάφαση της πραγματικής δύναμης του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου και του πραγματικού αντικτύπου των πρακτικών τους στην αγορά.

- *Έκταση της γεωγραφικής αγοράς:* Οι πρακτικές του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου εκτείνονται στο νομό Ηρακλείου⁷⁵¹.

- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Ο ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου συμμετείχαν άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναλυτικά αναφερόμενα ανωτέρω.

- *Διάρκεια των παραβάσεων:* Η παράβαση καθορισμού τιμών του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 - 3959/2011, όπως αυτή αποτυπώνεται στις επιμέρους πρακτικές του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου αποτελεί ενιαία και διαρκή παράβαση, καθότι πληρούνται όλα τα στοιχεία αυτής και ειδικότερα συνδέονται αναπόσπαστα μεταξύ τους, λειτουργούν συμπληρωματικά και εντάσσονται σε ένα κοινό σχέδιο πολιτικής διατήρησης και είναι αλληλένδετες⁷⁵². Οι πρακτικές που υιοθετήθηκαν κατά την κρίσιμη περίοδο παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων και εμπλεκόμενων (αντικειμένου και υποκειμένων), αφορούσαν στα ίδια προϊόντα/υπηρεσίες, και την ίδια γεωγραφική αγορά. Ενόψει όλων των ανωτέρω, είναι σαφές ότι η υπό εξέταση παράβαση έχει ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα. Η ενιαία αυτή παράβαση άρχεται από το 1990, οπότε και ελήφθη το πρώτον απόφαση καθορισμού αμοιβών των ηλεκτρολόγων και διαρκεί έως σήμερα, δεδομένου ότι οι παραβατικές πρακτικές εξακολουθούν υφιστάμενες και ισχύουσες⁷⁵³.

⁷⁵⁰ Εξαιρουμένων τυχόν διπλωματούχων, οι οποίοι δεν αποτελούν μέλη του ΣΗΕΝΗ. Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 4048/24.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΗΕΝΗ ο αριθμός των εγκαταστατών που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του νομού Ηρακλείου είναι περίπου 850, χωρίς όμως να είναι γνωστός ο ακριβής αριθμός λόγω της οικονομικής κρίσης και της διακοπής από το επάγγελμα πολλών αδειούχων ηλεκτρολόγων. Αναφέρεται από τον ΣΗΕΝΗ ότι από το [...] μέλη που αριθμούσε το έτος 2010, ο αριθμός αυτός το έτος 2015 μειώθηκε σε [...] μέλη, ήτοι έχουν κάνει διακοπή επαγγέλματος [...] μέλη. Βλ. ανωτέρω.

⁷⁵¹ Δεν προκύπτει η επέκταση της δραστηριοποίησης των ηλεκτρολόγων μελών του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου εκτός της περιοχής του Ηρακλείου, ήτοι εκτός της έδρας τους. Απαραίτητη προϋπόθεση εγγραφής στο ΣΗΕΝΗ είναι η έδρα του ηλεκτρολόγου να είναι στο νομό Ηρακλείου.

⁷⁵² Βλ. αναλυτικά Ενότητα Ε.4.6.2.2. και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 98 επ.

⁷⁵³ Ειδικότερα, οι επιμέρους παραβατικές πρακτικές του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 καταλαμβάνουν τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

α) Οι παραβατικές διατάξεις του Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΗΕΝΗ (άρθρα 6 και 15 Κώδικα Δεοντολογίας) το χρονικό διάστημα από τις 14.7.2007 (ημερομηνία υιοθέτησης του Κώδικα Δεοντολογίας) έως σήμερα. Σημειώνεται ότι στο Δ.Σ. του ΣΗΕΝΗ της 8.1.2018 (το πρακτικό προσκομίστηκε υπ' αριθ. πρωτ. 487/30.7.2018) αποφασίστηκε η κατάργηση εξ ολοκλήρου του κειμένου του Κώδικα Δεοντολογίας, απόφαση που πρέπει να εγκριθεί από τη Γ.Σ. του ΣΗΕΝΗ (δεν έχει προσκομισθεί).

β) Η παραβατική διάταξη του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου (άρθρο 6) το χρονικό διάστημα από το έτος 1991 (έτος σύστασης της Αστικής Εταιρίας και υιοθέτησης του Καταστατικού και συγκεκριμένα από τις 13.11.1991, οπότε και υιοθετήθηκε το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου) έως σήμερα.

**ΣΤ.3.1.7. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ
(ΣΗΕΝΑ)**

521. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, σημειώνονται τα ακόλουθα σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές του ΣΗΕΝΑ:

- *Φύση των παραβάσεων*: Ο ΣΗΕΝΑ προέβη σε καθορισμό τιμών, ως εξής:

(i) μέσω της υιοθέτησης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για την εκπόνηση των ΥΔΕ,

(ii) μέσω της υιοθέτησης τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών.

Οι ανωτέρω είναι πρακτικές που συνιστούν πρόδηλες εξ αντικειμένου παραβάσεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- 3959/2011. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που αφορούν σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές⁷⁵⁴.

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά*: Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σαφή παράβαση και σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του. Μάλιστα, στην προκειμένη περίπτωση προκύπτει και η στην πράξη εφαρμογή των ελάχιστων αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ. Οι πρακτικές δε αυτές είχαν κατ' ουσίαν ως συνέπεια την κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών και τη διατήρηση αυτών σε επίπεδο υψηλότερο από εκείνο στο οποίο θα διαμορφώνονταν εάν εξέλιπαν οι ως άνω πρακτικές.

- *Οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβάτες*: Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που απεκόμισε ο Σύνδεσμος και τα μέλη του από τις εν λόγω πρακτικές.

- *Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών*: Ο ΣΗΕΝΑ έχει σημαντική ισχύ σε επίπεδο νομού, δεδομένου ότι σημαντικός αριθμός των ηλεκτρολόγων που δραστηριοποιούνται στο νομό, αποτελούν μέλη του⁷⁵⁵. Το γεγονός αυτό πρέπει να συνδυαστεί και με την ευρεία εφαρμογή από τα μέλη του ΣΗΕΝΑ των αποφάσεων αυτού για τις ελάχιστες αμοιβές εκπόνησης των ΥΔΕ, γεγονός το οποίο οδηγεί στην κατάφαση της δύναμης του ΣΗΕΝΑ και του πραγματικού αντικτύπου των πρακτικών του Συνδέσμου στην αγορά.

- *Έκταση της γεωγραφικής αγοράς*: Οι πρακτικές του ΣΗΕΝΑ εκτείνονται στα πλαίσια του νομού Λασιθίου⁷⁵⁶.

γ) Οι πρακτικές του ΣΗΕΝΗ και της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου ως προς τον καθορισμό ενιαίων υποχρεωτικών (i) αμοιβών μελέτης και εκπόνησης ΥΔΕ καταλαμβάνουν το χρονικό διάστημα από 19.7.1990 (ημερομηνία υιοθέτησης της σχετικής απόφασης καθορισμού αμοιβών) έως σήμερα, (ii) για τους ελέγχους και επανελέγχους ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων, από 5.3.2012 (ημερομηνία υιοθέτησης της σχετικής απόφασης καθορισμού αμοιβών) έως σήμερα.

δ) Η πρακτική καθορισμού τιμοκαταλόγων ηλεκτρολογικών εργασιών του ΣΗΕΝΗ από το έτος 1990 (έτος πρώτης εντοπισθείσας απόφασης υιοθέτησης τιμοκαταλόγου) έως σήμερα.

⁷⁵⁴ Βλ. μεταξύ άλλων, απόφαση Ε.Α. 554/VII/2012, σκ. 431.

⁷⁵⁵ Στο νομό δραστηριοποιείται και έτερος Σύνδεσμος εγκαταστατών, ο «ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ», ενώ δραστηριοποιούνται και πτυχιούχοι ΑΕΙ, ΤΕΙ.

⁷⁵⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Καταστατικού του ΣΗΕΝΑ, προϋπόθεση της εγγραφής στο ΣΗΕΝΑ είναι η διανομή στο Νομό Λασιθίου.

- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Ο ΣΗΕΝΑ συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναλυτικά αναφερόμενα ανωτέρω.

- *Διάρκεια των παραβάσεων:* Η παράβαση καθορισμού τιμών του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 - 3959/2011, όπως αυτή αποτυπώνεται στις επιμέρους πρακτικές του Συνδέσμου Λασιθίου αποτελεί ενιαία και διαρκή παράβαση, καθότι πληρούνται όλα τα στοιχεία αυτής και ειδικότερα συνδέονται αναπόσπαστα μεταξύ τους, λειτουργούν συμπληρωματικά, εντάσσονται σε ένα κοινό σχέδιο πολιτικής διατήρησης και είναι αλληλένδετες⁷⁵⁷. Οι πρακτικές που υιοθετήθηκαν κατά την κρίσιμη περίοδο παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων και εμπλεκομένων (αντικειμένου και υποκειμένων), αφορούσαν στα ίδια προϊόντα/υπηρεσίες, και την ίδια γεωγραφική αγορά. Ενόψει όλων των ανωτέρω, είναι σαφές ότι η υπό εξέταση παράβαση έχει ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα.

Η ενιαία αυτή παράβαση, άρχεται από το 2005, οπότε ελήφθη το πρώτον απόφαση καθορισμού αμοιβών και διήρκεσε έως τις 18.7.2013 (στις 26.4.2013 καταργήθηκε με σχετική απόφαση του ΔΣ που γνωστοποιήθηκε και στα μέλη με την από 18.7.2013 σχετική ενημερωτική επιστολή⁷⁵⁸).

ΣΤ.3.1.8. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ – ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

522. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου ο Σύνδεσμος Ηλεκτρολόγων – Εγκαταστατών – Εργοληπτών Νομού Ρεθύμνης (ΣΗΕΝΡ) και η Αστική Εταιρία Αδειούχων Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών Εργοληπτών Ρεθύμνου (Αστική Εταιρία Ρεθύμνου) παρέβησαν ως ενιαία οικονομική οντότητα το άρθρο 1 παράγραφος 1 Ν. 703/1977-3959/2011, λόγω της συμμετοχής τους, με τον τρόπο και στην έκταση που προσδιορίζονται στο αιτιολογικό, σε αποφάσεις σχετικά με τον καθορισμό ενιαίων τιμών στον τομέα των ηλεκτρολογικών εργασιών, οι οποίες άρχισαν να λαμβάνονται το 2001, και οι οποίες διαρκούν μέχρι σήμερα, αποτελώντας μια ενιαία και διαρκή παράβαση στην περιοχή του Ρεθύμνου.

Σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές του Συνδέσμου και της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου, σημειώνονται τα ακόλουθα:

- *Φύση των παραβάσεων:* Ο ΣΗΕΝΡ και η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου προέβησαν από κοινού σε καθορισμό τιμών, ως εξής:

(i) μέσω της υιοθέτησης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για την εκπόνηση των ΥΔΕ,

⁷⁵⁷ Βλ. αναλυτικά Ενότητα Ε.4.7.1.2 ανωτέρω και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 98 επ.

⁷⁵⁸ Ειδικότερα, οι επιμέρους παραβατικές πρακτικές του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 καταλαμβάνουν τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

α) Η παραβατική πρακτική της υιοθέτησης ενιαίων αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από την 5.12.2005 έως τις 18.7.2013 (στις 26.4.2013 καταργήθηκε με σχετική απόφαση του ΔΣ που γνωστοποιήθηκε και στα μέλη με την από 18.7.2013 σχετική ενημερωτική επιστολή) και

β) Η παραβατική πρακτική της υιοθέτησης τιμοκαταλόγων ηλεκτρολογικών εργασιών καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από το 2006 έως τις 18.7.2013 (στις 26.4.2013 καταργήθηκε με σχετική απόφαση του ΔΣ που γνωστοποιήθηκε και στα μέλη με την από 18.7.2013 σχετική ενημερωτική επιστολή).

(ii) μέσω της θέσπισης των περιγραφόμενων ανωτέρω διατάξεων του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου με τις οποίες καθορίζονται ενιαίες τιμές αμοιβών,

(iii) μέσω της υιοθέτησης τιμοκαταλόγων από την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου για την εκπόνηση μελέτης ΥΔΕ και ελέγχων και επανελέγχων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.

Όλες οι ανωτέρω είναι πρακτικές που συνιστούν πρόδηλες εξ αντικειμένου παραβάσεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- 3959/2011. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές.

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά:* Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σαφή παράβαση και σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του. Πολλώ δε μάλλον και στην προκειμένη περίπτωση που προκύπτει και η έμπρακτη εφαρμογή των ελάχιστων αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ και των ελέγχων και επανελέγχων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, με συνέπεια την κατ' ουσίαν κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών, εφόσον το σύνολο σχεδόν των δραστηριοποιούμενων στην περιοχή αδειούχων ηλεκτρολόγων χρέωνε τα ορισμένα από το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου ποσά αμοιβής για την μελέτη και εκπόνηση των ΥΔΕ και τους ελέγχους και επανελέγχους ηλεκτρικών εγκαταστάσεων. Οι πρακτικές δε αυτές είχαν κατ' ουσίαν ως συνέπεια την κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών και τη διατήρηση αυτών σε επίπεδο υψηλότερο από εκείνο στο οποίο θα διαμορφώνονταν εάν εξέλπιαν οι ως άνω πρακτικές.

- *Οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκόμίσουν οι παραβάτες:* Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που απεκόμισε ο ΣΗΕΝΡ, η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου και τα μέλη τους από τις εν λόγω πρακτικές.

-*Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών:* Ο ΣΗΕΝΡ και η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου έχουν σημαντική ισχύ στην περιφέρειά τους, δεδομένου ότι το σύνολο των αδειούχων ηλεκτρολόγων που δραστηριοποιούνται στο νομό (πλην των διπλωματούχων)^{759,760}, αποτελούν μέλη τους (τα περισσότερα μέλη του ΣΗΕΝΡ αποτελούν ταυτόχρονα και μέλη της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου). Το γεγονός αυτό πρέπει να συνδυαστεί και με την ευρεία εφαρμογή από το σύνολο σχεδόν των μελών του ΣΗΕΝΡ και της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου των αποφάσεων αυτών για τις ελάχιστες αμοιβές εκπόνησης των ΥΔΕ και τους ελέγχους και επανελέγχους ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, γεγονός το οποίο οδηγεί στην κατάφαση της πραγματικής δύναμής τους και του πραγματικού αντικτύπου των πρακτικών τους στην αγορά.

- *Εκταση της γεωγραφικής αγοράς:* Οι πρακτικές του ΣΗΕΝΡ και της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου εκτείνονται στην περιφέρεια Ρεθύμνου.

- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Ο ΣΗΕΝΡ και η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου συμμετείχαν άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναλυτικά αναφερόμενα ανωτέρω.

- *Διάρκεια των παραβάσεων:* Η παράβαση καθορισμού τιμών του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, όπως αυτή αποτυπώνεται στις επιμέρους πρακτικές του ΣΗΕΝΡ και της Αστικής

⁷⁵⁹ Όπως αναφέρεται και από τον ΣΗΕΝΡ στην υπ' αριθ. πρωτ. 3981/19.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του, εκτός από τα μέλη του ΣΗΕΝΡ δραστηριοποιούνται στην περιοχή του Ρεθύμνου και ηλεκτρολόγοι πτυχιούχοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ, των οποίων ο αριθμός εκτιμάται σε 150 άτομα περίπου.

⁷⁶⁰ Όπως αναφέρεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 3981/19.6.2015 επιστολή του ΣΗΕΝΡ, στην περιοχή ενδέχεται να δραστηριοποιούνται και ηλεκτρολόγοι από άλλες περιοχές.

Εταιρίας Ρεθύμνου αποτελεί ενιαία και διαρκή παράβαση, καθότι πληρούνται όλα τα στοιχεία αυτής και ειδικότερα συνδέονται αναπόσπαστα μεταξύ τους, λειτουργούν συμπληρωματικά, εντάσσονται σε ένα κοινό σχέδιο πολιτικής διατήρησης και είναι αλληλένδετες⁷⁶¹. Οι πρακτικές που υιοθετήθηκαν κατά την κρίσιμη περίοδο παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων και εμπλεκόμενων (αντικειμένου και υποκειμένων), αφορούσαν στα ίδια προϊόντα/υπηρεσίες, και την ίδια γεωγραφική αγορά. Ενόψει όλων των ανωτέρω, είναι σαφές ότι η υπό εξέταση παράβαση έχει ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα.

Η ενιαία αυτή παράβαση, άρχεται από το 2001, οπότε και ελήφθη το πρώτον απόφαση καθορισμού αμοιβών των ηλεκτρολόγων και διαρκεί έως σήμερα, δεδομένου ότι οι παραβατικές πρακτικές εξακολουθούν υφιστάμενες και ισχύουσες⁷⁶².

ΣΤ.3.1..9. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΕΗΝΧ)

523. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, σημειώνονται τα ακόλουθα σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές του ΣΕΕΗΝΧ:

- *Φύση των παραβάσεων*: Ο ΣΕΕΗΝΧ προέβη σε καθορισμό τιμών, ως εξής:

(i) μέσω της υιοθέτησης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για την εκπόνηση των ΥΔΕ και

(ii) μέσω της υιοθέτησης τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών.

Όλες οι ανωτέρω είναι πρακτικές που συνιστούν πρόδηλες εξ αντικειμένου παραβάσεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- 3959/2011.

Υπενθυμίζεται ότι κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που αφορούν σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές⁷⁶³.

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά*: Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σαφή παράβαση και σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του. Μάλιστα, στην προκειμένη περίπτωση προκύπτει και η στην πράξη εφαρμογή των ελάχιστων αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ. Οι πρακτικές δε αυτές είχαν κατ' ουσίαν ως συνέπεια την κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών και τη διατήρηση αυτών σε επίπεδο υψηλότερο εκείνων στο οποίο θα διαμορφώνονταν εάν εξέλιπαν οι ως άνω πρακτικές.

⁷⁶¹ Βλ. αναλυτικά Ενότητα Ε.4.8.2.3 και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 98 επ.

⁷⁶² Ειδικότερα, οι επιμέρους παραβατικές πρακτικές του ΣΗΕΝΡ και της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- 3959/2011 καταλαμβάνουν τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

α) Η παραβατική πρακτική καθορισμού αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - 3959/2011 από τον ΣΗΕΝΡ καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από την 10.1.2001 (ημερομηνία υιοθέτησης της σχετικής απόφασης ΓΣ) έως σήμερα.

β) Οι παραβατικές διατάξεις του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου καταλαμβάνουν το χρονικό διάστημα από τις 6.12.2012 έως σήμερα, δεδομένου ότι εξακολουθούν υφιστάμενες.

γ) Η παραβατική πρακτική καθορισμού τιμοκαταλόγων αμοιβών μελέτης και εκπόνησης ΥΔΕ και ελέγχων και επανελέγχων ηλεκτρικών εγκαταστάσεων από την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από τις 6.12.2012 έως σήμερα.

⁷⁶³ Βλ. μεταξύ άλλων, απόφαση Ε.Α. 554/VII/2012, σκ. 431.

- *Οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβάτες:* Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που απεκόμισε ο Σύνδεσμος και τα μέλη του από τις εν λόγω πρακτικές.

- *Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών:* Ο ΣΕΕΗΝΧ έχει σημαντική ισχύ σε επίπεδο νομού, δεδομένου ότι σημαντικός αριθμός των ηλεκτρολόγων που δραστηριοποιούνται στο νομό, αποτελούν μέλη του⁷⁶⁴. Το γεγονός αυτό πρέπει να συνδυαστεί και με την εφαρμογή από τα μέλη του ΣΕΕΗΝΧ των αποφάσεων αυτού για τις ελάχιστες αμοιβές εκπόνησης των ΥΔΕ, γεγονός το οποίο οδηγεί στην κατάφαση της πραγματικής δύναμης του ΣΕΕΗΝΧ και του πραγματικού αντικτύπου των πρακτικών του Συνδέσμου στην αγορά.

- *Εκταση της γεωγραφικής αγοράς:* Οι πρακτικές του ΣΕΕΗΝΧ εκτείνονται στο νομό Χανίων.

- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Ο ΣΕΕΗΝΧ συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναλυτικά αναφερόμενα ανωτέρω.

- *Διάρκεια των παραβάσεων:* Η παράβαση καθορισμού τιμών του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 - 3959/2011, όπως αυτή αποτυπώνεται στις επιμέρους πρακτικές του Συνδέσμου Χανίων αποτελεί ενιαία και διαρκή παράβαση, καθότι πληρούνται όλα τα στοιχεία αυτής και ειδικότερα συνδέονται αναπόσπαστα μεταξύ τους, λειτουργούν συμπληρωματικά, εντάσσονται σε ένα κοινό σχέδιο πολιτικής διατήρησης και είναι αλληλένδετες⁷⁶⁵. Οι πρακτικές που υιοθετήθηκαν κατά την κρίσιμη περίοδο παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων και εμπλεκόμενων (αντικειμένου και υποκειμένων), αφορούσαν στα ίδια προϊόντα/υπηρεσίες, και την ίδια γεωγραφική αγορά. Ενόψει όλων των ανωτέρω, είναι σαφές ότι η υπό εξέταση παράβαση έχει ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα.

Η ενιαία αυτή παράβαση, άρχεται από το 2006, οπότε ελήφθη το πρώτον απόφαση καθορισμού αμοιβών και διαρκεί έως σήμερα, δεδομένου ότι οι παραβατικές πρακτικές εξακολουθούν υφιστάμενες και ισχύουσες, καθώς δεν έχει χωρήσει ρητά κατάργησή τους⁷⁶⁶.

ΣΤ.3.1.10. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ (ΣΕΕΗΠ)

524. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, σημειώνονται τα ακόλουθα σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές του ΣΕΕΗΠ:

- *Φύση των παραβάσεων:* Ο ΣΕΕΗΠ προέβη σε καθορισμό τιμών, ως εξής:

⁷⁶⁴ Όπως προκύπτει από την υπ' αριθ. πρωτ. 4001/22.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του Συνδέσμου Χανίων, τα μέλη του κατά το έτος 2015 ήταν [...], ενώ οι λοιποί δραστηριοποιούμενοι στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις επαγγελματίες (πτυχιούχοι κλπ.) κατά την εκτίμηση του Συνδέσμου ανέρχονταν σε 350-400.

⁷⁶⁵ Βλ. αναλυτικά Ενότητα Ε.4.9.1.2 ανωτέρω και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 98 επ.

⁷⁶⁶ Ειδικότερα, οι επιμέρους παραβατικές πρακτικές του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 καταλαμβάνουν τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

α) Η πρακτική καθορισμού αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από την 26.2.2007 (ημερομηνία υιοθέτησης της σχετικής απόφασης ΓΣ) έως σήμερα και

β) Η πρακτική καθορισμού τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών εργασιών καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από το 2006 έως σήμερα.

- (i) μέσω της θέσπισης ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για την εκπόνηση των ΥΔΕ και
- (ii) μέσω της θέσπισης σχετικής διάταξης για τον καθορισμό αμοιβών στο Καταστατικό του.

Όλες οι ανωτέρω είναι πρακτικές που συνιστούν πρόδηλες εξ αντικειμένου παραβάσεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977- Ν. 3959/2011. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που αφορούν σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές⁷⁶⁷.

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά:* Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σαφή παράβαση και σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του. Στην προκειμένη περίπτωση προκύπτει και η στην πράξη εφαρμογή της ελάχιστης αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ για μεγάλο χρονικό διάστημα (από το 2004), με συνέπεια την κατ' ουσίαν κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών, εφόσον το σύνολο των δραστηριοποιούμενων ηλεκτρολόγων - μελών του ΣΕΕΗΠ⁷⁶⁸ χρέωνε τουλάχιστον το ορισμένο από το ΣΕΕΗΠ ποσό αμοιβής για την εκπόνηση της ΥΔΕ, το οποίο ενσωματωνόταν στην τιμή θεώρησης. Οι πρακτικές δε αυτές είχαν κατ' ουσίαν ως συνέπεια την κατάργηση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών και τη διατήρηση αυτών σε επίπεδο υψηλότερο από εκείνο στο οποίο θα διαμορφώνονταν εάν εξέλιπαν οι ως άνω πρακτικές.

- *Οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβάτες:* Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που απεκόμισε ο Σύνδεσμος και τα μέλη του από τις εν λόγω πρακτικές.

- *Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών:* Ο ΣΕΕΗΠ έχει σημαντική ισχύ στο επίπεδο της συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής, δεδομένου ότι σημαντικός αριθμός των ηλεκτρολόγων που δραστηριοποιούνται στην περιφέρειά του αποτελούν μέλη του⁷⁶⁹. Το γεγονός αυτό πρέπει να συνδυαστεί και με την ευρεία και μακροχρόνια (από το 2004) εφαρμογή από το σύνολο των μελών του ΣΕΕΗΠ των αποφάσεων αυτού για την ελάχιστη αμοιβή εκπόνησης της ΥΔΕ, γεγονός το οποίο οδηγεί στην κατάφαση της πραγματικής δύναμης του Συνδέσμου και του πραγματικού αντικτύπου των πρακτικών του Συνδέσμου στην αγορά.

- *Έκταση της γεωγραφικής αγοράς:* Οι πρακτικές του ΣΕΕΗΠ εκτείνονται στην περιοχή του Πειραιά⁷⁷⁰.

- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Ο ΣΕΕΗΠ συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα ανωτέρω.

- *Διάρκεια των παραβάσεων:* Η παράβαση καθορισμού τιμών του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, όπως αυτή αποτυπώνεται στις επιμέρους πρακτικές του Συνδέσμου Πειραιά αποτελεί ενιαία και διαρκή παράβαση, καθότι πληρούνται όλα τα στοιχεία αυτής και ειδικότερα συνδέονται αναπόσπαστα μεταξύ τους, λειτουργούν συμπληρωματικά, εντάσσονται σε ένα κοινό

⁷⁶⁷ Βλ. μεταξύ άλλων, απόφαση Ε.Α. 554/VII/2012, σκ. 431.

⁷⁶⁸ Τα μέλη του ΣΕΕΗΠ κυμαίνονται από [...] άτομα το ελάχιστο (κατά το έτος 2015) έως [...] το μέγιστο (το έτος 2008), όπως προκύπτει από την κατάσταση που προσκομίσθηκε από τον ΣΕΕΗΠ με την υπ' αριθμ. πρωτ. 3883/19.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του.

⁷⁶⁹ Δεν ήταν δυνατόν να εκτιμηθεί ο συνολικός αριθμός των ηλεκτρολόγων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Αττικής με βάση την υπ' αριθμ. πρωτ. 3883/19.6.2015 επιστολή παροχής στοιχείων του ΣΕΕΗΠ.

⁷⁷⁰ Περιφέρεια του Συνδέσμου βάσει του άρθρου 1 του Καταστατικού του είναι ο Πειραιάς. Δεν υφίσταται γεωγραφικός περιορισμός ως προς την κτήση της ιδιότητας του μέλους του ΣΕΕΗΠ δυνάμει του Καταστατικού.

σχέδιο πολιτικής διατήρησης και είναι αλληλένδετες⁷⁷¹. Οι πρακτικές που υιοθετήθηκαν κατά την κρίσιμη περίοδο παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων και εμπλεκομένων (αντικειμένου και υποκειμένων), αφορούσαν στα ίδια προϊόντα/υπηρεσίες, και την ίδια γεωγραφική αγορά. Ενόψει όλων των ανωτέρω, είναι σαφές ότι η υπό εξέταση παράβαση έχει ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα.

Η ενιαία αυτή παράβαση άρχεται από τις 26.5.2003, οπότε και ελήφθη το πρώτον απόφαση καθορισμού αμοιβών, και διαρκεί έως σήμερα, δεδομένου ότι οι παραβατικές πρακτικές εξακολουθούν υφιστάμενες και ισχύουσες⁷⁷².

ΣΤ.3.1.11. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ Η ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

525. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Πτυχιούχων Ανωτέρας και Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης (ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ) και η Αστική Εταιρία Πανελλήνιου Συνδέσμου Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων Πτυχιούχων Ανωτέρας και Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης (ΑΕΠΣΕΗ) παρέβησαν ως ενιαία οικονομική οντότητα το άρθρο 1 παράγραφος 1 Ν. 3959/2011, λόγω της συμμετοχής τους, με τον τρόπο και στην έκταση που προσδιορίζονται στο αιτιολογικό σε αποφάσεις για την εφαρμογή συστήματος «ορθολογικής τιμολόγησης» των ηλεκτρολογικών εργασιών και τον καθορισμό κατ' έτος των αμοιβών από το ΔΣ, οι οποίες ελήφθησαν το 2012 και διαρκούν έως την 11.3.2018.

Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, σημειώνονται τα εξής σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και της ΑΕΠΣΕΗ:

- *Φύση των παραβάσεων*: Ο ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και η ΑΕΠΣΕΗ προέβησαν σε καθορισμό τιμών μέσω της θέσπισης των διατάξεων των άρθρων 3 παρ. 5 και 8 παρ. 6 του Καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ για την εφαρμογή συστήματος «ορθολογικής τιμολόγησης» των ηλεκτρολογικών εργασιών και τον καθορισμό κατ' έτος των αμοιβών από το ΔΣ, παράβαση που συνιστά πρόδηλη εξ αντικειμένου παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 3959/2011. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που αφορούν σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές.

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά*: Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σαφή παράβαση και σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του. Με τις εν λόγω πρακτικές καταργείται ο ανταγωνισμός στο επίπεδο των τιμών. Περαιτέρω, οι αμοιβές των ηλεκτρολόγων διαμορφώθηκαν σε υψηλότερα

⁷⁷¹ Βλ. αναλυτικά Ενότητα Ε.4.10.2 ανωτέρω και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 98 επ.

⁷⁷² Ειδικότερα, οι επιμέρους παραβατικές πρακτικές του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 καταλαμβάνουν τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

α) Η παραβατική διάταξη του άρθρου 9 παρ. 1 περ. (γ) του προϊσχύοντος και του ισχύοντος Καταστατικού του ΣΕΕΗΠ, σε συνδυασμό και με το άρθρο 16 παρ. 9 του ισχύοντος Καταστατικού καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από τις 26.5.2003 έως σήμερα.

β) Η υιοθέτηση σχετικών αποφάσεων ΓΣ-ΔΣ καθορισμού αμοιβών το χρονικό διάστημα από το 2004 έως σήμερα, λόγω της μη ρητής κατάργησης των σχετικών αποφάσεων.

επίπεδα σε σχέση με εκείνες στις οποίες θα διαμορφώνονταν εάν εξέλιπαν οι παράνομες πρακτικές.

- *Οικονομικό όφελος που απεκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβάτες:* Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που αποκόμισε ο ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και η ΑΕΠΣΕΗ και τα μέλη τους από τις εν λόγω πρακτικές.

- *Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών:* Τα μέλη του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και της ΑΕΠΣΕΗ προέρχονται από όλη την Ελλάδα, η συντριπτική πλειοψηφία τους όμως έχουν έδρα στην Αττική. Ο Σύνδεσμος και η ένωση αριθμούν σημαντικό αριθμό μελών⁷⁷³.

- *Έκταση της γεωγραφικής αγοράς:* Οι πρακτικές του ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και της ΑΕΠΣΕΗ εκτείνονται σε πανελλήνια επικράτεια, καθότι μέλη της αποτελούν ηλεκτρολόγοι από όλη την επικράτεια. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, η πλειοψηφία των μελών της έχει έδρα την Αθήνα⁷⁷⁴.

- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Ο ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και η ΑΕΠΣΕΗ συμμετείχαν άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα ανωτέρω.

- *Διάρκεια των παραβάσεων:* Η παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 3959/2011 καταλαμβάνει αδιαλείπτως το χρονικό διάστημα από το έτος 2012, οπότε και συντάχθηκε το Καταστατικό της ΑΕΠΣΕΗ με τις παραβατικές διατάξεις, έως την 11.3.2018 οπότε και ελήφθη απόφαση της ΓΣ⁷⁷⁵ για τροποποίησή του με απαλοιφή των παραβατικών άρθρων.

ΣΤ.3.1.12. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ (ΠΟΣΕΗ)

526. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, σημειώνονται τα εξής σε σχέση με τα κριτήρια για τον καθορισμό των κυρώσεων αναφορικά με τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές της ΠΟΣΕΗ:

- *Φύση των παραβάσεων:* Η ΠΟΣΕΗ προέβη σε καθορισμό τιμών αναφορικά με: (i) την τιμή θεώρησης ΥΔΕ, (ii) την αμοιβή εκπόνησης σχεδιαγράμματος ΥΔΕ / ελέγχων / επανελέγχων και (iii) τις λοιπές ηλεκτρολογικές εργασίες, πρακτικές που συνιστούν πρόδηλη εξ αντικειμένου παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που αφορούν σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών κρίνονται ως ιδιαίτερα σοβαρές.

- *Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά:* Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σαφή παράβαση και σοβαρό εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ότι έχει σοβαρό αντίκτυπο στην αγορά από τη φύση του, πολλώ δε μάλλον εν προκειμένω, καθώς αφορά σε δευτεροβάθμια ένωση επιχειρήσεων έχουσα υπό την εποπτεία της τη μεγάλη πλειοψηφία των τοπικών συνδέσμων σε όλη την επικράτεια. Με τις πρακτικές της

⁷⁷³ [...] μέλη ο Σύνδεσμος και [...] μέλη η Αστική Εταιρία κατά το 2016.

⁷⁷⁴ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 4014/23.6.2015 και 4696/21.7.2015 επιστολές παροχής στοιχείων της ΑΕΠΣΕΗ.

⁷⁷⁵ Προσκομίστηκε το Ιδιωτικό Συμφωνητικό της 11.3.2018 (ταυτόχρονη με τη ΓΣ) μεταξύ των μελών της Αστικής Εταιρίας περί τροποποίησης του Καταστατικού και απαλοιφής των παραβατικών διατάξεων, καθώς και Κωδικοποιημένο το νέο Καταστατικό (συνημμένα στο υπ' αριθ. πρωτ. ΕΑ 291/22.5.2018 έγγραφο).

καταργείται ο ανταγωνισμός στο επίπεδο των τιμών και οι αμοιβές διαμορφώνονται σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με εκείνα στα οποία θα διαμορφώνονταν εάν εξέλιπαν οι πρακτικές αυτές.

- *Οικονομικό όφελος που απεκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβάτες:* Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί επακριβώς το οικονομικό όφελος που αποκόμισε η ΠΟΣΕΗ και τα μέλη της από τις εν λόγω πρακτικές.

- *Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών:* Η ΠΟΣΕΗ έχει σημαντική ισχύ, δεδομένου ότι αποτελεί τη μοναδική πανελλήνια δευτεροβάθμια επαγγελματική οργάνωση των ηλεκτρολόγων και μέλη της αποτελούν η πλειοψηφία των τοπικών συνδέσμων ηλεκτρολόγων σε όλη την επικράτεια.

- *Εκταση της γεωγραφικής αγοράς:* Οι πρακτικές της ΠΟΣΕΗ εκτείνονται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

- *Είδος συμμετοχής στην παράβαση:* Η ΠΟΣΕΗ συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναλυτικά αναφερόμενα ανωτέρω.

- *Διάρκεια των παραβάσεων:* Η παράβαση καθορισμού τιμών του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, όπως αυτή αποτυπώνεται στις επιμέρους πρακτικές της ΠΟΣΕΗ αποτελεί ενιαία και διαρκή παράβαση, καθότι πληρούνται όλα τα στοιχεία αυτής και ειδικότερα συνδέονται αναπόσπαστα μεταξύ τους, λειτουργούν συμπληρωματικά και εντάσσονται σε ένα κοινό σχέδιο πολιτικής διατήρησης και είναι αλληλένδετες⁷⁷⁶. Οι πρακτικές που υιοθετήθηκαν κατά την κρίσιμη περίοδο παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων και εμπλεκόμενων (αντικειμένου και υποκειμένων), αφορούσαν στα ίδια προϊόντα/υπηρεσίες, και την ίδια γεωγραφική αγορά. Ενόψει όλων των ανωτέρω, είναι σαφές ότι η υπό εξέταση παράβαση έχει ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα.

Η ενιαία αυτή παράβαση καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από τον Ιούλιο του 1988 μέχρι σήμερα δεδομένου ότι η σχετική διάταξη του Καταστατικού παραμένει σε ισχύ⁷⁷⁷. Λαμβάνοντας υπόψη την αξιολόγηση όλων των περιστάσεων της υπόθεσης και το συντονιστικό ρόλο της ΠΟΣΕΗ ως προς την εναρμόνιση των τιμών και αμοιβών σε πανελλαδικό επίπεδο, σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο της ενιαίας και διαρκούς παράβασης, η σχετική παραβατική καταστατική διάταξη, ανεξαρτήτως της εφαρμογής της, παραμένει ισχύουσα έως σήμερα (δεν έχει απαλειφθεί από το καταστατικό).

⁷⁷⁶ Βλ. σχετικά ενότητα Ε.4.12.3.3. και απόφαση ΕΑ 642/2017, σκ. 98 επ.

⁷⁷⁷ Οι επιμέρους παραβατικές πρακτικές καταλαμβάνουν τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

α) Η παραβατική διάταξη του Καταστατικού της ΠΟΣΕΗ καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από τον Ιούλιο του 1988, οπότε και εισήχθη η σχετική διάταξη, μέχρι και σήμερα δεδομένου ότι δεν έχει απαλειφθεί από το Καταστατικό.

β) Οι παραβατικές πρακτικές καθορισμού ενιαίας τιμής θεώρησης ΥΔΕ και αμοιβών εκπόνησης σχεδιαγράμματος ΥΔΕ, ελέγχων και επανελέγχων καταλαμβάνουν το χρονικό διάστημα από το Μάιο του 1999, οπότε έγινε η εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΠΟΣΕΗ προς τη Γενική Συνέλευση μέχρι το Νοέμβριο του 2012, οπότε η ΠΟΣΕΗ αποστέλλει το από 30.11.2012 υπ' αριθ. 845 ενημερωτικό δελτίο.

γ) Οι παραβατικές πρακτικές καθορισμού ενιαίων τιμών λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών καταλαμβάνουν το χρονικό διάστημα από το Μάιο του 1999, οπότε έγινε η εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΠΟΣΕΗ προς τη Γενική Συνέλευση μέχρι την έκδοσή του από 18.10.2016 υπ' αριθ. 542 Δελτίο Τύπου από την ΠΟΣΕΗ.

ΣΤ.4. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

527. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση για τον υπολογισμό των προστίμων, η οποία αποτυπώνει ως προς το σημείο αυτό πάγια ενωσιακή πρακτική, ο συντελεστής βαρύτητας επί της βάσης του προστίμου υπολογίζεται για όλη τη χρονική διάρκεια της συμμετοχής έκαστης συμπράττουσας επιχείρησης στην παράβαση (βλ. κατωτέρω υπολογισμό προστίμου). Εν προκειμένω, η διάρκεια των διαπιστωθεισών παραβάσεων εκτείνεται για μεγάλη χρονική περίοδο. Η εξειδίκευση των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου, ο διαρκής χαρακτήρας των παραβάσεων και η συμμετοχή κάθε συμπράττουσας ένωσης επιχειρήσεων περιγράφηκε ανωτέρω.
528. Σημειώνεται περαιτέρω ότι εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, και δεδομένου του χαρακτήρα των παραβάσεων ως οριζόντιων, εξ αντικειμένου, παραβάσεων που οδηγούν στην εναρμόνιση των αμοιβών και των τιμών των σχετικών υπηρεσιών, δεν προκύπτουν συγκεκριμένες επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις εκ των προβλεπόμενων στη νομολογία και την Ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού⁷⁷⁸. Η δε συνεργασία των ενώσεων επιχειρήσεων με την Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν υπερέβη τις εκ του νόμου υποχρεώσεις τους⁷⁷⁹.

ΣΤ.4.1. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ «Ο ΒΑΤΤ» ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ (ΣΕΕΗΝΑ)

ΣΤ.4.1.1. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

529. Με βάση τα προεκτεθέντα στην ενότητα ΣΤ.3.1.1, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων του ΣΕΕΗΝΑ για την περίοδο από 7.12.1998 έως και το 2017⁷⁸⁰. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προέβη ο ΣΕΕΗΝΑ κατά την ως άνω χρονική περίοδο⁷⁸¹, οι οποίες συνίσταντο ειδικότερα στη ρήτρα του άρθρου 6 του Κώδικα Δεοντολογίας, τη θέσπιση ελαχίστων αμοιβών για την εκπόνηση της ΥΔΕ, την εφαρμογή στη πράξη των ανωτέρω πρακτικών και την υιοθέτηση τιμοκαταλόγου λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών, ως βασικό πρόστιμο για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...], σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

⁷⁷⁸ Βλ. σημείο 14, 15 της Ανακοίνωσης ΕΑ «Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων».

⁷⁷⁹ Σε σχέση με την επίκληση της οικονομικής κρίσης και του δυσχερούς οικονομικού κλίματος, βλ. σχετική ενότητα με τίτλο «Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου».

⁷⁸⁰ Υπενθυμίζεται ότι η παράβαση δεν έχει παύσει· ωστόσο για τους σκοπούς της παρούσας και δεδομένου ότι τα σχετικά οικονομικά στοιχεία για τη χρήση του 2018 δεν έχουν οριστικοποιηθεί, για τον υπολογισμό του βασικού προστίμου λαμβάνονται υπόψη τα διαθέσιμα και οριστικοποιημένα στοιχεία έως και τη χρήση του 2017 που προσκόμισε ο Σύνδεσμος. Σε κάθε περίπτωση το τελικό ποσό του προτεινόμενου προστίμου δεν επηρεάζεται δεδομένης της εφαρμογής του κατ' άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011 ανώτατου ορίου προστίμου υπολογιζόμενου ως το 10% επί των εσόδων της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης (ήτοι του 2017).

⁷⁸¹ Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.3.1.1 της παρούσας.

	ΣΕΕΗΝΑ ⁷⁸² Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €)	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
1998	[...]	[...]
1999	[...]	[...]
2000	[...]	[...]
2001	[...]	[...]
2002	[...]	[...]
2003	[...]	[...]
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]
2007	[...]	[...]
2008	[...]	[...]
2009	[...]	[...]
2010	[...]	[...]
2011	[...]	[...]
2012	[...]	[...]
2013	[...]	[...]
2014	[...]	[...]
2015	[...]	[...]
2016	[...]	[...]
2017	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ		[...]

ΣΤ.4.1.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

530. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο, υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
531. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο ύψους [...]€ υπερβαίνει το ποσό των [...]€ το οποίο αντιστοιχεί στο ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων του ΣΕΕΗΝΑ για την προηγούμενη της έκδοσης της απόφασης χρήσης (ήτοι της χρήσης του έτους 2017) και περιορίζεται στο ποσό αυτό.

⁷⁸² Λόγω της μη προσκόμισης στοιχείων για τα έτη 1998-2000 λαμβάνονται υπόψη τα υψηλότερα ετήσια ακαθάριστα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της παράβασης, σύμφωνα με την παρ. 13 της από 12.5.2006 Ανακοίνωσης της ΕΑ. Εν προκειμένω λαμβάνονται υπόψη τα έσοδα του έτους 2003 και, ειδικά για το 1998, με αναγωγή στον ένα μήνα παράβασης.

532. Μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.1.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

533. Με βάση τα προεκτεθέντα, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο.
534. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για τον ΣΕΕΗΝΑ διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.1.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

535. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
536. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, ο ΣΕΕΗΝΑ υπέβαλε προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσε ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή του για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας.
537. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου το πρόστιμο του ΣΕΕΗΝΑ θα διαμορφωθεί στις δύο χιλιάδες οκτακόσια ογδόντα ένα ευρώ και εβδομήντα έξι λεπτά (2.881,76€).

ΣΤ.4.2. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΣΕΗΝΘ)

ΣΤ.4.2.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

538. Με βάση τα προεκτεθέντα στην ενότητα ΣΤ.3.1.2, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων του ΣΕΗΝΘ για την περίοδο από 20.3.2002 έως και τις 9.3.2011. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προέβη ο ΣΕΗΝΘ κατά την ως άνω χρονική περίοδο, οι οποίες συνίσταντο στην υιοθέτηση τιμοκαταλόγου ηλεκτρολογικών

εργασιών, χωρίς από τα διαθέσιμα στοιχεία να προκύπτει η εφαρμογή του στην πράξη⁷⁸³, ως βασικό πρόστιμο για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...], σύμφωνα με το ακόλουθο πίνακα:

	ΣΕΗΝΘ Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €)	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
2002	[...] ⁷⁸⁴	[...]
2003	[...]	[...]
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]
2007	[...]	[...]
2008	[...]	[...]
2009	[...]	[...]
2010	[...]	[...]
2011	[...] (υπολογίζονται 2 μήνες, ήτοι [...])	[...]
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ		[...]

ΣΤ.4.2.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

539. Σύμφωνα με το άρ. 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
540. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο ύψους [...]€ υπερβαίνει το ποσό των [...]€ το οποίο αντιστοιχεί στο ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων του ΣΕΗΝΘ για τη χρήση κατά την οποία έληξε η παράβαση (ήτοι το 2011) και περιορίζεται στο ποσό αυτό.
541. Μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.2.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

542. Με βάση τα προεκτεθέντα, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο.

⁷⁸³ Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.3.1.2 της παρούσας.

⁷⁸⁴ Υπολογίζονται 9 μήνες παράβασης επί συνολικών εσόδων ύψους [...]€ για τη χρήση του 2002.

543. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για τον ΣΕΗΝΘ διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.2.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

544. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
545. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, ο ΣΕΗΝΘ υπέβαλε προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσε, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή του για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας.
546. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου το πρόστιμο του ΣΕΗΝΘ θα διαμορφωθεί στις **πέντε χιλιάδες πεντακόσια εβδομήντα έξι ευρώ και εβδομήντα έξι λεπτά (5.576,76€)**.

ΣΤ.4.3. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ

ΣΤ.4.3.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

547. Με βάση τα προεκτεθέντα στην ενότητα ΣΤ.3.1.3, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων της ενιαίας οικονομικής οντότητας που απαρτίζει ο ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων-Ηπείρου για την περίοδο από τις 3.12.1997 έως και το 2017⁷⁸⁵. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προέβη η ενιαία οντότητα που απαρτίζουν ο ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής κατά την ως άνω χρονική περίοδο⁷⁸⁶ και οι οποίες συνίσταντο ειδικότερα στις παραβατικές διατάξεις του Καταστατικού του Ταμείου Αρωγής, τον

⁷⁸⁵ Υπενθυμίζεται ότι η παράβαση δεν έχει παύσει· ωστόσο για τους σκοπούς της παρούσας και δεδομένου ότι τα σχετικά οικονομικά στοιχεία για τη χρήση του 2018 δεν έχουν οριστικοποιηθεί, για τον υπολογισμό του βασικού προστίμου λαμβάνονται υπόψη τα διαθέσιμα και οριστικοποιημένα στοιχεία έως και τη χρήση του 2017 που υπέβαλαν οι ενώσεις επιχειρήσεων. Σημειώνεται ότι σε κάθε περίπτωση το τελικό ποσό του προτεινόμενου προστίμου δεν επηρεάζεται δεδομένης της εφαρμογής του κατ' άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011 ανώτατου ορίου προστίμου υπολογιζόμενου ως το 10% επί των εσόδων της προηγούμενης της απόφασης χρήσης (ήτοι του 2017).

⁷⁸⁶ Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.3.1.3 της παρούσας.

καθορισμό μέσω αποφάσεων ΓΣ του Ταμείου ελάχιστων αμοιβών για την εκπόνηση σχεδίων ΥΔΕ (και εν συνεχεία και μετρήσεων), σχεδίων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, υπεύθυνων δηλώσεων προς ΟΤΑ, για την τοποθέτηση υλικών στήριξης, και τον καθορισμό αμοιβών σχεδίων ΥΔΕ από τον ΣΕΗΕΙΗ (και εν συνεχεία και μετρήσεων), καθώς και την εφαρμογή στη πράξη των ανωτέρω αποφάσεων, ως βασικό πρόστιμο για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] επί των κατ' έτος εσόδων της ενιαίας οντότητας και συγκεκριμένα επί του αθροίσματος των κατ' έτος εσόδων των νομικών προσώπων που απαρτίζουν την ενιαία οντότητα σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

	ΣΕΗΕΙΗ Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €)	Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων - Ηλείου Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €) ⁷⁸⁷	Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων Ενιαίας Οντότητας (κατ' έτος άθροισμα σε €)	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
1997	[...] ⁷⁸⁸	[...]	[...]	[...]
1998	[...]	[...]	[...]	[...]
1999	[...]	[...]	[...]	[...]
2000	[...]	[...]	[...]	[...]
2001	[...]	[...]	[...]	[...]
2002	[...]	[...]	[...]	[...]
2003	[...] ⁷⁸⁹	[...]	[...]	[...]
2004	[...]	[...]	[...]	[...]
2005	[...]	[...]	[...]	[...]
2006	[...]	[...]	[...]	[...]
2007	[...]	[...]	[...]	[...]
2008	[...]	[...]	[...]	[...]
2009	[...]	[...]	[...]	[...]
2010	[...]	[...]	[...]	[...]
2011	[...]	[...]	[...]	[...]
2012	[...]	[...]	[...]	[...]
2013	[...]	[...]	[...]	[...]
2014	[...]	[...]	[...]	[...]
2015	[...]	[...]	[...]	[...]
2016	[...]	[...]	[...]	[...]
2017	[...]	[...]	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ				[...]

⁷⁸⁷ Για τις χρήσεις των ετών 1997, 1998 το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηλείου παρουσιάζει μηδενικά κέρδη.

⁷⁸⁸ Υπολογίζεται 1 μήνας παράβασης επί των συνολικών εσόδων του ΣΕΗΕΙΗ ύψους [...] για τη χρήση του 1997.

⁷⁸⁹ Μη διαθέσιμο το πλήρες έτος. Λαμβάνονται υπόψη τα υψηλότερα ετήσια ακαθάριστα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της παράβασης σύμφωνα με την παρ. 13 της από 12.5.2006 Ανακοίνωσης της ΕΑ. Εν προκειμένω λαμβάνονται υπόψη τα έσοδα του έτους 2008.

ΣΤ.4.3.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

548. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
549. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο ύψους [...]€ υπερβαίνει το ποσό των [...]€ το οποίο αντιστοιχεί στο ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων της ενιαίας οντότητας για τη χρήση που προηγείται της απόφασης της ΕΑ (ήτοι για το έτος 2017) και περιορίζεται στο ποσό αυτό.
550. Μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται στα [...]€.

ΣΤ.4.3.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

551. Με βάση τα ανωτέρω, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για την ενιαία οντότητα διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.3.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

552. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
553. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, ο ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής (ενιαία οντότητα) υπέβαλαν προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσαν ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλαν και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή τους για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας.
554. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου το πρόστιμο της ενιαίας οντότητας θα διαμορφωθεί στις δύο χιλιάδες εξακόσια τριάντα έξι ευρώ και εβδομήντα τρία λεπτά (2.636,73€).

ΣΤ.4.4. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΡΟΥ (ΣΕΗΠΑ)

ΣΤ.4.4.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

555. Με βάση τα προαναφερθέντα στην ενότητα ΣΤ.3.1.4, ως βάση για το υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων του ΣΕΗΠΑ για την περίοδο από τον Δεκέμβριο του 1991 έως και το 2017⁷⁹⁰. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προχώρησε ο ΣΕΗΠΑ κατά την ως άνω χρονική περίοδο⁷⁹¹ και που συνίσταντο στις παραβατικές διατάξεις του Καταστατικού του, τον καθορισμό μέσω αποφάσεων ΓΣ ελαχίστων αμοιβών για την εκπόνηση σχεδίων ΥΔΕ, τοποθέτησης υλικών στήριξης, σχεδίων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, υπεύθυνων δηλώσεων προς ΟΤΑ και Πυροσβεστική, την εφαρμογή στη πράξη των ανωτέρω καθορισμένων ελαχίστων αμοιβών και την υιοθέτηση τιμοκαταλόγου λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών, ως βασικό πρόστιμο για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα.

	ΣΕΗΠΑ Υψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €) ⁷⁹²	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
1991	[...]	[...]
1992	[...]	[...]
1993	[...]	[...]
1994	[...]	[...]
1995	[...]	[...]
1996	[...]	[...]
1997	[...]	[...]
1998	[...]	[...]
1999	[...]	[...]
2000	[...]	[...]
2001	[...]	[...]
2002	[...]	[...]
2003	[...]	[...]

⁷⁹⁰ Υπενθυμίζεται ότι η παράβαση δεν έχει παύσει· ωστόσο για τους σκοπούς της παρούσας και δεδομένου ότι τα σχετικά οικονομικά στοιχεία για τη χρήση του 2018 δεν έχουν οριστικοποιηθεί, για τον υπολογισμό του βασικού προστίμου λαμβάνονται υπόψη τα διαθέσιμα και οριστικοποιημένα στοιχεία έως και τη χρήση του 2017 που προσκόμισε ο ΣΕΗΠΑ. Σε κάθε περίπτωση το τελικό ποσό του προτεινόμενου προστίμου δεν επηρεάζεται δεδομένης της εφαρμογής του κατ' άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011 ανώτατου ορίου προστίμου υπολογιζόμενου ως το 10% επί των εσόδων της προηγούμενης της απόφασης χρήσης (ήτοι του 2017).

⁷⁹¹ Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.3.1.4 της παρούσας.

⁷⁹² Για τη χρήση του 1991 υφίστανται μηδενικά έσοδα. Για τη χρήση των ετών 1992 και 1994 έως 1999 λόγω μη διαθεσιμότητας στοιχείων έχουν ληφθεί υπόψη τα υψηλότερα ετήσια ακαθάριστα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της παράβασης σύμφωνα με την παρ.13 της από 12.5.2006 Ανακοίνωσης της ΕΑ. Εν προκειμένω λαμβάνονται υπόψη τα έσοδα του έτους 2011.

	ΣΕΗΠΑ Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €) ⁷⁹²	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]
2007	[...]	[...]
2008	[...]	[...]
2009	[...]	[...]
2010	[...]	[...]
2011	[...]	[...]
2012	[...]	[...]
2013	[...]	[...]
2014	[...]	[...]
2015	[...]	[...]
2016	[...]	[...]
2017	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ		[...]

ΣΤ.4.4.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

556. Σύμφωνα με το άρθρο 25. παρ. 2 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
557. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο υπερβαίνει το ποσό των [...] € το οποίο αντιστοιχεί στο ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων της ενιαίας οντότητας για τη χρήση που προηγείται της απόφασης της ΕΑ (ήτοι για το έτος 2017) και περιορίζεται στο ποσό αυτό.
558. Μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται στα [...]€.

ΣΤ.4.4.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

559. Κατά τα ανωτέρω, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερο του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο.
560. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερο κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για ΣΕΗΠΑ θα διαμορφωθεί σε [...]€.

ΣΤ.4.4.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

561. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το

ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

562. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, ο ΣΕΗΠΑ υπέβαλε προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσε ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή του για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας.
563. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου το πρόστιμο του ΣΕΗΠΑ θα διαμορφωθεί στα **χίλια πεντακόσια σαράντα ένα ευρώ και ενενήντα πέντε λεπτά (1.541,95€)**.

ΣΤ.4.5. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΣΕΗΝΔ)

ΣΤ.4.5.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

564. Με βάση τα προεκτεθέντα στην ενότητα ΣΤ.3.1.5, ως βάση για το υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων του ΣΕΗΝΔ για την περίοδο από το 1978 έως και το 2017⁷⁹³. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προέβη ο ΣΕΗΝΔ κατά την ως άνω χρονική περίοδο⁷⁹⁴ που συνίσταντο ειδικότερα στο άρθρο 6 του Κώδικα Δεοντολογίας, στη διάταξη των άρθρων 4-6 του Συμφωνητικού Σύστασης της Κοινοπραξίας, στον καθορισμό ελάχιστων υποχρεωτικών αμοιβών για την εκπόνηση σχεδίων ΥΔΕ και επανελέγχων, στην εφαρμογή των ανωτέρω ελάχιστων αμοιβών στην πράξη καθώς και στην υιοθέτηση τιμοκαταλόγου λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών, ως βασικό πρόστιμο για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

	ΣΕΗΝΔ Υψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €) ⁷⁹⁵	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
--	---	-------------------------------------

⁷⁹³ Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία η παράβαση έληξε εντός του 2018 με την από 4.5.2018 απόφαση της ΓΣ περί κατάργησης του Κώδικα Δεοντολογίας, Τιμοκαταλόγου και Συστήματος Κοινοπραξίας. Ωστόσο για τους σκοπούς της παρούσας και δεδομένου ότι τα σχετικά οικονομικά στοιχεία για τη χρήση του 2018 δεν έχουν οριστικοποιηθεί, για τον υπολογισμό του βασικού προστίμου λαμβάνονται υπόψη τα διαθέσιμα οριστικοποιημένα στοιχεία έως και τη χρήση του 2017 που προσκόμισε ο ΣΕΗΝΔ. Σε κάθε περίπτωση το τελικό ποσό του προτεινόμενου προστίμου δεν επηρεάζεται δεδομένης της εφαρμογής του κατ' άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011 ανώτατου ορίου προστίμου υπολογιζόμενου ως το 10% επί των εσόδων της προηγούμενης της απόφασης χρήσης (ήτοι του 2017).

⁷⁹⁴ Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.3.1.5 της παρούσας.

⁷⁹⁵ Για τα έτη 1978, 1981, 1985, 1995 λόγω μη διαθεσιμότητας στοιχείων έχουν ληφθεί υπόψη τα υψηλότερα ετήσια ακαθάριστα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της παράβασης σύμφωνα με την παρ. 13 της από 12.5.2006 Ανακοίνωσης της ΕΑ. Εν προκειμένω λαμβάνονται υπόψη τα έσοδα του έτους 2009. Ομοίως για το έτος 1979, επί του οποίου ωστόσο έχουν υπολογιστεί κατ' αναλογία οι πρώτοι επτά μήνες δεδομένου ότι το σύνολο των εσόδων που καταγράφονται στο 1980 αφορούν την περίοδο από 10.8.1979 έως 31.12.1980.

	ΣΕΗΝΑ Υψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €) ⁷⁹⁵	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
1978	[...]	[...]
1979	[...]	[...]
1980	[...]	[...]
1981	[...]	[...]
1982	[...]	[...]
1983	[...]	[...]
1984	[...]	[...]
1985	[...]	[...]
1986	[...]	[...]
1987	[...]	[...]
1988	[...]	[...]
1989	[...]	[...]
1990	[...]	[...]
1991	[...]	[...]
1992	[...]	[...]
1993	[...]	[...]
1994	[...]	[...]
1995	[...]	[...]
1996	[...]	[...]
1997	[...]	[...]
1998	[...]	[...]
1999	[...]	[...]
2000	[...]	[...]
2001	[...]	[...]
2002	[...]	[...]
2003	[...]	[...]
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]
2007	[...]	[...]
2008	[...]	[...]
2009	[...]	[...]
2010	[...]	[...]
2011	[...]	[...]
2012	[...]	[...]
2013	[...]	[...]
2014	[...]	[...]
2015	[...]	[...]
2016	[...]	[...]
2017	[...]	[...]

	ΣΕΗΝΔ Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €) ⁷⁹⁵	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ		[...]

ΣΤ.4.5.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

565. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
566. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο ύψους [...]€ υπερβαίνει το ποσό των [...]€ το οποίο αντιστοιχεί στο ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων του ΣΕΗΝΔ κατά τη χρήση που προηγείται της απόφασης της ΕΑ (ήτοι για το έτος 2017)⁷⁹⁶ και περιορίζεται στο ποσό αυτό.
567. Μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται στα [...]€.

ΣΤ.4.5.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

568. Με βάση τα προεκτεθέντα, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο.
569. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για τον ΣΕΗΝΔ διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.5.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

570. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
571. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, ο ΣΕΗΝΔ υπέβαλε προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσε ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή του για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου, το πρόστιμο του ΣΕΗΝΔ θα διαμορφωθεί στα **δύο χιλιάδες διακόσια τριάντα τρία ευρώ και εξήντα έξι λεπτά (2.233,66€)**.

⁷⁹⁶ Βλ. ανωτέρω υποσημείωση για τη χρήση 2017.

**ΣΤ.4.6. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ
ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ**

ΣΤ.4.6.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

572. Με βάση τα προεκτεθέντα στην ενότητα ΣΤ.3.1.6, ως βάση για το υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων της ενιαίας οντότητας που απαρτίζουν ο ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου για την περίοδο από τις 28.6.1990 έως το 2017⁷⁹⁷. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προέβη η ενιαία οντότητα κατά την ως άνω χρονική περίοδο⁷⁹⁸ που συνίσταντο ειδικότερα στις παραβατικές διατάξεις των άρθρων 6 και 15 του Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΗΕΝΗ, τις παραβατικές διατάξεις του άρθρου 6 Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας, τον καθορισμό ενιαίων αμοιβών για την εκπόνηση σχεδίων ΥΔΕ (και εν συνεχεία και επανελέγχων) την εφαρμογή στην πράξη των ανωτέρω καθορισμένων ενιαίων αμοιβών και την υιοθέτηση τιμοκαταλόγου λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών ως βασικό πρόστιμο για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] επί των κατ' έτος εσόδων της ενιαίας οντότητας και συγκεκριμένα επί του αθροίσματος των κατ' έτος εσόδων των νομικών προσώπων που απαρτίζουν την ενιαία οντότητα σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

	ΣΗΕΝΗ Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €)	Αστική Εταιρία Ηρακλείου Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €) ⁷⁹⁹	Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων Ενιαίας Οντότητας (κατ' έτος άθροισμα σε €)	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
1990	[...] ⁸⁰⁰		[...]	[...]
1991	[...]		[...]	[...]
1992	[...]	[...]	[...]	[...]
1993	[...]	[...]	[...]	[...]
1994	[...]	[...]	[...]	[...]
1995	[...]	[...]	[...]	[...]

⁷⁹⁷ Υπενθυμίζεται ότι η παράβαση δεν έχει παύσει· ωστόσο για τους σκοπούς της παρούσας και δεδομένου ότι τα σχετικά οικονομικά στοιχεία για τη χρήση του 2018 δεν έχουν οριστικοποιηθεί, για τον υπολογισμό του βασικού προστίμου λαμβάνονται υπόψη τα διαθέσιμα και οριστικοποιημένα στοιχεία έως και τη χρήση του 2017 που προσκόμισαν ο ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου. Σε κάθε περίπτωση το τελικό ποσό του προτεινόμενου προστίμου δεν επηρεάζεται δεδομένης της εφαρμογής του κατ' άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011 ανώτατου ορίου προστίμου υπολογιζόμενου ως το 10% επί των εσόδων της προηγούμενης της απόφασης χρήσης (ήτοι του 2017).

⁷⁹⁸ Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.3.1.6 της παρούσας.

⁷⁹⁹ Για τα έτη 1992 (ίδρυση Αστικής Εταιρίας), 1993 και 2003-2005 λόγω μη διαθέσιμων στοιχείων έχουν ληφθεί υπόψη τα υψηλότερα ετήσια ακαθάριστα έσοδα της Αστικής Εταιρίας που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της παράβασης σύμφωνα με την παρ.13 της από 12.5.2006 Ανακοίνωσης της ΕΑ. Εν προκειμένω λαμβάνονται υπόψη τα έσοδα του έτους 2014.

⁸⁰⁰ Για το 1990 υπολογίζονται έξι μήνες επί ετήσιων εσόδων του ΣΗΕΝΗ ύψους [...]€.

	ΣΗΕΝΗ Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €)	Αστική Εταιρία Ηρακλείου Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €) ⁷⁹⁹	Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων Ενιαίας Οντότητας (κατ' έτος άθροισμα σε €)	Βασικό ποσό πρόστιμου [...] σε €
1996	[...]	[...]	[...]	[...]
1997	[...]	[...]	[...]	[...]
1998	[...]	[...]	[...]	[...]
1999	[...]	[...]	[...]	[...]
2000	[...]	[...]	[...]	[...]
2001	[...]	[...]	[...]	[...]
2002	[...]	[...]	[...]	[...]
2003	[...]	[...]	[...]	[...]
2004	[...]	[...]	[...]	[...]
2005	[...]	[...]	[...]	[...]
2006	[...]	[...]	[...]	[...]
2007	[...]	[...]	[...]	[...]
2008	[...]	[...]	[...]	[...]
2009	[...]	[...]	[...]	[...]
2010	[...]	[...]	[...]	[...]
2011	[...]	[...]	[...]	[...]
2012	[...]	[...]	[...]	[...]
2013	[...]	[...]	[...]	[...]
2014	[...]	[...]	[...]	[...]
2015	[...]	[...]	[...]	[...]
2016	[...]	[...]	[...]	[...]
2017	[...]	[...]	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ				[...]

ΣΤ43.6.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

573. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του δέκα τοις εκατό του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
574. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο ύψους [...]€ υπερβαίνει το ποσό των [...]€ το οποίο αντιστοιχεί στο ανώτατο κατά νόμο όριο του δέκα τοις εκατό του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων της ενιαίας οντότητας για τη χρήση που προηγείται της έκδοσης της απόφασης της ΕΑ (ήτοι για το έτος 2017) και περιορίζεται στο ποσό αυτό.
575. Μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται στα [...]€.

ΣΤ.4.6.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

576. Με βάση τα προεκτεθέντα, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για την ενιαία οντότητα διαμορφώνεται σε [...]€

ΣΤ.4.6.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

577. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
578. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, ο ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου (ενιαία οντότητα) υπέβαλαν προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσαν ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλαν και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή τους για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου το πρόστιμο, στην ενιαία οντότητα θα διαμορφωθεί σε **δέκα επτά χιλιάδες εκατόν ενενήντα δύο ευρώ και σαράντα επτά λεπτά (17.192,47€)**.

ΣΤ.4.7. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΣΗΕΝΑ)

ΣΤ.4.7.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

579. Με βάση τα προεκτεθέντα στην ενότητα ΣΤ.3.1.7, ως βάση για το υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων του ΣΗΕΝΑ για την περίοδο από τον Δεκέμβριο του 2005 έως και τον Ιούλιο του 2013 (λήξη της παράβασης με την από 18.7.2013 ενημερωτική επιστολή προς τα μέλη για κατάργηση των τιμοκαταλόγων⁸⁰¹). Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προέβη ο ΣΗΕΝΑ κατά την ως άνω χρονική περίοδο⁸⁰² που συνίσταντο ειδικότερα στον καθορισμό ενιαίων αμοιβών εκπόνησης σχεδίων ΥΔΕ, την εφαρμογή των αμοιβών αυτών στην πράξη καθώς και την υιοθέτηση τιμοκαταλόγου λοιπών ηλεκτρολογικών

⁸⁰¹ Προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. ΕΑ 138/26.2.2018 επιστολή του ΣΗΕΝΑ.

⁸⁰² Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.3.1.7 της παρούσας.

εργασιών, ως βασικό πρόστιμο για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

	Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων ΣΗΕΝΑ	Βασικό ποσό προστίμου [...]
2005	[...] ⁸⁰³	[...]
2006	[...]	[...]
2007	[...]	[...]
2008	[...]	[...]
2009	[...]	[...]
2010	[...]	[...]
2011	[...]	[...]
2012	[...]	[...]
2013	[...] (υπολογίζονται 7 μήνες, ήτοι: [...])	[...]
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ		[...]

ΣΤ.4.7.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

580. Σύμφωνα με το άρθρο 25. παρ. 2 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
581. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο ύψους [...]€ υπερβαίνει το ποσό των [...]€ το οποίο αντιστοιχεί στο ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων του ΣΗΕΝΑ για τη χρήση κατά την οποία έληξε η παράβαση (ήτοι για το έτος 2013) και περιορίζεται στο ποσό αυτό.
582. Μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται στα [...]€.

ΣΤ.4.7.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

583. Με βάση τα προεκτεθέντα, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για τον ΣΗΕΝΑ διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.7.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

584. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το

⁸⁰³ Υπολογίζεται ένας μήνας επί συνολικών ετήσιων εσόδων ύψους [...]€ για το 2005.

ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

585. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, ο ΣΗΕΝΛ υπέβαλε προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσε ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή του για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου το πρόστιμο του ΣΗΕΝΛ θα διαμορφωθεί στα **χίλια εβδομήντα εννέα ευρώ και ένα λεπτό (1.079,01€)**.

ΣΤ.4.8. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ – ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

ΣΤ.4.8.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

586. Με βάση τα προεκτεθέντα στην ενότητα ΣΤ.3.1.8, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων της ενιαίας οντότητας που απαρτίζουν ο ΣΗΕΝΡ και η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου για την περίοδο από το 2001 έως το 2017⁸⁰⁴. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προχώρησε η ενιαία οντότητα κατά την ως άνω χρονική περίοδο⁸⁰⁵ που συνίσταντο ειδικότερα στις παραβατικές διατάξεις του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας, στον καθορισμό αμοιβών εκπόνησης σχεδίων ΥΔΕ⁸⁰⁶ και επανελέγχων⁸⁰⁷, και στην εφαρμογή στην πράξη των ως άνω καθορισμένων ενιαίων αμοιβών, ως βασικό πρόστιμο για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] επί των κατ' έτος εσόδων της ενιαίας οντότητας και συγκεκριμένα επί του αθροίσματος των κατ' έτος εσόδων των νομικών προσώπων που απαρτίζουν την ενιαία οντότητα σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

	Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων ΣΗΕΝΡ	Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου	Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων Ενιαίας Οντότητας (κατ' έτος άθροισμα σε	Βασικό ποσό προστίμου [...]
--	---------------------------------------	---	--	-----------------------------

⁸⁰⁴ Η παράβαση δεν έχει παύσει· ωστόσο για τους σκοπούς της παρούσας και δεδομένου ότι τα σχετικά οικονομικά στοιχεία για τη χρήση του 2018 δεν έχουν οριστικοποιηθεί, για τον υπολογισμό του βασικού προστίμου λαμβάνονται υπόψη τα διαθέσιμα και οριστικοποιημένα στοιχεία έως και τη χρήση του 2017 που υπεβλήθησαν. Σε κάθε περίπτωση το τελικό ποσό του προτεινόμενου προστίμου δεν επηρεάζεται δεδομένης της εφαρμογής του κατ' άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011 ανώτατου ορίου προστίμου υπολογιζόμενου ως το 10% επί των εσόδων της προηγούμενης της απόφασης χρήσης (ήτοι του 2017).

⁸⁰⁵ Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.3.1.8 της παρούσας.

⁸⁰⁶ Από τον ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία.

⁸⁰⁷ Από την Αστική Εταιρία.

			€)	
2001	[...]		[...]	[...]
2002	[...]		[...]	[...]
2003	[...]		[...]	[...]
2004	[...]		[...]	[...]
2005	[...]		[...]	[...]
2006	[...]		[...]	[...]
2007	[...]		[...]	[...]
2008	[...]		[...]	[...]
2009	[...]		[...]	[...]
2010	[...]		[...]	[...]
2011	[...]		[...]	[...]
2012	[...]		[...]	[...]
2013	[...]	[...]	[...]	[...]
2014	[...]	[...]	[...]	[...]
2015	[...]	[...]	[...]	[...]
2016	[...]	[...]	[...]	[...]
2017	[...]	[...]	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ				[...]

ΣΤ.4.8.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

587. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
588. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο υπερβαίνει το ποσό των [...] € το οποίο αντιστοιχεί στο ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων της ενιαίας οντότητας για τη χρήση που προηγείται της απόφασης της ΕΑ (ήτοι για το έτος 2017) και περιορίζεται στο ποσό αυτό.
589. Μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται στα [...] €.

ΣΤ.4.8.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

590. Με βάση τα προεκτεθέντα, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για την ενιαία οντότητα διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.8.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

591. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
592. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, ο ΣΗΕΝΡ και η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου υπέβαλαν προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσαν ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλαν και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή τους για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου το πρόστιμο στην ενιαία οντότητα θα διαμορφωθεί στα **έξι χιλιάδες δεκαεννέα ευρώ και δέκα λεπτά (6.019,10€)**.

ΣΤ.4.9. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΕΗΝΧ)

ΣΤ.3.9.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

593. Με βάση τα προεκτεθέντα στην ενότητα ΣΤ.3.1.9, ως βάση για το υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων του ΣΕΕΗΝΧ για την περίοδο 2006 έως το 2017⁸⁰⁸. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προέβη ο ΣΕΕΗΝΧ κατά την ως άνω χρονική περίοδο⁸⁰⁹ που συνίσταντο ειδικότερα στον καθορισμό ενιαίων αμοιβών εκπόνησης σχεδίων ΥΔΕ, στην εφαρμογή στην πράξη των ως άνω καθορισμένων αμοιβών και στην υιοθέτηση τιμοκαταλόγου λοιπών εργασιών, ως βασικό πρόστιμο για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα.

	ΣΕΕΗΝΧ Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €)	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
2006	[...]	[...]
2007	[...]	[...]

⁸⁰⁸ Η παράβαση δεν έχει παύσει· ωστόσο για τους σκοπούς της παρούσας και δεδομένου ότι τα σχετικά οικονομικά στοιχεία για τη χρήση του 2018 δεν έχουν οριστικοποιηθεί, για τον υπολογισμό του βασικού προστίμου λαμβάνονται υπόψη τα διαθέσιμα και οριστικοποιημένα στοιχεία έως και τη χρήση του 2017 που υπεβλήθησαν από τον ΣΕΕΗΝΧ. Σε κάθε περίπτωση το τελικό ποσό του προτεινόμενου προστίμου δεν επηρεάζεται δεδομένης της εφαρμογής του κατ' άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011 ανώτατου ορίου προστίμου υπολογιζόμενου ως το 10% επί των εσόδων της προηγούμενης της απόφασης χρήσης (ήτοι του 2017).

⁸⁰⁹ Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.3.1.9 της παρούσας.

2008	[...]	[...]
2009	[...]	[...]
2010	[...]	[...]
2011	[...]	[...]
2012	[...]	[...]
2013	[...]	[...]
2014	[...]	[...]
2015	[...]	[...]
2016	[...]	[...]
2017	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ		[...]

ΣΤ.4.9.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

594. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
595. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο ύψους [...]€ υπερβαίνει το ποσό των [...]€ το οποίο αντιστοιχεί στο ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων της ενιαίας οντότητας για τη χρήση που προηγείται της απόφασης της ΕΑ (ήτοι για το έτος 2017) και περιορίζεται στο ποσό αυτό.
596. Μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται στα [...]€.

ΣΤ.4.9.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

597. Με βάση τα προεκτεθέντα, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...]%, λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο.
598. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για τον ΣΕΕΗΝΧ διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.9.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

599. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
600. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, ο ΣΕΕΗΝΧ υπέβαλε προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσε ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή του για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15%

λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου το πρόστιμο του ΣΕΕΗΝΧ θα διαμορφωθεί στα **δύο χιλιάδες πεντακόσια σαράντα οκτώ ευρώ και δέκα επτά λεπτά (2.548,17€)**.

ΣΤ.4.10. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ (ΣΕΕΗΠ)

ΣΤ.4.10.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

601. Με βάση τα προεκτεθέντα στην ενότητα ΣΤ.3.1.10, ως βάση για το υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων του ΣΕΕΗΠ για την περίοδο από 26.5.2003 και το 2017⁸¹⁰. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προχώρησε ο ΣΕΕΗΠ κατά την ως άνω χρονική περίοδο⁸¹¹ που συνίσταντο ειδικότερα στις παραβατικές διατάξεις του Καταστατικού του, στον καθορισμό αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ και επανελέγχων, στην εφαρμογή της ως άνω καθορισμένης αμοιβής εκπόνησης ΥΔΕ, ως βασικό πρόστιμο για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

	ΣΕΕΗΠ Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €)	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
2003	[...] ⁸¹²	[...]
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]
2007	[...]	[...]
2008	[...]	[...]
2009	[...]	[...]
2010	[...]	[...]
2011	[...]	[...]
2012	[...]	[...]
2013	[...]	[...]
2014	[...]	[...]
2015	[...]	[...]

⁸¹⁰ Η παράβαση δεν έχει παύσει· ωστόσο για τους σκοπούς της παρούσας και δεδομένου ότι τα σχετικά οικονομικά στοιχεία για τη χρήση του 2018 δεν έχουν οριστικοποιηθεί, για τον υπολογισμό του βασικού προστίμου λαμβάνονται υπόψη τα διαθέσιμα και οριστικοποιημένα στοιχεία έως και τη χρήση του 2017 που υπέβαλε ο Σύνδεσμος. Σε κάθε περίπτωση το τελικό ποσό του προτεινόμενου προστίμου δεν επηρεάζεται δεδομένης της εφαρμογής του κατ' άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011 ανώτατου ορίου προστίμου υπολογιζόμενου ως το 10% επί των εσόδων της προηγούμενης της απόφασης χρήσης (ήτοι του 2017).

⁸¹¹ Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.3.1.10 της παρούσας.

⁸¹² Υπολογίζονται επτά μήνες επί ετήσιων εσόδων ύψους [...] για το 2003.

	ΣΕΕΗΠ Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων (σε €)	Βασικό ποσό προστίμου [...] σε €
2016	[...]	[...]
2017	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ		[...]

ΣΤ.4.10.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

602. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
603. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο ύψους [...]€ υπερβαίνει το ποσό των [...]€ το οποίο αντιστοιχεί στο ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων του ΣΕΕΗΠ για τη χρήση που προηγείται της απόφασης της ΕΑ (ήτοι για το έτος 2017) και περιορίζεται στο ποσό αυτό.
604. Μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται στα [...]€.

ΣΤ.4.10.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

605. Με βάση τα προεκτεθέντα, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερο του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...]%, λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο.
606. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερο κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για τον ΣΕΕΗΠ διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.10.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

607. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
608. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, ο ΣΕΕΗΠ υπέβαλε προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσε ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή του για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου το πρόστιμο του ΣΕΕΗΠ με τη μείωση Διευθέτησης θα διαμορφωθεί στα **πέντε χιλιάδες τριακόσια εβδομήντα έξι ευρώ και εννέα λεπτά (5.376,09€)**.

ΣΤ.4.11. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ Η ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΣΤ.4.11.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

609. Με βάση τα προεκτεθέντα στην ενότητα ΣΤ.3.1.11, ως βάση για το υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων της ενιαίας οντότητας που απαρτίζουν ο ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και η ΑΕΠΣΕΗ για την περίοδο από το 2012 έως το 2017⁸¹³. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προέβη η ενιαία οντότητα κατά την ως άνω χρονική περίοδο που συνίσταντο στις ισχύουσες κατά το ως άνω διάστημα⁸¹⁴ παραβατικές διατάξεις του Καταστατικού της Αστικής Εταιρίας περί συστήματος «ορθολογικής τιμολόγησης» των ηλεκτρολογικών εργασιών των μελών προς τους καταναλωτές, η οποία καθορίζεται με απόφαση του ΔΣ, χωρίς από τα διαθέσιμα στοιχεία να προκύπτει η εφαρμογή στην πράξη, ως βασικό πρόστιμο για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] επί των κατ' έτος εσόδων της ενιαίας οντότητας και συγκεκριμένα επί του αθροίσματος των κατ' έτος εσόδων των νομικών προσώπων που απαρτίζουν την ενιαία οντότητα σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

	Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ	Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων ΑΕΠΣΕΗ	Ύψος ετήσιων ακαθάριστων εσόδων Ενιαίας Οντότητας (κατ' έτος άθροισμα σε €)	Βασικό ποσό προστίμου [...]
2012	[...] ⁸¹⁵	[...]	[...]	[...]
2013	[...]	[...]	[...]	[...]
2014	[...]	[...]	[...]	[...]
2015	[...]	[...]	[...]	[...]
2016	[...]	[...]	[...]	[...]
2017	[...]	[...]	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ				[...]

⁸¹³ Σημειώνεται ότι η παράβαση έληξε εντός του 2018 με την από 11.3.2018 τροποποίηση του Καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ με απόφαση ΓΣ. Ωστόσο για τους σκοπούς της παρούσας και δεδομένου ότι τα σχετικά οικονομικά στοιχεία για τη χρήση του 2018 δεν έχουν οριστικοποιηθεί έως την ολοκλήρωση της παρούσας διαδικασίας, για τον υπολογισμό του βασικού προστίμου λαμβάνονται υπόψη τα διαθέσιμα και οριστικοποιημένα στοιχεία έως και τη χρήση του 2017 που υπέβαλαν ο ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και η ΑΕΠΣΕΗ.

⁸¹⁴ Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.3.1.11 της παρούσας.

⁸¹⁵ Για το έτος 2012 για τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ υπολογίζονται 8 μήνες, ήτοι από την ίδρυση της ΑΕΠΣΕΗ, επί των ετήσιων εσόδων του ύψους [...].

ΣΤ.4.11.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

610. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της προηγούμενης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
611. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο ύψους [...]€ υπολείπεται του ανώτατου κατά νόμο ορίου (10% του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων της ενιαίας οντότητας για τη χρήση που προηγείται της απόφασης της ΕΑ, ήτοι για το έτος 2017)⁸¹⁶. Κατά συνέπεια, η ως άνω διάταξη δεν έχει εφαρμογή και το πρόστιμο των [...]€ δεν υπόκειται σε σχετική αναπροσαρμογή.

ΣΤ.4.11.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

612. Κατά τα προεκτεθέντα, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για την ενιαία οντότητα διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.11.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

613. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
614. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, ο ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και η ΑΕΠΣΕΗ υπέβαλαν προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσαν ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλαν και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή τους για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας.

Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου το πρόστιμο της ενιαίας οντότητας θα διαμορφωθεί σε **πέντε χιλιάδες τετρακόσια δεκατρία ευρώ και σαράντα πέντε λεπτά (5.413,45€)**.

⁸¹⁶ Που θα ανέρχονταν στο ποσό των [...] €.

**ΣΤ.4.12. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΟΔΗΠΤΩΝ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ (ΠΟΣΕΗ)**

ΣΤ.4.12.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

615. Εν προκειμένω, όπως καταδεικνύεται από τα διαθέσιμα στοιχεία, η ΠΟΣΕΗ είχε συντονιστικό ρόλο, ιδίως μέσω των Περιφερειακών Κλιμακίων⁸¹⁷.
616. Όπως εκτέθηκε ανωτέρω, η ΠΟΣΕΗ είχε ενεργό ρόλο στην παράβαση, και συντόνιζε και καθοδηγούσε τα μέλη προκειμένου να επιτευχθεί η εναρμόνιση σε πανελλαδικό επίπεδο. Οι αποφάσεις της ΠΟΣΕΗ λαμβάνονταν μέσω των ΔΣ και ΓΣ της και των Περιφερειακών Κλιμακίων, και υλοποιούνταν εκεί αλλά και στο πλαίσιο των συνδέσμων μελών της. Πέραν αυτού, οι ανωτέρω σύνδεσμοι ήταν μέλη της και η ΠΟΣΕΗ είχε αποφασίσει και διαχρονικά ενθάρρυνε και διευκόλυνε τους συνδέσμους μέλη της να εφαρμόσουν ενιαία πολιτική στην εκπόνηση των ΥΔΕ και σε λοιπές ηλεκτρολογικές εργασίες και σε αρκετές περιπτώσεις πράγματι το επέτύγχανε.
617. Η δε δράση των κατά τόπους συνδέσμων συχνά επηρεαζόταν ή εντασσόταν σε μία στρατηγική κοινή με την ΠΟΣΕΗ που αποσκοπούσε στη διασφάλιση της πανελλαδικής εναρμόνισης των αμοιβών για την παροχή των ηλεκτρολογικών αμοιβών, ενώ ένα από τα εργαλεία της στρατηγικής αυτής της ΠΟΣΕΗ ήταν η λήψη ειδικότερων αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο επί τη βάσει της κεντρικής απόφασης για ενιαίο καθορισμό τιμών κατά περιφέρειες. Πολλές αποφάσεις των κατά τόπους συνδέσμων, πέραν του ότι αναφέρονται ρητώς στο ρόλο της ΠΟΣΕΗ, αφορούν τα θέματα τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο κεντρικής απόφασης εναρμόνισης σε επίπεδο ΠΟΣΕΗ, ήτοι κατεξοχήν την εκπόνηση ΥΔΕ και την αμοιβή λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών. Και τούτο παρότι, ως δευτεροβάθμιο όργανο, η ΠΟΣΕΗ όφειλε να καθοδηγήσει τα μέλη της προς την κατεύθυνση συμμόρφωσης με τους κανόνες ανταγωνισμού.
618. Σημειώνεται, περαιτέρω, η ύπαρξη εσωτερικών κανόνων που επιτρέπουν στην ένωση αυτή να δεσμεύει τα μέλη της, αλλά και το γεγονός ότι η παράβαση την οποία διέπραξε η ένωση αφορά στις δραστηριότητες των μελών της και οι αντίθετες με τον ανταγωνισμό επίμαχες πρακτικές εκτελούνται προς όφελος των μελών της και σε συνεργασία με αυτά, καθώς η ένωση δεν έχει αυτοτελή συμφέροντα σε σχέση με αυτά των μελών της.
619. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω και όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, τη φύση και τη βαρύτητα της παράβασης, και ιδίως το γεγονός ότι η παράβαση που διέπραξε η Ομοσπονδία συνδέεται άμεσα με τις δραστηριότητες των μελών της και αποσκοπεί σε άντληση οικονομικού οφέλους για τους ηλεκτρολόγους μέλη των Συνδέσμων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 25 παρ. 3 Ν. 3959/2011⁸¹⁸, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση, πρέπει, κατά

⁸¹⁷ Βλ. ενότητα ΠΟΣΕΗ και ενότητες για κατά τόπους συνδέσμους (ενδεικτικά Σύνδεσμο Θεσσαλονίκης και τον τιμοκατάλογο εργασιών του ή το ρόλο της ΠΟΣΕΗ στις πρακτικές του Σύνδεσμου Ιωαννίνων).

⁸¹⁸ Σύμφωνα με το οποίο: «Όταν η παράβαση που διέπραξε η ένωση επιχειρήσεων συνδέεται με τις δραστηριότητες των μελών της, το πρόστιμο που επιβιβάζεται μπορεί να ανέρχεται μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών των μελών αυτής, της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης. Σε περίπτωση που επιβάλλεται πρόστιμο σε ένωση επιχειρήσεων, λαμβανομένου υπόψη του συνολικού κύκλου εργασιών των μελών της, και η ένωση δεν είναι αξιόχρηη, η ένωση είναι υποχρεωμένη να ζητήσει εισφορές από τα μέλη της προκειμένου να καλύψει το ποσό του προστίμου. Εάν δεν πραγματοποιηθούν οι συνεισφορές αυτές

την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, να ληφθεί το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων των Συνδέσμων – μελών της ΠΟΣΕΗ για την περίοδο από τον Ιούλιο του 1988 έως το 2017⁸¹⁹. Μάλιστα, εν προκειμένω, η ένωση αποσκοπεί βάσει των καταστατικών της προβλέψεων στην υπεράσπιση των συμφερόντων του εν λόγω επαγγέλματος και την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των μελών της και οι επίμαχες ενέργειές της αφορούν στη δραστηριότητα των μελών της, οπότε, για όλους τους ανωτέρω λόγους, το πρόστιμο προσήκει να υπολογισθεί επί του αθροίσματος του κύκλου εργασιών των μελών της δευτεροβάθμιας ένωσης⁸²⁰.

620. Λαμβάνοντας, δε, υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια και ιδίως τη σοβαρότητα, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, καθώς και το εύρος των παραβατικών πρακτικών στις οποίες προέβη η ΠΟΣΕΗ κατά την ως άνω χρονική περίοδο⁸²¹ και ειδικότερα τον ενεργό ρόλο της στην παράβαση δεδομένου ότι συντόνιζε τα μέλη προκειμένου να επιτευχθεί η πανελλαδική εναρμόνιση των τιμών – ιδίως των τιμών θεώρησης ΥΔΕ, αμοιβών εκπόνησης ΥΔΕ, και κατά περίπτωση των αμοιβών ελέγχων/επανελέγχων, μετρήσεων, σχεδίων τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, υπεύθυνων δηλώσεων προς ΟΤΑ και τοποθέτησης υλικών στήριξης, καθώς και του τιμοκαταλόγου λοιπών ηλεκτρολογικών εργασιών και συνακόλουθα η υιοθέτηση και εφαρμογή από τους Συνδέσμους – μέλη της των αποφάσεων που λαμβάνονταν μέσω των ΔΣ και ΓΣ της ΠΟΣΕΗ και των Περιφερειακών Κλιμακίων, λαμβάνοντας, επίσης, υπόψη και τις παραβατικές διατάξεις του Καταστατικού της (οι οποίες παραμένουν ισχύουσες έως σήμερα), ως βασικό ποσό προστίμου για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] επί των συνολικών ετήσιων ακαθάριστων εσόδων των Συνδέσμων – μελών της ΠΟΣΕΗ σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα⁸²²:

μέσα στην προθεσμία που έχει ορίσει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να απαιτήσει την καταβολή του προστίμου απευθείας από καθεμία από τις επιχειρήσεις, οι εκπρόσωποι των οποίων ανήκαν στα εμπλεκόμενα όργανα λήψης αποφάσεων της ένωσης. Όταν η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει απαιτήσει πληρωμή σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, μπορεί, στην περίπτωση που είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση της ολοσχερούς πληρωμής του προστίμου, να απαιτήσει πληρωμή του υπολοίπου από οποιοδήποτε μέλος της ένωσης που είχε ενεργή δράση στην αγορά στην οποία συνέβη η παράβαση. Ωστόσο, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν απαιτεί πληρωμή βάσει των προηγούμενων εδαφίων από επιχειρήσεις που αποδεικνύουν ότι δεν είχαν αντιληφθεί την ύπαρξη της παράνομης απόφασης της ένωσης ή ότι δεν την εφάρμοσαν ή ότι αποστασιοποιήθηκαν ενεργά από αυτήν πριν αρχίσει η Επιτροπή Ανταγωνισμού να διερευνά την υπόθεση. Η οικονομική ευθύνη κάθε επιχείρησης όσον αφορά την καταβολή του προστίμου δεν υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης».

⁸¹⁹ Η παράβαση δεν έχει παύσει· ωστόσο για τους σκοπούς της παρούσας και δεδομένου ότι τα σχετικά οικονομικά στοιχεία για τη χρήση του 2018 δεν έχουν οριστικοποιηθεί, για τον υπολογισμό του βασικού προστίμου λαμβάνονται υπόψη τα διαθέσιμα και οριστικοποιημένα στοιχεία έως και τη χρήση του 2017 που έχει υποβάλει η ΠΟΣΕΗ. Σε κάθε περίπτωση το τελικό ποσό του προτεινόμενου προστίμου δεν επηρεάζεται δεδομένης της εφαρμογής του κατ' άρθρο 25 παρ. 3 του Ν. 3959/2011 ανώτατου ορίου προστίμου υπολογιζόμενου ως το 10% επί των εσόδων της προηγούμενης της απόφασης χρήσης (ήτοι του 2017).

⁸²⁰ Αυτό είχε κριθεί νομολογιακά ακόμη και προ της ρητής διάταξης του νόμου. Βλ. απόφαση Γενικού Δικαστηρίου, υποθ. Τ-217/03, *FNCBV κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2006, σ. ΙΙ-4987, σκ. 316-325, καθώς και ΔΕφΑθ 1001/06, ΔΔΙΚΗ 2008/1545, σκ. 23-25. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις, ο κύκλος εργασιών που λήφθηκε υπόψη για τον υπολογισμό του προστίμου στην ένωση ήταν το άθροισμα των κύκλων εργασιών των μελών της ένωσης.

⁸²¹ Βλ. ειδικότερα ενότητα ΣΤ.2.12 της παρούσας.

⁸²² Τα στοιχεία προσκομίστηκαν ως συνημμένα στο υπ' αριθ. πρωτ. ΕΑ 313/29.5.2018 έγγραφο της ΠΟΣΕΗ καθώς και με τις υπ' πρωτ. 423/7.9.2018 και 425/10.9.2018 επιστολές της.

	Σύνολο ετήσιων ακαθάριστων εσόδων Συνδέσμων - μελών ΠΟΣΕΗ ⁸²³	Βασικό ποσό προστίμου [...]
1988	[...]	[...]
1989	[...]	[...]
1990	[...]	[...]
1991	[...]	[...]
1992	[...]	[...]
1993	[...]	[...]
1994	[...]	[...]
1995	[...]	[...]
1996	[...]	[...]
1997	[...]	[...]
1998	[...]	[...]
1999	[...]	[...]
2000	[...]	[...]
2001	[...]	[...]
2002	[...]	[...]
2003	[...]	[...]
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]
2007	[...]	[...]
2008	[...]	[...]
2009	[...]	[...]
2010	[...]	[...]
2011	[...]	[...]
2012	[...]	[...]
2013	[...]	[...]
2014	[...]	[...]
2015	[...]	[...]
2016	[...]	[...]
2017	[...]	[...]

⁸²³ Για το 1988 υπολογίζονται 6 μήνες επί συνολικών εσόδων των Συνδέσμων – μελών ύψους [...]€, ήτοι με την έναρξη της παράβασης τον Ιούλιο του 1988. Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν πλήρη στοιχεία για την ταυτότητα των μελών της ΠΟΣΕΗ προ του 1989, για το 1988 έχουν ληφθεί υπόψη μόνο οι Σύνδεσμοι – μέλη για τους οποίους υπάρχουν διαθέσιμα σχετικά στοιχεία. Από το 1989 και έπειτα, σε όσους συνδέσμους δεν υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία για κάποια έτη έχουν ληφθεί υπόψη τα υψηλότερα ετήσια ακαθάριστα έσοδα εκάστου εκ των συνδέσμων αυτών που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της παράβασης, σύμφωνα με την παρ. 13 της από 12.5.2006 Ανακοίνωσης της ΕΑ, ενώ στις περιπτώσεις που προκύπτουν μηδενικά έσοδα ή μηδενικές φορολογικές δηλώσεις, τα έσοδα έχουν καταγραφεί ως μηδενικά. Σημειώνεται περαιτέρω ότι κάποια σωματεία (εκτιμάται μικρά και ενδεχομένως αδρανή) δεν προσκόμισαν καθόλου στοιχεία. Σε κάθε περίπτωση, και αν ήθελε θεωρηθεί ότι τα συνολικά/ έτος έσοδα των μελών της ΠΟΣΕΗ είναι μεγαλύτερα, αυτό δεν ασκεί επίδραση λόγω του γεγονότος ότι και με τα υφιστάμενα διαθέσιμα στοιχεία το ποσό του προστίμου υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του προστίμου βάσει του αρ. 25 παρ. 3 Ν. 3959/2011.

	Σύνολο ετήσιων ακαθάριστων εσόδων Συνδέσμων - μελών ΠΟΣΕΗ ⁸²³	Βασικό ποσό προστίμου [...]
	ΣΥΝΟΛΟ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ	[...]

ΣΤ.4.12.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΟΡΙΟΥ 10%

621. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 3 του Ν. 3959/2011, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών των μελών της ένωσης επιχειρήσεων, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης, ή της χρήσης κατά την οποία έληξε η παράβαση, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό.
622. Εν προκειμένω, το ως άνω υπολογισθέν πρόστιμο ύψους [...]€ υπερβαίνει το ποσό των [...]€ το οποίο αντιστοιχεί στο ανώτατο κατά νόμο όριο του 10% του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων των Συνδέσμων – μελών της ΠΟΣΕΗ για τη χρήση που προηγείται της έκδοσης της απόφασης της ΕΑ (ήτοι για το έτος 2017). Κατά συνέπεια, το πρόστιμο θα πρέπει να περιοριστεί στο ποσό αυτό.
623. Μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται στα [...]€.

ΣΤ.4.12.3. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

624. Κατά τα προεκτεθέντα, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερο του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...]%, λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε τον κλάδο.
625. Συνεπώς, μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερο κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για την ΠΟΣΕΗ διαμορφώνεται σε [...]€.

ΣΤ.4.12.4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

626. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
627. Εν προκειμένω, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης, η ΠΟΣΕΗ υπέβαλε προσηκόντως Δήλωση Διευθέτησης και επιβεβαίωσε ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση Διευθέτησης απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε και ότι, ως εκ τούτου, ισχύει η δέσμευσή της για υπαγωγή στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας. Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί το προβλεπόμενο στη διαδικασία διευθέτησης ευεργέτημα (μείωση προστίμου κατά 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών), βάσει του οποίου το πρόστιμο στην ΠΟΣΕΗ θα διαμορφωθεί σε **ενενήντα δύο χιλιάδες πεντακόσια έντεκα ευρώ και ογδόντα ένα λεπτά (92.511,81 €)**.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού αποφάσισε ομόφωνα και σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα:

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ «Ο ΒΑΤΤ» ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ (ΣΕΕΗΝΑ):

1. Διαπιστώνει ότι ο ΣΕΕΗΝΑ παραβίασε, όπως αποδέχθηκε και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, με τη συμμετοχή του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, για το χρονικό διάστημα από τις 7.12.1998 μέχρι σήμερα.
2. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΑ να παύσει και να παραλείπει στο μέλλον την κατά το σκεπτικό διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να απαλείψει από τον Κώδικα Δεοντολογίας του την στο σκεπτικό περιγραφόμενη διάταξη που αντίκειται στις απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 και να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις/ ανακοινώσεις/ τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών.
3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΕΗΝΑ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, ύψους δύο χιλιάδων οκτακοσίων ογδόντα ένα ευρώ και εβδομήντα έξι λεπτών (2.881,76€).
4. Απειλεί το ΣΕΕΗΝΑ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΑ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την απαλοιφή της παραβατικής διάταξης του Κώδικα Δεοντολογίας του και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.
6. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΑ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια της Αχαΐας.
7. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΑ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΣΕΗΝΘ):

1. Διαπιστώνει ότι ο ΣΕΗΝΘ παραβίασε, όπως αποδέχθηκε και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, με τη συμμετοχή του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, για το χρονικό διάστημα από τις 20.3.2002 μέχρι τις 9.3.2011.
2. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΘ να παραλείπει την παράβαση στο μέλλον.

3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΗΝΘ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, ύψους πέντε χιλιάδων πεντακοσίων εβδομήντα έξι ευρώ και εβδομήντα έξι λεπτών (5.576,76€).
4. Απειλεί το ΣΕΗΝΘ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΘ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.
6. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΘ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια της Θεσσαλονίκης.
7. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΘ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

ΙΙΙ. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ (ΣΕΗΕΙΗ) ΚΑΙ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ (ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΗΠΕΙΡΟΥ)

1. Διαπιστώνει ότι το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου παραβίασαν, όπως αποδέχθηκαν και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, με τη συμμετοχή τους σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, για το χρονικό διάστημα από τις 3.12.1997 μέχρι σήμερα.
2. Υποχρεώνει το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου να παύσουν και να παραλείπουν στο μέλλον την κατά το σκεπτικό διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να ανακαλέσουν όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών.
3. Επιβάλλει πρόστιμο αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στο ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, ύψους δύο χιλιάδων εξακοσίων τριάντα έξι ευρώ και εβδομήντα τριών λεπτών (2.636,73€).
4. Απειλεί το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου με πρόστιμο όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου να ενημερώσουν με επιστολή όλα τα μέλη τους, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την απαλοιφή από το Καταστατικό των περιγραφόμενων στο σκεπτικό αντι-ανταγωνιστικών ρητρών και για την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή τους να μην εμπλακούν από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που

θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς τους και μεταξύ των μελών τους.

6. Υποχρεώνει το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου να δημοσιεύσουν την ως άνω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Ηπείρου.

7. Υποχρεώνει το ΣΕΗΕΙΗ και το Ταμείο Αρωγής Ιωαννίνων – Ηπείρου να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβαν σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

IV. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΡΟΥ (ΣΕΗΠΑ):

1. Διαπιστώνει ότι ο ΣΕΗΠΑ παραβίασε, όπως αποδέχθηκε και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, με τη συμμετοχή του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, για το χρονικό διάστημα από το 1991 έως σήμερα.

2. Υποχρεώνει το ΣΕΗΠΑ να παύσει και να παραλείπει στο μέλλον την κατά το σκεπτικό διαπιστωθείσα παράβαση, και ιδίως να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών.

3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΗΠΑ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703/1977- Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, ύψους χιλίων πεντακοσίων σαράντα ένα ευρώ και ενενήντα πέντε λεπτών (1.541,95€).

4. Απειλεί το ΣΕΗΠΑ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.

5. Υποχρεώνει το ΣΕΗΠΑ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.

6. Υποχρεώνει το ΣΕΗΠΑ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Κυκλάδων.

7. Υποχρεώνει το ΣΕΗΠΑ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

V. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΣΕΗΝΔ):

1. Διαπιστώνει ότι ο ΣΕΗΝΔ παραβίασε, όπως αποδέχθηκε και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, με τη συμμετοχή του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη, για το χρονικό διάστημα από το 1978 μέχρι τις 4.5.2018.

2. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΔ να παύσει και να παραλείπει στο μέλλον την κατά το σκεπτικό διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών.
3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΗΝΔ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, ύψους δύο χιλιάδων διακοσίων τριάντα τριών ευρώ και εξήντα έξι λεπτών (2.233,66€).
4. Απειλεί το ΣΕΗΝΔ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΔ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την κατάργηση του Κώδικα Δεοντολογίας και του συμφωνητικού σύστασης της Κοινοπραξίας με ειδική μνεία στις παραβατικές διατάξεις και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς και για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.
6. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΔ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Δωδεκανήσου.
7. Υποχρεώνει το ΣΕΗΝΔ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

VI. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΣΗΕΝΗ) ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ):

1. Διαπιστώνει ότι ο ΣΗΕΝΗ και η Αστική Εταιρία Ηρακλείου παραβίασαν, όπως αποδέχθηκαν και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, με τη συμμετοχή τους σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη για το χρονικό διάστημα από το 1990 μέχρι σήμερα.
2. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου να παύσουν και να παραλείπουν στο μέλλον την κατά το σκεπτικό διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να απαλείψουν τις στο σκεπτικό περιγραφόμενες διατάξεις που αντίκεινται στις απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011, ο μεν ΣΗΕΝΗ από τον Κώδικα Δεοντολογίας, η δε Αστική Εταιρία από το καταστατικό της, καθώς και να ανακαλέσουν όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών.
3. Επιβάλλει πρόστιμο αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στο ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, από κοινού παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703.1977 - Ν. 3959/2011, ύψους δέκα επτά χιλιάδων εκατόν ενενήντα δύο ευρώ και σαράντα επτά λεπτών (17.192,47€).
4. Απειλεί το ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου με πρόστιμο όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.

5. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου να ενημερώσουν με επιστολή όλα τα μέλη τους, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, για την απαλοιφή των παραβατικών διατάξεων από τον Κώδικα Δεοντολογίας του Συνδέσμου και το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ηρακλείου και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή τους να μην εμπλακούν από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς τους και μεταξύ των μελών τους.
6. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου να δημοσιεύσουν την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια του Ηρακλείου.
7. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΗ και την Αστική Εταιρία Ηρακλείου να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβαν σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

VII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΣΗΕΝΑ):

1. Διαπιστώνει ότι ο ΣΗΕΝΑ παραβίασε, όπως αποδέχθηκε και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, με τη συμμετοχή του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη για το χρονικό διάστημα από τις 5.12.2005, έως τις 18.7.2013.
2. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΑ να παραλείπει την παράβαση στο μέλλον.
3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΗΕΝΑ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703.1977 - Ν. 3959/2011, ύψους χιλίων εβδομήντα εννέα ευρώ και ενός λεπτού (1.079,01€).
4. Απειλεί το ΣΗΕΝΑ με πρόστιμο και χρηματική ποινή, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΑ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, για την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.
6. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΑ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Λασιθίου.
7. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΑ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

VIII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ - ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ (ΣΗΕΝΗ) ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

**ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ
(ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ):**

1. Διαπιστώνει ότι ο ΣΗΕΝΡ και η Αστική Εταιρία Ρεθύμνου παραβίασαν, όπως αποδέχθηκαν και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, με τη συμμετοχή τους σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη για το χρονικό διάστημα από τις 10.1.2001 έως σήμερα.
2. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου να παύσουν και να παραλείπουν στο μέλλον την κατά το σκεπτικό διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να απαλείψουν από το καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου τις στο σκεπτικό περιγραφόμενες διατάξεις που αντίκεινται στις απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 και να ανακαλέσουν όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών.
3. Επιβάλλει πρόστιμο αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στο ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, από κοινού παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703.1977 - Ν. 3959/2011, ύψους έξι χιλιάδων δεκαεννέα ευρώ και δέκα λεπτών (6.019,10€).
4. Απειλεί το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου με πρόστιμο όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου να ενημερώσουν με επιστολή όλα τα μέλη τους, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την απαλοιφή των παραβατικών διατάξεων από το Καταστατικό της Αστικής Εταιρίας Ρεθύμνου και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς και για την υποχρέωσή τους να μην εμπλακούν από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς τους και μεταξύ των μελών τους.
6. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου να δημοσιεύσουν την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια του Ρεθύμνου.
7. Υποχρεώνει το ΣΗΕΝΡ και την Αστική Εταιρία Ρεθύμνου να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβαν σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

**ΙΧ. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΕΗΝΧ):**

1. Διαπιστώνει ότι ο ΣΕΕΗΝΧ παραβίασε, όπως αποδέχθηκε και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, με τη συμμετοχή του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη για το χρονικό διάστημα από το 2006 έως σήμερα.

2. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΧ να παύσει και να παραλείπει στο μέλλον την κατά το σκεπτικό διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών.
3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΕΗΝΧ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, παράβασης, του άρθρου 1 του Ν. 703.1977 - Ν. 3959/2011, ύψους δύο χιλιάδων πεντακοσίων σαράντα οκτώ ευρώ και δέκα επτά λεπτών (2.548,17€).
4. Απειλεί το ΣΕΕΗΝΧ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΧ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς και για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.
6. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΧ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Χανίων.
7. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΝΧ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

X. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ (ΣΕΕΗΠ):

1. Διαπιστώνει ότι ο ΣΕΕΗΠ παραβίασε, όπως αποδέχθηκε και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε και του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, με τη συμμετοχή του σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη για το χρονικό διάστημα από τις 26.5.2003 έως σήμερα.
2. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΠ να παύσει και να παραλείπει στο μέλλον την κατά το σκεπτικό διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να απαλείψει από το Καταστατικό του τις περιγραφόμενες στο σκεπτικό ρήτρες που αντίκεινται στις απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011 και να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών.
3. Επιβάλλει πρόστιμο στο ΣΕΕΗΠ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011, ύψους πέντε χιλιάδων τριακοσίων εβδομήντα έξι ευρώ και εννέα λεπτών (5.376,09€).
4. Απειλεί το ΣΕΕΗΠ με πρόστιμο, όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΠ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη του, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, για την απαλοιφή από το Καταστατικό του των παραβατικών διατάξεων και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς και για την υποχρέωσή του να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του και μεταξύ των μελών του.

6. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΠ να δημοσιεύσει την ανωτέρω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε εφημερίδα τοπικής κυκλοφορίας στην περιφέρεια Πειραιά.

7. Υποχρεώνει το ΣΕΕΗΠ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

XI. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ) ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΑΕΠΣΕΗ)

1. Διαπιστώνει ότι ο ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και η ΑΕΠΣΕΗ παραβίασαν, όπως αποδέχθηκαν και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, με τη συμμετοχή τους σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη για το χρονικό διάστημα από τις 24.4.2012 μέχρι τις 11.3.2018.

2. Υποχρεώνει τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ να παραλείπουν την παράβαση στο μέλλον.

3. Επιβάλλει πρόστιμο αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, από κοινού παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011, ύψους πέντε χιλιάδων τετρακοσίων δεκατριών ευρώ και σαράντα πέντε λεπτών (5.413,45€).

4. Απειλεί τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ με πρόστιμο όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.

5. Υποχρεώνει τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ να ενημερώσουν με επιστολή όλα τα μέλη τους, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, για την ήδη ληφθείσα απόφαση τροποποίησης του καταστατικού της ΑΕΠΣΕΗ και την απαλοιφή των αντι-ανταγωνιστικών ρητρών και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς και για την υποχρέωσή τους να μην εμπλακούν από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς τους και μεταξύ των μελών τους.

6. Υποχρεώνει τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ να δημοσιεύσουν την ως άνω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε Κυριακάτικη εφημερίδα πανελληνίας εμβέλειας.

7. Υποχρεώνει τον ΠΣΕΗΠΑΜΤΕ και την ΑΕΠΣΕΗ να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβαν σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

XII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ (ΠΟΣΕΗ)

1. Διαπιστώνει ότι η ΠΟΣΕΗ παραβίασε, όπως αποδέχθηκε και σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται στο σκεπτικό, το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, του Ν. 3959/2011 και το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, με τη συμμετοχή της σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη για το χρονικό διάστημα από τον Ιούλιο του 1988 μέχρι σήμερα.
2. Υποχρεώνει την ΠΟΣΕΗ να παύσει και να παραλείπει στο μέλλον την κατά το σκεπτικό διαπιστωθείσα παράβαση και ιδίως να απαλείψει τη σχετική διάταξη από το Καταστατικό που αντίκειται στις απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 – Ν. 3959/2011 και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και να ανακαλέσει όλες τις τυχόν αποφάσεις / ανακοινώσεις / τιμοκαταλόγους που αφορούν στον καθορισμό τιμών.
3. Επιβάλλει πρόστιμο στην ΠΟΣΕΗ για την τέλεση της διαπιστωθείσας, κατά το ως άνω σκεπτικό, παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 - Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, ύψους ενενήντα δύο χιλιάδων πεντακοσίων έντεκα ευρώ και ογδόντα ενός λεπτών (92.511,81 €).
4. Απειλεί την ΠΟΣΕΗ με πρόστιμο όταν με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.
5. Υποχρεώνει την ΠΟΣΕΗ να ενημερώσει με επιστολή όλα τα μέλη της, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτήν της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την απαλοιφή από το Καταστατικό της περιγραφόμενης στο σκεπτικό διάταξης και την ανάκληση όλων των τυχόν αποφάσεων / ανακοινώσεων / τιμοκαταλόγων που αφορούν στον καθορισμό τιμών, καθώς και για την υποχρέωσή της να μην εμπλακεί από εδώ και στο εξής σε οιαδήποτε πρωτοβουλία που θα συνεπάγεται τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών στο πλαίσιο της δραστηριότητάς της και μεταξύ των μελών της.
6. Υποχρεώνει την ΠΟΣΕΗ να δημοσιεύσει την ως άνω επιστολή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτή της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε Κυριακάτικη εφημερίδα πανελληνίας εμβέλειας.
7. Υποχρεώνει την ΠΟΣΕΗ να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών από την κοινοποίηση σε αυτή της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέτρα που έλαβε σε υλοποίηση των ανωτέρω υποχρεώσεων.

Η απόφαση εκδόθηκε την **23^η Οκτωβρίου 2018**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του Ν. 3959/2011.

Ο Πρόεδρος

Η Συντάκτης της Απόφασης

Βικτωρία Μερτικοπούλου

Δημήτριος Κυριτσάκης

Η Γραμματέας

Ευαγγελία Ρουμπή